Dr. SAMARIAN GH. POMPEI

ISTORIA
ORAŞULUI CĂLĂRAŞI
(IALOMIŢA)

DELA ORIGINE PÂNĂ LA ANUL 1852

— 1931 —
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE E. MARVAN B-DUL PR. MIRCEA, 10
BUCUREŞTI

www.dacoromanica.ro

PREFAȚĂ

D-nul doctor Pompei Gh. Samarian a s'a gândit să-mi înfățișeze înainte de a o da la tipar, lucrarea d-sale, Istoria orașului Călărași". Am constatat că era astfel întocmită în cât numai sfiala adevăratului om de știință mai putea justifica dorința de a recurge la o consultare prealabilă.

Puțin a avut de câștigat d. Samarian din întâmpinările mele, dar eu am prețuit cunoștințele ce am dobândit cu privire la reședința unui județ de care mă leagă amintiri de familie și personale.

După câteva pagini de considerații generale, intrăm, odată cu „Istoria satului Lichirești", începând din a doua jumătate a sec. XVI-lea, în domeniul informațiilor pozitive, pe care autorul le-a adunat cu o neîntrecută hărnicie.

Înființarea satului de „călărași" pe hotarul moșiei mânăstirii Colțea, este expusă cu toată preciziunea posibilă. Asistăm apoi la transformarea satului în târg, în reședință de județ și în sfârșit în oraș liber.

Obișnuit cu metoda științelor exacte, autorul nu face nici o afirmare care să nu fie întemeiată pe un isvor sigur.

Relev aportul a încă unui document (anexa III) în care este menționată „legătura" lui Mihai Viteazul, precum și în genere a bogatului material inedit din anexe.

N'a fost satisfăcut d. Samarian până ce, cu mare trudă, n'a descoperit actul oficial care i-a permis să fixeze data exactă când Călărașii a devenit capitala județului Ialomița : 18 Aprilie 1833.

A răscolit arhiva uitată a primăriei locale și, mulțămită străduințelor d-sale, pătrundem în aplicarea mecanismului administrativ și judecătoresc introdus de Regulamentul Organic, în raporturile dintre autorități, precum și dintre acestea și târgoveți. Ni se dă o icoană vie a vieții târgului, sub toate aspectele ei.

Călărășenii vor mai găsi evocate în lucrarea de față amintirea multor oameni de bine de altă dată, din orașul lor, prea ușor uitați, după obiceiul nostru. Până la anul 1852, când se oprește d-nul Sa-

www.dacoromanica.ro

marian, spicuesc câte-va nume : Lehliu, Slătineanu, Grigore Poenaru, Iorgu Lenş, Radu Ceauşescu, Doicescu, Minea Ioan, Ioan Gherasim Gorjanul, Gr. Constantinescu. De atunci încoace, s'au adăugat alţii. Numele lor ar putea înlocui cu folos, pe tăbliţele străzilor, pe acelea de flori, animale, sau de constelaţii. Socotesc că uliţele unui oraş ar trebui să fie ca nişte foi mereu deschise ale unui manual civic, în care să se oglindească trecutul şi să se amintească înaintaşii, ca îmbold pentru generaţiile nouă.

Autorului îi fac o rugăminte : să-şi întinză de acum cercetările şi dincolo de raza oraşului, spre a ni da, cât de curând, cu conştiinţiozitatea de care face dovadă o colecţie de „Documente ialomiţene" .

Domnul Dr. Samarian are dreptul la recunoştinţa nu numai a Călăraşenilor, dar şi a tuturor acelora pe care nu-i lasă indiferenţi trecutul nici unui colţ de ţară.

Să nădăjduim că lucrarea d-sale, preţuită şi răspândită cum merită cu prisosinţă, va servi de pildă şi altor iniţiative de acelaş fel.

August 1931.

IOAN C. FILITTI
Consilier la Consiliul legislativ
Membru corespondent al Academiei române.

www.dacoromanica.ro

PARTEA I.

La câteva sute de metri mai jos de Silistra, se desface din Dunăre un braţ, care ia numele de Borcea ; acest braţ se îndreaptă mai întâi către Nord-Vest şi după vreo şase kilometri, face o cotitură bruscă spre răsărit şi curge la vale, formând limita de sud a judeţului Ialomiţa.

La cotitura Borcei, pe malul stâng, se află oraşul Călăraşi. Tocmai se împlinesc o sută de ani, de când Călăraşul este capitala judeţului. O sută de ani înmănunchează sforţările a câtorva generaţii de oameni, cari au făcut din micul sătuleţ din 1833, mândrul oraş de azi.

De drept, numele acestui oraş ar trebui să fie Ştirbei, pentrucă aşa a fost numit cu prilejul *„eliberării"* lui, când i s'a încheiat actul de botez, la 24 Septembre 1852.

Dar numirile geografice nu se creiază prin poruncă ; locuitorii nu s'au putut deprinde cu noua numire şi de pe la 1877, în urma războiului Independenţei, s'a revenit, fără încheerea vreunui act, la vechea numire de Călăraşi.

Rămâne în sarcina juriştilor să mediteze asupra valabilităţei numelui de azi, Călăraşi, păstrat prin uz, faţă de cel oficial, Ştirbei, impus printr'un ordin, care n'a mai fost contramandat până acum.

De altfel şi numele de Călăraşi s'a suprapus pe un alt nume, mult mai vechiu, acela de Lichireşti, ceeace dovedeşte că trecutul acestui oraş e mult mai îndepărtat decât s'ar putea crede.

După cum vom arăta mai departe, de Lichireşti se vorbeşte pentru prima oară la sfârşitul secolului al XVI-lea [1]), pe la 1595, adică în timpul lui Mihai Viteazul, alături de alte sate, Crâncenii sau Măgurenii de azi şi Cornăţelul din Ilfov, unde-i azi satul Mânăstirea.

Ori, numirile geografice ale vechilor aşezări omeneşti, sate ori oraşe, nu s'au creiat de la o zi la alta ; aceste numiri se moştenesc din timpuri a căror limită în trecut nu se poate fixa precis şi se perpetuiază prin tradiţie.

---

[1]) Arh. Eforiei Contencios. Dos. Lichireşti. Vezi la urmă doc. III.

www.dacoromanica.ro

Dacă satul Lichireşti apare în actele vechi din 1595, înseamnă că existenţa lui trebue să fie mai veche. Că nu l-am găsit înainte de această dată, dovedeşte că mijloacele mele de cercetare n'au fost suficiente, sau că, fiind un sat de tot mic, Lichireştiul nu-i citat în alte acte mai vechi.

Dar existenţa lui înainte de această dată nu se poate nega, căci se dovedeşte din toate împrejurările care leagă acest colţişor de pământ de la cotitura Borcei cu viaţa Bărăganului, cu viaţa Dunărei şi a Durostorului. Viaţa lor este aşa de strânsă, că trebue să o considerăm la un loc, dacă vrem să privim în trecutul depărtat al acestui colţ de pământ.

LOCUL PE CARE SE AFLĂ CĂLĂRAŞII, IN TRECUTUL DEPĂRTAT.

In timpurile vechi de tot, marginea sudică a câmpiei Bărăganului era limitată de un curs de apă, care se desfăcea din Dunăre, de prin dreptul vărsărei Argeşului şi curgea la vale, paralel cu Dunărea, până în dreptul Călăraşului de azi, de unde se continua cu Borcea.

Acest braţ de Dunăre a existat până la sfârşitul sec. al XVIII-lea ; în harta austriacă din 1791, o hartă topografică în care se notează cu multă exactitate toate amănuntele geografice, acest braţ este arătat ca având aceleaşi dimensiuni ca şi Borcea [1]).

Pe acest braţ, în secolul al XV-lea şi al XVI-lea erau schele, adică porturi importante ; era Cornăţelul, unde este azi satul Mânăstirea, erau Ciocăneştii, sat care există şi azi în Ialomiţa.

Cu vremea acest braţ de Dunăre s'a resfirat în numeroase gârle, a scăzut tot mai mult şi la finele secolului al XVII-lea, schela Ciocăneştilor a dispărut, iar satul a rămas şi azi pe uscat. Pe sub malul Călăraşului mai curgea doar o gârlă mică, care a durat până pe la 1835 sub numele de Cârna ; azi n'a mai rămas de cât malul înalt de 3—4 metri, care din susul oraşului se continuă fără întrerupere până în judeţul Ilfov, ca o mărturie sigură că, pe sub acest mal, a curs cândva o apă mare, braţ din Dunăre. [2]).

Cea mai veche ştire despre aceste locuri o avem din timpul lui Darius (523—485 înainte de era creştină). După Herodot, Geţii, cari „erau cei mai nobili şi mai virtuoşi dintre Traci", s'au opus năvălirei lui Darius peste Dunăre [3]).

Drumul urmat de Darius ar fi fost, după Wells, prin dreptul Silistrei,

---

[1]) Acad. Rom. Hărţi şi stampe.

[2]) Anal. Parl. vol. XV, pt. I p. 522.

[3]) Herodot cart. IV, 93. Cf. Xenopol, Ist. Rom. vol. I, p. 45, ed. 1896.

www.dacoromanica.ro

unde ar fi trecut Dunărea pe un pod. Podul lui Darius, ca să atace pe Geţii din câmpia Bărăganului [1]).

Mai târziu, la anul 335 înainte de era creştină, Geţii „nemuritori" ai lui Herodot şi Tucidide,

> *...a căror limbă iaste afară de Indiani, mai mare de cât toate limbile, care de ar fi supt o ascultare, ar fi nebiruită şi foarte tare...* [2]).

aveau aici, la cotitura Borcei, o cetate. Alexandru Machedon,

> *...trecu Dunărea în timpul nopţei, pe la Silistra, şi în revărsatul zorilor se arătă de odată în faţa Geţilor. Aceştia loviţi pe neaşteptate, luară fugă închizându-se într'un oraş al lor de lemn, slab întărit,* care se afla numai la trei sferturi de oră departe de Dunăre. *Văzându-se şi aici înconjuraţi de toate părţile, se aruncară pe cai, cu femei, cu copii şi cu tot ce puteau să mai încarce şi se năpustiră în câmpia Bărăganului. Macedonenii după ce dărâmară şi arseră în câteva ceasuri oraşul Geţilor, se întoarseră încărcaţi de pradă chiar în acea zi în lagărul de pe malul drept al Dunărei.* [3]).

Intr'o altă versiune se spune că :

> *„...Alexandru cel Mare, la 336 înainte de Cristos, a trecut Dunărea contra Geţilor, cari aveau o cetate întărită, cam la o parasangă departe de Dunăre (între 1/2—3/4 de milă geografică). Alexandru se găsea cu 10.000 de pedeştri şi patru mii cavaleri, şi au făcut din ordinul regelui, burduşe cu peile corturilor, umplute cu pae, s'au adunat şi* bărci de pe la locuitori, cu cari se slujeau la pescărie, comerţ şi tâlhării. *Când s'au terminat pregătirile, 1500 de călări şi 4.000 de pedeştri au trecut fluviul pe unde înălţimea semănăturilor îi ascundea. In revărsatul zorilor, Alexandru dirige drumul său prin ţarine şi ajungând la ţărmul descoperit, pune în fugă pe Geţi, cari se afund în pustiu. Macedonenii au dărâmat cetatea Geţilor"* [4]).

Această frumoasă poveste este luată din scrierile lui Arrian Flaviu, care s'a bazat pe memoriile lui Ptolomeu Lagos [5]).

Barbié du Bocage pune trecerea Macedonenilor prin dreptul satului

---

[1]) H. G. Wells. Esquise de l'Histoire Univers. Harta p. 148.

[2]) N. Iorga. Herodot, trad. românească din 1643. Cart. V, 3, p. 276.

[3]) G. I. Lahovari, General I. C. Brătianu, Gr. Tocilescu. Dicţionar geografic. Art. Ialomiţa. Date scrise probabil de Tocilescu.

[4]) Drăghicescu Mihail. De la Orşova la mare, fasc. 2, p. 113. Biblioteca Academiei nr. 76.609. Citează pe Arrian. Cartea I ; citează şi pe Thival.

[5]) Arrian Flaviu, istoric Grec, născut la 105 d. C., a devenit cetăţean roman sub Adrian. Printre altele a scris : Intâmplările de după moartea lui Alexandru ; Geografia Pontului Euxin ; Mijloacele de a lupta contra Alanilor ; expediţia lui Alexandru, etc.

Ptolomeu Lagos, născut în Macedonia la 360 i. C., se presupune a fi fiul lui Filip. A fondat dinastia Lagizilor în Egipt.

www.dacoromanica.ro

Mânăstirea de azi. După el, Alexandru şi-ar fi înălţat altarele pe lângă malurile canalului Borcea [1]).

Xenopol, pune această trecere mult mai în josul Dunărei, spre Gurile ei [2]).

Mai târziu, după Geţi, au venit Roxolanii năvălitori, cari şi-au găsit pieirea cam tot pe aici, prin băltoacele Dunărei.

Ivirea Romanilor la Dunăre dă o nouă faţă vieţei de pe ambele maluri ale fluviului. Durostorul devine o cetate puternică, în timp ce alte centre apar pe malul stâng : Ziridava unde este Jegălia azi, Nentidava la Oltenița, Jusidava la Slobozia. Impăratul Justinian I. care a domnit între 527—565, a construit un mare număr de cetăţi în Dacia şi se crede că ar fi zidit o cetate şi dincoace de Dunăre, în faţa Silistrei [3]). Această cetate va fi fost ca un post avansat, pentru paza drumului care ducea din Bărăgan spre Durostor, şi nu putea fi de cât aici la cotitura Borcei ; nicio urmă din această presupusă cetate nu se mai găseşte astăzi.

Pe aici, către Durostor, trec toate hoardele barbare, Goţii, Ostrogoţii, Vizigoţii, Bastarnii, Carpii şi Sarmaţii şi toţi câţi ţinteau Bizanţul, trebuiau să cucerească întâi Durostorul, care le sta în cale.

După trecerea Bulgarilor în secolul al VI-lea şi a Ungurilor în secolul al IX-lea, vin Pecenegii, cei chemaţi de Constantin al VII-lea Porfirogenetul şi se aşează pe malul stâng al Dunărei, în faţa Durostorului, şi în Baltă, în locul cuprins între Dunăre şi Borcea [4]).

Dar vârtejul atâtor popoare câte au trecut pe aici, n'a dat nimănui posibilitatea de statornicire ; şi chiar de ar fi fost aici vreo aşezare omenească, fie stabilă, fie numai ca o strajă înaintată a Durostorului, strajă a drumului spre Dunăre şi Durostor, n'a rămas nimic care s'o amintească.

De aceia Schlumberger, descriind împrejurimele Durostorului din timpul luptelor eroice dintre Sviatoslav, regele Ruşilor Varegi ai Kievului, veniţi la anul 967 în bărci monoxile (dintr'o singură bucată de lemn), pe Dunăre şi Borcea, şi între împăratul Tzimisces al Bizanţului, spune că dincolo, peste Dunăre, spre Bărăgan, nu se vede de cât *„câmpia nemărgi-*

---

[1]) Barbié du Bocage, geograf şi filolog, născut la 1760 în Paris. A studiat foarte mult Orientul vechiu. El ar fi întocmit şi atlasul ce însoţeşte romanul Educaţia tânărului Anacharsis de Barthélemy, din care o planşă, cu regiunea Călăraşului, a fost publicată de d-l Profesor Iorga în Anal. Academiei, Vol. 36.

[2]) Xenopol. Istoria Rom. Vol. I, p. 46. Ediţia 1896.

[3]) Ch. Dezobry et Th. Bachelet. Dict .de biographie et d'histoire. Vol. I, p. 1463.

[4]) G. Popa-Lisseanu. Drâstorul, p. 108, citează pe Iorga. Gesch. des rum. Volkes, I. p. 772.

www.dacoromanica.ro

„nită, goală şi posomorâtă, până spre ceţurile Sciţiei... poate cu vreo bandă „rătăcitoare de călăreţi Unguri... [1]).

De fapt în această câmpie nemărginită erau Pecenegii *„cari făceau „popas de vară, cu corturile, caii şi turmele, între ierburile înalte ale Bugea- „gului ori Bărăganului".* [2]).

După Pecenegi au venit Cumanii, cari au ocupat printre altele, toată Ialomiţa.

Urmează în 1241—42, cea mai cumplită şi mai sălbatecă năvălire, cea a Tătarilor sau a *„Jidovilor"*, cum le mai spunea poporul până acum câtva timp, ca o amintire de Tătarii cazari de mai târziu, cari erau de religie mozaică.

Tot Bărăganul a fost cuprins, lăsând amintiri de neşters păstrate până azi în unele numiri. [3]).

In vârtejul atâtor năvăliri barbare, care distrugeau tot ce întâlneau aşezat şi civilizat, locuitorii paşnici ai acestor regiuni găseau refugiul în munţi, de unde aveau să scoboare mai târziu, să înfiinţeze aşezări noi şi trainice.

La sfârşitul secolului al XIII-lea, ia fiinţă Principatul Românesc al Basarabilor, care se întinde treptat dinspre munte spre câmpia Dunării, în timp ce Turcii trec Helespontul, pătrund în Balcani şi se îndreaptă spre Dârstorul aceleiaşi Dunăre.

Năvălirile barbarilor au încetat. O viaţă nouă, viaţa românească începe pe plaiurile şi câmpiile dintre munţi şi Dunăre.

Sate româneşti apar pretutindeni. Bărăganul începe să fie tot mai cercetat şi malurile Dunării Ialomiţene tot mai cunoscute. Motive de ordin politico-militar, care sunt la baza tuturor alcătuirilor de sate şi oraşe, ne fac să afirmăm că, în acest timp de prefacere generală, oamenii de aici, de la cotitura Borcei, trebue să fi urmat ritmului general şi au închegat desigur o alcătuire stabilă, alcătuire de pescari, cari aveau să intre în legătură de comerţ cu Mocanii Bărăganului, sau alcătuire de paznici ai drumului Silistrei, cari să supravegheze pe Turcii războinici şi cotropitori.

Incă de la începutul secolului al XIV-lea, neguţătorii Braşoveni încep să cerceteze Bărăganul şi malurile Dunării. La 1358, Ludovic, regele Un-

---

[1]) Gust. Schlumberger. L'épopée byzantine. Cf. G. Popa-Lisseanu, Drâstorul-Silistra

[2]) N. Iorga. Istoria comerţ. românesc. vol. I. p. 30.

[3]) Până pe la 1831 a existat în acest judeţ satul Tătărăi, căruia, tradiţia îi explica numele, zicându-i Tătarii Răi. Ionescu-Gion în „Istoria Bucureştilor", p. 15, pretinde, în mod greşit, că numele de Floci din numele „Cetatea de Floci" din Ialomiţa, ar deriva din cuvântul tătăresc Ifloc.

www.dacoromanica.ro

gariei, dă voe negustătorilor Braşoveni „să treacă liberi şi siguri, până la vărsarea Ialomiţei — unde era Oraşul de Floci, şi Siretului în Dunăre"...

„...ut vos cum vestris mercimoniis, et quibuslibet rebus inter Bozano et Prahom, a loco uz, ubi fluuius Ilonca vocatus in Danobium, usque locum, ubi fluuius Zereth nominatus similiter in ipsum Danobium cadunt... [1]).

Privilegiul Braşovenilor este reînoit după zece ani, la 1368 de Vladislav Vodă, când se pomeneşte şi de Brăila [2]).

Incât, avem în acest timp la Dunăre, trei centre mari, Brăila, Oraşul de Floci şi Durostorul sau Silistra, cum îi spuneau Turcii. Intre aceste centre, afară de legătura ce desigur aveau pe apă, este neîndoios că trebue să fi existat şi legătură pe uscat, peste Bărăgan, prin vreun drum, care trebuia să treacă pe aici, pela cotitura Borcei.

Un asemenea drum nu se poate să nu fi fost cunoscut Mocanilor şi negustătorilor de peşte din Braşov, cari umblau să cumpere sau să vândă nu numai la Oraşul de Floci şi Brăila, ci şi în toate părţile la Dunăre. La 7 Septembrie 1412 Braşovenii capătă chiar un privilegiu special de a-şi trece mărfurile, ori pe unde, peste Dunăre [3]).

Este de presupus că aceşti negustători se duceau şi la Dunărea din faţa Silistrei şi vor fi intrat în legături de comerţ cu pescarii de la cotitura Borcei şi cu Turcii din Silistra. Avem chiar o dovadă că la 1445 erau mulţi pescari aici la cotul Borcei.

Vlad Dracul sau Drăculea se îndatorează la 1445, să ajute expediţia Cruciaţilor pe Dunăre, condusă de Wavrin şi să vie pe uscat cu oamenii lui, până în faţa Silistrei, unde avea să închirieze 40—50 de bărci, care să însoţească corăbiile cruciaţilor :

„...et promist ledit seigneur des Vallaques que, pour conduire les gallees parmy la riviere, il bailleroit quarante ou chinquante bateaux, appelez manocques (monoxile bizantine, bărci dintr'o singură bucată de lemn), qui sont d'une pieche, comme ung nocq aux pourceaulz, longz et estroits, et beaucop de Vallaques dedens, en l'un plus en l'autre moins"... [4]).

Este evident că Vlad n'avea să aducă bărci cu el din interiorul Ţărei, ci avea să le închirieze de la locuitorii de aici ; ceeace dovedeşte că aici era o populaţie strânsă într'un sat de pescari, la cari se putea găsi până la 50 de bărci. Locuitorii acestui sat erau nu numai pescari ci şi buni războinici, aşa cum se şi cuvenea unor păzitori ai drumului care ducea în faţa

---

[1]) Hurmuzachi, vol. I, doc. 41, p. 58. N. Iorga, l. c. vol. I, p. 39.

[2]) Hurmuzachi, vol. I, doc. 144, p. 108.

[3]) N. Iorga. Ist. Comerţ. Românesc. Vol. I, p. 59.

[4]) N. Iorga. Chronique de Wavrin 1445, p. 53.

www.dacoromanica.ro

Silistrei ; ca războinici, ei însoţesc şi iau parte activă la expediţia lui Wavrin, care cucereşte Tutracan (Turtucaia), Jeorgie (insulă în faţa Giurgiului) şi Nycopoly.

După căderea Brăilei în mâna Turcilor, pe la 1450, şi după căderea Constantinopolului şi sfâmarea Ungariei, *„nici un vad al Dunărei nu mai era liber"* ; de acum începe o nouă orientare a schimburilor comerciale cu Orientul. [1]).

Schelele Dunărene capătă o importanţă deosebită ; la aceste schele se face schimbul tuturor mărfurilor. In vremea lui Vlad Călugărul, comerţul la Dunăre este slobod peste tot locul ; o spune însuşi Domnul : „...când oare au umblat oamenii voştri la Brăila şi la Floci *şi peste tot „locul la Dunăre,* să-şi cumpere ei singuri peştele, precum umblă acum". [2]).

Păşunea bogată a Bărăganului era un îndemn puternic pentru Mocani, să vie cu oile aici, dar tot atât de ispititoare trebue să fi fost şi posibilitatea ce aveau de a-şi desface produsele lor Turcilor din Silistra, consumatori de carne şi grăsime de oaie. Deaceea îi vedem coborînd pe toate căile spre acest Bărăgan, pe drumul zis al *„mocanilor"*, între satele Băjeşti Măzăreasca din Ilfov, pe valea Prahovei şi a Buzăului. Şi azi Bărăganul e plin de numiri, care amintesc trecerea Mocanilor pe aici ; satul Grindul Făgăraşului, Crucea Mocanului din dreptul Ciocăneştilor, movilele şi puţurile Bărăganului, toate au nume mocăneşti.

Neguţătorii coboară după peşte la vadurile Dunărei şi-i găsim la 1500 la satul Cornăţelul, considerat ca sat mare la 1598 : *„gegen Silistra aber ein gros Dorff, Cornettschel"* [3]). Coboară la Ciocăneşti unde se aducea spre vânzare sare din salinele noastre, de către cărăuşii ciocănari de sare, de unde probabil şi numele de Ciocăneşti ; aceştia veneau pe Drumul Sărei, Săruleştii de azi, şi de sigur mulţi coborau până la cotitura Borcei, în faţa Silistrei.

In acest timp Bucureştiul prinde a juca un rol de căpetenie în viaţa ţărei româneşti ; din 1577 încep să apară primele acte municipale din acest oraş. [4]).

Legătura Bucureştiului cu Turcia, se făcea prin Giurgiu sau prin Ciocăneşti şi Cornăţelul, dar trebue ţinut seamă că în acest timp Silistra devenise un centru mare, capitală de sangeac, cel mai de seamă centru militar al Turcilor, aşa că Bucureştiul trebue să fi avut legătură şi cu Si-

---

[1]) N. Iorga. Ist. Comerţ. p. 74.

[2]) Idem, p. 73, citează pe Bogdan, p. 194.

[3]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. 12, part. I, doc. 629, p. 415.

[4]) Ionescu Gion Ist. Bucur. p. 718—20 ; N. Iorga. Ist. comerţ. rom. p. 248—49.

www.dacoromanica.ro

listra. Şi Moldova avea legături cu Silistra, *„linia caravanelor şi carelor pornea de la Silistra... şi ţintea drept la Hotin"*. [1]).

Dar înainte de a trece la Silistra, trebuia să se facă un popas în satul de pescari sau de paznici ai drumului Silistrei, aşezat aici la cotitura Borcei.

Drumul Silistrei prin satul de la cotul Borcei era cunoscut nu numai de neguţători, ci şi de răsboinici, pentrucă drumurile cunoscute ale comerţului au fost totdeauna folosite de răsboinici.

Baiazet a trecut pe aici în 1398 şi a ajuns în Rovinele Ialomiţei, poate unde-i azi Reviga, în căutarea armatei lui Mircea cel Mare. Mircea hărţuia pe Turci, dar se ferea de o luptă făţişă. Lipsit de hrană şi de apă, Baiazet ia calea întoarsă tot pe la cotitura Borcei şi când să treacă Dunărea, Mircea cu oştenii lui îi cade în spate, că de-abia au putut scăpa câţiva Turci.

Ceva mai târziu, la 1414 sau la 1415, Mircea pierde Silistra, dar înainte de a o părăsi, o pradă şi-i dă foc şi apoi trece pe malul stâng, pe la cotitura Borcei.

Alt pârjol îl face la 1420, trecând tot pe aici, Dan Vodă *„unul din cei mai viteji apărători pentru creştinătate ai liniei Dunărei"*. [2]).

Vlad Dracul sau Drăculea a venit tot pe aici în 1445, ca să ajungă în faţa Silistrei. El se înţelesese cu Pietre Vast, omul lui Wavrin, şeful expediţiei cruciaţilor pe Dunăre, despre care am vorbit mai sus, ca aceştia să vie cu corăbiile pe Dunăre, iar el Vlad, va veni pe uscat *„il yroit par terre et les gallees par eaue"*, ca să asedieze un oraş numit Triest *„assaillir une ville qu'on appelloit Triest"*. Acest Triest (pronunţă Drist, Dristor) era vechiul Durostorum sau Silistra, cum îi spuneau acum Turcii, care fusese mai înainte cucerit şi distrus de Mircea şi de Dan *„qui, autres „fois, avoit esté prinse et ruynee des Vallaques"*.

Faptele au urmat după învoială, numai că Românii au ajuns pe uscat mai din vreme în faţa Silistrei şi şi-au întins corturile lor pe mal:

> *„Ainsi comme il fut devisé du partement, il en fut fait. Si vint ledit „seigneur de Wavrin devant Triest à soleil levant, et trouva les „Vallaques quy, desja se logoient sur le bord de la riviere en tentes „et pavillons..."* [3]).

Şi Moldovenii cunoşteau drumul Silistrei. Ştefan cel Mare în cam-

---

[1]) Idem. Ist. comerţ. p. 228.

[2]) N. Iorga, 1 c. p. 64.

[3]) Idem. Jean de Wavrin. La campagne de croisés sur le Danube.

www.dacoromanica.ro

paniile lui *„atinge aproape necontenit Ţara Românească şi vadurile Du-„nărei"*. [1]).

La 1538, Sultanul vrea să treacă Dunărea tot la Vadul Silistrei, să cucerească Moldova, dar se răsgândeşte şi trece pe la Obluciţa [2]).

Chiar şi curierii de răsboi, cari veneau din Moldova, urmau drumul Silistrei, pentru acelaş cuvânt, că era un drum cunoscut. Aşa, la 3 Decembrie, Petru Vodă trimite pe această cale scrisori lui Daud-Bei de Silistra, anunţând lupta de lângă Iaşi, pe care Daud o comunică mai departe la Constantinopol [3]).

Drumul Silistrei, cu popas la cotitura Borcei, era folosit de Petru Vodă, când a venit în ţară dela Constantinopol :

„In fruntea a şase sute de soldaţi împărăteşti întovărăşit de marele „Imbrohor, care purta steagul, Petru Vodă ajunse la Silistra, mer-„gând încet, cu popasuri comode, abia la începutul lui Octombre. „La 17/27 ale lunei, el intra în Iaşi". [4]).

Silistra devenise mare, iar importanţa ei militară o făcea ca o capitală a imperiului turcesc la Dunăre. [5]). Aici găsim la 1551 pe fostul Domn al Moldovei, Iliaş, care se turcise şi sub numele de Mehemet, devine bei în sangeacul Silistrei. [6]). Alţi Domni sau numai candidaţi de domnie, foloseau drumul Silistrei pentru a intra în graţia Turcilor ; aşa găsim pe Ieremia Movilă şi Radu Mihnea. [7]).

Silistra şi drumul ei erau supravegheate, ca să se ştie mişcările militare ale Turcilor. La 14 Iulie 1589, Braşovenii trimiteau la Ciocăneşti şi Silistra *„pentru a cerceta din cauza mulţimei mari a Turcilor ce se aduna acolo" ;*

„Ward thomes geschickt kegen Czokemet (Ciocăneşti) ward Dirs-„tor, zu erforschen der grosser Menge der turcken" [8]).

In August 1591, Bruti şi Cristofor Dzierzek, trimis extraordinar Polon pentru pace, se duce la Constantinopol tot pe drumul Silistrei. [9]).

In 1595, Mihai Viteazul şi Banul Mihalcea folosesc în mai multe rân-

---

[1]) N. Iorga. Ist. comerţ. rom. vol. I, p. 67.

[2]) Hurmuzachi, Vol. 2, pag. 4, doc. 74, p. 142; idem, doc. 79, p. 150; idem, doc. 81, p. 152.

[3]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. XI, în Prefaţă, p. 34.

[4]) Idem, p. 53.

[5]) G. Popa Lisseanu. Dârstor-Silistra. p. 162.

[6]) Hurmuzachi, vol. 2, apend. doc. 3, p. 576; idem, vol. 2, part. 4. p. 564, doc. 353.

[7]) N. Iorga. Studii şi doc. Vol. 4, p. 24, 38. Cf. Lisseanu, 1. c. p. 162.

[8]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. XI, Prefaţa, p. 68 şi socotelile Braşovului, p. 838.

[9]) Idem. Hurmuzachi, vol. XI, p. 73.

www.dacoromanica.ro

duri drumurile Bărăganului, ca să bată pe Turci la Cetatea de Floci, să treacă la Silistra ca s'o jefuiască şi s'o ardă.

Din această epocă, din timpul lui Mihai Viteazul aflăm şi numele satului dela cotitura Borcei, satul Lichireşti.

SATUL LICHIREŞTI ŞI ORIGINA NUMELUI LUI

Am citat toate datele de mai sus pentru a dovedi că drumul Silistrei prin Balta Borcei, a fost cunoscut din timpurile cele mai vechi ale istoriei; că dacă la capătul sudic acest drum se termina la malul Dunărei drept în faţa Silistrei, la capătul nordic, acolo de unde începe, la cotitura Borcei, acest colţişor de pământ, frământat de toţi barbarii cari au trecut prin Bărăgan, martor al zilelor de mărire ca şi al celor de ruină ale vechiului Durostor, ori ale Silistrei de mai încoace, acest colţişor a fost totdeauna locuit de oameni cu aşezare vremelnică în timpuri grele, cu aşezare statornică când au început timpurile de linişte. De la vechea cetate de lemn a Geţilor, de la vechii străjări ai Durostorului, de la vechii paznici ai drumului Silistrei, sau pescari cari s'au statornicit aici, s'a ajuns la satul al cărui nume îl aflăm abia în timpul domniei lui Mihai Viteazul. Acest sat se numea Lichireşti.

Numele de Lichireşti trebue să dateze de la începutul primei aşezări de locuitori statornici aici ; dacă nu i se poate pune o dată fixă este că originea numirilor vechi de sate şi oraşe se pierde în bezna timpului necunoscut din trecut.

Noi bănuim că numirea de Lichireşti trebue să fie în strânsă legătură cu ridicarea aici a primului locaş de biserică, cu hramul Sfântului Nicolae al Mirei Lichiei. Poporănii cari s'au strâns în jurul locaşului sfânt, trebue să-i fi spus prin prescurtare, biserica Lichiei, în timp ce ei însişi se vor fi numit poporul bisericei Lichiei sau Lichireşteni, de unde a venit numele satului de Lichireşti.

O dovadă despre această origine ar fi faptul că şi azi biserica catedrală a oraşului prăsnueşte pe Sft. Nicolae al Lichiei, şi această biserică catedrală este foarte veche ; exista la 1630 şi desigur că fondarea ei se pierde în negura trecutului, ca şi începutul satului unde se afla.

Un caz identic avem în judeţul Putna. Acolo a clădit Constantin Cantemir o mânăstire în munţii Vrancei, tot cu hramul Sfântului Nicolae de la Mira Lichiei. Prin prescurtare locuitorii i-au zis mânăstirea Mirei şi până azi satul din jurul mânăstirei a rămas cu numele de satul Mira sau Mera.

www.dacoromanica.ro

Este exact acelaş proces ca şi în satul de la cotitura Borcei, unde, din numele Sft. Nicoale al Mirei Lichiei, prin prescurtare a rămas satului, numele de Lichireşti.

ISTORIA SATULUI LICHIREŞTI.

De la sfârşitul secolului al XVI-lea avem date sigure şi putem urmări toate fazele prin cari a trecut Lichireştiul până a ajuns la forma Călăraşului de astăzi.

Pentru acest studiu am avut la îndemână hrisoave, cărţi domneşti, acte, înscrisuri, ofise şi corespondenţă oficială, toate în original, dintre 1630 şi 1852. Bună parte din aceste acte, interesante şi prin faptul că acum se publică pentru întâia oară, le dăm în întregime în cursul descrierei noastre, sau le dăm la sfârşitul acestei lucrări.

Moşia cu satul Lichireşti, cum şi satul alăturat, satul Crânceni, Crăceni sau Măgurenii de azi, existau înainte de 1600. Existau pe timpul *„legăturei"* lui Mihai Viteazul, făcută probabil după încheerea tratatului cu Sigismund Batori, la 20 Mai 1595.

Se ştie că prin *„legătura"* lui Mihai Viteazul, ţăranul era prins de pământul pe care se găsea, adică devenea *„rumân de legătură"*, fără drept de a se muta, *„care pe unde va fi, acela să fie rumân veşnic unde se „va afla"*. [1]).

Fără îndoială că atunci trebue să se fi statornicit şi pentru cele două moşii, Lichireştii şi Crâncenii, numeric şi nominal, rumânii ce ţineau de fiecare moşie în parte.

In acel timp, la sfârşitul secolului al XVI-lea, la Lichireşti era proprietar Dragul postelnicul de la Slătioara.

In zilele lui Radu Şerban, care a urmat lui Mihai Viteazul, la 15 Septembre 1602, a fost o luptă cu Tătarii la Gura Teleajenului, la Teiuşani, când a fost rănit viteazul Stroe Buzescu. La această luptă trebue să fi luat parte şi Dragul Postelnicul de la Slătioara, cu oamenii de pe moşia lui de la Lichireşti, căci în documentul de la 1 August 1630 se spune :

> *„...rumânii Dragului Postelnicul i-au apucat legătura lui Mihai Voevod în satul lui la Lichireşti şi au fost tot rumâni în Lichireşti până în zilele lui Şerban Voevod, pre vremea când s'a bătut cu hanul, în gura Teleajenului, atunci s'au risipit de au mers în sat la Krăceni..."* [2]).

---

[1]) Xenopol. Ist. Rom., vol. VI, ediţia 1896, p. 205.

[2]) Vezi doc. III ; este de remarcat că expresia „s'au bătut cu hanul în Gura Teleajenului", din acest document, e aproape identică cu cea de pe piatra de îngropare a

www.dacoromanica.ro

Rezultă că atunci, când s'a făcut „*legătura*" lui Mihai, Dragul Postelnicul era proprietar la Lichireşti şi că la 1602, după lupta din gura Teleajenului, parte din rumânii Dragului s'au risipit şi s'au dus pe moşia vecină, la Crăceni.

Dragul Postelnicul de la Slătioara a avut cinci copii, din cari, pe o fată, Despina, a măritat-o în zilele domniei lui Alexandru Vodă Iliaş (1616—1618), cu Vlad vel logofăt Rudeanul şi i-a dat de zestre jumătate din moşia Lichireşti. Cealaltă jumătate de moşie a rămas celorlalţi copii ai Dragului de la Slătioara.

Vlad Logofătul Rudeanul şi cu jupâneasa lui Despina logofeteasa, au cumpărat de la fraţii ei şi această jumătate de moşie, aşa că la 1630 erau stăpâni pe toată moşia Lichireşti:

> „...*jumătate de sat din Lichireşti fostau al jupânesei Despini Logofeteasa de zestre dat de părinţii ei; iar altă jumătate de sat au fost pre mâna fraţilor ei, Paraschiva Vornicul, i Constantin Comisu, i Dragul Armaşul şi a cumnatus'o Murai, de când au fost în zilele lui Alexandru Voevod Iliaş. Iar Vlad Logofătul el au cumpărat şi acea jumătate de sat din Lichireşti, împreună cu jupâneasa Despina Logofeteasa, de la fraţii ei...*" [1]).

In acest timp, la 1630, la Crăceni, moşia vecină cu Lichireşti, era proprietar Ivaşcu Drocneanu Vornicul ot Băleni, sau mai pe scurt, Ivaşcu Vornicul, văr bun cu Dragu Postelnicul [2]). El stăpânea moşia, probabil prin soţia lui, Sofia, fiica lui Gheorghe din Măgureni [3]). De altfel se ştie că o Băleancă, câţiva ani mai târziu, a dăruit această moşie mânăstirei Radului Vodă din Bucureşti, când a schimbat şi numele din Crăceni în Măgureni.

La 1630 se iscă un proces între cei doi vecini, Vlad Logofătul Rudeanu de la Lichireşti de o parte şi Ivaşcu Vornicul Băleanul de altă parte, unit cu Muzeştii. Motivul procesului a fost nişte rumâni pe cari Ivaşcu şi Muzescu pretindeau că se aflau la Crăceni pe timpul legăturei lui Mihai, şi s'ar fi strămutat mai în urmă la Lichireşti.

Domnitorul Leon Vodă numeşte, la 25 Iulie 1630, o comisie compusă din şase boeri, să hotărască cari sunt rumânii lui Ivaşcu şi cari ai lui Vlad Rudeanul [4]).

Cei şase boeri însoţiţi de Gheorghe Spătarul, fiul lui Ivaşcu Vornicul

---

lui Stroe Buzescu, în mânăst. Stăneşti din Vâlcea: „se lovirâ în gura Teleajenului". N. Iorga. Istoria Românilor, p. 258.

[1]) Vezi doc. I, la sfârşitul lucrărei.

[2]) Grad de rudenie stabilit de d-l I. C. Filiti.

[3]) Em. Hagi Moscu. Boerii lui Mihai Viteazul. Arh. Olteniei Nr. 43 şi 44.

[4]) Vezi Doc. II, la sfârşitul lucrărei.

www.dacoromanica.ro

şi Andrei Spătarul, fiul lui Vlad Logofătul, se duc la faţa locului la 1 August 1630 şi adună oamenii megieşi, îi pune să jure pe Evanghelie *„şi am adevărat din gura lor şi i-am şi jurat pre Sfânta Evanghelie, cum să spue cu dreptul"*, şi au făcut împărţeala cuvenită [1]).

Faptul că au jurat pe Evanghelie dovedeşte că în localitate era biserică, că nu putem bănui că au venit cu Evanghelia din altă parte.

Tot în acest an, Vlad Logofătul Rudeanul moare.

La 2 Martie 1631, domnitorul Leon Vodă, pe baza actului încheiat de cei şase boeri, întăreşte în stăpânirea moşiei Lichireşti pe Despina, văduva lui Vlad Logofăt Rudeanul :

> *iar când au fost la moartea Vladului Logofăt, el au lăsat tot satul Lichireşti, jupânesei lui Despinei cu toţi rumânii şi cu tot venitul, ca să o hrănească şi am văzut Domnia Mea şi zapis de la mâna Vladului Logofăt, la jupâneasa lui Despina logofeteasa, ca să fie volnică ca să ţie satul Lichireşti cu tot hotarul şi cu toţi rumânii şi cu tot venitul, cum scrie mai sus, ca să-i fie moşie să o hrănească...* [2]).

Despina a avut cu Vlad Logofătul doi băeţi, pe Radu şi pe Vlad. Vlad Logofătul a mai avut şi alţi copii, din altă căsătorie, pe Andrei Spătarul Rudeanu şi o fată Catalina.

Pe Andrei Spătarul Rudeanul l-am văzut că lua parte la 1 August 1630 în cercetarea ce se făcea la faţa locului în procesul lui Vlad cu Ivaşcu Vornicul. Celălalt copil al lui Vlad Logofătul, Catalina, s'a măritat cu Radu Logofătul Dudescu [3]).

După vreo cinci ani, în 1636, Ivaşcu Vornicul de la Crânceni, crezând că poate noul Domnitor, Matei Vodă Basarab, îi va fi mai favorabil, ridică cu dela sine putere, câţiva rumâni de pe moşia Lichireşti şi-i duse pe moşia lui.

In acest chip se redeschide procesul dintre Despina Rudeanca remăritată acum cu un Preda Spătaru şi Ivaşcu Vornicul :

> *Jupân Preda Spătaru, ca să fie volnic această carte a Domniei Mele, înainte... ca să-şi ia ai lui rumâni din sat din Crăceni, anume : Marin, i Dobrin, i Muşat, i iar Mihail, i Coman, iar Muşat, i Bobolea, iar Mihail, i Neacşu, iar Mihail, i Stoian, i Stan, i Tudor, i Duşman, i Florea, i Buzea şi cu toate bucatele lor, să-i ducă la urma şi la moşia lor la sat la Lichireşti, pentru-că aceşti rumâni fost-au*

[1]) Vezi Doc. III.

[2]) Vezi la urmă Doc. I.

[3]) O. G. Leca. Familiile boereşti române, p. 426.

www.dacoromanica.ro

de moşi ai Dragului Logofătului de Slătioara şi i-au apucat legătura lui Mihai Vodă în sat în Lichireşti, iar după aceia fostu-i-au dat Dragului Logofătul zestre fiisi Despini, satul Lichireşti şi cu toţi rumânii, ca să-i hie ei moşie, şi-au tot ţinut cu bună pace până în zilele lui Leon Vodă. Iar când au fost în zilele lui Leon Vodă, Jupân Ivaşcu vel Vornic împreună cu Muzeştii de au tras pâră în Divanul cel Mare, cu Vlad Logofătul, zicând cum sunt acei rumâni ai lor şi nu i-au apucat legătura lui Mihai Vodă în sat la Lichireşti şi i-au apucat în sat în Crăceni, într'aceia Leon Vodă au căutat şi au judecat împreună cu tot Divanul şi au dat şase boeri pre răvaşe domneşti, ca să caute şi să adevereze cu ale lor suflete unde i-au apucat legătura lui Mihai Vodă. Deci acei boeri, ei au mers în sat la Lichireşti, împreună cu Gheorghe Postelnicul sin Ivaşcu Vornicu şi cu Andrei Slugeru sin Vlad Logofătul, de au strâns bătrânii satului şi boerii şi megieşii de prin împrejur de sus şi din jos, şi au adevărat cu mare credinţă şi cu jurământ cum i-au apucat legătura lui Mihai Vodă în sat în Lichireşti. De aceia boiarii i-au dat pe acei rumâni Vladului Logofăt şi jupânesei lui Despinii, ca să fie lor moşie şi i-au tot ţinut cu bună pace pân acum în zilele Domniei Mele ; iar acum când au fost în zilele Domniei Mele, Jupân Ivaşcu vel Vornic, el s'au sculat făr de lege şi făr de judecată de au luat pre acei rumâni din sat din Lichireşti şi i-au dus în sat în Crânceni. Iar Jupân Preda Spătaru şi cu jupâneasa lui Despina *ei nu s'au suferit de au venit de faţă înaintea Domniei Mele, împreună cu Jupân Ivaşcu Vornicu. Deci Domnia Mea, într'aceia am căutat şi am adevărat împreună cu tot Divanul şi am întrebat Domnia Mea şi pre acei boiari, cari au fost luaţi pre răvaşe domneşti, anume, Socol Slugerul, Danciul Logofătul ot Uscaţi, de au mărturisit cu sufletele lor cum au adevărat împreună cu ăilalţi bătrâni şi megiaşi, cum i-au apucat legătura lui Mihai Vodă în sat în Lichireşti ; aşişderea i-am dat şi Domnia Mea,* Predii Spătaru şi Jupânesii lui Despina *ca să-i ţie cu bună pace ; iar Jupânul Ivaşco Vornicu din răpirea cu strâmb să-şi ia doisprezece boeri să jure, cum nu i-au apucat legătura lui Mihai Vodă în sat în Lichireşti, ci i-au apucat în sat în Crânceni.*

Io Matei Voevod. Veleat 7144 (1636) Marte 11.

Rezultă că Despina a câştigat iarăşi procesul. Din termenii acestei cărţi domneşti, în care se vorbeşte de *„Preda Spătarul şi Jupâneasa lui Despina"*, rezultă că aceşti doi inşi sunt soţi, că Despina văduva s'a măritat cu acest Preda Spătaru, ceeace nu-i imposibil.

www.dacoromanica.ro

Fapt este că, după alţi şase ani, într'un hrisov semnat tot de Matei Basarab, la 24 Octombrie 1643, Despina poartă tot numele ei de Rudeanca :

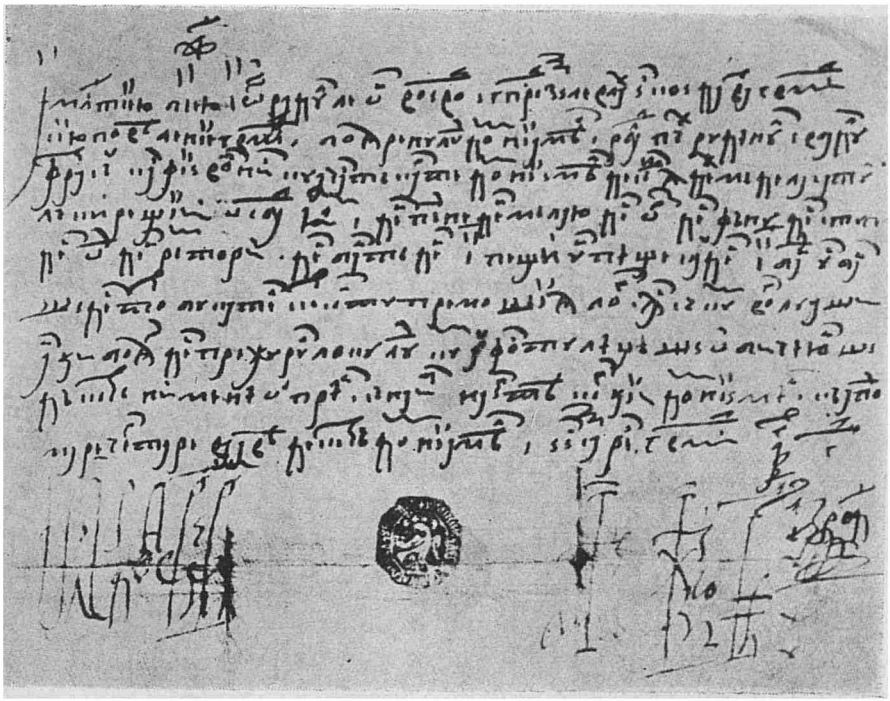

Io Matei Basarab Voevod.

Jupânesei Despinii Rudeanca şi coconilor ei Radu, i Vlad, ca să hie volnici cu cartea Domniei Mele, de să-şi ia dijma de la satul Lichireşti ot sud Ialomiţa, din pâne, din mălai, din grâu, din stupi, din râmători, din oi, din baltă din zece peşti un peşte ,sau din zece bani un ban, însă cum vor lua şi alţi boeri din prejurul lor, cum au fost legea şi obiceiul, şi de nimeni opreală să n'aibă înaintea cărţei Domniei Mele, că apoi mare certare va avea de către Domnia Mea.

Io Matei Voevod. -ot Târgovişte 7151 (1643). Octombre 24.

Acest document evidenţiază că Despina a avut cu Vlad Logofătul numai doi copii, pe Radul şi pe Vlad Rudeanu [1]).

---

[1]) Andrei Spătarul Rudeanu, fiul, din altă căsătorie, a lui Vlad Logofătul, era însurat cu o fată a Vistierului Dumitraşcu din Bogdănei, cu care a avut un singur fiu, pe Dumitraşcu. Acest Dumitraşcu a luat parte la moştenirea Despinei alături de Radu şi Vlad Rudeanu.

Andrei Spătaru Rudeanu, avea moşie în Ilfov pe Mostiştea. In hrisovul din 1640, prin care Matei Basarab înzestrează mânăstirea Căldăruşani, se lămureşte cum Clucerul

www.dacoromanica.ro

Când a murit Despina Rudeanca, moşia Lichireşti trece în stăpânirea fiilor ei, Radu Postelnicul Rudeanu şi Vlad Rudeanu. Domnitorul Radu Leon Voevod, le întăreşte această posesiune cu hrisovul din 3 August 1666 :

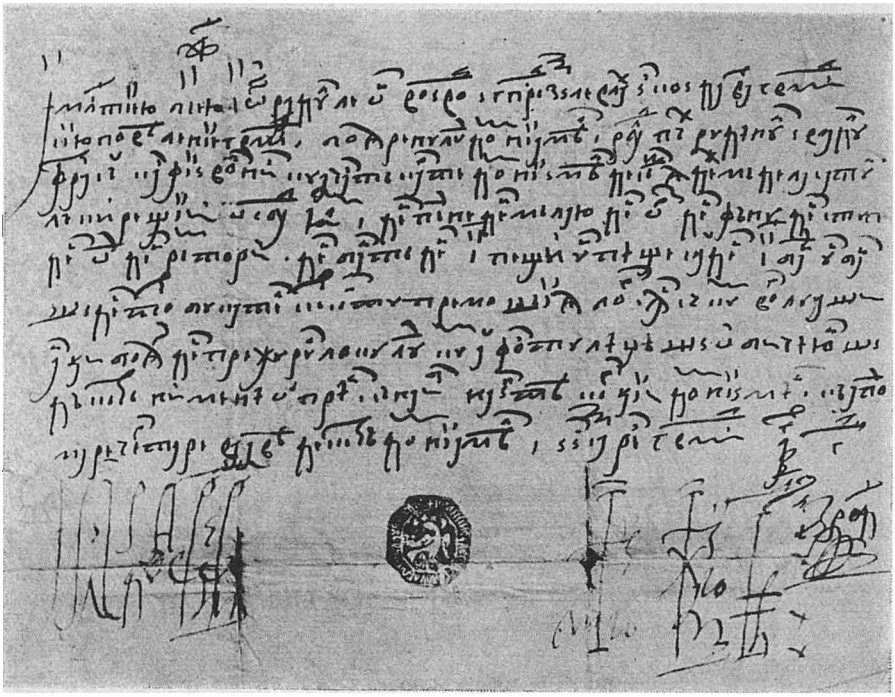

Vezi la urmă doc. IV.

...Boiarului Domniei Mele, Radu Postelnicul Rudeanu, i Vladul fratele său, ca să fie volnic cu această carte a Domniei Mele, de să-şi ia dijmă de la satul Lichireşti... [1]).

Dar se vede treaba că la această moştenire a luat parte şi cel de al treilea frate, Andrei Rudeanu, nu direct, ci printr'un fiu al lui, Dumitraşcu.

Aceşti trei moştenitori, Radu Postelnicu Rudeanu, Vlad şi Dumitraşcu, au administrat rău moşia, şi, în parte au amanetat-o, în parte au înstrăinat-o lui Vâlcu Vornicul şi fiului acestuia, Vâlcu Postelnicul.

La 12 Noembre 1679, fiul lui Radu Postelnicu Rudeanu, numit Cons-

Andrei Rudeanu a rămas dator o sumă de bani lui Dumitru Vistieru Dudescu şi ne mai putând-o plăti, i s'a vândut moşia şi a cumpărat-o Matei Basarab, care a dăruit-o mănăstirei Căldăruşani. Fiul lui Andrei Rudeanu, Dumitraşcu zis şi Murgescu apare ca Moştenitor al Despinei, într'un hrisov ce vom da mai departe, în actul de vânzare de la 12 Noembre 1677. Vezi Doc. V.

[1]) Vezi la urmă Doc. IV.

www.dacoromanica.ro

tantin Preotescu, a răscumpărat datoriile tatălui său, cum şi datoria unchiului său, Dumitraşcu, şi a ajuns singur proprietar pe toată moşia Lichireşti, la 16 Noembre 1677 :

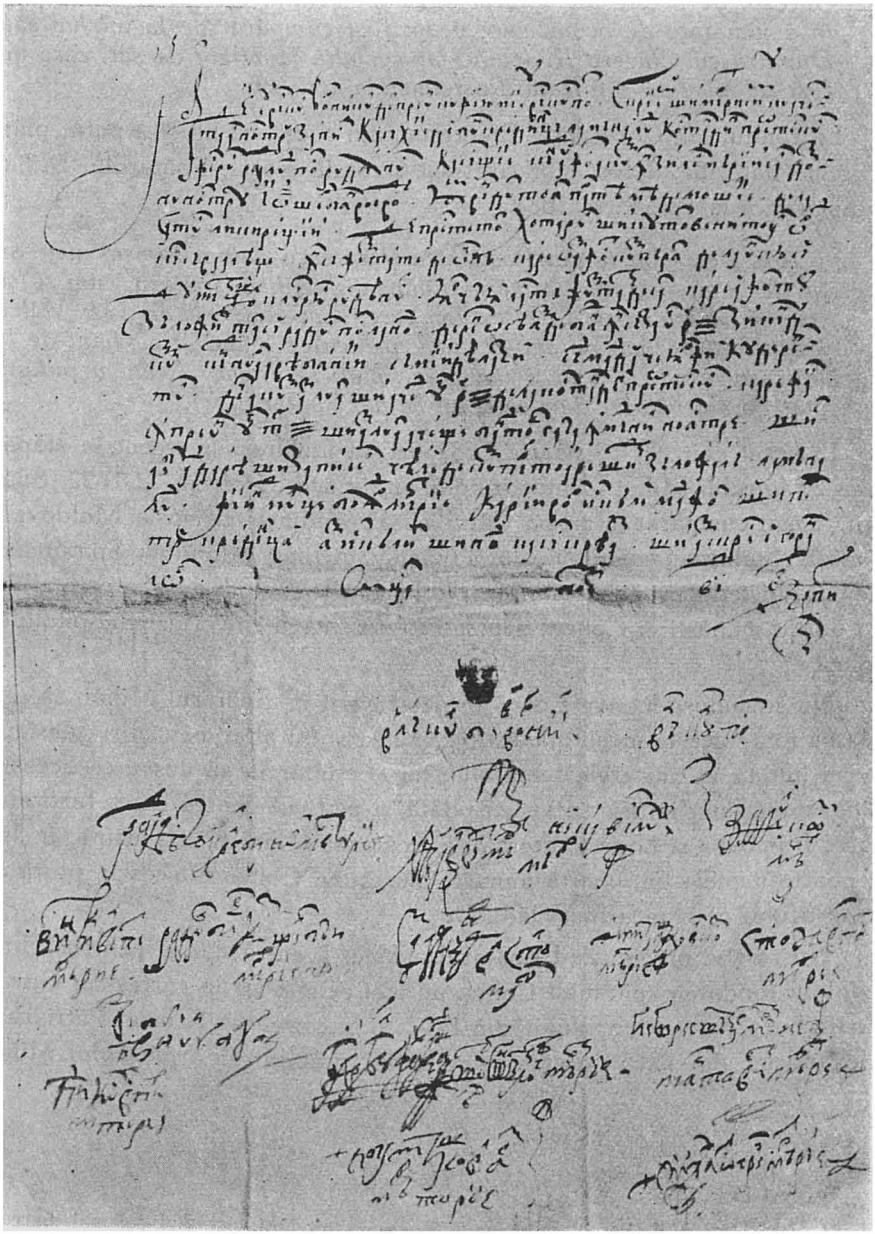

Vezi la urmă doc. V.

www.dacoromanica.ro

Adică eu Vâlcu Vornicul, dinpreună cu fiul meu Vâlcu Postelnicu, scrim şi mărturisim cu acest al nostru zapis, ca să fie de bună credinţă la mâna lui Constantin Preotescu, feciorul Radului Postelnicu Rudeanu... că i-am vândut toată partea mea de moşie de la satul Lichireşti, de preste tot hotarul şi cu tot venitul ori cât se va alege ; însă jumătate de ocină, care o am fost cumpărat de la unchiu-său Dumitraşcu Cluceru Rudeanu, iar cealaltă jumătate de sat, care au fost zălogit tată-său Radu Postelnicu la noi... [1]).

La rândul lui, Constantin Preotescu, din cauză că nu şi-a putut plăti la vreme datoriile, a fost silit şi el să-şi vândă moşia, Spătarului Mihai Cantacuzino, la 13 Marte 1681 :

Adică eu Constantin Postelnicu Preotescu datam zapisul meu, să fie de bună credinţă, la mâna dumnealui Mihail Spătaru, cum să se ştie, că pentru moşia Lichireştilor, care o am cumpărat eu de la Vâlcu Vornicu... ne mai putând-o ţinea, pentru-că luând şi eu bani de la alţii, socotind că doar o voi putea plăti la vreme. Acum neputând plăti, o am vândut dumisale, lui Mihai Spătaru... [2]).

In acest chip, la 13 Marte 1681, moşia Lichireşti a trecut în stăpânirea Spătarului Mihai Cantacuzino. Cam în aceeaş vreme, la 1692, Spătarul a mai cumpărat şi moşia Cârnuleasa, pendinte de moşia Moldoveni şi moşia Stelnica, amândouă din Ialomiţa, în timp ce Păuna Spătăreasa cumpăra nişte locuri pe moşia Popii Colţea, şi pe toate li-au afierosit, adică li-a dăruit mânăstirei Colţea, pentru întreţinerea şi chivernisirea spitalului Colţea [3]).

Nu se cunosc motivele care au determinat pe Spătarul Mihai, să dăruiască toate aceste moşii mânăstirei Colţea şi nu altei mânăstiri ; desigur că cei iniţiaţi în misterele trecutului, nu vor întârzia să descurce această taină, după cum iarăşi, se va şti odată şi motivul pentru care, Instituţia mare, frumoasă şi bogată, creată de Spătarul Mihai Cantacuzino, în loc să poarte numele lui, poartă numele Clucerului Colţea-Doicescu, proprietarul locului pe care a fost clădită.

Nu se ştie precis când Spătarul a făcut această danie, pentrucă hrisovul cu fondarea spitalului Colţea nu mai există, iar în cartea lui Gavril Patriarhul Constantinopolului, din 1702, şi în cartea lui Samuel Patriarhul Alexandriei, din 1715, în care se reproduc orânduielile Spătarului Mihai

---

[1]) Vezi Doc. V.

[2]) Vezi Doc. VI.

[3]) Vezi Doc. VII. Păuna spătăreasa este soţia lui Drăghici, fiul cel mai mare al post, Const. Cantacuzino şi frate cu spătarul Mihai.

www.dacoromanica.ro

Cantacuzino, nu se spune nimic cu privire la aceste moşii, nimic despre Lichireşti [1]).

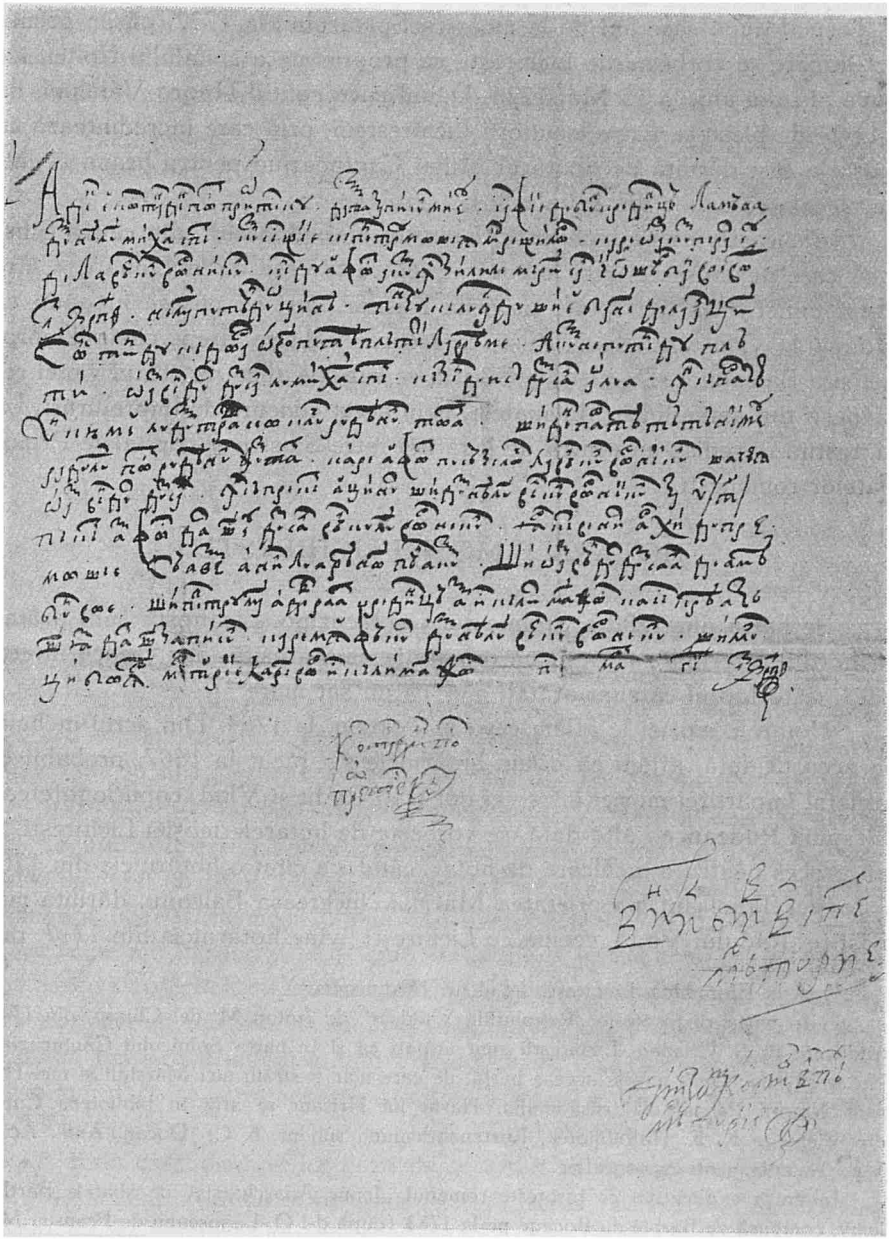

Vezi la urmă doc. VI.

[1]) Al. Gălăşescu. Eforia Spitalelor. 1899, p. 17; idem. Pământul Eforiei spitalelor. 1911, p. 26, 29 şi 31.

www.dacoromanica.ro

Ar fi firesc să credem că această danie s'a făcut la terminarea spitalului Colţea, pe la 1697—1698, dar acte nu sunt ; ori cum, trebue să se fi făcut înainte de moartea Spătarului, întâmplată la 1716.

Tocmai după şase ani de la moartea Spătarului, la 1722, găsim primul act în care se vorbeşte de Lichireşti, ca proprietate a spitalului Colţei, iar după alţi doi ani, la 13 Mai 1724, Daniil mitropolitul Ungro-Valahiei, dă o carte de blestem, către locuitorii Lichireşteni, prin care încredinţează că moşia a fost dăruită de Spătarul Mihai Cantacuzino pentru hrana şi chiverniseala săracilor din spitaluri [1]).

In această vreme Lichireştii devin tot mai cunoscuţi, din cauza Silistrei, care devenise cel mai important centru turcesc de la Dunăre. Către acest punct erau îndreptate privirile Ruşilor, cari îşi pusese în gând să ajungă la Constantinopol. Ruşii considerau Silistra drept cheia Dobrogei şi a Balcanilor. De aici din Silistra se supraveghea tot rostul vieţei româneşti din amândouă principatele. Prin acest concurs de împrejurări, Lichireştiul devenise un centru de legătură între Silistra şi capitalele Principatelor româneşti.

HOTARELE MOŞIEI LICHIREŞTI.

Pe harta din 1700 a Stolnicului Cantacuzino, Lichireştii sunt arătaţi la nordul Ezerului ; desigur că orientaţia este greşită, dar ceeace interesează este faptul că sunt arătaţi aici, ca un sat mare [2]).

Hotarele moşiei le aflăm ceva mai târziu, la 1764. Din actul încheiat la această dată, aflăm că prima hotărnicie s'a făcut la 1667, probabil cu prilejul împărţirei moşiei între cei doi fraţi Radu şi Vlad, copii logofetesei Despina Rudeanca ; altă dată, se vorbeşte de hotarele moşiei Lichireşti, la un proces pentru o încălcare de hotar, când s'a citat o hotărnicie din 1702 a moşiei Trâmşani, proprietatea Maricăi clucereasa Băleanu, dăruită mânăstirei Radului Vodă, vecină cu Lichireşti ; vine hotărnicia din 1717, pri-

[1]) Arh. Efor. Dos. Lichireşti, actul nr. 16 din opis.

[2]) In harta ce însoţeşte „Revoluţiile Valahiei" de Anton M. del Chiaro, din 1718, traducere de S. Cristian, Lichireştii sunt arătaţi ca şi în harta Solnicului Cantacuzino. Nu se ştie dacă nu-i una şi aceeaş hartă, de care n'ar fi străin nici Marsigli şi nici Hrisant Notara Patriarhul Erusalimului. Harta lui Hrisant se află în biblioteca Curţei din Viena în K. K. Hofbibliotek, Kartenabtheilung sub nr. 6. Cf. Docan. Anal. Acad. Vol. 34, documente cartografice.

In harta explicativă ce însoţeşte romanul „Jeune Anarcharsis" de abatele Barthélemy, compusă de Barbié du Bocage pe la 1783 (după d-l O. Lugoşeanu de Fransua Miller, la Viena) orientaţia Lichireştilor e cu totul greşită. Hartă publicată de d-l N. Iorga în Anal. Acad. Rom. Vol. 36.

www.dacoromanica.ro

lejuită probabil de inventarierea averei rămasă la moartea Spătarului Mihai Cantacuzino.

La 6 August 1764, din porunca lui Ştefan Mihai Racoviţă, Serdarul Nicolae Obedeanu şi Mihalache ftori Portar, împreună cu Turnagibaşa Mimi Aga, delegatul Turciei, trag hotarele Ţării Româneşti şi a moşiilor de către Dunăre ; cu acest prilej se trag şi hotarele moşiei Lichireşti :

...La capul moşiei de sus, spre câmp, se loveşte cu moşiile Ialomiţei, apoi apucă de se înjugă cu moşia Căldăruşani, ia drumul olacului cel vechiu în lung şi tae Ezerul Lichireştilor în curmeziş, şi vine pe lângă capul Ostrovului celui Mare ce este lângă Silistra. Apoi ia pe malul Dunărei şi merge până ce trece gura apei Borcea şi de aicea merge de dă în moşia a mânăstirei Radu-Vodă şi a boerilor Măgureni, şi apucă pe Baltă şi dă pe la Slavul şi pe la Şarogul ; şi de la Şarogul apucă la deal pe din josul Lichireştilor. Apoi pe drumul cel nou al Sloboziei, pre câmp, până iar dă în moşia Ialomiţei... [1]).

La 12 April 1764, Domnitorul întăreşte această hotărâre :

Am întărit şi Domnia Mea această hotărâre şi alegerea aceştii moşii, să stăpânească numita mânăstire, după coprinderea acestei cărţi, cum au stăpânit şi înainte vreme [2]).

POPULAŢIA SATULUI LICHIREŞTI.

Populaţia satului Lichireşti se compunea din locuitorii băştinaşi, apucaţi aici de legătura lui Mihai, din cultivatorii liberi aşezaţi pe moşie, din locuitorii străini, Bulgari, Sârbi, Greci şi Turci, şi din Călăraşii ştafetari.

Cei dintâi, erau rumânii legaţi de pământul moşiei, cari n'aveau voe să se mute în altă parte, erau datori să lucreze un anumit număr de zile pentru proprietate, iar din produsul muncei lor dădeau dijmă proprietăţei.

Locuitorii liberi *„megieşi"*, aşezaţi pe moşie, datorau proprietăţei numai dijmă, nu şi lucru. De pe la sfârşitul secolului al XVI-lea, numărul oamenilor liberi fără moşii înmulţindu-se, proprietarii îi lăsau bucuros să se aşeze pe moşiile lor şi să le cultive, dându-le în schimb, dijmă. Cu cât creştea însă *„oferta"*, cu atâta şi condiţiile au devenit mai grele şi proprietarii au început, din secolul al XVII-lea, să impue şi cultivatorilor liberi, pe lângă firească dijmă şi îndatorirea de *„lucru"*, ca adet al moşiei. Vom vedea mai departe că în această situaţie au fost şi Călăraşii aşezaţi pe moşia Lichireşti.

A treia categorie de locuitori ce se aflau pe această moşie, era formată de străini. Aici ca şi în toate localităţile de pe Dunăre, au invadat

[1]) Vezi doc. VIII.
[2]) Vezi doc. IX.

www.dacoromanica.ro

Bulgarii şi Sârbii, veniţi de peste Dunăre, mai ales din a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

Bulgarii şi Sârbii găseau un adăpost la noi sub scutul oarecum protector al Ruşilor, numai că, în loc să fie mulţumiţi că scăpau de persecuţiile turceşti, erau turbulenţi şi nu ţineau seamă de drepturile proprietăţei, pe pământul căreia se aşezau. Din această cauză reclamaţiunile nu mai conteneau. Vom studia această chestiune mai departe, când ne vom ocupa de raporturile populaţiei faţă de proprietate.

A patra categorie de locuitori, în Lichireşti, erau călăraşii ştafetari, sau curieri.

Din secolul al XVI-lea, călăraşii formau o oaste ţărănească, compusă din oameni liberi, colonizaţi pe moşii domneşti; ei aveau folosinţa acestor moşii şi avantagii fiscale, în schimbul serviciului ostăşesc, fără leafă, în timp de răsboi, şi al celui de curieri în timp de pace [1]).

Cu începutul secolului al XVIII-lea şi mai ales de la venirea fanarioţilor, Principatele Româneşti fiind zi de zi tot mai subjugate de Turci, oştirea naţională românească aproape s'a desfiinţat. Faima Călăraşilor a scăzut şi ea; acum erau întrebuinţaţi mai mult în serviciile de poliţie internă şi mai ales ca curieri, purtători ai poruncilor domneşti, sau ai corespondenţei domneşti cu ţările vecine, *„cursores constantinopolitani"*, cum le spunea Cantemir.

Pe de altă parte, Constantin Brâncoveanu, în lunga lui domnie, de la 1689 la 1714, mai mult ca ori care alt Domn, a fost în continuă corespondenţă de informaţii cu Constantinopolul, aşa că, pentru purtarea acestei corespondenţe, avea nevoe în tot momentul de călăraşi ştafetari, cari trebuiau să fie totdeauna la îndemână, în drumul Constantinopolului prin Silistra.

Poate că de aceea şi găsim menţionat pentru prima oară, un steag de călăraşi la Lichireşti, în timpul luí Brâncoveanu [2]). Lichireştii fiind moşie a mânăstirei Colţea. adică a unui aşezământ de drept public dependent de autoritatea domnească, Brâncoveanu a înfiinţat pe această moşie un steag de călăraşi, fie cu colonişti aduşi din altă parte, fie din chiar cultivatorii liberi de pe moşia mânăstirei, pentru a face în schimb, serviciu de curieri.

Ce avantajii s'au acordat acestor călăraşi şi cum s'au stabilit la început raporturile lor cu mânăstirea proprietară. documentele de care dispu-

---

[1]) I. C. Filiti. Despre vechea organizare administrativă a Principatelor Române. In „Revista de Drept Public", Anul IV, p .20.

[2]) I. C. Filiti. Evoluţia claselor sociale în trecutul Principatelor Rom. Anul V, nr. 3—4, p. 351 şi 355, nr. 6.

www.dacoromanica.ro

nem, nu ne arată. S'ar părea numai că condiţiile au fost deosebit de uşoare, ceeace în curând n'a mai convenit Epitropiei Colţei, proprietara moşiei, care avea nevoe de braţe pentru lucrarea pământului, de dijme şi venituri pentru întreţinerea spitalului. Din această cauză au urmat reclamaţiuni către Domnitori, prin care se cereau, să se hotărască îndatoririle călăraşilor către proprietate.

La 25 Mai 1722, după porunca Domnitorului, vine la Lichireşti căpitanul de margine, Afendule, care stabileşte cu aceşti călăraşi ştafetari *„ca de buna voia lor"*, să lucreze şi ei la moşia spitalului, adică să dea adetul moşiei şi să plătească dijmele cuvenite.

> *Adică noi megiaşii cari ne aflăm locuitori aicea la Lichireşti de vad... viind d-lui Afendule biv vel căpitan, cu porunca Măriei Sale lui Vodă,* ca să dăm adetul moşiei *pe cum dau şi alţii... şi noi ni-am aşezat cu Epitropii sfintei mânăstiri, inaintea lui Afendule...* de bună voia noastră, *„ca să avem a face ajutor sfintei mânăstiri arătură de toamnă cu plugurile noastre... şi de primăvară.. însă noi să-i grăpăm... în toţi anii... să avem a ne da toată dijma... noi ce vom ara pe moşia sfintei mânăstiri... precum se dă şi dupe alte moşii. Pentru aceasta am dat şi noi această scrisoare.*
>
> *Semnează Afendule şi mai mulţi călăraşi* [1]).

Mai târziu, la 17 Septembrie 1751, din cauză că abuzau sau uitau de învoiala ce făcuse, Domnitorul aminteşte Călăraşilor:

> *...că sunt şezători pe moşiile sfintei mânăstiri Colţea, că au aşezământ cu mânăstirea pentru obicinuita clacă a pământului...* [2]).

Actul din 25 Mai 1722, are o importanţă foarte mare, pentrucă din el se dovedeşte că, steagul călăraşilor adus sau format în Lichireşti pe timpul lui Brâncoveanu, a prins rădăcini aici. Prin acest act se consfinţeşte dreptul călăraşilor de a locui pe această moşie, ca clăcaşi liberi.

Odată dreptul câştigat, călăraşii şi-au format în marginea vestică a satului Lichireşti, pe malul nordic al Ezerului, o aşezare nouă. Insăşi cuvintele *„noi megiaşii cari ne aflăm locuitori aicea la Lichireşti"*, din actul de mai sus, dovedesc că aceşti călăraşi, nu s'au amestecat cu Lichireştenii, ci au păstrat numai raporturi de vecinătate cu ei.

Că aşezarea lor a fost la nordul lacului Ezer, prin urmare la vestul satului Lichireşti, o dovedeşte faptul că acest lac în harta Stolnicului Cantacuzino din 1700, nu poartă alt nume de cât cel de Ezer, pe când mai târziu, după aşezarea călăraşilor la nordul acestui lac, în harta austriacă din 1791, poartă numele de Ezerul Călăraşilor, după numele lor.

La acest Ezer erau aduşi caii de la păscut, la adăpat, pe drumul din

---

[1]) Vezi doc. X.

[2]) Vezi Doc. XI.

www.dacoromanica.ro

marginea vestică a Lichireştilor, drum care până astăzi a rămas cunoscut cu numele de Drumul Cailor, iar scoborâşul la vale, spre lac, Vadul Cailor, acolo unde sunt azi bordeele ţigăneşti din spre Mircea Vodă.

SCHIMBAREA NUMELUI SATULUI LICHIREŞTI IN CĂLĂRAŞI

Dreptul ce s'a confirmat călăraşilor ştafetari, la 25 Mai 1722, de a sălăşlui pe această moşie, a avut de urmare că numele lor de călăraşi, s'a înfiltrat zilnic, încet dar continuu, şi treptat s'a substituit numelui de Lichireşti.

Acest proces de substituire de nume a fost firesc, a fost o consecinţă logică a întrebuinţării pe tot minutul a numelui de călăraşi, pentrucă şi la Bucureşti şi la Iaşi şi ori unde, când era vorba de un ştafetar pentru Silistra ori pentru Constantinopol, nu se gândea nimeni la Lichireşti, nume care nu spunea nimic prin el însuşi, dar se gândea ori cine la satul cela depărtat, la satul unde locuesc călăraşii ştafetari, la Satul Călăraşilor.

Aşa s'a făcut că numele de *„Satul Călăraşilor"*, mai apoi numai *„Călăraşii"*, termen cunoscut şi mai uşor de întrebuinţat, s'a substituit celui de Lichireşti.

Către sfârşitul secolului al XVIII-lea, numele de Lichireşti nu se mai întrebuinţa de cât pentru a numi întinsul moşiei. Pentru sat se întrebuinţa când numele de Călăraş, când Lichireşti, când amândouă.

In „Efemeridele" lui Const. Caragea, care a trecut pe aici în 1780, i se spune *„Lichireşti, care se numeşte Călăraşi"*. [1]).

In harta austriacă din 1791 se notează satul *„Călăraşi vel (sau) Lichireşti"*. [2]).

Un scriitor din acele vremi, Bauer, într'o descriere geografică făcută cu prilejul războiului Ruso-Turc, îi spune *„Kalarasch ou Likireschti"*. [3]).

Cartea lui Bauer, scrisă între 1768 şi 1774, a avut o ediţie franţuzească tipărită la Francfort şi Leipzig la 1778, iar după zece ani a fost scrisă şi în greceşte, la 1789. In ediţia franţuzească, printre satele din jurul Lichireştiului se notează spre vestul acestui sat „Satu Novi" sau „Satul nou" ; în traducerea grecească de mai târziu, acest sat nu mai este notat.

Se poate întâmpla ca acest *„Satu Novi, petit village"*, aşezat la vest

---

[1]) Const. Caragea. Efemeride. Hurmuzachi, vol. XIII, p. 99.

[2]) Harta austriacă din 1791, copie la Academie.

[3]) Bauer, Academie. Cărţi vechi, 1508—1830. Vezi şi Doc. XXIX.

www.dacoromanica.ro

de *„Kalarasch ou Likireschti"*, descris de Bauer, să fie aşezarea călăraşilor ştafetari la malul nordic al Ezerului, lângă Călăraşi-Lichireşti.

Faptul că nu-i trecut în scrierea grecească a lui Bauer, ar dovedi, că apropierea dintre cele două sate şi asemănarea numelor lor, Satul Nou fiind satul călăraşilor ştafetari, iar Lichireştii fiind numiţi acum Călăraşi, au fost cauza că aceste nume s'au contopit într'unul singur, în cel de Călăraşi.

CĂLĂRAŞII VECHI ŞI CĂLĂRAŞII NOI.

La vestul oraşului, la o depărtare de opt chilometri, există un sat cu numele de Călăraşii Vechi. Numele acestui sat, cu calificativul lui de Vechi, în raport cu numele oraşului, zis şi Călăraşii Noi, a înşelat pe mulţi, pentrucă s'au luat cuvintele de vechiu şi nou în sensul calificativ al timpului. Adică, s'a crezut că numele de Călăraşii Vechi ar fi legat de existenţa vr'unui sat mai vechiu, pe când numele de Călăraşii Noi, ar indica un sat mai nou ca primul. S'a putut crede chiar, că numele oraşului ar deriva din numele satului Călăraşii Vechi, ceeace şi azi scriu unii autori de cărţi de şcoală : *„numele de Călăraşi, dat oraşului, îi vine de la satul din apropiere, Călăraşii Vechi"*.

Este o eroare.

Satul Călăraşii Vechi nu-i notat în hărţile vechi, nici în harta stolnicului Cantacuzino din 1700, nici în descrierea lui Bauer din 1778, nici în harta austriacă din 1791, nici nu-i pomenit în procesul ivit între mânăstirea Căldăruşani şi mânăstirea Colţei în 1815, când s'a fixat şi hotarul dintre aceste două moşii, nici în alte acte. Nu se pomeneşte nimic pentru bunul cuvânt că nu exista.

Satul Călăraşii Vechi a prins a se închega prin 1827 ; în harta rusească din 1828, se notează pentru prima oară acest sat, [1]); iar când s'a făcut catagrafia birnicilor din toate satele, în 1831, atunci se pomeneşte de acest sat, în care se aflau, atunci, abia 49 capi de familie, ceeace face cam o sută de suflete [2]).

Incât, oricât s'ar părea de straniu, dar satul Călăraşii Vechi, este un sat relativ foarte nou.

Semnificarea celor doi termeni, Călăraşi Vechi şi Călăraşi Noi, este alta.

Răsboiul Ruso-Turc din 1806, a ţinut pe Ruşi aici timp de şase ani,

---

[1]) Colecţia de hărţi şi stampe la Academia Română.

[2]) Act. Eforiei. Dos. Lichireşti, nr. 69 din opis. Anal. Parl., vol. II, pt. I, p. 476.

www.dacoromanica.ro

până în 1812, în lupte continue cu Turcii. In acest timp suferinţele populaţiei au fost aşa de mari, că locuitorii Călăraşului, mai ales cei cu legături mai slabe, cum erau neguţătorii, s'au împrăştiat care încotro. A fost nevoe să intervie generalul Steter, vicepreşedintele Divanului Ţărei, care i-a readunat ca să refacă târgul. [1]) Satele mai mici ca Cornoaica şi Golăşei, la vreo trei chilometri de Călăraşi, au fost rase depe pământ. Satul Nou, sau aşezarea Călăraşilor ştafetari pe malul Borcei, nu putea să reziste; locuitorii de aici au fugit luând două căi, unii au intrat în Călăraşi-Lichireşti, alţii au fugit în Bărăgan.

Cei fugiţi în Călăraşi-Lichireşti, s'au aşezat în partea nord-estică a satului pe locul cuprins astăzi între piaţă şi bariera Roseţilor, şi au format aici un cartier nou, cartierul Călăraşii noi. Intr'o hartă de mai târziu, harta inginerului Ioan B. Siminogeanu din 15 Octombrie 1852, lucrată după hotărnicia serdarului Grig. Pleşoianu din 1842, se notează precis acest cartier al Călăraşilor noi, spre deosebire de cartierul vechiu sau satul vechiu strâns în jurul bisericei. [2]).

Cu vremea cele două cartiere s'au contopit, iar populaţia formată din Lichireştenii băştinaşi şi din ştafetari s'a amestecat şi n'a mai fost decât un singur sat, nedespărţit, cu numele de Călăraşii noi sau numai Călăraşii, oraşul de azi.

Ceilalţi Călăraşi ştafetari, cei cari au fugit în Bărăgan, s'au grupat cu alţi fugari, cu oile şi cu vitele lor şi au format mici centre ca Valea, Puţul din Grind, Garebu, etc., dar lipsa de apă i-a silit pe toţi aceştia să se tragă mai la vale, şi în 1827, un grup în frunte cu Ceauş Neagu, moş Zaharia, moş Scăunaşu, moş Ivan Ciutaru şi Neagu Grămadă, s'au aşezat sub coasta Bărăganului, spre Valea Plopului, şi au format satul Călăraşii Vechi, pe moşia Căldăruşanilor [3]).

S'a numit Călăraşii Vechi, ca să se specifice că acest sat este format numai din vechii Călăraşi ştafetari, ce fusese mai înainte pe malul Ezerului în Satul Nou, spre deosebire de Călăraşii Noi, format din *amestecul* vechilor Lichireşteni cu o parte numai din Călăraşii ştafetari.

In cât vedem că cei doi termeni de Călăraşi Vechi şi Călăraşi noi, au semnificaţie calitativă, prin care se arată puritatea originei. Călăraşii vechi sunt numai din Călăraşi ştafetari, vechi Călăraşi, pe când Călăraşii noi, oraşul, sunt mai amestecaţi, sunt Lichireşteni şi Călăraşi ştafetari.

---

[1]) Vezi capitolul Răsboiul din 1806—12 şi docum. CLXXII.

[2]) Actele Eforiei. Colecţia de hărţi. Servic. Contencios.

[3]) După o însemnare aflată în Primăria Satului.

www.dacoromanica.ro

RAPORTURILE DINTRE POPULAȚIE ȘI EPITROPIA COLȚEI. VENITURILE MOȘIEI

Până la 1746, adică până la reforma lui Mavrocordat, raporturile populației față de Epitropia Colței, erau cele stabilite de hrisoavele domnești citate mai sus.

Dijma și veniturile moșiei erau adunate de un om al Epitropiei numit vameș sau epistat, care cumpăra această îndatorire după învoială cu Epitropia mânăstirei Colțea.

La 28 Mai 1723, Epitropia se plânge domnitorului Nicolai Mavrocordat, că Lichireștenii nu-și împlinesc datoriile, că *„veniturile le mănâncă unii și alții, și bolnavii n'au nici un folos din veniturile acestei moșii"*. Domnitorul trimite pe căpitanul de margine, Afendule, să cerceteze [1]) și pe baza acestor cercetări reîntărește drepturile proprietății, la 17 Mai 1725:

> *Ca să aibă a-și lua toate veniturile moșiei.. de la Lichirești după cum au avut obicei de-și lua și mai înainte... zeciuiala din peștele ce-l prinde... și de la carele ce trec cu bacul.* [2]).

Vameșul sau Epistatul moșiei putea fi în acelaș timp și vameș domnesc, care strângea veniturile Domniei. Din această cauză de multe ori vameșii domnești se amestecau în drepturile Epitropiei mânăstirei și da naștere la conflicte și reclamații.

Se întâmpla chiar ca vameșul domnesc, să fie în acelaș timp și căpitan de margine, ori să fie zapciu și vameș al Epitropiei moșiei. In aceste împrejurări, când organul de impunere, de urmărire și de execuție erau unul și acelaș om, abuzurile erau inevitabile.

La 8 Iunie 1724, se face o cercetare la moșia Lichirești și se constată că vameșul ce fusese mai înainte, Constantin Căpitanul, care cumulase slujba de căpitan de margine și de antreprenor al vămei domnești din Lichirești, nu se purtase corect, ci a încălcat drepturile proprietății Epitropiei Colțea, spre paguba bolnavilor :

> *Căpitan Constantin fiind acolo la Lichirești și căpitan și fiind și vama, el ca un netămător de Dumnezeu, și din capul lui, făr de nici o formă, au stricat și au călcat veniturile cele orânduite din descălicătoarea acelei moșii Lichirești...* [3]).

La 1 Martie 1730, dreptul de vamă al mânăstirei Colțea, la Lichirești, îl ia Sterie Popa, iar la 1 Martie 1731, îl ia Stama Vameșul. La 3 Ianuarie 1734, acest drept îl ia din nou Sterie Popa. Urmează ca vameși ai moșiei,

---

[1]) Vezi la urmă doc. XII.
[2]) Idem, doc. XIII.
[3]) Vezi doc. XIV.

www.dacoromanica.ro

Sterie Popa la 1 Ianuarie 1736, Tănase Boscu şi C. Cristu la 1 Ianuarie 1738, C. Perieţeanu şi Vasilache Căpitanu la 4 Ianuar 1739. [1]).

Dar, se vede treaba că sistemul întrebuinţat până acum pentru strângerea dijmei, nu da rezultate bune de cât numai antreprenorului, căci Epitropia nu se alegea cu nimic. Atunci, Chir Trandafir, epitropul Colţei, s'a hotărât să se ducă el singur la Lichireşti, să strângă dijma moşiei. In acest scop la 20 Iunie 1732, domnitorul porunceşte căpitanilor de la Alboteşti, Lichireşti şi Odivoaia, să dea tot sprijinul lor Epitropului, să adune această dijmă :

...viind acel Chir Trandafir... să căutaţi să fiţi şi voi de ajutor până va strânge toată dijma, dupe la oricarele va fi având bucatele pe moşiile mânăstirei... [2]).

Acest act se repetă în termeni identici la 13 August 1733, apoi la 17 Mai 1739, la 18 Iulie 1740 şi la 4 August 1750. [3]).

După reforma lui Constantin Mavrocordat, care a desfiinţat robia pământului, adică după 1746, raporturile dintre populaţie şi Epitropia mânăstirei Colţea, proprietara moşiei, sunt aici, ca şi pe celelalte moşii, după „obiceiul pământului".

Vânzarea pânei, a cărnei, a vinului şi a rachiului în cuprinsul satului, erau dreptul proprietăţei. Din produsul viilor, locuitorii aveau dreptul să vândă în sat numai un butoi pe an. Dijmuirea în natură a productelor, sau la vânzări în bani, era o parte din zece ; tot aşa la peşte şi alte producte, afară de cazul când se făceau altfel de învoeli scrise ; aşa de exemplu, la moşia Cacomei, Cacomeanca de astăzi — lângă Lichireşti, proprietatea mânăstirei Arhimandritu, dijma era una din trei, fie la producte, fie la peşte, fie la bani. [4]).

Mânăstirea Colţei era obligată să facă leasa pentru prinsul peştelui, la Gura Ezerului şi să aibă şăici sau bacuri pentru trecerea în Baltă. Din peştele ce se prindea în Ezer, se plătea dijma cuvenită proprietăţei ; dar din faptul că Ezerul cădea în parte şi pe moşia mânăstirei Căldăruşani, s'au iscat mereu reclamaţii cu privire la această dijmă.

La 25 Mai 1763, Mitropolitul şi trei boeri semnează o carte de întărire a drepturilor mânăstirei Colţea asupra dijmei peştelui ce se prindea în bălţile Lichireştiului. Această carte a fost din nou întărită la 15 Iunie 1783, la 7 Decembrie 1783, la 25 Iunie 1785 şi la 16 Septembrie 1785 [5]).

---

[1]) Vezi doc. XV, XVI, XVII.

[2]) Vezi doc. XVIII.

[3]) Vezi doc. XIX şi Actele Eforiei, dosar. contencios. Lichireşti, nr. 34, 35, 44 din Opis.

[4]) V. A. Ureche. Istor. Rom. vol. VIII, p. 59.

[5]) Arh. Efor. Spit. Contencios. Dos. Lichireşti, nr. 55, 62—65 din Opisul dosarului.

www.dacoromanica.ro

Munca pământului pe moşia proprietăţei era obligatorie. La 6 Martie 1762, Constantin Nicolae Voevod, porunceşte ispravnicului să oblige sătenii din Lichireşti să-şi dea claca legiuită mânăstirei Colţea.

Această clacă era reglementată de „obiceiul pământului" :

Când stăpânul moşiei nu are trebuinţă de lucru şi va ca să ia bani, atunci ia de casă câte un zlot, iar când are trebuinţă de lucru, datori sunt locuitorii a lucra zile 12 pe an, şi... dacă a luat într'alţi ani bani, nu-şi perde dreptatea cererei de lucru, fiind aceasta lăsată şi slobodă în voia şi primirea stăpânului moşiei, ca din două, să fie volnic ori care îi va da mâna a cere şi a lua de la locuitori, sau bani, sau lucru, fără numai de se vor aşeza locuitorii cu stăpânul moşiei pe mai puţine zile şi va fi dovedită aceasta în scris.

...cele 12 zile ale clăcei să le facă în patru rânduri pe an, adică trei zile primăvara, trei zile toamna, trei zile vara şi trei zile iarna, cum şi la celelalte dijmuiri şi drepturi ale moşiei, să se urmeze dupe obiceiul pământului, ce are întocmit în Condica Divanului [1]).

In afară de dijma cuvenită proprietăţei, oamenii aveau de plătit şi vama sau venitul Domniei. Averile mânăstireşti, cât şi cele boereşti erau scutite de această vamă ; totuşi de multe ori se trecea peste această scuteală, din care cauză, proprietarii reclamau la Domnitor. Aşa s'a întâmpalt aici la Lichireşti ; vameşii, vămuiau peştele ce se prindea din Ezer, la Gura Ezerului şi pentrucă Ezerul era în parte în stăpânirea moşiei Căldăruşanilor, vămuia şi partea acestei moşii. Stareţul mânăstirei Căldăruşani, Dositei, a reclamat la Domnie ; reclamaţia a fost cercetată de Logofătul Ţărei de Sus, care conchide la 26 Martie 1819, că după Condica Divanului, averile mânăstireşti trebue să se bucure de aceleaşi drepturi ca şi boerii, să nu plătească vamă :

...pentru zahareaua ce va eşi dupe moşia mânăstirească sau boerească, fiind adevărate mânăstireşti sau boereşti, să nu plătească vamă, păzindu-se şi la ei privilegiul boeresc... [2]).

* * *

In acele vremi, un venit foarte important pentru proprietarii de moşii, era dreptul ce aveau de a vinde numai ei vin şi rachiu în cuprinsul moşiei lor. Orice încercare de concurenţă era imediat urmărită. Proprietarii reclamau şi mergeau până la Domnitor, numai să nu-şi piardă acest drept.

La 1801, s'a reclamat lui Alexandru Constantin Moruzi, pentru o cârciumă ce deschisese sătenii spre bariera Măgurenilor :

---

[1]) V. A. Ureche. Trei ani din Istoria Românilor, p. 108—109 ; 27 Iunie 1793 şi 26 Noembre 1793. Idem, Vol., I, p. 427—430.

[2]) Vezi doc. XX.

www.dacoromanica.ro

...Sfinţia Sa părintele Zehnon... prin jalba ce au dat... că locuitorii fac vânzare de vin şi rachiu în sat, cum şi deosebită cârciumă au făcut tocmai la hotarul moşiei în spinarea satului, unde altă dată n'au mai fost... [1]).

iar Domnitorul, pe baza anaforalei ce i s'a făcut, hotărăşte :

...să opriţi acea cârciumă, cum şi vânzarea de pe la casele lor, şi în urmă, mai având locuitorii aceia vreo dava, vor veni în soroc de 60 de zile la Divan, să-şi facă apelaţia... [2]).

In 1820, Epitropia reclamă din nou ; în nord-estul târgului erau moşiile mânăstirilor Radului Vodă, Vieroşi şi Mărcuţa, arendate la trei arendaşi deosebiţi, cari au deschis fiecare câte o nouă cârciumă şi concurau pe cea a mânăstirei Colţea din Călăraşi :

...câte trei (arendaşii) au făcut câte o cârciumă, adică trei cârciumi una lângă alta, cât nu pot trece carăle printre dânsele, drept acolea in spinarea târgului *moşiei spitalului şi vinul şi rachiul ce-l vând îl pun mai jos de preţ, cu care pricinueşte mare pagubă spitalului, fiind mai vârtos împotriva obiceiului pământului...* [3]).

Zapciul plăşei n'a putut împăca lucrurile, pentrucă :

...arendaşii zic că pe moşia lor se află stăpâni şi ce li este voia, aceia şi fac... [4]).

* * *

Un alt venit tot atât de important pentru proprietarii de moşii era dreptul ce acorda Domnii, să se ţie pe moşie câte un bâlciu anual ; la aceste bâlciuri se percepeau anumite taxe de către proprietari asupra mărfurilor şi transacţiunilor ce se făceau, iar vameşii domneşti n'aveau nici un drept de amestec.

Un asemenea bâlciu se ţinea pe moşia Stelnica a mânăstirei Colţea, dar se vede că nu producea mare lucru şi atunci s'a cerut Domnitorului să încuviinţeze ţinerea acestui bâlciu pe moşia Lichireşti, unde se spera în afaceri mai bune, pentrucă acest sat era mare acum.

La 2 Iunie 1731, domnitorul Mihai Racoviţă aprobă această schimbare şi în hrisovul ce dă, are grijă să accentueze că nimeni, nici Călăraşii, cărora li se permisese la 1722 să locuiască pe această moşie, nu sunt volnici, adică n'au voe să vândă ceva pe socoteala lor :

---

[1]) Vezi doc. XXI.
[2]) Vezi doc. XXII.
[3]) Vezi doc. XXIII.
[4]) Vezi doc. XXIV.

www.dacoromanica.ro

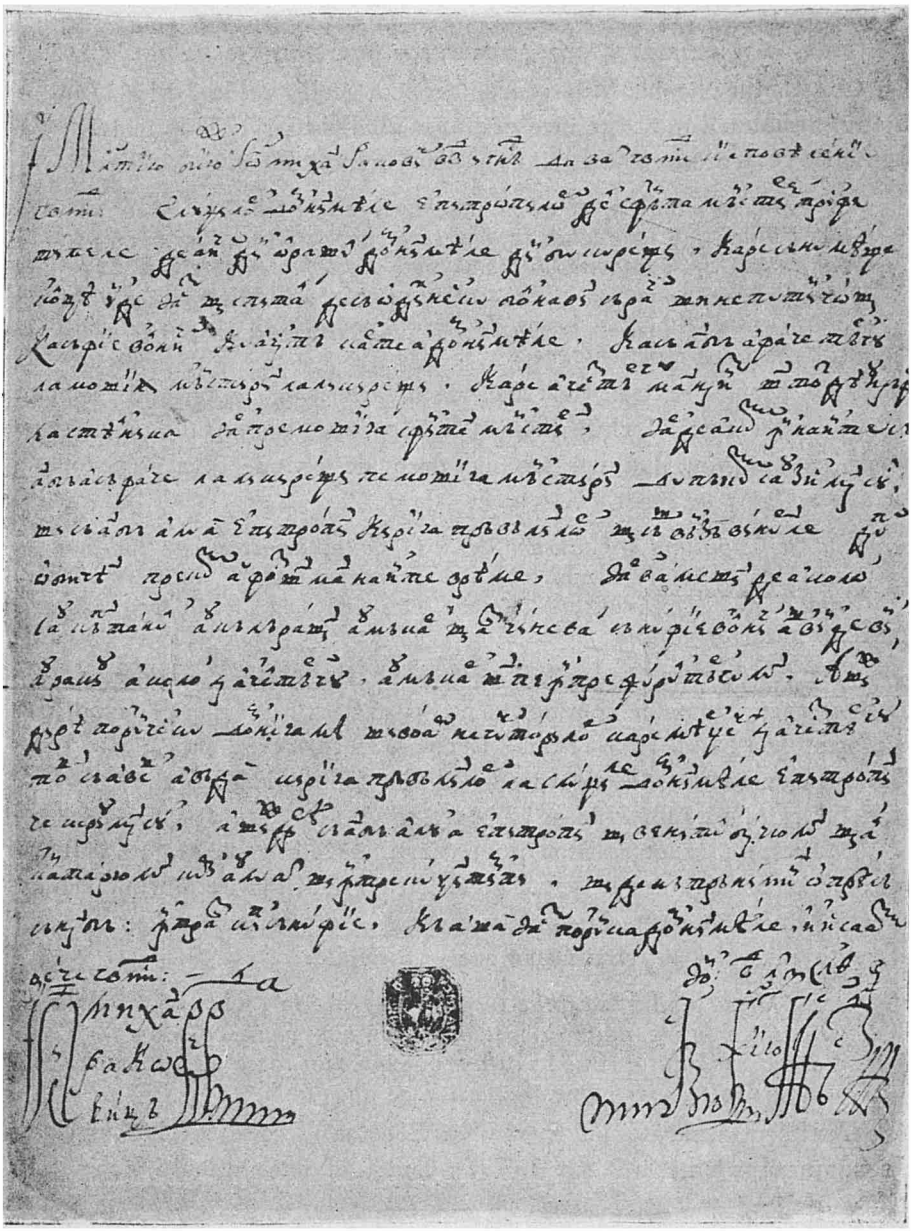

Vezi la urmă doc. XXV.

„...să fie volnici cu această carte a Domniei Mele, ca să aibă a face târgul la moşia mânăstirei, la Lichireşti, care acest târg, mai nainte şi totdeauna se făcea la Stelnica... Iar vameşii de acolo, au Căpitanul.

www.dacoromanica.ro

au Călăraşii au măcar cineva, să nu le fie volnici a-şi vinde rachiu, au vin acolo, la acel târg, au măcar şi împrejurul târgului..." [1]).

Constantin Nicolae Mavrocordat, repetă acelaş act la 2 Mai 1732. [2]) In anul următor îl întăreşte încă odată, la 20 Februar 1733 şi înşiră toate drepturile ce acordă mânăstirei, cu prilejul acestui bâlciu :

...nimeni să n'aibă treabă a se amesteca la acest bâlci... să nu fie volnic a vinde vin au rachiu la acel târg, nici căpitan, nici vameşii, nici călăraşii... Sf. mânăstire va lua vamă din toate bucatele şi de la dobitoacele ce se vor vinde... şi venitul cântăritului şi a bacului... şi chiria prăvăliilor... şi vama de la toţi neguţătorii ce vin cu marfă... şi de la bucate vânzătoare..." [3]).

La 1 Mai 1734, Grigore Ghica dă o carte la fel, explicând răspicat, că noua populaţie a Lichireştiului, Călăraşii, cari se considerau liberi pe moşie, să n'aibă nici un amestec, nici drept de a vinde ceva pe socoteala lor :

....,iar Căpitanul şi Călăraşii de la Lichireşti... într'aceste zile, nici un amestec să n'aibă... nici vin, nici rachiu să nu fie volnic nimeni a vinde, nici căpitanul, nici vameşii, nici călăraşii, nici în târg, nici împrejurul târgului pe moşia sfintei mânăstiri"... [4]).

Dreptul de a se face bâlciu pe moşia Lichireşti îl consfinţeşte prin osebite „cărţi", toate cu conţinut identic, Constantin Nicolae Voevod Mavrocordat la 13 Mai 1741 ; Mihail Racoviţă în Mai 1742 şi la 2 Mai 1743; din nou Constantin Mavrocordat la 28 Mai 1745 şi la 25 Mai 1747 ; Grigore Ghica la 13 Mai 1748 şi 15 Mai 1750 [5]).

Mai târziu, în loc să se mai dea „cărţi" în felul celor arătate mai sus, ori de câte ori s'au dat hrisoave domneşti cu întărirea drepturilor mânăstirei, s'a trecut în aceste hrisoave şi dreptul de a ţine acest bâlciu. In toate aceste hrisoave se întrebuinţează aceiaş formulă :

....,şi iar să aibă a lua de la târgul ce se face la Lichireşti, din ziua de Duminica Mare, până în cealaltă Duminică, vama ce se va face a da fieşcare neguţător, după vechiul obiceiu, din toate să ia oamenii mânătirei Colţea, iar vameşii amestec să nu aibă". [6]).

Astfel de hrisoave au dat Mihai Constantin Şuţu la 1783 şi 1792 ; Alexandru Ipsilante la 9 April 1797 ; Const. Hangerliu la 15 Iunie 1798;

---

[1]) Vezi doc. XXV.
[2]) Vezi doc. XXVI.
[3]) Vezi doc. XXVII.
[4]) Vezi doc. XXVIII.
[5]) Act. Efor. Dos. Lichir. Nr. 36—42 din opis.
[6]) şi [4]) A. Călăşescu. Efor. Spit. Civ. 1899, p. 84, 96, 103, 130, 139, 147, 153 şi 159.

www.dacoromanica.ro

Const. Al. Ipsilante la 23 Iulie 1803 ; Ioan Gh. Caragea la 1 Iulie 1813 ; Grigore Ghica la 5 Oct. 1824. [1]).

* * *

In afară de populaţia băştinaşă a satului Lichireşti, cu prilejul războaielor dintre Ruşi şi Turci, se pripăşeau pe aici o mulţime de Bulgari, Sârbi, Greci şi chiar şi Turci. Din toţi, Bulgarii şi Sârbii, mai rar Turcii, erau elementul cel mai turbulent ; ei nu voiau să ştie de drepturile proprietăţei, nu voiau să ştie de dările ce trebuiau plătite pentru ţară, de multe ori furau şi băteau locuitorii. Reclamaţiile nu mai conteneau.

La 28 Februarie 1795, din cauză că, cu un an mai înainte, mulţi Silistreni au trecut Dunărea şi au făcut şi arături pe moşiile româneşti, pentru ca faptul să nu se mai repete, domnitorul Moruzi porunceşte Spătarului :

...„să dea straşnice porunci la căpitani, ca foarte să întărească paza marginei... să nu treacă iarăşi vreunii în pământul Ţărei, şi de vor cerca, să stea d'impreună cu zabiţii judeţelor a nu-i îngădui... şi D-ta vel Hatmane să faci cuviincioasele porunci la toţi zabiţii". [2]).

La 4 April 1796 se dă din nou porunci ispravnicilor judeţelor de pe malurile Dunărei, că :

...„în interesul păzirei nizamului ţărei, să oprească de a eşi cu plugul, ori din Turci, ori raelile hazurilor turceşti, să facă în Ţ'ară arătură sau ori ce fel de semănătură". [3]).

---

[1]) Bâlciuri se ţineau şi în alte sate ale judeţului Ialomiţa ; în 1828 erau încuviinţate următoarele bâlciuri :

La 21 Mai, la 29 Iunie, 20 Iulie, 6 August, 15 August şi 8 Septembre, la Luciu, pe moşia postelnicului Filip Lenş ; la 25 Marte, în Duminica Tomei şi în Duminica Pogorârei Duhului Sfânt, la Ţândărei, care aparţinea tot lui Lenş. Dreptul pentru aceste bâlciuri i-au fost acordate la 28 Sept. 1825. Arh. Stat. Cond. 114, p. 634 şi Cond. 113, p. 681, în manuscrisele lui V A. Ureche, mapa „Târguri şi bâlciuri", la Academie, secţia manuscriselor.

La 23 April se ţinea bâlci la Slobozia pe moşia mănăstirei Slobozia ; tot acolo se ţinea la Înălţare şi la 24 Iunie.

Pe moşia Broşteni a clucerului Gheorghe Filipescu, la Blagoveştenii, în Duminica Tomei, de Sfinţii Apostoli şi la Sfântul Pantelimon.

Pe moşia Jilava a Banului Barbu Văcărescu, la 20 Iulie, şi la Duminica Mare.

La 21 Mai, la Sălciile, moşia luminatului Beizadea Costache Caragea.

La 15 August, la Cocina, a casei Uluiţilor.

La 8 Septembre, la Grindu, a vătafului Ispas Bugulescu.

In toate Duminicile la Urziceni pe moşia serdarului Ioan Rudeanu şi la Ţândăreanca, pe moşia postelnicului Filip Lenş.

Arh. Stat. Cond. 106, fila 149, în V. A. Ureche, manuscris, mapa „Ocupaţiunea rusească", la Academie.

[2]) Arh. St. Cond. 29, fila 21 v. ; V. A. Ureche. Ist. Rom. vol. 4, p. 663.

[3]) Idem, fila 169.

www.dacoromanica.ro

La 28 Marte 1804, nişte locuitori din Trâmşani, tovarăşi cu Silistrenii (Bulgari ori Turci), după ce au făcut o leasă fără voia nimănui, au luat toţi banii din vânzarea peştelui şi au fugit peste Dunăre. Domnitorul Al. Ipsilante, intervine la Silistra ca să se prindă fugarii şi să fie trimişi aici, cu alte cuvinte era vorba de extrădarea vinovaţilor :

„Dumneavoastră Ispravnicilor ot jud. Ialomiţa, sănătate. Am văzut Domnia Mea înştiinţarea ce ne faceţi pentru 6 locuitori din satul Trâmşani dintr'acel judeţ, care s'au întovărăşit cu doi silistreni Turci împotriva nizamului Ţărei de şi-au făcut în silnicie o leasă pe moşia mânăstirei Radului Vodă, luând şi tot venitul peştelui şi apoi după ce şi-au mărturisit fapta lor şi s au dat a plăti paguba mânăstirei, ceilalţi lăsându-se pe chezăşie, iar ei s'au sculat noaptea cu chezaşii lor împreună şi cu nevestele şi cu tot avutul lor de au fugit trecând în cea parte la Silistra, iară doi dintr'înşii fiind rămaşi în popreală aici la ispravnicat, a-ţi şi trimis D.-voastră aici la Spătărie ; pentru care iată s'a scris porunca Domniei Mele printr'această deosebită carte, către Capichehaiaua noastră din Silistra, ca să ceară de dincolo pe acei fugari, a se da înapoi cu toate ale lor să se aducă la urmă, care carte se trimite D-voastră spre a o da la capichehaia, îngrijind D.-voastră de a lua pe acei fugari şi făcându-i zapt dincoace, să aveţi a înştiinţa Domniei Mele, fiindcă până a se aduce şi acei fugari am poruncit ca şi aceşti doi ce sunt trimişi aici să stea la popreală. Acestea vă poruncim Domnia Mea, şi fiţi sănătoşi. [1]).

Turcii, când cumpărau grâne sau altceva de pe la locuitori, refuzau să plătească dările cuvenite vistieriei, iar locuitorii nu plăteau nici ei, cu cuvânt că cumpărătorul trebue să plătească această vamă. Vameşii domneşti s'au plâns Stăpânirei şi la 9 Mai 1806, domnitorul Constantin Al. Ipsilante, aminteşte ispravnicului de Ialomiţa că vama este *„huzmet cămarei domneşti"*, şi-i dă doruncă straşnică ca vama să fie plătită, că aceasta-i datoria ispravnicilor şi a zabitului judeţului ; iar

„când zabitul cu neferii lui nu urmează datoriei slujbei sale, D.-voastră sunteţi îndatoraţi a înştiinţa Domniei Mele, că de este din nevrednicia lui, să se schimbe, a pune altul, şi aceasta neurmând-o este cusurul D.-voastră, că nu vă urmaţi datoria ce aveţi.." [2]).

In timpul ocupaţiei ruseşti de la 1806—1812, au fost colonizaţi în 1809, o sumă de Bulgari şi Sârbi, pe moşia Lichireşti şi la Măgureni pe moşia Radului Vodă. Aceşti colonişti erau puşi sub conducerea unui ofiţer rus, numit Macedonschi şi nu ţineau seamă de nici unul din drepturile proprietăţei pe care şedeau.

---

[1]) Arh. Stat. Cond. 49, f. 158; V. A. Ureche. Ist. Rom. Vol. 4, p. 485.

[2]) Arh. Stat. Cond. 49, f. 251; V. A. Ureche. Ist. Rom. Vol. 4, p. 265.

www.dacoromanica.ro

In Iulie 1811, Bulgarii silistreni au luat la bătae pe arendaşul moşiei, Ştefan Căpitanul, l'au prădat şi au devastat magaziile cu sculele pescăriei; paharnicul Ştefan Belu, epitropul mânăstirei Colţei, a reclamat generalului comandant Steter :

„Paharnicul Ştefan Belu, epitrop mânăstirei Colţea, au dat jalbă Divanului, arătând că mânăstirea Colţea are moşie ce se numeşte Lichireşti în sud Ialomiţa, pe care aşezându-i pe dânsa Silistrenii cu locuinţa, li s'au dat la mână şi bileturi de către cinstitul comandant de acolo, ca nici o supărare să nu aibă de către mânăstire, dându-li-se tot felul de slobozenii, să-şi facă alişveriş lor, făr de vre-o dare, din care se înţelege că mânăstirea nu mai stăpâneşte moşia aceasta, pentru căci având vândut venitul acestei moşii unui postelnicel Danu I. Ştefan Căpitan, au mers acei Slstrenii la magazia lor unde aveau peşte, au bătut foarte rău pe Ştefan Căpitanul, i-au iacmaledisit tot peştele şi li-au zis acei Silistreni, că nu au nici o treabă la moşie, fiindcă de acum înainte li s'au dat lor, gonind şi pe arendaş de acolo. pentru care Divanul cu cinste vă face arătare Excelenţei Tale, ca să binevoeşti a scrie unde se cuvine, spre a se face cuviincioasă îndreptare la această pricină, spre a nu perde mânăstirea dreaptă moşia sa. 9 Iulie 1811.

Ştefan Căpitanul au jăluit Divanului că ţiind în arendă moşia Lichireşti a mânăstirei Colţei, unde având făcută leasă de peşte, la trecutul Iunie 7, sculându-se locuitorii Silistreni ce s'au aşezat cu locuinţa pe numita moşie, cu zurba au dat iama la magazia cu peştele, luând atât peştele ce s'au aflat, cât şi sculele magaziei din care i se pricinueşte pagubă ca de taleri 500 şi nu numai aceasta, ci l'au şi bătut foarte straşnic ca pe un vinovat, rupându-i hainele după dânsul, prăpădindu-i din sân şi punga cu taleri 430 ; au arătat de aceia şi D-lui cinst. polcovnic Boris Mihalovici, ce se află la Lichireşti, cum şi Excelenţei Sale Gheneralului de la Slobozia şi i-au zis ca să jăluiască aici ; pentru care nu lipseşte Divanul cu cinste a arăta Exc. Tale, ca să binevoeşti a scrie unde se cuvine, spre a se face îndestulare şi despăgubire jăluitorului. 9 Iulie 1811. [1]).

Tari şi siguri de protecţia Ruşilor, aceşti musafiri nepoftiţi refuzau să plătească până şi dările cuvenite Vistieriei, din care cauză se reclamă din nou, la 29 August 1811, generalului Steter, ccmandantul rus :

Către Exc. Sa d. gheneral maior i cavaler Steter, viţ Prezident al Divanului, de la întâiul Divan şi Comitet al Principatului Valahiei.

Încă de la 23 ale acestei luni, prin nota cu nr... am arătat Exc. Tale, cererea ce a făcut către Divan, D-lui Vornicul Iordache Slătineanu cumpărătorul slujbei dijmăritului, a se da nizam şi a se face îndreptare pentru satele de la bălţi din sud Ialomiţa, cari sunt ames-

[1]) V. A. Ureche. Ist. Rom. vol. 4, p. 714.

www.dacoromanica.ro

tecate cu Sârbi, că nu ingăduesc pe slujbaşi a căuta huzmetul, ofiţerul şi cu cazacii cei orânduiţi de Exc. Sa gheneral Cornet, spre a i se face de către Exc. Ta îndestulare :... cu această pricină nu vor putea să răspunză sferturile, şi pe lângă Sârbi, se păgubeşte şi de la pământenii ce sunt amestecaţi cu Sârbii...; să bine voeşti Exc. Ta a porunci, ca să fie slujbaşii dijmari, slobozi în toate satele şi de va fi poruncă să nu plătească Sârbii cum au plătit anul trecut, să aducă la Divan catastih de numele acelor Sârbi... [1]). *29 August 1811.*

Radu Golescu, Isaac Ralet, Mihalache Manu, vel Vist.

Această populaţie turbulentă şi nepoftită a fost gonită din Călăraşi la 1822. Atunci, după potolirea zaverei lui Ipsilante şi revoluţiei lui Tudor, din 1821, când s'au numit noii Domni, printre primele condiţii ce le-au impus Turcii, a fost isgonirea Grecilor amestecaţi în zaveră şi trimiterea peste Dunăre a Bulgarilor veniţi la noi cu prilejul ultimului răsboi Ruso-Turc din 1806—1812.

La 6 August 1822 această isgonire s'a şi executat în Călăraşi, în cât după câtva timp, la 11 Noembrie 1822, Tancoigne, gerantul consulatului francez la Bucureşti, raporta şefului său Montmorency :

...de la venirea Domnului, toată populaţia Călăraşului, sat mare din faţa Silistrei, şi populaţia satelor vecine, locuite de Bulgari, a fost trimisă dincolo, peste Dunăre... [2]).

LICHIREŞTIUL IN RAPORT CU ADMINISTRAŢIA ŢĂREI.

Organizarea slujitorească din secolul al XVI-lea a pus satele de slujitori sub comanda ceauşilor sau stegarilor ; grupurile de mai multe sate au format plăşi, popoare sau plaiuri, sub ordinele sutaşilor, hotnogi, iuzbaşi sau vătafi ; la rândul lor aceste grupe se integrau în pâlcuri, steaguri sau căpităniі, pe judeţe, comandate de căpitani. [3]).

Aceşti căpitani de slujitori stau în centrele principale ale ţinuturilor şi unul din ei era şi cârmuitor al judeţului. Ei întruneau în mâna lor, nu numai puterea militară, ci şi pe cea administrativă şi judecătorească. Căpitanii de judeţ erau totul într'un judeţ.

In Ialomiţa, sediul căpităniei principale, înainte de 1700, a fost în Cetatea de Floci sau Oraşul, care era centrul cel mai important din acest judeţ, până la începutul secolului al XVIII-lea. De atunci, Cetatea de Floci începe să decadă şi s'a ruinat până într'atât, că după câteva decenii, la 1778, Bauer scria :

---

[1]) V. A. Ureche. Ist. Rom. Vol. IV, p. 571.

[2]) Hurmuzachi. Vol. XVI, doc. MMXIII, p. 1061.

[3]) I. C. Filiti. Vechea organizare administrativă a Principatelor Române, 1929. Extras din „Revista de drept Public".

www.dacoromanica.ro

In Flămânda, Orașul Vechiu și Gidilița, bisericele ruinate, așezate una lângă alta pe malul Dunărei, în fața Hârșovei, sunt singurele rămășițe ale vechiului Oraș de Floci, așezat la vărsarea Ialomiței, oraș vestit prin comerțul său întins; a fost distrus acum vreo 80 de ani. [1]).

Bauer scria cele de mai sus la 1778; 80 de ani mai înante de această dată, corespunde cu 1698. Cam pe acea vreme deci, locuitorii Orașului de Folci s'au împrăștia și căpitănia județului s'a mutat la Urziceni [2]).

Constantin Mavrocordat, care a domnit de mai multe ori în Moldova și în Muntenia, între anii 1733 și 1749, a cercat să introducă o serie de reforme. A redus numărul slujitorilor militari, a păstrat vechea organizare slujitorească, dar a redus atribuțiile căpitanului de județ. Cârmuirea județelor a încredințat-o la doi ispravnici, cari aveau sub ei, la șes, pe zapcii de plăși, iar la munte pe vătafii de plai. [3]).

Acești ispravnici erau numiți și *„boeri judecători"* din cauza atribuțiilor judecătorești ce li s'au dat de Constantin Mavrocordat.

Căpitanii de județ erau acum sub comanda marelui Spătar; la reședința cârmuirei se afla un post de slujitori, zișI de Scaun, sub comanda unui căpitan.

In 1775 Alexandru Ipsilante, pune temeliile separațiunei dintre puterea executivă și cea judecătorească. Printre alte reforme, înființează la reședințele de județe, câte un polcovnic de județ cu slujitori zișI poterași, pentru urmărirea răifăcătorilor. Tot de la Ipsilante apar și sameșii sau casierii județelor.

După această organizare, județul Ialomița avea la 1778, șapte plăși, în frunte cu plasa Lichireștilor.

In jurul Lichireștilor erau sate, cari sunt notate în hărțile de pe atunci. In harta Stolnicului Cantacuzino din 1700, se notează satul Cunești și Nika, târlă sau semn de hotar care nu mai există azi. In harta explicativă a romanului *„Jeune Anarcharsis"*, de prin 1780, se notează în jurul Lichireștilor, care are pe această hartă o orientare cu totul greșită, cum greșită e toată harta, nume de sate ca, Lipia, Muguțeni, Caravoti, Piatra, Lățcu, etc. [4])).

In descrierea geografică a lui Bauer, în textul francez din 1778, sunt

---

[1]) Bauer, l c. Cărți vechi Academ. Rom.

[2]) N. Iorga spune: „Se pare că prădăciunea cea mare a Tătarilor la căderea lui Constantin Basarab distruse pentru totdeauna târgul". Ist. comerț. rom. p. 241. O tradiție locală vrea să pue această dată la 1715. C. Predeleanu. Noțiuni istor. asupra județului Ialomița. 1884.

[3]) I. C. Filiti, l c.

[4]) Colecția cartografică de la Acad. N. Iorga. Anal. Acad. Vol. 36.

www.dacoromanica.ro

notate următoarele sate : Călăraşi sau Lichireşti, sat cu o biserică şi o căpitănie. Lângă Călăraşi, spre vest, se notează Satu Novi, sat mic ; acest Sat Nou îl socotim drept aşezarea Călăraşilor ştafetari din marginea Lichireştilor, care a luat fiinţă după permisiunea ce s'a dat acestor ştafetari de a se aşeza aici.

Urmează Cuneşti, sat cu o biserică ; Latşulei, sat mic, aşezat la Dunăre acolo unde râul numit Galaţu se varsă, separând districtul Ialomiţa de Ilfov ; toate aceste sate sunt aşezate în faţa Silistrei.

In partea dinspre răsărit se notează Măgureni, sat mic ; Trinşani, sat cu o biserică, ambele în faţa Silistrei ; apoi Hotaru, sat cu o biserică ; Mestitanii, sat mic ; Kurabot vel (sau) Dechisenii, sat cu o biserică şi o baltă ; Sacoriş, sat ; Beilic, sat care ţine de precedentul, cu o biserică, un pârâiaş Jegălia şi două insule ; Brinceni, sat cu o biserică etc.

In textul grecesc al lui Bauer, din 1789, se spune că judeţul Ialomiţa are 7 plăşi, Lichireşti, Stelnica, Oraşul, Slobozia, Gârbovi, Jilava şi Dridu. In plasa Lichireştilor se pun satele : Cuneşti, Manţuleşti Lichireşti, Măgureni, Tonea, Hotarul de sus, Hotarul de jos, Dichiseni, Şocarici, Jegălia. [1]).

In harta austriacă din 1791, hartă topografică făcută cu multă ezactitate, satele sunt marcate corect, aşa cum sunt şi azi, lipsind negreşit satele cari s'au format după această dată, cum sunt Călăraşii Vechi, Ceacu, etc.

Dionisie Fotino, la 1818, spune că judeţul Ialomiţa are şapte plăşi cu 127 de sate ; plasa Lichireşti are 16 sate, din cari satul Lichireşti e numit *„Orăşelul Călăraşi"*.

Tot Fotino spune că judeţul are şi şapte căpitănii : a Scaunului, a Lichireştilor, a Stelnicei, a oraşului Sloboziei, a Grindu Făgăraşului, a Fundu Danţului, şi o Polcovnicie. [2]).

Pe acele vremi nu era nicio incompatibilitate între slujba de zapciu al plăşei şi cea de căpitan de slujitorime. Intr'o reclamaţie din 20 Februar 1795, locuitorii din Stelnica se plâng lui Vodă Alexandru Moruzi, contra lui Constantin Căpitan Porumbaru, care era şi căpitan la căpitănia Stelnica şi zapciu. [3]).

Căpitanii erau numiţi de Domn, aşa că ispravnicii nu se puteau opune a-i primi în serviciu. La 15 Ianuar 1799, paharnicul Constantin Bălăceanu, ispravnicul Ialomiţei, n'a vrut să primească în serviciu un căpitan numit de Domnitorul Hangerliu ; pentru acest fapt i se face observaţii :

---

[1]) Vezi la urmă doc. XXIX.

[2]) Dionisiu Fotino. Istoria Daciei, trad. de Gheorghe Sion, Vol. III, p. 162.

[3]) V. A. Ureche. Ist. Rom. Vol. VI, p. 333.

www.dacoromanica.ro

Ni-am pliroforist de la... vel Spătar.. împotrivitor te arăţi la însăşi domneştile noastre porunci, cari le vezi la mâna orânduiţilor căpitani, ce se trimet de către dumnealui vel Spătar... [1]).

Ispravnicii aveau în seamă toată administraţia şi judecăţile dintre locuitori. Dar ispravnicii erau oameni supuşi greşelilor, deaceea Domnitorii nu mai contenesc cu ordinele şi instrucţiunile ce dau tuturor slujbaşilor de altfel, *„să părăsească fiecare din cele rău obişnuite hotărâri"*. [2]).

Principiul separaţiunei puterei executive de cea judecătorească, urmărit de Ipsilante, a dus la înfiinţarea de judecători districtuali, câte unul de fiecare judeţ, cari aveau să judece pricinele obişnuite ce se iveau între locuitori. Pricinele mai mari sau apelurile, se trimiteau la Bucureşti, la Departamentul celor opt, sau la Divanul Veliţilor Boeri. In 1827, neguţătorii din Călăraşi se plâng Domnitorului contra arendaşului moşiei, cu care,

...ducându-ne şi pe la ispravnic, ni-am judecat şi n'am ales nimic... şi acum venim aici, am dat jalba Măriei Tale, cu care jalbă au fost orânduit Departamentul de opt, unde nu ni s'a făcut nici o alegere curată ; ne rugăm Măriei Tale ca să fim orânduiţi la dumnealor Velţii Boeri. [3]).

Cei cari veneau la Bucureşti ca să se judece plăteau o dare deosebită, fixată pentru fiecare judeţ în parte, numită *„trapede" ;* pentru Ialomiţa era fixată suma de 15 taleri. [4]).

Dar nu trebue să credem că judecătorul din acele vremi avea vre-o pregătire anume pentru această chemare. Judecătorul era vreun boer tânăr, care-şi începea cariera, sau, mai dese ori un boerinaş, ori un scăpătat sau sărăcit, care găsea o pâne în această slujbă.

Ca să se vadă, cum se făceau aceste numiri, citâm un caz petrecut la

---

[1]) Idem, Vol. VII, p. 183.

[2]) Idem, p. 48 şi următ. ; I. C. Filiti, l. c. p. 29.

La 14 August 1824, domnitorul Grigore Ghica face noi numiri de polcovnici şi căpitani ; pentru Ialomiţa se numesc : Ilie, polcovnic de judeţ ; Mihalache la Lichireşti de margine, iar la 23 Martie 1827, se orânduşete polcovnic Alexandru Chiriac la Lichireş i. Dobre Porumbaru pitar, la Stelnica de margine, iar la 4 Iunie 1827, s'a orânduit căpitan la Stelnica, Iordache Porumbaru. Ioniţă postelnicu la Oraş de margine. Alexandru Poenaru la Slobozia. — Mihai postelnicu la Grindu Făgăraşului. — Efrosin Proşca (Roşca?) la Fundul Danciului. Nicolae, căpitan de scaun. — Arh. Stat. Cond. 106, fila 211, în V. A. Ureche, manuscris, mapa „Administrative", la Academie, secţia manuscriselor.

[3]) Arh. Stat. Judecătoreşti vechi. Dos. 1810 din 1827. Doc. CLXXII.

[4]) V. A. Ureche. Istor. Rom. vol. XIII, p. 191.

www.dacoromanica.ro

25 August 1819 ; logofătul dreptăţei, face o anafora (un raport) către domnitorul Alexandru Şuţu, recomandând pe polcovnicul Grigore Basca,

> *...ce se află în desăvârşită scăpătăciune şi sărăcie, nechivernisit de mulţi ani şi rugăciunea este... ca să se orânduiască judecător la un departament...*

iar domnitorul a aprobat să se orânduiască în locul altuia ce se va găsi cu cale. [1]).

In anexele acestei lucrări, între documente, dăm şi o listă de numele ispravnicilor şi a judecătorilor ce am putut afla în acest judeţ până la 1830. De la această dată înainte avem ştiri precise asupra celor ce au slujit aici. ştiri ce dăm în partea a doua a acestei lucrări. [2]).

ŞTIRI DESPRE ASPECTUL TÂRGULUI, INSTITUŢIUNI ŞI VIAŢA DE TOATE ZILELE IN LICHIREŞTI — CĂLĂRAŞI.

Inainte de 1700, nu cunoaştem felul vieţei oamenilor de aici, ci numai îl bănuim. Trebue să fi fost viaţa satelor mici, cu populaţia năcăjită, formată parte din plugari, parte din pescari. Aceşti oameni erau Români buni, cu toate calităţile de vitejie şi dragoste de pământul Ţărei, virtuţi cari au dus la închegarea acestui neam ; ei răspundeau bucuroşi chemărei conducătorilor, în specie proprietarului moşiei, atunci când Ţara avea nevoe de braţul şi pieptul lor. Aşa îi vedem în 1602, că iau parte la lupta de la Teiuşani de la Gura Teleajenului, contra Tătarilor, duşi desigur de proprietarul moşiei, Dragu Postelnicul de la Slătioara, de care am vorbit mai înainte.

Când vitregia vremilor se abătea cu vreo urgie năvălitoare din partea Turcilor, Lichireştenii plugari găseau scăpare în nesfârşitul întins al Bărăganului, plin de ierburi ocrotitoare, iar Lichireştenii pescari găseau adăpost sigur în ascunzişurile de nepătruns ale stufurilor din Baltă.

După 1700 condiţiunele de viaţă încep să se schimbe din cauza Silistrei, care devine un centru de mâna întâi la Turci, pe de altă parte din cauza Ruşilor, cari încep lungul lanţ al războaelor contra Turcilor, toate cu episoade strâns legate de pământul acestui colţ de Ţară de la cotitura Borcei.

Aceste împrejurări fac din Lichireşti un centru comercial, cu schelă sau port la Borcea, care atrage o lume specială, lumea neguţătorilor. In documentul XXVIII, de la 1 Mai 1734, Lichireştiul este arătat ca târg ;

---

[1]) Idem., vol. XII, seria 1800—1821, p. 177.

[2]) Vezi la urmă lista respectivă sub nr. XXX.

www.dacoromanica.ro

este un indiciu că satul luase oarecare proporţii, că începuse să se închege o viaţă comercială, care îndreptăţea calificativul de târg.

Cea mai de seamă instituţie în acea vreme era biserica.

Ţinând seamă de forma de mai târziu a târgului, suntem îndreptăţiţi a socoti că urzirea lui trebue să se fi făcut în jurul bisericei, care fusese centrul satului.

Biserica era foarte veche. Noi credem că însăşi numirea de Lichireşti derivă din numele sfântului Nicolae al Lichiei ; închinătorii din jurul acestei biserici îi va fi spus prin prescurtare, biserica Lichiei, iar poporănii bisericei Lichiei, s'au numit Lichireşteni, de unde numele satului de Lichireşti. La 1 August 1630 (doc. III), locuitorii din Lichireşti jurau pe o evanghelie, ceeace dovedeşte că aici era o biserică în care era o Evanghelie.

In descrierea geografică a lui Bauer, se spune că în 1778 era o biserică în Călăraşi.

La 19 Octombre 1783, Mihai Şuţu porunceşte să fie adus în Bucureşti, Popa Radu din Lichireşti, să fie pedepsit, pentrucă a călcat legea şi a stat ca martor într'un proces, fără învoire şi deslegare de la episcop :

> *„S'au făcut poruncă la Stolnicul Dumitrache Colceag ispravnic din sud Ialomiţa, să meargă la Lichireşti, să îndrepteze o ataxie ce au făcut-o unul Popa Radu, pe care să-l dea să-l aducă aicea în hiară, cu bună pază".* [1]).

Biserica era aşezată pe locul unde este şi azi catedrala. La 1812, a fost reparată de Ruşi.

La 26 Decembre 1829, a fost un cutremur mare de pământ, când s'au dărâmat multe case în Bucureşti şi aiurea şi au murit mulţi oameni ; atunci au crăpat zidurile bisericei din Călăraşi, că ameninţa să se dărâme. Necazurile aduse de războiu şi cumplita ciumă din acel an, n'au dat posibilitate oamenilor să repare biserica. Acest lucru s'a făcut mai târziu, cum vom vedea, în 1836, cu stăruinţa lui Grigore Poenaru, fost arendaş al moşiei şi cu bani daţi de familia generalului Prosorowschi, îngropat la această biserică.

Slujitori bisericeşti, în afară de popa Radu din 1783, mai găsim pe Popa Bică proestos şi Popa Ghiorghiţă în 1813. Pe Popa Teodor, proestos în 1816.

Diferiţii călători cari au trecut pe aici, au avut todeauna impresiuni plăcute despre acest târguleţ şi unii au lăsat în scrierile lor, câte un cuvânt bun despre Lichireştiul acelor timpuri.

La 20 Octombrie 1780, banul Constantin Caragea din Iaşi, în drum

---

[1]) V. A. Urechc. Ist. Rom. Vol. I, p. 377.

www.dacoromanica.ro

spre Constantinopol, ajunge la Slobozia lui Enache, de unde, la 21 Octombre trecând :

„...peste podul Ialomiței pe podul mânăstirei, ni-am dus la Lichireşti, sat al județului Ialomița, care se numeşte Călăraşi şi am rămas acolo. El e locuit de coloni Bulgari plugari şi face mult grâu bun şi orz, dar nu are de loc copaci, de aceia ei tae la vreme trestie (?) şi o usucă şi asta o întrebuințează şi în loc de lemne.

La 22. Trecând o limbă a Dunărei cu pod (unde Lichireştenii pescuesc cu mrejii moruni, cegi, suduci, crapi şi alți peşti minunați) am intrat într'un ostrov al Munteniei cu trăsurile noastre ; el ținea un ceas şi jumătate, şi am sosit dincolo la cetatea Silistrei, şi intrând în corăbii din Silistra, am trecut în față la acest oraş, în vreme de jumătate de ceas, unde am şi rămas". [1]).

Contele Alexandru de Hauterive, care este chemat la 1785 secretar de Alexandru Const. Mavrocordat, călătoreşte de la Constantinopol spre țara noastră, în societatea soției Domnului :

„Ajuns la Silistra trece la Călăraşi, şi vorbeşte de fel de fel de lucruri pe cari le întâlneşte pe drum. L'a interesat să vadă copii jucându-se cu zmeul, dar ceva care i-a făcut mai puțin plăcere a fost cantitatea enormă de purici cari l'au mâncat într'o noapte... „un million de puces affamées". [2]).

Un an după aceia, la 1786, Lady Craven, o Engleză deşi soț'a markgrafului de Anspach, vine pe acelaş drum ; de la Silistra *„trece pe la Călăraşi, care este calificat drept un sat frumos".* [3]).

Câteva cuvinte bune are şi Bugomos, un călător grec, care scrie nemțeşte, dintr'o călătorie din 1789. [4]).

Casa cea mai de seamă era casa lui Scordeli Criteanu care a dăruit-o mânăstirei Colțea la 23 Septembre 1754 şi a servit până la eliberarea oraşului, la 1852, pentru administrația moşiei :

„care casă este făcută de Serdarul Scordeli Criteanu ...şi de bună voe li-am fierosit dându-le danie sfintei mânăstiri..." [5]).

Departe, pe malul Dunărei, mai jos de Gura Borcei, unde moşia Lichireşti se vecinea cu moşia Crânceni a Radului Vodă, erau morile de vânt, cari măcinau grâul necesar hranei locuitorilor.

Pe gârla azi dispărută, Cârna, care venea dinspre Ciocăneşti şi se vărsa în Borcea, erau două bacuri, un fel de bărci mari, cari serveau la transportul carelor şi a vitelor ; bacurile erau proprietatea moşiei şi produceau venituri bune arendaşului moşiei.

---

[1]) Efemeridele, scrise cu mâna sa de Banul Const. Caragea. Hurmuzachi, vol. 13, p. 99.

[2]) N. Iorga. Ist. Rom. prin călători, vol. 2, p. 224.

[3]) Idem, p. 250.

[4]) Idem, p. 275.

[5]) Vezi doc. XXXI.

www.dacoromanica.ro

Schela Lichireşti era în seama stăpânirei, fără vreun amestec cu moşia ; aici era vama domnească pentru toate produsele cari treceau prin schelă, cât şi pentru produsele moşiei, care se exportau. Vama dela Oltenița, Ciocăneşti şi Lichireşti s'a dat în arendă la un loc, în 1792, pentru 2650 de lei. Arendaşul tuturor vămilor era şătrarul Chiriac Arbut [1]).

Traiul era eftin. Grâul era abundent. Peştele se prindea uşor. La 29 Marte 1792, domnitorul Mihai Şuţu atrage atenţia locuitorilor Ialomiţeni, că pânea, care se vindea cu 80, 90 dramuri la o para, e prea scumpă faţă de abundenţa grâului şi faţă de preţul din Bucureşti, unde erau 150 de dramuri la o para; că nu-i numai scumpă, ci şi de proastă calitate [2]).

In hartul preţurilor (lista de preţuri) pe 1791, sunt trecute :

Brânza de oi 24 bani ocaua ; o gâscă 45 de bani ; icrele de ştiucă 60 de bani ocaua ; curcanul mare 90 de bani ; mălaiul de porumb 2 bani ocaua ; laptele dulce 6 bani ocaua ; cega 40 de bani ocaua, crapul şi somnul 18 bani ocaua ; suta de raci 15 bani ; fasolea 3 bani ocaua ; untul 30 de bani ocaua ; 2 ouă 3 bani. O pereche cisme 4 taleri 60 de bani ; papucii femeeşti 72 de bani. Salahorul de lucru 40 de bani pe zi. Lemne de crâng un taler carul bine încărcat ; 12 bani de vadră de vin, căratul de la Piteşti, etc. etc. [3]).

Către sfârşitul secolului al XVIII-lea încep să se facă chiar unele îmbunătăţiri cu caracter public. La 10 Iunie 1795, domnitorul Alexandru Moruzi, dă poruncă epitropului mânăstirei Colţea

„să facă un hănişor la Lichireşti, pentru conăcirea călătorilor şi şederea şi a zapciului, cu neferii rânduiţi de pază. Produsul hanului va fi în folosul mânăstirei" [4]).

Cu începutul secolului al XIX-lea, ştirile se îndesesc şi precizează tot mai mult aspectul târgului Călăraşi.

La 15 Septembre 1813, Hristea Stan Ceacâru vinde o casă căminarului Iordachi Rasti ; martori ai vânzărei sunt Popa Ghiorghiţă, Fotache Grămătic, Atanase din Ostrov, iar actul este scris de Popa Bică, care e şi proestos [5]).

La 10 Decembre 1816, Petru şi Stan Dumitrache, cari aveau o casă în tovărăşie, au vândut-o vel biv paharnicului Cilibi Andronachi ; casa era pe uliţa cea mare a târgului, din josul târgului *„unde se plăteşte chiria pământului pă parale treizeci şi două"* ; casa fusese cumpărată în 1813 de la Gheorghe Logofătu şi Vlad Logofătu, cari o aveau cumpărată şi ei de

---

[1]) V. A. Ureche. Ist. Rom. vol. 4, p. 130 şi următ.

[2]) Arh. Stat. Cond. XX, f. 461 ; V. A. Ureche, vol. 4, p. 306 şi 309.

[3]) V. A. Ureche. Ist. Rom. Vol. 4, p. 230.

[4]) Idem, p. 313, vol. 6 ; Arh. Stat. Cond. XXIX, f. 73.

[5]) Vezi doc. XXXII.

www.dacoromanica.ro

la Radu Măgureanu. Şi au făcut-o han *„făcând grajd mare, pivniţă de desubt, băcănioară de asupra"* camere de locuit şi orzărie. Martor al vânzărei e Popa Teodor proestos [1]).

La 1 Ianuar 1826, găsim şi o cafenea pe care Mimis Cadiu o vinde polcovnicului Mihalache [2]).

La 3 Iulie 1826, Panait Jabraşu cumpără o jumătate de cafenea de la clucerul Trăsnea Greceanu, epitropul Colţei, care o avea de la postelnicul Nicolae Papurescu şi soţia lui Stanca. Acest act este foarte important, pentrucă în el se specifică chiria locului, care se ridică la 30 taleri pe an, cum şi condiţiile de care se lega un neguţător, ca *„vin şi rachiu să nu fie volnic a vinde"*, nici pâne, nici carne, ci numai altfel de alişveriş are voe să facă. Ca să facă altă bina pe acest loc, sau dacă voia să vândă casa, trebuia să aibă învoirea Epitropiei [3]).

Din cauza situaţiei târgului, în drumul Silistrei, Călăraşul era vizitat de toate personalităţile de seamă, cari se duceau sau veneau din Constantinopol.

Contele Auguste Lagarde, în Decembre 1811, pleacă din Constantinopol spre Bucureşti. La Silistra unde comandă Salih-Paşa, îi dă o recomandaţie către ispravnicul din Călăraşi. Pentru Lagarde, Călăraşul e *„un biet sătucean valah"*, în schimb, tânărul ispravnic Bogdan, se arată foarte amabil [4]).

La 27 Februar 1824, în urma unei certe dintre boerii moldoveni cu domnitorul Ioniţă Sturza, o deputaţiune de boeri, în frunte cu Logofătul Constantin Ciuntu Balş şi Aga Dumitru Roseti Rosnovanu, fiul celui mai bogat boer din principat, trec prin Călăraşi, în drum spre Silistra şi Constantinopol [5]).

— La 22 Mai 1826, cu prilejul preschimbărei lui baş-bèşli-aga, în Muntenia, Ibrahim Aga, care pleca,

> *„Domnul i-a dat un cal frumos înşăuat, şi până afară departe de oraş, a fost escortat de marele Spătar cu toată suita lui ; un mehmendar (călăuză) şi un bucătar al Domnului, l'au însoţit până la Călăraşi, pe marginea Dunărei, în faţa Silistrei* [6]).

In Noembre 1826, domnitorul Grigore Ghica îşi trimite băiatul, Gheorghe, la Călăraşi, să întâmpine o misiune turcească. In Decembre

---

[1]) Vezi doc. XXXIII.
[2]) Vezi doc. XXXIV.
[3]) Vezi doc. XXXV.
[4]) N. Iorga. Ist. Rom. prin călători, vol. 3, p. 69.
[5]) Idem. Hurmuzachi, vol. 10, doc. 349, p. 269.
[6]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. X, doc. 419, p. 353.

www.dacoromanica.ro

acelaş an, Constantin Isac Ralet, nepotul Domnitorului, a fost trimes la Călăraşi ca mehmendar pentru Hasan-Bei, care se ducea în Moldova; dar Turcul o luase înainte spre Focşani, unde îl aştepta marele vistier Mihai Ghica, cu ispravnicul de Ialomiţa Călinescu, cu numeroase provizii de ale mâncărei, sub conducerea lui Antonachi Borelli *„maître d'hôtel et chef de cuisine du prince"* [1]).

Aga Costache Ralet reia drumul Călăraşului în August 1827, ca mehmendar pentru Minciaki, care venea spre Bucureşti, şi se duse cu merinde, bucătari şi toate cele necesare, să facă călătoria Rusului cât mai plăcută, să-l dispue cât mai mult în favoarea domnitorului [2]).

Despre alte instituţiuni, afară de biserică, nu poate fi vorba pe acele timpuri. Şcoală nu exista în Lichireşti; abia se pomeneşte de un dascăl ce era la Urziceni în 1780, trecut în statul de lefi, din 17 Marte, cu 5 taleri pe lună [3]).

Mai era o şcoală în Poiana, pentru învăţătura copiilor, unde, popa Iordache şi popa Mincu, cu dascălul şcoalei, Dumitrache, cereau la 19 Februar 1813, anumite scutiri de dări pentru serviciile ce făceau [4]).

Numai mai târziu, la 10 Decembrie 1817, Eforii şcoalelor sub impulsul lui Gheorghe Lazăr, supun domnitorului Caragea, un plan de reorganizare a şcoalelor, în care intra şi înfiinţarea unei şcoale la Urziceni [5]).

La Călăraşi nu avem şcoală de cât mai târziu, în 1834.

O instituţie care a fost în Călăraşi, deşi nu românească, a fost spitalul. Răsboaele dintre Ruşi şi Turci, duse în bună parte prin aceste locuri, au impus Ruşilor înfiinţarea de spitale ostăşeşti, fie pentru răniţi, fie pentru bolnavi.

Langeron, general în serviciul Rusiei, pomeneşte de aceste spitale fără să specifice pe unde erau.

Pe de altă parte, ciuma trebue să fi impus înfiinţarea de spitale de izolare.

In 1828, se pomeneşte chiar de un spital românesc ce ar fi fost în Călăraşi, în timpul ciumei din acel an. In socotelile cheltuelilor judeţului pe acest an, date de Matei Colceag şi Ioan Cătuneanu, se trec la 28 Octombre, 430 de lei *„ipac la meremetul spitalului ot Călăraşi"* [6]).

Cu prilejul răsboiului din 1828, când s'a ivit groaznica ciumă, care a

---

[1]) Idem, doc. 472, p. 387 şi doc. 477, p. 391.
[2]) Idem, doc. 511, p. 424.
[3]) V. A. Ureche, vol. I, p. 91.
[5]) V. A. Ureche. Ist. Rom. Vol. X. A. p. 917.
[4]) V. A. Ureche. Ist. Rom. vol. X, A. p. 414.
[6]) Arh. Stat. Ad-tive vechi 1804—1831. Anul 1830, nr. 84, b.

www.dacoromanica.ro

durat până în 1830, în Călăraşi aŭ fost spitale cu medici Ruşi ; în Septembre 1828, comandantul rus, cerea cu exasperare să i se trimită din nou cei trei medici, 3 infirmieri şi 3 bărbieri, cari mai fusese şi mai înainte în Călăraşi [1]).

IMPOZITELE IN NATURA ŞI NECINSTEA ADMINISTRAŢIEI. DIN NECAZURILE POPULAŢIEI.

Viaţa locuitorilor era amărîtă din cauza impozitelor în natură, a zaharelelor, din cauza necinstei administraţiei, dar mai ales din cauza nesfârşitelor răsboae dintre Ruşi şi Turci, la care se adăuga totdeauna, cumplita ciumă.

Una din pacostele cele mai mari care se abăteau destul de des pe capul locuitorilor de aici, era strângerea de zaharele, adică de proviziuni de tot felul, pentru Turci, la cari se adăuga lăcomia sau necinstea vameşilor domneşti, însărcinaţi cu strângerea acestor zaharele.

La 25 Ianuar 1775 sau 1189 an turcesc, în urma încheerei păcei dintre Ruşi şi Turci, se dă un firman turcesc, prin care se hotărăşte ca Turcii să nu mai umble prin ţară după zaharele. Executarea acestui firman avea să se facă de un număr de paznici aşezaţi în diferite puncte ale ţărei. In Ialomiţa avea să fie un Lipca Agasi, care să aibă sub ascultarea lui pe Odo-başa de Oraş (Oraşul era vechiul Oraşul de Floci) şi el să păzească marginea până la Berteşti [2]).

Vameşii domneşti, cari lucrau pe seama Vistieriei, dar lucrau şi pentru ei înşişi, exasperau pe locuitori. Mijloace de control nu erau, aşa că în cazuri dubioase, însuşi Domnii, pentru a se convinge de cinstea vameşilor domneşti, recurgea la jurământ.

La 19 Februar 1803, aŭ făcut jurământ Nicolae Logofătul Enciul de la Cioroiu şi Nicolae Şătrarul vameş la Lichireşti :

„Io Constantin Al. Ipsilante, voevod i gospodar.

Fiind-că mai jos arătaţii, ce au fost rânduiţi magazieri la locurile ce se arată, au tăgăduit înaintea Domniei Mele la Divan, că nici sporul acela cu care îl îndatoresc dumnealor boerii veliţi ce au fost rânduiţi socotitori prin anafora, a-l răspunde, nu l-au luat, nici vre-o altfel de iconomie n'au făcut, şi cu cuvânt că întru toate sunt curaţi, poruncim Domnia Mea zapciule ce eşti orânduit, ca pre toţi aceşti magazieri să-i aduci la sfânta mitropolie, unde să-i îndatorească prea sfinţia Sa părintele mitropolit, a primi fiteş-care blestem, că nu este asupra lui nici un prisos, nici n'au făcut vr'un fel de sfeterismos, a-

[1]) Idem. Dos. 87, p. 8, scris pe ruseşte.

[2]) V. A. Ureche. Ist. Rom. Vol. I, p. 119.

www.dacoromanica.ro

dică nici n'au luat bani în loc de făină sau de orz, nici că au vândut la nimenea, nici că au dat bani ca să iae tescherelę de mai multă sumă de cât ceiace au dat în natură, şi primind blestem pe aceste ponturi, vor rămânea în pace şi nesupăraţi [1]).

Abuzurile vameşilor domneşti, uneori erau înlesnite chiar de poruncile ce li se da. Aşa, la 10 Mai 1793, Alexandru Moruşi porunceşte vameşului de Lichireşti, să nu ia vamă de la boerii zahergii pentru zahereaua domnească, ci *„numai de la alţi cumpărători, ce vor fi ori pentru a o aduce aici la Bucureşti, ori la alte târguri"* [2]). Este neîndoios că distincţiunea ce se făcea, da posibilităţi de abuzuri.

Pe de altă parte, jafurile ispravnicilor şi zapciilor nu mai cunoşteau limite. La 2 Februar 1792, domnitorul Mihai Şuţu, obligă pe Constantin Hrisoscoleu, fost ispravnic mavroghenesc la Urziceni, să restitue 40 de taleri, ce jăfuise de la un Ceauş [3]).

La 3 August 1803, o comisiune cercetează jafurile comise de funcţionari prin judeţe; în Ialomiţa, s'a imputat paharnicului Fălcoianu o mie de taleri [4]).

Chiar şi Ruşii se speriase de jafurile ce vedeau. In timpul ocupaţiei ruseşti de la 1806 la 1812, generalul Camenschi, a pus pe lângă fiecare isprăvnicie câte un ofiţer rus, însărcinat să controleze şi să privigheze pe ispravnicii români. In Ialomiţa a fost numit, în Mai 1810, podparucicul Leonov. Măsura a făcut pe Zilot Românul, să spună:

„Mai la urmă s'au fost oranduiţi şi câte un ofiţer ispravnic pe la fiecare judeţ, d'impreună cu doi ispravnici pământeni, cari s'au făcut pentru multe jafuri, ca cu mijlocul ofiţerului, să înfrâneze, dar fu mai rău, căci unde întâi mânca doi, la urmă mânca trei, fiindcă ofiţerul unindu-se cu pământenii, ispravnicii rupea cât putea şi apoi mergea treaba bine, pentru-că era ofiţerul la mijloc şi dacă era ofiţer, om împărătesc, cine putea cuteza să-i zică că este necinstit şi mâncător săracilor? [5]).

RĂSBOAELE RUSO-TURCE.

Mare amar au avut de suferit locuitorii acestui târg de pe urma răsboaelor dintre Ruşi şi Turci.

Incepând din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, toate năzuinţele Ruşilor au tins la cucerirea Silistrei, cheia Dobrogei şi a Balcanilor,

[1]) V. A. Ureche. Ist. Rom. vol. XI, p. 143.
[2]) Idem, vol. 4, p. 460.
[3]) Idem, p. 78.
[4]) Idem, p. 105.
[5]) Radu Roseti. Anal. Acad. Rom. Vol. 32, p. 246.

www.dacoromanica.ro

cum îi spunea Ţarul Nicolae I. Ca s'ajungă la Silistra, toate războaele lor s'au dus pe pământul românesc ; totdeauna Călăraşul era ocupat de Ruşi.

La devastările şi necazurile aduse de războae, de fiecare dată se adăuga pustiirele ciumei şi foametei. Războiul, foametea şi ciuma sunt trei verigi nedespărţite din lanţul nesfârşit al suferinţelor îndurate de Români, de pe urma acestor războae.

RĂSBOIUL DIN 1769.— In timpul războiului isbucnit în 1769, care avea să se termine la 1774, faimosul mareşal Romanzov, era în Iunie 1773, în Călăraşi, de unde trece Dunărea în şăici, ca să cucerească Silistra. Dar n'a avut noroc. Intr'o corespondenţă scrisă într'un sat aşezat la 8 chilometri la nordul Dunărei, adică la Călăraşi, se comunică că Ruşii au fost bătuţi şi siliţi să se înapoeze dincoace de Dunăre [1]).

Lucrurile au fost reluate în toamnă de către fastuosul Potemkin, care se găsea în Noembre în Călăraşi, în aşteptarea artileriei care trebuia să-i vie din Brăila, pentru a relua atacul [2]).

RĂSBOIUL DIN 1787.— Războiul isbucnit în acest an, avea să neaducă în ţară pe Ruşi şi pe Nemţi. De astă dată, judeţul Ialomiţa avea cinstea să fie jăfuit de Nemţii generalului Orosz, trimis din Transilvania la armata prinţului Coburg, şi care avea să stea cu 6 batalioane şi 4 divizi lângă Urziceni [3]).

RĂSBOIUL DIN 1806.— Acest război a adus ocupaţia Călăraşului de către Ruşi timp de şase ani, până în 1812.

In iarna anului 1806, contele Camenschi ocupă Călăraşul. Căpitanul Olscheschi bate pe Turci la satul Ulmu şi-i goneşte de pe malul Dunărei [4]).

In Iunie 1807, marele Vizir Mustafa Cilebi, hotărăşte din Silistra, ca Turcii să treacă Dunărea şi „*ocupând un sat în faţa Silistrei*" pe malul stâng, adică Călăraşul, să aibă drept ţintă ocuparea liniei Buzăului [5]).

In Iulie, vreo 30.000 de Turci au ocupat insulele Dunărei şi Călăraşul, sub comanda lui Kiaia-Bei, Jenvees-Agase şi Tchar Kadgi-Paşa. Intre insule şi malul stâng al Dunărei se făcuse un pod fix, iar spre malul drept era un pod mobil [6]).

---

[1]) Hurmuzachi, vol. 16, doc. 1234, p. 540 ; idem, doc. 1244, p. 545. Abatele Georgel către d'Aiguillon.

2) Hurmuzachi, vol. 16, doc. 1260, p. 551. Rohan către d'Aiguillon.

[3]) Idem, doc. 1453, p. 621.

[4]) Idem, suplim. I, vol. 3, p. 132.

[5]) Idem, vol. 2, p. 423, doc. 577. Mériage către Talleyrand şi doc. 583, p. 428.

[6]) Idem, p. 443, doc. 594. Boutin către Talleyrand.

www.dacoromanica.ro

Atunci a avut loc faimoasa bătălie cunoscută cu numele de bătălia de la Călăraşi. De fapt n'a fost decât o simplă recunoaştere făcută de Tchar Kadgi-Paşa, spre Obileşti; surprins, Tchar Kadgi-Paşa a perdut 200 de oameni şi un tun, din care cauză s'a retras [1]).

Pentru cuartiruirea din iarna 1807—1808, locot. general Zass, îşi avea cartierul general în Călăraşi [2]).

In primăvară, la 22 April 1808, Turcii trec la Călăraşi, dar sunt goniţi de Cazaci; la 16 Mai, trec din nou, dar sunt bătuţi la Măgureni de locot.-colonelul Batvin Kin din 27 vânători [3]).

In 1809 se începe asediul Silistrei. La 27 Septembre 1809, prinţul de Meklemburg-Schverin, se întâlneşte în Călăraşi cu prinţul Bagration. Aici erau 4 batalioane cu 6 tunuri, iar în toamnă, sosind din Moldova, la 1 Octombre, artileria grea de asediu, a fost aşezată pe malul stâng al Dunărei şi s'a început bombardamentul Silistrei; rezultatul bombardamentului a fost distrugerea morilor de pe malul silistrean al Dunărei [4]).

La 27—30 Octombre, prinţul Bagration, ridică asediul Silistrei [5]), protejat de Ruşii lui Slüsselburg, aşezat pe malul stâng în faţa Călăraşului [6]).

Pentru campania din 1810, ia comanda generalul Kamenski, cel care, pentru a-şi recăpăta forţele fizice slăbite, făcea bae în vin [7]).

Cartierul general era în Slobozia. Elik Oglu, comandantul Silistrei se predă lui Langeron la 8 Iunie 1810 [8]).

Luptele au încetat în această parte; totuşi, în toamna anului 1811, Elik Oglu primeşte ordinul să atace Călăraşul, dar Ruşii generalului Hamper, i-au luat-o înainte şi au ocupat Silistra [9]).

In Ianuar 1812, generalul Harting a terminat cu distrugerea Silistrei, *„iar locuitorii din Călăraşi au luat până şi pietrele din Silistra"* [10]).

La 28 Mai 1812, s'a semnat pacea din Bucureşti.

Consecinţele acestui lung răsboi asupra Călăraşului şi împrejurimilor

---

[1]) Hurmuzachi, supli. I, vol. 2, doc. 595, p. 445.

[2]) Idem, vol. 3, p. 149. Raportul lui Langeron.

[3]) Idem, p. 173.

[4]) Idem, suplim. I, vol. 3, p. 209. Raportul lui Langeron.

[5]) Idem, suplim. I, vol. 2, p. 555.

[6]) Idem, suplim. I, vol. 3, p. 211. Rap. lui Langeron; Radu Roseti. Anal. Acad. Rom. vol. 31, p. 493.

[7]) Hurmuzachi, supl. I, vol. 3, p. 319.

[8]) Idem, p. 229.

[9]) Hurmuzachi, suplim. I, vol. 3, p. 352. Raportul lui Langeron.

[10]) Idem. p. 380.

www.dacoromanica.ro

lui, au fost arătate în capitolele anterioare. Satele mici au fost distruse şi populaţia a fugit care încotro. Au fugit şi mulţi din locuitorii Călăraşului, încât târgul era ameninţat cu distrugerea. In 1809 a fost nevoe să intervie generalul Steter, vice-preşedintele Divanului, care a ordonat locuitorilor să se reîntoarcă fiecare la casele lor ; în acelaş timp a permis invazia Bulgarilor şi Sârbilor în Călăraşi şi în satele de pe malul Dunărei.

Pustiirea şi depopularea Călăraşului trebue să fi fost aşa de cumplită, încât revenirea locuitorilor la căminurile părăsite şi aşezarea Bulgarilor aici, a fost considerată uneori, ca adevăratul început al fiinţării târgului Călăraşi. Faptul ne este confirmat în actele unui proces dintre 1824 şi 1827 şi într'o însemnare ce am găsit pe filele unei cărţi *„Invăţături Hristianiceşti"*, scrise de Răducan Ceauşescu, un fruntaş de mai târziu al Călăraşului.

La 23 April 1824, slugerul Hristodor Marinuolu, arendaşul moşiei Lichireşti, s'a înţeles cu neguţătorii târgului, să le permită a face comerţ sub anumite condiţii, dându-le şi zapis la mână [1]). N'a trecut mult şi arendaşul nu s'a mai ţinut de învoială ; atunci neguţătorii şi mahalagii târgului, au dat *„vechilime"*, adică procură, logofătului Andrei, postelnicului Gheorghe, Ivancea sin Todoru şi lui Gheorghe Braşoveanu, ca să-i reprezinte în procesul ce au făcut arendaşului [2]).

In petiţia jăluitorilor se spune :

...jăluim milostivirei Măriei Tale, noi lăcuitorii târgului Călăraşi ot sud Ialomiţa, că adunându-ne încă din zilele Ruşilor prin silinţă, de un Neculae Steter general la acest numit loc, şi am făcut şi târg după cum este acum în fiinţă... [3]).

Răducan Ceauşescu în însemnarea lui spune :

La leat 1809 s'au făcut Călăraşul cu locuitorii de la Silistra veniţi, şi au stat subt clacă şi embatic greu [4]).

Năvala Bulgarilor şi Sârbilor, populaţie turbulentă, care la adăpostul protecţiei ruseşti, după cum am arătat într'un capitol precedent, a făcut multe zile rele populaţiei băştinaşe, a fost stăvilită de zavera din 1821; atunci, după cererea Turcilor, toţi aceşti străini nepoftiţi şi nedoriţi, au fost goniţi din Călăraşi [5]).

REVOLUŢIA DIN 1821. — In timpul mişcărei revoluţionare din 1821, Călăraşul a avut destule zile de suferinţi.

---

[1]) Arh. Stat. Judecătoreşti vechi. Dos. 1810 din 1827. Doc. CLXXIII.

[2]) Idem, doc. CLXXIV.

[3]) Idem, doc. CLXXII.

[4]) Cartea aparţine d-lui Colonel Gh. Ceauşescu.

[5]) Hurmuzachi, vol. XVI, doc. MMXIII, p. 1061.

www.dacoromanica.ro

Aici a fost prins de arnăuții căpitanului Iordache, cel însărcinat de Ipsilante să pue mâna pe Tudor Vladimirescu, bătrânul boer Borănescu, fost extractor al visteriei, care ducea scrisori de ale lui Tudor, Pașei din Silistra [1]).

La 11 April 1821, se anunță că :

...„150 de Turci însoțiți de un muselim (ultim grad intre guvernatorii de provincie), trec la Călărași, în fața Silistrei și așteaptă întăriri ca să pătrundă în Valahia. Toți acești soldați Turci fură și ucid nenorociții locuitori ce întâlnesc..." [2]).

Toată lumea trăia cu frică. Vornicul Balș trece prin Călărași la Silistra și reușește să obție ducerea la Constantinopol a unor deputațiuni de boeri din Moldova și din Muntenia; cari să expue cererile Românilor.

Deputațiunea moldoveană a lăsat un jurnal de cele petrecute în acest drum :

„Luni 27 Marte, purcezând de la Buzău, au trecut poșta Călmățuiul, Mărgineanu, Urzicenii și Rogozul și au mers la satul Ciochina: au trecut poșta Cloza, ș'apropiindu-se de Slobozia, li-au eșit înainte o Agă ce venise cu butca cu patru cai, care i-au primit, trămis fiind de către Saraschieriul, pe care poftindu-i la o dughiană, li-au dat cafea și ciubuce ; și trecând Ialomița, având de ceea parte gata cai de poștă, la 7 ceasuri de zi au mers la Călărași, târgușor în malul Dunărei, unde mergând la gazdă, s'au întâlnit cu Slugerul Teodorachi capuchehaiaua Saraschieriului. Acolo au luat înștiințare că au a merge la Țarigrad, căci știința din Iași era că merg numai până la Silistra. Acolo făcând emeclic cu capuchehaia-bei la 10 ceasuri au intrat în trei șăici mari cu tot calabalâcul ce aveau, lăsând toate trăsurile la Călărași, au trecut la Silistra... [3]).

Dar momentele de groază n'au trecut pentru Călărășeni. La 2 April 1822, vin din nou Turcii, *...„la Călărași în fața Silistrei, a venit un corp de 600 de asiatici, băgând groaza în locuitori"* [4]), *iar la 30 Iulie acelaș an,* vin alți 2.000 de Turci, cari însă, au fost întorși peste Dunăre la 20 August [5]).

Lucrurile s'au liniștit tocmai spre toamnă. Printre altele s'a admis și numirea de Domni pământeni, Ioniță Sturza în Moldova și Grigore Ghica în Muntenia, în locul fanarioților de până acum. Domnii cei noi trebuiau să se ducă la Silistra să ia *„cuca"* de domnie :

---

[1]) Mihai Cioranu în Iorga, Isvoarele contimporane asupra mișcărei lui Tudor Vladimirescu. Ediția Acad. Rom.

[2]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. X, doc. 22, apendice, p. 566.

[3]) Letop. de M. Cogălniceanu. Vol. 3, p. 436. Vornicul Al. Beldiman Jurnalul mergerei Deputaților în Țarigrad, 1822.

[4]) Hurmuzachi, vol. 16, doc. 1997, p. 1037.

[5]) Idem, doc. 2012, p. 1059 și doc. 2015, p. 1064.

www.dacoromanica.ro

...„Iară la Silistra, după săvârşirea alaiului Domnilor, lăsând amândoi Domnii câte o beizadea ce erau hotărîţi a-i trimite la Ţarigrad, până să li se facă cuviincioasă gătire de drum, au şi trecut Dunărea sosind în satul Călăraşi...“ [1]).

...Vodă Sturza au descălicat la Iumruk, iar boerii şi beizadea Nicolae au mers drept la schele, unde au aflat caicele gata încărcate; mai întâi au trecut Dunărea tuiurile şi meterhaneaua. La 8 ceasuri au trecut şi Vodă de cea parte, au încălicat cu câţi au vrut din boeri, având şi toate trăsurile gata înhămate de meimendariul Moldovei, Căminarul Nicolai Constandachi, pe lângă carele mai lăsase şi Grigore Vodă un boeriu meimendariu, să poarte de grijă de cele trebuincioase întru trecerea prin Ţara Românească, şi cu toţii au rămas la Călăraşi, târguşor în malul Dunărei“ [2]).

RĂSBOIUL DIN 1828. — Acest războiu a început în vara anului 1828 şi, deşi s'a terminat în 1829, Ruşii au continuat a sta în Călăraşi până în 1836.

Dela primele semne de războiu, Turcii au şi început să prade la Călăraşi.

La 8 Mai 1828 ...„spre noapte veni ştirea că 30 de Turci au trecut Dunărea de la Silistra la Că ăraşi, au luat caii poştei, vitele cornute şi oile...“ [3]),

Ruşii la rândul lor n'au întârziat prea mult. La 16 Mai se îndreaptă spre Călăraşi şase mii de soldaţi ruşi [4]). Iar la 19 Mai se anunţă că târgul a şi fost ocupat de Ruşi [5]).

La 18 Iulie 1828, Hugot, consulul Franţei, comunică că Paşa din Brăila care s'a predat Ruşilor, în drum spre Silistra s'a oprit la Călăraşi; s'a oprit aici, de teamă să nu-l omoare Turcii, aşa cum omorîse la Şumla pe paşa din Isacea şi pe cel din Măcin, pentru acelaş cuvânt, că se predase Ruşilor [6]).

Asediul Silistrei începe la 21 Iulie 1828, sub comanda generalului Roth, apoi a lui Cerbatof, care se bolnăveşte şi-i adus la Călăraşi, pentrucă era imposibil să fie transportat la Bucureşti. Asediul e continuat de Langeron [7]).

Dar sforţările Ruşilor nu mergeau. Achmet Paşa apăra Silistra cu

---

[1]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. X, doc. 242, p. 178; Acad. Rom. Isvoarele contimp. asupra mişcărei lui Tudor. Cron. I. Dârzeanu, p. 177.

[2]) Letop. l. c. p. 449. Meimendarul muntean a fost paharn. Cerchez.

[3]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. X, doc. 539, p. 446.

[4]) Hurmuzachi, vol. XVII, doc. 64.

[5]) Idem, doc. 77, p. 66.

[6]) Idem, doc. 122, p. 87.

[7]) Idem, doc. 170, p. 115.

www.dacoromanica.ro

bravură. La 29 Octombre 1828, Hugot, anunţă sosirea la Călăraşi a Feld-Mareşalului Witgenstein, care venea însoţit de contele Diebici, cel care luptase la Austerlitz şi Dresda şi luase parte activă la căderea lui Napoleon; printre însoţitori era şi Kisseleff, ca şef de Stat major, cel care avea să aibă un rol aşa de mare, peste câţiva ani, în viaţa românească. După câteva zile, la 14 Noembre, a venit în Călăraşi şi soţia lui Kisseleff [1]).

Contele Diebici, amărît de insuccesele ruse, îşi varsă necazul pe Români, făcându-i pe ei răspunzători de aceste insuccese; când s'a dus în Bucureşti, în Noembre, boerii au venit să-i ureze un *„bun venit"*, dar s'au ales cu ocări, insulte şi ameninţări, că ziua pedepsirei va veni curând. Pedeapsa n'a întârziat; o ciumă cumplită, adusă de Ruşi a pustiit ţara [2]).

In anul următor, Diebici dă ordin să se prepare cartier la Călăraşi şi să fie gata pe ziua de 7 April 1829 [3]).

Cartierul general s'a mutat în Călăraşi între 18 şi 20 April [4]), iar în Mai, a venit aici şi Diebici, care a luat comanda pentru cucerirea Silistrei [5]).

La 11 Mai se face un pod peste Dunăre şi al 2-lea corp de armată rusă, trece din Călăraşi în Silistra. Atacul începe imediat. Cetatea se predă la 29 Iunie 1829.

Pacea s'a încheiat în acelaş an, pacea de la Adrianopol, totuşi, Ruşii au ţinut Silistra drept zălog pentru plata despăgubirilor de războiu, până la 1836; aceasta a făcut, ca şi Călăraşul să fie de fapt ocupat de Ruşi până la aceeaş dată, pentrucă pe aici trecea drumul militar care deservea Silistra [6]).

In timpul acestei lungi ocupaţiuni, Ruşii au mutat capitala judeţului de la Urziceni la Călăraşi.

Mutarea capitalei judeţului marchează începutul celei de a doua peroade din istoricul ce ni-am propus să facem.

CIUMA.

Alături de războaie, ciuma şi foametea au complectat lanţul nenorocirilor populaţiei româneşti.

Este neîndoios că în marile epidemii care au bântuit pe Români, tre-

---

[1]) Hurmuzachi, vol. 17, doc. 179, p. 118.
[2]) Idem, doc. 183, p. 120. Hugot către Laferronnays.
[3]) Idem, doc. 223, p. 144. Aceiaşi.
[4]) Idem, doc. 234, p. 152.
[5]) Idem, doc. 242, p. 159.
[6]) Idem, doc. 412, p. 262.

www.dacoromanica.ro

bue să fi fost atins şi Lichireştiul sau Călăraşul, dar nu vom nota în cele ce urmează, decât datele precise, când se ştie că ciuma a pătruns aici, în Călăraşi.

In timpul războiului Ruso-Turc, în marea epidemie din 1770—1771, care a secerat Iaşul şi Moldova, ciuma bântuia cumplit şi malurile Dunărei. Ia 30 Ianuar 1771, Valcroisant, un militar francez în slujba turcească în Dobrogea, comunica că, dezastrul ciumei în armata Rusă şi Turcă, e de o mie de ori mai mare ca dezastrul războiului. *„La Rusciuc mor câte o mie de oameni pe zi; toate satele de la Silistra sunt pustiite de boală"*; de acest dezastru de sigur că Lichireştiul n'avea să fie cruţat [1]).

La 27 Noembre 1784, tot în urma războiului Ruso-Turc, isbucnind ciuma la Silistra, domnitorul Mihai Dracu Şuţu, a luat pentru prima oară la noi, o măsură, care se aplica de mult de popoarele libere, adică a înfiinţat carantină la Lichireşti:

> ...*„Sluga Domniei Mele, căpitane de la căpitănia Lichireşti ot sud Ialomiţa fiind-că se aude de boala ciumei, de trebuinţă am socotit Domnia Mea,* că cei ce vin din partea Silistrei să facă lazaret *câteva zile, ci dar iată că-ţi poruncim Domnia Mea, c-afară din oamenii împărăteşti trecători, i de cei ce vin cu trebi împărăteşti către noi, toţi ceilalţi neguţători, Turci sau Creştini, sau ori cine ar fi, cari vin cu trebi ale lor,* să fie opriţi a face lazaret *5 zile, pentru care, acest lazaret ce rânduim să se facă, de ori ce trebuinţă de ajutor, vei avea povăţuire de la dumnealui vel Spătar"* [2]).

La 9 Martie 1785, se aude de ciumă în Ialomiţa, la Urziceni [3]).

Lady Craven, o Engleză, care trece prin Călăraşi la 1786, este pusă să facă carantină la Văcăreşti, înainte de a intra în Bucureşti, pe cuvânt că venea de la Silistra, unde era ciumă [4]).

La 24 Ianuar 1797, castelanul de Bran, Ioan Gaudi, vesteşte pe Braşoveni, că ciuma bântue în Ialomiţa, până la Dichiseni pe Dunăre [5]).

La 9 Decembre 1812, se găsea în Călăraşi şi Silistra (ocupată de Ruşi), logofătul Dumitrache Boicescu, boerinaş pus pentru paza de ciumă, cu 350 de lei pe lună [6]).

După un an, la 9 Septembre 1813, se şi vesteşte că ciuma a isbucnit în Ialomiţa, din care cauză domnitorul Caragea, dă straşnice porunci polcovnicilor şi căpitanilor să ia măsuri cuviincioase [7]).

---

[1]) Hurmuzachi, suplim. I, vol. I, p. 834.
[2]). V. A. Ureche. Ist. Rom. vol. I, p. 397.
[3]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. 15 pt. 2, doc. 3359, p. 1778.
[4]) N. Iorga. Ist. Rom. prin călători, vol. 2, p. 252.
[5]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol. 15 pt. 2, doc. 3451, p. 1809.
[6]) Arh. Stat. Cond. 74, f. 9; V. A. Ureche. Ist. Rom. vol. X, p. 941—42.
[7]) Idem, fila 85 verso; V. A. Ureche, vol. X. A. p. 975.

www.dacoromanica.ro

La 13 Mai 1824, iarăşi se aude de ciumă în Ialomiţa [1]).

Intr'un raport ce s'a făcut Domnitorului asupra situaţiei „Cassei Privigherei", între cheltueli, pe 1824, se trece şi înfiinţarea unui „Lazaret", în Călăraşi [2]).

La 3 April 1825, însăşi domnitorul Grigore Ghica, comunică lui Hugot, consulul Franţei, că ciuma a isbucnit cu furie la Silistra şi-i mare temere că va trece Dunărea [3]).

Dar ciuma cea mai mare şi cea din urmă, a fost cea din 1828—1829. Un medic rus, D-rul Seidlitz, care a luat parte la acest războiu şi a descris această boală, spune că ciuma a fost adusă aici de un poştalion venit din Silistra ; în drum spre Brăila, a semănat boala. La Slobozia au murit toţi funcţionarii lazaretului şi locuitorii au fugit de rămăsese pustiu tot târgul [4]).

La 24 Septembre 1828, prăpădul era aşa de mare în Călăraşi, unde mureau cu sutele pe fiecare zi, Ruşi şi Români, că comandantul rus cerea cu exasperare, să i se trimeată cei trei medici, infirmieri şi bărbieri, cari mai fusese aici tot pentru ciumă [5]).

Din Călăraşi epidemia s'a întins pretutindeni. La 10 Iulie 1829, un evreu pornit din Călăraşi, duce boala la Iaşi, de unde s'a întins şi în Basarabia [6]).

In timpul epidemiilor de ciumă, bolnavii erau îngrijiţi în spitalele improvizate de Ruşi ; cam ce fel de spitale erau şi mai ales cam cum erau îngrijiţi bolnavii, o putem ghici dintr'un raport al lui Langeron, comandant rus în războiul din 1806—1812, care ni spune că :

> *...spitalele nu sunt îngrijite, nici aprovizionate... Imaginaţia cea mai deprinsă cu hoţia şi cu jafurile nu poate reda ceia ce se petrecea în spitalele ruseşti ; condeiul refuză a le descri...*
>
> *...medicii şi spiţerii amestecă tărâţa de lemn (cu quinquina) ce se da bolnavilor şi pe cea bună o vând cu preţ mare, pe sub mână...* [7]).

In asemenea condiţiuni, nu-i de mirare că ciuma a pustiit satele româneşti şi armatele ruseşti.

---

[1]) N. Iorga. Hurmuzachi, doc. 357, p. 277.

[2]) Arh. Stat. Cond. 111, p. 622, în manuscrisul V. A. Ureche, mapa „Administrative', din domnia lui Gr. Ghica, la Academie.

[3]) Nerva Hodoş. Hurmuzachi, vol. 17, doc. 11, p. 13.

[4]) Seidlitz. Beitrag zur Geschichte des Feldzuges naht der turkei in der Jahren 1828—29. Hamburg 1835.

[5]) Arh. Stat. Ad-tive vechi, 1830. Dos. 87, p. 8 Scris rusește.

[6]) Hurmuzachi, vol. XVII, doc. 291, p. 188.

[7]) Idem. Suplim. I, vol. III, p. 186. 324 şi 199 în notă.

www.dacoromanica.ro

In 1828 a fost în Călăraşi şi un spital românesc, de care n'am găsit decât o însemnare în socotelile cheltuelilor judeţului pe acest an ; Matei Colceag şi Ioan Cătuneanu, trec suma de 430 de lei, la 28 Octombre 1828, *„ipac la meremetul spitalului ot Călăraşi"* [1]):

Ciuma s'a stins în 1830, dar nu s'a terminat bine cu ea şi isbucneşte holera în vara anului 1831, adusă tot de Ruşi.

Dupe o notiţă ce am găsit scrisă pe o carte de rugăciuni, *„Invăţături hristianiceşti"*, în Călăraşi, holera a ţinut numai câte-va zile :

1831 Iulie 14. Au fost holera morbus, s'au ivit aici în Călăraşi, unde au murit 130 suflete în 15 zile şi s'au ostiat [2]).

Această nouă epidemie a fost combătută cu toată energia sub directa conducere a lui Kiselef, încât boala a fost repede stinsă [3]).

CĂLĂRAŞII IN TIMPUL OCUPAŢIEI RUSEŞTI, 1828—1833.

Ocupaţia rusească a ţinut până în toamna anului 1836; noi ne vom ocupa aici de ea numai până la data de 1833, pentrucă de la această dată înainte, vom descri viaţa Călăraşului în partea a doua a acestei lucrări.

Călăraşul a fost ocupat de Ruşi la 16 Mai 1828. Din acest moment paşnicul târg este transformat în lagăr militar rusesc şi până la căderea Silistrei nu se mai poate vorbi de o viaţă românească în acest colţişor de ţară.

Populaţia a fugit care încotro de groaza războiului şi a ciumei. Semnarea păcei şi stingerea epidemiei adună pe fugari şi firul activităţei acestui târg se toarce mai departe.

Opera de refacere a început imediat, activată de însăşi împrejurările creiate de război. Călăraşul era atunci în comunicaţie directă cu Silistra, nu numai pe apă ci şi pe uscat. Drumul pe uscat se făcea dealungul malului Borcei ; trecerea peste Cârna, gârla care curgea sub malul din marginea de sud a oraşului, se făcea cu şaica ; trecerea peste Dunăre se făcea pe un pod în faţa Silistrei, [4]).

Ruşii au pretins proprietăţei să facă pod stătător peste Cârna şi Epitropia Colţei n'a avut încotro, a făcut podul, gata la 21 Februar 1832,

---

[1]) Arh. Stat. Ad-tive vechi, 1804. Dos. 84, b/1830.

[2]) Cartea aparţine d-lui Col. Ceauşescu G.

[3]) Arh. S'at., Ad-tive noi, jud. Ialomiţa. Dos. 970/1831, delă pentru morţii de boala holerei. Dos. 976/1831, delă în pricina sănătăţei locuitorilor. Dos. 1542/1831, delă pentru 10.000 lei trimişi în vremea holerei. Dos. 899/1831, delă pentru boala lipicioasă ivită.

[4]) Anal. Parl. Vol. VI, pt. I, p. 191.

www.dacoromanica.ro

spre desperarea arendaşului moşiei, Iorgagibaşa, care se tânguia că, din cauza podului împărătesc a rămas *„isterisit"* de venitul şaicei lui. [1]).

Această comunicaţie directă cu Silistra, înlesnea schimburile comerciale, cum şi trecerea în Călăraşi a numeroşi locuitori români şi bulgari din Silistra şi împrejurimele ei, cari se ocupau cu comerţul înlesnit atunci de prezenţa Ruşilor. Nu lipseau nici neguţătorii străini, nici nelipsiţii oameni de afaceri, profitori ai războiului.

Suliman Turcu Rusciucliu, negustor de vite, în 1832, a trecut prin Călăraşi în Silistra, o sută de capete de vite [2]).

Silistreanul Hagi Tănase Ţoncovici, care avea să fie mai târziu un fruntaş al Călăraşului, era contraciul îndestulării cu carne a garnizoanei din Silistra ; numai în 1832 a plătit Vistieriei 4374 de lei, pentru trecerea vitelor prin schela Călăraşi [3]).

Pe de altă parte mişcarea trupelor ruseşti, cu nevoile inerente ale transporturilor, a făcut să se desvolte cărăuşia, cu care locuitorii au făcut bune parale.

La 9 Iulie 1931, a fost trimes la Călăraşi Alecu Postelnicelul, ca să aducă nişte tunuri la Bucureşti ; s'au cheltuit atunci vreo 32 de lei, pentru funiile cu cari s'au legat tunurile. [4]).

La 24 Iulie 1831, pitarul M. Cuţarida a fost însărcinat să pue nişte stâlpi coloraţi, pentru *„grăniţăluirea Dunărei"*. Matei Puică a făcut stâlpii şi a zugrăvit culorile naţionale pe ei. [5]).

La 8 Septembrie 1831, Manolache Cuţarida şi Matache Lăzărescu, au fost orânduiţi să conducă polcul 33 şi 34 de Egheri (vânători) spre Focşani, cu obligaţia să vegheze la plata progonului pentru caii ce se luau de prin satele unde nu erau poşte. [6]).

Armatele ruseşti aveau nevoe şi de oarecare clădiri statornice, de aceea se fac în Călăraşi două clădiri, una mai mică şi un grajd mare pentru 20 de cai, care avea să fie mai târziu grajdul cavaleriei, aşezat pe locul unde-i astăzi liceul de băeţi.

Tot odată se construeşte o clădire necesară cancelariei ruseşti, cancelaria etapului rus. [7]).

---

[1]) Vezi doc. XXXVII şi XXXVIII.

[2]) Anal. Parl. Vol. IX, pt. I, p 440.

[3]) Idem, vol. VI, pt. I, p. 430.

[4]) Idem, vol. III, pt. I, p. 326.

[5]) Idem, p. 324. Arh. Stat — Ad-tive noi, Jud. Ialom. Dos. 886/1831. Delă pentru vopsitul stâlpilor ot Calaraşi.

[6]) Idem, p. 311.

[7]) Arh. Stat. Ad-tive noi, jud. Ialom. Dos. 928/1831, delă pentru un grajd de 20

www.dacoromanica.ro

La 9 Septembre 1831, Nicolae Vlădescu petrece o comandă de oştiri din a XVII-a divizie de pihotă rusească, până la Silistra. [1])

Comerţul era în plină prosperare.

In 1832 s'a importat prin Călăraşi băcănie de 35.000 lei ; abagerie de 42.000 lei ; căvăfie de 7.000 lei ; cojocărie de 6.000 de lei ; bogaserie de 15.000 lei; ferărie de 8.000 lei ; bumbăcărie de 10.000 lei ; peste tot de 123.000 de lei.

Iar în 1833 s'a importat prin Călăraşi ; bogaserie de Turcia de 14.407 lei; marchitănărie de Rusia de 6.001 lei; cojocărie adică blănărie din Europa şi Turcia de 2.723 lei ; bumbăcărie lucrată şi nelucrată de 7660 lei ; căvăfie, curelărie şi felurimi de 8873 lei ; ferărie lucrată şi nelucrată de 7.757 lei ; arămărie lucrată şi nelucrată de 90 de lei ; băcănie şi lucruri de mâncare de 39.524 lei ; obiecte între manufactură şi lucruri de mâncare 19.877 lei. Peste tot 106.912 lei. [2]).

Aprovizionarea armatei cu cele necesare hranei o asigura cârmuitorul Iordache Arion. La 2 Noembrie 1831, Cârmuitorul trimete pe Matache Lăzărescu, ca unul ce cunoştea drumurile şi satele judeţului, să îndemne pe locuitori să aducă spre vânzare producte, în Bucureşti. La 15 Decembre Arion primeşte 1528 lei pentru *„47 cetferturi, 4 cetfertice şi patru garţe"* de producte ce *„a teslimatisit"* în primirea nacealnicului etapului Călăraşi. [3]) Locuitorii erau îndemnaţi să semene cât mai mult şi să producă cât mai mult ; despre raporturile dintre ruşi şi locuitorii Călăraşului ne vom ocupa în partea a doua a acestei lucrări.

Dar grija cea mai mare a Ruşilor a fost să împiedice revenirea ciumei şi a holerei ; pentru aceasta au construit în Călăraşi un local imens de carantină şi au dat cea mai mare atenţiune măsurilor sanitare. Despre aceste lucruri vom vorbi detailat la capitolul Sănătăţei Publice în partea a doua a acestei lucrări.

---

de cai la Călăraşi. Dos. 931/1931, delă pentru facerea a o mică zidire la Călăraşi. Dos. 961/1831, delă pentru gătirea curţei de etap la Călăraşi.

[1]) Anal. Parl. Vol. III, pt. I, p. 308—9.

[2]) Idem p. 453; Idem, vol. IV, pt. I, p. 293.

[3]) Idem, p. 328.

www.dacoromanica.ro

PARTEA II-a.

A doua parte din istoria Călăraşului o socotim de la 18 April 1833, de când Călăraşul a devenit capitală de judeţ şi până la 24 Septembrie 1852, când *„eliberat"*, a schimbat din nou numele în cel de Ştirbei.

Această parte însumează 19 ani de viaţă intensă şi de prefaceri mari, care au dus la formarea definitivă a oraşului de astăzi.

MUTAREA CAPITALEI JUDEŢULUI.

Lumea s'a deprins să spună, fără nici o dovadă, că mutarea capitalei judeţului de la Urziceni la Călăraşi, s'a făcut în 1832. Această eroare, notată şi în Dicţionarul geografic al Ţărei a fost perpetuată până astăzi în cărţile de şcoală, ce au servit şi servesc şi acum copiilor, să înveţe un fapt greşit.

Adevărul este că mutarea capitalei judeţului s'a făcut în primăvara anului 1833, ezact la 18 April 1833.

Această mutare nu s'a făcut din vreo nevoe economică sau administrativă, ci s'a făcut pentrucă aşa au vrut Rușii. Ei ocupase Ţările Româneşti din Iunie 1828, şi cu toate că au terminat răsboiul cu Turcii în Septembre 1829, cu pacea de la Adrianopol, au continuat să stea aici, cu cuvânt că ne ţin zălog, cum ţineau zălog şi Silistra, în contul despăgubirilor de răsboi, ce aveau să ia de la Turci.

Linia lor principală de comunicaţie cu Silistra era prin Călăraşi, de aceea Rușii aveau nevoie aici, să fie în legătură continuă cu ce bruma mai rămăsese din autorităţile judeţene româneşti, şi aceste autorităţi erau prea departe la Urziceni. Atunci, ca unii ce aveau forţa militară cu ei, au mutat aceste autorităţi, de la Urziceni la Călăraşi. In cât mutarea capitalei judeţului, ne apare ca un act de autoritate militară ocupantă, făcută de Ruşi, în interesul lor.

Se poate spune chiar, că această mutare s'a făcut încă din 1831. după mărturisirea a însuşi cârmuitorului din acea vreme.

www.dacoromanica.ro

La 3 Octombre 1831, marea vornicie din lăuntru, dă poruncă către toți cârmuitorii de județe, să *„alcătuiască proecturi pentru câte îndreptări „sau adăugiri s'ar putea întrebuința la îndatoririle acelei dregătorii...".* La această poruncă, cărmuitorul din Ialomița, căminarul Iordache Arion, răspunde la 8 Octombre 1831, cu un raport care începe cu fraza : *„Căpitenia „județului fiind trasă spre marginea altui cap de județ...".* Această margine, cap de județ, nu putea fi de cât Călărașul.

Formalitatea definitivă a acestei mutări s'a îndeplinit la 18 April 1833. La această dată, Departamentul vorniciei din lăuntru, poruncește otcârmuitorului județului :

> *Inalta Excelența Sa Domnul Plenipotentul Prezident, prin ofisul adresat către Sfatul Administrativ subt nr. 73,* hotărăște a se muta tahtul acei ocârmuiri *și a Tribunalului județului din Urziceni la Călărași. Potrivit dar cu coprinderea zisului ofis, Vornicia scrie ocârmuirei ca îndată după primirea aceștia să pue în lucrare închirierea unei case încăpătoare Ocârmuirei, pentru a cărei chirie, se va înțelege cu cinstita Vistierie și fără zăbavă să mute atât Ocârmuirea cât și Poliția la Călărași, raportuind și acestui Departament de urmare.*
>
> *Semnează : M. Cornescu.*
>
> *Masa II-a Secția III-a. Nr. 1605. 18 April 1833.*

Pe acest ordin, cârmuitorul, serdarul D. Polizu, a pus următoare rezoluție :

> *Pe de o parte, să se orânduiască un cinovnic dintre cânțelarișți, cu poruncă către subtocârmuitor a căuta și a găsi încăperile Ocârmuirei, adică o casă cu trei odăi pentru cânțelarie, ori într'o învelitoare sau în două despărțiri apropiete una de alta, pe care o va închiria, și o casă asemenea iar cu trei odăi și o cuhnie pentru familia domnului Otcârmuitor, pe care să o pregătească întru toată curățenia, iar pe de alta să se întoarcă Vorniciei răspuns că s'au orânduit înainte, a găsi case, dar casele cele mai bune și oareși-cum potrivite de încăperi cânțelariei sunt coprinse de nacealnicul iatapului și de comandirul miliției pământenești, cerând a se face o punere la cale pentru slobozirea aceʼor încăperi, pentrucă miliția, după știința ce este, sunt a se trage în lagărul Bucureștilor, cum și nacealnicul iatapului și-au făcut încăperi osebite pentru Ruși în marginea orașului Călărași.* [1]).

Urmează o perioadă de multă muncă pentru găsirea caselor necesare autorităților și case de locuit pentru șefii autorităților.

La 24 April 1833, Vornicia Țărei Românești scrie Ocârmuire să în-

---

[1]) Arh. Stat. Adm-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 244 roș. Pentru mutarea tahtului Otcârmuirei la Călărași. Anul 1833.

www.dacoromanica.ro

chiirieze încăperile necesare cu contracte în regulă, cari vor servi drept bază la slobozia banilor. [1]).

La 26 April 1833, prezidentul Tribunalului, stolnicul Gh. Lehliu, trimite la Călăraşi pe boerul judecător Alecu Palade, să închirieze local potrivit pentru judecătorie şi pentru locuinţa judecătorilor.

După multă trudă s'a hotărât să se ia casa în care sta comandirul străjei pământeneşti, maiorul Filipescu ; casa proprietăţei în care sta arendaşul, polcovnicul Grigore Pcenaru, care era rugat să se mute în altă parte, şi casa în care era cafeneaua unuia Ştefan Vasiliu.

Dar s'au ivit dificultăţi cu fixarea preţului chirielor. Cornescu de la Departamentul Vorniciei din lăuntru, da ordin la 2 Mai 1833, să nu se plătească mai mult ca o mie de lei

> *...şi dacă proprietarii nu vor primi, atunci după pravilele cfartiruirei, să i se ia jumătate casa cfartir şi să aşeze cancelaria Ocârmuirei.* [2]).

In sfârşit, la 1 Mai 1833, se comunică Vorniciei că mutarea cancelariilor autorităţilor capitalei judeţului, s'a făcut cu :

> *3 care cu câte 4 boi pentru mobilele cancelariei Ocârmuirei, adică cu dulapurile, mesele, scaunele şi celelalte.*
> *4 care cu câte 4 boi pentru mobilele Tribunalului judecătoriei.*
> *Iar depărtarea locului de la Urziceni şi până aici este cinci poşti, cari socotindu-se fiecare poştă de câte patru ceasuri, se adună peste tot ceasuri 20.* [3]).

Adică, şapte care înhămate cu câte patru boi, au fost suficiente, să se mute cancelariile autorităţilor unei capitale de judeţ !

S'au ivit şi reclamaţiuni cu acest prilej. Ştefan Vasiliu, cafegiu, se plânge Vorniciei, că i s'au luat casele cu sila, pentru a se transforma în cancelarie :

> *După ce mă aflu supt arestul temniţei puşcăriei de aici, aproape trei luni, fără nici o învinovăţire, după cum de faţă am dovezi, apoi de odată acum mi-au venit ştire, că Ocârmuirea judeţului Ialomiţa, umblă să-mi ia şi prăvălia de cafenea în care mă hrănesc la Călăraşi şi în care 'mi am toată nădejdea vieţei, cu cuvânt să o facă cancelarie. Ci fiindcă încă de un an şi jumătate mi s'au mai luat de carantină în Călăraşi şi o casă ce am avut, pentru cinovnicii carantineşti, fără a mi se plăti vre-o chirie de nimeni ; eu mă aflu metahirisind negoţ şi pentru această casă şi prăvălie plătesc stăpânirei chirie lei 270... năpăstuit cu totul mă cunosc.* [4]).

---

[1]) Idem. Adresa Nr. 1220 din 24 April 1833.
tahtului Otcârmuirei la Călăraşi.

[2], [3], [4]). Arh. Stat. Adm-tive noi 1833. Ialomiţa. Dos. 244 roş. Pentru mutarea

www.dacoromanica.ro

Cornescu a trimes această petiție Ocârmuirei la 25 Mai 1833, și s'a răspuns că:

...cu greșală arată jăluitorul că, casa sa s'a luat în sălnicie, că Ocârmuirea, pentru cănțelarie au ocuparisit încăperile pentru lucrările sale, cu bună învoire... [1]).

Mutarea s'a făcut, dar încăperile ocupate erau strimte. Serdarul D Polizu se plânge Vorniciei și propune să se facă clădiri anume pentru autorități și locuințe funcționarilor, cu banii ce s'ar socoti pe mai mulți ani din chiriile ce se plăteau:

Strâmtorarea încăperilor acestui târg Călărași, să simte că aduce deosebită stenahorie și împedicare lucrărilor Ocârmuirei.

Pentrucă de s'au și prins casele moșiei Călărași a mânăstirei Colțea, întru care au cfartiruit Dl Maior Filipescu, de cănțelarie Ocârmuirei, dar fiindcă acum, acele case nu numai se socotesc orânduite pentru primirea D-lui Prezident când vine aici, trecând la Silistra, dar și însu-mi neavând alte încăperi, m'am strâmtorat în două odăi ale cănțelariei, și pentrucă cu hotărîta chirie ce se dă din partea stăpânirei pe fieș-care an câte 1000 lei, când s'ar slobozi banii aceștia odată pe 5 sau 6 ani, s'ar putea să se facă încăperi foarte bune, cu toate trebuincioasele odăi pentru totdeauna. Ocârmuirea cu cinste o supune în cunoștința cinstitei Dvornicii [2]).

Cum, cum, mutarea s'a făcut. Din acest moment o nouă viață începe pentru acest oraș.

POPULAȚIA CALARAȘULUI ȘI RAPORTURILE EI CU EPITROPIA SPITALULUI COLȚEA, PROPRIETARA MOȘIEI.

In acea vreme, Călărașul era un târg foarte mic. Se compunea din două mahalale, una galbenă, în care stăteau boerii și una verde, în care stăteau oamenii de mijloc.

După o statistică făcută în Septembre 1833, în mahalaua galbenă erau:

Din clasa boierilor și a slugilor lor: 6 boieri, 4 cucoane, 4 feciori de boieri, 2 fete de boieri, 11 slugi, 6 slujnice, 5 țigani, 4 țigance, 6 feciori de țigani, 4 fete de țigani.

Din clasa de mijloc erau: 116 bărbați, 89 de femei, 64 de feciori, 82 fete, 54 slugi, 9 slujnice.

Din clasa preoțească erau: un preot, o femee și trei fete.

---

[1]) Arh. Stat. Ad-tive noi, jud. Ialom. Dos. 244 roș/1833. Delă pentru mutarea tahtului Otcârmuirei la Călărași.

[2]) Idem.

www.dacoromanica.ro

In mahalaua verde erau :

Din clasa boierilor, un singur boier, cu 2 feciori de ţigani şi o slujnică.

Din clasa de mijloc : 85 de bărbaţi, 85 de femei, 84 de feciori, 92 de fete, 20 de slugi şi 12 slujnice.

Din clasa preoţească erau : un preot, 2 femei şi trei fete cu o slujnică.

In total, în Septembre 1833, erau în Călăraşi : 7 boieri, 4 cucoane, 4 feciori de boieri, 2 fete de boieri, 11 slugi de boieri, 7 slujnice, 5 ţigani, 4 ţigance, 8 feciori de ţigani şi 4 fete de ţigani ; apoi, 201 bărbaţi din clasa de mijloc, 174 de femei, 148 de feciori, 174 de fete, 74 slugi, 21 slujnice; din clasa preoţească erau: 2 preoţi, 3 femei, 2 feciori, 6 fete şi o slujnică. In tot oraşul erau 160 de case, din cari 82 în mahalaua galbenă şi 78 în cea verde [1]).

Războiul dintre Ruşi şi Turci şi mai ales faptul că Ruşii au rămas în Călăraşi până în 1836, a adus aici o mulţime de oameni străini, oameni de afaceri, furnizori sau neguţători ocazionali ai războiului ; dar nimeni nu căta să se stabilească într'un târg pus pe o moşie particulară, fără nici o perspectivă de viitor.

Mutarea capitalei judeţului în Călăraşi deschide orizonturi noi oamenilor întreprinzători şi speranţe frumoase de viitor încep să se întrevadă acestui târg. Şi atunci vedem că nu numai străinii deja existenţi aici, ci şi mulţi locuitori ai satelor vecine, capătă îndemn să se stabilească aici.

Acum începe invazia Călăraşului. Au venit Români de pretutindeni, dar mai ales de prin satele judeţului ; au venit străini neguţători şi meseriaşi ; au venit Români din Silistra şi din jurul ei, cari fugeau de stăpânirea turcească, dar au venit, mai ales, Bulgari. Invazia Bulgarilor a început din 1830 :

> *..odată cu întoarcerea oştirilor ruseşti din Rumelia şi Bulgaria... Convingându-se de utilitatea ce ar avea Ţara, păstrând pe cât este posibil pe aceşti cultivatori activi, Guvernul provizoriu li-a oferit următoarele scutiri :*
>
> 1) *Scutire timp de trei ani de orice dare a Statului şi*
>
> 2) *Reducerea la jumătate a dărilor în cei 7 ani următori* [1]).

La 30 Octombre 1833, Grigore Poenaru, arendaşul moşiei şi reprezentant al proprietăţei, cere Epitropiei Colţei instrucţiuni, cum să procedeze cu aceşti străini şi i se răspunde la 21 Noembre 1833 :

> *Pentru cei ce vor a li se da locuri de a clădi prăvălii şi case, pentru a lor locuinţă şi alişveriş... slobozi sunt a se aşeza cu nămestiile lor*

---

[1]) Arh. Stat. Ad-tive noi, jud. Ialom., Dos. 253/1833. Tablă statistică a oraşului Călăraşi făcută în Septembre 1833.

[1]) Hurmuzachi, suplim. I, vol. IV, doc. CCCXIII, pag. 444. Darea de seamă a lui Kisseleff, 15 Noemb. 1829 la 1 Ianuar 1834.

www.dacoromanica.ro

şi clădiri temeinice, veri care va voi şi în orice loc i se va părea mai îndemănatec la ale sale trebuinţe, *din vatra târgului sau în dos, însă sub această următoare condiţie, pe care va fi arendaşul obligat prin mare chezăşuire, a le păzi la tocmelile ce va săvârşi cu cei ce se vor arăta cerând loc de la dânsul, adică :*

1) Fiecăruia să dea loc măsurat cu stânjenul şi în lung şi în lat, iar cu voe ca să coprindă cât va vrea.

2) Toate învoelile şi tocmelile ce va săvârşi cu întâmplaţii oameni, să le trimită acolea la Epitropie, ca să fie văzute... ca în urmă să li se dea cărţi la mâna lor, prin a căror putere vor face pornirea clădirei nepoprit.

3) Să facă osebire între poziţia locurilor, să nu preţuiască tot de o potrivă locul din faţa târgului, cu cel ce se vede în fund şi prea la o parte.

4) Toate tocmelile ce se vor face să se mărginească pe soroc de 25 de ani [1]).

Au venit atunci :

Din Silistra : Mitropolitul Anchmias (?) şi anagnostul său Petre Manosiu, mai târziu preotul Petre ; ciorbagiul Hagi Tănascu din Silistra împreună cu familia şi ginerele său Anghel Ivanovici (aceştia au venit în 1836); Stan Trifu cu fiul său Petrică şi femeia lui Deaca; Vasile Abagiu ; Enciu şi Stoian, fii neguţătorului Mungi Stoian din Silistra ; Constantin Stanciu cu fratele său Stan Stanciu.

Din Trâmşani au venit : Logofătul Tănase Dumitru cu un frate al său Gheorghe şi un cumnat Ilie Popescu ; Logofătul Minea Ioan, zis Mulge Oaie ; Petrache Popicu şi Jecu, socru lui Iordan Opran ; Mitu Cojocaru şi fratele său Manole Vişan ; Mitu Pacea, preotul Stan Măciucă ; preotul Bică ; Enache Cojocaru, Cincu Drăgan, Stoica fiul Zamfirichi ; Răducan Ceauşescu şi fratele său căpitan Dobrică; Stoian Panait cu fratele său Costea Abagiu [2]).

Au venit apoi, toţi slujbaşii mari şi mici, mutaţi aici odată cu Cârmuirea şi celelalte autorităţi ale capitalei, dela Urzicen. Un alt grup de refugiaţi din Silistra, în frunte cu Ceacu, au format satul Ceacul de azi.

Trei ani mai târziu, la 1836, odată cu evacuarea Silistrei de către Ruşi, toţi acei cari aveau motive să se teamă de represalii din partea Turcilor, au cerut să li se permită aşezarea lor în Călăraşi. In acest scop au trimes la 6 Iunie 1836, o jalbă lungă către Domnitor, să li se dea învoirea cerută [3]).

Domnitorul, căruia îi era teamă de vreo încurcătură, a cerut în această pricină avizul lui Ruckman, consulul rus din Bucureşti :

---

[1]) Vezi la urmă doc. XXXIX.

[2]) C. Predeleanu. Noţiuni istorice asupra jud. Ialomiţa, 1884.

[3]) Vezi doc. XL.

www.dacoromanica.ro

Il sera écrit à Monsieur de Ruckmann pour lui communiquer le contenu de cette pétition et lui demender son avis sur la réponse que le gouvernement doit y faire, vu la possibilité des réclamations que le gouvernement Turque peut adresser à l'égard des (sic) ses (sic) émigrations [1]).

Relativ la această chestiune, Sakellario, bancher şi consul al Prusiei în Bucureşti, scria la 23 Septembre 1836 :

...Evacuarea Silistrei de către trupele ruseşti a inceput la 28 August şi s'a terminat la 30 (12 Sept. stil nou). Intârzierele de până acum se datoresc hotărârei ce a luat un mare număr de familii din Silistra, de a pleca odată cu Ruşii şi a se aşeza în Principate, ceeace au şi făcut cu toate sforţările Paşei de a-i impiedica... [2]).

La 8 Octombre 1837, Ioniţă Petrescu, arendaşul moşiei, comunică Epitropiei Colţea, că alte 12 familii venite din Turcia, cer voia să se aşeze pe moşie.

Epitropia a îngăduit pe toţi câţi veneau să se aşeze aici, pe baza condiţiunilor ce-am arătat, numai că la un moment dat s'a văzut că vatra satului nu mai încăpea pe toţi câţi venise. La 6 Februar 1838, locuitorii călăraşeni, cer Epitropiei Colţea, să li se vândă 400 de pogoane din moşie, ca să aibă loc unde să-şi întindă gospodăriile ; şi pentru ca oraşul să poată progresa, mai cer şi răscumpărarea locurilor pe cari erau aşezaţi.

Chestiunea a venit înaintea Comisiunei finanţiale a Obşteştei Adunări, în 1838, care a propus :

Oraşul Călăraşi, potrivit cu cererea şi voinţa orăşenilor, să li se înlesnească voia de a se răscumpăra ; căci după o asemenea măsură, întocmindu-se şi acolo oraş cu maghistrat, este şi spre obştescul folos [3]).

Epitropia nu se învoia cu această cerere, de teamă că-şi va pierde veniturile embaticului şi, ca să câştige timp şi să poată amâna rezolvarea chestiunei, a răspuns la 6 Fevruar 1838, că, mai întâi trebue să se facă un paln al târgului, că oraşul nu se poate întinde aşa fără rost [4]).

Invoirea largă dată de Epitropie celor ce au venit să se stabilească în Călăraşi, cum şi perspectivele de viitor ce se arătau acestui târg, prin eliberarea lui de sub Epitropia Colţei, au făcut ca în foarte scurtă vreme, să i se schimbe cu totul vechea înfăţişare. Dintr'un târg de ţărani, plugari, cu un mic sâmbure comercial în jurul portului, dintr'odată, Că-

---

[1]) N. Iorga. Studii şi documente, Vol. XI, f. 14. Constantinescu.
[2]) N. Iorga. Hurmuzachi, vol X. Doc. 558, p. 478.
[3]) Anal. Parl. Vol. 8, pt. I, p. 168.
[4]) Act. Eforiei. Dos. 21/1837, adresa din 6 Februar 1838.

www.dacoromanica.ro

lăraşul ia aspectul unui oraş negustoresc, în care se învârtesc feldefel de afaceri în legătură cu războiul ; portul depe Borcea devine un centru principal de încărcări şi descărcări de mărfuri ; mulţimea străinilor şi îndesirea populaţiei, cu multiplele ei cerinţi, dă naştere clasei meseriaşilor.

Populaţia târgului este formată acum din două categorii de locuitori, din plugarii clăcaşi şi târgoveţii liberi localnici sau străini.

Clăcaşii plugari erau supuşi îndatoririlor ce aveau faţă de proprietate, după vechiul obiceiu ; administraţia rusească în 1829 şi 1830, cum şi Regulamentul Organic, după 1831, au statornicit la 12 numărul zilelor de clacă, datorit proprietăţei, sau un echivalent în bani, socotit la un leu şi 36 de parale ziua, în cazul când proprietarul n'avea nevoe de muncă în natură [1]).

Târgoveţii, neguţători ori breslaşi statorniciţi aici, plăteau chirie sub numele de embatic, pentru locul pe care îşi clădeau casele şi-şi întemeiau gospodăriile, adică erau stăpâni numai pe clădirele ce-şi făceau, nu şi pe pământul pe care erau clădirile.

Regulamentul Organic a păstrat toate privilegiile proprietarilor ; art. 146 spune :

> *Numai proprietarul are drept de a vinde pe a sa moşie vin, rachiu şi alte băuturi şi să ţie scaun de carne şi prăvălii, fiindcă aceste drepturi sunt alăturate firește la proprietate, precum şi folosinţa de la mori, heleştee, păduri şi alte asemenea* [2]).

Aliniatul întâi al *„jurnalului"* Sfatului Administrativ din 29 Septembre 1833, hotărăşte că, în oraşele aşezate pe o moşie particulară, proprietarul moşiei sau vechilul lui, face parte de drept din Comisia acelui târg [3]). Aşa încât, în Călăraş, aşezat pe moşia spitalului Colţea, Lichireştii, arendaşul moşiei, care era şi reprezentantul proprietăţei, făcea parte de drept din Comisia târgului. Dar, acest arendaş, odată cu moşia, lua în arendă şi drepturile proprietăţei, dreptul de a ţine cârciumă, de a scoate pâne, de a tăia şi a vinde carne, cu obligaţia de a satisface toate trebuinţele locuitorilor ; rolul Comisiei târgului se mărginea la fixarea preţurilor de vânzare, care se aprobau apoi de Vornicia din lăuntru şi la controlul calităţii şi cantităţii articolelor debitate de arendaş.

Când arendaşul nu voia să-şi ia aceste îndatoriri, drepturile proprietăţei se închiriau altor persoane.

---

[1]) Anal. Parl. Vol. 2, pt. I, p. 382.

[2]) Regul. Organic Ediţ. 1847, tipogr. Karkaleki, p. 87.

[3]) Arh. Stat. Ad-tive noi, 1833. Jud. Ialomiţa. Dos. 3087, delă pentru venitul târgului.

www.dacoromanica.ro

Arendaşul veghea la aşezările locuitorilor. Nimeni n'avea voe să clădească decât cu învoirea proprietăţei, adică a arendaşului, nici nu putea să-şi înstrăineze cineva o clădire fără această învoire.

Rezultă că toată viaţa târgului era la discreţia proprietăţei şi a reprezentantului ei de aici, adică a arendaşului. Din această cauză s'au ivit totdeauna nemulţumiri şi oraşul a stagnat în desvoltarea lui, pentrucă dacă erau arendaşi cu dragoste de acest târg, erau şi alţii, cari nu se îngrijeau decât de ei şi veniturile lor.

Arendaşii cari s'au succedat în acest timp sunt :

Dela 1830 al 1833, un anume Neagu Iorgagibaşa, care ţinea moşia cu 27.125 de lei pe an. Neagu a dus-o greu cu stăpânirea rusească ; el avea un pod pe şăici peste apa Cârnei, care ducea în Baltă şi Ruşii i l'au rechiziţionat ; apoi Ruşii au cerut Epitropiei să facă pod stătător peste această gârlă şi din cauza acestui pod Neagu perdea venitul podului lui.

După multe plângeri, Epitropia Colţei i-a redus 12 mii de lei din preţul arendei, pentrucă n'avea folosinţa podului [1]).

La 10 Iulie 1833 vine ca arendaş polcovnicul Grigore Poenaru, dar numai pe o parte a moşiei; pe o altă parte a venit Chiriac Serghiul [2]).

Poenaru era din Poiana ; a venit în Călăraşi odată cu Ruşii. A luat în antrepriză diferite lucrări dela Ruşi. A ţinut moşia în două rânduri; dela 1833 la 1836 şi dela 1842 la 1844, dublând preţul arendei. In 1837 a clădit magazia de proviant a etapului din Călăraşi. A făcut şcoala şi biserica din acest târg, pentru care a fost făcut pitar în 1837. Polcovnicul Gr. Poenaru a clădit casă frumoasă pentru familia lui [3]). Căsătorit cu Siţa Poenăreasa, a avut două fete şi patru băeţi. Unul din aceşti băeţi. Costache Poenaru, a avut un rol de seamă în viaţa Călăraşului de mai târziu ; el este acela care a dăruit locul şi parte din fonduri pentru şcoala de azi din strada Cantacuzino [4]).

Polcovnicul Grigore Poenaru a avut un rol precumpănitor în viaţa de toate zilele a începutului acestui târg, făcând parte din Comisia târgugului a reprezentant al proprietăţei, iar în 1824, a fost ales ca cieln al acestei Comisii.

Grigore Poenaru, a murit în 1844.

In 1836, moşia a fost luată de boerul Ioniţă Petrescu, pe trei ani, până în 1839, cu preţ de 38.005 lei pe an. Din arenda depe 1836 şi 1837, Epitropia Colţei a scăzut 32.000 de lei, bani ce s'au cheltuit de arendaşi

[1]) Anal. Parl. Vol. XV, pt. I. p. 522. Doc. XXXVII şi XXXVIII.
[2]) Arh. Stat. Ad-tive noi, Jud. Ialom. Dos. 4160/1834. Doc. CLIX.
[3]) Casa în care locueşte azi părintele Gheorghe Ionescu.
[4]) Şcoala primară de fete din strada M. Cantacuzino.

www.dacoromanica.ro

pentru facerea podului de peste Cârna ; iar din arenda depe 1838, Epitropia a iertat 16.000 de lei, deoarece arendaşul nu s'a folosit de acel pod [1]).

In 1839 a venit ca arendaş un anume Constantin Ioan, dela care n'a rămas nicio pomenire.

In 1842 vine din nou pitarul Grigore Poenaru, care urcă arenda până la 50.160 de lei pe an. Din nenorocire Poenaru moare în 1844, totuş moşia a continuat să fie ţinută de soţia lui, până în 1845.

In 1845 ia moşia Ioniţă Păltineanu, care era un om foarte autoritar. Păltineanu avea un frate la Bucureşti, pitarul Constantin Păltineanu, care era avocatul Eforiei spitalelor, de care ţine acum şi Epitropia spitalului Colţea.

Ioniţă Păltineanu, ştiindu-se sprijinit la Bucureşti de fratele lui, a făcut multe zile amare Călăraşenilor. Se pare chiar, că la un moment dat, în 1849, plângerile cetăţenilor au ajuns şi la Eforie şi atunci Ioniţă a fost silit să renunţe la contractul de arendă şi moşia a fost luată... de fratele lui, de pitarul Conctantin Păltineanu, avocatul.

Schimbarea a fost numai de formă, pentrucă de fapt a rămas în Călăraşi tot Ioniţă Păltineanu, care a administrat moşia până la răscumpărarea târgului în 1852 [2]).

ORGANIZAREA ORAŞULUI IN RAPORT CU PREVEDERILE REGULAMENTULUI ORGANIC.

Redactarea Regulamentului Organic era gata la 4 April 1830. După ce a fost revăzut la Petersburg, a fost adus la 10 Martie 1831, înaintea Adunărei generale extraordinare, ca să fie revizuit şi votat. Totul a fost gata în primăvară.

Au fost votate cele nouă capitole ale Regulamentului şi i s'au mai adăugat încă patru anexe privitoare la drepturile de pensie, organizarea comunală, organizarea actelor de stare civilă şi recrutarea. La 1 Mai 1831 Regulamentul Organic a fost pus în aplicare.

Această dată marchează începutul organizărei temeinice a vieţei de stat în Ţările Româneşti, cuprinzând toate ramurile de activitate : administrativă, judiciară, culturală, religioasă, militară, sanitară, etc.

Dacă în alte oraşe ale ţărei aplicarea Regulamentului Organic s'a făcut asupra unor instituţiuni existente, mai mult sau mai puţin întemeiate, în Călăraş totul s'a luat dela început, capitol cu capitol, autoritate cu au-

[1]) Anal. Parl. Vol. XV, pt. I, p. 566, 564, 572 şi Arh. Eforiei, Dos. 21/1837.
[2]) Actele Eforiei. Dos. 6/1849.

www.dacoromanica.ro

toritate, pentrucă aici odată cu aplicarea Regulamentului, se face şi organizarea unui oraş, care acum ia fiinţă, odată cu fiinţa acestui Regulament.

Deaceea vom putea urmări viaţa acestui oraş şi fiinţarea autorităţilor capitalei de judeţ, urmărind capitolele Regulamentului Organic, alegerea deputaţilor, administraţia judeţului, a comunei, organizarea justiţiei, şcoala, biserica, armata, poşta, serviciul sanitar, cum şi viaţa locuitorilor în raport cu aceste autorităţi şi cu nevoile de toate zilele ale vieţei unui oraş.

ALEGEREA DEPUTAŢILOR.

Capitolul al doilea al Regulamentului Organic priveşte constituirea unei Adunări generale, compusă din 43 membri, cari erau convocaţi la întâiu Decembrie al fiecărui an pentru aranjarea cheltuelilor statului şi discutarea proectelor de legi, care treceau de limita simplelor măsuri administrative.

Pentru această Adunare se face alegere în judeţul Ialomiţa, la 3 Noembre 1831, sub preşedinţia otcârmuitorului Iordache Arion, asistat de serdarul Ioan Rudeanu, Ispas Făgăraşul şi secretarul judeţului, Ioan Burdeanu [1]).

A fost ales stolnicul Gheorghe Lehliu, boer cu vază, însurat cu o Buditşeancă, propietar a unei case în Bucureşti, în văpseaua galbenă. Lehliu era în acelaş timp şi preşedinte al Tribunalului din Ialomiţa cu reşedinţa în Urziceni, pe atunci capitala judeţului. A fost nevoe negreşit să se ceară deslegare dela Sfatul Administrativ, care a răspuns prin Logofeţia Dreptăţei că *„numai din otcârmuitori nu iartă vremea a se alege deputaţi"* [2]), aşa că Lehliu a fost bun ales deputat şi a păstrat şi locul de preşedinte al tribunalului.

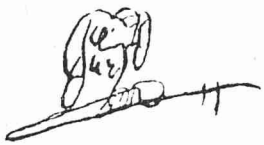

Semnătura stolnicului Gheorghe Lehliu.

Aceste alegeri se făceau din cinci în cinci ani. Dreptul de a fi ales, ca şi cel de a alege, era foarte restrâns, ceeace făcea ca marea mulţime, poporul, să fie străin de aceste alegeri, ca şi de frământările de ordin politic, ce agitau boerimea ; pentru acelaş cuvânt, opoziţia ce se ducea pe

[1]) Anal. Parl. Vol. 2, pt. I, p. 186 şi 210. Copiat în doc. XLV.
[2]) Anal. Parl. Vol. 2, pt. I, p. 172. Vezi şi doc. copiat CIV.

www.dacoromanica.ro

atunci contra-Domnitorului Alexandru Ghica, interesa numai clasele conducătoare, nu şi poporul.

In 1836 s'au făcut alegeri noi şi a fost ales comisul Iancu Grădişteanu, care era şi cârmuitor al judeţului [1]). Dar, pentrucă Grădişteanu era de partea Domnitorului, boerii alegători au protestat; contestaţia a fost făcută de Divictariu Barbu Catargiu, parucic Miltiade Mărculescu, fraţii Alecu şi Dincă Cruţescu, unii pentru cuvântul că n'au fost lăsaţi să voteze, alţii pentrucă, deşi boeri sau fii de boeri, n'au fost chemaţi la alegere. [2]).

La 17 Mai 1837, Vodă invalidează această alegere, pe motiv că, nu se cădea să fie cineva şi deputat şi cârmuitor, *„toate feţele câte se vor „afla în slujbe au drept a se alege deputaţi, afară din ocârmuitori"* [3]).

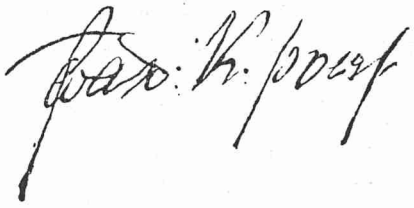

Semnătura paharnicului Ioan Roset

La un nou scrutin reuşeşte opozantul naţionalist Iancu Roseti [4]).

In toamna anului 1841 opoziţia contra Domnitorului era în toi. La 22 Noembre s'alege în Ialomiţa maiorul Nicolai Lahovari cu *„32 de glasuri din 59 ce au fost de faţă"* [5]). In cele din urmă opoziţia a reuşit şi Alexandru Ghica a fost detronat, iar la 20/1 Decembre 1842, este ales Domnitor Bibescu.

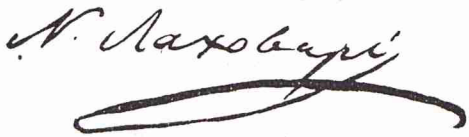

Semnătura Maiorului Nicolai Lahovari.

Pentru a nu mai fi nedumeriri în executarea alegerilor deputaţilor, Depart. din lăuntru publică în Buletinul Statului, normele de conducere şi trimete Cârmuitorului şi Comisiei târgului acest Buletin, la 16 Noembre

---

[1]) Idem, vol. VII, pt. I, p. 59, 65 şi 67.
[2]) Idem, vol. 7, pt I, p. 59.
[3]) Idem, p. 67.
[4]) I. C. Filiti. Domniile Române sub Reg. Org., p. 43.
[5]) Anal. Parl. Vol. XI, pt. I, p. 80. Almanahul Statului pe 1846.

www.dacoromanica.ro

1842, pentru a se lua cunoştinţă. Acelaş lucru se repetă la 31 Octombre 1846 [1]).

La 20 Noembre 1846, a fost ales pitarul Dimitrie Lehliu, fratele lui Gheorghe Lehliu, alesul din 1831, boier de neam, căsătorit cu Maria Arion [2]).

Semnătura pitarului Dimitrie Lehliu.

Dacă poporul era străin de aceste alegeri, care se făceau de multe ori numai în vederea intereselor personale, în schimb îl interesa foarte mult persoana Cârmuitorului, pentrucă contactul cu acest dregător era mai direct şi mai des.

CÂRMUITORII JUDEŢULUI IALOMIŢA.

Ocârmuitorii judeţelor se alegeau dintre boeri. Sfatul Administrativ arăta Domnului câte doi candidaţi pentru fiecare loc şi Domnul alegea unul.

Cârmuitorul avea o mie de lei pe lună şi era ajutat de un secretar sau şef al cancelariei, trei ajutori de cancelarie, un registrator şi un cinovnic odăiaş. Bugetul Cârmuirei de Ialomiţa în 1834, era de 36.360 de lei [3]). In 1836, secretarul avea 400 de lei leafă pe lună, ajutorul 250, registratorul 100, patru scriitori cu câte 100 de lei şi odăiaşul 40 de lei. Cheltuelile de cancelarie 100 de lei pe lună [4]).

Atribuţiunile cârmuitorului erau foarte multiple, nu numai administrative ci şi judiciare :

> *Ocârmuitorul fiecărui judeţ fiind însărcinat cu privigherea asupra pazei bunei orânduieli în tot cuprinsul judeţului său, şi răspunzător pentru orice neorânduială şi turburări... va fi dator a iscodi... toate faptele... împotriva bunei orânduieli, bunelor năravuri şi a siguranţei obştei... judecând toate pricinele poliţieneşti... câte nu vor fi vrednice de o mai mare osândă decât o închisoare de trei zile şi 50 toiage la spate...* [5]).

La 22 Septembrie 1832, a fost numit cârmuitor al judeţului sărdarul

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2/1842—43, Nr. 6043 din 16 Noemb. 1842 ; Dos. 2/1846, f. 148, Nr. 5982 ; doc. XLVI.

[2]) Anal. Parl. Vol. XIV, pt. I, p. 58 ; O. Leca. Familiile boereşti Române, p. 318,

[3]) Anal. Parl. Vol. VI, pt. I, p. 456.

[4]) Idem, p. 131.

[5]) Anal. Parl. Vol. 2, pt. I, p. 248.

www.dacoromanica.ro

D. Polizu, în locul Căminarului Iordache Arion [1]). Polizu a stat în acest post până în 1836 ; sub el s'a făcut mutarea capitalei judeţului dela Urziceni la Călăraşi.

La 10 Octombre 1836, vine ca ocârmuitor comisul Iancu Grădişteanu [2]). Boier de neam, bogat şi proprietar de casă în Bucureşti, în mahalaua Colţei, cum a venit în Călăraşi, a căutat să se lege de acest oraş cât mai temeinic. Incă până a nu fi numit ocârmuitor, a cerut şi a obţinut dela Epitropia Colţei un loc aşezat pe malul Borcei, unde şi-a construit o casă foarte frumoasă [3]). In toamna aceluiaş an, în Noembre 1836 a fost ales deputat al Ialomiţei, dar alegerea lui a fost contestată şi în cele din urmă anulată, pentrucă *„toate feţele câte se vor afla în slujbe, au drept a se „alege deputaţi, afară de ocârmuitori"* [4]).

In cele din urmă a căzut în disgraţie şi Iancu Grădişteanu şi la 12 Iulie 1837 este scos din slujbă, motivat :

> *Văzând raportul acelui Depart. Nr..., prin care ne arată nedestoinicia şi abaterea din datoriile slujbei a Comisului Iancu Grădişteanu, ocârmuitorul Jud. Ialom., primim de bună chibzuirea acelui Depart, şi poruncim ca pomenitul Comis Grigore (?) Grădişteanu, pentru nedestoinicie şi nesubordonaţie să se depărteze din postul ocârmuirei* [5]).

Grădişteanu a plecat, dar amintirea lui a rămas până azi ; ulicioara care coboară spre parcul de azi. Ulicioara Grădişteanu, aminteşte mereu de inimosul cârmuitor, care a iubit aşa de mult acest oraş.

Semnătura comisului Iancu Grădişteanu

In timpul cârmuirei lui Iancu Grădişteanu, au funcţionat ca secretari ai Cârmuirei, Giuloglu şi mai în urmă Grigore Fănescu.

Dela 1838 la 1841 a fost cârmuitor clucerul Ioan Rahtivan, iar secretar al Cârmuirei a fost Grigore Fănescu. Ca subcârmuitori au fost : Vistie-

---

[1]) Arh. Stat. Ad-tive noi, jud. Ialom. Dos. 1139 şi 1832. Orânduirea Sărdarului Polizu ocârmuitor.

[2]) Bulet. Ofic., nr. 32 din 10 Oct. 1836.

[3]) Actele Eforiei, dos. 2/1836. Anal. Parl. Vol. VII, pt. I, p. 85. Casa în care locueşte azi d-l Tache Mateescu.

[4]) Anal. Parl. Vol. VII, pt. I, p. 67.

[5]) Bulet. Ofic. Nr. 32 din 12 Iulie 1837, p. 135.

www.dacoromanica.ro

rul Constantin Negrescu la plasa Borcea, Slugerul Dumitru Fochide fost subcârmuitor la plasa Câmpu în 1836, la plasa Balta, Polcovnicul Ioan Roşca la plasa Ialomiţa şi Polcovnicul Ioan Poenaru la plasa Câmpu. Toţi aceşti subcârmuitori au fost numiţi pe ziua de 24 Decembre 1837 [1]).

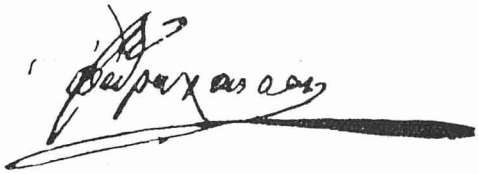

Semnătnra clucerului Ioan Rahtivan

In anul 1842 a venit cârmuitor K. Filipescu, din marea familie a Filipeştilor. Om violent şi autoritar, a fost destituit la 11 Martie 1843, findcă a bătut nişte slujbaşi. Cu prilejul acestei destituiri, Domnitorul Bibescu aminteşte fiecăruia respectul datorit autorităţei slujbaşului, oricât de mic ar fi acest slujbaş [2]).

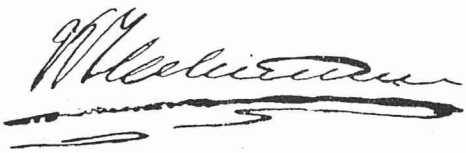

Semnătura lui K. Filipescu

In 1843 şi 1844, cârmuitor al judeţului este maiorul Gheorghe Manu, sau cum i se mai spunea, boierul Iorgu. In timpul lui au fost ca subcârmuitori, pitarul Alecu Cruţescu la plasa Câmpul, Matache Piteşteanu la plasa Ialomiţa, Dinul Doicescu la plasa Bălţi şi Gheorghe Macovei la plasa Borcea.

Semnătura maiorului Gheorghe Manu

[1]) Idem, Nr. I, din 1837, p. 3.

[2]) Bulet. Ofic. Nr. 23, decret Nr. 207. Din domnia lui Bibescu, traducere de Bonifaciu Florescu.

www.dacoromanica.ro

In cursul anului 1844, Iorgu Manu a plecat şi pentru câtva timp a fost cârmuitor marele Clucer Anastase Dedulescu [1]).

Dela 1845 la 1848, până la isbucnirea revoluţiei, a fost cârmuitor Sărdarul Manolache Grădişteanu, având de secretar pe Barbu Poenaru, apoi pe Sărdarul Grigore Ipătescu, cel care avea să fie surghiunit în Asia în urma revoluţiei dela 1848, şi pe Ioan Paraschivescu. In 1846, locurile de subcârmuitori ai plăşilor Borcea şi Bălţi au fost vacante [2]).

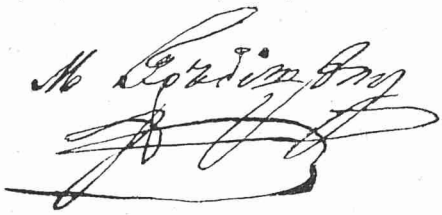

Semnătura serdarului M. Grădişteanu

Când a isbucnit revoluţia, în 1848, Grădişteanu a plecat şi a fost numit cârmuitor fostul judecător, căpitan D. Ciocârdia. De fapt, Cârmuirea a fost girată de secretarul cârmuirei Ioan Paraschivescu, pentrucă Ciocârdia era foarte ocupat în Bucureşti, unde fusese însărcinat cu instrucţia contrarevoluţionarilor. Pentru foarte scurt timp, am găsit semnând ca ocârmuitor, prin August şi Septembre 1848, pe unul Matisa.

Sămnătura Căpitanului D. Ciocârdia

După izbucnirea revoluţiei au funcţionat ca subcârmuitori, Scarlat Perieţeanu la plasa Borcei, Scarlat Doicescu la plasa Bălţi, Nicolai Bulgaru la plasa Ialomiţa şi pitarul Cruţescu la plasa Câmpului. Secretar a fost în 1848, Ioan Paraschivescu, ajutor pitarul Trandafir Penescu şi Nicolae Doicescu ca registrator.

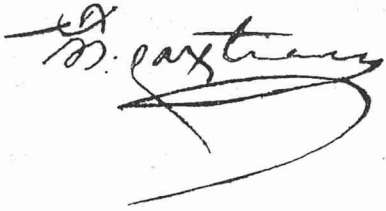

Semnătura lui M. Rahtivan

[1]) Almanahul Statului pe 1844.

[2]) Idem, pe 1846.

www.dacoromanica.ro

După potolirea revoluției a venit cârmuitor Mihai Rahtivan, care a luat parte la urmărirea celor cari au fost părtași la revoluție.

In 1850 a venit boierul serdar Alexandru Emanuel Florescu, de care Poujade, consulul francez din București, scria la 6 Octombre acest an, că *„ces nouveaux administrateurs n'ont pas d'autre mérite, que leur parenté avec le Prince hospodar"* [1]). Observația este nedreaptă, pentrucă Florescu a adus servicii mari țărei; a fost rând pe rând prefect al Capitalei, membru în Divanul Ad-hoc, ministrul de control în 1862 și mai apoi ministru de lucrări publice. In timpul lui Florescu au fost ca subcârmuitori, pitarul Scarlat Perieteanu la plasa Borcei, pitarul Scarlat Doicescu la plasa Bălți, pitarul Răducan Meteleanu la plasa Ialomița și pitarul Constantin Perieteanu la plasa Câmpul. Secretar al Cârmuirei a fost Teodor Corlătescu și Costache Ionescu ca ajutor.

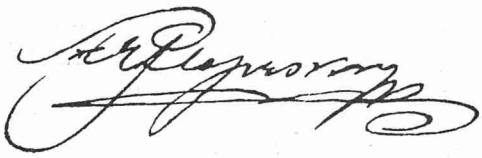

Semnătura serdarului Alex. Florescu

In sfârșit, ultimul cârmuitor în această perioadă de timp, a fost în 1851 și 1852, căpitanul Iorgu Filip Lenș, fiul lui Filip Lenș, fost mare vistier al Valahiei. A fost ofițer în cavalerie, de unde a demisionat pentru a fi numit cârmuitor în Ialomița. In această calitate, Iorgu Filip Lenș a prezidat cel mai important act din viața acestui oraș, eliberarea orașului la 24 Septembre 1852. In acest timp au fost subcârmuitori, pitarul Ștefan Hristodorescu la plasa Borcei, Apostolache Bolintineanu la plasa Bălți, Costache Negrescu la plasa Ialomița și Costache Piteșteanu la plasa Câmpului. Pitarul Grigore Lerescu secretar al Cârmuirei, Costache Ionescu ajutor și Nae Doicescu, registrator.

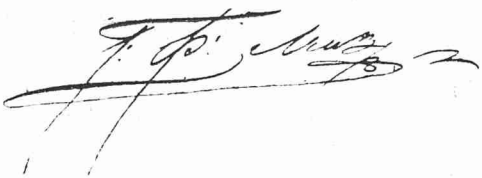

Semnătura căpit. I. F. Lenș

[1]) Hurmuzachi, vol. XVIII. Doc. 212, p. 215.

www.dacoromanica.ro

ORGANIZAREA COMUNEI. COMISIILE TÂRGULUI.

Regulamentul Organic face deosebire între oraşele libere şi cele aşezate pe moşii particulare.

Oraşele libere se puteau administra singure şi puteau să aibă un magistrat, adică primar, pe când oraşele care nu erau slobode, care erau aşezate pe o moşie particulară, erau supuse îndatoririlor recunoscute prin actele de danii sau cumpărări, ce se dovedeau din hrisoavele proprietarilor.

In această din urmă condiţie era şi Călăraşul, aşezat pe moşia Lichireşti, proprietatea Epitropiei spitalului Colţea.

Pentru conducerea acestor oraşe, Sfatul Administrativ Extraordinar, încheie la 29 Septembre 1833, un *„Jurnal"*, în care se fixează în şase „ponturi", norma după care urmează să se conducă aceste oraşe :

Jurnal.

Astăzi Septembre 29 anul 1833, Sfatul administrativ Extraordinar, luând în băgare de seamă să poată oraşele şi târgurile proprietăriceşti unde nu s'au întocmit Sfaturi Orăşăneşti din pricina neajungerei întâmpinărei cheltuelilor cantelariilor cu puţântelu venit ce au veniturile orăşăneşti, s'au hotărît cele următoare :

1) In vremea viitoare pentru strângerea şi păstrarea acelor venituri de la mai sus pomenitele locuri, să se întocmească cu într'adins Comisie, *alăturată de proprietarul sau vechilul lui, starostea de patentari şi unul sau doi din nobilii lăcuitori de acolo, or din patentari la întâmplare de a nu să întâmpla asemenea nobili.*

2) ...membrii Comisiei... se vor alege... în luna lui Octombre după chipul următor, adică, Ocârmuirea judeţului va alcătui o listă *de şase sau doisprezece candidaţi, cei mai cinstiţi, după mulţimea numărului lăcuitorilor ce va avea acel târg şi supuindu-i Departamentului din lăuntru, va întări pe doi din tot numărul lor.*

3) Acea Comisie alcătuită cu chipul ce s'au zis la art. 1 şi 2, va începe lucrările ei la Noembrie 1, supt îngrijirea şi privigherea Ocârmuirei judeţului, vor îngriji a se strânge şi a se păstra suma veniturilor ce se vor aduna pe fieş-care an, a orândui tot de o dată şi folosurile oraşelor sau târgului la care s'ar putea întrebuinţa aceste venituri şi prin Ocârmuirile judeţului, supuindu-le în cunoştinţa Departamentului din lăuntru, după deslegarea ce i se va da, tot prin aceştia, să vor aduce şi la îndeplinire.

4) Cei doi mădulari ai acestei Comisii se vor schimba la sfârşitul fieş-cărui an, adică la 1 Noembre după orânduiala ce s'au zis mai sus, făcându-se totdeauna alegerea lor în luna lui Octombre.

5) Vor fi datori la sfârşitul anului, adică în luna lui Octombre, a aşterne socoteală de toate veniturile anului trecut şi cheltuelile lui şi o listă de bugetul veniturilor şi cheltuelile ce au a urma pe anul următor, pe care, după ce le va supune cercetărei unei Comisii orânduite într'acel judeţ, ce se va alcătui de ocârmuitorul judeţului, pre-

www.dacoromanica.ro

zidentul tribunalului şi deputatul judeţului, se va trimite prin Ocârmuirea judeţului cinstitei mari Dvornicii din lăuntru, spre întărire.

6) Această orânduială a cercetărei socotelilor de către Comisia ce să zice la art. 5, se va păzi asemenea pe la judeţele în a căror oraşe de căpitenie nu se află magistraturi. Iar şi Şeful Departamentului va face cuviincioasă punere la cale, a se pune în lucrare coprinderea acestui „Jurnal".

Semnează- Gheorghe Filipescu, Alex. Filipescu, Alex. Nenciulescu, Barbu Ştirbei, Filip Lenş, Manolache Băleanu, Gheorghe Bibescu [1]).

Deşi din punctul 2 al acestui *„Jurnal"* s'ar putea înţelege, că numai Cârmuitorul întocmeşte lista celor 6 sau 12 candidaţi pentru Comisia târgului, de fapt lista era aleasă de obştea locuitorilor, aşa cum se specifică la punctul 4, după aceleaşi norme ca şi în oraşele libere.

Lista celor şase candidaţi cuprindea numele cetăţenilor celor mai de seamă ale târgului. Dintre cei aleşi pe listă, *Cârmuitorul recomanda doi inşi,* pe cari îi întărea Vornicia trebilor din lăuntru.

De obiceiu, cel dintâiu recomandat avea rolul precumpănitor în conducerea trebilor târgului şi primea titulatura de preşedinte al Comisiei târgului ; ceilalţi membri ai Comisiei se numeau cilenii sau comisarii târgului.

Funcţiunea celor aleşi era onorifică, dar cu oarecare avantaje ; dacă funcţionau trei ani la rând cu destoinicie, aveau drept la „nobilitate"; dacă erau negutători, în timpul cât funcţionau erau scutiţi de plata patentei ; iar dacă funcţionau cu cinste trei ani la rând, erau scutiţi de patentă toată viaţa.

Pentru a fi alegător trebuia să ai 25 de ani şi o avere imobilă dela două mii de lei în sus. Străinii puteau fi alegători, dacă plăteau o chirie de cel puţin 300 de lei anual, dacă aveau domiciliu în localitate de cel puţin doi ani şi declarau în scris că se supun la toate îndatoririle orăşeneşti.

Pentru a fi ales se cerea vârsta de 30 de ani, să fii pământean cu domiciliu acolo unde se alege şi cu avere imobilă dela opt mii de lei în sus.

Zece alegători aleg un deputat al mahalalei şi aceşti deputaţi aleg pe membrii Comisiunei. Numărul deputaţilor de mahalale trebue să fie cel puţin 15. Deputaţii mahalalelor se aleg pe trei ani.

Indatoririle Comisiunii târgului sunt relativ la venituri, cheltueli, darea socotelilor, asociaţiile obşteşti, asigurarea îndestulărei oraşului, apărarea negoţului [2]).

---

[1]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 3087 din 1833. Delă pentru venitul târgului.

[2]) Reg. Organ. ediţ. 1837, tipogr. Karkaleki, p. 98, 109, 110. Anal. Parl. Vol. III, pt. I, p. 180 şi următ.

www.dacoromanica.ro

Comisia târgului funcţiona un an, dar putea fi reales㠹.

La 11 Octombre 1850, s'a depus un proect nou, ca alegerile să se facă în Iunie, iar aleşii să intre în funcţiune la 1 Iulie următor, pe o durată de doi ani [1]).

Çea dintâiu Comisie a târgului Călăraşi s'a format la 1 Noembrie 1833, din Răducan Ceauşescu şi logofătul Tănase Patentarul ca membri aleşi, polcovnicul Grigore Poenaru, arendaşul moşiei ca reprezentant al proprietăţei, postelnicul Chiriac Gheorghiu, starostea patentarilor — şi doi reprezentanţi ai locuitorilor : Chir Dumitru Stoicu şi Chir Pană Băcanu :

Ocârmuirea Jud. Ialomiţa, (către)

D. Răducan Ceauşescu şi logof. Tănase Patentarul.

Pe lângă poruncile cinst. mari Dvornicii Nr. 2316, s'au primit la Ocârmuire „Jurnalul" încheiat în Adunarea cinst. Sfat Ad-tiv, în şase ponturi, şi după coprinderea celui de al doilea pont, trimiţându-se la cinst. Dvornicie listă de şase candidaţi dintr'acest târg Călăraşi. Dint'acei şase au ales pe doi, Dumnevoastră, pentru strângerea şi păstrarea sumelor ce se vor aduna din veniturile acelui târg, şi prin osebită poruncă, cu Nr. . . . vă şi întăreşte asupra venitului şi cheltuelilor acelui târg, pentru care Ocârmuirea scrie dumnevoastră, ca de la următorul 1 Noembre, să şi începeţi cu strângerea venitului ce se va aduna, urmând întocmai coprinderei pontului din alăturata copie de „Jurnal" ce se trimite D.voastră, îndeletnicindu-vă într'această lucrare şi cu osebita Comisie alcătuită după coprinderea pontului întâi, cari sunt aceştia şi anume :

Polcovnicul Grigore Poenaru
Starostea Patentarilor
Kir Dumitru Stoicu
Kir Pană Băcanu Patentarul,

Cărora li s'au trimis osebită poruncă în pricina acestei lucrări cu alăturată copie după pomenitu Jurnal, iar D.-voastră de primire şi urmare să trimiteţi răspuns [2]).

O adresă cam în aceiaşi termeni se trimite lui Grigore Poenaru şi postelnicului Chiriac Ghiorghiu, starostea patentarilor [3]).

La 29 Noembrie 1833 au fost trimise cele dintâiu două condici, în care urmau să fie trecute veniturile şi cheltuielile târgului, primele condici cu care se începe cancelaria şi arhiva acestui târg [4]).

---

[1]) Anal. Parl. Vol. XVI, pt. I, p. 1711.

[2]) Arh. Stat. Ad-tive Noi. Jud. Ialom. Dos. 3088. Pentru întocmirea cilenilor târgului.

[3]) Idem. Vezi doc. CLVI.

[4]) Idem. Vezi doc. CLVII.

www.dacoromanica.ro

In epoca de formaţie a acestui târg, Răducan Ceauşescu este o figură predominantă. Neamul lui ar fi de prin Cosâmbeşti.

Se pare că Răducan s'a stabilit în Trâmşani, un sat mititel adunat în jurul unei bisericuţe, din care n'au mai rămas azi decât câteva urme în Ostrovul din faţa Măgurenilor. Aici făcea negustorie de vite şi la 24 April 1824 îl găsim aducând două cirezi de vite tocmai din părîţle Oltului ; cu acest prilej a avut de susţinut un adevărat răsboiu cu oamenii mânăstirei Căscioarele de pe Argeş. In 1827 se căsătoreşte cu Ilinca, fata postelnicului Ene din Ghisdăreşti, cu care are cinci copii: Solomon, Alexandru, Sultana, Catinca şi Gheorghe Ceauşescu [1]). Din Măgureni, Răducan Ceauşescu s'a mutat în Călăraşi, când acest târgu a devenit capitală de judeţ. S'a apucat de plugărie şi şi-a continuat afacerile neguţătoreşti, adunând o avere foarte frumoasă. A fost cel dintâiu cilen ales al Comisiei târgului în 1833 şi a figurat apoi ca membru al acestei Comisii până în 1837, fapt de care era foarte mândru : *„...în curgerea a trei ani de când mă aflu mădular „al Comisiei acestui târg Călăraşi... am fost ferit de orice întâmplare vă„tămătoare cinstei mele"* spune Ceauşescu într'un raport adresat Cârmuirei în 1837, cerând satisfacţie pentru o ofensă ce-i făcuse unul Caracusidi, cinovnic în port [2]).

In 1835, a fost întărit ca prim cilen al Comisiei, polcovnicul Grigore Poenaru, dar, acesta fiind şi reprezentant al Epitropiei Colţea, tot Ceauşescu a fost socotit ca prim cilen. In acelaş timp el era şi subocârmuitor al plăşei Borcea. După 1837 s'a ţinut numai de negustoria lui. A făcut case, prăvălii, a cumpărat părţi din moşia Cosâmbeşti. In 1842 mărită o soră a lui cu Gheorghiţă Opran, alt fruntaş negustor al târgului. In 1848, mai entuziast ca un tânăr, devine poliţai al oraşului şi este delegat în Comisiunea care avea de stabilit bunele raporturi dintre proprietari şi clăcaşi ; acest rol avea să-i aducă, după potolirea revoluţiei, arestarea şi consecinţele regimului de represalii. A fost închis dela 8 Oct. 1848 până în 9 Iunie 1849

> *...pentru prefacerea unui aşezământ mai fericit, pentru fericirea tuturor stărilor societăţei locuitorilor ai Ţărei Româneşti...*

scrie el în nişte note ce a lăsat.

După eliberare a fost dintre cei mai stăruitori cetăţeni, cari cereau răscumpărarea locurilor pe cari era aşezat oraşul. In vara anului 1852, pentrucă Epitropia Colţei cerea un avans de 250 mii de lei, drept condiţie a eliberărei oraşului, care avea să fie liber la numărarea acestor bani, Ceau-

---

[1]) Vezi Doc. CLXX.

[2]) Arh. Prim. Doc. 4/1837. Vezi Doc. XLII.

www.dacoromanica.ro

şescu complectează cu zece mii de lei „neajungerea sumei", bani ce-i împrumută fără procent pe timp de un an ; în acest chip oraşul a fost de fapt eliberat la 24 Iunie 1825, când s'au achitat cei 250 de mii de lei [1]). Ceauşescu moare prin sinucidere, în August 1852.

Dela el au rămas casele vechi pe locul cărora s'a construit mai târziu vama de astăzi şi casele unde se află şcoala de Sericicultură şi Industrie casnică. Un inventar oficial încheiat la 3 Sept. 1852, înşiră averea rămasă pe urma lui Ceauşescu. [1]).

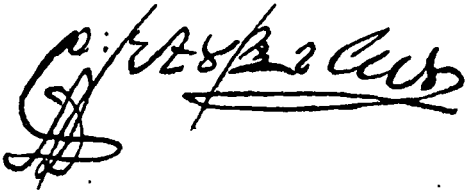

Semnătura lui Răducanu Ceauşeanu

La 1 Noembrie 1834 s'a ales polcovnicul Grigore Poenaru şi Dumitru Stanciu [2]). La 23 Noembre se face cunoscut de marea Dvornicie că : *„s'a mai întărit din numărul candidaţilor încă un lucrător la* acea *Comisie şi „anume Mitu Cojocaru"*. [3]).

La 1 Noembrie 1835 sunt întăriţi logofătul Minea Ioan, starostea de patentari şi logofătul Tănase Dumitriu.

In anul următor, la 1 Noembrie 1836, este întărit din nou Răducan Ceauşescu, iar în 1837 logofătul Minea Ioan.

In 1838, lista celor şase candidaţi era formată din logofătul Minea Ioan, staroste şi însărcinat cu ţinerea de condici ; Kir Pană Moise, băcan; Kir Drăgan, curelar ; Kir Tatu sin Tatu, curelar ; Kir Ivanciu Vasile ; Kir Mitu Tudor, cojocar. Pentru garantarea alegerei care s'a făcut semnează: Tănase Dumitriu, Manolache Vasile, Pană Băcanu, Ivan Nicolae, State Bărbieru, Costea Ganciu, Ioan Vasiliu şi Petre sin Tănase Abagiu [4]). A fost întărit logofătul Minea Ioan.

La 1 Noembrie 1839 este întărit iarăşi logofătul Minea Ioan, aşa că, acest om a fost trei ani la rând preşedinte al Comisiei târgului Călăraşi. Minea Ioan era tot din Trâmşani. Negustor cinstit, avea case şi prăvălii pe uliţa mare, pe locul unde este azi piaţa ; era aşa de stimat de neguţă-

[1]) Vezi capitolul „eliberărei oraşului", actul încheiat de Eforia Spitalelor la 24 Iunie 1852.

[1]) Vezi Doc. CLXXI.

[2]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 2166 din 1834. Delă pentru orânduirea mădularilor Comisiei. Doc. CLVIII.

[3]) Idem. Adresa Dvorniciei Nr. 9454 din 23 Noembrie 1834.

[4]) Arh. Prim. Dos. I/1838.

www.dacoromanica.ro

torii târgului, încât, până în 1852, a fost ales mereu ca staroste de neguțători; știa să încaseze patentele cu atâta tact și tenaciate, că lumea îl poreclise „*Mulge Oaie*". A mai fost ales ca președinte al Comisiei în 1845, până în 1848, așa că în totalitate a fost în această demnitate șase ani, mai mult ca oricare altul. Când s'a făcut noua aliniere a orașului, după planul eliberării din 1852, prăvăliile lui Minea Ioan, au căzut toate în linia de tăiere, iar în iarna anului 1869, i-au ars și casele. Minea Ioan „*Mulge Ooaie*" a murit sărac.

Semnătura logofătului Minea Ioan

In Noembrie 1840, a fost ales Ghiorghiță Opran, care a stat tot trei ani, până în 1843. Opran a mai fost ales membru în Comisia târgului în 1849, 1850 și 1851; era om foarte autoritar și încăpățânat și a dat mult de lucru cârmuitorilor și vistieriei, pentru a-i descurca gestiunea din timpul administrației lui; la un moment dat, la 9 Iulie 1851, Comisia târgului comunica Departamentului financial, următoarele informații asupra lui Opran :

> *...are atestatele dumnealor foștilor Cârmuitori după vremi, precum și osebit atestat doveditor că în anul 1849 au stăruit la reparația încăperilor pentru cfartiruirea oștilor otomane. Iar particolara D.lui îndeletnicire de astăzi este la prăvălia de bogaserie și altă speculă pe afară de pescărie* [1]).

Semnătura lui Gheorghiță Opran

La 1 Noembre 1843, au fost întăriți Ioan Vasiliu și Mitu Teodoru, dintr'o listă în cap cu Minea Ioan, Tănase Dumitru, Mitu Teodor, Ioan Vasiliu, Constantin Stancu și Ilie Popescu ; aceasta dovedește că, a fi în capul listei celor șase aleși de obște, nu era o indicație pentru Departament, ca să aleagă și să întărească ca președinte al Comisiei pe cel din capul listei.

In 1844, Comisia târgului este formată din Alecu Bolintineanu și Gheor-

[1]) Arh. Prim. Dos. 2 comun cu I/1850—51. Nr. 4615. Doc. XLVIII.

www.dacoromanica.ro

ghiţă Opran; printre membri sunt şi logofătul Minea Ioan cu Ioan Vasiliu [1]).

Dela 1845 la 1848 a fost preşedinte al Comisiei logofătul Minea Ioan.

In 1849 sunt întăriţi Hagi Tănase Ţoncovici şi Ioan Vasiliu.

Hagi Tănase Ţoncovici este o figură caracteristică timpului de atunci. De origină sârbă, supus turc, îl găsim în 1832 furnizor al armatei ruseşti, decorat de împăratul Rusiei. In 1836, semnează în fruntea celor cari cereau Domnitorului Alexandru Ghica, voia de a se aşeza în Ţara Românească; atunci se stabileşte în Călăraşi cu cei cinci copii şi ginerele lui, Anghel Ivanovici. Aici se apucă de arendăşie. In 1841 îl găsim antreprenor de lucrări, când a făcut cazarma de infanterie din localitate. A luat dela Epitropia Colţei un loc mare, tot locul care se întinde azi pe malul Borcei, de la pescărie până în strada Ştirbei Vodă, locul unde sunt azi casele d-lor Aurel Teodorescu, Borundel şi Copoiu; pe acest loc face un han mare, numit Hanul lui Tănascu, unde este azi prăvălia d-lui Penciu; iar pe malul Borcei face o casă frumoasă, care se mai vede şi azi [2]). La 17 Octombrie ca să-şi poată scoate nişte bani ce i se mai cuveneau dela lucrarea cazarmei de infanteriei, se dă drept supus britanic şi cere sprijinul consulatului englez. Aceasta nu l'a împedicat să fie ales ca Român, preşedinte al Comisiei târgului în 1849. Hagi Tănase a măritat o fată, pe Hagi Mitana, cu Petrică Stănescu, fiul lui Stan Trifu Moraru, venit tot din Silistra. La rândul lui, Petre Stănescu a devenit un fruntaş al târgului, stăruitor activ la eliberarea oraşului, ales şi primar. El a făcut hotelul cunoscut cu numele de *„Hotelul Petrică"*, mai apoi *„Hotelul Naţional"* şi azi *„Hotelul Regal"*.

Semnătura lui Hagi Tănase Ţancovici

In Noembre 1850 sunt întăriţi pitarul Scarlat Perieţeanu şi Gheorghiţă Opran, cari sunt realeşi în 1851 [3]).

Convocarea deputaţilor de mahala pentru alegerea celor şase candidaţi o făcea Cârmuitorul în luna Septembrie sau Octombrie, prin interme-

[1]) Almanahul Statului, la Biblioteca Academiei.

[2]) Casa d-nei Maria Petrescu, descendentă, împreună cu d-l advocat Alex. Bădulescu, din Hagiu Tănase Ţoncovici.

[3]) Almanahul Statului pe anii respectivi. Bibl. Academiei.

www.dacoromanica.ro

diarul Comisiunei aflată în funcţiune. Aşa de exemplu, la 1837, Cârmuitorul scria în Octombrie Comisiei târgului :

...s'au mai scris acei Comisii ca să facă punere la cale şi în soroc de trei zile să trimită la Ocârmuire listă de şase candidaţi, cari vor fi aleşi de obştea oraşului, spre a se întări doi dintr'ânşii de către cinst. Depart., după orânduiala ce a urmat şi până acum [1]).

sau la 1838: ... se cere mai întâi listă de şase candidaţi din cei mai cinstiţi locuitori, potrivit cu art. 2 din Jurnalul Sfatului Ad-tiv, încheiat în 1833 [2]).

Din cei şase candidaţi aleşi, Cârmuitorul recomanda doi, cari erau apoi întăriţi de Vornicia trebilor din lăuntru.

După întărire, Comisiunea veche da socoteală de gestiunea sa, forma bugetul anului următor, preda banii ce mai erau în casă şi Cârmuitorul instala noua Comisiune, nu fără oarecare formule de curtoazie. Astfel, la 22 Noembre 1845, cârmuitorul Manolache Grădişteanu scria noilor aleşi, Minea Ioan şi Constantin Stanciu :

...Cârmuirea cu plăcere vă face cunoscut aceasta... şi pune asupră-ţi îndatorirea, ca primind cancelaria Comisiei şi capitalul ce va fi figurând în fiinţă, după socoteli, să te îndeletniceşti apoi cu nepregetare şi silinţă a săvârşi îndatorirea slujbei după toată buna orânduială, la ceiace priveşte la regularisirea drepturilor orăşăneşti ; iar acum să stăruiţi împreună cu Dniile Lor, foştii mădulari, a se încheia socotelile pe anul trecut, prin păzirea formelor controloriceşti şi bugetul pe cel următor... să se trimită la Cârmuire spre revizuire, după orânduială [3]).

In acelaş chip se procedează şi în anii următori, 1846, 1847, 1848 şi 1849 [4]).

Se întâmpla câteodată să se întârzie cu darea socotelilor, şi atunci cârmuitorul devenea aspru :

...sunt 16 zile de când s'au mai scris acei Comisii... să se aştearnă socotelile venitului şi cheltuelile anului trecut, şi bugetul pe cel curgător... şi nici până acum nu s'au văzut urmare... Asemenea zăbavă nu mai poate fi suferită. Şi nu curge decât numai din nesimţirea întru care se află, precum se vede, domnii cileni din nou aleşi, cari, ne-

---

[1]) Arh. Prim. Dos. X/1837. Doc. XLIX.

[2]) Idem. Doc. L, LI, LII.

[3]) Idem. Dos. II/1846, f. 12, 13. Adresa 10012 din 22/XI/1845.

[4]) Arh. prim. Dos. 2/1846, f. 142, adresa 5476 ; Dos. 2/1847, f. 96, adresa 5085 ; dos. 1/1848, f. 76 ; dos. 1/1849. Doc. LV.

www.daeromanica.ro

prețuind credința ce li-au dat obștea, întru însărcinarea pusă asupră-le... așteaptă de silă și prin înboldită îndemânare... [1]).

sunt termenii cu cari se adresează Grigore Fănescu, secretarul Cârmuirii, noilor aleși, la 11 Decembre 1837.

Uneori se găsea și câte un cilen mai îndărătnic, cum a fost Gheorghiță Opran în 1850, care nu voia să dea seama de socoteli, pretinzând că mai are de luat el dela comună, o sumă de bani ce ar fi cheltuit în plus pentru târg. A urmat o nesfârșită corespondență și abia în August 1851. Cârmuitorul Iorgu Filip Lenș, a putut descurca această afacere, care ținea în loc mersul treburilor pentru câteva sute de lei, nejustificați la vreme de Opran. Exasperat de îndărătnicia lui Opran, însăși Departamentul financial a cerut Comisiunei informațiuni asupra acestui om și i s'au dat științele notate mai sus, când ne-am ocupat de persoana lui Opran.

BUGETUL. VENITURILE ȘI CHELTUIELILE TARGULUI CĂLĂRAȘI.

Pe atunci, anul bugetar ca și anul administrativ începea la 1 Noembrie și se termina la 31 Octombrie al anului următor. Către sfârșitul anului bugetar, adică prin Septembrie sau cel mai târziu în Octombrie, trebuia să se facă socotelile veniturilor, pentrucă numai la sfârșitul anului bugetar se putea ști exact cât s'a încasat în cursul acelui an și cât s'a cheltuit. Apoi se forma proectul de buget pe anul următor, se preda toate aceste socoteli Comisiunei ce urma să vie la 1 Noembrie al anului următor și cu aceasta se încheia activitatea Comisiunii târgului pe un an. Toate socotelile erau verificate de o Comisiune formată din Cârmuitor, prezidentul Tribunalului și dejutatul județului, care le trimitea apoi Vorniciei treburilor din lăuntru spre întărire.

Sigiliul comunei Călărași în 1842

Cu prilejul formărei primei Comisiuni a târgului Călărași la 1 Noembrie 1833, s'a format și un proect de buget pentru anul ce începea. S'a socotit atunci la venituri abia două mii de lei din *„zeciuiala patentarilor pe*

[1]) Idem, dos. 7/1837, din 15/XI și 11/XII. Doc. LIII și LIV.

www.dacoromanica.ro

un an, a plugarilor, din tutun şi tabac'', iar la cheltuieli s'a trecut enorma sumă, pe atunci, de opt mii de lei. Cheltuielile priveau numai măsurile de înfrumuseţarea târgului, adică :

2000 lei, pentru două sute cinci zeci stânjeni ce ţine uliţa târgului, care face trebuinţă acum deocamdată a se aşterne nisip, a lipsi noroaiele, şi mai strângându-se venit, a se face caldarâm de piatră, fiind uliţa lată de cinci stânjeni domneşti.

4500 face trebuinţă pentru o şcoală a se clădi pentru învăţătura copiilor, care şcoală din îndemnarea şi cu ajutorul cinst. Ocârmuiri şi a polcovnicului Grigore, arendaşul moşiei, s'au şi pus în lucrare, şi mai lipseşte bani ca la lei două mii cinci sute până se va aduce în săvârşire.

1500 pentru a se cheltui pentru trei sute copaci, adică plopi, duzi şi alte lemne ce pot a se prinde pentru un aleiu.

Băgare de seamă :

Fiindcă la cele mai de sus înbunătăţiri se cunoaşte cheltuiala spre săvârşirea lor mai spornică decât venitul, se va găsi cu cale, ca pentru o iconomie, se îndatorează din orăşeni şi plugari, ca fiecare să clădească (sădească) câte un pom pentru acel aleiu. Iar pentru alte înbunătăţiri îndemnăm a zice, că atât venitul târgului fiind neasemănat înbunătăţirilor cât şi mijloacelor orăşenilor încă foarte înapoiate, s'ar nădăjdui atunci o plăcută înbunătăţire, când s'ar mai adăuga vr'un venit prea mic acestei înfrumuseţări din exportaţiile ce se urmează prin această schelă, sau s'ar preface acest oraş în domeniu al statului, în care, atunci, poate a înainta... *la uneltiri neguţătoreşti.*

Semnează : Gr. Poenaru, Tănase Dumitriu, Staroste..., dosarul este semnat de Răducan Ceauşescu. 19 Dec. 1833. [1]).

Citirea acestui proect de buget este foarte interesantă ; ne dă o ideie de felul cum se prezenta târgul în acea vreme, cu o uliţă principală de 250 stânjeni lungime (500 de metri), şi cinci lăţime (10 metri), plină de noroi şi neumbrită ; ne informează asupra începutului şcoalei de aici şi ne evidenţiază că dela tot începutul, conducătorii acestui târg, s'au gândit şi au cerut eliberarea târgului de sub stăpânirea Epitropiei Colţea.

Când a fost să se isprăvească primul an bugetar, la 11 August 1834. D. Polizu, cârmuitorul judeţului, a cerut Comisiei târgului să-i înainteze socotelile veniturilor şi cheltuelilor efectuate, cu toate deslușirile cuvenite. Şi pentrucă Comisia a întârziat cu răspunsul, cârmuitorul revine după câteva zile şi trimite şi dorobanţi cari,

...făcând cel mai straşnic mumbaşirlâc prin marafetul suptotcârmuitorului plăşei, până în două zile, mult trei, să aducă negreşit acea so-

[1]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 3087 din 1833.

www.dacoromanica.ro

coteală alcătuită intocmai după cum s'au poruncit spre inaintarea către cinst. Dvornicie [1]).

Socotelile trimise de Comisie au fost, la venituri :

653 lei, 30 par. zeciuiala,
538 „ 20 „ tabac,
2189 „ — „ exportații

Iar la cheltueli :

12 lei pentru două condici șnuruite,
68 „ pentru trei felinare cu stâlpi,
113 „ pentru un felinar cu stâlp văpsit in piața târgului,
68 „ paguba la două vaci ce s'au cumpărat și s'au tăiat pentru facerea cișniului.

Pentru documentarea acestui capitol vom mai da două bugete, cel din 1834—35 și bugetul din 1848—49 :

Cassa târgului Călărași era la 1 Noem. 1834 . . . 6342,11 p.
S'au mai adunat până la 1/XI/1835 . . . . . 1715,22 „
Total . . . 8057,33 „
S'au cheltuit in curgerea anului 1834—35 . . 6554,33 p.
Au rămas la 1/XI/1835 . . . . . 1503,— „ [2])

In bugetul anului 1848—49, găsim următoarele socoteli :

Venitul total . . . . . 11232 lei 20 parale.
Cheltueli . . . . . 4615 „ 16 „
Rămași in cassă . . . . 6537 „ 4 „

Venitul se compune din :

Capital aflat la 1 Noembrie 1848 . . . . . 4077 lei 34 p.
Venitul zeciuelii patentarilor . . . . . 1009 „ 18 „
Venitul zeciuelii birnicilor târgului . . . . . 234 „ 7 „
Venitul acsizului de tutun și tabac . . . . . 1084 „ 35 „
Venitul exportului productelor . . . . . 2167 „ 6 „
Venitul angranțului . . . . . 462 „ 26 „
Primiți de la Cârmuire pentru combaterea holerei . 1571 „ 8 „
Din vânzarea peilor cailor morți de la sacale . . 16 „ — „
Din hotărâri judecătorești . . . . . 104 „ 9 „
Din venitul cărților de joc . . . . . 505 „ — „
Total . . . 11232 „ — „

[1]) Idem. Dos. 2168. Adresa Nr. 3337 din 11 August și adr. 3415.
[2]) Anal. Parl. Vol. VI, pt. I, p. 704.

www.dacoromanica.ro

Cheltueli :

Cumpărarea a doi cai pentru sacale	*332*	*lei*	*— p.*
Condicele actelor stării civile	*13*	*„*	*10 „*
Reparaţii la poliţie	*216*	*„*	*— „*
Condicele Comisiei pentru venituri şi cheltueli . .	*12*	*„*	*— „*
Pentru iluminaţia politiei la Sft. Nicolai	*10*	*„*	*— „*
Cheltuelile cancelariei Comisiei	*160*	*„*	*— „*
Chiria localului Comisiei	*180*	*„*	*— „*
Leafa a doi sacagii	*960*	*„*	*— „*
Furajul cailor sacalelor	*400*	*„*	*— „*
Incălzitul localului Comisiei	*90*	*„*	*— „*
Costul condicelor de angranţ	*6*	*„*	*— „*
Spoitul poliţiei şi arestului	*10*	*„*	*— „*
Leafa lui Chiuciuc Memet talmaciu de turceşte . .	*900*	*„*	*— „*
Preţul varului la poliţie şi arest	*11*	*„*	*10 „*
Cumpărarea unui cal de saca	*135*	*„*	*— „*
Cumpărarea a două broşuri „Dreptul civil Roman"	*30*	*„*	*15 „*
Repararea cazărmei de cavalerie care a ars . . .	*84*	*„*	*10 „*
Costul a 5 broşuri „Dreptul civil Roman" . . .	*50*		*25*
Total . . .	*4695 lei 16 p.* [1]		

La 6 Martie, Adunarea Oştească a votat noui taxe pe băuturi, numite acsize, în folosul Cassei Sfaturilor orăşăneşti [2].

Strângerea banilor din zeciuiala patentarilor o făcea logofătul Minea Ioan, starostele neguţătorilor. Patenta era un venit al Vistieriei ; o plăteau meseriaşii, cei de clasa întâi 70 de lei, cei de clasa a doua 50 de lei ; o plăteau şi neguţătorii cari erau împărţiţi în trei clase: cei de clasa I, plăteau o patentă de 240 de lei pe an, cei de clasa doua 120 de lei, cei de clasa treia 60 de lei; numai o zecime din acest venit intra în cassa târgului [3].

Venitul tutunului se da în arendă prin licitaţie. Când în 1834, un anume Ivanciu Sava a deschis tutungerie numai cu învoirea arendaşului, a fost imediat somat să plece. [4].

In 1849 se publică licitaţie pentru zilele de 20, 25 şi 31 Iulie şi cea mai mare ofertă a fost a lui Alecu Andronescu: 600 de lei pe an; licitaţia n'a fost aprobată şi s'a ţinut alta la 27 şi 28 Octombrie, dar nu s'a mai prezentat nimeni. Atunci, vânzarea tutunului a rămas în seama Comisiei, care avea să dea socoteli direct Vistieriei [5].

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 1/1850, fila 102.

[2]) Anal. Parl. Vol. XV, pt. I, p. 632.

[3]) Raportul lui Barbu Ştirbei către Kiselef. In Convorbiri Literare, a. XXII, p. 1029.

[4]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4106 din 1834. Delă pentru feluri de pricini.

[5]) Arh. Prim. Dos. 1/1849—50, f. 267 ; Dos. 1/1850, f. 381 şi 385.

www.dacoromanica.ro

Dela 1 Noembrie 1858 până la 31 August 1851, arenda acestui venit a rămas în seama lui Rafael Kalef, cu 800 de lei, cu care se şi închee contract în regulă [1]).

Dela 1 Sept. 1851 până la 31 August 1851, acest otcup a rămas în seama lui Kir Col sin Ilie, cu 1410 lei, suma cea mai mare între cele oferite de Rafael Kalef, Costache Dănescu, Mehmet Chioicul, Alecu Andronescu şi Buhor Solomon. [2]).

Venitul exportaţiei şi venitul angranţului, adică taxa ce se plătea de toate vasele cari veneau şi ancorau în acest port, erau încasate de un cinovnic al schelei. Niciun caic sau alt vas n'avea voe să încarce sau să descarce fără a plăti taxele cuvenite; în Brăila şi desigur în toate schelele, această taxă era de 12 lei pentru o corabie, 4 lei pentru un caic mare şi 60 de parale pentru un caic mic. [3]).

Cinovnic al exportaţiei era Petre Gaisanov în 1834; Parueni Caracusidi în 1838; Ioan Ştefan în 1844 şi în 1848; Grigore Ţântâlnicu în 1850 şi Ioan Tohan în 1851. [4]).

In Martie 1837, Caracusidi n'a vărsat nişte bani luaţi de la trei cârmaci şi Ceauşescu, ca cilen al târgului, cerându-i socoteală, a fost insultat:

> *...m'am pomenit de odată că se porneşte asupră-mi cu vorbe scârnave, urmare cu totul împotriva bunei orândueli şi fiindcă eu nu pot fi atacarisit de un asemenea necunoscător...*

Ceauşescu a cerut satisfacţie şi un dorobanţ de la Cârmuire, spre a fi apărat. Giuloglu, secretarul Cârmuirii dă ordinele cuvenite cinovnicului iar pentru dorobanţ răspunde:

> *...că a avea dorobanţ rândaş, cunoaşte că nu are nici un drept, şi că cu asemeni ticăloase pricinuiri nu se poate îndrepta la nici o abatere din ale sale datorii* [5]).

Venitul cărţilor de joc datează din 1847. Atunci, Domnitorul cu ofisul nr. 85, a întărit legiuirea monopolului cărţilor de joc. Legea se punea în aplicare la 1 Iulie, de când, numai cine lua dela stăpânire acest drept, avea voe să vândă cărţi de joc [6]).

---

[1]) Idem. Dos. 2/1851, f. 3, adresa 7732.

[2]) Idem. Dos. 2/1851, fila 113.

[3]) Anal. Parl. Vol. III, pt. I, p. 133.

[4]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4106/1834; Almanahul Statului pe anii respectivi la Bibliot. Academiei.

[5]) Arh. Prim. Dos. 4/1837. Doc. LVII.

[6]) Idem. Dos. 2/1847, f. 32, adr. 833 din 20 Febr. 1847.

www.dacoromanica.ro

Dela 1 Septembrie şi până la 31 August 1848, s'au trimis de Stăpânire 516 perechi de cărţi calitatea I şi 12 perechi calitatea a 2-a, în valoare totală de 661 lei şi 20 de parale. S'au vândut 470 de perechi calitatea I şi 12 perechi calitatea a 2-a în valoare de 1724 de lei, 16 parale, aşa că rămânea un profit de 1062 de lei şi 36 de parale, plus cărţile nevândute [1]).

In 1848, sub regimul de dreptate şi frăţie, s'a fixat licitaţie pentru vânzarea cărţilor de joc, la 7, 8 şi 9 August, dar nu s'a prezentat niciun amator. [2]).

* * *

Când veniturile comunii nu erau suficiente pentru acoperirea unor cheltuieli extraordinare, cum erau cheltuelile necesitate de executarea unor lucrări mai mari, comuna se împrumuta de la alte comuni prin intermediarul *„Cassei Eforiei endamnizărei şi a compansărei scutelnicilor şi a pensiilor"*, cu dobândă de 6%; atât dobânda cât şi din capete, precât va avea înlesnire până la desăvârşita desfacere a totalului, se plătea anual.

La 1 Mai 1844, cilenii târgului Minea Ioan şi Ioan Vasiliu caută să lichideze o astfel de datorie contractată în 1841 pentru facerea cazarmei de pihotă (infanterie) ; datoria era de cinci mii de lei, din cari 2792 către comuna Urziceni şi 2208 către comuna Râmnic din Sud Slam Râmnic. [3]).

Sforţările n'au reuşit, pentrucă datoria exista încă la 1846. [4]).

Pentru o altă datorie de 3950 de lei, comuna este somată s'o achite la 2 Decembrie 1849, lucru ce a şi făcut :

> *„Pe temeiul poruncei Măriei Sale Vodă, nr. 540, ca în grabă să se inapoeze Eforiei pensiilor, toate sumele de bani daţi de dânsa cu împrumutare pe la alte casse publice. Departamentul scrie acelui magistrat ca îndată să trimită aicea suma de 3950 de lei daţi şi lui cu împrumutare...* [5])

INDESTULAREA TÂRGULUI

Printre îndatoririle principale ale Comisiei târgului erau asigurarea îndestulărei locuitorilor cu articolele de primă necesitate pentru întreţinere, pânea, cărnea şi controlul vânzărei acestor alimente, după care venea luminatul şi paza de foc.

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 3/1847, fila 43 şi 46.
[2]) Idem. Dos. I/1848, fila 52, adresa 4335 din 5 August 1848, doc. LVIII şi LIX.
[3]) Doc. LX.
[4]) Anal. Parl. Vol. 14, pt. I, p. 295 şi Vol. 15, pt. I, p. 130.
[5]) Arh. Prim. Dos. I/1849—50, fila 22, adresa nr. 12459, din 2 Decembre 1849.

www.dacoromanica.ro

Dosarele ce mai sunt în arhivele primăriei, din această epocă, sunt pline de hârtii cu măsuri, ordine, reclamaţii şi cercetări ce privesc acest capitol. Vom rezuma toate frământările oamenilor de atunci, care munceau spre folosinţa tuturor.

Pentru pâne nu exista decât brutăria moşiei, brutăria Epitropiei Colţea; nimeni altul n'avea voe, să scoată pâne spre vânzare decât numai aici. Această brutărie se da în arendă de Epitropie, fie arendaşului moşiei, fie altui particular. Condiţiile de vânzare erau fixate de comună pe bază de *„cişniu"*. Cişniul constă în aflarea unei medii de cost, peste care se adăuga un procentaj de câştig pentru neguţător ; se alegea o comisiune, care cumpăra grâu, îl măcina, scotea pâne, socotea absolut toate cheltuelile şi afla preţul real al unei pâni, la care se adăuga şi un câştig potrivit.

In 1834 preţul jimblei era de zece parale ocaua şi pânea neagră opt parale ; carnea costa 26 de parale ocaua [1]).

In 1840 pânea era 18 parale şi jimbla 22 de parale. [2]).

La 4 Decembrie 1842, cârmuitorul Const. Filipescu fixează preţul jimblei la 14 parale şi al pânei la 8 parale ocaua, asupra arendaşului moşiei Grigore Poenaru, cu condiţia să nu vândă cu lipsa la dramuri, ori necoaptă bine [3]).

In Mai 1843, Poenaru cere să se facă un nou cişniu şi se orândueşte o comisiune cu Gheorghiţă Opran, cilenul Comisiei târgului, Iordache Fărcăşanu, pitarul Ioan Burdea, şi Iorgu Macovei. [4]).

Cişniul se repetă în Septembrie acelaş an, în înţelegere cu arendaşul moşiei *„pe care se află reşedinţa ocârmuirei şi celelelate dregătorii aşezate"*. [5]).

Ca să nu mai fie discuţii, cârmuitorul Grădişteanu, pe baza poruncei Depart. trebilor din lăuntru, hotărăşte în 1845, să se ia *„o probă de o pâne şi de o jimblă, pe care pecetluindu-le atât Cârmuirea, Comisia cât şi contraciul, să stea în păstrare la Comisie, ca să slujească de model despre calitatea în care, în toată vremea este dator numitul să îndestuleze oraşul"*. [6]).

Cu toate acestea pânea a fost tot rea şi drept pedeapsă, la 8 Februar 1846, Grădişteanu dă o amendă de 50 de lei contraciului, Ioniţă Păltineanu, arendaşul moşiei. [7]).

---

[1]) Anal. Parl. Vo. 6, pt. I, p. 704.
[2]) Raportul lui Mihai Ghica. Anal. Parl. Vol. 9, pt. I, p. 1158.
[3]) Arh. Prim. Dos. 2/1842—43, adresa nr. 6327.
[4]) Arh. Prim. Dos. 2/1843, adresa 2295 din 5/V/1843.
[5]) Idem. fila 101, adr. 5577.
[6]) Idem. Dos. 2/1846, doc. LXI, doc. LXII, şi doc. LXIII.
[7]) Idem. Dos. 2/1846, fila 25, Ianuar 30 şi fila 28, Febr. 8/1846.

www.dacoromanica.ro

La 15 Ianuar 1847 se fixează preţul jimblei la 16 parale ocaua şi pânea obişnuită 10 parale ocaua. [1]).

Ioniţă Păltineanu, arendaşul moşiei, era frate cu pitarul Costache Păltineanu, avocat al Eforiei încă din 1840. [2]).

Aşa că nu prea lua în seamă reclamaţiile locuitorilor, nici observaţiile cârmuitorului, pentrucă se ştia omul că-i tare la centru. La 7 Marte 1847, cârmuitorul Grădişteanu văzând că arendaşul n'a scos pâne deloc în ziua aceea, obligă Comisia târgului să cumpere grâu, să-l macine şi să scoată pâne pe contul comunei. Rezultatul acestei operaţiuni a fost, că într'o lună, până la 11 April, Comisia a ieşit în deficit cu o sută şasezeci şi unu de lei, cari s'au imputat arendaşului. [3]).

După noi cişniuri şi socoteli, după o mărire a preţului pânei, Grădişteanu văzând că nu este niciun chip de înţeles cu arendaşul Păltineanu, apelează în August la Comisia târgului, să se întrunească şi să chibzuiască ce-i de făcut. [4]). S'a hotărât atunci şi s'a şi încheiat contract la 1 Noembrie 1847, cu unul Dimcea Mihail, căruia Comisia i-a avansat 10.000 de lei sub formă de împrumut *„cu dobândă pravilnicească, prin zălogire şi chezăşie destoinică, judecătorească, săvârşită după toate legiuitele forme"*, ca să scoată jimbla cu 26 parale şi 16 parale ocaua de pâne ; tot el avea să furnizeze şi carnea cu 36 parale ocaua. [5]).

In 1849, preţurile scad iarăşi la 16 şi la 10 parale. Furnizorul Niculae Anghelide, nu-i mai bun ca ceilalţi, căci sub el ca şi sub ceilalţi, pânea cea de toate zilele, *„nu e compusă de cât din singura tărâţă"... pe lângă care apoi se mai adaugă acrimea, mirosul greu şi cruzimea, cusururi simţite mai cu osebire acum în post, când singura hrană a celor mai mulţi, este pânea"*. Faptul este constatat de Comisia târgului la 11 Decembrie 1849, ca un fel de reproş ce se făcea cârmuitorului Alexandru Florescu, care cu o lună înainte, la 1 Noembrie, personal lua măsuri, chip să îndrepte el ce nu putuse face alţii. [6]).

In acest timp Ioniţă Păltineanu, pe motiv că pierduse la moşie în anul precedent, 1848, renunţă la contractul de arendare pe ziua de 26 April 1849; moşia o ia fratele lui, pitarul Constantin Păltineanu, avocatul Eforiei, care lasă tot pe Ioniţă aici. Mai liber acum şi la adăpostul fratelui lui, Ioniţă reuşeşte să exaspereze populaţia. [7]).

---

[1]) Idem. Dos. 2/1847, fila 23 din 15 Ian. 1847.
[2]) Arh. Eforiei Opis 1832—900. Dos. din 1840.
[3]) Vezi document. LXIV, LXV, LXVI, LXVII.
[4]) Vezi doc. LXVIII şi LXIX.
[5]) Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 2, din 1 Noembre 1847.
[6]) Idem, dos. 1/1849—50, fila 331 ; doc. LXX şi LXXI.
[7]) Arh. Eforiei. Dos. 6/1849.

www.dacoromanica.ro

La 1 Februar 1850, Ioniţă Plătineanu dă înscris Comisiei că va furniza jimbla cu 28 parale şi pânea cu 18 parale ocaua, dar şi una şi alta sunt aşa de rele, că contraciul este pus *„la ştraf"* şi de nu se va îndrepta, cârmuitorul dă ordin *„să se ia măsuri poliţieneşti contra lui"*. [1]).

Recolta de grâu în 1850 a fost foarte bună şi abundentă ; se cerea scăderea preţurilor la pâne, dar Păltineanu nu voia. Atunci s'a schimbat iar contraciul şi a venit din nou Nicolae Anghelide, dar pânea tot rea a fost. La 6 Mai 1850, se ţine licitaţie în regulă în prezenţa lui Gheorghiţă Opran, Dumitru Teodoru, Ioan Vasiliu, Gheţu, P. Stănescu şi se aprobă pe seama lui Costache Chiralopol, cu 18 parale jimbla şi 12 parale pânea; iar carnea se aprobă pe seama lui Păltineanu cu 28 parale ocaua de carne de vacă şi 26 cea de oaie.

Lucrurile n'au mers nici acum. Populaţia reclama, reclamau şi contracii. Aceştia din urmă reclamau, pentrucă la Măgureni venise un arendaş nou, Ioan Murat, care scotea pâne bună şi ieftină, tăia carne bună şi Călărăşenii alergau şi cumpărau de la Murat. Reclamaţiile nu mai conteneau. Exasperat, cârmuitorul Căpitan Iorgu F. Lenş raportează şi cere Departamentului din lăuntru, să aprobe să le lase slobod comerţul cu pâne şi carne, ceeace se şi aprobă. [2]).

Lenş era încântat, căci gândea că lucrurile au să se îndrepte. [3]). Se desfiinţează contractele cu Chiralopol şi Păltineanu, se face cişniu nou, se face apel la cei cari ar voi să se ocupe cu comerţul acestor articole, dar nu se prezintă decât tot Păltineanu şi unul Hristu Malciu. Acest Hristu Malciu cerea însă să se folosească de brutăria Epitropiei, sau să i se dea în folosinţă cazarma de infanterie, în care Păltineanu, cu de la sine putere, instalase o moară cu cai. Adică cerea tocmai ce nu putea da Comisia. [4]).

Comisia s'a gândit să-l facă pe Murat dela Măgureni, să furnizeze aceste articole, dar a sărit Păltineanu şi a reclamat Eforiei, că i se încalcă drepturile de proprietate. Eforia intervine şi cere să se dea arendaşului moşiei dreptul de a scoate pâne şi vinde carne. [5]).

A fost nevoită Comisia să se întoarcă iar la Păltineanu, să se întoarcă iar la mizeriile ce făcea acest om populaţiei. Insuşi domnitorul Ştirbei, în vizita ce a făcut în Iulie 1851, în Călăraşi, a avut prilej de a

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 1/1850, fila 123 şi 176.

[2]) Idem, ord. Depart. din lăuntru nr. 8636 din 1851.

[3]) Arh. Prim. Dos. 3/1851. adr. 5247 din 3 August 1851.

[4]) Idem. Dos. 1/1851, adr. 8271 şi8737.

[5]) Adr. Eforiei 2136 din 26/XI 1851, semnată de Ferichidi, G. Ghica şi Arsachi, Doc. LXXII.

www.dacoromanica.ro

tângui pe orăşeni şi a-şi manifesta neplăcerea de a-i vedea pradă unei nelegiuite *„speculaţii"*. [1]).

Este neîndoios că această constatare a atârnat mult în hotărârea lui Ştirbei, de a elibera acest oraş de sub stăpânirea Eforiei şi a nu mai lăsa pe locuitorii unei capitale de judeţ, la discreţia arendaşului.

In sfârşit, în ultimul an al acestei epoce, furnizarea acestor articole de primă necesitate a fost luată de unul Malciu, care în lipsă de capital, a fost ajutat de Comisia târgului, cu obligaţia ca beneficiul ce ar fi rezultat, să se împartă în două: jumătate Comisia, jumătate Malciu. Aşa s'a mers până în Septembrie 1852, când s'a eliberat oraşul.

* * *

Prin aceleaşi necazuri s'a trecut şi pentru furnizarea cărnei, aşa că ar fi de prisos să le înşirăm şi pe acestea. Amintim numai câteva puncte; amintim că în 1834, arendaşii moşiei nu se înţelegeau asupra dreptului ce aveau de a vinde carne. Grigore Poenaru a renunţat la acest drept şi a fost însărcinat celalt arendaş, Chiriac Serghiul. [2]).

In Iunie acelaş an, a luat în arendă acest drept Hagi Tănase Ţoncovici, cu 28 parale ocaua, iar în Octombrie s'a însărcinat Chiriac Serghiul, cu acelaş preţ. [3]).

In 1837 avem contraciu al cărnei pe Necu'ai Năstase. [4]).

In 1841, cârmuitorul Rahtivan hotărăşte să se taie carne de Comisie şi să se vândă în contul arendaşului cu un plus de 2 parale la oca, de oarece arendaşul ca reprezentant al proprietăţei este dator să îndestuleze târgul cu carne. [5]).

In general preţul cărnei a variat în acest timp între 26—28 parale ocaua de carne de oaie şi 32—36 parale carnea de vită.

Un alt articol de prima necesitate în grija Comisiei târgului, erau lumânările de seu pentru iluminat. Angajamentele ce se făceau prin Cârmuire, priveau întreg judeţul.

In 1835 contraciul acestui articol era Teohari Savopol. [6]).

In 1836 contraciul acestui articol vindea *„cu lipsă de dramuri şi urâciune la cântar"*, ceeace a făcut ca Departam. din lăuntru să poruncească că *„pentru un asemenea rău folos ce întrebuinţează numitul, să se facă pe toată ziua, de către acea Comisie, socoteală şi venitul acela luându-l de la*

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 1/1851, adr. 9574 din 19/XII/1851.

[2]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4106/1834. Delă pentru feluri de pricini. Vezi şi doc. CLIX.

[3]) Idem.

[4]) Arh. Prim. Vezi doc. LXXIII.

[5]) Idem, doc. LXXIV, LXXV, LXXVI.

[6]) Anal. Parl. Vol. VII, pt. I, p. 344.

www.dacoromanica.ro

contraciu să-l pue în cassa Comisiei". [1]). Cu acest prilej se trimite un model de contract încheiat de cârmuirea de Prahova cu unul Răducan Ghiorghiu din Ploeşti, pe preţ de 98 parale ocaua. In 1840, preţul lumânărilor este de 2,36 lei parale ocaua. [2]).

In 1845 acest preţ se ridică la 2 lei şi 29 parale ocaua cu condiţia ca lumânările să fie de bună calitate, două părţi seu de vacă şi o parte de capră, feştilele de bumbac potrivit şi fierte bine în seul de capră, ca să nu curgă, nici să se topească; iar vânzarea să se urmeze cu cântar drept, socotit ocaua de 400 de dramuri deplin. [3]). Şi aici se făceau nereguli. Contraciul Ioan Vasile, obliga mai ales pe ţărani să cumpere şi săpunul lui, altfel nu da lumânări. Prins asupra faptului, este amendat cu 50 de lei. [4]).

In 1846, se însărcinează cu procurarea lumânărilor, arendaşul moşiei, Ioniţă Păltineanu, pe preţ de lei 3 şi 8 parale ocaua şi cu obligaţia de a avea un punct de desfacere şi la Urziceni. [5]).

In 1847, cârmuitorul Grădişteanu a propus şi Depart. din lăuntru a aprobat, ca contraciul lumânărilor să aibă şi sarcina vânzărei săpunului, dar fără drept de monopolizare asupra acestui articol ; propunerea a rămas fără urmare, pentrucă niciun neguţător n'a vrut să-şi ia această sarcină. [6]). Tot în acest an, aflăm, în urma unei întrebări făcută de Depart. din lăuntru, că pentru tot judeţul este nevoie de o cătăţime de 17.000 oca de seu, pentru lumânările necesare într'un an [7]).

In 1848, această aprovizionare o ia Costache Dănescu cu 3,18 parale ocaua, [8]) iar în 1849 şi 1850 o ia Alecu Andronescu. [9]) In 1851 sunt trei concurenţi : Chir Rafael Kalef Ovreiul, pentru care se dă garant Ioan Vasiliu, preşedintele Comisiei târgului, Hristea Peiu şi unul Mihai Teodoru din Ploeşti. Furnitura s'a dat lui Mihai Teodoru care avea de garant şi reprezentant aici pe Ivan Vasile, pe preţ de 3.06 parale ocaua, cu obligaţia de a avea prăvălie de desfacere în Călăraşi, Urziceni şi Roseţi.

Rezultatul licitaţiei fiind comunicat Departamentului din lăuntru, se răspunde :

„Supuindu-se la cunoştinţa Măriei Sale Vodă, preţul de 3 lei 6 parale cu care au rămas la acest judeţ a se vinde lumânările de seu

---

[1]) Arh. Prim. Delă în pricina lumânărilor, 8 Marte 1836.
[2]) Anal. Parl. Vol. 9, pt. I, p. 1158.
[3]) Arh. Prim. Dos. 2/1845—46, fila 5 adr. 6796 din 13/XI/1845.
[4]) Idem. Dos. 2/1845—46, fila 14, adr. 7124 din 26/XI/1845.
[5]) Idem. Dos. 2/1846—47, fila 18, doc. LXXVII.
[6]) Idem. Dos. 2/1847, fila 21. Doc. LXXVIII.
[7]) Arh. Prim. Dos. 2, fila 79, adr. nr. 3823 din 24 Iulie 1847. Doc. LXXIX.
[8]) Idem, fila 102.
[9]) Idem. Dos. I/1849—50, adr. 7244 din 1849.

www.dacoromanica.ro

pe anul curgător, a binevoit, în scris, să pună luminata rezoluţie, cu următoarea cuprindere: „preţurile ni se par covârşitoare, dar le întă-„rim ne având ce face: poruncim însă a fi privighere şi străjuire, ca „lumânarea puturoasă şi care să curgă, sau să stropească, să nu se „mai poată vedea, ci să se confischeze". [1]).

In toamna anului 1852 nu s'a mai prezentat niciun concurent la licitaţia anunţată şi atunci s'a lăsat liber comerţul lumânărilor.

* * *

Grija Comisiunii târgului se întindea şi asupra celorlalte articole din comerţ, care serveau la hrană. Specula asupra articolelor alimentare era oprită, iar specu'anţii urmăriţi. In Martie 1834 se produce o reclamaţie contra poliţiei.

...care nu îngădue a cumpăra marfă ce vine din alte părţi gonind pe acei locuitori ce vin cu mălai şi alte legume... Poliţia se socoteşte învinovăţită căci păşeşte peste coprinderea art. 155 paragr. 60 din Regul. Org... [2]).

La 20 August 1842, Sfatul Administrativ ia o serie întreagă de măsuri pentru combaterea speculei în Bucureşti şi trimite şi Cârmuirilor copia acestor măsuri, spre aplicare peste tot [3]).

Se hotărăşte că, precupeţ poate fi oricine, dar vânzarea e permisă numai în prăvălii. Toţi precupeţii plătesc patentă prin starostele lor şi sunt sub controlul po'iţiei. N'au voe să iasă înaintea sătenilor pe la bar'ere, până într'o depărtare de 12 ceasuri. De la sătenii veniţi în oraş, n'au voie să cumpere de cât după ora 2 după prânz, din lucrurile rămase nevândute. Precupeţii trebuiesc să poarte un semn distinctiv. Oricine are voie să aducă lucruri de vânzare, să le vândă pe stradă sau pe la casele oamenilor, dar n'au voie să staţioneze pe străzi şi n'au voie să aducă lucruri vătămătoare sănătăţii. Lucrurile ţăranilor, rămase nevândute după ora 2, şi le pot întoarce acasă, fără obligaţie de a le vinde precupeţilor. Mahalagiii pot vinde produsele lor, fără drept de a staţiona cu aceste produse pe străzi.

La 16 Ianuar 1843, Grigore Poenaru reclamă Comisiei, că nu se păzesc îndestul aceste măsuri şi cere îndreptare. [4]).

* * *

Departamentul din lăuntru dă poruncă în August 1843, ca să se întocmească liste de preţuri exacte sum numele de *„examplare"*, care să se

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 3/1851, adr. 6695; Dos. 1/1851, adr. 9353 din 11 Dec. 1851.

[2]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ial. Dos. 4106/1834. Doc. CLXI.

[3]) Arh. Prim. Dos. 2/1843, f. 16, nr. 5992 din 13/XI/1842. Jurnalul Sfat. Adtiv din 20 August 1842, semnat de C. Şuţu, Teodorache Văcarescu, Herescu.

[4]) Arh. Prim. Dos. 2/1843, 16/1/1843. Nr. 176. Doc. LXXX.

www.dacoromanica.ro

afişează prin toate prăvăliile şi să se verifice preţurile în fiecare lună. [1]). Această poruncă se repetă la 15 Iulie 1846. [2]).

La 28 August 1851, cârmuitorul Lenş, fixează următoarele preţuri: 20 parale ocaua de struguri, 8 parale ocaua de ceapă, 20 parale suta de ardei, 3 lei şi 30 parale suta de vinete, 24 parale suta de bame, 20 parale suta de roşii, 10 parale varza mare şi 6 parale cea mică, o para morcovul, 6 parale gulia, 36 parale ocaua de fasole, 20 parale ocaua de mere de mâna întâiu, 16 parale de mâna doua, 20 parale ocaua de pere, 2 parale oul. [3]).

Aceste preţuri se modifică la 20 Octombrie 1851: 24 parale ocaua strugurii cei buni, 20 parale strugurii de mâna doua, 6 parale ocaua de ceapă, 12 parale ocaua de cartofi, 20 parale mere bune, 36 parale ocaua fasole, o para pătlăgeaua vânătă, 25 parale suta de ardei, cinci lei mia de nuci, 6 parale gulia mare, unu sau doi morcovi la o para, 14 parale ocaua de mălai de porumb, şi opt parale ocaua de mălai de mei. [4]).

* * *

De controlul măsurilor de greutăţi şi capacitate se ocupa însăşi Stăpânirea. La 8 Mai 1838, Visteria Ţării trimite *„două jumătăţi de baniţe legate cu fier şi indreptate după modelul ce este în cinstita Vistierie"* [5]).

La 4 Decembrie 1845, Comisia târgului constată că baniţele neguţătorilor sunt *„calpe"* cu fundul mobil, în cât se putea schimba după împrejurare, într'un fel când cumpăra, altfel când vindea, iar doagele baniţelor erau prea groase, aşa că ţăranii erau înşelaţi. S'a hotărât retragerea treptelnică a acestor baniţe şi să fie înlocuite cu altele *„marcarisite cu fundul bine pus, doagele la măsură, cercuri de fier bune, iar linia de ras baniţa plină după modelul Comisiei"*. Fiecare baniţă trebuia înregistrată. Contravenienţii se amendau de la 50 până la 150 de lei [6]).

In Martie 1846 se cere Departamentului din lăuntru instrucţiuni de felul cum trebuie să se pecetluiască măsurile de capacitate confecţionate de Evreii tinichigii. [7]) Depart. răspunde la 15 April, trimiţând în copie *„Regulile"* ce se păzesc în Bucureşti în această chestiune. [8]).

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2, fila 86 nr. 6694 din 9 August; vezi şi Doc. LXXXI.

[2]) Idem. Dos. 2/1846, fila 106; doc. LXXXII; poruncă semnată de N. Golescu şi N. Păcleanu.

[3]) Idem. Dos. 2 comun cu 1 din 1850—51, adr. 5953.

[4]) Idem.

[5]) Idem. Dos. 1/1836.

[6]) Arh. Prim. Dos. 2/846, fila 15 adr. 7301, din Dec. 4/1845.

[7]) Idem, fila 60—61, adr. 2041 din 15/IV/1846.

[8]) Idem, fila 46 doc. LXXXIII şi LXXXIV.

www.dacoromanica.ro

La 22 Februar 1847, cârmuitorul Grădişteanu, constată din nou că *„negutătorii şi matrapazii"* de prin sate, vând cu măsuri *„neaiarisite"* şi cere să se facă un control riguros, toate măsurile să fie *„aiarisite"* şi pecetluite, iar contravenienţii să fie pedepsiţi. Comisia primind toate propunerile cârmuirei, hotărăşte ca punerea peceţilor şi controlul măsurilor să se facă în schimbul unei mici taxe, de anumite persoane însărcinate cu această treabă. Aşa s'a ajuns la serviciul de azi al verificărei măsurilor.

* * *

Stăpânirea se îngrijea ca locuitorii să nu-şi vândă tot produsul recoltei, ci să fie prevăzători, să-şi oprească pentru veţuirea lor şi pentru sămânţă, să se facă rezerve în magaziile satelor, iar oraşele şi târgurile să-şi asigure îndestularea locuitorilor. [1]).

In aceeaş ordine de idei, amintim că administraţia trebuia să fixeze şi preţurile pe ziua de muncă, după cum trebuia să se facă şi statistica populaţiei. După Regul. Organic, trebuia să se socotească în fiecare an media zilei de muncă pe regiuni şi pe judeţe. In Ialomiţa media pe 1832, pe 1833 şi 1834, a fost de doi lei 32 parale şi jumătate, ziua de muncă cu mâinile, 7 lei, 26 parale, ziua de muncă cu carul cu doi boi şi 11 lei 38 parale, cu carul cu 4 boi.

In 1848, 1849 şi 1850, ziua de muncă cu mâinile un leu şi 20 parale, cu carul cu doi boi, doi lei 10 parale şi cu carul cu patru boi, lei trei şi 10 parale.

In 1852, doi lei ziua de muncă cu mâinile, trei lei cu carul cu doi boi şi patru lei cu carul cu patru boi. [2]).

Tot prin Regul. Org. s'au fixat şi magaziile de rezervă în fiecare comună ; pentru aceste magazii trebuia să se cultive câte trei pogoane de fiecare zece familii. [3]).

Dintr'o catagrafie făcută în 1831—32, aflăm că judeţul Ialomiţa avea 4 plăşi, şi anume :

1) Plasa Borcei cu 36 de sate şi 1512 familii, cari au plătit 22095 lei în 1831 şi 45360 de lei în 1832; nedajnici 401.

2) Plasa Bălţi cu 27 de sate şi 1372 de familii, cari au plătit 20325 de lei în 1831 şi 41190 în 1832; nedajnici 212.

3) Plasa Ialomiţei cu 47 de sate şi 2004 familii, cari au plătit 29625 de lei în 1831 şi 60120 în 1832; nedajnici 404.

4) Plasa Câmpului cu 27 de sate şi 1971 de familii, cari au plătit 29115 de lei în 1831 şi 59130 de lei în 1832; nedajnici 259.

---

[1]) Vezi doc. LXXXV.

[2]) Anal-Parl-Vol. 5 pt. I, p. 480; Vol. 15, pt. I, p. 812 şi Vol. 17. pt. I, p. 145.

[3]) Idem Vol. 3, pt. I, p. 446.

www.dacoromanica.ro

scutiți de dări au fost 1270 de inși. In această socoteală nu intră nici Călărașii, nici Urzicenii. [1]).

Din altă catagrafie făcută în 1840, aflăm următoarele date statistice cu privire la județul Ialomița :

„Totalul locuitorilor in Ialomița 45202; case 10.075; tot atâtea familii ; perechi 9354; văduvi 523, văduve 838; flăcăi 219; băeți 12799; fete 12115; 309 Unguri, 140 Sârbi, 75 Greci, 11 Ovrei, 80 Sudiți ; 26 boeri, 155 mazili, 245 neamuri, 34 deosebit caracter, 759 scutiți, 7560 birnici, 199 țigani ai Statului, 1290 țigani mânăstirești, 926 țigani boerești ; 527 patentari, 38 logofeți, 163 dorobanți, 570 slugi, 756 meșteri, 168 preoți, 10 diaconi, 117 târcovnici, 51 orbi, 68 chiori, 41 surzi, 19 muți și surzi, 154 șchiopi și ologi ; 75 ciolaciciungi, 234 surpați, 29 epileptici, 80 neputincioși, 95 deosebite vătămări; 12061 cai, 22.307 boi, 16473 vaci, 97.275 oi, 2605 capre, 11487 rămători, 645 bivoli, 23 măgari, 32 catâri, 15.260 stupi; 16513 pruni, 1252 duzi, 1191 pometuri ; 19197 pogoane porumb; 18258 pogoane grâu, 20326 pogoane orz, 15427 pogoane mei, 19.634 pogoane fân, 1090 vie. Produce 1196428 ocale fasole, 23.135 linte, 1453 ocale bob, 3557 ocale mazăre, 53.790 sămânță de in, 193.806 sămânță de cânepă, 7858 ocale de tutun. [2]).

Bâlciul care se ținuse regulat de la 1731 până la venirea Rușilor în 1828, nu s'a mai ținut până în 1843 ; adică a fost suspendat timp de 15 ani. In 1843, Epitropia Colței intervine și cere lămuriri asupra acestei suprimări păgubitoare pentru cassa Eforiei ca și pentru locuitori. Comisia răspunde în Mai 1843 :

„...bâlciul urmând până la venirea armiei rusești intr'acest principat... și multă vreme stăruirea nenumăratului nenorocuri ale acestui oraș, n'au mai dat indrăznire negutătorilor a veni cu felurimi de mărfuri, sfiindu-se. Apoi vremea întârzierei oștirei aici fiind de la 1828 și până la 1837 și într'această scurgere ne mai viind la ziua orânduită, negutătorii socotind poate că s'a desființat"...

S'au luat măsuri de reînființarea acestui bâlciu, fixându-i-se data dela 1 la 8 Septembre, în locul vechei date care ținea dela Duminica Pogorârea Duhului Sfânt și până la Duminica Tuturor Sfinților. [3]).

Peste tot, Ialomița avea în 1831—32, 137 de sate cu 6860 de familii, cari au plătit 101160 de lei în 1831 și 205800 de lei în 1832;

---

[1]) Anal. Parl. Vol. II, pt. I, p. 488—491.

[2]) Idem, Vol. 9, pt. I, p. 1162. Raportul lui Mihai Ghica Șeful Depart. din lăuntru la 6 Iunie 1840.

[3]) Arh. Prim. Dos. 2/1843, adr. 2204 din 3 Mai 1843, Doc. LXXXVI.

www.dacoromanica.ro

EDILITATE.

Chestiunele de edilitate ca : înfrumusețarea și aranjarea orașului, iluminatul, paza de foc, curățirea stradelor, au fost totdeauna obiectul atențiunei Comisiilor târgului, cât și al Cârmuirei. Dosarele primăriei cuprind nenumărate acte, cari dovedesc grija ce se punea în această direcțiune, fără îndoială, în limita posibilităților de atunci ; vom spicui, ici colea, prin aceste dosare, relevând hârtiile, care evocă cu mai multă tărie acest trecut așa de uitat.

La 1834, s'a cerut Magistraților să comunice Departamentului din lăuntru, *„înbunătățirile ce chibzuesc a se face spre înfrumusețarea fiecărui oraș"*. Președintele Comisiei târgului din Călărași, Răducan Ceaușescu, a cerut :

să se aștearnă 250 de stânjeni ce ține ulița târgului cu nisip deocamdată și mai pe urmă se va face și caldarâm în cu grea cheltuială. fiind ulița de cinci stânjeni de largă... 2000 de lei.

să se facă o școală pentru învățătura copiilor, care școală, cu îndemnare și ajutorul ocârmuirei și a polcovnicului Grigore, arendaș, s'au și pus în lucrare, 4500 de lei.

să se facă un alei de 300 de copaci, 1500 de lei.

Total 8000 de lei. [1]).

Aceste cereri sunt aceleași cu cele din proectul de buget pe 1833.

Odată cu înmulțirea populației și întinderea orașului, încep să se facă și clădiri frumoase de cei cari își legau viața și interesele de viața acestui oraș.

Pitarul Grigore Poenaru și-a făcut case de locuit. Cumnatul lui Poenaru, boerul Ioniță, a făcut prăvălii pe ulița mare ; aceste prăvălii au fost cumpărate mai târziu de Costache Dănescu, prefăcute și aranjate drept han ; Dănescu le-a lăsat moștenire sorei lui, Zinca, care le-a dat de zestre fiicei sale Zoița, măritată cu Nae Mănescu. Acesta a transformat hanul, intr'un hotel frumos, „Hotelul Unirea" de azi.

Ioniță Burdeanu, secretarul Cârmuirei, a făcut casele, care mai târziu au intrat în proprietatea lui Costache Maltezeanu, unde a fost găzduit Știrbei Vodă, când a venit întâia oară în Călărași. [2]).

O casă frumoasă pe atunci, care se mai vede și azi în forma ce avea pe vremile acelea, cu cerdacuri mari spre gârlă, cu grădină mare, care se

---

[1]) Anal. Parl. Vol. 4, pt. I, p. 378. Arh. Stat. Ad-tive noi jud. Ialom. Dos. 2168 1834. Pentru înfrumusețarea orașului. CLXII. Doc.

[2]) Casa d-lui Căpitan Corivan în str. M. Cantacuzino.

www.dacoromanica.ro

intindea până în strada Ştirbei Vodă de astăzi, era casa lui Hagi Tănase Ţoncovici ; azi, casele sunt pe cale să dispară sub povara reparaţiunilor. [1]).

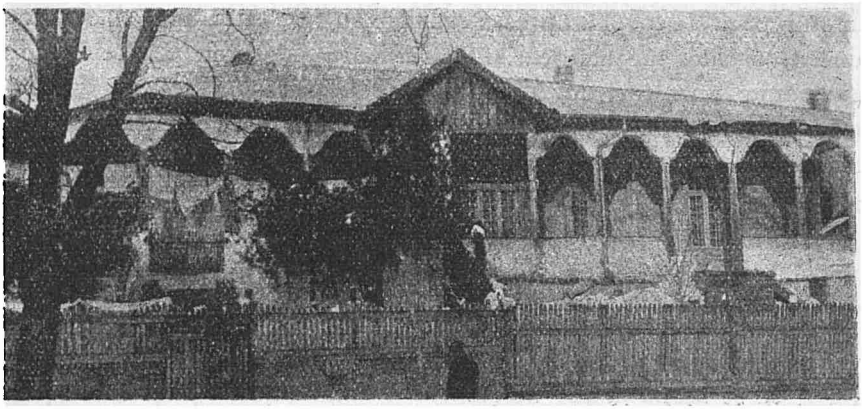

Casa lui Hagi Tanase Ţancovici, aşa cum se vede azi pe Bulevard.

Petre Stănescu face prăvălie unde-i azi „Hotelul Regal". Mai construesc case frumoase Toma Cernovodeanu şi Ceauş Dinu Dumitrescu, iar la 21 Iulie 1846, comisul Iancu Grădişteanu cere şi i se dă de Eforie locul pe care a construit o casă frumoasă, în care locueşte azi d-l D. Mateescu, pe ulicioara zisă şi azi „Ulicioara Grădişteanului", spre Parcul Comunal. [2]).

La 16 Septembre 1838 cere loc şi voia de a clădi stolnicul Ioan Rahtivan, cârmuitor ; apoi, Grigore Fănescu, secretarul cârmuirei face aceeaş cerere la 8 Decembre 1838. Stolnicul Rahtivan a renunţat de a mai clădi pe motiv că locul ce i s'a dat era spre marginea târgului şi embaticul ce i se fixase, 16 lei de stânjen, îl socotea prea mare [3]).

Insăşi cetăţenii vegheau şi se interesau de înfrumuseţarea oraşului. La 1838 întâlnim o jalbă a fostului preşedinte al Comisiei târgului, Răducan Ceauşescu, care reclamă şi protestă contra bărbierului Stroe, care voia să-şi construiască o bina ce ieşea din linia celorlalte case [4]).

La Mai 1840 se aduce în discuţia Obşteştei Adunări un proect pentru *regularisirea părţei tehnice în principat"*. Secţia inginerească avea să alcătuiască un *„proect de îndreptare şi dreapta aliniere"* a drumurilor. *„Nici*

---

[1]) Azi casele d-nei Petrescu, Echisciolu şi d-l Tomescu pe Bulevard. şi str. M. Cantacuzino.

[2]) Actele Eforiei Dos. 29/1836.

[3]) Idem. Dos. 21/1837.

[4]) Arh. Prim. Registru de intrare pe 1838 la nr 8

www.dacoromanica.ro

o *clădire publică nu poate a se lucra fără a se îndrepta mai întâi planul şi socoteala către secţia inginerească*". Arhitecţii oraşelor aveau a se îndeletnici la toate câte privesc la înfrumuseţarea lor [1]).

In raportul lui M.hai Ghica, Şeful Departamentului din lăuntru, delà 6 Iunie 1840, se spune că s'au cheltuit 3744 de lei pentru caldarâm la Călăraşi. [2]).

In afară de clădirile particulare, s'au construit în această perioadă şi câteva clădiri publice. Localul imens al carantinei era gata în 1834. Nicolae Mavros, fost om de încredere al lui Kisseleff, rămas în serviciul Ţărei noastre după plecarea acestuia în April 1834, ca glavanoi enspector general al carantinelor, vizitează carantina din Călăraşi în 1836; cu acest prilej a impus arendaşului moşiei, Grigore Poenaru, să facă în spatele carantine', o clădire mare de zid învelită cu olane, care să servească de marchitănie, cu tot felul de mărfuri, şi să fie şi han. [3]).

Probabil că se va fi făcut ceva provizor, dar aşa de prost că după trei ani, la 16 August 1839, arendaşul C. Ioan, se plânge Epitropiei Colţea, că măcelăria, marchitănia şi hanul carantinei au nevoe de reparaţii urgente şi trimite şi o schiţă de plan a clădirei, cu un deviz de lucrări de 16.000 lei. In acest plan se văd două prăvălii, brutăria şi cârciuma, la rând cu alte patru încăperi „*odăi de musafiri*"; în fund se văd atenanse'e. [4]).

Mai târziu, în 1842, Epitropia a făcut un han cu două odăi, marchitănie, măcelărie şi brutărie, toate după un plan în valoare totală de 72.500 lei. Lucrarea a luat-o unul Vasile Alexandrescu, fiind chezaş Grigore Poenaru. Peste planul hotărît s'au mai făcut şi alte adaosuri; dar Poenaru — care era cu banii, — murind în 1844, au rămas socotelile încurcate.

S'a reclamat judecătoriei şi judecătorul căpitanul D. Ciocârdia, a trimis reclamaţia la Eforie, la 21 Ianuar 1844. Eforia delegă la 31 Ianuar pe arhitectul ei, Conrad Schwenck, ca împreună cu slugerul Hristodor Marinoglu, cel orânduit cu strângerea veniturilor moşie', să vie în Călăraşi, să cerceteze dacă s'au executat lucrările, după care avocatul Eforiei, C. Păltineanu, avea să refere. De fapt lucrurile nu s'au descurcat decât tocmai în Februar 1850, în urma cererei Sitei Poenaru, văduva lui Grigore Poenaru. [5]).

---

[1]) I. C. Filiti. Domniile române sub Reg. Org. 87. 88.
[2]) Anal-Parl. Vol. 9, pt. I, p. 1150.
[3]) Arh. Eforiei Dos. 2/1831. Raport carant. din 4 Febr. 1836, nr. 61
[4]) Arh. Eforiei Dos. 21/1837.
[5]) Act. Eforiei Dos. 13/1842 si Dos. 8/1850; Anal. Parl Vol. 15, pt. I, p 630 si 631

www.dacoromanica.ro

In 1836 se repară biserica care era dărâmată în urma cutremurului din 1829 şi se termină şi şcoala normală.

In 1841 s'a început cazarma pihotei, adică a infanteriei, construită de Hagi Tănase Ţoncovici, pe locul unde sunt azi grajdurile comunale. Cazarma cavaleriei, pe locul unde este azi liceul de băeţi, fusese construită de Ruşi, încă de la venirea lor în 1828.

In August 1842 se primeşte de la Depart. din lăuntru *„Instrucţiile"* ce trebuesc păzite întru înfrumuseţarea oraşului. [1]).

La 1 Mai 1846, un picher trimis de Depart. din lăuntru, pentru îndreptarea uliţelor târgului constată că

> *„...în uliţa cea mai de căpitenie şi anume, dela hanul cel mare până la stâlp, în mijlocul târgului, în lungime ca de 60 de stânjeni, se află făcute pe dinaintea fişte-cărei prăvălii câte o şandrama vremelnicească de scânduri, afară de picătura straşinei, a căror întindere în uliţă este de câte o jumătate de stânjen"...*

şi cere :

> *„să se desfiinţeze acele şandramale până în straşina picăturei... ca să se întreprinză şănţuleţele pentru navigaţia apei... şi neguţătorii orăşeni, proprietari de binale să facă îndată cuviincioasă urmare... pentru înfrumuseţarea oraşului odată pentru vreme mai îndelungată".*

Lucrarea propusă de picher s'a săvârşit. [2]).

Un incident care trebue să fi dat mult de lucru şi mult de vorbă, s'a întâmplat în vara anului 1846. Poliţaiul Nicolaidis în sarcina căruia cădea supravegherea clădirilor în construcţie şi în genere paza regulelor de înfrumuseţarea târgului, raportează cârmuirei că Filip Băcanul reclădeşte o casă ieşită din linia ei veche. Cârmuitorul Grădişteanu a dat ordin poliţaiului, la 16 Iulie, să oprească de a se mai construi, — Filip Băcanul era om cu vază şi cu trecere la Comisia târgului, care se pune în mişcare. Se intervine la arendaş, Ioniţă Păltineanu, care *„Infăţişează în asemenea pricini persoana proprietară"*, se măsoară, se chibzueşte şi se răspunde Cârmuirei că, *„cinstita poliţie rău a dat părerea sa"* şi crezându-se ofensată de porunca cârmuirei *„Comisia cunoscând vătămată până la cel mai din urmă punct a sa crediteţie şi aceasta numai căci cinstita poliţie întrebuinţează arbitru încrederea la forme"*. Comisia protestă şi cere să se permită continuarea clădirei. Ca să iasă din încurcătură, Grădişteanu pleacă la Bucureşti şi chestia este rezolvată de pomojnicul Poenaru. Vasile Filip a fost lăsat să-şi continue clădirea şi se dă poruncă poliţaiului, ca de acum înainte, împreună cu Comisia târgului *„să chibzuiască şi să închee jurnal*

---

[1]) Arh. Prim. Jurnalul mesei de intrare la nr. 399/1842.

[2]) Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 73; adr. 2365. Doc. LXXXVII.

www.dacoromanica.ro

despre măsura ce trebue a se păzi la asemenea clădiri, ca să slujească de temei în viitor și după dânsa să se formeze clădirea ori cărei încăperi din oraș, care să se trimiță apoi la cârmuire spre întărire" [1]).

In 1847 s'au luat cele mai multe măsuri edilitare. La 23 Mai se hotărăște a *„se da navigație ulițelor acestui oraș"*, adică să se facă șanțuri pe marginele ulițelor. [2]).

La 27 Mai, în acord cu arendașul moșiei, reprezentantul proprietății, se hotărăște mutarea pieței în dreptul casei lui Nicolai Bărbătescu, unde este azi palatul administrativ. [3]).

La 26 Iunie acelaș an, președintele Comisiei, logofătul Ioan Minea și cilenul Stan Stanciu, fac un amănunțit raport asupra îndreptărilor ce sunt de făcut binalelor din oraș, ca să se înlocuiască învelișul de stuf al caselor cu olane în termen de un an ; coșurile caselor să se facă din cărămidă, iar nu din nuiele împletite și cu pământ, cum erau până atunci ; fân, paie, stuf să nu se mai depoziteze prin curțile caselor. [4]). Cu acest prilej polițaiul Gheorghe Păculeanu, întocmește un tablou de toate casele din oraș. [5]).

La 23 Iulie 1847 se împarte orașul în două cartiere, zise vopseli, vopseaua roșie și vopseaua albastră. Comisia însărcinează pe tinichigiul Israel sin Haim, să facă tăbliță numerotate, care să se pună la poarta fiecărei case ; costul tăbliței, 48 de parale, trebuia să-l plătească fiecare proprietar. [6]).

Se ordonă mărginirea locurilor cu țăruși bătuți în pământ, ca fiecare să și-l împrejmuiască ; lucrul cerea cheltuială și oamenii erau recalcitranți. la 23 Noembrie 1847, un cilen al târgului și polițaiul, vrând să însemne locul unde trebuia făcută împrejmuirea despărțitoare dintre Chir Drăgan Ghețu și Tudor Cârnățaru, au fost împiedicați și insultați. [7]).

La 13 August 1848, Paraschivescu, care ținea loc de cârmuitor, scrie în numele dreptății și frăției :

> *„...nu se poate înțelege temeiurile pe cari se sprijină locuitorii orașului, de nu se supun la măsurile de curățenie... în cât multele murdalâcuri în feluri de obiecte lepădate prin oraș, au făcut ca râmătorii să umble cârduri prin oraș pe ulițe..."* [8]).

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 107, adr. 3898, fila 108, 109; adr. 3993 din 19 Iulie 1846.

[2]) Idem. Dos. 2/1847, fila 59, doc. LXXXVIII.

[3]) Idem fila 60.

[4]) Idem. Dos. 2/47 Doc. XC.

[5]) Doc. LXXXIX, din 29 Mai 1847.

[6]) Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 78. Doc. XCI.

[7]) Arh. Prim. Dos. I/48. Doc. XCII.

[8]) Idem, Dos. I. 1848, fila 53, adr. 4451.

www.dacoromanica.ro

In 1850, April, se dă porunca tuturor să desfunde şanţurile din faţa binalelor ce au şi pământul din şanţuri, să-l arunce pe uliţe, ca să se îndrepte drumurile. [1])

Tot atunci, la 11 April 1850, cârmuitorul Alexandru Florescu da ordin poliţiei să execute pe locuitori, să-şi curăţe curţile de gunoaie şi murdăcâuri. [2]).

In vederea curăţeniei oraşului şi din cauza multor cazuri de turbare, se angajează în 1848 şi în Mai 1850, câte doi hingheri, cu obligaţia ca în termen de două luni, să stârpească toţi câinii vagabonzi. [3]). In anul următor, 1851 poliţaiul Darzali, propune numirea a doi oameni cu leafă lunară, pentru stârpirea câinilor. [4]).

* * *

Când Banul Constantin Caragea, la 21 Octombrie 1780, a trecut prin Călăraşi, a scris în memoriile lui, că în Călăraşi nu sunt de loc copaci, deaceea locuitorii taie la vreme, trestie, o usucă şi o întrebuinţează în loc de lemne ; faptul este consemnat şi în actele Primăriei. Locuitorii Că ărăşeni adunau din vreme stuf, trestie, coceni şi paie, le depozitau prin curţi, şi iarna le ardeau în loc de lemne ; dar aceste depozite erau un veşnic pericol de incendiu. La 3 Februar 1843, Comisia târgului atrage atenţia cârmuirei asupra acestei primejdii *„ce s'au întâmplat mai înainte"*. [5]). In acelaş an, la 29 Iulie, se atrage atenţia asupra aceleeaşi primejdii rezultată din obiceiul ce aveau locuitorii să depoziteze în jurul caselor fânul şi tot nutreţul vitelor lor şi propunea să se facă această depozitare afară, la o margine a târgului. [6]).

La 2 Octombrie 1843, poliţaiul K. Nicolaidis, cere cu toată insistenţa, să se înfiinţeze putini cu apă, căngi, topoare şi doi coşari publici, pentrucă *„dintre toate oraşele rezidente numai acest târg Călăraşi nu au întărit trebuincioasă băgare de seamă de foloasele ce se lipsesc prin această lipsă"* [7]).

Coşarii publici cari aveau obligaţia să curăţe toate coşurile caselor din târg, îi găsim funcţionând regulat în 1846; serviciul lor era obligator şi erau consideraţi ca vinovaţi şi urmăriţi ca atare, când se ivea vreun foc din

[1]) Idem. Dos. I 1849/50, fila 208—209. Doc. XCIII. din 1850.
[2]) Idem. Dos. I/1849—50, fila 206. Doc. XCIV.
[3]) Idem, Dos. I/1850, fila 192, adr. 1670 din 29 Mai 1850.
[4]) Idem, Dos. 2/1851, fila 120.
[5]) Vezi doc. XCV
[6]) Vezi doc. XCVI.
[7]) Arh. Prim. Dos. 2/1843, fila 121, adr. poliţiei nr. 378.

www.dacoromanica.ro

pricina coşului necurăţat. Serviciul li se da pe bază de contract şi aveau drept să încaseze 10 parale pentru coşul de sobă nemţească şi patru parale pentru coşul de sobă românească. [1]).

Un asemenea contract se înregistrează la 28 Noembrie 1846 cu doi dajnici vătăşei, Iorga Covaci şi Dobre Munteanu, că *„în toată săptămâna, Sâmbăta suntem datori a vizita regulat zisele coşuri cu măturatul, ca să nu se întâmple primejdie, ferească Dumnezeu, din a noastră pricină"*. [2]).

In noaptea de 23 Martie 1847 isbucneşte groaznicul incendiu, care distruge o bună parte din Bucureşti ; au ars atunci 1800 de case, 12 biserici şi au murit 15 oameni. [3]) Dezastrul a făcut pe toţi să intensifice măsurile de prevenire. La Călăraşi s'au înfiinţat sacale pentru apă, să fie la nevoe de foc, numai că s'au făcut abuzuri. La 28 August 1848, administratorul judeţului, cum se spunea acum cârmuitorului revoluţionar, D. G. Matisa, scrie Comisiei târgului, că sacalele pentru foc se întrebuinţează în transportul şi căratul de apă mai la toţi crăşănii de toate clasele, *„ceiace slăbeşte şi caii şi strică şi sacalele şi se poate întâmpla ca tocmai în vreme de foc, aceste sacale să fie întrebuinţate în interese particulare"* ; făcându-se că nu ştie, Matisa întreabă câţi bani s'au strâns şi unde sunt aceşti bani, ce trebuia să se strângă din căratul apei cu sacalele Comisiei pe la particulari. [4]).

S'a dat prilej la o corespondenţă formidabilă pentru a se şti cine trebuie să ţie *„instrumentele comenzii de foc"*, poliţia sau Comisia târgului; la urma urmei s'a hotărît că trebuie să fie în seama poliţiei *„căci ea la imprejurări întâmplătoare, ia măsurile ce trebuinţa reclamă"*, dar când a fost vorba să se ia în primire, s'a constatat că nu există decât o saca cu tacâmurile ei... [5]).

Tocmai în 1851, se primeşte la 23 Iulie, porunca să se înfiinţeze o tulumbă mare de un cal, o tulumbă mică de mână, trei sacale, patru doniţe, patru scări, cinci cângi, cinci topoare, patru cai, şase tulumbaşi, un vizitiu, trei sacagii şi un îngrijitor. [6]).

ALTE INSTITUŢIUNI ORĂŞENEŞTI. POLIŢIA.

In şedinţa dela 27 Martie 1831, Obştească Adunare, după propune-

[1]) Idem. Dos. 2/1846, fila 3.

[2]) Arh. Prim. Dos. 2/1846—47, fila 13, doc. XCVII, semnat de poliţiaiul Păculeanu.

[3]) I. C. Filiti, l. c. p. 304.

[4]) Arh. Prim. Dos. I/1848 fila 58. Doc. XCVIII.

[5]) Idem, dos. I/1849—50, f. 347. Doc. XCIX.

[6]) Arh. Prim. Dos. 2/1851, f. 95 şi 137

www.dacoromanica.ro

rea vornicului Barbu Ştirbei, aprobă ca în oraşul de reşedinţă al fiecărui judeţ, să se orându'ască câte un poliţ-maistru, sub ascultarea ispravnicului, cu 250 de lei pe lună. [1]).

Po'iţia era un organ de execuţie al poruncilor Ocârmuitorului; poliţaiul era însărcinat cu paza oraşului, cu îngrijirea închisorii din oraş şi „are *sub poruncile sale câte şase dorobanţi, potrivit cu art. 2 al legiuirei dorobanţilor*". Mai apoi s'au mai dat şi alte atribuţiuni în seama poliţaiului: iluminarea oraşului, controlul servitorilor, etc.

Când s'a mutat capitala judeţului în Călăraşi, s'a mutat şi poliţia aici; însăşi ordinul Vorniciei spunea „....*să mute atât Ocârmuirea cât şi poliţia*". [2]).

In 1834 era poliţai Ioan Logulescu, care pleacă în Octombre să-şi vadă de nişte treburi şi este înlocuit de Apostolache Bolintineanu. [3]).

In 1837 şi 1838 este poliţai Răducan Cojan; la 8 Noembre 1837 îi moare o fetiţă şi la 1 Mai 1838, procurorul Barbu Slătineanu îi botează un copil. [4]).

Urmează Costache Moscu în 1842 şi pitarul Nicolae Nicolaide în 1845—46. Ghiţă Pâcă sau Păculeanu în 1847 şi 1848, până la revoluţie şi Radu Ceauşescu în timpul revoluţiei la 1848.

In 1849 şi 1850 funcţionează ca poliţai praporcicul Repezeanu şi Nicolae Popescu, iar în 1851—52, Darzali. [5]).

In 1835, în Februar, se înfiinţează şi un ipistat ale cărui îndatoriri sunt cuprinse în 7 „*ponturi*", şi care să fie

Sigiliul Poliţiei.

[1]) Anal. Parl. Vol. I, pt. I, p. 575.
[2]) Arh. Stat. Ad.-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 244 roş/1833.
[3]) Idem. Dos. 4111, la 20 Oct. 1834 şi Dos. 2165 la 25 Dec./1834.
[4]) Act. Stărei civile ale Primăriei pe 1837.
[5]) Diverse acte din Arh. Prim. şi Albanahul Statului.

www.dacoromanica.ro

...napristan următor cu strejuirea târgului pe multe fapte rele ce se urmează cu furtişaguri şi spargeri de case... [1]).

Printre celelalte sarcini poliţia mai avea şi grija iluminărei oraşului, cum şi străjuirea de noapte.

Iluminarea era foarte primitivă ; se făcea cu lumânări de seu aprinse în trei felinare, singurele cari erau în 1833; în bugetul acestui an se socotesc la cheltueli 113 lei mai mult, pentru înfiinţarea unui al patrulea felinar. [2]).

La 23 Iulie 1835, Ocârmuirea cere să se mai înfiinţeze încă un felinar, dupe dorinţa chiar a Domnitorului :

Pe temeiul poruncei Măriei Sale prea înălţatul nostru Domn, ce prin graiu mi s'a dat la trecerea pe aici prin Călăraşi, se scrie acei Comisii, ca să îndatoreze pe orăşanii acestui târg, să mai înfiinţeze cu a lor cheltuială încă un felinar, aşăzându-l la capătul târgului dinspre carantină... semnat D. Polizu. [3]).

La 16 Mai 1843, cilenul târgului, Gheorghiţă Opran, invită poliţia să vegheze la aprinderea celor patru felinare existente în oraş. Grija acestor felinare era în sarcina orăşenilor, împărţiţi în patru grupe de câte 15 inşi, fiecare grupă având în sarcină întreţinerea unui felinar. [4]).

In 1848, câteva zile înainte de isbucnirea revoluţiei, chestiunea felinarelor a dat prilej în Călăraşi la foarte multă vorbă. Erau acum şase felinare, a căror întreţinere fusese dată la 1 Noembre 1847, prin contract, în sarcina poliţaiului Ghiţă Păculeanu. Suma întreţinerei era de 560 de lei pe an şi era achitată prin contribuţia locuitorilor. Poliţaiul ca putere executivă şi-a încasat banii, dar moare în Iunie 1848, mai înainte de terminarea anului din contract. Târgul era ameninţat să rămână fără lumina celor şase felinare şi cleveteala nu mai contenea, noroc că isbucnirea revoluţiei a făcut să se uite această gravă chestiune. [5]).

In 1849 poliţaiul Repezeanu înfiinţează 12 felinare, care aveau să se întreţie din contribuţia de câte doi sfanţi, ce avea să dea 112 familii ; grija aprinderei lor s'a dat prin licitaţie în regulă unui contraciu, cu contract [6]).

In acest timp paza târgului în timpul nopţei, se făcea de târgoveţi ; poliţia întocmea liste de caraule compuse din locuitori în aşa fel, încât fiecăruia să-i vie rândul în caraulă la 19 zile odată. La 30 Iulie 1843, căr-

---

[1]) Arh. Stat. Ad.-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 1771/1835, 5 Februar.

[2]) Vezi capitolul *„Bugetul"*.

[3]) Arh. Stat. Ad.-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 1771/1835.

[4]) Arh. Prim. Dos. 2/1843, adr. 23 din 16/V/1843. Doc. C.

[5]) Arh. Prim. Dos. I/1848, f. 35. Doc. CI.

[6]) Idem, dos. I/1849—50, fila 23.

www.dacoromanica.ro

muitorul Iorgu Maior Manu, cere poliţaiului K. Moscu, să facă liste de caraule, cu schimb la 15 zile odată [1]).

Cine nu voia să facă de caraulă, plătea un om în locul lui.

Cu anul 1850, chestiunea iluminărei şi a pazei târgului, intră în altă fază. Dela această dată, Depart. din lăuntru pretinde ca oraşul să aibă oameni speciali de pază, străjuitori plătiţi lunar, cu un epistat de control şi în acelaş timp iluminatul oraşului să ia o extensiune mai mare şi o mai bună organizare [2]).

Pe de altă parte pentrucă *„nu de puţine ori s'a întâmplat ca insuşi străjuitorii să ia parte la spargeri de case şi jafuri"* se trimite un „Regulament" pentru slugi şi paznicii de noapte.

Slugile trebuiesc chezăşuite de poliţie ; pentru aceasta se înfiinţează un „cantor" condus de un om cinstit şi vrednic, care va avea un „livreson" pentru orice slugă, în care să se noteze orice schimbare de stăpân. Intre slugi nu intră ucenicii de prăvălii şi nici nu se atinge de corporaţii [3]).

Paznicii oraşului se angajează cu anul şi sunt chezăşuiţi de poliţie. Locul de pază se fixează de deputaţii mahalalelor ; paza se face în două schimburi, un paznic până la 12 noaptea şi altul până dimineaţa. Plata se face din contribuţia cetăţenilor, după clasa materială. In acest scop trebuia să se facă catagrafia tuturor caselor cu încăperile lor şi cu specificare, dacă serveau la locuit sau sunt prăvălii, pentru a se stabili suma ce urma să plătească fiecare. Măsura n'a plăcut. Se spunea că unii locuitori deşi proprietari de case, nu pot plăti, sau se spunea că, lefurile străjuitorilor sunt prea mari, că nu-i nevoe de aprinzător de felinare, că-i destul un singur epistat. Apoi aşezarea a încă opt felinare noi, a dat naştere la neînţelegeri între preşedinte'e Comisiei, Gheorghiţă Opran şi poliţaiul N. Popescu. [4]). A urmat corespondenţă fără sfârşit, aproape doi ani, între Cârmuire şi Comisie, în care timp străjuirea ca şi iluminarea s'a făcut ca şi mai înainte. Lumea târgului se împărţise în două tabere, unii voiau împlinirea poruncei Depart. din lăuntru, cu numirea a 12 străjari speciali, cu un epistat şi un vătăşel, şi altă tabără voia ca straja să se facă de toţi locuitorii împărţiţi în 22 de serii, adică să vie rândul fiecăruia la 22 de zile, iar cine nu voia să facă strajă, putea să plătească om în loc. După multă discuţie, la 7 Marte 1852, s'a ajuns la înţelegerea ca să se numească străjuitori speciali, pentru a căror întreţinere locuitorii să se împartă în patru

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2/1843. Iulie 7, fila 82, Iulie 30.

[2]) Ord. Depart. din Lăuntru nr. 10069 din Dec. 1850.

[3]) Arh. Prim. Dos. I/1850—51. fila 5. Ord. Depart. nr. 10060 din 27/X/1850. Doc CII.

[4]) Arh Prim. Dos. 3/1851 nr. 45.

www.dacoromanica.ro

categorii de contribuabili : *„clasa I cu câte 22 lei, 20 parale, clasul al 2-lea câte 5 sfanți, clasul al 3-lea câte lei 6, și cinci parale și clasul al 4-lea câte 3 lei parale 2"*. S'au numit atunci 12 străjuitori, cari să păzească *„necontenit la șase punturi ale orașului, adică 6 de cu seară până la miezul nopței și ceilalți de la miezul nopței până la ziuă"*. S'a mai numit un epistat și un vătășel și s'a fixat suma de 1260 de lei pentru iluminarea a 24 felinare, socotind de fiecare felinar câte 20 de lumânări pe lună, din cele câte 16 la oca, pe preț de lei 3,20 parale. Pentru întreținerea acestor slujbași, cum și a felinarelor, era nevoe de 7505 lei pe an. La 2 Octombre 1852, după eliberarea orașului, s'a hotărît ca locuitorii să se împartă în trei clase : fruntași, mijlocași și codași ; fruntașii în număr de 28, aveau să contribue cu câte 65 de lei pe an ; mijlocașii în număr de 80, trebuia să dea câte 45 de lei ; și codașii în număr de 98, câte 25 de lei pe an. In acest chip se adunau 7870 de lei, mai mult decât prevederile necesare ; acest plus avea să acopere cheltuelile neprevăzute.

Poliția avea în grija ei și publicarea înștiințărilor oficiale. Aceasta se făcea cu „toba". In acest scop, la 29 Octombre 1850 se procură o tobă nouă în valoare de cinci galbeni și jumătate [1]).

JUSTIȚIA.

Capitolul al VII-lea al Regul. Organic se ocupă de organizarea justiției, pe baza principiului separărei puterei administrative de cea judecătorească.

Prin Reg. Org. se înființează Tribunale sau judecătorii de district, la care vin în prima instanță toate afacerile civile, criminale, comerciale și de poliție corecțională. Două Curți judecătorești, una în București și una în Craiova, fiecare cu câte două secții, una civilă și alta criminală ; în aceste orașe se înființează și câte un tribunal comercial, o Curte de Apel și o Inaltă Curte de revizuire.

Judecătoriile de district (art. 242 din Reg.) se împart în judecătorii de prima cercetare, unde vin toate pricinele politicești de vini mici și mari și de comerț din județ, și judecătorii de prin sate sau de împăciuire, întocmite de preoți și trei jurați (art. 264, al Reg.), cari judecă pricinele mici, Duminica după slujba bisericească.

Judecătorii se numesc pe trei ani și pot fi numiți din nou după acest termen. Numirea se face de Domn. Pentru judecătoriile de comerț se numesc cei mai mari negustători. (art. 214 din Reg.).

---

[1]) Arh. Prim. Dos. I/1849—50, fila 391, adr. 7073. Doc. CIII.

www.dacoromanica.ro

De acum, magistratura devine o carieră.

Prezident al Tribunalului în 1833, a fost stolnicul Gheorghe Lehliu, boerul Alecu Paladi şi Ioniţă Rudeanu, judecători.

Sigiliul Judecătoriei.

Lehliu a stat ca preşedinte până în 1836, când a murit ; în 1831 a fost ales şi deputat al judeţului pe cinci ani.

Ioniţă Rudeanu a fost judecător dela *„leat 1831 Iulie 30, până la leat 1838 Iulie 10"*; credem că-i acelaş Rudeanu, judecător în 1817, trecut în lista judecătorilor acelui timp [1]). Serdarul Ioniţă Rudeanu a dat mult de vorbă pe vremuri ; era un chefliu, despre care spunea cârmuitorul Polizu, la o cercetare cerută de procurorul Barbu Slătineanu :

> *...In cea mai multă vreme de când se află venit aici in Călăraşi, l-am văzut atât înaintea prânzului şi după prânz, cum şi seara umblând numai în fermenea şi în fes, descins şi cu ciubuc aprins pân târg şi pân prăvălii, de obşte întru nesimţire ce isvorăşte dintr'o asemenea necuviincioasă urmare...* [2]).

In 1834 era preşedinte Gheorghe Lehliu, judecători Ioniţă Rudeanu şi Ioan Fălcoianu, procuror Barbu Slătineanu şi N. Teodorescu ca registrator. Oamenii de seamă au dat atunci un certificat foarte elogios procurorului Slătineanu, pentrucă aşa era obiceiul :

> *...dintr'ânsul au isvorât bune cumpăniri, sârguitoare de îmbunătăţirea obştei... descoperind dreptatea fieştecăruia, fără părtinire sau enteres... vrând să strălucească dreptatea şi adevărul fără contenire... sârguitor slujbei încredinţată lui de la înalta Stăpânire...* [3]).

---

[1]) Vezi lista respectivă, doc. XXX. Anal. Parl. Vol. XIV, pt. I, p. 251.

[2]) Din colecţia de acte a d-lui I. C. Filiti. Doc. CLXIII.

[3]) Din colecţia de acte a d-lui I. C. Filiti Vezi doc. CLXIV.

www.dacoromanica.ro

La 10 Iunie 1836 se numeşte preşedinte al tribunalului Comisul Iordache Slătineanu, în locul răposatului Gheorghe Lehliu. [1]).

După un an, în 1837, Iordache Slătineanu pleacă şi se numeşte în locul lui, la 10 Iunie, Ioan Fălcoianu ca preşedinte şi Vătafu Ispas Făgărăşanu ca judecător în locul slugerului Alecu Palade. [2]). Registrele Stării Civile pe acest an, 1837, sunt semnate şi de un judecător N. Găliceanu [3]).

In 1838, prezident al Tribunalului este serdarul Ioan Fălcoianu, iar judecători, serdarul Ioan Rudeanu şi Vătaf Ispas Făgărăşanu ; procuror Barbu Slătineanu, grefier Alexandru Cruţescu şi Ilie Ionescu, ca ajutor.

In August 1842 găsim ca prezident pe I. Kreţeanu ; la această dată cere poliţiei să înmâneze pitarului Ioan Burdeanu, hotărîrea judecătoriei *„îndatorindu-l să iscălească în jocul hoărârei ziua şi luna primirei"* [4])).

Semnătura lui I. Creţeanu.

In 1844, tribunalul e compus din maiorul Zădăriceanu ca prezident, căpitan Dimitrie Ciocârdia şi serdarul Nicolae Bălăcescu judecători, pitarul Iancu Panaiotescu ca procuror, Gheorghe Chirculescu grefier, Ghiţă Dicescu ajutor. [5]).

Este interesant de ştiut, că din acest an datează faimoasa „tobă" a mezatului. La 18 Ianuar 1844, Sfatul Ad-tiv al Ţărei a prezintat proectul pentru înfiinţarea „tobei", pentru strigări la mezat şi pentru publicitatea ştirilor oficiale. [6]).

La 1846, tribunalul se compune din maiorul Alexandru Zădăriceanu prezident ; căpitan Dimitrie Ciocârdia, cel care avea să fie cârmuitor al judeţului în 1848 şi judecător însărcinat cu instrucţia contra-revoluţionarilor din Bucureşti, judecător împreună cu serdarul Teodor Arion ; pitarul Ioan Panaiotescu ca procuror ; pitarul Gheorghe Chirculescu grefier şi Dimitrie Piersiceanu ajutor ; Iorgu Arion registrator şi Ghiţă Iorgulescu vătaf de aprozi.

---

[1]) Bulet. Oficial, nr. 15 din 10 Iunie 1836, p. 59.

[2]) Idem, 10 Iunie 1837, p. 106.

[3]) Arh. Prim. Actele stării civile pe 1837.

[4]) Arh. Prim. Dos. 3/1842, adr. 1743, contrasemnată de I .Hristodorescu. Vezi şi doc. CV.

[5]) Almanahul Statului în Biblioteca Academiei.

[6]) Anal. Parl. Vol. XIII, pt. I, p. 325.

www.dacoromanica.ro

In 1848, înainte de revoluție este Iordache Slătineanu ca președinte; serdarul Teodor Arion și serdarul Dimitrie Lehliu, care avea să fie în acelaș an și deputat al județului, judecători. Procuror este Constantin Doicescu, iar ceilalți funcționari sunt aceiași ca în 1846.

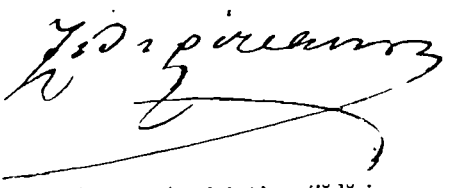

Semnătura maiorului Alex. Zădăriceanu.

In 1848, cu prilejul revoluției, apare un principiu nou în numirea judecătorilor, electivitatea lor. La 6 Septembre 1848, Locotenența Domnească scria Administratorilor de județe:

...Văzând nemulțumirea publică pentru partea judecătorească, văzând anevoința de a combina judecătoriile altfel, cum să corespunză cu dorința atât îndelungată a popolului, văzând greutatea de a împăna pe toți petitorii de posturi... decretăm:

ca în toate orașele, domnii administratori d'impreună cu președinții ai Magistratului (primarii) lor, să cheme pe cetățeni, invitându-i să facă singuri liste de candidați pentru prezidenți și judecători la Tribunalurile respective, însemnând câte doi de fiecare post. Candidații vor fi bărbați pe cât se poate mai integri și cari se bucură de opinia publică. Procurorii și grefierii se vor numi după recomandația d-lui Ministru al Dreptății... Candidații pot fi nu numai din acel district, din ori care loc. [1]).

In 1850, Tribunalul este compus din comisul Iordache Slătineanu prezident și pitarul Iorgu Alexandrescu cu pitarul Costache Prisiceanu ca judecători; Triandafil Rizescu procuror; Ghiță Negulescu grefier; Iorgu Arion registrator și Anastase Zamfirescu vătaf de aprozi.

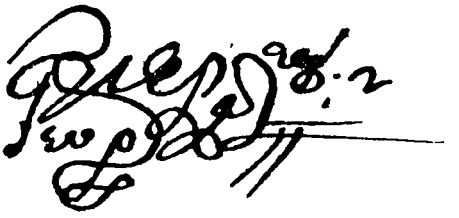

Semnătura comisului Iordache Slătineanu.

In acest an, în 1850, apar pentru prima oară la acest tribunal, avocații oficiali, avocații statului.

---

[1]) Arh. Prim. Dos. I/1848, f. 72, adresa 5171.

www.dacoromanica.ro

Se ştie că Regulamentul Organic a fixat prima organizare a corpului de avocaţi, la 17 Iunie 1835, când s'a hotărît *„Indatoririle avucaţilor, hotărîta lor plată şi osânda pentru abateri"* [1]).

In 1850, ca avocat al Tribunalului Ialomiţa, cu drept *„a căuta pricinele de jucată al Mitropoliei, Episcopiilor, mânăstirilor neînchinate şi ale celorlalte case publice"*, este serdarul Grigore Fănescu [2]).

In 1851, prezident este tot comisul Iordache Slătineanu. Ca judecători sunt pitarul Ioan Papadopol şi pitar Costache Piersiceanu ; Triandafil Rizescu procuror ; Ghiţă Negulescu grefier şi Grigore Negoescu ajutor ; Iancu Bădulescu registrator şi Anastase Zamfirescu vătaf de aprozi. In cursul anului a intervenit o schimbare : a plecat Piersiceanu şi a venit în locul lui medelnicerul Costache Donea. Avocat al statului era tot serdarul Grigore Fănescu.

Semnătura serdarului Grigore Fănescu,

In 1852, prezidează tot Iordache Slătineanu, iar ca judecători funcţionează serdarul Mihai Rădulescu şi Ioan Perieţeanu ; grefier Ilie Popescu.

Cum vedem Tribunalele de prima cercetare se compuneau dintr'un prezident cu 800 de lei lunar, 2 judecători cu câte 600 de lei, un procuror cu 500 de lei, un logofăt de anaforale (grefier) cu 300, un ajutor cu 200, un registrator cu 100; 3 scriitori şi un vătaf de aprozi cu câte 100 de lei, 2 aprozi călări cu 60 de lei fiecare, 2 aprozi pedeştri cu 40. Cheltuieli de cancelarie 70 de lei, un portar cu 50 şi pentru lumânări 10 lei. Bugetul total al unui tribunal însuma 3830 de lei în 1836. Bugetul tribunalului Ialomiţa era de 48120 de lei în 1847. [3]).

Pe lângă tribunal funcţiona şi un telal, plătit cu 80 de lei lunar, însăr-

[1]) Anal. Parl. Vol. V, pt. I, p. 505.

[2]) Almanahul Statului pe anul respectiv, la Academie.

[3]) Anal. Parl. Vol. VI, pt. I, p. 124 şi Vol. XVI, pt. I, p 1735.

www.dacoromanica.ro

cinat cu mezaturile. In 1836, au rezultat din vânzările judecătoreşti prin telalul tribunalului, suma de 103 lei şi 12 parale. [1]).

Prigonitorii, adică cei cari se urmăreau cu judecata, trebuiau să plătească o taxă către judecătorie. In 1838 s'au încasat în Ialomiţa din pricinele judecătoreşti suma de 4284 de lei, iar după câţiva ani, în anul 1847, atunci când s'au mai ridicat aceste taxe s'au încasat 6552 de lei. [2]).

Activitatea Tribunalului Ialomiţa era destul de mare. In raportul Marelui Logofăt al dreptăţei, Barbu Ştirbei, din Iunie 1840, se dau următoarele date pentru Ialomiţa :

Până la 1 Iulie 1837 erau 977 de pricini judecătoreşti.
Până la 1 Ianuar 1840 au mai intrat 1265 de pricini.
Total 2242 de pricini.
Judecate şi împăciuiri 1107.
Nejudecate din neprezentarea prigonitorilor 1057.
Totalul pricinilor săvârşite 2164. Rămase nejudecate la 1 Ianuar 1840, 78 pricini [3]).

Când era vorba de preţuiri, judecătorii se adresau Comisiunei târgului sau numeau o comisiune de neguţători pricepuţi cari făceau preţuirea. Aşa găsim la 22 Ianuar 1846 că prezidentul Zădăriceanu însărcinează Comisia târgului să preţuiască *„lipsa zestrei Mariei, soţia răposatului Ion Predeleanu"*: 20 de ulee (stupi), un covor de Ţarigrad, 2 perne, 4 peşchire, 18 şervete, 3 rochii, 3 fermenele, 5 cămăşi femeeşti, 3 talere şi un ceainic de alamă. Toate 1202 lei. [4]).

Ca să vedem cum urma uneori judecata, vom da un exemplu din anul 1846 ; vine înaintea judecătoriei un proces pentru o sumă de 683 de lei, datorată din 1842 ; în locul prezidentului judeca D. Ciocârdia, asistat de grefierul Chirculescu ; din arătările părţilor, Mitu Tănase jăluitor şi Ilie Popescu ca epitrop al părţei pârâte, judecătorul n'a putut trage nicio concluzie atunci *„...ca să nu năpăstuiască nicio parte nici alta, îndreptează amândouă părţile... în cercetarea Comisiei târgului... şi poftеşte pe Cinstita Comisie, ca împreună cu doi neguţători cinstiţi şi cu ştiinţă de asemenea socoteli, să intre în limpezirea lor şi de cele ce va descoperi, prin scumpă şi nepărtinitoare cercetare, să grăbească a împărtăşi şi judecătoriei ştiinţă lămurită, ca în temeiul ei, să poată da şi Tribunalul pravilnicească hotărâre"*. [5]).

---

[1]) Idem, vol. VIII, pt. I, p. 129.
[2]) Anal. Par. Vol. 9, pt. I, p. 946 şi Vol. 16, pt. I, p. 1735.
[3]) Anal. Parl. Vol. 9, pt. I, p. 1128.
[4]) Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 26 din 22 Ianuar 1846.
[5]) Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 95 adr. 1857 din 17 Iunie 1846.

www.dacoromanica.ro

Dăm o prețuire a zestrei Smarandei, soția unuia Ștefănache Dumitriu, făcută de Comisia târgului, Minea Ioan, Const. Stanciu, Vasile Târpan, Gheorghe Opran și Ilie Popescu la 13 April 1847, din ordinul judecătoriei:

„Una bivoliță 250 lei, 2 boi 280 lei, una vacă 100 lei, 1 caldare 36 lei, 1 tavă 25 lei, un lighian și un ibric 64 lei, un tas cu capac 25 lei, 2 tipsii 36 lei, 4 rochii — una albă, una cojdar și două stambe, 120 lei, 3 fermenele — una tradidasm, una pambriu, una santiglo 125 lei, una saltea verde 32 lei, 4 perne mari albe 40 lei, 2 perne mici 12 lei, 3 peșchire de casă 13 lei, 3 peșchire cusute 48 lei, una pereche cercei de argint 25 lei, una brățară de argint 55 lei, un giordan de argint 40 lei, una bivoliță gonitoare 160 lei, un mânzat 40 lei, una vacă mare 125 lei, una casă isprăvită 850 lei și una casă neisprăvită 200 lei. Total 2742. [1]).

Actele de ipotecă pe imobile se întăreau de judecător. La 27 April 1851, Maier Demayo împrumută 1860 de lei dela Isac Eskenasi, negustător din București, cu zălogirea caselor ce are aici; judecătorul cere Comisiei târgului să cerceteze *„pe a ei răspundere dacă arătatele case sunt în dreaptă stăpânire a împrumutatului"*. [2]).

Inscrisurile de vânzarea imobilelor se certificau nu numai de judecător, ci și de Comisia târgului. La 21 Martie 1848, frații preotul Matache Popescu, A. Popescu și Ion Popescu, obțin dela Comisie *„întărirea unui zapis"* de vânzare între ei [3]).

Și cârmuitorii județelor aveau drept să judece".

„Pricinile de vini polițienești mici și cele administrative, cum și toate faptele câte se vor întâmpla în potriva bunei orândueli, bunelor năravuri și a siguranței obștei prin județ câte nu vor fi vrednice de o mai mare osândă decât o închisoare de trei zile și cinci zeci toiage la spate". [4]).

Aceste pricini sunt foarte numeroase și extrem de variate în raport cu împrejurările vieței de atunci, cu ciocnirile de interese, asupriri, nerespectarea drepturilor membrilor din diferite bresle, nerespectarea învoielilor.

Calea ce se urma în aceste judecăți, era reclamația prin jalbă îndreptată la cârmuire; cârmuitorul trimitea jalba în cercetarea Comisiei târgului, câte odată — după cazuri — la poliție, sau dacă credea că nu-i de com-

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 45—46. Tradidasm este o alterațiune din Drap des dames; pambriu este o stofă de lână merinos; santiglo este o varietate de satin; fermene este scurteică.

[2]) Arh. Prim, dos. 1/1850—51, fila 31.

[3]) Dos. 1/1848, fila 23.

[4]) Anal. Parl. Vol. 2 pt. I, p. 248.

www.dacoromanica.ro

petinţa lui, o trimitea judecătorului. Comisia sau poliţia convoca neguţătorii sau alţi cetăţeni, după competinţa cazului de judecat şi făceau totul să împace pe prigonitori ; în caz că nu reuşeau, încheiau un *„jurnal"* asupra afacerei în prigoană şi o înaintau cârmuitorului care hotăra. Nemulţumiţii luau calea justiţiei.

In Decembrie 1842, Tănase Hagi Ţoncovici, care ţinea o parte din moşia Vieroşi de lângă Călăraşi şi Tănase Dimitriu, care reprezenta pe Spirache Cozuscu, arendaşul altei părţi din moşie, se reclamă reciproc pentru o cârciumă ; la judecată nu s'a prezintat nici unul în termenul sorocit. La 7 Decembre, fiind toţi în Călăraşi, cârmuitorul dă poruncă poliţiei *„a nu-i slobozi să iasă afară, până la desfacerea afacerei"*. Totuşi nu s'au judecat decât la 28 Decembrie când Comisia târgului *„constată că lipsesc mijloacele a dovedi adevărul"*. [1]).

La 2 April 1843, un diferend de neguţători, între Buhor Solomon Ovreiul şi Macahu Mamut Turcu, a fost deslegat de preşedintele Comisiei, Gheorghiţă Opran, prin desfacerea tovărăşiei ce aveau cei doi prigonitori. [2]).

Un meseriaş zidar şi constructor, reclamă la 31 Mai 1846, pe Gheorghiţă Opran, că nu s'a ţinut de învoiala ce au făcut cu privire la construirea unei prăvălii *„din colţul unde a fost simigeria veche"*, colţul unde-i azi brutăria din piaţă (casa Doiciu). Lucrurile s'au împăcat la Comisie. [3]).

La 4 Iulie 1846, mai mulţi cojocari, reclamă pe jupân Mitu Cojocaru şi Ianache Cojocaru *„că s'au abătut din vechiul obicei ce-l aveau în acest oraş breasla noastră cojocărească groasă"* şi au cumpărat pe seama lor toate pieile din oraş şi ceilalţi au rămas fără de lucru, când după regula breslei şi după obiceiu, trebuia să se împartă pieile la toţi, ca toţi să aibă de lucru. Pricina a fost dată de cârmuitor, s'o deslege Comisia târgului, ca să vadă care sunt *„temeiurile neguţătorilor după rânduiala meşteşugului"*. [4]).

In acelaş dosar sunt o mulţime de reclamaţii. Petre Iacob Cismarul reclamă la 2 August 1846, pe soacră-sa Rada răposatului Pană Moise, că nu vrea să-l lase să stea în casa pe care el a reparat-o, după cum se învoise.

Tudor Marin reclamă la 12 August pe Gheorghe Croitoru, din cauza unui gard făcut fără învoire.

La 5 Septembre 1846, Chir Gheorghe Gherliu reclamă pe Chir Simionache Vaşagianoglu, pentru un transport de orz făcut cu o şaică.

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2/1842—43, adr. 6355 din 7 Decembre ; 19 Dec. şi 28 Dec. 1842.
[2]) Arh. Prim. Dos. 2/1843.
[3]) Vezi doc. CVI.
[4]) Idem. Dos. 2/1846, fila 96. Doc. CVII.

www.dacoromanica.ro

La 20 Septembre 1846, Anagnoste Capitan, reclama pe Ioan Rusescu, că i-a dat grâu cu gărgăriţe în loc de grâu bun.

Simionache Vaşagianoglu cerealist, reclamă la 24 Septembre pe Ghiţă Teodorescu din Ceacu, că nu i-a predat nişte grâu arnăut.

La 22 Octombre, Comisia târgului are de cercetat reclamaţia lui Avram Samoil Ovreiul, contra lui Minea Ioan şi Moş Costea, din cauza unui butoi cu vin, ce s'a spart din neglijenţa lui Minea Ioan, etc.

La 25 Octombre 1846, cârmuirea cheamă la ea pe Constantin Ghiorghiu ciurar de meserie, care tocmai ciuruia grâul lui Chir Costache, arendaşul dela Tonea ; luat dela treabă, omul şi-a pierdut timpul şi interesele, motiv pentru care cere despăgubiri dela cârmuire [1]).

Costache Dănescu cere la 21 Ianuar 1847, să se ia socotelile şi să fie desfăcut de tovărăşia ce a avut cu Vistierul Stoian Iacobitu, la cârciuma şi hanul moşiei Colţei ; dar boerul Stoian, care *„de unde are să ia — cere, iar unde are să dea — lasă"*, nu se prezintă la judecată. Tocmai după un an s'au putut socoti, la 25 August 1848 [2]).

Pităreasa Siţa Poenaru, văduva lui Grigore Poenaru, care fusese în legături de afaceri cu Tănase Dimitriu, mort şi el, cere cârmuirei la 15 Martie 1847, să se ia în cercetare socotelile ce au fost între cei doi oameni de afaceri şi în acest scop propune pe Gheorghe Opran, Constantin Stancu şi Niculai Ilie, care să cerceteze. Cârmuitorul Grădişteanu trimite cererea Comisiei târgului, care cheamă pe Ilie Popescu, epitropul casei lui Tănase Dimitriu spre a descurca chestiunea ; dar Ilie Popescu refuză să vie, pentrucă *„toate pricinele numitului răposat se tratează prin Tribunalul local* [3]),

Poliţaiul Păculeanu comunică la 18 Martie 1847, că n'a putut face nimic în însărcinarea ce i s'a dat de a împăca pe Gheorghe Mîsirliu, care a reclamat pe Niculae Anghelidi, pentru nişte bani. [4]),

La 17 April 1847, un chiriaş cere cârmuirei, să se facă catagrafia imobilului în care stă, ca nu cumva să i se impute lui stricăciunele ce are imobilul. [5]).

Un diferend din cauza unor bani, ivit între Dimitrie Anghelidi şi dragomanul lui, Hristea Costea, dela Bejgani, este trimis de cârmuitorul Grădişteanu, la 4 Septembre 1847, să fie cercetat de Comisia târgului *„după regulile şi obiceiurile negutătoreşti"*; la înfăţişare Anghelide n'a

---

[1]) Vezi doc. CVIII.

[2]) Arh. Prim. Dos. 2/1846—47, fila 28 şi 31. 27. Idem. Dos. 1/1848 fila 56 şi 61. Doc. CIX.

[3]) Arh. Prim. Dos. 2/1847.

[4]) Arh. Prim. Dos. 2/1847, doc. CX.

[5]) Idem, fila 50, 51 şi 53

www.dacoromanica.ro

venit, ci numai Hristea Costea, motiv pentru care Cârmuitorul hotărăşte, ca dragomanul Hristea să fie lăsat nesupărat. [1]).

Hagi Tănase Ţoncovici, venit în Călăraşi la 1836, din Silistra, fost preşedinte al Comisiei târgului, ca să poată să-şi încaseze nişte bani, 275 de lei, ce pretindea că i se mai cuvin dela executarea clădirei cazarmei de infanterie la 1842, se dă drept supus... britanic! şi reclamă Depart. din lăuntru şi Consulului Britanic, să i se facă dreptate. [2]).

La 10 Ianuar 1849, Dumitrache Avalopulo, contraciul cărnei reclamă că unii cârciumari taie carne de porc şi de vacă şi-l concurează; a găsit chiar o vacă întreagă la un cârciumar. I se răspunde, că pentru carnea de porc n'are cuvânt, că contractul priveşte numai carnea de vacă, pentru care s'au luat măsuri. [3]).

Sub regimul libertăţei şi al egalităţei din 1848, Tudoran Bărbieru şi Costache Stănescu, reclamă la 26 August chiar pe preşedintele Comisiei Târgului, Ioan Minea, care a primit cererea lor, dar spun ei nu le-a făcut dreptate *„se vede că hârtia s'a pus în dela(dosarul) celor cari nu voeşte D-lui a le căuta dreptate"*. Locţiitorul cârmuitorului, Paraschivescu, scrie drept rezoluţie *„...aceasta nu dovedeşte decât puţina pătrundere ce Domnii comisari au încă la îndatoririle D-lor..."* [4]).

La 25 Septembre 1851 avem reclamaţia bărbierului Alecu; o calfă a lui, Tudorache, a luat toţi banii, adică o sută de sfanţi ce a plătit căminarul Mosh (Ştefan Hagi Mosco proprietarul dela Cocargea) pentru cinci luni de bărbiereală, apoi s'a dus la cafeneaua din faţă unde trage clienţii lui Alecu şi-i bărbiereşte în... cafenea [5]).

* * *

Condamnaţii la închisoare, condamnaţi fie de judecători, fie de cârmuire erau ţinuţi în arestul poliţiei. Criminalii ispăşeau vinovăţia la ocnă.

Arestul poliţiei era în câteva chilii, din chiliile ce înconjurau şi aparţineau bisericei; se plătea chirie, 250 de lei pe 6 luni, dela Sft. Dumitru 1842 până la Sft. Gheorghe 1843; dar chiliile nu erau în bună stare, pentrucă la această dată vedem că se cere de cârmuire listă dela poliţie, pentru meremetul trebuincios.

Hrana şi întreţinerea arestanţilor era o problemă, care făcea multe încurcături Comisiei târgului, pentrucă nu erau parale; din această cauză

---

[1]) Doc. CXI. Arh. Prim. Dos. 2/1847.
[2]) Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 98, 99, 100; la 17 Oct. 1847.
[3]) Idem. Dos. 2/1848.
[4]) Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 57.
[5]) Idem. Dos. 2/comun cu 1/1850—51.

www.dacoromanica.ro

se făceau conturi de întreţinere, cari se trimiteau Departamentului din lăuntru spre achitare. La 13 Noembrie 1842 se primeşte poruncă ca numai arestaţii de judecătorie sau dregătorii administrative, să fie hrăniţi din cassa orăşănescului Stat; toţi arestaţii să lucreze la particulari în oraş, sub pază, ca să economisească cheltuiala cu hrana şi prisosul plăţei să se dea cassei magistratului; poliţia trebuia să înştiinţeze Magistratul (primarul) de câţi oameni dă la lucru şi cu ce plată; şi în sfârşit, o măsură care iese din ordinea celor obişnuite este că, în *„hotărîrea judecătorilor să se treacă şi despăgubirea în bani a Magistratului, pentru întreţinerea arestanţilor, aceasta, în urma înţelegerei cu Departamentul Dreptăţei"* [1]).

La 4 Ianuar 1843, ocârmuitorul face cunoscut, că porunca de mai sus se desfiinţează, rămânând ca hrana arestaţilor să fie ca şi înainte în grija poliţiei şi în socoteala cassei oraşului, care avea să fie despăgubită de Logofeţia Dreptăţei.

In 1836 s'au cheltuit pentru arestaţii poliţiei 454 lei 51 bani. In 1837 s'au cheltuit pentru arestaţii poliţiei 370 lei 48 bani. In 1838 s'au cheltuit 610 lei, 48 bani. In 1842 s'au cheltuit 1251 lei pentru 1913 zile de arest. In 1843 s'au cheltuit 1196 lei pentru 6096 zile de arest, plus 216 lei, 18 parale pentru luminat şi spălat [2]).

POŞTA.

Poşta cuprindea transportul persoanelor şi a corespondenţei. Făcea parte din organizaţia Ţărei şi se da în întreprindere celui care oferea mai mult.

In 1830 a fost antreprenor baronul Hristofor Sachelarie; prin contractul încheiat se stabilesc toate condiţiile funcţionărei acestui serviciu. Expediţia *„cărţilor"* adică corespondenţa oficială se făcea de două ori pe săptămână, cea particulară plătea câte doi bani la gram de scrisoare, pentru fiecare poştă (20 kilometri), şi se putea da sub luare de adeverinţă, dacă se plătea îndoit această taxă. Taxa pentru călători era de 12 parale de cal şi de ceas, socotindu-se poşta de 4 ceasuri. [3]).

La licitaţia din 1835, poştele au fost arendate pe porţiuni de drumuri. Linia Bucureşti-Călăraşi, pe „Drumul Sărei" şi pe la Sărulești-Barza, cale

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2/1842—43, adr. 5996. Vezi doc. CXII. Ord. Depart. din lăuntru 6503 semnat de Teodor Văcărescu şi Steriadis. Copiat de Scarlat Doicescu.

[2]) Anal. Parl. Vol. 8 pt. I, p. 162; Vol. 9, pt. I. p. 123 şi 887; Vol. 13, p. 121; Vol. 14, p. 387.

[3]) Const. Minescu. Ist. poştelor române, 1916, p. 144.

www.dacoromanica.ro

de 6 poşte, a fost luată de paharnicul Ioan Roset. Era obligat să ţie 144 de cai, cu preţ de 460 de lei calul.

Linia Buzău-Călăraşi, care avea printre alte popasuri, unul la Zlota (zis uneori şi Zlama) [1]), între Slobozia şi Călăraşi, a fost luată de Hiliel sarafbaşa. Era obligat să aibă 60 de cai cu preţ de 415 lei calul [2]).

Contractul s'a reînoit în 1841 cu mici îmbunătăţiri ; s'au înfiinţat trăsuri braşoveneşti, cu leagăn şi coviltir, în care încăpeau 6 persoane ; gazetele trebuiau duse cu poşta ; s'au creiat şi ştafetari speciali pentru înştiinţările grabnice, fie ale Stăpânirei, fie ale particularilor.

Printr'un nou contract din 1846, taxele de transport s'au ridicat la 25 parale de cal şi de oră, socotindu-se poşta de 4 ceasuri, făcea pentru o distanţă de 20 kilometri, 100 parale. Taxele pentru corespondenţă sunt 4 bani de dram de poştă.

In 1848, linia Călăraşi o ia în antrepriză paharnicul Nicolai Alexandrescu, cu 274 lei de cal.

Drumul spre Bucureşti se făcea prin Coadele, Moara Săracă, Ciorăşălu, Olteniţa, Negoeşti şi Oreşti ; drumul spre Brăila se făcea prin Şocarici, Ludeşti, Făcăeni, Gura Ialomiţei, Berteşti, Rama, Frumuşica şi Brăila [3]).

Şeful unei linii de poştă se numea căpitan de poştă. In 1837, în Călăraşi era căpitan de poştă postelnicul Ioan Rădache, care a şi murit aici la 2 Aprilie ace'aş an [4]). Expeditor în 1838 era unul Bărbătescu [5]). In 1834 era căpitan de poştă unul Matache Stoicescu şi Profir Grigore postaş. [6]).

Călărăşenilor le venea mai uşor să se servească de surugii sau cărăuşi localnici ; se asociau mai mulţi la o căruţă cu coviltir, înhămată cu trei sau patru cai şi porneau împreună încotro aveau treabă. Dar nu putea pleca nimeni fără răvaş sau *„porojnă"*, eliberată de poliţie ; răvaşul se elibera pe chezăşia a cel puţin 2 persoane cunoscute şi cuprindea numele persoanelor, felul vehiculului, numărul şi semnalmentele cailor, şi era valabil pe un număr fix de zile.

Se făcea un control sever tuturor călătorilor. Când în Martie 1843, Kir Dumitrache Calfoglu cu soţia, au plecat pentru totdeauna din satul Manuc,

---

[1]) Anal. Parl. Vol. 3 pt. I, p. 562.
[2]) Anal. Parl Vol. 6, pt. I, p. 37, 101 şi 113.
[3]) Almanahul Statului.
[4]) Arh. Prim. Actele Stării Civile pe 1837.
[5]) Almanahul Statului pe 1838.
[6]) Arh. Prim. Registru pentru trecerea răvaşelor de drum pe 1843, la nr. 636.

www.dacoromanica.ro

...a strigat pristavul în tot cuprinsul oraşului, trei, patru zile de rând, pentruca să se arate la poliţie, de nu cumva avea a luă cinevaşi, bani, de la pomenitul şi nearătându-se nimeni, i s'a dat răvaş fără chezaş, aflându-se om străin [1]).

Cu răvaş şi pe chezăşie pleacă chiar şi persoanele oficiale. Pe chezăşie pleacă Hagi Tănase Ţoncovici în Ianuar 1843 ; tot pe chezăşie pleacă la Bucureşti în Mai şi în Septembrie 1843, Napoleon Tavernier *„dohtorul Judeţului"*, împreună cu Marghioala, cucoana lui, cu patru copii, Idalina, Chiriachiţa, Anica şi Alexandru, cu două slujnice, Dobra şi Iana [2]).

Pe chezăşie pleacă şi fostul poliţai Costache Moscu, cu tot calabalâcul lui la Bucureşti, căci porunca era pentru toţi fără osebire. [3]).

BISERICA.

La începutul epocei de care ne ocupăm, 1833—1852, biserica din Călăraşi era aproape complect dărâmată în urma cutremurului dela 26 Decembre 1829. Din această cauză, în această vreme de răsboi şi ciumă, populaţia era tare necăjită.

Când în April 1835, a venit în localitate Alexandru Ghica Vodă, polcovnicul Grigore Poenaru,

...n'a lipsit a-i cere luminatele ajutoare. Şi atunci luminatul nostru protector nepregetând şi nelăsând măcar un minut să treacă, au mers cu toată suita Măriei Sale la biserică.. şi... îndată au şi descoperit prin mila protecsiei Sale ruble şase mii în asignaţie, ce au fost dăruiţi spre înfrumuseţarea acestei biserici, de... muma răposatului general Prosorowschi, ce este îngropat la această sfântă biserică... [4]).

Domnitorul a promis tot sprijinul, aşa cum se şi cuvenea, dar vremea trecea, fără să se facă ceva. La 16 Ianuar 1836, Poenaru face un raport către Epitropia spitalului Colţea, cerând cu insistenţă să se înceapă odată repararea bisericei. Epitropia spitalului Colţea trimite acest raport la Eforia Spitalelor, care, la rândul ei, îl înaintează la Logofeţia trebilor bisericeşti, de unde se răspunde la 4 Martie 1836 :

...la 1833, Exc. Sa D. General Dimitrie... a adresat o scrisoare către Domnul logofăt Barbu Ştirbei, ce se afla atunci ministru al trebilor bisericeşti, prin care zice, că vară-sa prinţesa Prosorowschi, soţa răposatului general Prosorowschi ce este îngropat la biserica din Că-

---

[1]) Idem, la nr. 422.

[2]) Arh. Prim. Registrul Răvaşelor de drum pe 1843, la Nr. 573.

[3]) Idem, la Nr. 646.

[4]) Act. Eforiei. Dos. 2/1831, 16/II 1836. f. 124. Vezi si doc. CXIII.

www.dacoromanica.ro

lăraşi, i-au scris Exc. Sale, că doreşte a ajutora din parte-i la clădirea din nou a aceştii biserici cu 6.000 de ruble, dacă vor voi enoriaşii să se îndeletnicească cu această lucrare.

Condiţiunea era pusă de prisos, pentrucă locuitorii Călăraşului fusese întrebaţi încă din Septembre trecut, 1835, dacă sunt dispuşi să refacă biserica şi toţi au răspuns afirmativ. Cârmuitorul Polizu scria la 22 Septembrie 1835:

Comisia a făcut pohtire acestor locuitori şi au dat toţi răspuns că ei sunt doritori pentru clădirea sfintei biserici a da ajutor cu ceia ce puterea îi va ajuta, la care Comisia are şi a doua nădejde, după sora răposatului general Prosorowschi şi la un polcovnic Grigore şi la alţi vreo doi pământeni tot de aici, că se vor sili întru săvârşirea sfântului locaş [1]).

Incât nimic nu se opunea la această reparare. Ştirbei o aprobă, dar se şi miră că Poenaru ştia de existenţa celor şase mii de ruble [2]).

Biserica s'a făcut după un deviz de 41489 de lei [3]).

In acea vreme, actele de stare civilă erau ţinute de protopop, părintele Andrei; lui s'au trimes la 24 Septembre 1834, şase condici pentru ţinerea acestor acte [4]).

Din 1844 şi până la 1852 au fost doi protopopi în acest judeţ, părintele Zamfir Mirodot la plasa Bălţi şi Borcea, şi părintele Mirea Hartofilache, la plasa Ialomiţa şi Câmpul [5]).

Şi populaţia evreiască, care era destul de numeroasă aici, avea o casă de rugăciuni, cu un slujitor ambulant, Mendel, care venea când era chemat, sau când era nevoe [6]).

ŞCOALA.

In cuvântarea rostită în 1833 de Dvornicul Ştirbei, membru al Eforiei şcoalei, se spune:

...intr'această vreme s'au aşezat şcoale începătoare mai pe la toate judeţele, şi astăzi numai patru judeţe sânt la cari nu s'au aşezat încă şcoale. adică Slam-Râmnic, Dâmboviţa, Ialomiţa şi Teleorman... [7]).

---

[1]) Arh. Stat., Ad-tive noi, jud. Ialom. Dos. 1780/1835. Delă pentru clădirea sfintei biserici.

[2]) Arh. Eforiei Dos 2/1831, raportul Nr. 574.

[3]) Idem, dos. 11/1836.

[4]) Arh. Stat., Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 2164/1834. Se răspunde de primire la 9 Octombre 1834.

[5]) Almanahul Statului la Biblioteca Academiei.

[6]) Arh. Prim., Registru de revase pe 1843.

[7]) Buletinul Oficial din 11 Februar 1833, p. 62.

www.dacoromanica.ro

O asemenea lipsă trebuia numai decât împlinită ; de aceea în primul proiect de buget pe 1833, se trece suma de 4500 de lei, să se facă

o şcoală pentru învăţătura copiilor, care şcoală, cu îndemnare şi ajutorul Otcârmuirei şi a polcovnicului Grigore, arendaş, s'au şi pus în lucrare... [1]).

Meritul acestei iniţiative îl are polcovnicul Grigore Poenaru. El, ca arendaş şi reprezentant aici al Epitropiei Colţea a cerut şi a obţinut dela Epitropie locul gratuit, locul pe care se află şi azi şcoala nr. 2 de băeţi. Totuşi lucrurile mergeau greu pentrucă nu erau bani; tocmai în primăvara anului 1835 s'a început clădirea,

...din zid, ca să fie temeinică, pentru totdeauna, şi ca să se poată întâmpina cheltuelile unei asemenea zidiri, cinstita Dvornicie, osăbit de lei 6330 ce au slobozit din veniturile târgului, adunaţi pe anii trecuţi, va mai slobozi încă pe trei ani toate acele venituri ale târgului... de aceia, Comisia... să găsească pe cine vor socoti a să însărcina cu această îngrijire şi acela cheltuind, să rămâe a-şi primi banii din venitul târgului pe trei ani... [2]).

Această însărcinare şi-a luat-o Grigore Poenaru.

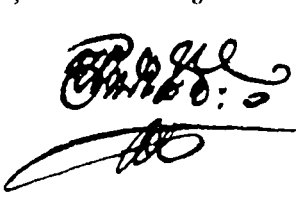

Semnătura polcovnicului Grigore Poenaru

La 26 August 1835, pentru complectarea banilor necesari, s'a făcut un împrumut de 2189 lei, dela Sfatul Orăşănesc din Bucureşti. [3]).

La 28 Octombrie 1835, Comisia târgului comunică cârmuitorului Polizu, că şcoala costă 16300 de lei, o sală de cinci stânjeni lungime şi trei şi jumătate lărgime *„precum în plan se coprinde"*, ridicată de două palme dela pământ, învălită cu olane şi cu două odăi pentru profesor. [4]).

Cu tot zorul ce da Ocârmuitorul Polizu, polcovnicului Grigore Poenaru, şcoala nu era gata în 1836. [5]).

In raportul marelui vornic din lăuntru, Mihail Ghica, către Obştească Adunare din 1836, spune că :

...numai la târgul Călăraşi, care fiind un oraş mic şi hălăduitorii

---

[1]) Anal. Parl. Vol. IV, pt. I, p. 378.

[2]) Arh. Stat., Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 1775/1835. Facerea şcoalei naţionale Vezi doc. CLXV.

[3]) Idem. Dos. 1777/1835. Pentru întărirea cilenilor.

[4]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialomiţa. Dos. 1775/1835

[5]) Idem, la 24 Octombre 1835.

www.dacoromanica.ro

neputând fi în stare ca să contribuiască o sumă mai însemnătoare pentru clădirea unei asemenea zidiri de şcoală...

a autorizat să se cheltuiască veniturile târgului pe încă trei ani, ca să se poată face şcoala. [1]).

După atâtea sforţări, şcoala a fost gata în 1837. Orăşanii i-au făcut şi împrejmuire cu toate protestările arendaşului Ioniţă Petrescu, pentru un loc rămas fără rost între şcoală şi casa lui Ceauş Dinu Clăcaşu [2]).

Primul profesor a fost Ioan Gherasim Gorjanul, plătit cu 250 de lei pe lună, locuinţă şi 350 lei pentru încălzitul şcoalei. Gorjan venea din Vălenii de Munte, unde fusese dascăl în 1836, dar s'a certat acolo cu medelnicerul Mârza, care nu preţuia pe dascăli şi l'a înjurat în faţa slugilor şi era să-l şi bată. A venit în Călăraşi în August 1837, plătindu-i-se din bugetul şcoalelor 72 de lei pentru drum. [3]).

Toată lumea se interesa de şcoală. In 1838, Clucerul Ion Rahtivan, cârmuitor, îndatorează cilenii târgului *„să meargă a face chibzuire de meremet (reparaţii) la şcoală"*. [4]).

Şi pentrucă şcoala era acum neîncăpătoare pentru toţi elevii s'a intervenit la Centru şi Vornicia dă poruncă, *„să se sloboadă din banii Comisiei lei 3181 pentru lărgirea şcoalei"* [5]) iar la 16 Noembrie 1840, cârmuitorul dă ordin să se pardosească şcoala cu scânduri. [6]).

Gorjan a stat în Călăraşi până în Septembre 1842, când a fost mutat la Ploeşti, iar în locul lui a venit Grigore Constantinescu din Ruşii de Vede. [7]). In actele Primăriei, se găseşte o adresă a cârmuitorului K. Filipescu, din 13 Noembrie 1842, în care se vorbeşte de plecarea la Ploeşti a profesorului şcoalei, Paligoria ; ar rezulta, sau că Grigore Constantinescu nu s'a prezintat imediat la catedra lui din Călăraşi şi a fost suplinit câtva timp de acest Paligoria, sau că Gorjan era poreclit de Călărăşani „Paligoria". [8]).

Grigore Constantinescu era un om instruit şi entuziast.

La urcarea pe tron a lui Bibescu Vodă, ales la 1 Ianuar 1843, a ţinut un discurs înflăcărat :

...un soare strălucit şi plin de mângâere de atâtea veacuri dorit Românilor, lumină în sfârşit ziua de astăzi, ca să fie acum şi începutul

---

[1]) Anal. Parl. Vol. VI, pt. I, p. 700.
[2]) Actele Eforiei. Dos. 21/1837.
[3]) Anal Parl. Vol. IX, pt. I, p. 346. I. C. Filiti, l. c. p. 229.
[4]) Arh. Prim. Dela 8/1838, înreg. la nr. 22.
[5]) Arh. Prim. Dela 8/1838 înreg. la nr. 39.
[6]) Idem, Reg. de intrare şi eşire din 1840—41, la nr. 3.
[7]) Anal. Parl. Vol. 13, pt. I, p. 213, ord. 802.
[8]) Arh. Prim. Dos. 2/1842—43, nr. 6496 din 12 Dec. 1842.

www.dacoromanica.ro

unei noi epoce de fericire pentru Țara Românească.., azi se sue ca să nu mai scoboare, pe tronul acestui principat, Alesul Stăpânitor de Români..." [1]).

Grigore Constantinescu

De școală se interesa nu numai Eforia școalelor, ci și Departam. din lăuntru, care trimitea pentru *„Biblioteca"* școalei, toate scrierile literare ce apăreau în București, originale ori traduceri.

La 24 Septembre 1845 Departam. din lăuntru scrie Comisiei târgului, să alcătuiască o condică în care să se înscrie titlurile cărților și numărul volumelor, care se vor păstra de profesor. Când profesorul se va schimba, să predea biblioteca după condică. [2]).

Cu acest prilej, profesorul Grigore Constantinescu întocmește inventarul bibliotecei, scriind foarte frumos, în majoritate cu litere latine, la 28 Martie 1846. [3]).

In acest timp clădirea școalei începuse să se strice *„în cât este de neapărată trebuință a se meremetisi, ca să se poată urma și dacum înainte regulat cursul învățăturilor într'ânsa"*. Comisia târgului se duce la școală și întocmește listă de cele strict necesare și la 24 August 1847, Iți c Apfelbaum Ovreiul, se însărcinează cu executarea reparațiilor și procurarea obiectelor necesare. Printre aceste obiecte figurează și *„opt bănci noi lucrate tâmplărește cu te'egraf..."* [4]); acestea erau bănci obicinuite, care aveau în fața lor un jghiab de tablă ori de lemn, care se umpea cu nisip și pe cari copiii învățau să scrie și să socotească foarte repede, telegrafic.

Cu începerea anului școlar 1847, se adaugă un al doilea profesor [5]).

In anul revoluției 1848, aflăm la 8 Martie un lucru nou. Aflăm că în acest târg abia în formație, existase până la începutul anului 1848, un profesor Bonesu, *„dascăl franțozesc și alte limbi"*. La această dată, Maria, soția lui Bonesu, rămasă văduvă cu patru copii, cere un ajutor de la Comisia târgului [6]).

---

[1]) Acad. Rom. Manuscrisul 3133 fila 14. Biblioteca lui Dionisie Romano, episcopul Buzăului, Vol. 5 din 1819—1859. Doc. CLI.

[2]) Vezi doc. CXIV.

[3]) Arh. Prim. Dos. 2/1843 fila 103 și fila 57.

[4]) Idem, Dos. 2/1847, doc. CXV și registru de intrare 1846—47.

[5]) Anal. Parl. Vol. 16 pt. I, p. 374 și Vol. 17, pt. I, p. 326.

[6]) Arh. Prim. Anul 1848, Marte. Doc. CXVI.

www.dacoromanica.ro

Mai dăm de un profesor Dorde sau Dorode, care moare în Călăraşi în timpul revoluţiei, dar nu ştim de va fi fost profesor în Călăraşi sau vântul revoluţiei îl va fi adus întâmplător pe aici [1]).

Isbucnirea revoluţiei urmată de ocupaţia străină rusă şi turcă, a avut de rezultat închiderea şcoalei timp de trei ani, până la 1 Ianuar 1851.

Localul şcoalei a servit de cvartir soldaţilor maiorului Scordeli, cari au dărâmat localul şi au împrăştiat obiectele şcoalei [2]).

In Februar 1850 se intervine pe lângă comandirul maior Scordeli să libereze şcoala [3]), dar în toamnă, la 27 Septembrie 1850, Comisia târgului comunică cârmuirei că *„şcoala este într'o stare de dărăpănare, că nu va rezistenta iernei de nu se va meremetisi, şi nici alt local de şcoală nu se va putea găsi"* [4]).

Surprins şi supărat de această veste, cârmuitorul Florescu, la 14 Octombrie, face răspunzători pe cilenii târgului de derăpănarea şcoalei şi împrăştierea obiectelor ei, obligându-i să pue totul în regulă, pentrucă Guvernul a dat ordin să se deschidă numai decât şcoala la 1 Ianuar 1851.

S'au făcut devize şi reparaţii, s'au făcut cercetări şi s'a găsit biblioteca, s'a mai găsit un dulap al şcoalei la poliţie ; s'a mai dat porunci ca *„toate mobilele sau verice alt obiect proprietate a şcoalei, însuşite de alţii, să se strângă ori de unde ar fi"*, şi încet, încet, lucrurile s'au readunat şi şcoala a fost deschisă la 1 Ianuar 1851 [5]).

Şcoala are acum patru clase cu doi profesori, Răducan Mitran la clasa întâi şi a doua şi M. Petrescu la a 3-a şi a 4-a. Tot în acest timp, în 1851 se deschide în Bucureşti şcoala de Arte şi Meserii. Departamentul din lăuntru cere să se trimită la Bucureşti doi elevi bursieri, să înveţe meşteşuguri. Pe baza acestui ordin poliţaiul Darzali cere Comisiei târgului, să se caute doi tineri până la 14 ani, cu ştiinţă de puţină carte, cari să plece la Bucureşti pe cinci ani, având îmbrăcăminte şi hrană dela Stăpânire [6]).

La 20 Decembrie 1851, Comisiunea târgului recomandă pe Niculae Costescu şi Costache Predeleanu, le-a dat înscrisuri la mână şi i-a pornit la Bucureşti. Ceva mai târziu, la 17 Ianuar 1852, s'a făcut şi o reclamaţie din partea lui Ivanciu Croitoru, care protesta că nu i s'a trimis copilul lui [7]).

[1]) Arh. Prim. Dos. 1/48, doc. CXVII.
[2]) Idem, Dos. 1/1850, fila 23.
[3]) Idem, fila 164.
[4]) Idem. Dos. 1/1848/50, fila 353.
[5]) Idem, fila 367; dos. 1/1850, fila 393, 394, 395; dos. 1/1850/51, fila 23. doc. CXVIII.
[6]) Arh. Prim. Dos. 3/1852, fila 11 şi 12.
[7]) Idem, 17 Ghenar 1852.

www.dacoromanica.ro

Din cei doi bursieri, Constantin Predeleanu, a ajuns mai târziu pictor şi a scris şi o broşurică, cu date foarte interesante asupra acestui oraş şi judeţ, tipărită în 1884, pe care am citat-o de mai multe ori aici.

Interesul pentru şcoala din Călăraşi începe să se manifeste şi pe cale practică. Marele Ceauş Ioniţă Petrescu, dărueşte pentru şcoală un fond, din care să se ajute copii săraci şi silitori. Ioan Vasiliu, preşedintele Comisiei târgului, distribue haine, şăpci şi pantofi, în valoare totală de 265 de lei, din acest fond, elevilor: Hristea Stan, Rădulescu Alexandru, Teodor Gheorghe, Mitrea Stan, Pavelescu Zamfir şi Ionică Matei [1]).

La 31 August 1851, Călăraşul este vizitat de mitropolitul Ţării; ca o urmare a acestei vizite se dă ordin să se pue icoana Maicei Domnului Isus Hristos în şcoală, pentrucă *„instrucţia religioasă fiind unul din elementele cele mai importante ale instrucţiei primare, adaugă poftire a se face cele de cuviinţă într'aceasta"* [2]).

In vara anului 1851 se fac reparaţiuni importante şcoalei, de meşterii Niculae Dulgheru, Vâlcu Dulgheru, Ioniţă Dulgheru şi H. Petre, zidar [3]). In acelaş an profesorul Petrescu face un nou inventar al bibliotecei [4]). Era nevoe de acest inventar, pentrucă se împrumutau cărţile bibliotecei celor ce voiau să le cerceteze şi atunci, ca şi acum, mulţi nu mai înapoiau cărţile împrumutate. Aşa s'a întâmplat cu nişte cărţi date lui Costache Maltezeanu, care s'a mutat la Bucureşti, fără să înapoeze cărţile împrumutate; a fost nevoe să se intervie prin cârmuire în această împrejurare [5]).

Cu începutul noului războiu ruso-turc, ris Războiul Crimeei, al cărui prolog a început aici în Călăraşi, şcoala a suferit o nouă eclipsă, pe care o vom descri cu alt prilej.

ARMATA.

Regimul fanariot a distrus aproape complect armata naţională, aşa că până la 1830 nu se mai poate vorbi de armată românească. Odată cu înfiinţarea carantinelor în 1830, s'a înfiinţat şi un corp de paznici ai carantinelor, organizaţi milităreşte; aceştia sunt primul sâmbure de refacere a armatei pământene, a miliţiei active de după 1830.

Capitolul al IX-lea din Regul. Organic, se ocupă cu organizarea acestei miliţii naţionale, care avea să îndeplinească serviciul pazei graniţelor,

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2/1852—53, fila 109.
[2]) Arh. Prim Dos. 2/1852—53, fila 310.
[3]) Idem, Dos. 2/1851, fila 82.
[4]) Arh. Prim. Dos. 2/1851, fila 91.
[5]) Idem, Dos. 3/1852. fila 57, Doc. CXIX.

www.dacoromanica.ro

cordonul sanitar al carantinelor şi serviciul Bucureştiului şi al Craiovei.

In locul celor zece mii de slujitori (10072), întrebuinţaţi până atunci la paza graniţelor, la ducerea şi executarea poruncilor autorităţilor, s'a creiat corpul dorobanţilor ; la început acest corp avea numai 660 de oameni pentru tot Principatul, mai apoi 4650, din cari numai o treime era în activitate, cu schimb la fiecare zece zile [1]).

După votarea legei recrutărei, în Ialomiţa, unde se socoteau 4842 de familii, care trebuiau să dea pentru miliţia activă 93 de recruţi, au dat în 1835 numai 45 de recruţi. In 1836 au dat 46 de recruţi, în 1837 au dat 60 de recruţi [2]).

Prezenţa Ruşilor în Călăraşi până în 1836, când au evacuat Silistra, a creiat o situaţie excepţională aici ; războiul început în 1828 şi faptul că stabul principal al trupe'or ruseşti a fost în Călăraşi, fac să presupunem, că aici trebue să fi fost cazarme provizorii şi instalaţii accesorii unei armate în război. Lucrare mai mare, stabilă, făcută de Ruşi, a fost cazarma de cavalerie, care a ţinut multă vreme, clădită pe locul unde este astăzi liceul de băeţi [3]).

Dintr'o descriere de mai târziu, din 22 Octombrie 1851, aflăm că această cazarmă se compunea din : a) o casă de gard, tencuită cu pământ, învălită cu olane şi pardosită cu scânduri ; b) o cazarmă de gard lipită cu pământ, învelită cu stuf ; c) o magazie de gard lipită cu pământ şi învelită cu stuf ; d) şi un grajd de gard învelit cu stuf [4]).

Probabil că în această cazarmă s'au instalat primele unităţi stabile ale armatei naţionale, după plecarea Ruşilor.

Mobilitatea formaţiunelor militare, mai ales atunci, în perioada de creiare a armatei române, ne împiedică să putem identifica exact unităţile militare care au trecut prin Călăraşi în acel timp. Vom reda numai ştirile pozitive ce avem asupra acestui capitol, în ordinea lor cronologică.

Este sigur că, imediat dupe înfiinţarea carantinelor, în Călăraşi erau paznicii români organizaţi milităreşte, cari făceau controlul malului Dunărei.

In 1833, când s'a mutat capitala judeţului aici, găsim în Călăraşi casa *„nacealnicului iatapului"* rusesc, şi casa *„comandirului miliţiei pământeneşti"*; în această din urmă casă a *„cfartiruit domnul maior Filipescu"*; ceeace dovedeşte că în 1833 erau *„miliţieni pământeneşti"* în Călăraşi [5]).

---

[1]) Raportul lui Ştirbei către Kiselef, în Convorbiri Liter. Anul XXII, p. 1038—39.

[2]) Anal. Parl. Vol. IX, pt. I, p. 290.

[3]) Arh. Stat. Ad-tive noi, jud. Ialom. Dos. 928/1831. Delă pentru un grajd de 20 cai la Călăraşi.

[4]) Arh. Prim. Dos. 2 comun cu 1, din 1850—51, adresa 7454.

[5]) Vezi capitolul „Mutarea capitalei".

www.dacoromanica.ro

La 9 Martie 1834, văduva Kaliţa, soţia răposatului biv Ceauş Gheorghe, de aici, săracă, având şi o fată mare, se plânge Ocârmuirei, că are în cvartir doi ofiţeri *„din oştirea pământeană"*, pentru care cere să i se plătească o chirie [1]).

Tot în acea vreme, la 11 Martie 1834, Ocârmuirea cere să se cercedeze de către poliţie *„dacă s'au plătit îndestularea orăşenilor de către D... Brătianu şi Niculescu"*, pentru hrana soldaţilor, de când şi până când... [2]).

La 3 Decembrie 1834, era în Călăraşi polcul I. Comandirul roatei a patra a acestui polc, parucicul Alexandrescu, scria cinstitei poliţii a oraşuiui Călăraşi :

> *Primindu-se otnoşenia Cinst. Poliţii de supt nr. 203, în pricina mutării spitalului, această poliţie, după porunca otcârmuitorului au găsit două case ale lui Ceauş Trandafir şi a lui Ilie Armeanu.*
>
> *Pentru care se răspunde că aceste încăperi nu sunt destoinice a fi pentru lazaret* [3]).

Este o dovadă că acum s'a aşezat în Călăraşi o unitate militară stabilă. care avea nevoie şi de spital.

In primăvara anului 1835, în April, Călăraşul a fost vizitat de domnitorul Alexandru Ghica ; onorurile militare au fost date de un polc, care era acum sub comanda căpitanului Budişteanu.

In toamna aceluiaş an, la 4 Noembrie 1835, Budişteanu este în căutarea altor case pentru spital ; în acest scop se adresează Cârmuitorului Polizu, care scrie Comisiei târgului :

> *Fiindcă D. Căpitan Budişteanu prin adresul cu nr. 388, cere a se găsi altă încăpere* pentru spitalul roţii, *încredinţându-mă că cea întâi găsită din întâmplare s'au oprit. Se scrie Comisiei ca prin înţelegere cu poliţia oraşului, să se găsească altă asemenea casă tot cu tocmeală de galbeni împărăteşti 20 pe an.*
>
> *La care Comisia răspunde : „în târgul Călăraşi nu sunt alte încăperi pentru spitalul miliţiei decât casele D. Sluger Hristodor,* unde şi până acum au fost spital", — *dar cari au nevoe de meremet...* [4]).

ceeace dovedeşte că soldaţii erau daţi în cvartir pe la locuitori, şi comandanţii respectivi plăteau cetăţenilor întreţinerea acestor soldaţi.

Ce se va fi făcut în această chestiune, nu ştim, dar în veniturile casei

---

[1]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 41006/1834. Feluri de pricini, la 9 Marte 1834.

[2]) Idem, 11 Marte 1834.

[3]) Arh. Stat. Ad-tive noi. jud. Ialom. Dos. 4113/1834.

[4]) Idem, Dos. 1782/1835.

www.dacoromanica.ro

miliţiei pe 1835, găsim trecute printre alte sume şi *„630 lei, opriţi din leafa căpitanului Budişteanu, chiria lazaretului dela Călăraşi"* [1]).

Spre toamna anului 1836, Ruşii încep să evacueze Silistra şi deci şi Călăraşul ; pentru productele şi lucrurile ce le mai rămăsese prin magazii şi de care nu aveau nevoie, se ţine mezat între 21—25 şi 28—30 August [2]).

La 27 Ianuar 1837 se face mare vâlvă în Călăraşi, pentrucă se anunţă sosirea în acest oraş, ca să ia reşedinţă aici, prima unitate de cavalerie; venea din Ploeşti un escadron sub comanda căpitanului Filipescu [3]).

Cârmuitorul I. M. Grădişteanu, dă ordine să se repare numai decât ceeace mai rămăsese din cazarma de cavalerie, care fusese sub Ruşi. Se fac devize, se caută meşteri şi cu bunăvoinţă se pune totul în regulă, cheltuindu-se 773 de lei şi 10 parale. [4]).

Immulţirea trupelor în această garnizoană, îmmulţeşte şi numărul bolnavilor. In acest an se plăteşte 2143 de lei şi 21 bani pentru medicamentele date de spiţeria *„Trei trandafiri"*, din . .?, pentru medicamentele ce s'au furnizat timp de opt luni, de la 1 Ianuar până la 1 Septembre 1837. [5]).

In acelaş an, în 1837, polcovnicul Grigore Poenaru, ca contractu, a luat să lucreze clădirea unei mari magazii de proviant a etapului din Călaraşi. Magazia a fost învelită cu olane şi a costat 23,500 de lei. [6]).

Cu prilejul venirei în Călăraşi, în acest an, 1837, a Domnitorilor Alex. Ghica şi Mihai Sturza, ca să salute pe Sultanul ce venea la Silistra, convoiul şi parada militară a fost condusă de polcovnicul Obodescu, ajutorul şefului oştirilor. S'au dat atunci polcului al doilea :

> *„sloboziţi praporcicului Piteşteanu 364 lei şi cançelariei cavaleriei; sloboziţi polcovnicului Odobescu, pentru vinul şi gratificaţia cinurilor de jos din garnizoana Călăraşi, la aflarea Inălţimei Sale, 362 lei. Peste tot 726 lei.* [7]).

S'au mai dat apoi 465 lei polcovnicului Odobescu, pentru lemnele necesare cinurilor de jos ale escadronului al treilea de pedestrime şi muzi-

---

[1]) Anal. Parl. Vol. VII, pt. I, p. 196 : „ce au fost sloboziţi pentru închirierea lazaretului dela punctul Călăraşi, fiindcă nu s'au plătit de D. Căpitan Budişteanu şi s'au poprit din leafa sa".

[2]) Buletinul Ofic. Nr. 25 din 8 August 1836, p. 101.

[3]) Vezi doc. CXX.

[4]) Arh. Prim. Dos. 8/1837, nr. 140 şi 1148 din 4 Martie 1837.

[5]) Anal. Parl. Vol. IX, pt. I, p. 254.

[6]) Anal. Parl. Vol. VII, pt. I, p. 348. Arh. Prim. Dos. 2 comun cu I din 1850—1851, adresa 7454.

[7]) Anal. Parl. vol. 14, pt. 1, p. 235.

www.dacoromanica.ro

canţilor stabului oştirei, ce s'au fost trimis la Călăraşi pentru aşteptarea Măriei Sale Sultanului [1]).

In anul următor, 1838, se face din ordinul Departamentului din lăuntru o cazarmă de zid, învelită cu olane şi pardosită cu scânduri, care a costat 16.000 lei, din cari, Comisia târgului a dat 5500 lei şi restul s'a adunat din contribuţia locuitorilor. Lucrarea a fost executată de Hagi Tănase Ţoncovici. [2]).

In 1838, spitalul ostăşesc era instalat în casele slugerului Marin, pentru care se plătea chirie pe un an, până la 1 Octombrie 1838, 600 de lei; spitalul avea 10 paturi. [3]).

Din însemnarea lemnelor şi lumânărilor necesare oştirei aflăm numărul soldaţilor cari erau în 1838 în Călăraşi :

> *„pentru o roată de infanterie la 120 oameni şi două escadroane de cavalerie la 280 oameni, peste tot la 400, se cuvine pentru fiert şi pentru încălzit — în care intră şi caraula de lângă carantină şi cancelaria ofiţerului punctului, 140 stânjeni a 60 de lei, 8466, şi 375 oca de lumânări a 2.20 ocaua.* [4]).

In 1839, pentru spitalul ostăşesc s'au cheltuit 1013 lei pentru doctorii, iar pentru nişte reparaţii ce s'au făcut spitalului, s'au cheltuit 172 lei [5]).

La 27 Mai 1841, comandirul ferpostului carantinei, care avea paza graniţei, înştiinţează cârmuirea, că are să vie în localitate 94 cinuri de jos, cari trebuesc daţi în cvartir pe la locuitori ; această cvartiruire trebuia s'o facă poliţia întrucât târgul nu avea magistrat, adică primar, care în conformitate cu îndatoririle Sfatului orăşenesc (art. 12), era obligat să facă aceste cvartiruiri. Intreţinerea soldaţilor daţi în cvartir, cădea în sarcina locuitorilor, cari erau despăgubiţi de comandantul soldaţilor. [6]).

Procedarea nu era practică şi da loc la abuzuri şi reclamaţiuni. Aşa găsim la 30 Iunie 1841, o reclamaţie semnată de mai mulţi locuitori, cari jeluesc că sunt soldaţi bolnavi prin cvartiruri şi cer cârmuirei *„scoaterea soldaţilor ca să se dea la spital"*. [7]).

Atunci s'a hotărât clădirea unei cazarme noi pentru pihotă, adică pentru infanterie.

Clădirea s'a început în 1841 subt supravegherea maiorului Bureli;

---

[1]) Anal. Parl. Vol. 9, pt. I, p. 217 şi 224.
[2]) Arh. Prim. Dos. 2 comun cu I din 1850—1851, adr. 7454.
[3]) Anal. Parl. Vol. 9, pt. I, p. 1092 şi 1094.
[4]) Idem, Vol. 8, pt. I, p. 306.
[5]) Idem. Vol. 11, pt. I, p. 696.
[6]) Arh. Prim. Dos. 4/41. Doc. CXXI, CXXII, din 27 Mai şi 4 Iunie 1841.
[7]) Cond. de eşire a Prim. pe 1841 la nr. 59 din 30 Iunie.

www.dacoromanica.ro

a fost făcută de Hagi Tănase Ţoncovici şi terminată la 28 Noembrie, pe locul unde sunt azi grajdurile comunale, unde se mai păstrează şi azi ziduri de cărămidă de aproape un metru grosime. [1]).

La începutul anului 1843 se vesteşte, că s'a destinat pentru Călăraşi două escadroane de cavalerie şi o roată de pihotă; cinstita dejurtfie (comandamentul militar) se interesează de starea localurilor şi i se comunică, că sunt în stare proastă. [2]).

Trupele au venit şi s'au instalat cum au putut în cazarma nouă şi la cavalerie, având de comandant pe comandirul Lăzureanu. [3]).

In Octombrie 1844, s'acordă o pensie de 50 de lei pe lună unterofiţerului nobil Ioan Balotă, betejit din cauza unui mal căzut peste el, pe când era trimis în vizitaţia picheturilor punctului Călăraşi. [4]).

In 1847, spitalul ostăşesc din Călăraşi avea un felcer cu 630 de lei pe câte patru luni. Pentru acest spital se fac o sumă de mici cheltueli între cari 1093 lei lui Vintelholder, pentru instrumente ; în total s'au cheltuit în acest an 8419 lei, 23 parale.

Felcerul spitalului, care îndeplinea serviciul de doctor, era chemat şi la Ocoargea de comandirul punctului de acolo. [5]).

La 6 Februar 1848, găsim o plângere semnată de mulţi locuitori, cari protestează contra măsurei ce se luase de a se cvartirui soldaţii prin casele locuitorilor, cu cuvânt că se fac reparaţii la cazarmă, câtă vreme ei ştiu bine, că aceste cazarme sunt în perfectă stare. S'a răspuns atunci locuitorilor că această cvartiruire este de scurtă durată. [6]).

Spitalul ostăşesc a funcţionat şi în 1848 cu un felcer plătit cu 630 lei pe câte patru luni. [7]).

In 1848, la 27 Iunie, în timpul revoluţiei, trupele care erau aici au fost ridicate, urmând ca :

> *„Poliţia şi subadministratorul plăşei Borcea, să hotărâţi numărul de gvardii naţionale ce urmează a ţinea paza cerantinei şi a vămei de aici, vremelniceşte, până la întoarcerea oştirei"* [8]).

In această vreme, la 1848, s'au fixat culorile steagului Ţărei. Studenţii Români aflaţi la Paris. ca să se prezinte uniţi, sub acelaş steag, au

---

[1]) Idem. Dos. 2/1842—43, adr. 6253, şi doc. CXXIII.
[2]) Idem Dos. 2/1843, 18 Febr. copie scrisă de N. Doicescu.
[3]) Idem, fila 100, 18 Aug. 1843, adr. 5501. fila 121 din 12 Oct. 1843 doc. CXXIV.
[4]) nal. Parl. vol. 14, pt. 1. p. 235.
[5]) Anal. Parl. Vol. 16, pt. I, p. 581, 585, 595.
[6]) Arh. Prim. Dos. I/1848, fila 15; 6/II/48. Doc. CXXV.
[7]) Anal. Parl. Vol. 16, pt. I, p. 1124.
[8]) Arh. Prim. Dos. I/1848, fila 40, adr. 3599.

www.dacoromanica.ro

combinat culorile din steagul Moldovei, cari erau albastru şi roş şi d'n steagul Munteniei, care era albastru şi galben, şi au făcut un singur steag, Tricolorul Român. La 21 Iulie 1848, pe baza decretului nr. 252, se face cunoscut Comisiei târgului Călăraşi că :

„1) Stindardele vor fi tricolore. 2) Culorile sunt : albastru închis, galben deschis şi roş cârmâz. 3) Lângă lemn vine albastru, apoi galben şi apoi roş fâlfâind [1]).

In toamna anului 1848 revoluţia a fost înfrântă şi a dat prilej Turcilor şi Ruşilor să ocupe Ţările Româneşti. La 15 Decembrie 1849 întorcându-se în Călăraşi căpitanul Burileanu, comandirul diviz onului al 2-lea, găseşte cazarmele ruinate şi în casele oamenilor erau cvartiruiţ. Cazacii ruşi, de nu mai avea unde să se aşeze şi el [2]).

Printr etrupele care au venit în Călăraşi după revoluţ'e, a fost divizionul I dela Zimnicea. Spitalul ostăşesc d n acest an avea un felcer plătit cu 4 galbeni pe lună. [3]).

In timpul ocupaţiei străine de după revoluţie, s'a mai făcut un grajd mare, zis grajdul dela carantină, aşezat pe locul viran de az' dintre penitenciar şi şcoala de meserii. Era făcut pentru trebuinţele armatei străine, din gard învălit cu stuf, cu material din ostroavele statului şi lucrat de muncitorii săteni [4]).

Şi pe când comandirul Burileanu se plângea, că n'are unde-şi pune soldaţii, arendaşul moşiei, Ioniţă Păltineanu, care reprezenta pe adevăratul arendaş, fratele lui — Constantin Păltineanu, cu dela sine putere a transformat cazarma pihotei în moară de cai şi magazie pentru cerealele moşiei. Intreabă Cavalerul Iacob, inspectorul graniţelor, întreabă cârmuirea, întreabă toţi cu a cui voie s'a făcut această transformare, dar nu ştie nimeni nimic [5]).

La 8 August 1850, găsim în loca'itate un căpitan Locusteanu [6]).

La 26 April 1851 se vesteşte, că divizionul de cavalerie din Călăraşi este mutat la Bucureşti, [7]), iar în cazarma cavaleriei, praporgicul Burileanu, instalează remontul adus din Rusia [8]).

---

[1]) Idem, fila 47, Ord. Depart. din lăuntru nr. 4258, adr. 4015 din 21 Iulie 1848.
[2]) Arh. Prim. Dos. 1/1849—50, fila 50.
[3]) Anal. Parl. Vol. 17. p. 738 şi 763.
[4]) Arh. Prim. Dos. 2 comun cu I/1850 51, adr. 7434.
[5]) Idem, Dos. 1/50—51, doc. CXXVI.
[6]) Idem. Dos. I. 1850, fila 294.
[7]) Idem. Dos. 1/1850— 1851, fila 165.
[8]) Arh. Prim. Dos. 2 comun cu 1/1850—51. Adresa 4812.

www.dacoromanica.ro

Ceeace mai rămăsese din cavalerie, cu praporgicul Mavrocordat, pleacă la Bucureşti, la 12 Septembrie 1851 [1]).

Aceasta este ultima ştire ce avem din această epocă, cu privire la armata din Călăraşi.

CARANTINA. SANATATEA PUBLICA.

Prăpădul ciumei din 1828—29 şi holera din 1831, au făcut pe Ruşi prudenţi. Pentru a preîntâmpina pătrunderea ciumei, care bântuia Turcia, Ruşii au trecut între condiţiile păcei dela Adrianopol, înfiinţarea unui cordon sanitar în lungul Dunărei, cu anumite puncte de observaţie, numite carantine. Regulamentul Organic, în cap. VI, a fixat cu un regulament special, modul de funcţionare al acestor carantine, regulament care constitue primul început de organizare sanitară la noi.

Paza carantinelor o făcea un număr de paznici organizaţi milităreşte, cari au constituit primul sâmbure de refacere a armatei naţionale româneşti.

Toate măsurile carantineşti erau gata la 1831 [2]).

Totul a fost pus sub *„privigherea a trei generali, prin ofiţeri militari, fucţionari de carantină şi medici, cu ajutorul boerilor şi clerului chemaţi în acest scop"* [3]).

In Călăraşi s'a înfiinţat carantina chiar din 1828, odată cu venirea Ruşilor. Nimeni nu putea trece, fără a sta câteva zile în observaţie, după care i se da bilet adeverit de *„Oficiul carantinei"*, cu care putea pleca mai departe. La 6 Septembre 1831, clucerul Grigore Călinescu, a putut să dovedească timpul cât a stat în calitate de capuchehaie la Ţarigrad, cu biletul de ieşire şi de intrare prin carantina din Călăraşi, dela 1 Mai 1828, până la 15 August 1830 [4]).

In 1832 carantina din Călăraşi a fost trecută în rândurile celor de *„clasul"* întâi, şi s'a hotărât facerea unei clădiri speciale, care *„va sluji pe viitorime de isvod pentru asemeni clădiri"* [5]).

Planurile inginereşti sunt alcătuite de maiorul Armudinschi şi lucrarea este luată în antrepriză de pitarul Ioniţă. Clădirea s'a săvârşit cu suma de 350.000 de lei *„ce s'au cheltuit din economiile făcute chiar din bugetul carantinelor, fără să se fi pricinuit vre-o osebită cheltuială"* [6]).

---

[1]) Idem, adresa 6327 din 12 Septembrie 1851.

[2]) Barbu Ştirbei către Kiselef. Raport în Convorbiri Literare Anul XXII, p. 847.

[3]) Hurmuzachi, suplim. I, vol. IV, p. 434. Doc. 313.

[4]) Anal. Parl. Vol. III, pt. I, p. 339.

[5]) Din discursul lui Kiselef la deschiderea celei de a treia sesiuni a Obşteştei Adunări. Anal. Parl. Vol. IV, pt. I, p. 53.

[6]) Anal. Parl. Vol. IV. pt. I, p. 490 şi 53; idem, vol. VI, pt. I, p. 357 şi 507.

www.dacoromanica.ro

Această declarație a lui Kiselef făcută în Obștească Adunare, n'a fost exactă, pentrucă bani n'au fost în casa carantinelor, ci s'au împrumutat cu dobândă dela spătăreasa Elena Erachi (Gheraki) 2550 galbeni, sumă care a apăsat apoi mulți ani asupra Vistieriei [1]).

Clădirea s'a făcut pe tot careul ocupat azi de pompierie, până în gardul din față spitalului și până în mijlocul curței școalei de meserii de astăzi. De formă pătrată, era închisă de jur împrejur cu împrejmuire de zid, cu o intrare în față, unde este intrarea pompieriei de astăzi, și o eșire în partea opusă. La intrare era un portal mare cu două gherete laterale. Pe latura de sud, exact unde este azi strada spitalului, erau două rânduri de clădiri cu un mare număr de camere, pentru diferite întrebuințări ale carantinei. Mai departe, pe malul Borcei, s'a construit o clădire pentru personalul carantinei; această clădire a servit mai târziu, dupe 1852, drept spital, iar azi servește drept închisoare.

Din fericire, imensa clădire a carantinei, făcută în vederea molimelor de ciumă, n'a mai avut prilej să servească în acest scop, pentrucă ciuma n'a mai pătruns la noi dela 1830 încoace. In schimb a servit pentru izolarea celor cari veneau de peste Dunăre, unde a bântuit ciuma cu multă furie până la 1845. Insăși Domnitorii români, Ghica și cu Sturza, au fost găzduiți, adică izolați aici, în 1837, când au fost în Silistra întru întâmpinarea Sultanului venit acolo.

Intreținerea celor izolați în carantină costa câte 20 de parale pe zi, în contul Comisiei târgului. In Ianuar 1838 au fost ținuți în carantină 5 Lipoveni; în Februar acelaș an, a fost un anume Mihai Petrovici, trimis în carantină, în stare de arest *„de către Măria Sa Pașa Silistrei"*, iar în Mai 1838, au fost doi inși, Stoian și Ghiță *„în prepunere că ar fi dintre tâlharii, călcătorii casei lui Dobrică Ceaușescu"* [2]).

O anexă importantă a carantinei, unde se făcea desinfectarea mărfurilor era perigavorul. Pe atunci nu exista parcul de azi. In locul parcului era o împrejmuire pe mal, numită palangan, împrejmuire mobilă dupe cum erau apele mari sau mici. In interiorul palanganului era perigavorul, adică un șir de magazii pentru cereale, dispuse așa fel, că printr'un jghiab, ce realele puteau fi încărcate direct din magazii în vasele de pe Borcea. Mai erau magaziile destinate diferitelor mărfuri pentru export și pentru mărfurile sosite, care urmau să fie dezinfectate. In curtea perigavorului se depozitau mărfurile care nu se stricau de intemperii.

Alături de perigavor, unde-i pichetul de grăniceri azi, era Ferpostul, în care stau paznicii perigavorului și carantinei.

---

[1]) Anal. Parl. Vol. VIII, pt. I, p. 96.

[2]) Vezi doc. XLI, XLII, XLIII.

www.dacoromanica.ro

Importanța acestei schele crescând, la 12 April 1851, s'a cerut înființarea unui nou perigavor în Călărași și unul în fața Silistrei *„pentru încărcarea și descărcarea caicelor ce vor veni la aceste două punturi"* [1]).

S'au făcut de către locțiitorul cârmuitorului, Corlătescu, devize și s'a hotărât și locul unde urma să se facă aceste noi perigavoare, cu opt stânjeni mai la vale *„de șomuiocul"* ferpostului și să fie de 40 de stânjeni lungime și șase lărgime. Materialul avea să coste 3641 de lei și 20 parale în oraș și 1515 pentru perigavorul din fața Silistrei [2]).

Intreținerea perigavorului, a palanganului, adică a împrejmuirei și a ferpostului, cădea în sarcina negutătorilor, cari aveau afaceri în schelă.

Primul funcționar român la carantina din Călărași a fost Costache Dimangea, în Iulie 1831, secondat de o moașă [3]).

Pentru meremetul, adică pentru reparațiunile necesare acestei carantine, Vistieria trimitea la 18 Octombrie 1831, căminarului Iordache Arion, cârmuitorul județului, suma de 5593 de lei, iar postelnicelul Manolache Ciocârdia a fost orânduit *„la meremetul balanganelor dela Călărași"*, adică la împrejmuirea ce trebuia făcută în port [4]).

La ordinul Vorniciei trebilor din lăuntru, din 3 Octombrie 1831, pentru îndreptările ce erau de făcut pe la dregătorii, Comitetul carantinelor propune la 28 Octombrie, să se mai adauge un cinovnic la carantina din Călărași, cu titlul de subdirector, a cărui însărcinare *„să fie a sta napristan la ferpost, pentru primirea pasagerilor și a mărfurilor"* cu o sută cincizeci de lei pe lună [5]).

Cererea a fost împlinită și a fost numit Costache Nicolaidis [6]).

In afară de slujbașii fixați de regulamentul Carantinelor, în Călărași a mai funcționat un cinovnic rus, Salaharof, însărcinat cu primirea poștei rusești; a funcționat dela 16 Iunie 1831, până la 1 Septembrie 1836, când s'a desființat postul lui în urma plecărei Rușilor [7]).

Un alt cinovnic rus, N. Ivanov, era la pichetul din fața Silistrei, desființat pe ziua de 1 Ianuar 1837, și un cinovnic la ferpostul din Călărași, care a funcționat până la 20 Februar 1838 [8]).

* * *

In acea vreme asistența bolnavilor era nulă sau aproape nulă.

[1]) Arh. Prim. Dos 1/1850—51, fila 157.
[2]) Idem, f. 169, 170, 164, doc. XLIV.
[3]) Anal. Parl. Vol. VI, pt. I, p. 514.
[4]) Idem, vol. III, pt. I, p. 297, 299 și 308.
[5]) Idem, vol. II, pt. I, p. 114.
[6]) Anal. Parl. Vol. VI, pt. I, p. 514.
[7]) Idem, vol. IX, p. 143.
[8]) Idem, p. 168.

www.dacoromanica.ro

...săracul lipsit în caz de boală de ajutorul doctorului, spițeriile lăsate pe placul lor, nici un mijloc de a se asigura de calitatea și de prepararea doctoriilor, dar încă de capacitatea celor ce le vindeau !... [1]).

Inainte chiar de a se vota Regulamentul Organic, la 5 Martie 1830, se numește o comisiune compusă din vornicul Alexandru Filipescu, logofătul Barbu Știrbei, logofătul Constantin Cantacuzino și colonelul de geniu Bauner ; apoi Estioti și Grunau, ca doctori în medicină, Kartel și Ott ca ingineri, comisiune care avea să reglementeze chestiunile de edilitate, salubritate și serviciu sanitar. Iar la 13 Decembrie 1830, se numește o altă comisiune compusă din Consilierul de stat Mavru, spătarul Alexandru Ghica, logofătul Ștefan Bălăceanu, logofătul Barbu Știrbei și postelnicul Gheorghe Bibescu, care avea să reglementeze chestiunile de asistență publică, casele de binefacere, ajutoare, orfani, etc. [2]).

Binefacerile acestor organizațiuni n'aveau să se arate decât mult mai târziu în orașele mai mici, cum era și Călărașul, în primul rând din cauza lipsei personalului medical.

Nu cunoaștem numele primilor medici cari vor fi fost aici.

Cel dintâiu pe care-l găsim este doctorul Lambru, apoi doctorul Ziegler și moașa Iuleasca în 1837.

Tocmai venise la Silistra Sultanul, după plecarea Rușilor ; Domnitorii români trebuiau să vie să-l salute aici. A venit și Sturza din Moldova și Ghica din București și au fost găzduiți în Călărași, în carantină. Funcționarii carantinei s'au purtat frumos în această împrejurare și Domnitorul i-a gratificat cu diferite sume de bani.

Cu acest prilej aflăm numele celor cari alcătuiau personalul acestei carantini, în care intră și personalul medical :

Dimitrie Mală, director al Carantinei ; doctor Ziegler, medic al carantinei ; stolnicul Iancu Pangal, subdirector ; Costache Sefendache, secretarul carantinei ; Nicolae Ivanof, cinovnic la pichetul din fața Silistrei ; Anastase Gherghiceanu cinovnic la ferpost ; Costache Lăcusteanu, scriitor ; Dumitrache Boicescu ; Maria Iuleasca moașă; Ioniță Pandorescu, de jurnoi și 15 slugi [3]).

In 1838 sunt aceiași slujbași, numai că în locul lui Boicescu vine ca scriitor, Dumitru Voiculescu și se înmulțesc și numărul slugilor, patru afumători și 12 slugi [4]).

---

[1]) și [2]) Barbu Știrbei către Kiselef. Convorb. Liter. An. XXII p 849.

[3]) Buletinul Oficial nr. 27, p 115, din 21 Iunie 1837. Doc. CLXVI.

[4]) Almanahul Statului pe 1838, la Academie.

www.dacoromanica.ro

In 1844, personalul carantinei Călăraşi se compune din :

Pitarul Ghiţă Isvoranu director ; Iuliu Varavaş, doctor ; pitarul Costache Sefendache, secretar ; Dimitrie Voiculescu scriitor ; conţipist Iorgu Vieroşeanu, comisar la ferpost ; conţipist Anastase Gherghiceanu, cinovnic la Vadul Silistrei ; Ioan Petrescu dejurna ; Iuleasca Marghioala moaşă ; 2 afumători şi 4 slugi.

In 1846 :

Pitarul Ghiţă Isvoranu director ; Hirurg Georgie Megi, doctor ; pitarul Costache Sefendache, secretar ; Ioan Cernovodeanu scriitor; conţipist Radu comisar la ferpost ; Nicolae Triha cinovnic la Vadul Silistrei ; Iancu Petrescu dejurna ; Maria Iuleasca moaşă ; 2 afumători şi 4 slugi.

In 1848 :

Maior Bureli, director ; Aloisie Draci, doctor ; pitarul Costache Sefendache, secretar ; conţipist Radu, comisar la ferpost ; Ioan Ghinescu, cinovnic la Vadul Silistrei ; Costache Jătianu, scriitor ; Ghiţă Penciulescu, dejurna ; Maria Iuleasca moaşă ; 6 slugi.

In 1850 :

Sărdar Nicolae Iliad, director ; Franţ Ştefanov, doctor ; pitarul Costache Sefendache, secretar ; conţipist Radu, comisar la ferpost ; Ioan Ghinescu, cinovnic la Vadul Silistrei ; Iordache Ştefu, dejurna; Ştefan Stănescu, scriitor ; Maria Iuleasca, moaşă ; 7 slugi.

In 1851 :

Serdar Ioan Kinocse, director ; Daniil Homor, doctor ; ceilalţi slujbaşi neschimbaţi din 1850 [1]).

In afară de aceşti doctori, adică, Lambru, Iuliu Varavaş în 1844, Hirurg Georgie Megi în 1846, Franţ Ştefanov în 1850, şi Daniel Homor în 1851, au mai funcţionat ca medici de judeţ :

Doctorul Napoleon Tavernier, care a fost primul medic de judeţ în Ialomiţa, în 1843; locuia în Călăraşi, era căsătorit cu cucoana Marghioala şi avea patru copii. Nu ştim ce legătură va fi fost între el şi D-rul Tavernier, căruia Vistieria îi da în 1833 suma de 2205 lei, prin colonelul rus Fonton, drept despăgubire că a fost călcat de nişte hoţi ; după cum nu ştim ce legătură va fi avut cu faimosul doctor Tavernier, *„aventurierul"*, care şi-a pierdut nevasta şi fata, strivite în Bucureşti, de un zid, în timpul cutremurului dela 26 Decembre 1829, când s'a dărâmat şi biserica din Călăraşi [2]).

In 1845 era medic de judeţ Paul Vilhelm Ziegler [3]).

---

[1]) Almanahul Statului pe anii respectivi la Academie.

[2]) Arh. Prim. Registrul răvaşelor de drum pe 1843, la nr. 268, 573. Anal. Parl. Vol. IV, pt. I, p. 254. I. C. Filiti. Domniile regulamentare, p. 54.

[3]) G. Z. Petrescu. Sifilisul în România, p. 52.

www.dacoromanica.ro

In 1846 era faimosul doctor Drasch, cel care a trecut în lumea legendelor populare cu vindecările lui miraculoase, obținute pe cale de sugestie și psihoterapie, într'o vreme când acești termeni nici nu erau bine cunoscuți. Drasch a fost în acel timp și medicul carantinei.

Ar fi născut într'un orășel din Stiria. A venit în București pe la 1850, și a murit în 1894. Aloysio Drasch a studiat medicina la Viena și și-a publicat teza în 1843, despre „Cogitationes circa ophthalmiam glaucomatosam". Despre el s'au publicat câteva broșuri populare: „Minunele doctorului Drasch", în 1885 și în același an, „Adevăratele minuni ale marelui Dr. Drasch" [1]).

In 1847 a fost ca medic al județu'ui Born Stepanow, de care nu știm dacă nu-i unul și același cu Franț Ștefanov, medic al carantinei de aici în 1850 [2]).

In 1851 vine ca medic al județului d-rul Josef Brust, care a luat parte activă la înființarea spitalului în 1852.

Cu toate acestea, nu se găseau totdeauna medici în Călărași. Oamenii alergau după leacuri și vraci ori unde apărea câte un empiric cu faimă de meșter bun. In Martie 1843, fata lui Gheorghe Stan din Vărăști *„se duce în Turcia ca să-și caute tămăduirea unei boale ce pătimește"*. Tot atunci jupâneasa Tudorița, soția lui Drăgan Ghețu, negustor fruntaș al Călărașului, se duce cu o fată și o slujnică, Niță, la satul Arțari, unde era un meșter mare pentru tot felul de boli [3]).

Intre cheltuielile extraordinare făcute în 1834 de Vistierie, se prevede și suma de 300 de lei pentru *„dohtorul viterinar"*, pentru județul Râmnic, Brăila și Ialomița [4]).

In Martie 1834, nacealnicul etapului de aici, vestește populația să ia măsuri de pază, căci trei din vitele furnizate pentru garnizoana din Silistra, au murit; deci, *„orășanii să nu-și amestece vitele cu cele ale pomenitului"* furnizor [5]).

Despre farmaciști se pomenește de unul Johan Greț, care practica arta spițărească în Urziceni în 1832: la 30 Noembrie reclama pe un logofăt Alecu Botea pentru niște *„magnezie și vitriol"* ce i-ar fi dat acestui logofăt [6]).

In Călărași primul spițer a fost Frederic Gaudi. A fost numit ca sub-

---

1) G. Crăiniceanu. Literat. medic. Rom. p. 21 și 340.

2) G. Z. Petrescu, l. c. p. 55.

3) Arh. Prim. Reg. răvașelor de drum pe 1843, nr. 116 și 146.

4) Anal. Parl. Vol. VI, pt. I, p. 548.

5) Arh. Arh Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4106/1834. Dela pentru feluri de pricini. Doc. CLXVII.

6) Idem, dos. 1001/1832. Delă pentru Iohan spițerul.

www.dacoromanica.ro

hirurg al spitalului la 1 Mai 1852, ca ajutor al doctorului Brust. Semna cu particula „de", de Gaudi, şi era de meserie farmacist; pentrucă în Călăraşi nu exista farmacie şi Gaudi era sărac, Comisia târgului l'a ajutat cu suma de 1575 de lei, daţi odată pentru totdeauna, ca să deschidă o farmacie [1]). Spiţeria a deschis-o într'un local de pe uliţa mare, mare şi azi, în localul unde se află astăzi brânzăria lui Iani, pe strada Ştirbei Vodă.

Dacă Călăraşul n'a avut farmacie înainte de 1852, nu înseamnă că oamenii n'aveau nevoie de medicamente, dimpotrivă; dar aceste medicamente se vîndeau pe la prăvălii şi se găseau şi la medicii carantinelor, sau la cei ai judeţului. Comitetul carantinelor se îngrijea de populaţie şi trimitea sfaturi, care trebuiau vulgarizate de cârmuire, ca locuitorii să strângă din vreme buruienile, frunzele şi florile, care erau bune de leac. La 2 Mai 1834, cârmuitorul Polizu, scria poliţaiului oraşului:

Pe temeiul adresului cinst. Comitet de supt nr. 493, să scrie acei Poliţii, să îndatoreze pe toţi locuitorii dintr'acel oraş, ca în viitoarea lună a lui Mai, să-şi adune fiecare trebuincioasele erburi ajutătoare bolilor ce se va întâmpla între norod, cari erburi se arată mai jos: muşeţel, floare de soc, floare de nalbă, pir, sămânţă de in, orz.

Ş. toţi să aibă din aceste erburi, ca la vremea trebuinţei de ele, să se găsească în locuinţa fişte-căruia).

In acelaş timp, la 10 Mai 1834, se iau măsuri prin Poliţie,

...ca să se oprească vânzarea erburilor şi a lucrurilor otrăvitoare dupe la neguţători şi ovreice, fără numai meşteri dohtori de ocrug, spre a-şi lua cele mai de aproape măsuri... [3]).

O deosebită atenţiune se dă măsurilor de curăţenie. La 2 Mai 1834, cârmuitorul Polizu dă ordin ca Poliţia,

...să îndatoreze pe toţi locuitorii de a-şi curăţi curţile, uliţele şi maidanurile de tot felul de murdalâcuri, a fi curate, fără să mai îndrăznească nimeni a mai arunca asemeni murdalâcuri şi mortăciunele, cari pe vremea căldurilor pot pricinui vătămare se aduce la sănătatea locuitorilor şi acele murdalâcuri scoţându-le, să le ducă la locuri departate şi deosebite. Iar mortăciunele să le îngroape adânc şi să nu mai îndrăznească nimeni pe viitorime a arunca acest fel de lucruri pe drumuri, fiind vătămătoare la sănătatea obştei, având îngrijire ca totdeauna să se păzească această orânduială pentru curăţenia oraşului [4]).

La 22 Octombrie acelaş an, cârmuitorul atrăgea băgarea de seamă a Poliţaiului, că

[1]) Arh. Prim Dos. 2/1852 53, f. 181—187. Socoteala Comisiei pe 1852.
[2]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom Dos. 4106/1834.
[3]) Idem, vezi doc. CLXVIII.
[4]) Idem, dos. 4106/1834. Delă pentru feluri de pricini.

www.dacoromanica.ro

...într'acest oraş se află cai şi alte dobitoace preumblându-se întru păşune... şi murdalâcul... vatămă sănătatea locuitorilor... [1]).

Ca nu cumva să mai fie surprinşi de ivirea vreunui caz de ciumă sau altă epidemie, ori de câte ori murea cineva, fără să i se poată stabili cauza morţei, trebuia să vie medicul carantinei, să verifice decesul şi să dea autorizaţia de înmormântare.

La 24 Octombrie 1834, cârmuitorul Polizu scria poliţaiului :

Pe temeiul otnoşeniei d. dohtorului carantinei Călăraşi cu nr. 52, să scrie acei Poliţii, ca să dea slobozenie mortului măcelar al polcovnicului Chiriac, să se îngroape, căci D. Dohtorul încredinţează că nu s'au găsit nici un semn de bănuială asupră-i [2]).

In afară de ciumă şi holeră, o altă boală contagioasă, variola, făcea ravagii spăimântătoare. Vaccinarea antivariolică fusese întrodusă la noi încă prin 1799—800 de doctorii Silvestru Filiti şi Constantin Darvari, la un an dela anunţarea descoperirei lui Ienner. Apoi a fost generalizată de d-rul Constantin Caracaş [3]). Totuşi această practică pătrundea greu de tot în marea massă a mulţimei.

Intr'o statistică din 1834, se spune că s'au făcut 18332 de vaccinări în toată Muntenia, din care *numai şase din Ialomiţa* [4]).

La 10 Decembrie 1834, Comitetul Carantinelor face cunoscut

...că au ajuns la auzul Măriei Sale lui Vodă, cum că, la unele judeţe se urmează epidemia vărsatului şi a pojarului, se scrie acei Poliţii ca după poruncile ce s'au dat întru aceasta, în vremea viitoare, de oriče boală se va întâmpla, să raportuiască Ocârmuirei fără zăbavă. Iar acum în grab să înştiinţeze de ce epidemie se află mai mult într'acest oraş, spre a da în cunoştinţă cinstit. Comitet. Semnează Polizu, cârmuitor [5]).

Iar la 30 Decembrie 1834, se dă ordin să se raporteze în fiecare săptămână asupra stării sănătăţei locuitorilor, iar când s'ar ivi vreun caz suspect de moarte, să se raporteze direct Departamentului din lăuntru [6]).

Asistenţa spitalicească nu era neglijată. In Călăraşi aflăm de existenţa spitalului încă din 1828 ; am arătat în altă parte, cum în acest an se trec în cheltuielile judeţului suma de 430 de lei *„ipac la meremetul spita-*

---

[1]) Idem, dos. 4111/1834.

[2]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4111/1834.

[3]) Const. Caracasi. Topografia Valahiei. Manuscrisul traducerei făcută de Gh. Sion, se află la Academiei sub nr. 4794. I. C. Filiti. O pagină din istoria medicinei în Muntenia, 1929. Ionescu Gion. Revista Nouă, anul III, nr. 8, p. 285.

[4]) Buletinul Oficial pe 1834, p. 34.

[5]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4111/1834.

[6]) Idem, vezi doc. CLXIX.

www.dacoromanica.ro

lului ot Călăraşi". Pe de altă parte, este neîndoelnic că Ruşii au avut aici spitale, atât pentru nevoile răniţilor de răsboi, cât mai ales în timpul groaznicei epidemii de ciumă.

Când unităţi din armata naţională românească au luat reşedinţă definitivă în Călăraşi, a fost nevoe şi de spital ostăşesc. Acest spital s'a şi înfiinţat în 1833 [1]).

> *In Marte 1833, Comitetul Doctoricesc trimete cu adresa nr. 22 la Dejurstva (Comandamentul) Miliţiei Ţărei Româneşti un „katalog de medicamenturi" ce s'au dat în timp de cinci luni bolnavilor militari din spitalul carantinei Călăraşi. Socoteala coprinde un total de 389 de reţete clasate după categorii pe felul boalei. Pentru sifilis vedem trecute 123 de reţete, mai multe decât pentru oricare altă boală. Ele conţin „Sublimatum cor... Unguentum napolitanum" dar şi „species lign. şi Balsamum copaivae"...* [2])

In 1834 spitalul ostăşesc era instalat în casele lui Ceauş Trandafir ; în 1835, în casele slugerului Hristodor ; în 1838, în casele slugerului Marin [3]). In 1839, medicamentele spitalului ostăşesc au costat 1013 lei, iar reparaţiile 82 de lei [4]).

Medicul carantinei era obligat să vadă şi de bolnavii spitalului ostăşesc din Călăraşi [5]).

In 1843 a mai funcţionat pe lângă spitalul ostăşesc şi un spital civil numit „*Spitalul Veneric*". Acest spital a fost creiat pe baza jurnalului Sfatului Administrativ al Ţărei din 21 August 1843 ; Marele Vornic Barbu Ştirbei a propus să se combată boalele venerice, cari se lăţise foarte mult prin ţară, prin înfiinţarea de spitale venerice, ori unde era nevoe :

> *„Asemenea rânduială despre toate câte sus s'au însemnat se va păzi în celelalte oraşe de căpitenie ale judeţelor şi unde nu sunt întocmite spitaluri se va închiria o casă, care nu poate covârşi lei una mie pe an, se vor mai cheltui odată pentru totdeauna alţi lei 900 pentru cumpărătura a 15 paturi cu ale lor aşternuturi, iar drept cheltueli ordinare se vor socoti câte un leu pe zi de fiecare bolnav, al căror număr urmează ca după 3 sau 4 luni, să rămâe pe jumătate sau şi mai puţin: pentru acoperirea cheltuelei acestor vremelnice spitaluri ce se întocmesc numai spre desrădăcinarea boalei venerice, se va face subscripţie în tot Prinţipatul... iar ceiace după încheierea acestei subscripţii*

---

[1]) Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 216/1833.

[2]) G. Z. Petrescu, l. c., p. 34.

[3]) Vezi capitolul „Armata".

[4]) Idem.

[5]) Almanahul Statului pe 1838. Spitalul avea atunci 10 paturi.

www.dacoromanica.ro

va lipsi, spre acoperirea a toatei acei cheltueli se va răspunde din casa maghistratului respectiv [1]).

Spitalul veneric a funcţionat în Călăraşi din 1843 până la 15 August 1845, când a fost închis în urma raportului medicului judeţului, Paul Vilhelm Ziegler, în care se spune că cei şase bolnavi ce s'au aflat în vara aceasta, s'au vindecat şi trimes acasă [2]).

In 1846, spitalul veneric s'a redeschis în casele Catincăi Urziceanca, o casă cu pământ pe jos şi vatră cu horn de nuele [3]).

In 1847, medicul judeţului Born Stepanow, raportează că în Călăraşi boalele venerice s'au încuibat în slujnice şi o mică parte în damele publice:

...rădăcinele celor mai multe boale venerice îşi păstrează inveninatul locuit mai cu seamă în partea femeiască, carele figurează în acest oraş parte în slujnice şi o mică parte în dame publice... pentru întâmpinarea căruia... n'ar fi rău dacă stăpânirea ar pune îndatorire moaşei carantinei acestei schele, că după ce se vor strânge de mine prin ajutorul administraţiei din săptămână în săptămână treptelniceşte, toate aceste femei bănuite de bolnave, să le caute ea cu deamănuntul şi pe care le va găsi sănătoase să mi le încunoştiinţeze spre a le da slobozenia, iar pe cele bolnave să le popresc în curarisire spre a-şi dobândi întregimea [4]).

Intr'un raport din 4 Septembrie 1847, Born comunică că a *„descoperit la satul Sânteşti din plasa Câmpul, lăţită ca mare epidemie, sifiliticaua"* [5]).

Pentrucă spitalul veneric din localitate nu era trecut în bugetul Comitetului Carantinelor, întreţinerea lui se făcea din contribuţii şi mici expediente. Astfel, la 15 Martie 1847, se trimite prin Ocârmuire, 165 de lei *„pentru cheltuiala urmată cu pătimaşii venerici din plasa Borcei"*.

La 21 Marte 1847, se achită 27 lei cheltuiţi cu pătimaşul veneric, Tudor Gheorghe, din Slobozia.

La 22 Mai acelaş an, se achită 47 de lei şi 34 parale, pentru căutarea a şase râioşi [6]).

Toate acestea dovedesc că în spital se primeau şi bolnavii cari veneau de prin satele apropiate şi chiar din cele mai îndepărtate, cum era Slobozia, şi că, pentru întreţinerea acestui spital contribuia fiecare sat, cu cota cuvenită, după numărul bolnavilor ce au fost în căutarea spitalului.

---

[1]) G. Z. Petrescu. Sifilisul în România, 1910. p. 42—43.

[2]) Idem, p. 58.

[3]) Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 71. Doc. CXXIX.

[4]) G. Z. Petrescu, l .c. p. 55. Raport din 31 Octombre 1847.

[5]) G. Z. Petrescu, l. c. p. 59.

[6]) Arh. Prim. jurnalul hârtiilor intrate, 1846—47, la nr. 44, 48, 72, 96, 106, 130.

www.dacoromanica.ro

Pentru această întreţinere contribuia şi Ocârmuirea şi chiar şi Departamentul din lăuntru. Astfel găsim că, la 21 Iunie 1847, Cârmuirea de Ialomiţa trimite 10 lei, proveniţi din vânzarea unor *„lipitori controbond"*. Departamentul din lăuntru trimite la 28 Septembrie 1847, zece galbeni proveniţi din *„preţul unei cătăţimi de lipitori prinse controbond de către slujitorii carantinei Brăila"* [1]).

In 1848, la 30 Ianuar, găsim un certificat curios, un fel de diplomă de felcer, pe care îl eliberează cetăţenii, unui cunoscut al lor :

> *Suptiscăliţii roagă pe cinstita Comisie, ca să binevoiască a întări atestatul felcerului acestui judeţ, spre a-şi avea temei, pe care îl dăm supt ale noastre iscăliturі. Semnează câţi-va cetăţeni fruntaşi ai târgului.*

şi Comisia târgului a întărit certificatul cerut [2]).

In primăvara anului 1848 se anunţă ivirea holerei, holera din 1848. Comitetul sanitar al carantinelor, trimite instrucţiuni de pază, coprinse în 18 ponturi, privitoare la

> *Curăţirea caselor şi curţilor, oprirea vânzărei sărăturilor şi a zarzavaturilor stătute, oprirea adunărilor de oameni, închiderea cârciumelor, înfiinţarea unui spital vremelnic pentru această boală, înfiinţarea căruţelor necesare transportului bolnavilor şi a morţilor, înfiinţarea cioclilor cu un şef conducător. Totul e pus sub privigherea unei comisii alcătuită din deputaţii judeţului, boeri şi medicul judeţului. Boala este declarabilă în mod obligator. Fondurile de combatere se iau din Casa rezervei Statului* [3]).

Din fericire epidemia nu s'a întins.

La 2 Sept. 1848, Comitetul Carantinelor întreabă Comisia târgului, dacă are fonduri pentru plata lefei unei moaşe *„dintr'acele cu diplomă şi cu o mai bună ştiinţă..."*. Invazia străină, care a pus capăt revoluţiei, a împiedicat să dea vreo urmare acestei cereri [4]).

In 1849 vin Ruşii. La 13 Noembrie 1849, se dă poruncă Comisiei târgului, să aranjeze cât mai în grabă spital *„înainte de sosirea domnului polcovnic Paşneschi"*. Ordinul, negreşit că trebuia executat şi s'a şi înfiinţat un spital pentru Ruşi, *„în cazarma de sus de carantină"*, adică în cazarma infanteriei [5]):

Cu venirea lui Ştirbei pe tronul ţărei, începe să se agite din nou ideia

---

[1]) Arh. Prim. Jurnalul de intrare 1846—47. Nr. 44, 48, 72, 96, 106 şi 130.
[2]) Idem. Dos. 1/1848. Doc. CXXX.
[3]) Idem. Dos. 6/1854, fila 112—117.
[4]) Idem. Dos. 1/1848. Doc. CXXXI.
[5]) Arh. Prim. Dos. 1/1849, f. 18, 20. Doc. CXXXII.

www.dacoromanica.ro

înfiinţărei spitalelor venerice, că desigur, se va fi văzut lăţirea acestor boli, înlesnită de frământările revoluţiei şi de ocupaţiile străine.

Chiar din primele luni ale anului 1851, la 24 Februar, se dă ordine să se cerceteze, ce anume obiecte spitaliceşti au mai rămas dela vechile spitale venerice [1]).

La 14 Iunie 1851, se dă poruncă Comisiei târgului, să răspunză până în opt zile, *„cu câţi bani"* s'ar putea înfiinţa cele necesare unui spital venereic, vremelnic, cu 15—20 de paturi, după un inventar ce se fixează prin acel ordin [2]).

Comisia comunică că dela spitalul vechiu au mai rămas 7 paturi, un cazan, o bae şi un hârdău ; iar pentru cele ce ar trebui să înfiinţeze, după inventarul dat, ar fi nevoe de 1856 lei.

La 22 Decembrie 1851, Sfatul Administrativ al Ţărei, încheie un *„Jurnal"*, ca să se înfiinţeze spitale venerice în toată ţara, prin capitalele de judeţe. Ofisul domnesc întăritor al acestui *„Jurnal"*, se dă la 11 Ianuar 1852. Numai decât Departamentul din Lăuntru, dă poruncile necesare, la 8 Februar, iar la 19 Februar 1852, cârmuitorul Iorgu Filip Lenş, întruneşte o comisiune cu medicul judeţului, d-rul Brust şi cu Comisia târgului şi hotărăsc înfiinţarea acestui spital, cu 15 paturi [3]).

Dumitru Teodoru, cilen al Comisiei târgului este delegat, să procure toate cele necesare spitalului. S'a hotărât ca deocamdată spitalul să funcţioneze în localul fostei cazarme a cavaleriei.

In April totul era gata, lipseau numai doctoriile. Se propune ca aceste doctorii să se ia dela farmacia lui Frederic Gaudi, care deschisese în localitate o farmacie cu sprijinul Comisiei târgului. Frederic Gaudi era şi subhirurg al spitalului, pus sub conducerea medicului de judeţ, Iosef Brust.

La 18 April 1852, Comitetul Carantinelor trimite *„Instrucţii"* cuprinse în 13 ponturi de felul cum trebuie să se conducă spitalul, cum să se ţie bolnavii, cum să se dea medicamentele şi cum să se ţie socotelile. Comitetul local ia cunoştinţă de aceste instrucţii, iar medicul carantinei, un oarecare Homor, subhirurg care ţinea locul lui Brust, medicul judeţului, semnează : *„cetind'o, am înţeles"* [4]).

La 29 April 1852, se angajează primii oameni de serviciu, soţii Ioan sin Stanciu şi Maria sin Stanciu, primul ca rândaş, Maria ca infirmieră, lengeră şi bucătăreasă, cu câte 40 de lei pe lună fiecare [5]).

[1]) Idem, dos. 2/1851, doc. CXXXIV.

[2]) Idem, fila 78.

[3]) Idem, dos. Spitalul veneric. Dos. 2/1851, f. 3. Doc. CXXXV.

[4]) Arh. Prim. Dosarul Spit. veneric. Ord. Comit. Carant. nr. 1211, din 18 April 1852.

[5]) Idem, dos. 5/1852, fila 25.

www.dacoromanica.ro

Poliţaiul oraşului era obligat să raportuiască în fiecarea săptămână numărul bolnavilor ce găsea prin oraş şi să trimită în spital pe cei venerici. Cei dintâi bolnavi cari s'au primit în acest spital în Iunie 1852, sunt :

Un dorobanţ de boală venerică ; Ioan Dinu brutaru de boală venerică ; Ilie Ioniţă Ţiganu, idem ; Dumitrache Nedeleà, de argintu viu, cu soţia lui, Uţa, şi o fată a lor, Stanca, cu şancăr în gât ; Ştefana soţia lui Vasile Ciuraru, de boală venerică ; Sanda soţia lui Stan, cu durere de trup ; Ioan Surugiu, de oftică.

Comitetul carantinelor nu mai contenea cu ordinele ce da, ca să se facă economie. La 11 Iunie scria :

...dicohturile să fie mai simple şi fără siropuri, alcătuindu-se din baidana, dulcamara, sasafras, iuniperon, licuiriţia, cari formează un dicoht prea bun la asemenea imprejurare, prea potrivit cu trebuinţa, măcar că lipseşte salsaparina... Semnează Protici şi Gusi [1]).

Subcârmuitorii plăşilor au primit ordine straşnice să cerceteze cazurile de boală de prin sate şi să trimită pe pătimaşii venerici la spital. La 21 Iunie, subcârmuitorul plăşei Câmpul, comunică că din lista bolnavilor ce apucase să trimită încă din luna Marte trecut, unii s'au vindecat, unu a murit, unu s'a dus la schitul Cernica, iar

...Stanca, soţia lui Petre din Urziceni, ne mai fiind nici o putinţă dohtoricească de a mai fi în stare de ajutor, din pricina îngrozitoarelor răni ce i-a mâncat tot trupul, nasul, gura, urechile, vătămându-i şi ochii, aflându-se acum cu puţin suflet, fără a mai putea umbla şi pe picioare măcar, nu e trimisă, făcându-se cunoscut cazul ei.

Pentrucă pe atunci, lăsarea de sânge era un mijloc terapeutic întrebuinţat aproape în toate cazurile, Comitetul Carantinelor, atrage din vreme atenţia Comitetului spitalului din Călăraşi, să se aprovizioneze cu o mie de lipitori, *„ca să nu se întâmple doctorului la asemenea întâmplare de trebuinţă, vreo lipsă"* [2]). Apoi, la 30 August, trimite *„două clistiruri, spre a se întrebuinţa unul la tratamentul sexului bărbătesc, şi celalt la cel femeesc"* [3]).

De multe ori bolnavii erau recalcitranţi şi nu se supuneau uşor regimului şi tratamentului ce li se impunea. La 2 Septembre, medicul judeţului şi al spitalului, Brust, fiind plecat în judeţ, i-a ţinut locul Ştefan Homor, subhirurgul carantinei, care făcea şi pe doctorul. O bolnavă nefiind supusă, Homor reclamă la Ocârmuire :

---

[1]) Arh. Prim. Dos. veneric. Ord. Comitet. Carant. 1791, 11 Iunie.

[2]) Idem, ord. Comit. Carant. nr. 2605 din 28 Iulie 1852.

[3]) Idem, Ord. nr. 3254 din 30 August 1852.

www.dacoromanica.ro

O femee anume Maria lui Mihai Hristea, ce a intrat într'acest spital, încă dela August în 2, cu boala..... la care după orânduială se dau doftorii în toate zilele atât pe dinăuntru, cât şi pe dinafară, şi numita nu urmează a lua, nici nu vrea să urmeze a se primeni rana precum trebuinţa cere, certându-se atât cu felcerul, ca şi cu subiscălitul, zicând ca s'o sloboadă afară din spital, căci nu vede nici un folos, şi una ca aceasta nevrând a urma luarea doftoriilor, precum şi nesupuindu-se la primenirea ranei, degeaba este căutarea spitalicească...

La care Cârmuitorul răspunde :

Dl Doftor îi va da spre osândă foarte puţin nutriment [1]).

Lumea fugea de spital. In Iulie n'a fost decât un singur bolnav. S'au dat ordine straşnice subcârmuitorilor şi poliţaiului să adune bolnavii, cari erau trimişi la spital cu dorobanţi. Fugea lumea şi din cauza titulaturei de spital veneric, care punea o pecetie defăimătoare celor cari intrau în spital.

S'a intervenit şi la 8 Septembre 1852, s'a hotărât ca să se primească şi altfel de boli nu numai cele venerice.

...având în vedere că în acel oraş nu se află alt spital ca să poată a da ajutor cel puţin măcar locuitorilor acelora ce se întâmplă fără veste a cădea cu primejdioasă boală, au socotit de netăgăduită a sa datorie şi pentru iubire de omenire, să poftească pe acest cinst. Comisie, ca când se va întâmpla la vr'un locuitor vre-un asemenea caz primejdios şi va avea trebuinţă de ajutor hirurgical, un acest fel de pătimaş să fie primit în spitalul veneric spre căutare. Cu această băgare de seamă însă, ca cinst. Comisie să fie cu atenţie, ca nu sub asemenea pretext, să se bage în spital şi pătimaşi de alte boale cronice, fiind acestea cu totul oprit [2]).

Trimiterea bolnavilor în spital prin intervenţia Poliţiei, era uneori prilej de incidente scandaloase. La 20 Septembre 1852, ipistatul Iacov Popescu se duce la casa preotesei Dobriţa, ca să-i ridice o fată Gherghina *„ce se cunoaşte una dintr'acele femei publice..."*. Aici îl întâmpină Alexandru Popescu *„telal la Tribunal şi dintre cei cu caracter"*, care a luat la ceartă pe ipistat, ameninţând *„să fie câne, dacă ducându-se dorobanţul să ridice pe acea Gherghină, care îi este vară, nu-i va sparge capul cu parul..."*. După cercetări şi intervenţii, rezultatul a fost că, ipistatul a fost dat afară din serviciu [3]).

Dela această dată înainte intrăm într'o nouă perioadă de timp, în afară de cadrul subiectului nostru. Negreşit că spitalul a continuat să evo-

---

[1]) Arh. Prim. Dosarul Spitalului veneric .

[2]) Idem. Ord. Comit. Carant. nr. 3385 din 8 Septembre 1852. Doc. CXXXIV.

[3]) Arh. Prim. Dos. veneric. 20 Sept. 1852.

www.dacoromanica.ro

lueze fără încetare şi, sub conducerea norocoasă a unor medici distinşi, cari s'au succedat la conducerea lui, a ajuns la forma de astăzi.

REVOLUŢIA DIN 1848 IN CALARAŞI.

Revoluţia din 1848, n'a fost rezultatul unei mişcări spontane, ea a fost pregătită de mult, de generaţia de tineri entuziaşti, de un Ion Ghica, A. Golescu şi D. Brătianu, cari înfiinţau la 20 August 1839 la Paris *„Societatea pentru învăţătura poporului Român"*, iar mai târziu, la 25 Iulie 1846, *„Societatea studenţilor Români"* sub patronajul lui Lamartine, condusă de Ion Ghica, Scarlat Vârnav şi C. A. Roseti.

Tinerii entuziaşti încălziţi de vorba unui Michelet sau a unui Quinet, tând a isbucnit revoluţia la Paris, la 23 Februar 1848, au format un grup aparte, grupul românesc cu un steag tricolor, steagul Românilor, pentru a ovaţiona Franţa; ajutorul primarului Parisului le spunea *„Europa liberată, ca o singură naţie... va privi Orientul şi va scăpa şi pe fraţii săi..."*.

Revoluţia trece repede în Italia, Germania, Ungaria şi la noi. La 9 Iunie 1848, Popa Radu Şapcă dela Celei, citeşte la Islaz faimoasa rugăciune, prin care cere ajutorul ceresc pentru reuşita revoluţiei, în timp ce revoluţionarii citesc proclamaţia, care începea cu *„respect către proprietate, respect către persoană"*.

Noua Constituţie e primită de domnitorul Bibescu şi la 11 Iunie se formează Guvernul provizor, care trimite în toate judeţele şi trimite şi la Călăraşi *„Proclamaţiunea"* guvernului, cu adresa nr. 2997, care termina cu

> *„...dumneta dar, domnule cârmuitor, atât ca Român, cât şi ca slujbaş, conformându-te cu noua stare a lucrurilor de care vei lua înţelegere din proclamaţia ce vi se alătură, vei publica această proclamaţie în toată cuprinderea judeţului, ce-ţi este încredinţat; vei celebra cu solemnitate această frumoasă zi cu prilejul cei d'intâi sărbători, vei intinde duhul de frăţie, de unire şi de supunere la legi, care chezăşuesc fericirea obştească şi vei stărui cu statornicie şi cu credinţă in inplinirea datoriilor dumitale"* [1]).

Se dau ordine, să dispară din adresele oficiale vechile titulaturi şi să se înlocuiască cu formula democratică de „Domnule". Se desfiinţează toate rangurile civile, pentrucă *„singura deosebire ce va exista intre Români, va fi aceia a virtuţilor şi a slujbelor către patrie"* [2]). Se desfiinţează pedeapsa umilitoare a bătăiei corporale. Se înfiinţează garda naţională în care tre-

[1]) Anul 1848, vol. I, p. 512.
[2]) Anul 1848, Vol. I, p. 567.

www.dacoromanica.ro

bue să intre toţi Românii între 18 şi 50 de ani ; cei ce se înscriu în gardă capătă dreptul de alegător şi dreptul de a fi ales [1]).

In acest timp cârmuitorul judeţului Manolache Grădişteanu, a plecat din Călăraşi ; în locul lui a rămas subadministratorul judeţului, Paraschivescu. Poliţaiul Păculeanu murise cu câteva zile înainte şi în locul lui vine inimosul Radu Ceauşescu.

Porunca guvernului a fost executată. Duminică 20 Iunie s'a sărbătorit întronarea libertăţei şi egalităţei ; faptul se comunică Departamentului trebilor din năuntru :

„Dreptate, frăţie. D. Ministru al trebilor din năuntru.

Astăzi la 20 ale curentei luni, ziua Duminicei, a fost vestită tuturor orăşănilor prin sunetul clopotelor sfintei biserici din acest oraş Călăraşi, după săvârşirea sfintei Leturghii, ce s'a citit cu cea mai mare evlavie de către Sfinţia sa părintele protopopul Zamfir împreună şi cu ceilalţi preoţi ai sfintei biserici, în auzul unei numeroase mulţimi de cetăţeni, atât din lăuntru cât şi după din afară, în fiinţa şi a capilor ostaşilor de aici. Apoi cu toţii adunându-se la încăperile administraţiei judeţului împreună cu steagul tricolor, s'au văzut cele mai mari mişcări de bucurie, de frăţie şi dragoste, când s'au şi turnat câteva toasturi în sănătatea libertăţei, a patriei, a fiilor săi iubitori de bine şi în sănătatea guvernului provizor. Această zi, Domnul Meu, a fost prea mare pentru locuitorii Români şi bucuria tuturor este negrăită. Salutare, frăţie.

p. Administrator al jud. Ialom. Secret. Paraschivescu [2]).

A doua zi, la 21 Iunie, este numit ca administrator al judeţului, D. Ciocârdia [3]).

La 23 Iunie se primeşte ordinul :

„ca nici o modificaţie să nu se facă din partea clăcaşilor, la acele proprietăţi, ci să urmeze a îndeplini lucrările, proprietarii, după cele în fiinţă legiuiri, spre a nu suferi recolta vreo vătămare" [4]).

La 25 Iunie, Paraschivescu, cere Comisiei târgului să-i trimită lista celor înscrişi în rândul *„gvardiilor naţionale"*, ca să se poată aranja străjuirea carantinei şi a vămei [5]).

Administratorul judeţului, Paraschivescu, hotărăşte Comisiei târgului, ca toate ordinele şi *„Monitoarele"* din expediţia statului, să fie citite în tot cuprinsul târgului [6]).

---

[1]) Idem, p. 666.

[2]) Anul 1848, vol. I, p. 689.

[3]) Idem. Ord. 3345. Anul 1848, Vol. 2, p. 11 şi 39.

[4]) Arh. Prim. Dos. 1/48, doc. CXXXVII.

[5]) Idem, Dos. 1/1848, fila 38, adr. 3565 doc. CXXXVIII.

[6]) Idem, fila 39, adr. 3597, doc. CXXXIX.

www.dacoromanica.ro

In aceeaş zi, la 27 Iunie, comandirul punctului Călăraşi comunică cârmuirei că trebue să plece de aici, din ordinul ministrului de răsboi. Cârmuirea cere Comisiei ca în unire cu poliţia şi subcârmuitorul plăşei Borcea, să aranjeze *„gvardii naţionale"* pentru paza carantinei şi a vămei, făcând cunoscut cetăţenilor *„că această măsură este vrednică şi închipuită pentru liniştita petrecere a tuturor"* [1]).

La 6 Iulie, Feric Rifaat Paşa din Silistra, ca să asigure cârmuirea că nimeni de peste Dunăre nu va trece aici, ca să facă turburări, scrie :

„...nici odată, mai vârtos în această epocă critică, nu se iartă a se da cea mai mică pricină de turburare a liniştei supuşilor prea puternicei împărăţii... de aceia, dacă vre-unul va cuteza a trece în Valahia şi a face necuviinţe, negreşit, unul ca acela dovedindu-se, va lua o aspră pedeapsă" [2]).

Cu decretul nr. 207 din 9 Iulie se întăreşte ca ad.tor al judeţului Dimitrie Ciocârdia. Tot atunci se invită administraţiile judeţene, să depue jurământul pe Constituţie, după formula jurământului făcut în Bucureşti la 15 Iunie în câmpul Libertăţei dela Filaret [3]).

In interesul propagandei şi a luminării poporului, se numise în fiecare judeţ Comisari de propagandă. Comisarul Ialomiţei, din plăşile Borcea şi Balta, cu nume indescifrabil, trimite următorul raport la 17 Iulie :

Dreptate, Frăţie. Domnului Ministru al trebilor din năuntru.

Conform instrucţiilor date, la orânduire-mi Comisar în acest judeţ, preumblându-mă prin satele Borcea şi Balta numai (căci în celelalte două, nu mult după orânduire-mi, am văzut un altul cu această însărcinare), am făcut pe locuitori să înţeleagă ce viitor de fericire li s'a deschis lor cu prilejul revoluţiei dela 9 şi 11 Iunie. i-am făcut să simţă că acum făcându-se şi ei proprietari de o potrivă cu cei vechi, trebue a se uni prin dragoste şi aşa Patria va fi puternică. După terminarea sfeştaniei ce am făcut în fiecare sat, citind acele 21 de punturi jurate de popolul din Bucureşti pe Câmpul Libertăţei, am pus pe toţi locuitorii de au săvârşit jurământul că vor fi credincioşi Patriei, am făcut asemenea pe proprietari ori arendaşi sau îngrijitorii lor să înţeleagă, că Constituţia e în folosul tuturor şi în paguba nimului, am înfiinţat pentru paza liniştei, gvardia naţională, am ars în ziua serbărei toate exemplarele ce am găsit împărţite de fostul guvern şi în locul acela chiar am înălţat stindardul tricolor. Iată, domnule, efectul vi-l împărtăşesc şi acum cu prilejul depărtărei mele din această însărcinare, ca şi la 29, prin oficiala-mi de sub nr. 12. Insă căldura patriotismului ce am arătat, dreptatea n'ar fi suferit a fi tre-

[1]) Idem, fila 40, doc. CXL.

[2]) Anul 1848. Vol. 2, p. 318.

[3]) Idem, p. 358.

www.dacoromanica.ro

cută cu vederea, şi dacă nu într'alt chip văzută, cel puţin în rândul Comisarilor rânduiţi să fi fost şi eu unul în plasa Bălţi, unde îmi am şi locuinţa, nu pentru vre-un folos, ce-i departe de cugetare-mi, ci pentru a goni căinţa ce mi-a rămas în inimă, că poate nedestoinicia mea a făcut să fiu depărtat fără nici o pricină binecuvântată. Salutare, frăţie [1]).

In lista Comisarilor de propagandă pentru Ialomiţa figurează : Ştefan Ialomiţeanu, Ioan Catina, Simion Mihăilescu, Mihalache Bratu [2]).

La 21 Iunie Paraschivescu, trimite Comisiei târgului, deslușiri de cum trebue să fie stindardele naţionale, despre care am vorbit la capitolul „Armata" [3]).

Dimitrie Ciocârdia deşi adm.tor de judeţ, de fapt n'a stat aici ; cârmuirea a fost condusă de I. Paraschivescu ; drept mulţumită pentru buna lui suplinire, îi face la 2 August un raport foarte elogios, poate chiar în vedere de a-l recomanda ca succesor la cârmuire :

„Pre cât este dator un adm.tor a privighea pentru bunele purtări ale slujbaşilor săi, cu atât mai vârtos şi de a le dovedi, recomandând pe cei ce-şi îndeplinesc datoriile posturilor lor cu ceruta activitate şi credinţă. Din cei mai vrednici slujbaşi fiind şi unul D. Paraschivescu Ioan, secretarul adm-ţiei acestui district, Domnule Ministru, mă grăbesc a vi-l face cunoscut, că numitul tânăr Paraschivescu, atât în vremea trecutului guvern, cât şi acum în lipsa subscrisului, săvârşind în judeţ stăruitoare şi vrednice de cinste lucrări, am văzut din parte-i cele mai favorabile rezultate spre binele slujbei şi folosul public ; recunoscut de toată obştea judeţenilor, a cărora dragoste şi stimă a ştiut D.lui a trage asupră-şi prin acele eminente lucrări, iar mai vârtos în cauza sacră ! Pentru care subînsemnatul, recunoscându-i destoinicia, osârdia cu bună credinţă în ale slujbei şi în adevăr vrednică de laudă a Domniei sale conduită către toţi cetăţenii, am onoare a vi-l recomanda, rugându-vă, ca după cum a-ţi dat dovezi publicului pentru răsplătirea meritului slujbaşilor Ţărei, să nu treceţi cu vederea şi drepturile cele cuvioase ale acestui tânăr, spre emulaţia şi altor asemenea impiegaţi. Salutare şi frăţie [4]).

Pe moşia Manuc, unde era proprietar colonelul Kuneschi, erau aduşi câţiva oameni din Rusia şi ţinuţi ca sclavi. Paraschivescu întreabă la 4 August pe ministrul trebilor din năuntru *„cum trebue să socotească aceşti oameni, că el cunoaşte că tot omul aflat într'această Ţară Română este liber"*. Pe raportul lui s'a pus rezoluţia : *„să se întrebe Locotenenţa"* [5]).

---

[1]) Anul 1848. Vol. 2, p. 561.

[2]) Idem, vol. 3, p. 115.

[3]) Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 47. Doc. CXLI.

[4]) „Anul 1848" Vol. 3, p. 165.

[5]) Idem, p. 231.

www.dacoromanica.ro

La 14 August, polcovnicul Kuneschi, răspunde adm.torului de judeţ, că el a adus din Rusia 13 oameni de pe moşia lui din Rusia şi nu-i poate lăsa liberi *„fiind răspunzător atât pentru fiinţa lor, cât şi pentru regulata răspundere a datoriilor lor către Statul Rus"* [1]).

Paraschivescu trimite acest răspuns la ministerul trebilor din năuntru şi se pune rezoluţia : *„Nu ne putem amesteca cu oamenii ce nu sunt Români"*; semnează Roseti.

Ministerul trebilor de afară, Voinescu, răspunde altfel : *„Când stăpânul lor se va cerca să exerse dreptul proprietarului de robi, atunci va interveni şi administraţia"*. Răspuns sibilic, că doar asta-i treaba diplomaţiei [2]).

Negreşit că libertatea era lucru bun, dar nu toţi proprietarii erau bucuroşi, că li se luau robii; dacă în teorie subscriau principiile liberale, în fapt le venea greu să le aplice. De aceea vedem la 4 August, că ministerul trebilor din lăuntru dă ordin adm-torului din Ialomiţa, să trimită la Bucureşti pe Vanghele Zappa, reclamat de Lazăr sin Marin desrobitul, care a fost maltratat şi lovit de fostul lui stăpân, că i-a luat biletul de eliberare şi i l-a rupt. Mai era reclamat şi de Docea sin Ioan, că-i ţine nişte rude în silnicie, legaţi în lanţuri. Mai târziu la 16 Aug. s'a dovedit că reclamaţia nu era întemeiată [3]).

La 6 August se primesc ordine ca adm.torul să facă mereu propagandă prin sate pentru revoluţie, subadministratorii să fie oameni bine *„famaţi"*, revoluţionari. Buletinul să se citească pretutindeni ; să se explice ce este gvardia naţională *„făcându-i să înţeleagă că până nu o avea un „om o puşcă, nu va fi sigur că mâne nu vor veni vrăşmaşii lui Dumne„zeu să-i robească iarăşi; să se simtă demnitatea de om ; dorobanţii să „nu mai fie întrebuinţaţi ca slugi de nici un funcţionar şi prin urmare nici „de domnia ta"* [4]).

Pentru a se putea pune de acord proprietarii şi sătenii, s'a instituit o comisiune zisă *„Comisiunea proprietăţei"* cu deputaţi săteni şi deputaţi proprietari. Din Ialomiţa, ca delegat al proprietarilor a fost ales Radu Ceauşescu, iar delegat al sătenilor Vasile sin Radu.

In şedinţa a patra, dela 13 August, în urma discuţiei pentru sfinţenia proprietăţei, într'un moment de elan, Ceauşescu, care era, chip, reprezentant al proprietăţei, mărturiseşte :

---

[1]) Idem, p. 437.
[2]) „Anul 1848". Vol. 3, p. 451 şi 463.
[3]) Idem, p. 234 şi 481.
[4]) Idem, p. 251—252.

www.dacoromanica.ro

„...şi eu v-am robit, fraţilor, v-am bătut, v-am desbrăcat ; de 36 de ani de când mă blestemaţi ! ertaţi-mă ! mă rog, fraţilor săteni ! Luaţi-vă înapoi ceia ce v-am răpit. Iată-mă vă dau înapoi părticica de pământ !

Numerosul public ce umpluse toată sala, în cât acum numai încăpea, începu o detunare de aplauze, de strigări de ura ; iar deputaţii săteni, în exaltaţia lor, care de care striga :

Dumnezeu să te erte frate ! să fim fraţi ! să trăim în pace, ura ! vivat ! să trăiască Constituţia" [1]).

Iar în şedinţa dela 14 August spunea că va da peticul de pământ fiecăruia pentru casă şi pentru hrana vitelor ; întrebat dacă pretinde sau nu plată pentru cele ce va da, a răspuns :

„...Dau şi cu despăgubire şi fără despăgubire, iau, de-mi vor da, ca de pomană ; dar o dau îndărăt, pentru-că am făcut fapte rele în viaţa mea ; şi când se vor ridica ei de pe moşie, ducă-se ! să-şi vânză namestiile ; or veni alţii în locu-le..." [2])

In acest timp în August, adm.trator al judeţului este unul Matisa.

Sub regimul libertăţei, samavolniciile nu lipseau ; Costea Dulgheru reclamă la poliţie, la 21 August, că are de primit 9 lei dela Iancu D. Stoichiadis, pentru o lucrare. Poliţia a trimis un dorobanţ să execute pe Stoichiadis, care protestă. N'a putut plăti pentrucă era bolnav şi cere o păsuire *„iar nu să mi se mai facă asemenea supărare în nişte zile în cari domneşte dreptatea"* [3]).

Aşa s'a petrecut revoluţia în Călăraşi, văzută în lumina actelor de atunci.

Mai târziu, în broşura lui Predeleanu publicată la 1884, această revoluţie este descrisă în chipul următor :

„In anul 1848 în timpul revoluţiunei se distinse între persoanele din localitate, pentru eliberare : Radu Ceauşescu cu rudele sale, Gheorghiţă Opran şi cei doi fraţi Iordan şi Gheorghe, iar ca cârmuitor al libertăţei fu adus Dim. Ciocârdia în locul lui I. Grădişteanu care fugi cu evenimentele. Acesta a fost transportat în oraş în trăsura trasă de braţele acelora ce erau pentru libertate... Proclamaţiunea lui Heliade se ceti în faţa poporului de tânărul Costache Poenaru... In acest timp ca sameş se găsea mult regretatul Grigore Ipătescu... tatăl generalului Grigoriţă Ipătescu. In toamna anului 1848 cu înăbuşirea revoluţiunei fu şi acesta exilat cu ceilalţi bărbaţi în Asia Minoră la Brusa, unde muri...

---

[1]) „Anul 1848". Vol. 3, p. 438.

[2]) Idem, p. 391.

[3]) Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 55.

www.dacoromanica.ro

Iară Vasilache Dichisescu era ajutorul cârmuirei de Ialomița, cu Alecu Paciulescu și cu alți tineri, cari toți în acest timp aduse codicele Regulamentului Organic pe pat funerar în curtea bisericei Sf. Niculae, purtat de jidanii Modehai și Haim, în vederea lui C. Ciocârdia și Gh. Ipătescu. Acolo Vasilache Dichisescu citi discursul funebru al codicelui regulamentului și jidanii cu ciubucele îi deteră fum, în semn de tămâe și în cele din urmă îi puseră foc... [1]).

După episodul sângeros petrecut în dealul Spirei din București, la 13 și 14 Septembre 1848, revoluția a fost stinsă. Se formează o Căimăcămie, iar Țările Românești sunt invadate de Turci și de Ruși.

In Călărași a fost destinat să ierneze un batalion întreg de Turci ; la 3 Octombrie Căimăcămia întreabă pe Omer Pașa, comandantul armatei turcești, de câte producte are nevoie, pentru soldații din Călărași.

La 4 Octombrie, comandirul oștirei, polcovnicul Garbaschi, dă poruncă comandirului roței a treia din Călărași, să predea căpitanului Burileanu, toate posturile și picheturile și să plece la Brăila, și de va întâmpina *„din oștirile împărătești rusești sau otomanicești și arătându-le porunca ce aveți și nu va voi a vă îngădui, să nu arătați nici o înpotrivire, urmând aceia ce vă va porunci și să raportuiți Dejurtfei"* [2]).

La 6 Octombrie cârmuirea pune în vedere comandirului local, că va veni un batalion turcesc de infanterie, să ierneze aici, deci să golească cazarma infanteriei și toate edificiile publice proprii a fi ocupate de oștiri [3]).

După revoluție urmează episodul urît al răsbunărilor, al urmărirei și pedepsirea revoluționarilor. La 8 Octombrie, noul cârmuitor Mihai Rahtivan, în conformitate cu porunca Departamentului, arestează pe Radu Ceaușescu, fost polițai și deputat în Comisia proprietății și-l trimite cu doi dorobanți la București. Raportul Departamentului către Căimăcămie spune :

„...Din numărul acelora ce au luat o însemnătoare parte la trecutele evenimente ale revoluției și au săvârșit multe neorândueli prin aţâţarea duhurilor cu povățuiri atât grainice cât și înscrise, spre săvârșiri netrebnice, este și unul Răducanu Ceaușescu, din județul Ialomiței cel ce a fost rânduit de Guvernul revoluționar, polițai la târgul Călărași... La îndreptat la arestul poliției" [4]).

Arestații politici au fost ținuți la Văcărești, unde a isbucnit scorbutul, la 17 Noembrie; cei bolnavi au fost duși la spitalul Colței, unde s'au a-

[1]) C. Predeleanu, l. c.
[2]) „Anul 1848". Vol. 5, p. 3.
[3]) Idem, p. 35.
[4]) Idem, p. 65 și 126.

www.dacoromanica.ro

ranjat camere cu gratii pela ferestre. Mulţi din cei deţinuţi au murit, unii au fost exilaţi în Asia Mică, alţii au fost eliberaţi.

Vina lui Ceauşescu a căzut în categoria celor ce *„în vremea revoluţiei s'au preumblat în calitate de propagandişti în judeţul Ialomiţa"*, şi a fost pus în libertate [1]).

Turcii au iernat în Călăraşi ocupând cazarmele şi multe din casele particulare. Printre altele au ocupat şi casa lui Iancu Grădişteanu ; la o întrebare a Depart. din lăuntru, cârmuitorul Rahtivan răspunde că, pentru această casă, chiria este de 900 de lei pe 6 luni, aşa cum fusese închiriată şi de paharnicul Manolache Grădişteanu, fostei cârmuiri a judeţului [2]).

In primăvara anului 1849 au plecat Turcii şi au venit Ruşii. Toţi pe socoteala bieţilor Români. Comisia târgului trebuia să aibă grijă de toate cele necesare armatelor de ocupaţie; de cheltuieli se făceau conturi, care se înaintau Departamentului din lăuntru [3]). Aceste conturi trebuiau să conţie chitanţe semnate de şefii militari, cari primeau lucrurile de cari aveau nevoie [4]).

Pentru înlesnirea *„cumpărăturilor productelor pe seama oştirilor ruseşti"*, Departamentul din lăuntru a trimis cârmuitorului, odată 63.000 de lei şi altă dată 117.631 de lei [5]).

Un cont aparte, de patru galbeni şi un sfanţ, s'a făcut pentru chiria încăperei în care au fost depuse armele adunate din judeţ dela foştii revoluţionari [6]).

Tocmai în primăvara anului 1851, prin April, străinii evacuiază Ţările Româneşti. Ordin grabnic se primeşte la cârmuire la 20 April, pentru trupele turceşti care din Bucureşti au să treacă pe aici spre Silistra. Comisia târgului trebuia să îngrijească de cvartiruirea lui Xahim Paşa, de hrana trupelor şi de îngrijirea soldaţilor bolnavi [7]).

Când în Iunie, acelaş an, se cercetează să se afle ce a rămas depe urma armatelor de ocupaţie, se constată că a rămas *„nimic"* [8]). Şi totuşi a rămas ceva : a rămas de plată 900 de lei, leafa tâlmaciului turcesc, Chiuciuc Mehmet [9]).

---

1) Idem, p. 359 şi 442.
2) „Anul 1848", vol. 5, p. 600.
3) Arh. Prim. Dos. 1/1850, fila 194, adr. 1363.
4) Idem. Dos. 1/1850—51, fila 2 şi 55.
5) Anal. Parl. Vol. 16, p. 2124 şi 2275.
6) Arh. Prim. Dos. 1/1850, fila 91.
Idem. Dos. 1/1850—51, fila 71, adr. 2736 şi fila 83, adr. 2714.
8) Arh. Prim. Dos. 2 comun cu 1/1850—51, adresa 4016.
9) Idem, Dos. 2/1851, fila 143.

www.dacoromanica.ro

Aşa s'a terminat, în Călăraşi, revoluţia din 1848 ; urmările acestei revoluţii, aici, au fost importante, pentrucă ideile de libertate semănate de revoluţie, au dus la eliberarea oraşului.

VIAŢA CĂLĂRAŞULUI ŞI SPIRITUL PUBLIC INTRE 1833 ŞI 1852

Până la 1833, Călăraşul fusese un sat mic şi obscur, cu o viaţă comercială limitată la schela de pe malul Borcei.

Locuitorii în marea lor majoritate, erau plugari, clăcaşi pe moşia Lichireşti, proprietatea Epitropiei spitalului Colţea ; ei duceau viaţa de muncă şi linişte a satului.

Aşa a fost găsit de războiul ruso-turc, isbucnit în vara anului 1828 şi terminat în Septembrie 1829, cu pacea dela Adrianopol. După război, Ruşii au rămas în Ţările Româneşti şi din Călăraşi n'au ieşit decât după evacuarea Silistrei în Septembrie 1836.

In acest timp Călăraşul a avut de îndurat necazurile războiului, cumplita epidemie de ciumă din 1828—30, holera din 1831, şi rigorile ocupaţiei ruseşti.

Dosarele acelor vremi sunt pline de reclamaţiile locuitorilor, rămase mai totdeauna fără deslegarea cea dreaptă, şi stau şi azi ca o mărturie a suferinţelor acelor oameni [1]).

Ruşii erau învingători. Ei nu respectau nimic aici. Casa particularului ca şi casa Cârmuirei erau tot una pentru ei.

La 12 Martie 1834, un locuitor, Panait Căruţaşu, pentrucă îşi apăra cinstea casei, a fost fugărit de Ruşi, ca să-l bată, până în casa secretarului Cârmuirei :

> *...eri la Ocârmuire, s'a pomenit cu unul Panait de aici, scăpat din mâinele unor soldaţi ce-l goneau să-l prinză şi să-l bată... l-au gonit până în casa secretarului Ocârmuirei... s'a dovedit că un ofiţer ce-i este la dânsul în gazdă cugetă... spre a lui femee...* [2]).

La 4 Mai acelaş an, Uţa cârciumăreasa de la Vadul Cailor, reclamă, fără rezultat că i s'au furat banii şi lucrurile... [3]).

Din vârtejul atâtor suferinţi, Călăraşul a eşit mare, a ajuns capitală de judeţ. *Războiul a creat actualul Călăraşi.*

Vechea populaţie de clăcaşi s'a amestecat şi a fost covârşită de

---

[1]) Arh. Stat. Ad-tive noi, jud. Ialom. Dos. 4113/1834. Pentru trecerea oştirei. Dosar rusesc cu cfartiruirile.

[2]) Arh. Stat. Ad-tive noi Jud. Ialom. Dos. 4106/1834. Dela p. feluri de pricini.

[3]) Idem.

www.dacoromanica.ro

populaţiunea nouă venită de pretutindeni. Prezenţa Ruşilor ocupanţi şi legătura directă cu Silistra, ofereau posibilităţi de afaceri, care ispiteau pe oamenii întreprinzători.

Transformarea s'a făcut foarte repede. Vechiul sat de clăcaşi a ajuns oraş de neguţători, în care apar cetele breslaşilor, născute din nevoile vieţei de toate zilele şi deasupra tuturor, viaţa intelectuală reprezintată prin lumea slujbaşilor.

In vâltoarea afacerilor de răsboiu şi în epoca de refacere întâlnim nume de neguţători de toate neamurile, cu anumite preferinţi de negustorie, pentru fiecare neam în parte. Bună parte din aceştia, acei cari au reuşit să se chiverniseasca şi să prindă rădăcini mai temeinice aici, au jucat un rol mai mic sau mai mare, în viaţa de mai târziu a Călăraşului.

O negustorie care a înflorit mult, a fost cârciuma. Rușii erau lacomi, consumau mult şi beau şi mai mult : de aceea băcăniile şi cârciumele s'au immulţit. Chir Pană Moise şi Cană, au fost printre primii cari au deschis băcănii. Vasile Băcanu, Cara Ivan şi Hristache, State Băcanu, Nicolae Antonescu, Zamfirache Băcanu, Marin Băcanu, Costache dela băcănia cea mare, Chir Hristu Vasiliu, Manole şi Radu Băcanu, băteau mereu drumul spre Bucureşti ca să-şi aprovizioneze prăvăliile. Alţii, ca Ilie Popescu, Hristache Negulescu, Ion sin Vasile, mai pricepuţi şi mai practici în exercitarea meseriei, se duceau la origine, la Brăila, unde găseau mărfuri mai ieftine, direct de la importatori.

Dintre ei, Ilie Popescu a reuşit a domina pe toţi ; era fiu de preot, venit din satul Scutelnici de lângă Roseţi, cumnat cu logofătul Tănase Dumitriu, care era om bogat în locuri şi prăvălii în oraş ; când a murit acest Dumitriu, Ilie Popescu i-a epitropisit averea. Popescu a deschis băcănie pe ulita mare, preţuită la patru mii de lei. Muncitor şi strângător, în 1866 a făcut o prăvălie mare *„Magazin General"* pe care a lăsat-o fiului său Dumitru Ilie Popescu, cunoscut sub numele de Dumitrache Iliescu, tatăl fraţilor Ilieşti de azi. Casele există şi azi, pe strada Ştirbei-Vodă, unde este *„Federala Borcea"*.

Cârciuma Epitropiei o ţinea fostul epistat al moşiei, vistiernicul Stoian Iacobitu în tovărăşie cu Costache Dănescu ; tovărăşia dintre un boier şi un negustor a ajuns să fie desfăcută prin judecată, că zicea Dănescu *„boerul Stoian, de unde are să ia — cere ; iar unde are să dea — lasă"*.

Costache Dănescu a fost cârciumar cu vază şi cu parale ; el a cumpărat casele boerului Ioniţă (Petrescu ?), cumnatul lui Grigore Poenaru, ce erau pe ulita mare şi le-a transformat în han, Hanul cel Mare al târgului. N'a avut moştenitori şi la moartea lui, hanul a rămas sorei lui, Zinca, care avea o fată Zoiţa. Aceasta s'a măritat cu Nae Mănescu, care

www.dacoromanica.ro

a transformat hanul, l-a înfrumuseţat şi a devenit *„Hotelul Unirea"* de azi.

Cârciuma moşiei n'ajungea pentru toate nevoile şi atunci Epitropia a dat voie să se deschidă şi alte cârciumi, negreşit în condiţiuni producătoare de venit pentru Epitropie. Se deschide cârciuma lui Pavel Vasilovici, tovarăş cu Chir Radu sin Dumitru, cârciuma lui Neagu de la *„Vadul Cailor"* zis acum şi *„Vadul meilor"*, care îşi aducea vinul din Buzău, cârciuma lui Voicu şi Nedelea Cârciumaru.

Viaţa era ieftină şi uşoară. Vinul costa 20 de parale ocaua mare, lumea petrecea şi lăutarii aveau cătare. Poponea Lăutaru, Pârvu şi Puiu Cobzaru, Gheorghe Lăutaru, Dumitrache Muscalagiu, erau vestiţi şi erau chemaţi la nunţi şi mese, chiar şi în Olteniţa.

Ioan Codru Drăguşan sau *„perigrinul transilvan"*, care a rătăcit şi prin Călăraşi, descrie o nuntă la Tonea, în 1835. Drumul de la Călăraşii vechi, unde se afla Drăguşan şi până la Tonea, l'a făcut cu *„parepi mocăneşti"*, dând *„de întregul peste câmp, căci aici nu se ţin oamenii de drum, că nu e"*. La nuntă erau şi câţiva negustori din oraşul vecin, Călăraşii, cu cocoanele lor. După cununie *„cojanii şi cojanele tineri îmbrăcaţi după moda turcească, dar în pănure vinete, iar fetele strălucind de mătase, salbe şi paftale de metal fin, întinseră hora împrejurul mesei... mă mirai de lăutarii ţigani cu cât tact şi cu câtă expresie trag din lăută, şi ce duios cântă din gură :*

Mult îs pedepsit de dor
Nici noaptea nu pot să dorm ;
Când cuget să dorm mai bine
Fuge somnul de la mine.
Când cuget să dorm mai dulce
Somnul fuge şi se duce. [1]).

Când se făcea vreo nuntă mai mare, nuntă boierească, veneau lăutari din Ploeşti, Gheorghe sin Niculai, Nica şi Dinu Zamfir, Gheorghe Muscalagiu şi Drăgan sin Vasile, cari trăgeau din lăută până se desfăceau băierile pungilor şi boierii umpleau cobzele ţiganilor cu ruble muscăleşti.

Săptămâni la rând aveau ce vorbi nuntaşii şi norodul de cum au petrecut şi ce-au văzut. Comentariile se făceau în cafeneaua lui Chir Ivanciu, în cafeneaua lui Ştefănescu, ori a lui Gheorghe Cafegiu. Cu filigeanul de cafea aromată, în jurul meselor de lemn, discutau şi preţuiau zestrea miresei, ori calităţile mirelui, până uitau şi de asta în vâltoarea afacerilor.

Viaţa de cafenea a fost totdeauna caracteristica orăşelelor de pe

[1]) Codru Drăguşan. Călătoriile unui român ardelean în ţară şi în străinătate, din 1835—1844. Public. Casei Şcoalelor.

www.dacoromanica.ro

Veneau apoi negustorii ambulanţi ca Grigore sin Iacob, Gherasim malul Dunărei. In Călăraşi caşi aiurea, în cafenea, în fundul tutunului cumpărat de la Cristea Tutungiu, ori de la armeanul Kircor Tutungiu, care aducea specialităţi dela Galaţi, dela Alecu Andronescu, Rafael Kalef Ovreiul, ori dela Turcul Mehemet Chioicul, între două ţigări şi o cafea, se încheiau afaceri de mii şi mii de lei, sau se făcea numai risipă de vorbă.

In cafenele se adunau marii negustori, Hagi Tănase Ţoncovici, fraţii Dumitrache şi Niculachi Anghelidi, Iţic Apfelbaum, Buhor Solomon Ovreiul, Haim Catalin, Tănase Dumitriu, Răducan Ceauşescu, Ioan Vasiliu şi Mitrani, şi *„rupeau"* preţurile cerealelor cu Simionache Vaşaianoglu, Gheorghe Misirliu, Manolache Ioan, Iani Cocopol, căpitanii de caice Anagnoste şi Apostol Gheorghiadis şi alţi neguţători cari veneau din Brăila ori din alte părţi, să încarce cereale de aici.

Câteodată, lucruri de nimic puneau în mişcare toată această lume negustorească a cafenelelor. Aşa, o chestiune, care era veşnic în discuţiune, era aceea a întreţinerei palanganelor perigavorului, adică a magaziilor portului, cum am zice noi azi.

Tot comerţul de cereale caşi mărfurile ce veneau sau se expediau de aici, trebuia să treacă prin perigavorul carantinei, adică prin magaziile din port. Acest perigavor era înconjurat de o împrejmuire numită palangan, care trebuia întreţinut şi reparat. Neguţătorii se angajase verbal faţă de inspectorul general al carantinelor, Mavros, şi rămăsese bine hotărît ca ei să aibă grija întreţinerei şi eventualelor reparaţiuni de care ar fi avut nevoie această împrejmuire ; dar când era vorba la treabă, fiecare se da la o parte şi spunea să facă altul. Intr'o vreme, făcându-se de Constantin Stanciu nişte reparaţii care trebuiau plătite, poliţia a pus o contribuţie de câte cinci lei de negustor. S'a făcut atunci zarvă mare, pentrucă negustorii cereau să plătească fiecare în raport cu afacerile ce fac. In cele din urmă cărmuitorul Florescu hotărăşte ca patru din negustorii cei mai mari, Constantin Stanciu, Mitrani, Iţic şi Buhor să dea câte 20 de lei, iar alţi 16 negustori mai mici, să dea între 2 şi 3 lei, ca să se poată aduna un total de... 114 lei [1]).

Lucrurile nu s'au împăcat nici aşa. Negustorii trimit la cârmuire o petiţie :

> *„Nu ştim ce legiuire! nu ştim ce pravilă! ni-ar putea îndatora ca noi să înfiinţăm perigavorul carantinei de la schela de aici din Călăraşi, în vreme ce de la această schelă se folosesc şi străinii şi toţi orăşănii... Ar trebui ca toţi fără osebire, cari se folosesc de acest perigavor, să contribuiască de o potrivă, iar nu unii să-l înfiinţeze şi*

[1]) Arh. Prim. Dos. 1/1849—50, fila 14 şi 79.

www.dacoromanica.ro

alţii să se folosească... Semnează : Ştefan Drăguşescu, Ilie Popescu, Iordan Opran, Ivanciu Vasiliu, Manole Băcanu, Petre Stănescu, Petre Tănase Boiangiu, Nicolae Ivanciu, Mitu Ivanciu, etc. [1]).

Ca să se liniştească lucrurile, a fost nevoie să se adune Comisia târgului şi împreună cu cârmuitorul judeţului, au încheiat un *jurnal*", hotărînd să se pună taxe pentru repararea şi întreţinerea ferpostului : zece parale la chila de grâu, cinci parale la chila de orz, şapte la cea de porumb, şi zece la diverse mărfuri. Numai aşa s'a putut face pace [2]).

Bâlciul Călăraşului era vestit pretutindeni ; veneau ţăranii la acest bâlciu de prin toate satele, veneau Bulgarii şi Turcii de peste Dunăre, să se aprovizioneze cu haine, cojoace, căciuli şi toate mărfurile de căvăfie.

Căruţaşii Filip, Dinu, Grigore, Iorgu, Matei, Neagu, Stoian şi alţii nu mai ajungeau la căratul mărfurilor negustorilor Bucureşteni, Ploeşteni şi Buzoeni ; cunoşteau drumurile şi mânau aşa de bine, că locuitorii Călăraşului, boieri şi neguţători îi preferau poştei.

Bâlciul era plin de mărfuri de blănărie, lucrate de Ianache şi Dobre Cojocaru, Gheorghe Braşoveanu, Mitu Teodor, şi Iordan Oprea Braşoveanu, Năstase Nicolae, Dumitru, Stoian, Tudor şi Hristea, toţi cojocari strânşi în grup ; toate peile de miel câte se strângeau în oraş, se adunau la un loc şi se împărţeau între toţi, după puterea de muncă a fiecăruia. Am văzut în altă parte că doi din ei au călcat această regulă, şi atunci au protestat toţi ceilalţi.

Chir Dumitru sin Iacov, Velicu sin Niculai, Constantin şi Stan Cavafu, Chir Petre Dimo, Radu Cavafu, Mitu Cavafu, Stancu şi Constantin Cavafu, erau negustori cavafi vestiţi.

Veneau curelarii, Drăgan Ghiţă, Tatu sin Tatu, şi cismarii de seamă ca Dobre şi Tănase Cismaru, cari îşi aduceau marfă de lucru din Bucureşti, Petre Iacov şi Pană Cismaru.

Abagiii Mitu şi Radu, Petre Abagiu, Costea şi Ioniţă Abagiu, croitorii Gheorghe Croitoru, Ovanez şi Aron Ovreiul, Trandafir Croitorul, Moise Haimovici, Vasile Predulac, Marcu sin Solomon, Radu şi Stan Croitorul, toţi meseriaşi buni, cari umpleau târgul şi bâlciul cu mărfurile lor.

Mulţi plecau cu mărfuri prin judeţ. Aşa întâlnim pe Gheorghe Braşoveanu şi Dobre, cojocari, pe Chir Petre Dimo cavaf, cari se duc cu mărfuri prin sate, până la Gura Ialomiţei ; după cum întâlnim pe Neagu Căruţaşu cu peşte la Ploeşti, pe Stancu Pescaru, Panait Pescaru şi Minea Ioan Costea, cari făceau comerţ întins cu peşte, până la Bucureşti.

---

[1]) Idem, fila 228—229.

[2]) Idem, fila 286.

www.dacoromanica.ro

Rabotcu şi un oarecare Pavel, care, ca negustor ambulant şi mai ales cinstit ce era, îşi schimba mereu numele, când Pavel Racowschi, când Radovici, când Rabovici. Toţi cutreerau satele şi înşelau fetele şi nevestele cu cercei, inele şi paftale falşe.

Bâlciurile din judeţ erau un prilej minunat pentru desfacerea mărfurilor atâtor neguţători şi meseriaşi din Călăraşi [1]). Când era linişte în ţară şi vremea prielnică, treburile mergeau şi neguţătorii erau mulţumiţi ; când treburile nu mergeau, cei necăjiţi îşi găseau mângâierea în cântec şi veselie, că aşa-i firea Românului, să petreacă şi'n necaz ; şi atunci lăutarii le cânta :

Negustori, negustoraşi,
Hai la târg la Călăraşi.
Iţi câştiga, nu-ţi câştiga,
Oi vinde eu cobza mea,
Să vă plătesc paguba... [2])

Mai sunt o mulţime de alţi meseriaşi ca Alecu Bărbieru, Tudoran şi State Bărbieru, cari pe lângă mânuirea briciului şi a foarfecei, erau meşteri în scosul măselelor, şi de multe ori făceau şi pe medicul, iscusiţi în pusul lipitorilor, a paharelor, neîntrecuţi în lăsarea de sânge, unde trebuia şi mai ales unde nu trebuia.

Negustori mai mici, antreprenori de ocazie, Greci, Bulgari, Armeni şi mai ales Evrei, formau populaţia flotantă a târgului, pretutindeni, veşnic în căutarea unui câştig.

Toţi aceştia, mari şi mici, la un loc cu clăcaşii băştinaşi reprezintă viaţa Călăraşului în cursul celor 19 ani, dela 1833 la 1852. Unii din ei, cei puţini, au reuşit în afacerile lor şi au rămas ; numele lor se pomenesc şi azi în înfăptuirile sau în descendenţii lor. De cei mai mulţi, nu se mai ştie nimic ; pomenirea lor aici apare ca o curioasă înşirare de nume, care fără voie, te face să gândeşti : oare să fi trăit toţi aceştia ?

Trebue de remarcat că în tot acest timp, preşedinţii Comisiunei târgului şi cilenii respectivi, erau aleşi numai dintre negustori, dovedind odată mai mult aspectul neguţătoresc ce avea târgul în acea vreme. Răducan Ceauşescu, Petre Stănescu, Const. Dănescu, logofătul Minea Ioan, Hagi Tănase Ţoncovici, Ioan Vasiliu, toţi cunoscuţi nouă din paginele de mai înainte, toţi au fost negustori. Alegerile Comisiei magistrate dădeau prilej

---

[1]) Pe atunci erau bâlciuri în : satul Jilava în Duminica Mare ; în satul Luciu şi Sălciile, în ziua de Sftu Constantin şi Elena ; idem în ziua de Sftu Petru ; idem şi în satul Jilava, în ziua de Sftu Ilie ; tot în satul Luciu, în ziua Schimbărei la Faţă ; idem în ziua de Sfta Maria Mare ; în satul Ciochina în ziua de Sfta Maria Mică ; în Slobozia în Vinerea Mare. (Almanahul Statului, la Academie).

[2]) Versuri comunicate de d-l Consilier E. Pioneanu, prim preşed. al Trib. Gorj.

www.dacoromanica.ro

de vorbă şi interesau pe toţi locuitorii, însă niciodată n'au dat prilej de certuri sau contestaţiuni. In fiecare toamnă, când se făceau alegerile, negustorii indicaţi a păstori pe ceilalţi, erau aleşi fără discuţiune, ca o necesitate ce impunea meritele şi cinstea celor aleşi.

Alături de viaţa comercială cu variaţiile ei de bogăţie ori de sărăcie, se depăna viaţa administrativă, viaţa autorităţilor care, pe zi ce trecea, se organizau tot mai strâns, consolidând Statul subordonator al activităţei fiecăruia în interesul comun.

Cârmuitorii erau şefii judeţului. Boieri de neam, de cele mai multe ori oameni bogaţi, cu tot vântul democraţiei, care sufla din toate părţile, nu erau bucuroşi să renunţe la prerogativele dominaţiei.

Raporturile dintre cârmuitori şi celelalte autorităţi erau dela şef la subordonat şi tonul corespondenţei era totdeauna poruncitor.

Deşi Comisia târgului era aleasă de locuitori, preşedintele ei era ales de cârmuitor, care îl recomanda Stăpânirei pentru întărire. De aici rezultau legături de obligativitate, de care de multe ori se resimţea întreaga administraţie comunală. La o observaţie scrisă ce-i face cârmuitorul Lenş, la 3 Ianuar 1850, Comisia răspunde umilit *„că gata este Comisia a-şi îndeplini o asemenea datorie întotdeauna"* [1]).

Micii funcţionari din diferitele administraţii erau numiţi de cârmuire. Când administraţiile respective recomanda pe cineva, recomandatul trebuia întărit de cârmuire. Acest sistem ducea la terorizarea micilor funcţionari.

Vai de scriitorul ai cărui ochi n'ar fi plăcut, sau al cărui spate nu s'ar fi îndoit îndestul înaintea cârmuitorului! In vara anului 1851, cârmuitorul Iorgu Filip Lenş, reclamă Departamentului din lăuntru şi cere pedepsirea serdarului Costache Piteşteanu, subcârmuitorul plăşei Câmpul, că nu-i destul de respectuos. Steriadi, pentru şeful Departamentului, face serdarului un ordin observator, foarte politicos, amintindu-i *„că în orice ramură există o erarhie, adică cel mai mic este supus celui mai mare..."*. Deşi ordinul era personal, Lenş cu o satisfacţie rău ascunsă, comunică în scris tuturor autorităţilor acest ordin [2]).

Cârmuitorul Costache Filipescu a bătut chiar nişte slujbaşi; este drept, că Bibescu-Vodă l-a destituit la 11 Martie 1843, din această pricină, iar prin decretul respectiv aminteşte fiecăruia respectul datorit autorităţei.

Pentru un post vacant de scriitor, sau când se creia vreun post nou,

---

[1]) Arh. Prim. Dos. I. 1849—50, fila 87.

[2]) Arh. Prim. Dos. 2 comun cu 1/1850—51, nr. 19 din 14 Iunie 1851, doc. CXLVI.

www.dacoromanica.ro

se dădeau lupte, care făceau luni de zile subiectul discuţiunilor din cafenele. La 29 Mai 1851, Lenş comunică Comisiunei târgului că a numit un scriitor la Comisie, pe Costache Agalopol, şi porunceşte să i se dea leafa cuvenită. Procedarea şi tonul întrebuinţat de Lenş exasperează Comisia, care răspunde foarte hotărât că vrea să numească pe Stoichiadi *„care a mai fost în această lucrare"*. Cârmuitorul nici nu vrea să audă de o asemenea opunere. Comisia nu cedează şi războiul era gata. Spiritele erau agitate şi toată lumea discuta acest nemaipomenit conflict. A fost nevoe de un subterfugiu strategic; cârmuitorul Lenş a plecat la Bucureşti şi locţiitorul lui, Corlătescu, a aprobat numirea lui Stoichiadi. Pacea s'a făcut, dar cât trebue să se fi vorbit de ea ! [1])

Este drept că erau uneori, ca totdeauna, şi slujbaşi necinstiţi. Aşa s'a întâmplat în Septembrie 1851; după vizita lui Ştirbei s'a făcut socoteala cheltuelilor cu primirea lui Vodă.

Contul făcut de delegatul Comisiei târgului a fost verificat de poliţaiu, din ordinul cârmuitorului şi s'a găsit încărcat, 92 oca de seu în loc de 50, cât se cumpărase în realitate. Corlătescu, care ţinea locul cârmuitorului, scria :

> *„...toate acestea dovedesc o rea precugetare de abuzivă întreprindere ; Cârmuirea porunceşte Comisiei ca îndată să raporteze de către cine din sânul ei, s'a urmat această ruşinoasă faptă de abuz mizerabil, cu atât mai mult că este de nimic"* [2]).

Tiranizarea subalternilor se făcea de către toţi şefii de serviciu, chiar şi de părintele protopop. In 1835, un tânăr învăţat din şcoalele Ardealului, Ioan Drăguşan, împins de dorul de a-şi cunoaşte Ţara, nimereşte ca *„diac"* la părintele Andrei, protopopul din Călăraşi ; traiul prost ce i s'a impus şi umilinţele ce a îndurat, a exasperat omul, care cerea vieţei altceva decât robie. Acest traiu îl descrie în memoriile lui :

> *Târgul Călăraşi August 1835.*
> *„Vanitas vanitatum, et omnia vanitas"*
> *(Eclesiastul)*
>
> *„Auzii, frate, de mic copil, că bietul Avram din Topile, Ţigan de la noi, după ce se prinse în cătane şi se duse la regimentul Waquant, în fundul Galiţiei, la câtva timp se apropie de sergentul-major al companiei, fiindcă pe acele timpuri altul nu ştia carte, şi-l rugă să-i scrie o carte la părinţi acasă. După multe refuzări şi amânări, în sfârşit, fiind sergentul-major odată în toate bune, se înduplecă la rugarea lui Avram, şi luând hârtie şi condei, pofti pe Ţigan să-i dicteze ce voieşte să scrie părinţilor.*

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2 comun cu 1/1850—51 nr. 7 şi următ.

[2]) Idem. Dos. 2 din 1851, fila 121 ; 16 Sept. 1851 adr. 6457.

www.dacoromanica.ro

Ţiganul oftă odată, cu amar, şi dictă :
— Scrie odată, D.le sergent-major (strajameşter): „Vai !"
– Am scris.
– Mai pune odată : „Vai !".
– Este.
— Şi încă odată...
– Bine.
— Dacă e de trei ori „vai !", ajunge ; pecetlueşte-mi cartea-mi şi dă-mi-o, s'o duc la poştă, că vor vedea părinţii traiul mieu dintr'ânsa.

Aşa-mi umbla şi mie, frate, — de şi nu-s legat, ca bietul Avram, de regimentul Neamţului.

Am ascultat bârfelile tuturor mincinoşilor, cari-mi lăudară „Ţara", şi am venit. Acum caracterul mă face să gust paharul amărăciunei pe deplin, — şi voi rămânea tot în soartă amară.

Tovarăşii de mult s'au întors acasă. M'am retras la Călăraşi capitala jud. Ialomiţa, şi am ajuns subt aripele părintelui protopop Andreiu, în demnitatea eclesiatică de ţârcovnic.

Cum îmi merge, cum trăesc, vei vedea din alăturatele versuri, ...căci nenorocirea face pe om poet :

Doamne fereşte !

Poemă

Din Parnas, naltu-ţi lăcaşi,
Coboară la Călăraşi !
Te invoc o dulce Musă,
Cu rugarea mea supusă :
Inspir'un adept pios
Să 'ntoane cântu-i duios :
Cânt din Ţara Românească
Viaţa ţârcovnicească.
E ziu'abea Feb răsare,
E arşiţă, zăduf mare,
Pare că te şi topeşti,
N'ai unde să te scuteşti :
Case, bordeie, oboare,
Scunde, meschine, uşoare,
Nu dau nici un adăpost ;
Umbră, arbori nu-s, n'au fost.
Duci dor şi de apă rece,
Căci nu e ; sudori te trece
S'aduci din Iazer, mai fiartă,
C'un strat verde şi 'nciumată.
Mâncare n'ai cere, rară :
Pâne, fie de secară,
Dar, vai, tot la mămăligă,
Ca şi ieri, de meiu, te strigă ;
Incai de-ar fi abundanţă,
Dacă poţi să faci bombanţă ;
Este însă cumpătată,
Ca să nu te 'ngraşi de-odată.
Fierturi, nu poţi să te cerţi,
Tot castraveţi acri, fierţi,
Şi în Duminici saramură,
Ca un răsfăţ pentru gură.
Poate crezi că va fi treabă,
Să-ţi stoarcă puterea slabă
Din buruieni înăcrite
Cu mirodenii asprite.
Ai cugetat, lucru mare,
Nu stai din mâni din picioare :
Până 'n ziuă mai nainte,
Mături şi ştergi cele sfinte,
Apoi, des de diminiaţă,
De clopote mi te agaţă.
Ceteşti la psalmi, la canoane,
Inchină-te la icoane
Sfârşişi ceasuri, obedniţa
Ad' apă, iea cobiliţa !
„Dute 'n staul la vizitei !",
Imi strigă prota Andrei.
Iar maica Chiriachi :
Ungurene eşti aci ?
Ajută bucătăreasa !
Iute, sprinten, pune masa,
Apoi serveşte Ioane,

www.dacoromanica.ro

Reverendele persoane.
Când mai mari-s ospătaţi,
Ţii castraveţii obligaţi.
După prânz sunt trebi o mie,
Las' că 'nveţi şi psaltichie!
Vine seara, tot necazul
Uită-l şi cată repaosul:
Un pătul e preparat,
De ţânţari înconjurat:
Râpa Dunărei întreagă
Pătimeşte de-astă plagă.
De vrei să repauzezi
Cu balegă tămâezi,
Căci te pişcă cu cruzime:
Te cocoşi de usturime!
Apoi, vai, când plouă mult,
De pic niciunde nu-i scut.
Case, bordee s'inundă
Şi noroiul se desfundă:
Ca un aluat lipicios,
Cum păşeşti, te trage jos.
Când începe a bate vântul,
Pare că piere pământul:
Suflă vara Tramontanul
Să răstoarne Bărăganul.
Că alte rele, mai crude,
Sunt miasmele palude!
Cercetând din an, în an,
Cu friguri bietul Cojan...
Aşa-i Ţara, aşa-i traiul!
Vezi cum seamănă cu Raiul?
Acum văz cum au bârfit
Câţi mi-o au panegirit.
Deci: de Ţara-Românească,
De treaptă ţârcovnicească,
Dumnezeu să te ferească! [1])

Cârmuitorii fiind oameni bogaţi, când veneau din Bucureşti odată cu prestigiul autorităţei lor, aduceau cu ei nota fastului şi a luxului.

Comisul Iancu Grădişteanu, vrând să se lege de acest oraş şi-a făcut o casă, care şi azi după o sută de ani, e tot frumoasă.

Cârmuitorul Costache Filipescu şi soţia lui Cocoana Catinca, au venit din Bucureşti cu bucătăreasă specială, Safta, şi cu un rândaş tot din Bucureşti, Tudor sin Vasile Coadă; când aveau musafiri şi-aduceau din capitală târguelile pentru masă.

La fel cârmuitorul Iorgu Manu, a venit cu caleaşcă, vizitiu şi cu Joiţa „*vizitoaica*", cu rândaş şi bucătăreasă din Bucureşti. Cârmuitorul Emanoil Florescu, rudenie cu domnitorul, n'avea să rămână mai pe jos; tot aşa cârmuitorul căpitan Iorgu Filip Lenş.

Când veneau aceşti cârmuitori în oraş, cu droşca cu şase ori opt cai, cu surugii călări, cari trăsneau din bice, răsuna tot târgul, de le ieşea toată lumea în cale.

Alegerile pentru obştească Adunare, care se făceau din cinci în cinci ani, nu interesau poporul, pentrucă colegiul alegătorilor era restrâns la un număr de câteva zeci de boieri; în schimb aceste alegeri dădeau prilej să se adune în Călăraşi toţi boierii alegători. Atunci să fi văzut întrecere de cai de lux, de trăsuri frumoase, de surugii abili în pocnitul biciului; răsunau hanurile de veselie şi curgea vinul din belşug, de ajungea faima pentru cinci ani la rând, până venea altă alegere.

Luxul era pretutindeni, pentrucă fiecare căta să-şi întreacă vecinul;

---

[1]) Ion Codru Drăguşan „Pregrinul Transilvan", l. c.

www.dacoromanica.ro

dacă maiorul Bureli avea cai frumoşi, cu cari se fălea şi la Bucureşti, Ciocârdia nu se putea lăsa mai pe jos, pentrucă deşi nu era de cât căpitan, dar oricum, era preşedintele Tribunalului ; dacă praporcicul Ion Mănescu, ori negustorul Petrache Rădulescu, tovarăş la negustorie cu Costache Dănescu, îşi permiteau luxul să aibă câte o slugă, Doctorul Tavernier, trebuia să aibă două, că doar era medic peste tot judeţul.

Care de care se întrecea să boteze, să cunune, să facă câţi mai mulţi fini, că finii măguleau vanitatea bogaţilor, sau celor cari voiau să treacă de oameni „filotimi". Toate cumetriile erau prilej de petreceri, la care se adunau cunoscuţii şi dau drumul veseliei. La 22 Mai 1837, Iordache Slătineanu, preşedintele Tribunalului, botează lui Grigore Poenaru, serdarul Rudeanu e cumătru la 21 Octombrie 1837, logofătul Tănase Dumitriu botează lui Ghiorghiţă Cojocaru şi Hagi Tănase botează un copil la 13 Decembrie 1837. Dimitrie Mala, directorul carantinei în 1838, botează un alt copil al lui Grigore Poenaru la 3 April 1838. *„Prohororul"* Barbu Slătineanu, botează la 1 Mai 1838, un copil al lui Răducan Cojan, poliţaiul târgului. Judecătorul Ioan Fălcoianu şi logofătul Dinu Perieţeanu nu se lasă mai pe jos şi fiecare la rând sunt cumetri şi-şi împodobesc gâtul cu câte un *„peşchir"* ţesut în *„alesuri"* de borangic, dăruite de părinţii copiilor botezaţi.

Petrecere mare trebue să fi fost când şi-a însurat băiatul starostele negustorilor, logofătul Minea Ioan ; lua de noră, la 10 Februar 1838, pe fata lui Ivanciu Abraşu, Teodora.

State Bărbierul, breslaş fruntaş al târgului, se însoară la 30 Ianuar 1838 cu Frusina lui Stanciul Sârbul şi-i cunună cârciumarul Nicula, cu nevasta lui Niculina: cununie negustorească, care ţinea săptămâna întreagă numai în jocuri, băutură şi mâncare.

Parucicul Grigore Marghiloman şi soţia lui Maria, cunună într'o singură zi două perechi, la 10 Februar 1838, pe Ştefan Argintaru şi Niculai Protopopescu, cununie frumoasă, servită de trei preoţi, Popa Niculai, Popa Petre şi Popa Stan.

Nunţile erau bogate ; lumea se împodobea cu ce avea mai bun şi mai frumos. Luxul nu lipsea. Foile de zestre din acel timp cuprind covoare de Ţarigrad, cercei şi brăţări, rochii şi rufărie bogată. La o nuntă în Tonea descrisă de Drăguşan *„fetele şi femeile străluceau de mătase, salbe şi paftale de metal fin"*.

Dar luxul şi viaţa uşoară presupune o viaţă morală îndoielnică. Faptul că în acele timpuri se simţea mereu nevoia unui spital veneric, presupune întinderea acestor boli ; negreşit că lucrul se explică ca o consecinţă firească a războiului şi a lungei ocupaţiuni ruseşti, dar şi ca o consecinţă a

www.dacoromanica.ro

vieţei imorale. Povestea Gherghinei, fata preotesei Dobriţa „*ce se cunoaşte una dintre acele femei publice...*", cum şi raportul doctorului Stefanov cu privire la „*damele publice*" sunt exemple care dovedesc că „*celetnicele*" semănătoare de boli, se recrutau şi din clasele, chip alese, ale târgului.

Luxul mai era stimulat şi de fastul vizitelor domneşti. In 19 ani, dela 1833 la 1852, au fost patru vizite domneşti în Călăraşi.

In April 1835, domnitorul Alexandru Ghica, ca să se convingă singur de starea lucrurilor din ţară, vizitează unele judeţe, printre care şi judeţul Ialomiţa, venind până la Călăraşi. Cu acest prilej polcovnicul Grigore Poenaru, arendaşul moşiei, cere lui Vodă, sprijinul de a face o şcoală şi a se repara biserica oraşului, dărâmată în urma cutremurului dela 26 Decembrie 1829.

Şcoala s'a pus în lucrare, dar pentru biserică a fost nevoie să se intervie din nou în 1836 şi Poenaru nu s'a lăsat şi în cele din urmă a reuşit să facă şi biserica.

In anul următor, la 1837, după evacuarea Silistrei de Ruşi, Sultanul Abdul Medjid a ţinut să viziteze Silistra, vechea cetate, care era fala şi scutul Constantinopolului. Domnii români erau obligaţi să se ducă să salute pe Sultan.

„La 21 April (2 Mai) 1837, Vodă plecă întru întâmpinarea suveranului însoţit de Neofit, Iordache Filipescu, Grădişteanu, Cornescu, Spătarul C. Ghica, Herăscu, Manos, Aristarhi, Blaremberg, Bibica Roseti, secretarul de greceşte al domnului, căpitanul adiutant Dimitrie Mănescu-Filiti, Popescu omul de încredere al lui Vodă şi doftorul Mayer. Mihai Sturza (din Moldova) ajunsese la Călăraşi de la 20 Aprilie. Amândoi Domnii intrară cu Sultanul în Silistra şi rămaseră acolo trei zile, după ce Ghica îşi sacrifică favoriţii, iar Sturza barba. Domnii şi principalele persoane din alaiul lor intrară la Sultan cu pantofi turceşti şi cu fes în cap „et le reste du costume", scrie un martor ocular „me donne l'air de Gil Blas devenu musulman".

Acei din suită cari nu intrară în cortul împărătesc, aşteptară afară, culcaţi „à plat ventre". Bibică leşină de emoţie. Sultanul, aşezat pe canapea, primi pe Domni îmbrăcaţ într'o „veste rouge de hussard à brandebourgs d'or" şi pantaloni galonnés de casimir blanc". Scopul vizitei împărăteşti ar fi fost căutarea sănătăţei Sultanului, inspectarea forturilor dunărene şi dorinţa de a câştiga pe raiale... Sultanul plecă cu vaporul spre Rusciuc şi Vidin, iar Ghica se înapoia la Călăraşi unde face 11 zile carantină. Mihai Sturza a stat numai 8 zile [1]).

[1]) Ioan C. Filiti, l. c. p. 47; Hurmuzachi, Vol. X, doc. 592, p. 480; idem, supl. I, vol. 5, doc. 280—281, p. 599—603, Mihai Sturza către Nesselrode, cu descrierea vizitei Sultanului, Investirea Domnilor, cadourile, etc.; Idem, supl. I, vol. 6, p. 625 şi vol. 17, p. 663.

www.dacoromanica.ro

Cu acest prilej, Călăraşul a avut de văzut iluminaţii, mese şi alaiuri domneşti, dar şi cheltuieli şi lux ne mai pomenit. Cârmuitorul Grădişteanu şi logofătul Minea Ioan, delegatul Comisiei Târgului pentru această împrejurare, erau la dispoziţia lui Blaremberg, care venise aici încă dela 8 April, să aranjeze primirea Domnilor şi iluminaţia Silistrei [1]).

Ministerul de interne a cheltuit 15.000 de lei cu aceste serbări [2]). Această sumă trebue să fi fost mult mai mare ; în socotelile carantinei pe 1837 se văd cheltuiţi pentru luminaţie şi *„pentru mobilarisire a acei carantini la mergerea Domnului şi a boerilor înaintea Sultanului, 12733 lei, 9 bani"* [3]).

S'au făcut apoi mulţime de daruri, 9130 de lei daţi cinovnicilor şi slugilor carantinei din Călăraşi, 650 lei căpitanului Antipa şi la trei vâslaşi ai săi cari au trecut pe Vodă la Silistra, 100 de lei lui Gheorghe feciorul *„ce a stăruit la aflarea Măriei Sale în curăţirea carantinei Călăraşi"* [4]).

S'au mai dat 726 lei praporcicului Piteşteanu dela polcul 2 şi polcovnicului Odobescu din cavalerie *„pentru vinul şi gratificaţia cinurilor de jos din garnizoana Călăraşi"*, cum şi 465 de lei pentru lemnele necesare *„cinurilor de jos ale escadronului al 3.lea de pedestrime şi muzicanţilor stabului oştirei ce s'au trimis la Călăraşi pentru aşteptarea Măriei Sale Sultanului"* [5]).

Cu ofisul nr. 271 s'a dat lui Dimitrie Malà, directorul carantinei, leafa pe şase luni, doctorului Ziegler, leafa pe două luni şi Mariei Iuleasca, moaşă, leafa pe trei luni, de sigur drept mulţămită pentru serviciile făcute ca funcţionari ai carantinei, pe timpul cât Domnitorul a stat izolat în carantină la Călăraşi [6]).

Dimitrie Malà, directorul carantinei, sfeterisise 6696 lei, dela carantina din Brăila unde funcţionase în 1836 şi drept pedeapsă fusese adus aici la Călăraşi. Cu prilejul venirei Domnului, episcopul Râmnicului, care era şi preşedintele Obşteştei Adunări, şi boierii cari însoţeau pe Domn, s'au rugat să-l erte pe Malà şi Vodă l'a ertat, ba i-a mai dat şi gratificaţia ce am văzut mai sus [7]).

După ce s'au terminat serbările şi alaiul domnesc a plecat, s'a ţinut licitaţie la 5 August, pentru lucrurile rămase şi s'au vândut, 800 de funii

---

[1]) Vezi doc. CXLVII.
[2]) I. C. Filiti, l. c. (probabil este vorba de galbeni).
[3]) Anal. Parl. Vol. 9, pt. I, p. 155.
[4]) Idem, p. 151 şi 153.
[5]) Idem., p. 217 şi 224.
[6]) Buletinul Oficial nr. 27, p. 115, din 21 Iunie 1877. Doc. CLXVI.
[7]) Anal. Parl. Vol. 8, pt. I, p. 113 şi vol. 9, p. 553.

www.dacoromanica.ro

de tei lui Apostolache Bolintineanu cu 51 de lei, 13 căpriori lui Marghiloman cu 6 lei, 30 de piroane şi o bute plină cu păcură paharnicului Roset, 800 de cue lui Cană Răducan, nişte transparenturi şi o bute goală lui Bureli [1]).

Şi sărbătorile naţionale dădeau prilej de serbări populare şi luminaţii.

La 23 April 1843, cârmuitorul maior Gheorghe Manu, dă ordin să se facă iluminaţii, iar orăşenii să-şi *„impodobească casele cu verdeţuri, cu ramuri, salcie, plopi şi tei"*, cu prilejul onomasticei Domnitorului [2]).

Cu prilejul încoronării domnitorului Barbu Ştirbei, se dă poruncă la 2 Decembrie 1849, ca să se formeze o comisie din cârmuitorul judeţului, prezidentul Tribunalului şi un mădular al magistratului (al primăriei), care să dea din cassa magistratului suma de 700 de lei, cu care să se plătească datoriile celor închişi pentru mici sume de bani *„a uşura măcar în parte suferinţele celor ce pentru neputinţă de a plăti datorii mici, sunt închişi prin aresturi"* [3]). Cilenul târgului, pitarul Scarlat Perieţeanu, a dat imediat banii [4]).

La 3 Decembrie 1850, Grigore Lerescu, care ţinea locul cârmuitorului, comunică Comisiei târgului, că ziua de 4 Decembrie *„fiind ziua numelui „Prea Inălţatului nostru Domn, şi a întronărei în Scaunul Ţărei, meritează „ca această măreaţă zi, să fie celebrată de tot Românul şi să se veselească. „Se va face Tedeum... şi după săvârşirea ceremonialului de rugăciune, să „poftiţi la locaşul suptiscălitului, unde este a primi felicitaţiile"* [5]).

Au urmat şi alte vizite în acest oraş.

La 26 April 1851 a venit în Călăraşi Xahim Paşa, care a fost găzduit la Hagi Tănase Ţoncovici [6]).

La 29 Iulie 1851 se anunţă vizita domnitorului Ştirbei.

Din porunca cinst. Departament din lăuntru cu nr. 7501, ce cu grabnică ştafetă s'a primit, a luat Cârmuirea ştiinţă că Măria Sa prea Inălţatul nostru Domn, la 31 ale curgătoarei luni, porneşte dela Câmpina prin oraşul Buzău, unde petrecând două zile, la 2 sau 3 ale viitorului August, vine pe la Broşteni şi Slobozia aici în Călăraşi.

O asemenea vestire dar grăbeşte şi Cârmuirea a o comunica Comisiei, tot într'o vreme o îndatorează cu străşnicie, ca având în vedere pompa şi cinstea cu care urmează a fi întâmpinat Stăpânitorul Ţărei, să facă cele următoarele :

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 10/1837.
[2]) Idem, dos. 2/1843, adresa 1892.
[3]) Arh. Prim. Dos. 1/1850—51, fila 38.
[4]) Idem, fila 58.
[5]) Idem, dos. 2/1851, fila 16, adresa 8002.
[6]) Vezi doc. CXLIX.

www.dacoromanica.ro

1) Domnii Mădulari ai Comisiei pregătiți în haine de înfățișare vor fi aceia cari vor reprezinta Măriei Sale la antreul orașului, pânea, sarea, grâul și vinul, așezate pe o tavă bine regulată.

2) Va pregăti pentru iluminarea orașului, trebuincioasele ulceluşe, iar mai cu osebire pe la dregătoriile publice.

3) La capul orașului, între grădina răposatului pitar Grigore Poenaru și tabia de fânărie a cavalerie, pe drumul Sloboziei, de unde adică se nădăjdueşte venirea Măriei Sale, va fi compus cu iscusință un arc de triumf alcătuit de spice, flori și verdețuri de toată feluri-mea.

4) Domnii Comisari va vesti pe toți orășănii, ca cu toții să meargă și în haine curate să întâmpine sub arcul de triumf pe Măria Sa, de unde împreună îl vor însoți până la casa domnului Cârmuitor, unde s'a pregătit locuința Înălțimei Sale, și

5) prin înțelegere cu D. Polițai al orașului, va îngriji a se găsi alte patru-cinci odăi bune și curate pentru suita Măriei Sale.

Așa dar Comisia, pătrunsă bine de termenii aceştia, va grăbi a se conforma cu urmare întocmai, ca să nu întâmpine Măria Sa, cea mai mică nemulțumire, pe vremea cât va fi să petreacă în cercul acestui târg.

Pentru toate cheltuelile ce se va întrebuința în expusele de mai sus sfârşitor, Comisia va ține ezactă listă neîngăduitoare de abuz, și în urmă alcătuită cu toată deslușirea, pe lângă raport, să o supue cârmuirei ca să i se dea deslegare a-i trece în condica de cheltueli a acei bani, după orânduială [1]).

La programul de mai sus, Comisia târgului adaugă :

Să se întocmească un alei de sălcii verzi, începând de lângă arcul de triumf ce s'a pus în lucrare a se face pe drumul Sloboziei și între viile orășenilor și fânăria cavaleriei și până la cartirul unde are a fi primit Înălțimea Sa [2]).

Domnitorul a venit și a fost găzduit în casele lui Costache Maltezeanu, cari sunt și azi pe strada Mihai Cantacuzino [3]). Cu acest prilej Vodă s'a convins de mizeriile ce îndurau locuitorii din cauza situației orașului pe o moșie particulară, care înțelegea să-și exploateze târgul cât mai mult, pentru a-și crea cât mai multe venituri. Convins de viitorul ce ar putea avea orașul, dacă ar fi liber, încă dela această vizită s'a hotărât eliberarea orașului.

Când în Septembrie 1852, Domnitorul Barbu Ştirbei vine încă odată în Călărași, a făcut-o ca să aducă cu el și să citească singur, ofisul cu această eliberare.

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 2/1851, fila 97.

[2]) Vezi doc. CXLVIII.

[3]) Casele d-lui căpitan Corivan.

www.dacoromanica.ro

Despre o viaţă intelectuală proprie Călăraşului nu se poate vorbi. Totul venea din Bucureşti.

Intelectualitatea era reprezintată de şefii autorităţilor, de câţiva cetăţeni, cari aveau legături cu Bucureştiul şi de mulţimea micilor funcţionari ştiutori de carte, dar robi ai condeiului.

Prin prisma priceperei acestor oameni se resfrângea în Călăraşi sbuciumul marilor frământări ale capitalei.

Un Grigore Poenaru a fost iniţiatorul şi realizatorul şcoalei. Tot lui se datoreşte refacerea bisericei. Şi azi se mai găsesc în biserica catedrală un foarte frumos potir de argint gravat cu numele pitarului Grigore şi a fiului lui, Costache Poenaru, alături de alte podoabe, un potir, un disc, o lingură, şi coroane pentru cununii, de metal fin aurit, dăruite de familia generalului Prosorowschi.

Profesorii şcoalei, Ioan Gherasim Gorjanul, Grigore Constantinescu [1]), Răducan Mitran şi M. Petrescu, ţineau în biblioteca şcoalei, care era şi biblioteca publică a oraşului, toate scrierile, cărţi, ziare, calendare, şi tot ce se trimitea din Bucureşti [2]).

La 28 Martie 1846, găsim în această bibliotecă :

Istoria de Petru Maior. Istoria universală de Egumenul Grigore. Hronicul Moldovei de Cantemir. Teatru politic. Istoria vechiului şi noului Testament. Fabulele lui Ţichindel. Datoriile omului creştin. Meditaţii religioase. Geometrie. Curierul de ambe sexe. Idee repede de istoria Românilor. Curs de retorică de Marcovici. Frigul. Nopţile lui Iunie. Inceputul şi scăderea idolatriei. Aritmetica lui Framcor (?). Grădinarul orb. Marino Foligro. Sgârcitul, Anuelo. Don Quişot. Ermiona. Sicilieanu. Juneţa lui Carol. Maria Tudor, Amfitrion. Bădăranul boerit. Bărbatul cel bun. Pursoniac (?). Saul. Antoni. Gilblas. Dracul şchiop. Omer, rapsodia 1, 2, 3 şi 4. Cuvinte bisericeşti. Vicleniile lui Scapin. Eliazar şi Naftuli. Virginia. Geografie scurtă. Educaţia copiilor. Alzira. Seimeni din Ghergani. Triumful amorului. Două bilete. Preţioasele. Câteva cuvinte a lui Ilie Miniad. Almanah literal pe 1839. Buchetul. Pavel şi Virginia, pe greceşte. Gramatica vornicului I. Folescu. Condica comercială. Dascăl pentru limba franceză. Halima. Şcolarul sătean. Caligrafie. Gramatica elinească. Poeziile lui Cezar Boliac. Smerometru (?). Dialogurile lui Foghion. Elisabeta. Prinţipuri de agricultură. Educaţia mamelor. Urmare lui Isus Hristos. Paralelism între Alexandru cel mare şi Mihai Viteazu, Belizarie. Manual tras din sfânta Scriptură. Dialog Greco-Român. Marea eşire a lui Satana. Tereza. Rudiment agricol. Mizantropia. Studentul. Prinţesa de Clermont. Poeziile lui Katina. Călătoriile lui Gu-

[1]) Vezi doc. CLI.

[2]) Vezi doc. CLII şi CLIII.

www.dacoromanica.ro

liver. Dacia Magazin istoric. Minunile naturei. Dreptul comercial. Filip şi Orest. Macabei. Istoria antică. Prietenul tinerimei. Manual de catehism mic. Suveniri şi impresii. Doctorul de casă. Manual de sft. Scriptură. Maria. Meropa. Învăţătorul primar. Secretarul intim. Văduva vicleană. Gramatica Italiană. Două trupuri complecte de Dreptul civil. Leoni de Leone. Suliotul. Şcoala Femeilor. Lucrările Obşteştei Adunări, 1832. Iuliu Cezar. Din Coriccola. Zoe.

Ecoul revoluţiei franceze, libertate, legalitate, fraternitate, răzbesc pretutindeni. Călăraşul avea entuziaştii săi, în frunte cu D. Ciocârdia, preşedintele Tribunalului, Ipătescu şi Radu Ceauşescu, toţi oameni hotărîţi, crescuţi la şcoala entuziastă a generaţiei care a făcut revoluţia dela 1848.

Revoluţia din 1848, dacă a urmat ritmului general din toată ţara, în Călăraşi a avut şi un caracter oarecum local.

In Călăraşi, noţiunea de libertate şi desrobirea ţăranilor, s'a împletit cu dorul fiecărui locuitor de a se elibera de sub stăpânirea Eforiei, de a se desrobi oraşul.

Când principiile mari în numele cărora s'a pornit revoluţia, au fost năbuşite de armatele ocupante turceşti şi ruseşti, în Călăraşi a rămas nepotolită ideia desrobirei oraşului.

Desrobire, este termenul revoluţionar care a prins aici. In toate cererile locuitorilor, ce au făcut Eforiei, ca şi în toate lucrările preliminare răscumpărărei oraşului, termenul de desrobire revine necontenit, ca un ecou al frământărilor dela 1848.

Călăraşul nu era un oraş slobod. Era aşezat pe o moşie particulară, moşia Lichireşti, proprietatea Epitropiei spitalului Colţea.

Locuitorii erau simpli chiriaşi ai locurilor pe cari stau şi pe cari îşi clădeau casele şi întemeiau gospodăriile, adică erau proprietarii imobilului clădit, dar nu şi al locului.

Articolul 146 din Regulamentul Organic consfinţea vechile privilegii ale proprietarului :

„Numai proprietarul are drept de a vinde pe a sa moşie vin, rachiu, şi alte băuturi şi să ţie scaun de carne şi prăvălii, fiindcă aceste drepturi sunt alăturate firește la proprietate, precum şi folosinţa de la mori, heleştee, păduri şi alte asemenea" [1]).

Când în 1847 s'a făcut legea *„Pentru mărginirea prescripţiei împresurărei pământului"*, nimeni din hălăduitorii Călăraşului nu s'a gândit măcar, că ar putea cere dreptul de proprietate a locului pe care sta de peste 30 de ani, maximum fixat de lege, ca cineva să devie stăpân pe un

[1]) Regul. Org. 1847, p. 87. Tipogr. Karkaleki.

www.dacoromanica.ro

loc, pentrucă nimeni nu se considera altfel decât chiriaş al locului pe care sta [1]).

Orice cerere individuală sau în grup, cum a fost cererea Silistrenilor în 1836, de a se stabili pe această moşie, trebuia să fie consimţită de Epitropia Colţei. Şi nici un drept nu şi-l apăra Epitropia cu mai multă tărie, ca dreptul de proprietate. Ori de câte ori se ivea vreo reclamaţie, vreo vânzare de casă şi în orice chestiune care privea proprietatea, trebuia să fie întrebat, trebuia să aibă cuvânt şi reprezentantul Epitropiei, arendaşul sau vreun epistat al ei.

La 20 Februar 1846, Ion Popa cumpără un loc pe care îl măsoară reprezintantul Epitropiei [2]).

La 22 Iulie 1846, Gheorghe Croitoru reclamă că-i împiedicat să-şi îngrădească *„locul pentru care eu plătesc cu mare strădanie embatiç, de sunt ani la mijloc..."*. Cârmuitorul dă poruncă să se cerceteze şi se încheie *„jurnal"* în presusvia poliţiei *„în fiinţa d.lui Ioan Păltineanu, arendaşul..."* [3]).

La 10 Ianuar 1847, Tudor Cârnăţaru, căzut în patima beţiei, şi-a vândut casa cu loc cu tot, lui Gheorghiţă Opran, fără ştirea Epitropiei. Nevasta lui Tudor se plânge reprezentantului Epitropiei. lui Păltineanu, şi restitue banii vânzărei. Opran nu vrea să primească banii, considerând vânzarea ca bună, Afacerea ajunge la Comisia târgului, unde Păltineanu declară că *„nu sunt slobozi nimeni din embaticari a face vânzări de binale şi locuri, fără ştirea şi slobozenia Epitropiei"*. Cârmuitorul îşi declină competinţa şi îndreaptă afacerea la judecătorie, unde *„dacă Dl arendaş al acestei moşii are o asemenea îndatorire din partea Epitropiei, să cuvine a o împărtăşi localnicei judecătorii, ca să stabilească formaluirea unor asemenea zapise de vânzare..."* [4]).

Însăşi Curtea de Casaţie a avut să se pronunţe în această chestiune, în procesul lui Stoichiadi, stabilind că, până la 24 Septembrie 1852, data emancipărei oraşului, locuitorii Călăraşului au fost simpli chiriaşi ai locului pe care stau şi-şi aveau casele.

Pe vremuri acest proces a fost celebru. A durat 27 de ani. In 1866 Primăria dărâmă nişte uluce şi atenanse de la o casă a lui Ioan Stoichiadi, situată pe locul destinat prin planul desrobirei oraşului, să fie piaţă publică, piaţa de azi. Stoichiadi s'a crezut turburat în posesiunea bunului său

---

[1]) Legea întărită cu ofisul 195 din 8 Marte 1847.
[2]) Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 30, 31.
[3]) Arh. Prim. Dos. 2, fila 210 nr. 180.
[4]) Idem, Dos. 2/1847, fila 54.

www.dacoromanica.ro

şi face proces Primăriei, considerându-se ca proprietar şi al locului pe care era binaua lui şi pe care-l stăpânea cu mult înainte de 1852.

Procesul mergea încet. După trei ani, în noaptea de 8 spre 9 Ianuarie 1869 arde şi binaua. Stoichiadi cere Primăriei „biletul" de permisie să-şi reconstruiască casa. Primăria îi refuză acest bi.et pe motiv că locul pe care era binaua nu mai aparţine lui Stoichiadi ci-i loc public, destinat prin planul de desrobire, să fie piaţă publică.

Se începe alt proces pentru obţinerea permisiei de reclădire. Tribunalul, sub preşidenţia lui S. Gr. Ulescu, asistat de D. Teodorescu şi grefier N. Georgescu, obligă Primăria, la 22 Martie 1873, să permită lui Stoichiadi să-şi refacă casa. Această sentinţă a fost exploatată de Stoichiadi ca o dovadă juridică, că i se recunoaşte prin ea şi dreptul de proprietar al locului pe care îşi avea binaua.

Pe de altă parte Primăria nu numai că nu i-a dat voie să facă reparaţia cerută, dar în urma avizului unei comisiuni formată din inginerul M. Irimia, D-rul Balif, medicul oraşului, primarul Ghiţă Dumitrescu şi poliţaiul Crisenghi, la 7 Septembrie 1890, hotărăşte dărâmarea unor binale cu nr. 75 şi 77, între strada Ştirbei-Vodă şi strada Dobrogei, tot ale lui Stoichiadi, fiind un percol şi pentru trecători şi pentru cei ce le locuiesc.

După mai multe peripeţii pela Tribunal, procesul a ajuns la Curtea de Apel. Avocatul Primăriei, Procop Demetrescu, în concluzia scrisă, stabileşte că

> *„In anul 1852 oraşul Călăraşi nu era liber şi locuitorii nu erau proprietari pe locurile ce ocupau, ci erau supuşi îndatoririlor proprietăreşti... Prin hrisovul lui Ştirbei s'a aprobat un plan, prin care se hotărăşte o piaţă, piaţa litera A, pe care teren se află mai multe case între care şi a apelantului şi conform legei... locuitorii nu erau proprietari pe locurile ce ocupau... titlul lui Stoichiade era precar înainte şi după hrisov, şi nu putea să schimbe posesiunea în posesiune cu titlul de proprietar...*

Apelul ca şi recursul lui Stoichiadi, în Casaţie a fost respins. [1]). In această situaţie, nimeni din locuitorii Călărăşeni nu erau bucuroşi să construiască sau să investească capitaluri pe pământul altuia. Oraşul, deşi ajuns capitală de judeţ, era destinat să lâncezească, iar locuitorii să fie supuşi veşnic vexaţiunilor arendaşului sau epistalului proprietăţei.

DESROBIREA SAU ELIBERAREA ORAŞULUI.

Dela tot începutul, decând Călăraşul a devenit capitala judeţului,

[1]) Sentinţa Curţei de apel nr. 1/1892, dos. 1016/886; sentinţa Casaţiei nr. 108 din 12. 3. 1893. Secţia I, preş. P. Orbescu.

www.dacoromanica.ro

fruntaşii târgului au cerut eliberarea oraşului. In primul act oficial încheiat de prima Comisie a târgului în frunte cu Răducan Ceauşescu. la 1 Noembrie 1833, când au făcut proectul de buget, au cerut această eliberare ca o condiţiune indispensabilă progresului acestui oraş [1]).

In 1838, s'a cerut din nou de către cetăţenii târgului această eliberare. Chestiunea a ajuns înaintea Comisiunei Finanţiale a Obşteştei Adunări, compusă din Constantin G. Ghica, Manuil Băleanu, I. Câmpineanu, Ioan C. Roset şi C. Faca, care propune :

Oraşul Călăraşi, potrivit cu cererea şi voinţa orăşenilor, să li se înlesnească voia de a se răscumpăra ; căci, după o asemenea măsură întocmindu-se şi acolo oraş cu maghistrat, este şi spre folosul obştesc [2]).

Dar nu s'a făcut nimic.

La 9 Mai 1842, vine în discuţia Obşteştei Adunări a Ţărei, condiţiunile eliberărei locuitorilor depe moşia Cioroiu a lui Roseti. Era o eliberare care în realitate constituia o aservire şi mai mare. Roseti ca să atragă câţi mai mulţi locuitori pe această moşie, le da stăpânirea pământului pe care sta, dar le punea atâtea condiţii de muncă pe moşia proprietăţei, că evaluarea acestei munci făcea mai mult decât dacă ar fi plătit embatic, sau chirie pe locul ce li se da. Contra acestui soi de emancipare a ţăranilor, Obştească Adunare a luat măsuri de îngrădire [3]).

Totuşi, eliberarea Cioroienilor cari nu erau decât la câţiva chilometri de Călăraşi, indiferent de condiţiunele sub cari s'a făcut această eliberare, dă un nou avânt cererilor Călărăşenilor, cari nu mai conteneau cu petiţiile ce tot trimiteau Eforiei şi Stăpânirei, ca să li se înlesnească şi eliberarea lor.

Revoluţia din 1848 a trezit mai mult ca orice dorinţa locuitorilor de a se elibera de sub stăpânirea Eforiei. La cererea locuitorilor, Eforii, vornicul Mihail Racoviţă, logofătul Constantin Herăscu, logofătul beizadea Scarlat Ghica şi D-rul Arsachi, fac un raport către Domnitor, la 27 August 1849, prin care arată că dacă *„sar folosi cu o sumă de bani"*, cu care să cumpere un imobil producător de venit egal cu venitul ce are depe locurile târgului Călăraşi, se învoiesc la *desrobirea şi slobozirea drepturilor proprietăreşti"*.

„Prea Inălţate Doamne.

„Este de obşte cunoscut câtă înlesnire şi înflorire se poate da unui oraş cu desrobirea şi slobozirea drepturilor proprietăreşti. La aceia...

---

[1]) Vezi capitolul „Bugetul".

[2]) Anal. Parl. Vol. VIII, pt. I, p. 168.

[3]) Anal. Parl. Vol. 11, pt. I, p. 407.

www.dacoromanica.ro

aşteptând locuitorii dupe moşia Călăraşi a spitalului Çolţea, unde se află şi şchelă, s'au arătat prin mai multe reclamaţii către Stăpânire, cerând ca ori prin schimb, şau prin cumpărătoare de stânjeni vadraţi, să li se dea o vatră mărginită din acea moşie, la a cărora cerere, din împrejurări încă până acum nu s'au dat nici un rezultat. Eforia însă, fiind încredinţată că cu un asemenea prilej, după ce s'ar folosi cu o sumă de bani cu cari prin cumpărătoare de un alt acaret, s'ar spori venitul anual, apoi nici al prezisei moşii n'ar avea nicî un scăzământ, căci toate celelalte trebuinţe ale acestor locuitori nu li-ar pierde, îndeplinindu-şi-le tot pe proprietatea aceia. De aceia Eforia supuind plecat această împrejurare la Inalta cunoştinţă a M. Voastre, se roagă ca să binevoiţi a da luminata poruncă de urmare. [1]).

La acest raport al Eforiei, Domnitorul Barbu Ştirbei, răspunde tocmai în Noembrie 1849 :

„Preţuim Domnia Noastră, cugetul Eforiei Spitalelor, exprimat în raportul cu Nr. 1846, cum şi observaţiile acelui Departament, atingătoare de cererea făcută de locuitorii din oraşul Călăraşi, proprietate a spitalului Colţea, de a li se da o vatră mărginită, prin schimb sau prin răscumpărare.

Cunoaştem că acest oraş, de se va face slobod, va înflori cu atât mai mult şi mai iute, cu cât are o poziţie foarte favorabilă pentru comerţ.

De aceia poruncim a se trimite îndată la faţa locului un inginer, care să ridice cu cea mai mare exactitate planul oraşului Călăraşi, împreună cu un reion mărginit, pentru păşunea vitelor orăşenilor, să împartă oraşul în stânjeni cuadraţi şi în sfârşit să ia ştiinţă lămurită de venitul ce aduce astăzi acest oraş, cum şi de acela ce ar putea să dea reionul hotărât de islaz.

In urma acestor deslușiri, vom avea şi Domnia Noastră, osebită mulţămire a chibzui şi a da deslegare, combinând îndestularea dorinţei orăşanilor cu cel dupe legiuit folos al spitalului, a cărui filantropă destinaţie, nu iartă cea mai mică jertfă din parte-i.

Pe acest răspuns, Vodă adaugă cu mâna lui proprie : *„urmează în a se afla în fiinţă planul total al moşiei"*. [2]).

Ofisul domnesc este comunicat de Eforie către Cârmuire, la 25 Noembrie 1849 şi totodată face cunoscut că s'a numit Scarlat Popovici, hotarnic-inginer, pentru ridicarea p'anului.

In primăvara anului 1850, inginerul Popovici întocmeşte planul târgului şi la 16 Mai 1850, Eforii se întrunesc şi închee *„Jurnalul"* de mai jos, pe care îl trimite Departam. Credinţei împreună cu planul întocmit.

---

[1]) Actele Eforiei. Delă pentru deslegarea ce cere Eforia pentru vânzarea târgului Călăraşi. 1849. Rap. nr. 1846, trimis Depart. Credinţei cu rap. nr. 1845.

[2]) Idem. Barbu Ştirbei către Dep. Credinţei, nr. 499 din 10 Noembrie 1849.

www.dacoromanica.ro

„Jurnal.

„Astăzi la 16 Mai 1850, adunându-ne Mădularele Eforiei spitalelor la a 15, a secție, și luând în băgare de seamă planul ridicat de către inginer, pentru întocmirea orașului dupe moșia Călărași, ca să se poată aduce la îndeplinire înaltul ofis al Măriei Sale, ce privește la îmbunătățirea orașului fără pagubă casei spitalului, s'au chibzuit cele următoare :

1) Intinderea acestui oraș va fi de 541 locuri de case, fiecare loc va avea zece stânjeni față și douăzeci lungime, adică stânjeni cuadrați 200, și cari se vor împărți în trei clase.

2) Se va hotărî osebit reion pentru islaz, câte un pogon de fiecare casă, care islaz de 541 de pogoane pentru vite, după numărul de 541 de case, atunci se va deosebi și se va da în folosul magistratului când se va cumpăra cel puțin 200 de locuri, și în care islaz nu va fi ertat a pășuna alte vite de cât ale acestor orășani.

3) Din aceste locuri câte vor fi locuite, atunci numai se pot vinde la alți doritori, când cei de acum locuitori nu vor a le cumpăra.

4) La împrejurarea de a voi vreunul din câți au astăzi case clădite, a face vreo reparație, atunci numai va fi primită, când clădirea va fi în linia cerută.

5) Oricare va voi să cumpere locuri acolo, sau ori care din cei de acum hălăduitori va voi să și le ție, să fie îndatorat a-și pune în lucrare facerea acelei clădiri în soroc de trei ani.

6) Fiindcă cu această operație, venitul acestei proprietăți o să încerce un scăzământ anual până la 1000 de galbeni cel puțin, din pricină că folosul cârciumelor cari astăzi se arenduesc, până la lei 25.000 ce pierde, precum și folosul a unui număr de clăcași ce printr'aceasta pot deveni proprietari, i folosul a 728 pogoane ce se dau pentru acest sfârșit, și cari se deosebesc în cea mai bună parte a moșiei. Eforia a chibzuit, spre despăgubiri, să se plătească de fiecare stânjen patrat, clasa I ce are 180 de locuri, ce alcătuesc stânjeni cvadrați 37600, câte lei 6 de fiecare stânjen. Clasa 2. a ce are locuri 185, stânjeni cvadrați 37.000 câte lei 5 de fiecare stânjen. Clasa treia ce are 168 de locuri, stânjeni cvadrați 33.000, câte lei 4. Care însumă peste tot lei 545.000, și cu această sumă să se cumpere o altă proprietate ce ar da un venit, în cât să nu simtă pagubă spitalul. Acest jurnal împreună și cu planul se va supune la Inalta chibzuire și aprobației Măriei Sale. [1]).

Pe acest *„Jurnal"* Domnitorul pune următoarea rezoluție, comunicată de Secretarul Statului către Depart. Credinței la 12 Iulie 1850, cu nr 2839:

„Când face cineva un oraș slobod, îi creiază și viitorime, iar nu-l mărginește în 541 de case. Prin urmare, trebuind a se osebi cel puțin 1200 de pogoane, și ca și orașul slobod să se întocmească și spitalul Colței să se folosească, Eforia va lua Statutele Alexandriei,

[1]) Actele Eforiei, l. c. 22 Mai 1850. Semnează toți Eforii.

www.dacoromanica.ro

unul din mădularele ei în vremea vacanței va merge a studia acel nou oraș, ca să adoptăm orice s'ar potrivi mai bine, spre dobândirea scopului nostru [1]).

La 17 Octombrie 1850, domnitorul cere numaidecât să vadă jalba Călărășeni'or, [2]) și lucrările încep să fie puse pe calea realizărilor.

Planul orașului este trimis cârmuirei cu invitația de a se face înscrierea celor ce vor să cumpere locuri, ca să se știe, dacă sunt suficienți doritori de locuri. La 7 Decembrie 1850 Cârmuirea invită Comisia târgului să păsească la *„această mântuitoare și frumoasă punere la cale... îndemnând pe locuitori a se arăta doritori la cumpărătoarea locurilor... spre a scăpa odată de clăcuire, bucurându-se de dreptul unui proprietar și a se înflori orașul...".* [3]).

Patru zile în urmă, la 11 Decembrie, Comisia se grăbește să răspundă că *„numai în soroc de două zile s'au prescris 240 de locuri"*; apoi propune să se înștiințeze și subcârmuitorii, *„că sunt mulți doritori cari nu pot a se înlesni să vie pe o vreme periculoasă"* să se înscrie pentru locuri.

Planul viitorului oraș fixa trei despărțituri sau văpsele, după culorile tricolorului, roș, galben și albastru. In văpseaua roșie s'au despărțit 188 de locuri, în văpseaua albastră 185 și în cea galbenă 480 de locuri, fiecare de câte 200 de stânjeni patrați.

Pentru înlesnirea parcelărei locurilor pe teren, la 2 Mai 1851, vine din nou în localitate inginerul Scarlat Popovici, și cere Comisiei târgului să-i pue la dispoziție materialul necesar jălonărilor, opt oameni de ajutor și un scriitor; cârmuitorul Iorgu Filip Lenș intervine în acest scop la subcârmuitorul Hristodorescu, să dea oamenii necesari [4]).

Toată lucrarea avea să se execute după o anumită normă, cuprinsă în *„instrucțiile"* date de Eforie la 7 Mai 1851. De executarea întocmai a acestor instrucțiuni, Eforia condiționa însăși eliberarea orașului.

„1) Comisia va îngriji ca să deslușească pe cumpărător de locul ce va dori a cumpăra, arătându-il atât pe planul ce i s'a trimis, cât și pe fața pământului ce este deosebit de inginer, precum și de prețurile, pozițiile ce să hotărăsc pe șase lei stânjenul cvadrat, cel pe cinci lei și cel pe patru lei, ca după aceia ori care va vrea să cumpere, să știe din vreme ce are a plăti, după numărul de stânjeni ce va voi să ia și după poziția unde-l va alege.

2) Vânzarea locurilor, darea zapiselor, se va face de către Comi-

[1]) Act. Eforiei. 12 Iulie 1850.

[2]) Idem. 17 Oct. Jalba Călărășenilor înregistr. la nr. 5476 de Depart. Credinței și de Secret. Stat la nr. 4196 din 6 Oct. 1850.

[3]) Arh. Prim. Dos. I/1850—51, fila 11. Idem, fila 17 și doc. CLIV.

[4]) Arh. Prim. Dos. 1/1850—51, fila 47, 48 și 81 adr. 2943.

www.dacoromanica.ro

sie şi la sfârşitul fiecărei săptămâni, Comisia va trimite lămurită ştiinţă Eforiei, de lucrarea sa făcută în tot cursul acelei săptămâni, trim ţând asemenea prin Cinstita Cârmuire şi banii ce se vor aduna cu listă de numărul locurilor şi numele persoanelor ce au cumpărat.

3) Orice zapis de vânzare de loc va fi iscălit de inginer, care va şi merge să măsoare locul, a-i pune semne şi a-l trece în zapis, descriindu-le cu lămurire ca ocolniţă, cu arătarea trasurilor pe toate laturile şi va lua câte parale cinci de stânjenul gvadrat pentru acoperirea cheltuelilor.

4) Numai, câte din locurile ce sunt pe plan, vor fi locuite, atunci se pot vinde la alţi doritori, când cei de acum locuitori, nu vor voi a le cumpăra.

5) Ori care va voi să cumpere locuri, sau ori care din cei de acum hălăduitori, va voi să şi le ţie, să fie îndatorat a-şi pune în lucrare facerea acei clădiri în soroc de trei ani de la slobozirea oraşului.

6) Se va vinde locurile fără excepţie la oricare doritor se va arăta.

7) Atunci oraşul se va socoti înfiinţat slobod şi prin urmare cumpărătorii au să se bucure de dreptul slobozeniei pe locurile ce au cumpărat, când se va aduna un capital de lei două sute cinci zeci de mii, potrivit înaltei dispoziţiuni [1]).

Intr'un alt dosar, la punctul 7, după ultimul cuvânt se adaugă : *„rămânând celelalte locuri însemnate pe plan, cari până atunci nu se vor vinde, totdeauna pe sema spitalului, a le vinde treptat la doritorii ce se vor arăta după vreme"* [2]).

S'a format o comisiune zisă *„Comisiunea răscumpărărei"* formată din Ioniţă Păltineanu, Ioan Vasiliu şi Constantin Stanciu sub preşedenţia cârmuitorului Iorgu Filip Lenş, care trebuia să conducă şi să supravegheze executarea *„instrucţiilor"*. Sediul comisiei era în casa lui Petre Ceauşescu, pentru care se plătea o chirie de 300 de lei [3]).

Această comisie constată la 9 Mai 1851, că condiţiunea de la nr. 7 din *„instrucţii"*, adică depunerea unei sume de 250.000 lei, este o condiţiune foarte grea pentru acele timpuri şi atunci intervine la Eforie

„...pentrucă cei mai mulţi neguţători hălăduitori aici mai toţi se găsesc cu capitalurile împrăştiate în mărfuri şi negoţuri.

nu s'ar putea aduna suma cerută şi cere un soroc până la Sf. Dumitru. Totodată cere ca Eforia

„să facă publicaţii pentru liberarea oraşului în tot Prinţipatu, fiind sigur că se pot găsi muşterii ca să cumpere locuri şi prin alte judeţe, ajunge numai a şti că s'au pus în lucrare vânzarea locurilor" [4]).

---

[1]) Idem. Dos. I/1851, fila 1 şi 2.

[2]) Arh. Prim. Dos. 6/1851. Supliment la procesele cu Stoichiadi.

[3]) Idem. Dos. 2/1852—53, fila 202.

[4]) Idem, Dos. 1/1851, fila 34.

www.dacoromanica.ro

La aceeaş dată, la 9 Mai 1851, Comisia răscumpărărei comunică Eforiei că sunt unii locuitori foarte nevoiaşi, cari ocupă locuri bune, cu case ce de abia se ţin, alţii

„cari nici în două sute de ani nu credem că vor veni în stare a clădi", pe unii ca aceştia „socoteşte de cuviinţă Comisia a eşi din acele locuri, ca să li dea muşteriilor de calitatea cerută, în care are Comisia încredere că vor clădi şi vor înfrumuseţa locul" [1]).

Poate că propunerea era sinceră, dar poate că ascundea şi posibilităţi de abuzuri. Eforia răspunde la 28 Mai că :

„fiecare din acei locuitori, are drept asupra locului, pe care se află locuind când însă va da încredinţare destoinică Comisiei, că la trei ani va clădi casă, potrivit formei cerute acelei văpseli, iar la dinpotrivă îşi va alege loc după puterea sa, la altă despărţire" [2]).

Cumpărătorilor de locuri li se elibera un bilet tipărit în forma următoare :

Comisia liberărei oraşului Călăraşi.

D. . . . ., hălăduitor în oraşul Călăraşi, a răspuns la această Comisie lei . . . . . preţul a . . stânjeni patraţi, ce voeşte a cumpăra ohavnic în văpseaua roşie (sau altă văpsea), unde preţul stânjenului patrat este de lei 6, parale 5, şi care loc se găseşte pe plan trecut la despărţirea . . ., a căruia lungime este de . . . . stânjeni, iar lăţimea în faţă de . . . ., în faţă, şi în dos de . . ., vecin pe latura din dreapta cu locul nr. . . ., pe cea din stânga cu nr. . . ., pe cea din faţă cu uliţa, şi pe cea din dos cu uliţa. . ., (zicem vecini cu nr. necunoscându-se numele proprietarilor, a locuri încă necumpărate) [3]).

Lucrările Comisiei mergeau cu destulă greutate din lipsă de personal. La 4 Iunie 1851, Comisia cere Eforiei să-i dea un scriitor şi doi alergători, dar li se răspunde că

„...aceasta rămâne în sarcina Comisiei, mai vârtos că între mădularele ei se află şi Ioan Păltineanu, a cărui destoinicie şi încredere trage toată nădejdea Eforiei, că însuşi le poate desăvârşi" [4]).

Şi, ca totdeauna, micile afaceri nepermise n'au lipsit. Guţu Logofătul reclamă şi aduce şi dovadă scrisă dela Gheorghe Bibilică, că voind să ia loc alături de d. Tistu, inginerul i-a cerut o filodormă de 100 de lei *„pe cari i-am şi numărat"*, apoi i-a mai cerut trei galbeni şi iar *„i-a dat"*, dar locul cerut nu l-a căpătat, *„şi acum am rămas precum văz fără loc şi fără bani"*. [5]).

---

[1]) Idem, fila 5.

[2]) Arh. Prim. Dos. I/1851, fila 25.

[3]) Idem, Dosar cu bilete de cumpărare.

[4]) Idem. Dos. 1/1851, fila 6 şi 27.

[5]) Idem, fila 13. 14 din 11 Mai 1851.

www.dacoromanica.ro

Afacerea aceasta trebue să fi făcut zgomot, aşa că Comisia invitând pe inginer, la 11 Mai, să măsoare locurile, atrage atenţia *„ca inginerul să facă numai măsurătoarea, iar primirea banilor şi vânzarea are a o face numai Comisia"*. [1]).

Primii cumpărători au fost Dumitru Ene, Ilie Ioniţă, Iordan Ene, Marin Voicu, toţi din Călăraşii Vechi ; preotul Nicolae de la Rasa, Ivan Brătianu din Ceacu şi Marcu Hristodoridi.

La 12 Mai 1851, Comisia răscumpărării roagă Eforia să aprobe să se mărească locul destinat pentru piaţă, în centrul văpselei roşului, fiind locul unde dau toate drumurile. Mai cere deslușiri

„asupra împrejurărei deschiderei ulițelor, regulărei clădirilor şi a tăerei a celor câteva prăvălii şi case, ce cad în piața despărțirei I". [2])

Era nevoe de aceste deslușiri, pentrucă planul întocmit creia străzi drepte, paralele, întretăiate de altele, aşa că se delimitau dreptunghiuri mari, parcelate în loturi de câte 200 de stânjeni pătraţi. Nu ţinea seamă de clădirile existente şi creia patru pieţe şi un bulevard în lungul Borcei.

Un cartier nou se creia în susul carantinei, cartierul Volnaşilor, adică a acelora cari se aşezau aici de-a dreptul ca proprietari spre deosebire de cei din cartierul vechiu, cari erau clăcaşi, ce se desrobeau acum.

La aceeaş dată Comisia răscumpărării se adresează *„Cinstitei Comisii Magistrată"*, titulatură nouă dar regulamentară întru cât acum oraşul fiind liber, avea drept să aibă magistrat, adică primar, ca să anunţe pe cumpărători, să vie să-şi ia locurile, căci după artic. 4 din *„instrucţii"* se pot vinde la alţi doritori *„chiar acele locuri ce sunt locuite astăzi, când aceştia nu vor voi a le cumpăra"*. [3]).

Se mai atrage atenţia asupra rolului inginerului, cum şi asupra faptului că nimeni nu poate însemna un loc pe plan sau pe teren, *„până mai întâi doritorul nu se va arăta la Comisie"* [4]).

Pentru locurile pe care cădeau clădiri de ale minorilor erau îndatoraţi epitropii minorilor să plătească costul locurilor, spre a nu fi vândute altor doritori. Aşa a fost cu proprietăţile destul de multe ale lui Tănase Dumitriu ; Comisia somează la 28 Mai 1851 pe epitropul Gheorghiţă Opran, să achite valoarea acestor locuri [5]).

Marea mulţime a locuitorilor, după ce s'au înscris pentru locuri, nu se prea grăbea să le achite ; Comisia făcea apeluri tot mai stăruitoare pen-

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 1/1851, fila 15.
[2]) Idem, fila 16 şi 17.
[3]) Idem. fila 18.
[4]) Arh. Prim. Dos. I/1851, fila 24.
[5]) Idem, fila 26.

www.dacoromanica.ro

tru a putea aduna cei 250.000 de lei, carî trebuiau adunați cât mai repede, pentru a se obține eliberarea orașului ; polițaiul Darzali comunica la 17 Iunie că,

> *„...a făcut poftire cuvenită în cunoștința proprietarilor de locuri, prin glasul darabanului, a veni să-și plătească datoria, iar dacă și după aceasta se vor arăta unii îndărătnici, unii ca aceia se vor arăta prin listă"...* [1]).

Zelul Comisiei era așa de mare și membrii ei erau așa de mândri de rolul ce îndeplineau, că nu sufereau nici cea mai mică atingere, ori bănuială că n'ar fi destul de activi.

Cârmuitorul Iorgu F. Lenș voind să se documenteze de stadiul în care se găsesc lucrările, cere la 17 Iunie 1851, să i se dea de Comisie deslușiri'e necesare, oferindu-se să dea și el ajutorul putiincios.

Comisia se crede ofensată de această intervenție și-i răspunde foarte scurt, că ea își face datoria în conformitate cu instrucțiile Eforiei, singura care poate și are dreptul de control. Pe de altă parte raportează și Eforiei întrucât

> *„...a rămas în nedumerire dacă este ertat Cinst. Cârmuiri a face niște asemenea băgări de seamă poruncitoare... și dacă dignitatea Comisiei se cuvine a le suferi și a primi și altădată asemenea porunci, și cum ar trebui și ea a se adresa Cinst. Cârmuiri, când ar urma neapărate împrejurări a cere înlesniri de la dânsa în înlesnirea lucrărilor sale"* [2]).

Răspunsul Eforiei caşi al Cârmuirei nu l'am mai găsit, dar e ușor de ghicit, dacă ținem seamă că dela această dată numărul membrilor comisiunei eliberării este mult mai mare, iar cârmuitorul ia președenția ei în mod efectiv.

Printre cumpărătorii de locuri a fost și inginerul Scarlat Popovici, care din cauză că nu prea stătea prin Călărași, să-și vadă de treaba cu care se însărcinase, e chemat de Comisie *„să vie aici în lucrarea sa"*, la 20 Iunie 1851 [3]).

La aceeaș dată se intervine la Eforie să se permită cumpărătorilor de locuri, să-și facă împrejmuiri și adăposturi vremelnice pentru adunarea materialelor de construcții [4]).

---

[1]) Idem, fila 30.
[2]) Arh. Prim. Dos. 1/1851, fila 28.
[3]) Idem, fila 36.
[4]) Idem, fila 37.

www.dacoromanica.ro

La 27 Iunie, Eforia cere să i se trimită săptămânal, liste de locurile vândute şi numele persoanelor care au cumpărat [1]).

In această împrejurare, răuvoitorii şi bârfitorii nu lipseau. La 4 Iulie 1851, Comisia reclamă pe Niculai Anghelidi

„...care bârfind şi aducând vorbe ocărâtoare asupra Comisiei şi chiar asupra chipului punerei în lucrare a eliberărei oraşului, trăgând pe lângă sineşi şi pe alţi îndărătnici şi de o condiţie cu numitul la haracter, cu cuvinte că lucrarea toată ce se face într'această pricină este o înşelătorie, şi ca să nu se crează că va căpăta vreodată liberarea oraşului"... [2]).

Unul care a stăruit mult nu numai cu vorba, ci şi cu fapta, la eliberarea acestui oraş, a fost logofătul beizadea Scarlat Gr. Ghica, eforul spitalelor civile. Ca să dea un imbold mai mare Călărăşenilor şi să convingă şi pe cei mai increduli de buna intenţiune a Eforiei, vine el singur în Călăraşi, la 5 Iulie 1851. Renunţă la clauza obligatorie a celor 250.000 de lei ce trebuiau vărsaţi la termen fix şi se mulţumeşte să primească suma ce s'a adunat până atunci, vreo 50.000 de lei, abia a cincea parte din suma fixată. Cu acest prilej se lansează un călduros apel pentru plata locurilor, semnat de Drăgan Gheţu, Ştefan Drăgulinescu, Stoian Radu, Stan Stănescu, Radu Ceauşescu, Ilie Popescu, Petrache Popescu, Hristea Negulescu, Enache Marin, Stanciu sin Stanciu, Tănase Georgescu, Mitu Panait, Dumitru Teodoru, Iordan Opran şi alţii, şi se înaintează şi lista cumpărătorilor de locuri până la 5 Iulie [3]).

Pentrucă planul oraşului a fost făcut aşa, că nu ţinea seama de clădirile ce se găseau în fiinţă, erau mulţi năpăstuiţi cărora li se tăiau casele, ori curţile, în timp ce alţii erau favorizaţi, pentrucă li se întâmpla să le vie casele tocmai pe locurile ce'e mai bine situate. Reclamaţiile curgeau atât la Eforie cât şi la Domnitor. Printre năpăstuiţi era şi bătrânul staroste Ioan Minea, căruia i se tăiau dintr'odată trei prăvălii şi Zamfira Văduva, căreia i se tăiau tot trei prăvălii, în interesul alinierei uliţei principale ; în urma intervenţiei Domnitorului s'a hotărât ca restul de pământ ce-i mai rămânea lui Minea Ioan, după dărâmarea prăvăliilor, să-i rămâe proprietate fără a'tă plată, iar Zamfirei Văduva, să i se dea un loc fără plată, în altă văpsea [4]).

La 18 Iulie 1851, Comisia târgului trimite poliţiei, o listă cu numele

---

[1]) Idem, fila 38.
[2]) Idem, fila 47.
[3]) Arh. Pri. Dos. 1/1851, fila 50.
[4]) Idem fila 54.

www.dacoromanica.ro

celor înscrişi pentru locuri şi cari nu li-a achitat încă, pentru a-i sili să aducă banii. [1]).

La 29 Iulie 1851 vine în Călăraşi, însuşi Domnitorul Ştirbei, să se convingă de mersul lucrărilor, neajunsurile populaţiei şi imposibilitatea oricărei desvo'tări a oraşului, în viitor, de nu va f eliberat cât mai repede. Pe de altă parte această vizită a fost un îndemn hotărîtor pentru toată populaţia, să-şi achite datoriile, ca oraşul să poată deveni liber.

Planul fixat nu cruţa nici clădirile publice. Locurile pe care erau aceste clădiri au fost vândute doritorilor de a le cumpăra, iar materialul clădirilor a fost scos în vânzare la mezat în zilele de 12, 20 şi 29 Decembrie 1851. Aşa s'a vândut grajdul dela caratină, casele în care şezuse căpitanul Burileanu cu locul lor cu tot logofătului Ilie ; cazarma s'a vândut lui Ivan Brătincu; de asemenea s'a scos în vânzare cazarma pihotei, unde Păltineanu făcuse moară cu cai şi magazia carantinei. [2]).

In locul acestor cazarme şi cu parte din materialul lor, cârmuitorul Lenş, hotărăşte înfiinţarea altei cazarme noi. [3]).

Tot căpitanul Iorgu Lenş, cârmuitor, cumpără şi dărueşte comunei locurile necesare pentru clădirea unui spital şi a unei biserici, care s'au şi construit mai târziu, biserica de azi din Volna şi spitalul de azi.

Pentruca lucrările să meargă şi mai repede, locuitorii cari aveau deja nămeştii, adică clădiri, pe locurile lor, cer să fie împrumutaţi cu banii necesari achitărei acestor locuri şi drept garanţie a acestor împrumuturi pun zălog casele lor. In acest scop se şi face o listă a celor ce cereau asemenea împrumuturi [4]).

Răducan Ceauşescu, cel care a fost primul ales în Comisia târgului, în 1833. dă suma de zece mii de lei Comitetului răscumpărărei, sub formă de împrumut fără dobândă pe timp de un an, ca să se poată strânge mai repede suma cerută de Eforie :

> *Leat 1852. Iulie 5. Am numărat lei zece mii la neajungerea de 250.000 lei, ce prin Ofisul Domnesc s'au hotărât liberarea oraşului Călăraşi, fără dobândă un an şi s'au însumat lei 250.000 lei şi s'au trimes suma de sus la Bucureşti la stăpânul moşiei, după Ofisul Domnesc Barbu Ştirbei Voevod, Domnu Ţărei Rumâneşti şi s'au liberat oraşul la Iulie 3 leat 1852* [5]).

---

[1]) Arh. Prim. Dos. 1/1851, fila 56, 57, 58.

[2]) Idem. Dos. 3/1852, fila 8, adr. 9295.

[3]) Idem, fila 25.

[4]) Vezi lista respectivă, doc. CLV.

[5]) Luată de pe însemnările făcute de Ceauşescu pe marginea unei „Psaltiri", aparţinând acum d-lui Col. Gh. Ceauşescu.

www.dacoromanica.ro

In vară s'a complectat suma de 250.000 de lei cerută ca avans, şi atunci Eforii încheie următorul act la 24 Iunie 1852 :

ACT.

Mulţi dintre locuitorii după moşia Călăraşi a spitalului Colţea, precum şi din alte părţi ale Prinţipatului, arătându-şi către Cinst. Eforie a spitalelor, cât şi de a dreptul către Măria Sa Prea Inălţatul nostru Domn, dorinţa de a întocmi un oraş slobod pe o parte ce s'ar osebi din această moşie şi pentru care, cassa spitalului să se despăgubească din vânzarea locurilor, potrivit cu micşorarea venitului ce ar crea spitalului ; şi această dorinţă a lor primindu-se de către Inălţimea Sa, după luminatele deslegări ce s'au dat Eforiei, mai întâi s'au osebit prin inginerul Scarlat Popovici, trimis într'adins în faţa ruia suprafaţă cuprinde peste tot stânjeni cvadraţi două milioane locului, cu movili şi semne din trupul moşiei Călăraşi, un ocol, a cădouă sute două zeci şi una mii, nouă sute cinci zeci şi cinci nr. 2221955, sau pogoane una mie şapte sute patru sprezece şi jumătate, nr. 1714 $^1/_2$, după cum se vede mai pe larg la cartea de alegere şi la planul ocolului ce au făcut numitul inginer ; după aceasta s'au hotărât şi preţurile locurilor împărţite în trei clase, potrivit cu poziţia lor şi anume :

Cl. I lei 6 stânjenul cvadrat,
Cl. II lei 5 stânjenul cvadrat,
Cl. III lei 4 stânjenul cvadrat,

Rânduindu-se din locuitorii târgului o comisie însărcinată cu vânzarea locurilor şi cu împlinirea banilor după această vânzare, până când să se împlinească o sumă cel puţin de lei 250.000, după care numai, potrivit rezoluţiei Inălţimei Sale, date la raporturile Eforiei şi încunoştiinţate aceştia prin otnoşeniile cinstitului Departament al Credinţei cu nr. 1426 şi 3387 din anul trecut, acest oraş să aibă a se cunoaşte slobod, iar spitalul să rămâe şi după aceasta stăpân pe locurile nevândute, ca, din vânzarea lor să se despăgubească treptelniceşte, pe deplin pentru partea de moşie ce lasă pe seama noului oraş acum această Comisie înfăţişând dovadă că au numărat pe seama sa spitalului Colţea la Casa Centrală suma de lei 250.000, Eforia declară, 1) acel ocol de loc de pogoane 1714 $^1/_2$, ce s'au osebit din trupul moşiei Călăraşi, după cum mai sus s'au zis, precum şi oraşul după dânsul de acum înainte sunt slobozi, bucurându-se acest din urmă de toate drepturile ce au şi celelalte oraşe slobode din Prinţipat ; 2) Locurile ce sunt încă nevândute se vor vinde pe seama spitalului, tot cu preţurile hotărâte. Două copii adeverite cu pecetia şi iscălitura Eforiei, atât ale cărţei de alegere cât şi a planului acestui ocol, se vor depune, unul la canţileria „Sfatului" noului oraş şi alta la Arhiva Statului, potrivit cu rezoluţia Măriei Sale, pomenită în otnoşenia cinst. Departament al Credinţei cu nr. 3387 din anul trecut.

www.dacoromanica.ro

Eforia vă roagă plecat pe Înălțimea Sa, ca să bine voiască a întări acest act cu luminat hrisov Domnesc, spre veșnica lui statornicie și tărie.

Semnați: Herescu, beizadea S. Ghica, Arsachi,
Anul 1852 luna Iunie 24, Orașul București. [1]).

Pentru 1 Septembrie 1852, se hotărîse venirea în localitate a domnitorului Știrbei, ca să citească singur hrisovul pentru eliberarea orașului. Dar locuitorii dintr'un sentiment de recunoștință pentru cel ce-i ajutase la această eliberare, din pornire spontană au decis să schimbe și numele orașului, în cel de orașul Știrbei.

Pentru împlinirea actelor necesare, domnitorul Știrbei amână venirea până la 24 Septembrie, când dă citire următorului Hrisov:

Noi Barbu Dimitrie Știrbei, cu mila lui Dumnezeu, Domn stăpânitor a toată Țara Românească. — Nr. 9.

Târgul Călărași, a căruia vatră făcea parte din moșia spitalului Colțea, fiind de demult cunoscut, că cu a sa importantă poziție pentru comerț, ar putea deveni un oraș înfloritor, dacă s'ar libera de piedicele ce-i aduc la a sa desvoltare, îndatoririle proprietărești ale pământului său, în multe rânduri s'au făcut cereri de a se emancipa acest târg și totdeauna obșăduirile dupe vremi, au manifestat dorința de a îndeplini această trebuință.

Având dar Noi în vedere și dorind cu osebire a favora cât prin putință asemenea mijloc de desvoltarea orașelor mai ales a celor ce prin a lor poziție promit înaintare. Am chemat bunăvoința Eforiei spitalelor și am avut mulțumirea a vedea sprijinită a Noastră dorință, prin zelul și pătrunderea cu care zisa Eforie a îmbrățișat scopul ce ni-am propus pentru îmbunătățirea acestui oraș.

Spre acest sfârșit luând Noi în băgare de seamă raporturile Departamentului Credinței dela 2 Septembre anul 1849 și de la 2 Iunie anul 1850, însoțite de ale Eforiei spitalelor cu data de la 27 August anul 1849 și de la 22 Mai 1850, prin care ni se arată mijloacele chibzuite pentru emanciparea orașului Călărași și pentru despăgubirea proprietății spitalicești; osebindu-se adică un ocol din trupul moșiei spitalicești, din care ocol o parte să se destine pentru raionul orașului, sau islazul său, iar altă parte să se hotărască pentru vatra orașului, care vatră împărțindu-se în trei clase de deosebite prețuri, să se vândă cu stânjenul, și cu banii ce se vor strânge din această vânzare să se cumpere vr'un acaret pe seama spitalelor spre a lor despăgubire. Am cerut să se deosebească din trupul moșiei Călărași, pentru noul oraș, un ocol cu destulă întindere și cu hotare bine precizate în cât să nu se aducă nici o pedică la desvoltarea acestui oraș. Și după ce prin raporturile Departamentului Credinței de la 26 Fe-

[1]) Actele Efor. Delă pentru deslegarea ce cere Efor. pentru vânzarea târgului Călărași.

www.dacoromanica.ro

bruar şi 30 Mai 1851, însoţite de ale Eforiei spitalelor de'a 24 Februar şi 20 Mai din acelaş an, ni s'a supus plan arătător de întocmirea noului oraş, precum şi chibzuirea ca emanciparea lui să se socotească săvârşită, după ce se va aduna din vânzarea locurilor o sumă de 250.000 lei. Am aprobat prin rezoluţia Noastră de la 15 April 1851, atât planul de întocmire a noului oraş, cât şi chibzuirea ce ni s'a supus pentru a lui emancipare şi am poruncit a proceda în vânzarea locurilor.

In sfârşit acum, după ce prin raportul Departamentului Credinţei de la 25 Iunie, însoţit de al Eforiei spitalelor de la 24 Iunie a anului curgător, — Ni se supune în cunoştinţă că s'a adunat în casa Eforiei spitalelor prefixate sumă de 250.000 lei şi că prin urmare credinţa emancipării oraşului se află îndeplinită.

Noi, văzând actul de liberare ce slobode Eforia spitalelor, cu data dela 29 Iunie al anului curgător, sub iscălitura membrilor ei, dumnealor Vornicul Constantin Herescu, logofătul beizadea Scarlat Gr. Ghica, şi d-rul Apostol Arsachi, înaintat Nouă pe lângă sus citatele raporturi, ale Departamentului Credinţei de la 25 şi al Eforiei spitalelor dela 29 Iunie anul curent.

Văzând adeverirea ce dă Departamentul Dreptăţei, în urma cercetării lor şi constatării ce au făcut despre validitatea titlurilor de stăpânire a moşiei Călăraşi, ce-i zice şi Lichireşti, că este adică dreaptă proprietate a spitalului Colţea.

Declarăm printr'acest Domnesc al Nostru Hrisov, cu desăvârşire emancipat noul oraş ce se întocmeşte în locul târgului Călăraşi, având a fi acesta totdeauna reşedinţă de cârmuire a judeţului Ialomiţa şi a se bucura de toate drepturile ce au şi celelalte oraşe slobode ale principatului.

Totdeodată luând în băgare de seamă voia ce Ni s'a cerut prin prezisele raporturi de a se da noului oraş numele Ştirbei, al familiei Noastre ; primim cu atât mai multă plăcere să poarte acest oraş numele Nostru cu cât Ne bucurăm a-l vedea că ia în zilele Domniei Noastre o nouă condiţie de prosperitate. Iar întinderea ocolului şi condiţiile întocmirei noului oraş, sunt cele următoare.

Intinderea Ocolului General al Oraşului Ştirbei.

Pentru acest ocol s'a ridicat plan într'adins prin care se arată că toată întinderea oraşului Ştirbei, este de una mie şapte sute patru sprezece pogoane, nr. 1714, şi periferia sa se hotărăşte, despre răsărit şi apus, prin liniile de hotar ale marginei moşiei A. B. în întindere de 1770 de stânjeni, şi C. D. în întindere 1530; Despre miazăzi prin linia A. D. a malului pe care se află azi oraşul, în întindere 1560 şi despre miazănoapte prin linia B. C. de 1320, care trece prin movila E. din drumul viilor, numită a lui State şi prin movila F. din drumul poştei, numită a lui Ceairului, şi care amândouă aceste movile se văd în planul moşiei din anul 1842, însemnate cu nr. 9 şi 25.

www.dacoromanica.ro

CONDIȚIILE INTOCMIREI ACESTUI ORAȘ.

Pentru vatra orașului Știrbei, s'a osebit de ocamdată din sus arătatul ocol, o întindere de 229,392 stânjeni cvadrați, cari fac 177 pogoane, și alcătuindu-se osebit plan de regularea acestui oraș, s'a ales pentru locuri de vânzare stânjeni cvadrați 157,784, afară de uliți, pieți și locuri rezervate pentru clădiri publice, cari cuprind 71,608 stânjeni cvadrați.

Acești 157,784 stânjeni cvadrați s'au împărțit în trei clase și anume :

Cl. I, care pe plan s'a însemnat cu văpsea roșie, cuprinde stânjeni patrați 36664.

Cl. II însemnată pe plan cu văpsea albastră, stânjeni cvadrați 53.200.

Cl. III însemnată cu văpsea galbenă, stânjeni cvadrați 67.920.

Hotărându-se și prețurile lor, câte 6 lei stânjenul cvadrat de cl. I, 5 lei de clasa II și 4 lei de clasa III.

Iar pogoane 1537 rămân pentru raionul orașului, având a sluji de islaz al comunității sale, cum și de a se da cu vreme mai multă întindere vetrei orașului, după cum trebuința va cere, fără a fi nimeni volnic a face vreo altă întrebuințare acestui loc în nici un chip.

Cu vânzarea locurilor ce au rămas nevândute din vatra orașului Știrbei și sunt pe seama Eforiei spitalelor, însărcinăm pe magistratul acestui oraș, ca dinpreună cu Epitropul orânduit din partea sus zisei Eforii, să îngrijească a se osebi, prin inginerul orașului, locurile pe fața pământului cu toată precizia cerută, întocmai precum în plan se cuprinde ; a pune petre la colțurile fiecărui loc, ca să nu mijlocească în nici o vreme vreo nedumerire sau vălmășeală despre hotare și a se da la mâna fiecărui cumpărător actul vânzărei cu cuprinderea de descrierea locului prin măsurătoarea laturilor lui și prin însemnarea direcției acestora spre cele patru puncte cvardinale.

Magistratul împreună cu împuternicitul Eforiei spitalelor, rămân îndatorați ca la fiecare șase luni, să trimită acelei Eforii, listă de locurile vândute, precum și banii adunați din acea vânzare, având a urma cu acest chip până la desfacerea desăvârșită a locurilor ce alcătuesc vatra acestui oraș.

Pe aceste temeiuri, spre paza și veșnica statornicire cele preurmate și așezate, Noi dăm orașului Știrbei acest Hrisov, întărit cu a Noastră Domnească iscălitură și pecetie și urându-i înmulțire și înflorire intru toate, poruncim ca pe lângă acest hrisov alăturându-se sus zisul act al Eforiei spitalelor, să se dea în original în păstrarea Magistratului acestui oraș, împreună și cu cele două planuri, adică : cel general al ocolului și cel particular al vetrei orașului Știrbei, iar copii dupe acestea adeverite de Departamentul Dreptății, să se depue la Arhiva Statului.

Dat la anul de la Crist. 1852 Septembre 24, iar al Domniei Noastre al patrulea în Capitala București a Principatului Românesc. Semnat B. D. Știrbei.

www.dacoromanica.ro

Cu acest prilej s'au făcut serbări mari. S'a construit un pavilion afară din oraş, la barieră, cu 88 de semicercuri înfrunzite, care împodobeau drumul şi un arc de triumf. Casele au fost împodobite şi iluminate. La poarta Cârmuitorului era o stea mare cu lumini, o semi stea la poliţie şi diferite figuri în cruce ori triunghiuri luminate. Luminaţia s'a făcut cu 3000 de ulcele umplute cu seu şi feştile care ardeau, opt şomuioace de pânză groasă îmmuiate în două vedre cupăcură, 11 masalale de fer. Totul era în sarcina poliţaiului C. Ionescu. [1]).

S'au mai făcut cheltuieli cu împodobirea instituţiilor ce avea să viziteze Domnitorul ; 64 de lei s'au cheltuit la arestul poliţiei, 157 lei la cazarma dorobanţilor, 155 lei la spitalul veneric. [2]).

In total s'au cheltuit *„în solemnităţi şi ceremonii, a celebrărei liberărei acestui oraş Ştirbei, cu prilejul aflărei şi petrecerei Măriei Sale lui Vodă, pe aici"*, suma de 3715 lei şi o para. Hrisovul singur a costat 161 de lei şi 10 parale. [3]).

După eliberarea oraşului inginerul Scarlat Popovici a plecat şi în locul lui a venit Ioan Siminogeanu.

Din nenorocire lucrările aveau să se oprească repede din cauza isbucnirei răsboiului ruso-turc, zis şi răsboiul Crimeei. La 31 Octombrie 1853 Magistratul Ioan Vasiliu, cu cilenii Constantin Stanciu şi Hagi Tănase Ţoncovici, fac cunoscut inginerului Siminogeanu, că din cauza împrejurărilor, vânzarea locurilor a încetat şi nu mai este nevoie de el.

Cârmuitorul Lenş intervine pentru inginer şi Comisia i-acordă un termen de 32 de zile spre a depune lucrările făcute cu parcelarea locurilor; dat termenul a trecut şi la 4 Decembrie, lucrările încă n'au fost depuse. Abia în Ianuar 1854 a reuşit Comisia să scape de Siminogeanu, care era protejat de cârmuitor [4]).

La 11 Noembrie 1853, Eforia cere deslușiri de câte locuri s'au mai vândut, deslușiri ce urma să le dea pitarul Drăgan Gheţu, care se însărcinase cu continuarea acestor vânzări şi care încasase şi banii respectivi [5]).

Vârtejul răsboiului a oprit totul pe loc. După răsboi, opera de refacere n'a putut reîncepe decât numai după plecarea definitivă a străinilor, după 1856. S'au făcut toate socotelile şi a rămas ca toate locurile, care n'au fost încă vândute, să fie în stăpânirea Eforiei.

Numai că, Eforia înţelegea să fie stăpână şi pe malul Borcei şi al

---

[1]) Arh. Pri. Dos. 3/1852, fila 61, 62.

[2]) Idem, Dos. 2/1853, fila 51, 22 Ianuar 1853.

[3]) Idem, fila 68 la 9 Februar 1853 şi fila 160, la 12 Iunie 1853, adr. 3933.

[4]) Arh. Prim. Dos. /1852—53, fila 295, 349, 354.

[5]) Idem, fila 312.

www.dacoromanica.ro

Ezerului, adică pe malul inundabil, susţinând că limita de sud a oraşului trebue să fie creasta malului, pe sub care a curs cândva gârla Cârna. Comuna nu voia să primească această interpretare, aşa că s'a ajuns la judecată.

La 8 April 1861 municipalitatea oraşului Ştirbei intentează proces Eforiei, spre a fi lăsată în deplină proprietate a malului Borcei, a lesei şi gâtului Ezerului ; procesul era motivat că, oraşul nu putea fi lipsit de apă. Se cerea ca vadul de pod de peste Jirlău, capul lesei şi colibele cherhanelelor ce avea Eforia aici, să fie lăsate oraşului, fiind aşezate pe pământul proprietate a oraşului.

Tribunalul, sub preşidenţia lui Sc. Gr. Ulescu, Dimitrie Becarian ca membru şi D. Teodorescu, suplininte, iar ca procuror Dimitrie Anagnoste, dă dreptate Primăriei şi-i dă şi despăgubiri de 550 galbeni pe an, cu începere de la 1861 [1]).

Contra acestei sentinţe Eforia a făcut apel. La înfăţişare Eforia a fost reprezentată de avocatul Meitani, iar Primăria de Poenaru-Bordea. Curtea de apel, secţia I respinge apelul Eforiei la 11 Septembrie 1872. [2]).

Eforia face recurs şi Curtea de casaţie casează sentinţa Curţei de apel la 12 Octombrie 1873. [3]).

Procesul trebuia luat dela capăt. Atunci au început tratative de împăciuire.

Consiliul comunal în şedinţa dela 29 Ianuar 1874, pune următoarele condiţiuni :

„1) Să se recunoască dreptul de a posede pământul totdeauna până în apa Ezerului, gâtul Ezerului şi râul Borcea, socotind ca hotare nestrămutate mătcile acestor ape, chiar când ele vor fi seci, neavând alt drept Eforia, decât a-şi lega de pământul oraşului Capul lesei, iar celalt teren să rămână liber, în absolută posesie a oraşului.

2) Pentru încetarea pretenţiunelor oraşului pentru timpul trecut, pentru care s'a urmat judecata, Eforia să dea numerar Comunei suma de lei noi 40.000, în cari vom primi ca bani şi valoarea locurilor ce se vor constata încă nevândute, şi cari nu vor fi ocupate de edificiurile publice.

3) Pe cât timp Capul lesei va fi legat de pământul Comunei, Eforia să răspundă anual, începând dela 1 Ianuar 1875, câte lei noi două mii, având dreptul să aşeze ca şi până aci cherhanele de pescărie pe pământul Comunei.

---

[1]) Actele Eforiei. Procesul Eforiei cu Primăria Călăraşi. Sentinţa Trib. Dos. 995/1869, 23 Sept. 1871.

[2]) Sen. de la 11 Sept. 1872.

[3]) Sent. dela 12 Oct. 1873.

www.dacoromanica.ro

4) Legătura podului de terenul Comunei se lasă gratuită în profitul Onor .Eforii, fără nici o deosebită plată către Comună.

5) Să se cedeze Comunei Ştirbei de către Onor. Eforie, dreptul de a posede în deplină şi perpetuă proprietate, hanul ruinat ce are în acest oraş cu toată depandinţele lui şi cu terenul actual de sub dânsele, situat pe uliţa principală, fără nici o despăgubire.

Semnează: Primar N. Marinescu, Consilieri: Al. Bădulescu, N. Antonescu, Niţă Muşătescu, N. S. Maltezeanu, R. Opran; notabili ai oraşului: P. Stănescu, I. Constantinescu, Gh. Opran, Ilie Popescu, Gh. Gheorghescu, Stan Radu, I. Dimitrescu, P. Bordea, Petrache Constantin, N. Mănuceanu.

Procesul verbal cu condiţiunile de mai sus avea să fie prezintat Eforiei de către Poenaru-Bordea şi numai dacă Eforia adera la aceste condiţiuni, trebuia să se supue autorizării Comitetului permanent local, ca să devie ezecutiv.

In urma tratativelor urmate, la 26 Februar 1874 se întruneşte din nou Consiliul comunal spre a lua cunoştinţă de răspunsul Eforiei şi proectul de transacţie ce oferea.

După discuţiuni şi noi tratative s'a ajuns la următoarea înţelegere:

„1) Eforia recunoaşte Comunei Ştirbei dreptul de proprietate asupra pământului în prigoană socotindu-se ca hotare nestrămutate a raionului oraşului despre miazăzi mătcile râurilor Borcea şi a gâtului Ezerului, chiar când ele ar fi seci şi în toată lărgimea capului reionului în acea parte.

Ca şi în trecut dreptul esclusiv de pescuire, se rezervă Eforiei ca proprietară a moşiei Lichireşti, cu dreptul a-şi lega de pământul oraşului, capul lesei, iar celalt teren rămâne liber în absolută posesiune a oraşului.

2) Pentru încetarea a orice pretenţiuni ale oraşului pentru timpul trecut în această prigonire, Eforia renunţă la orice creanţă mai are asupra oraşului pentru locurile cedate, când s'a fondat oraşul Ştirbei, şi cari sunt determinate prin hotărârea definitivă nr. 64 din anul 1869, şi astfel se stinge orice pretenţiuni ar putea avea Eforia atât pentru trecut cât şi pentru viitor, pentru locurile vândute şi cele nevândute în acea Comună.

3) Comuna Ştirbei recunoaşte dreptul Eforiei ca să aşeze ca şi până acum cherhanele de pescărie pe pământul Comunei, fără nici o plată din partea Eforiei şi fără a putea în urmă să impue veri o taxă pentru aceste cherhanele, antreprenorului pescuitului.

4) Legătura podului pe terenul Comunei se lasă gratuit în folosul Eforiei fără nici o deosebită plată către Comună.

5) Eforia cedează Comunei Ştirbei fără nici o despăgubire dreptul de a poseda în deplină şi perpetuă proprietate, hanul ruinat ce-l are

www.dacoromanica.ro

în acest oraş, cu tot terenul şi dependinţele lui, şi care este situat în uliţa principală.

Insfârşit transacţia s'a aprobat şi a fost întărită şi prin decretul regal dat în urma votărei de parlament a acestei înţelegeri, în şedinţa dela 5 Februar 1875.

De atunci oraşul a devenit absolut liber.

www.dacoromanica.ro

PARTEA III-a

DOCUMENTE DIN TRECUTUL CĂLĂRAŞILOR

I

Jupânesi Despini ce au fost a Vladului Logofătul Rudeanu, ca să fie volnică, cu această carte a Domniei Mele, de să ție tot satul Lichireşti ot sudstvo Ialomița, cu toți rumânii şi cu tot venitul ce se va alege, pentrucă jumătate de sat din Lichireşti fost-au al Jupânesi Despini logofeteasa, de zestre dat de părinții ei; iar altă jumătate de sat au fost pre mâna fraților ei Paraschiva Vornicu, i Constantin Comisu, i Dragul Armaşul şi a cumnatu-său Murai, de când au fost în zilele lui Alexandru Voevod Ilieş; iar Vladu Logofătu, el a cumpărat şi acea jumătate de sat din Lichireşti, împreună cu jupâneasa Despina logofeteasa, de la frații ei, ce scriu mai sus, drept unghi... gata; iar când au fost la moartea Vladului Logofăt, iar el au lăsat tot satul Lichireşti, Jupânesei lui Despinei, cu toți rumânii şi cu tot venitul, ca să o hrănească; şi am văzut Domnia Mea şi zapis de la mâna Vladului Logofătu, la Jupâneasa lui Despina logofeteasa, ca să fie volnică să ție satul Lichireşti cu tot hotarul şi cu toți rumânii şi cu tot venitul, cum scrie mai sus, ca să-i fie moşie să o hrănească, cum l-au dat şi l-au lăsat şi bărbatul ei, Vlad Logofătul. Şi de nimeni opreală să n'aibă, peste această carte a Domniei Mele.

ss. Leon Vodă (olografă) Marte 2 leat 7139 (1631)

Actele Eforiei. Dosarul moşiei Lichireşti.

II

Zed boldriv tocmeani ai jupan Vlad vel logofăt şi a lui Ivaşco Drocneanu ot Băleni, ..ot Blagodeşti Iano postelnic, ot Perieți (?) Voea, ot Doiceşti Radu Postelnic, ot Uscați Danciul Logofătul, ot Fierăşti Radu Năsturel postelnic, ot Cornățeni Socol paharnic, de să caute şi să adevereze pentru rumânii Dragului Postelnicu, cari au fost din Lichireşti şi şăd acum în Crăceani, cari rumâni va fi şezut în Crăceani din legătura lui Mihai Vodă încolo, aceia să fie rumânii lui Ivaşcu Vornicu; iar cari rumâni vor fi şezut în Crânceni de în legătura lui Mihai Vodă încoa, aceia să fie rumânii jupânului Vlad vel logofăt; însă cum vor afla acei boeri cu sufletele lor şi zic.

Leon Voevod. 7138 Iuli 25. (1630)

Actele Eforiei. Dosarul moşiei Lichireşti.

www.dacoromanica.ro

III

Scisam noi 6 boeri anume Ianu postelnic ot Blagodeşti, Voinea paharnic din Perieţi (?), Radu postelnicu Năsturel din Herăşti, Radu postelnicu din Doiceşti, Danciu logofătu din Uscaţi, Socol căpitanul din Cornăţeni, ce am fost luaţi din naintea Domnului nostru Io Leon Voevod, pre răvaşe domneşti de jupânul Vlad vel logofăt şi de jupânul Ivaşcu vel vornic, ca să căutăm să-i judecăm pentru rumânii Dragului postelnicu, ce au fost din Lichireşti, cari rumâni vor fi apucaţi de legătura lui Mihai Voevod în sat la Lichireşti, să fie pe seama jupânului Vlad vel logofăt, iar cari rumâni vor fi apucat legătura lui Mihai Voevod în sat în Crăceani, e să fie pe seama jupânului Ivaşcu Vornicu ; într'aceia noi am mers aceşti 6 boeri, în sat în Lichireşti dinpreună cu Andrei Spătaru, feciorul Radului vel Logofăt şi cu Gheorghe Spătaru fecioru lui Ivaşco Vornicu, de am căutat şi am strâns oameni buni megiaşi, de pre împrejurul locului şi de sus şi de jos, şi am adevărat din gura lor şi i-am şi jurat pre sfânta Evanghelie, cum să spue cu dreptul.

Deci aşa au mărturisit, cum rumânii Dragului Postelnicu iau apucat legătura lui Mihai Voevod în satu lui la Lichireşti şi au fost tot rumânii în Lichireşti până în zilele lui Şerban Voevod, pre vremea când s'au bătut cu hanul, în gura Teleajenului, atunci s'au răsipit de au mers în sat la Crăceani ; deci să se ştie şi rumâni anume i-am dat să fie rumâni Jupân Vlad vel Logofăt, din partea lui Ivaşco Vornicu, pre nume : Marin şi Dobrin, i Radu Marin şi iar Dobrin Kostanda, i Muşat Cercănescu, i Mihai Lungu, i Neacşu, i Muşat Osiescu şi iar Mihai, şi din partea lui Jupân. . . . Stoian, i Dusman, i Tudor, i Stan, i Florea, i Muzea, i Tufcală ; şi iar am dat Jupânului Ivaşcu Vornicu, rumâni anume : Muşat Brat Kosti, i Gradea, i Komo ea şi am dat Muzii rumâni anume Radul şi am dat mânăstirei Vierosul un rumân anume Pătru; iar Zmiul feciorul Tzugulii şi Costea Robul, noi am adevărat cum nu iau fost apucat legătura lui Mihai Voevod, nici în Lichireşti nici la Crăceani, ci au fost robiţi, ci am dat şi noi să aibă aceşti oameni, pace de rumânie, de către aceşti boeri. Drept aceia am făcut şi noi această carte a noastră, ca să fie de credinţă.

Veleat 7138 August I (1630) SS. Iano Postelnicu, Voea ot Perieţi Radu Năsturel, Radu Postelnicu, Danciu Logofătu, Socol Căpitanu.

IV

Io Radul Leon Voevod.

Boiarului Domniei Mele, Radu Paharnicu Rudeanu, i Vladu frate-său, ca să fie volnic cu această carte a Domniei Mele de să-şi ia dijma de la satul Lichireşti, ot sud Ialomiţa, din pâne, din mălai, din orz, din fân, din stupi, din oi, din râmători, din baltă de la io peşti un peşte, sau din io bani un ban, şi din toate bucatele câte sunt

www.dacoromanica.ro

pre moşia lor, însă cum vor lua şi alţi boiari din prejurul locului, cum au fost legea şi obiceiul, şi de către nimenea oprealâ să n'aibă naintea cărţei mele, că apoi mare certare va avea de către Domnia Mea.

SS. Io Radu Leon Voevod. *7174 August 3. (1666)*

Act. Ef. dos. Lichireşti.

V.

Adică eu Vâlcu Vornicu, din preună cu fiu meu Vâlcu Postelnicu, scriem şi mărturisim cu acest al nostru zapis, ca să hie de bună credinţă la mâna lui Kostandin Preotescu, feciorul Radului Postelnicu Rudeanu, ca să să ştie când au fost acum în zilele Măriei sale Domnu nostru Io Şerban Voevod, iam vândut toată partea mea de moşie, dela satul Lichireşti, de preste tot hotarul şi cu tot venitul, ör cât se va alege ; însă jumătate de ocină, care o am fost cumpărat de la unchiuso Dumitraşcu Cluceru Rudeanu, iar ceialaltă jumătate de sat care au fost zălogit tată său Radu Postelnicu la noi, direpţ o să mii dea la zi, să-i mai dau ce i-ar fi cu dreptul. Deci acum am seamă de bani, însă za unghi ioo. Zicând cum când nu ar avea banii să mii dea la zi, să-i mai dau ce i-ar fi cu dreptul. Deci am luat şi acei unghii 100, de la Kostandin Preotescu, care fac împreună unghi 300. Şi am luat aceşti bani, toţi gata, în mânile noastre şi să aib ai darea şi zapisul cel de cumpărătoare şi zăloageală la mâna lui, fiind mulţi boiari mărturie, cari vor iscăli mai jos, şi pentru credinţă am iscălit şi noi ca să se crează.

Şi am scris eu Goran Logofătu.

SS. Vâlcu biv Vornic. *Vâlcu Postelnicu.*

Noembrie 12, 7185 (1677)

Act. Eforiei Dos. Lichireşti.

VI.

Adică eu Costantin Postelnicu Preotescu datam zapisul mieu. să fie de bună credinţă la mâna dumnealui Mihai Spătaru, cum să se ştie că pentru moşia Lichireştilor, care o am cumpărat eu de la Vâlcu Vornicu, când au fost acum în zilele Măriei sale Io Şerban Voevod, leat 7189, ne mai putându o ţinea, pentrucă luând şi eu bani de la alţii. Acum neputând plăti, o am vândut dumisale lui Mihai Spătaru, căzându i se dumisale a o lua, însă partea unchiumio lui Dumitraşcu Cluceru Rudeanu toată şi din partea tătânimio Radul Postelnicu Rudeanu jumătate, care au fost pusă zălog la Vâlcu Vornicu, ş'aceia o am vândut dumisale. Insă pre cât au ţinut şi dumnealui, Vâlcu Vornicu, ş'aceia o am vândut dumisale. Insă pre cât au ţinut şi dumnealui, Vâlcu Vornicu, 7000 unghi pă cât am fost dat şi eu dumisale Vâlcului Vornicu. Iar cât venit ar hi dupre moşie, să avem a ni-l luarea noi până acum. Şi o am vândut de a mea bună voe, şi pentru mai adevărată credinţă, am iscălit mai jos, ca să se crează,

www.dacoromanica.ro

și i-am dat și zapisul care mi-au făcut dumnealui Vâlcu Vornicu și mulți boiari mărturie, cari vor iscăli mai jos.

Leat 7189 Marte 13. (1681)

SS. Constantin Postelnicu Preotescu.
Vâlcu biv vel Spătar mărturie.
Dumitrașcu biv vel Paharnic mărturie.

Act. Eforiei Dos. Lichirești.

VII.

Adică eu Iordache Pârcalabu din Bălești sin Gavrilcea Căpitanu, împreună cu fiul meu Mihul și cu nepotu meu Gavrilcea, scriem și mărturisim cu acest adevărat zapis al nostru, ca să fie de bună credință la cinstita mâna Dumneaei Jupânesi Păuni Spătăreasa, precum să să știe că iam vândut cinci pogoane de vie Dumneaei, vii paragine, care vii sunt alăturea pre lângă alte vii ale Dumneaei, și în capul viilor pre mal un pogon de loc sterp țelină, și în capul viilor din jos o jumătate de pogon iar țelină, care vii sunt pe malul Mihnei, pre moșia Popii Colții, însă în capul viilor Dumneaei pre din sus, și li-am vândut de a noastră bună voe, drept bani gata talere 15. Aceste cinci pogoane cu acel loc sterp care scriem mai sus. Așișderea iar iam mai vândut Dumneaei trei pogoane de loc sterp țelină iar alăturea cu aceste 5 pogoane de către drum, care scriu mai sus drept bani gata pogonul po lei 1, ci lei 3. Pentru ca să fie Dumneaei moșie ohavnică în veci și coconilor Dumneaei și noi încă am luat toți banii deplin, în mânile noastre, talere 15 peste tot și iam dat Dumneaei și zapisul de cumpărătoare și zapisul cel de cumpăratul acestor trei pogoane de țelină, carele au fost cumpărat tatămio Gavrilcea Căpitanu. Și când am vândut aceste vii și am făcut acest zapis la mâna Dumneaei, au fost mulți boiari mărturie, cari vor iscăli mai jos și noi vânzători pentru adevărată credință, pusuneam mai jos numele și degetele în loc de pecete ca să se crează. Și am scris eu Dragul sin Ion Logofătu cu învățătura vânzătorilor. Februar 23 leat 7199 (1699)

SS. Eu Iordache Pârcălabu vânzător
Eu Mihul sin Iordache
Eu Gavrilcea sin Iordache
Eu Radu sin Rocai ot Măgureni martor
Eu Gheorghe Dovlescu ot Ghimpeni martor
Eu Toader Pârcălabu ot Obedeni martor
Eu Matei sin Nedelcu
Eu Gheorghe Marin Brat Drăgulin Logofătu.

Act. Efor. Dos. Lichir. Nr. 12.

VIII.

Noi ce am fost orânduiți din luminata poruncă a Măriei sale prea înălțatului Domn, Io Ștefan Mihai Racoviță Voevod, ca să mergem să alegem și să hotărâm moșia în Lichirești a sfintei și dum-

www.dacoromanica.ro

nezeeştei Mânăstiri Colţea, ot sud Ialomiţa ; unde fiind orânduit dela prea puternica împărăţie şi Dumnealui prea cinstitul Turnagibaşa Mimiş Aga cu prea înaltul hatişerif, pentru îndreptarea şi hotărârea hotarelor ţărei Româneşti, i a moşiilor de către Dunăre. Arătăm dar ce semne are această moşie şi cu ce moşie să hotărăşte.

La capul moşiei de sus, spre câmp să loveşte cu moşiile Ialomiţei, apoi apucă de se înjugă cu moşia Căldăruşani, ia drumul olacului cel vechiu în lung şi tae Ezerul Lichireştilor în curmeziş şi vine pe lângă capul Ostrovului celui mare ce este lângă Silistra. Apoi ia pe malul Dunărei şi merge până ce trece gura apei Borcea şi de aicea merge de dă în moşia a mânăstirei Radu-Vodă şi a boerilor Măgureni şi apucă pe Baltă şi dă pe la Slavul şi pe la Şarogul ; şi de la Şarogul apucă la deal pe din josul Lichireştilor. Apoi pe drumul cel nou al Sloboziei pre câmp până iar dă în moşia Ialomiţei. Care această hotărâre a ţărei, i a moşiilor de către Dunăre s'au mai căutat şi s'au mai fost făcut încă în două rânduri, la leat 1667 şi la leat 1717, după cum ne a adevărat şi dintru înălţatul hatişeriful prea puternicei împărăţii, întru care arată că şi scris s'au găsit la Chiutucul Drâstorului drepte hotarele ţărei şi ale moşiilor la aceste veleaturi numite, până în malul Dunărei ; fiindcă şi pe acele vremi s'au fost asuprit, cum şi acum de către Dunăre şi de către Nazârul Drâstorului, care şi acum după cercetarea şi hotărârea ce am făcut, iarăşi asuprite li-am găsit, cum şi această moşie, tot de către Dunăre şi de către numitul Nazâr. Dar acum după porunca prea puternicii împărăţii şi a Măriei sale lui Vodă, mergem noi împreună cu dumnealui prea cinstitul Turnagibaşa la hotarele aceştii moşii, am dovedit că-i este stăpânirea cu baltă şi până în malul Dunărei ; şi aşa după bunele dovezi şi veche stăpânire, am dat-o şi noi sub stăpânirea sfintei mânăstiri Colţea, ca până în Dunăre să o stăpânească şi cu balta ce are, care la această hotărâre ce acum s'au făcut, au dat adeverinţa şi Dumnealui Turnagibaşa şi hoget de la Dumnealui Kadi Efendi de la Giurgiu.

Drept aceia şi noi încă am dat această carte a noastră sfintei şi dumnezeeştei Mânăstiri Colţi, şi dumnealui Chir Sterie epitropul mânăstirei, cu care să aibă a ţinea şi a stăpâni această moşie până în Dunăre şi cu balta ce are, cu bună pace, după cum s'a dovedit că i-au fost vechea stăpânire şi mai nainte vreme. Aceasta scriem.

Nicolae Obedeanu serdar. *August 6 1764.*

Mihalache Kftori Portar.

Actele Eforiei, dos. Lichireşti nr. 56 din opis.

IX.

Această hotărâre şi alegere, ce s'au făcut aceştii moşii Lichireşti sud Ialomiţa, a sfintei şi dumnezeeştii mânăstiri Colţea, de către Dunăre, din prea naltă porunca prea puternicii împărăţii, s'au făcut încă şi cu Mumbaşir Dumnealui prea cinstit Turnagibaşa cu prea înalt hatişerif, şi din partea ţărei rânduit Dumnealui Nicolae Obe-

www.dacoromanica.ro

deanu biv vel serdar, i Mihalache Ftori Portar, care la cercetarea şi hotărârea ce au făcut, au hotărât că hotarele acestei moşii sunt până în malul Dunărei, cum arată mai în jos, după cum au dat adeverinţă şi Dumnealui prea cinstit Turnagibaşa şi hogetu Dumnealui Kadi Efendi, care adevarinţă şi hoget, coprinde toate moşiile, ce se hotărăsc cu Dunărea, cu Brăila, cu Giurgiu şi s'au dat la sfânta Mitropolie să fie la păstrare. Am întărit şi Domnia Mea această hotărâre şi alegerea acestii moşii, să stăpânească numita Mânăstire, după coprinderea acestei cărţi, cum au stăpânit şi nainte vreme, că aşa este hotărârea prea puternicii împărăţii.

12 April 1764. *Act. Eforiei Dos. Lichireşti.*

X.

Adică noi megiaşii cari ne aflăm locuitori aicea la Lichireşti de vad, pe moşia sfintei mânăstiri Treisfetitelor din Bucureşti, şi viind Dumnealui Afendulea biv vel căpitan cu porunca Măriei Sale lui Vodă, ca să dăm adetul moşiei, pe cum dau şi alţii cei ce şed pe moşia Deleanului şi Episcopului de Buzău şi noi ni-am aşezat cu Epitropii Sfintei mânăstiri înaintea Dumnealui Afendulea biv vel căpitan de bună voia noastră, ca să avem a face ajutor sfintei mânăstiri arătură de toamnă cu plugurile noastre, paşi 80, cu sămânţa Dumnealor şi de primăvară paşi 80, însă noi să-i grăpăm ; şi această sumă de arătură, să avem a o face în toţi anii sfintei mânăstiri, şi noi ce vom ara pe moşia sfintei mânăstiri, să avem a ne da toată dijma ce se află pe moşia sfintei mânăstiri după obicei ; şi ori cine s'ar afla prinzând peşte din bălţile sfintei mânăstiri, să-şi dea toată zeciuiala după obicei, precum se dă şi după alte moşii. Pentru aceia am dat şi noi această scrisoare la Dumnealor Epitropilor ai sfintei mânăstiri. Şi pentru mai adevărată credinţă, ni-am pus degetele şi iscăliturile mai jos, ca să se crează. Şi am scris eu Stoica Logofătul Lumânărarul cu zisa lor. *25 Mai leat 7230 (1722)*

SS. Afendulea biv căpitan za margine
Eu Ion Călăraş Perdi
Eu Ion Călăraşi cârciumar
Eu Dude Călăraş
Eu Ilie Stegaru
Eu Andrei Ceauşu
Eu Nicolae Călăraşu
Eu Gheorghe Călăraş Catzescul
Eu Grigore Călăraşu. *Act. Efor. Dos. Lichir. nr. 13*

XI.

Io Grigore Ghica Voevod...

De vreme ce la Domnia Mea au dat jălbi Kir Trandafir epitropul mânăstirei Colţii, pentru călăraşii cu oamenii lor de la Lichireşti, şi pentru sarajelile şi alţi săteni ai mânăstirei, de la Stelnica din sud

www.dacoromanica.ro

Ialomița, cari sunt șezători pe moșiile sfintei mânăstiri Colțea, cum că au așezământ cu mânăstirea pentru obicinuita clacă a pământului, ca toți că ărașii cu oamenii lor de la Lichirești să are mânăstirei toamna câte 80 pași arătură și primăvara iar câte 80 de pași, așișderea și sarajelile de la Stelnica să are toamna câte . . . pași și primăvara iar câte . . . de pași, care așezământ l-am văzut și Domnia Mea, și după acel așezământ ar fi și făcând arătura, dar n'ar fi făcând-o la vreme. Încă un cuvânt că n'ar fi având mânăstirea nici un folos de acea clacă a lor, ci încă ar fi perzând și sămânța. Pentru care dăm, Domnia Mea, volnicie mai sus numitului epitrop sau trimisului său, să apuce pe cei mai sus numiții călărași și sarajele, ca să facă fiește care obicinuita clacă de arătură la vreme, adică arătura de toamnă să înceapă a o face de la zi întâi ale lui Septembre și până la sfârșitul lunei să ia sfârșit, și arătura de primăvară să o înceapă de la zi întâi a lui April și până la sfârșitul lunei să ia sfârșit. De aceia poruncim Domnia Mea și vouă călărașilor și sarajelilor, văzând cartea Domniei Mele, să căutați fiește carele să faceți arătura la sorocul ce s'au zis mai sus, că veri care dintre voi nu se vor supune poruncei Domniei Mele, să știe că se vor pedepsi de către Domnia Mea.

SS. Grigore Ghica Voevod 17 Septembre 1750

Actele Eforiei. Dos. Lichirești, nr. 45 din Opis.

XII.

Datam cartea noastră la mâna epitropilor mânăstirei Colți, pentrucă jăluindu-se Măriei Sale Domnului nostru, Io Nicolae Alexandru Voevod, pentru veniturile moșiilor mânăstirei de la Stelnica i dela Lichirești și pentru obiceiurile cele vechi ce au fost avut mânăstirea de-și lua venitul de pe acele moșii, iar acum de la o vreme încoace le au călcat și le mănâncă unii și alții, și bolnavii din spitalurile acestei mânăstiri, n'au nici un folos de veniturile acestei moșii ce sunt închinate de ctitor pentru chiverniseala și hrana lor; și Măria Sa Domnul nostru mi-au poruncit cu luminată carte a Măriei Sale, mergând eu pe acolo din porunca Măriei Sale să întreb și să iau seama cu amănuntul, să aflu precum au fost obiceiurile mai nainte vreme, ca să le îndreptez, pentruca să nu fie bolnavii lipsiți de venituri'e moșiilor. Deci eu mergând la Lichirești, am chemat pe toți oamenii bătrâni și tineri, câți s'au aflat locuitori acolo, de i-am întrebat întâi pentru leasa ce se face acolo la Lichirești pe moșia mânăstirei, cine are obicei ca să o facă, vameșii au stăpânii moșiei, și au mărturisit toți, cum că stăpânii moșiei este obicei de fac leasa și vameșii își iau vama, zeciuiala din peștele ce se prinde. Așișderea am mai întrebat și pentru bacul ce se ia dela carele încărcate de trec pe acolo și să ia de car p'o bani 9; și iar au mărturisit și pentru aceasta, cum că iar stăpânii moșiei iau bacul precum este obiceiul și la alte moșii; iar vameșii își iau vama ce li se face de la acele cară încărcate după obiceiul lor, iar cu bacul nici o treabă n'au că este al

www.dacoromanica.ro

moşiei. Şi am mai întrebat şi pentru vinul ce să vinde acolo şi iar au mărturisit că este obiceiul să să vândă numai o bute de vin într'un an, iar nu mai mult şi acea bute de vin când vor vrea ei ; care aceste obiceiuri ce s'au zis mai sus, au dat toţi megieşii locuitori de acolo, bătrâni şi tineri, carte de mărturisire cu sufletele lor, iscălită de toţi, la mâna epitropilor că acestea sunt obiceiuri vechi şi drepte de li-au luat mânăstirea până acum de curând, făr de cât îşi păzesc vama lor. Drept aceia şi eu după porunca Domnului meu şi după mărturisirea megieşilor locuitori de acolo ce au mărturisit toate acestea cu sufletele lor şi după dreptatea ce au cunoscut, am dat această carte ca să stăpânească mânăstirea aceasta, după cum au fost obiceiul şi după cum au stăpânit mai nainte vreme.

Acestea scriu. SS. Afendulea biv vel căpitan za margine.

Mai 28 7231 (1723). Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 14.

XIII.

Io Nicolae Alexandru Voevod.

Sfintei şi dumnezeeştii mânăstiri ce se cheamă a Colţii, unde se cinsteşte şi se prăsnueşte hramul sfinţilor Trei Erarhi, şi epitropilor aceste sfinte mânăstiri ca să aibă a-şi lua toate veniturile moşiilor mânăstirei de la Stelnica şi de la Lichireşti, după cum au avut obiceiu de-şi lua şi mai nainte ; pentrucă fiind aceste moşii cu toate veniturile lor, de hrană bolnavilor ce se află pururea de grija lor în ospitalul aceştii mânăstiri, iar mai în trecutele vremi călcându-i veniturile acestor moşii de unii şi de alţii, şi bolnavii rămâneau lipsiţi de ajutorinţa veniturilor acestor moşii, au făcut jalbă la Domnia Mea, Epitropii, şi Domnia Mea, după jălbile lor, am fost poruncit boiarului dumnealui Afendului biv vel căpitan za margine, fiind trimis ispravnic la târgul slobod ce se face la Stelnica, să cearce şi să adevereze drept veniturile ale acestor moşii. Deci el după porunca Domniei Mele, au cercat cu dinadinsul şi din oameni împrejurari, lăcuitorii acelor pământuri, mărturie credincioasă, au adevărat că hadetul acestor moşii iaste, să facă Epitropia leşi pe moşia mânăstirei la Lichireşti cum şi la Stelnica fac. Iar vameşii altă treabă n'au, făr numai cât îşi iau zeciuiala din peştele ce-l prinde după obicei. Şi pentru bacul pe carăle ce vin încărcate de trec pe acolea, să ia de car po 9, iar vameşii să-şi ia vama după obicei. Şi vinurile încă de ale mânăstirei să se vânză peste tot anul pe aceste moşii. Şi după adeverinţa ce au făcut li-au dat şi scrisoare la mâna lor. După cum şi Sefendache Ceauşul, fiind trimis al doilea alt ispravnic la Stelnica, iar însăşi acesta ni-a dovedit, dând şi scrisoarea lor de adeverinţă la mâna epitropilor. Şi de atunci şi până acum îşi ia epitropia toate veniturile acestea ce scriu mai sus. Iar acum au venit cu rugăciune Epitropii acestei sfinte mânăstiri şi Domnia Mea pentru folosul mânăstirei şi pentru căutarea şi grija săracilor bolnavi, şi pentru pomenirea Noastră, vrutam şi am primit să întărim obiceiul acestor moşii, cu această carte a Domniei Mele, care am dat-o la mâna Epitropilor,

www.dacoromanica.ro

să aibă a-şi lua şi a căuta toate veniturile acestor moşii, iar vameşii nici un amestec în aceste obicinuite venituri ce scriu mai sus să n'aibă
Că aşa iaste poruca Domniei Mele.
17 Mai 1725. Act. Efor. Dos. Lichir. nr. 19.

XIV.

Dat-am scrisoarea noastră sfintei mânăstiri Trei Sfetitele ce se cunoaşte Colţea, şi Dumnealor Epitropilor acestei mânăstiri, pentru că fiind noi vameşi la Ciocăneşti şi ţiind şi Lichireşti, care moşia aceasta iaste închinată de răposaţii ctitori, ca să fie hrana şi chiverniseala neputiincioşilor bolnavi săraci ce se află de apururi lăcuitori într'această sfântă mânăstire în spital. Pentru care moşie făcând Dumnealor Epitropii jalbă la Măria Sa Domnul nostru Nicolae Voevod, căci când au ţinut vama Constantin Căpitanu ; acel căpitan Constantin fiind acolo la Lichireşti şi căpitan şi ţiind şi vama, el ca un netămător de Dumnezeu şi din capul lui făr de nici o poruncă, au stricat şi au călcat veniturile cele orânduite din descălicătoarea acelei moşii Lichireşti, ceia ce-i pentru hrana bolnavilor străini ; Şi Măria Sa Vodă la aceasta au orânduit pe dumnealui Sefendache Ceauşu şi i-a poruncit cu o luminată legată a Măriei Sale, că după cum or mărturisi şi lăcuitorii de preţurile de pre acolo şi după cum au fost obiceiul cel vechiu mai nainte, aşa să îndrepteze ; pentruca să nu fie săracii lipsiţi de hrana lor şi mânăstirea păgubită. La care aducând Epitropii şi o carte a sfintei sale Vlădica, cu mare blestem asupra tuturor, pentruca să mărturisească adevărul, la cele ce au călcat Constantin Căpitanul ; şi aşa citind cartea înaintea tuturor tineri, bătrâni, preoţi, lăcuitori şi înprejuranii de pe acel loc, şi auzind şi noi cu urechile noastre şi văzând şi cu ochii noştri mărturia care au făcut-o că Constantin nu şi-a păzit vama cum cumpărase, cea domnească, după obicei să o caute, ci făr de nici o dreptate s'au întins de au călcat şi cele ce n'au avut treabă ale mânăstirei ; ci drept aceasta cunoscând şi noi adevărul şi temându-ne de Dumnezeu pentru cele nedrepte ce au stricat şi au călcat Constantin, ale bolnavilor; căci leasa, mânăstirea o face şi vin mânăstirea iar nimeni să vânză, şi bacul mânăstirea îl ia după obicei, iar el acestea li-a călcat. Şi dar cu aceasta dar, dăm şi noi scrisoarea noastră de mărturie sfintei mânăstiri, şi o întărim cu iscălituri e noastre.
8 Iunie 1724. Act. Eforiei, dos. Lichireşti, nr. 18 din opis.

XV.

Dat-am scrisoarea noastră la sfânta mânăstire ce se numeşte Colţea, şi la mâna dumnealor Epitropilor acestei sfinte mânăstiri, precum să se ştie că la moşia Lichireştilor, care moşie este a sfintei mânăstiri pentru hrana bolnavilor săraci. Deci noi care ne vom iscăli mai jos, cumpărăm vama domnească, am mers şi la sfânta mânăstire — de am tocmit cu epitropii, 2 leşi să facem pe această moşie a Lichi-

www.dacoromanica.ro

reştilor, cu cheltuiala noastră, una în Gura Ezerului şi alta în Borcea ; şi am tocmit şi bacul ce iaste a mânăstirei de ia de car încărcat ce trece pe acolea, câte...; aşişderea am cumpărat şi venitul şaicei, însă am tocmit aceste 3 venituri a celor 2 leşi şi a bacului şi a şaicei, cât ar mi.ui Dumnezeu să fie, tot noi să luăm, şi am tocmit drept bani gata... talere şasezeci, şi banii aceştia ce am aşezat, să avem a-i da la sf. mânăstire, cum se dau cei domneşti sferturi. Deci noi să avem a ne purta grija de aceste 2 leşi a le face şi şaica noi să o dregem cu toată cheltuiala noastră câtă va fi. Şi am tocmit aceste venituri să le ţinem până se va plini anul, până la Sf. Vasile. Iar plinindu-se anul să aibă a stăpâni sfânta mânăstire veniturile acestea, cum au stăpânit şi până acum, leşile, bacu şi şaica. Iar după cum scrie mai sus şi vama domnească se va lua de la leşi după obiceiul mânăstirei, zeciuiala de peşte. Care pentru mai adevărată credinţă a aceştii tocmeli ale noastre, ce am făcut cu sfânta mânăstire, ni-am iscălit numele mai jos cu mânile noastre, iscălindu-se şi alte obraze de cinste mărturie.

1 Marte 1731. Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 20 din opis.

XVI.

Dat-am scrisoarea mea la sfânta mânăstire ce se cunoaşte Colţea şi la mâna dumnealor epitropilor acestei sfinte mânăstiri, precum să fie, că la moşia Lichireştilor, care moşie iaste a sfintei mânăstiri de hrană săracilor, iaste în gura Iazerului un loc de leasă de o face mânăstirea, care dar am mers la sfânta mânăstire de am tocmit cu epitropii venitul aceştii leşi ce s'au zis mai sus, cum ş bacul ce iaste iar al mânăstirei, de ia mânăstirea de carul încărcat ce trece pe acolea, câte... Aşişderea am mai cumpărat şi venitul şaicei, însă am tocmit aceste trei venituri, a leşii, al bacului şi al şaicei, cât ar milui Dumnezeu să fie, mult puţin tot eu să-l iau ; şi am tocmit aceste trei venituri drept bani gata... şi am dat acum înainte... să aibă a-i da la târgul Stelnicei fără nici o opreală. Deci ei să aibă am purtarea grijă să-mi facă leasa aceasta cu cheltuiala mea, cum şi la şaică de va trebui ceva, să se dreagă tot cu a mea cheltuială, să o dreagă. Şi am tocmit aceste trei venituri să le ţin într'acest an, pân la Sft. Vasile. In aceasta să aibă a le stăpâni. Iar la cârciumele mânăstirei să nu aibă a să mai amesteca, nici a vinde vin să nu aibă voe, căci numai aceasta ce s'a zis mai sus am cumpărat. Iar plinindu-se anul să aibă a-şi stăpâni sfânta mânăstire veniturile acestea ce scrie mai sus, leasa, bacu şi şaica, după cum li-a stăpânit şi mai nainte vreme. Iar vama domnească va lua după obicei, de la peştele ce se va prinde la leasă, zeciuiala după cum scriu la cărţile domneşti. Care pentru mai adevărată creinţă a aceştii tocmeli a mele ce am făcut cu sfânta mânăstire, mi-am iscălit mai jos numele, cu mâna mea, iscălindu-se şi alte obraze de cinste mărturie.

SS. Sterie Popa. 15 Ianuar 1733.

Actele Eforiei. Dosarul Lichireşti, nr. 25 din opis.

www.dacoromanica.ro

XVII.

Data-am scrisoarea noastră la sfânta mânăstire Trei Sfetitele, ce se numeşte Colţea, unde sunt spitalurile de bolnavi săraci şi cu rane, şi la dumnealor epitropii aceştii sfinte mânăstiri, precum să se ştie, că la moşia Lichireştilor, care moşie este a sfintei mânăstiri de hrana săracilor; iaste în gura Iazerului un loc de leasă de o face mânăstirea, care dar am mers la sfânta mânăstire de am tocmit cu epitropii venitul acestei leşi, ce s'au zis mai sus, cum şi bacul ce iaste iar al mânăstirei, de ia mânăstirea de carul încărcat ce trece pe acolea pân vad, cu bucate, cu sare sau cu marfă, de car câte . . .; aşişderea am cumpărat şi venitul şaicei, însă am tocmit aceste trei venituri, a lesei, al bacului şi al şaicei, cât ar milui Dumnezeu să fie, mult puţin tot să luăm, însă tocmeala aceasta s'au făcut afară de zilele zboriului (bâlciu) şi am tocmit aceste trei venituri drept bani gata.... şaizeci... şi am dat acum înainte bani pe jumătate... iar trei zeci, iar pe jumătate să-i avem a-i da la Duminica Mare, făr de nici o opreală ; deci noi să avem a ne purta grija să facem leasa, cu a noastră cheltuială, cum şi şaica avem a să podi, iar cu cheltuiala noastră, cu scânduri bune şi nouă. Şi am tocmit aceste trei venituri să le ţinem întru acest an, pân la sfânt Vasile, şi acestea să avem noi a le stăpâni, iar vin a vinde nici de cum să nu avem voe, nici pe mal, nici pe bălţile mânăstirei, nici la cârciumele mânăstirei să nu ne ameştecăm,căci numai acestea ce s'au zis mai sus am cumpărat ; iar plinindu-se anul sfânta mânăstire să-şi stăpânească veniturile acestea ce scrie mai sus, cu pace, leasa, bacul şi şaica, după cum le stăpâneşte totdeauna ; şi să avem a scoate din apă şi şaica cea veche a mânăstirei, să o dăm în seama ispravnicului sfintei mânăstiri, cum şi şaica aceasta nouă, iar să avem a o da dreasă la împlinirea anului, în seama ispravnicului sfintei mânăstiri. Care pentru mai adevărată credinţă a aceştii tocmeli ce am făcut cu sfânta mânăstire ni-am iscălit în scrisoarea aceasta a noastră numele cu mânele noastre, iscălindu-se şi alte obraze de cinste mărturie.

SS. Sterea Popa. *3 Ianuar 1734.*

Actele Eforiei. Dosarul Lichireşti, nr. 29 din opis.

XVIII.

Io Constantin Nicolae Voevod.

Slugilor Domniei Mele, căpitan de la Alboteşti, căpitan de la Lichireşti, căpitan de la Odivoaia, către aceasta vă facem Domnia Mea în ştire, viind acel Chir Trandafir, epitropul sfintei mânăstiri — Colţea, ca să strângă dijma după moşiile mânăstirei ce sunt pe acolo, iată că vă poruncesc Domnia Mea, să căutaţi să fiţi şi voi de ajutor până va strânge toată dijma după la oricarele va fi având bucatele pe moşiile mânăstirei, deplin până la una după obicei, să nu care cumva să păgubească mânăstirea de dijma moşiilor, că de vom înţelege Domnia Mea, că din neajutorul vostru s'au pricinuit vreo pa-

www.dacoromanica.ro

gubă de la cea dijmă a moşiilor să ştiţi, că nu numai vă voi pune Domnia Mea, de veţi plăti de la voi toată paguba aceia, ci veţi petrece şi rea scârbă de către Domnia Mea, să nu socotiţi înzăcit.

20 Iunie 1732. Nr. 24 din opis.

XIX.

Io Grigore Ghica Voevod.

Slugilor Domniei Mele, căpitan de la Odivoaia, i căpitan de la Alboteşti, i căpitan de la Lichireşti, către aceasta vă facem Domnia Mea în ştire, viind acolo chir Trandafir, epitropul sfintei mânăstiri Colţea, că să-şi strângă dijma dupe moşiile mânăstirei ce sunt pe acolo ; iată că vă poruncim Domnia Mea să caţi să fii de ajutor până va strânge toată dijma după la ori carele va fi având bucate arate pe moşiile mânăstirei, atât de la ţărani i marginea, cât şi de la Turci, deplin după obicei. Să nu care cumva să i se pricinuiască vreo pagubă, că de voi înţelege Domnia Mea, că nu s'au dat ajutor, ca să-şi strângă dijma pân la una, de la toţi oamenii, să ştiţi că nu numai vă voi pune Domnia Mea, de veţi împlini de la voi, ci veţi avea şi scârbă de către Domnia Mea, să nu socotiţi într'ast chip.

13 August 1733. Act. Efor. l. c. nr. 27 din opis.

XX.

Jăluim Măriei Tale pentru un ceauş Dinul ce se află vameş la Lichireşti, că după altă jalbă ce am dat la dumnealor boerii caimacami, arătând că în silă şi făr de judecată au apucat pe arendaşul mânăstirei şi i-au luat taleri 200 cu cuvânt de vamă de la peşte ce es din balta mânăstirei, urmare cu totul din potrivă hrisoavelor mânăstirei cât şi chiar a poruncilor vămii, rugându-ne să fie porunca a nu se împlini, căci suntem apucaţi de arendaşi a-i despăgubi cu banii aceştia ; au fost orânduit dumnealui vel logofăt de ţara de sus şi prin anaforaua ce au făcut către dumnealor boerii caimacamii, au găsit cu cale, că luarea aceasta de bani a vameşului a fost rea, împotriva poruncilor şi a hrisoavelor, şi să facă porunca dumnealor către dumnealor boerii ispravnici a despăgubi pe arendaşi, care anafora s'au întărit de dumnealor boerii caimacami, poruncindu-se dumnealor boerii ispravnici a face urmare întocmai. Care poruncă nu s'au pus în lucrare întâmplându-se şi buna venirea Măriei Tale ; acum dar ne rugăm înălţimei tale să fie luminată poruncă către dumnealor boerii ispravnici, a pune în urmare acea anafora şi poruncă şi a despăgubi pe arendaşul de dreptul lui, căci el precum arătăm ne apucă pre noi a-i întoarce banii, şi cum va fi mila Măriei Tale.

Smerit

— Dositei stareţul mânăstirei Căldăruşani, împreună cu tot soborul.

Urmează anaforaua făcută în această pricină :

Prea înălţate Doamne.

După luminata poruncă a înălţimei Tale, ce mi se dă la această

www.dacoromanica.ro

jalbă a cuviosului arhimandrit şi stareţ al mânăstirei Căldăruşani, cu tot soborul părinţilor de acolo, făcând cercetare văzui că se jăluieşte asupra unuia Dinul Ceauşul, vameş în anul trecut la Lichireşti, sud Ialomiţa, care zic, că împotriva hrisoavelor domneşti ce are mânăstirea, au supărat pe arendaşul mânăstirei de acolo, luându-i vamă din peştele ce ese din balta după moşia mânăstirei, cu care judecându-se la dumnealui proin vel logofăt în vremea boerilor caimacami, şi găsindu-se urmare împotriva ponturilor vămei ce au avut vameşul la mâni. Prin întărirea dumnealor boerilor Caimacami, s'au îndatorat vameşul a întoarce ceia ce a luat, înapoi, iar pârâtul nedând supunere a plăti, acum la cercetarea pricini ce am făcut-o şi eu din porunca Măriei Tale, luând pliroforie că vameşul acesta au avut şi alt tovarăş, pe unul Zisul, cari amândoi se văzură iscăliţi în adeverinţa de taleri 200, ce au luat de la arendaşul mânăstirei, cu cuvânt de vamă, şi pentrucă Dinul lipseşte afară, am adus în cercetarea mea pe Zisul cel ce se afla aici, căruia arătându-i-se adeverinţa de luarea banilor, n'au tăgăduit că nu i-a luat, fără numai s'au împotrivit a zice că, Căldăruşanii făcând leasa cu mânăstirea Colţei de tovărăşie pe moşia mânăstirei Colţea, şi Colţea fiind supusă la darea de vamă, au luat banii aceştia ca de la un lucru ce au găsit pe moşia Colţei, împotriva căruia a răspuns Isac monah, vechilul mânăstirei, că balta fiind toată pe moşia mânăstirei Căldăruşani, pentru înlesnirea despre amândouă părţile, se face leasa pe hotarul mânăstirea Colţea, şi arendaşii a celor două mânăstiri, a pururea au făcut o leasă, şi niciodată nu s'au supărat de vamă. Pentru care citind din Condica Divanului ponturile vămilor ce au avut vameşii în anul trecut, văzui scriind la cap. al... arendaşii pentru zahareaua ce va eşi după moşia mânăstirească sau boerească fiind adevărate roade mânăstireşti sau boereşti, să nu plătească vamă, păzindu-se şi la ei privilegiul boerescu, după care pont nu se poate ajutora vameşul la ceia ce zice, că au luat după moşia Colţei cu cuvânt că leasa acei mânăstiri este supusă la vamă. Căci de va fi şi fost din vechime de să lua vamă de la Colţea, în puterea acestui pont, s'au rădicat, căci şi peştele este madea din rodurile mânăstirei. Şi rău supăra şi pe o mânăstire şi pe alta. De aceia îndatorim pe numitul Zisul, vameşul, prin osebit pitac al meu, a plăti aceşti taleri 200. S'au arătat iarăşi cu împotrivire. Deci arăt Măriei Tale curgerea pricinei şi dreptatea ce au părinţii Căldăruşani, spre a se da porunca Măriei Tale, către dumnealui vel Hatman a face împlinirea de la Zisul Vameşul, şi el îşi va căuta cu tovarăşul său. Iar hotărârea cea desăvârşită rămâne a se face de către Măria Ta.

1819 Marte 26.

Hotărârea Domnului:

Io Alexandru Nicolae Şuţu Voevod.

De vreme ce ponturile vămilor pentru rondurile (rodurile) moşiilor mânăstireşti au coprinderea de mai jos arătată după pliroforia ce ne dă dumnealui vel Logofătul de Ţara de sus, cu cale este dar

www.dacoromanica.ro

anaforaua aceasta ca o următoare ponturilor, pe care o întărim Domnia Mea şi poruncim dumitale vel Hatmane al Divanului să se facă urmare întocmai.

1819 Mai 9.

Actele Eforiei. Dosarul Lichireşti, nr. 76.

XXI.

Sfinţia sa părintele Zehnon, epitropul mânăstirei Colţii, prin jalba ce au dat Măriei Tale, zise că mânăstirea având moşie la Lichireşti, pre care este satul Lichireşti, locuitorii fac vânzare de vin i rachiu in sat, cum şi deosebită cărciumă au făcut tocmai la hotarul moşiei in spinarea satului, unde altă dată n'au mai fost, şi după altă jalbă ce au dat, au fost orânduit la dumnealor ispravnicii judeţului, ca să facă cercetare şi să înştiinţeze Măriei Tale, ca să iae poruncă de urmare, de unde au adus înştiinţare că pentru vânzarea vinului i rachiului din sat, au dat prinsoare locuitorii că nu vor vinde, iar pentru acea cârciumă nouă, fiind făcută impotriva orânduelii şi a obiceiurilor cârciumelor, au găsit cu cale să se oprească, şi cere luminată întărirea Măriei Tale, pentru oprirea acei cârciumi; în dosul căria jălbi ni se porunceşte de către înălţimea Ta, ca luând seama jălbei şi cererei ce face, să văd şi cercetarea isprăvnicească şi să arăt Măriei Tale cu anafora. După luminata porunca Măriei Tale urmând, am cerut cercetarea isprăvnicească, care o văzui cu leat de acum, Mai 8, iscălită de dumnealui biv vel Clucer Varlam şi cu coprindere că, după luminata porunca Măriei Tale, făcând cercetare cu amândouă părţile faţă, cât pentru vânzarea vinului şi a rachiului pe la casele locuitorilor, nu numai au tăgăduit locuitorii că n'au făcut o urmare ca aceasta, ci şi legătură prin zapis au dat, că de se vor dovedi întru acest fel de urmare, să se pedepsească, care zapis îl văzui şi eu cu leat de acum Mai 6, iscălit de mulţi locuitori şi adeverind dumnealui Clucer Constantin Varlam, cu coprinderea ce se arată mai sus; aşişderea văzui iarăşi dintr'această cercetare isprăvnicească şi pentru acea cârciumă nouă ce au făcut locuitorii din satul Lichireşti de pre moşia mânăstirei, aproape de sat unde s'au găsit şi o bute vânzându-se şi cu preţ mai jos o para la oca, ca să tragă pe locuitorii de pe moşia mânăstirei şi să bataliască vânzarea vinului mânăstirei, şi la cercetarea ce au făcut, au arătat locuitorii că li s'au dat voe de arendaşii moşiei Măgureni şi au deschis cârciumă acolo, cu cuvânt că au mai fost cârciumă veche într'acel loc, iară vechilul mânăstirei împotrivă au adus patru mărturii, însă pe unchiaş Iane Pârjolu, pe un unchiaş Ioan, i pe Tudor unchiaş ot satu Măgureni cum şi pe Dumitraşcu Perde, locuitori chiar dintr'acest sat Lichiresti, cari în frica lui Dumnezeu au dat mărturie, cum că de la răsmiriţa Ruşilor încoace n'au mai fost cârciumă în locul acela, făr de numai că de sunt 20 de ani trecuţi, unul Ilie Cojocariu deschizând cărciumă acolo şi ţiind'o prea puţin, i s'au stricat prin judecată, în urma căruia s'au mai vândut două buţi cu vin în car, iar nu în căr-

www.dacoromanica.ro

ciumă şi fiind aproape de satul mânăstirei, tocmai între hotarele moşiei, unde nici vreun drum mare nu este, şi puse vin şi mai eftin, arată domnului ispravnic că închide vânzarea vinului şi a rachiului de pe moşia mânăstirei, şi este cu cale de a se opri. Deci după obiceiul pământului şi după nizamul cârciumelor fără de dreptate s'au deschis acea cârciumă nouă lângă satul mânăstirei, ci se vede că încă au deschis'o ca să se cheltuiască vinul cu satul mânăstirei, şi nici cârciumă veche au fost, după dovada ce au făcut vechilii mânăstirei cu marturii, precum şi la preţ puind mai jos după cum este la vecini, şi precum se politiseşte împrejur, iarăşi se învinovăţeşte, care fiind cunoscut că aduce pagubă acea cârciumă nouă la vecinătate, adică la satul mânăstirei, şi cu vre-o jalbă nu s'au arătat în urmă, acei locuitori, urmează după dreptate ca să se dea luminată întărirea Măriei Tale, cu poruncă către dumnealor ispravnicii, să se oprească cârciuma şi în urmă mai având vreo dava, vor veni la Divan să se judece până în soroc de 60 de zile, iar hotărârea cea desăvârşit rămâne a se face de către Înălţimea Ta.

SS. Vel logofăt Ghica. *1801 Mai 21.*

Urmează hotărârea Domnului :

XXII.

Cu cale fiind anforaua ce ne face dumnealui cinstit şi credincios boerul Domniei Mele, vel Logofăt de Ţara de sus, o întărim Domnia Mea, şi poruncim dumneavoastră ispravnicilor ai judeţului, să opriţi acea cârciumă, cum şi vânzarea de pe la casele lor din sat, şi în urmă mai având locuitorii aceia vreo dava, vor veni în soroc de 60 de zile la Divan, să-şi facă apelaţia ; să le daţi însă de ştire ca să le fie ştiut acest soroc.

Io Alexandru Constantin Moruzi. *1801 Mai 23.*

Arhiv. Stat. Cond. XLIII, fila 329; V. A. Ureche. Ist. Rom. vol. VIII, pag. 80, 81.

XXIII.

Prea Înălţate Doamne.

Jăluesc Măriei Tale că sfânta mânăstire Colţea de aici, unde este spital pentru săracii străini bolnavi are moşie în sud Ialomiţa, pe care este şi târgul Lichireşti, şi ălătureа este un trup de moşie, adică a mânăstirei Mărcuţa i a mânăstirei Radului Vodă şi mânăstirea Vieroşi, ce-l au de a valma câte trele acele mânăstiri şi dijma o împarte din arie. Şi acel trup de moşie este dat în arendă la trei arendaşi şi câte trei au făcut câte o cârciumă, adică trei cârciumi una lângă alta, cât nu pot trece carăle printre dânsele, drept acolea în spinarea târgului moşiei spitalului, şi vinul şi rachiul ce-l vând îl pun mai jos de preţ, cu care pricinueşte mare pagubă spitalului, fiind mai vârtos în potriva obiceiului pământului. Pentru care mă rog Măriei Tale, să fie luminata porunca către dumnealor boerii ispravnici, ca să-i silească să-şi ridice două cârciumi de acolea şi să le facă încolo înlăuntru pe

www.dacoromanica.ro

acea moşie a lor. Aşişderea şi vânzarea vinului şi rachiului, să-l pue a să vinde după cum urmează şi în târg, ca să nu mai pricinuiască pagubă spitalului mânăstirei Colţei şi cum va milui nalta poruncă.

Al Măriei Tale, prea plecat

Nicolae Trăsnea Paharnic, epitropul spitalului mânăstirei Colţea.

2 Februar 1820,

Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 73 din opis.

XXIV.

Jalba de mai sus a fost trimisă spre cercetare la isprăvnicie :

Sud Ialomiţa. Dumnealui zapciu al plăşei Lichireştilor să ia dintr'această jalbă ce au dat Măriei Sale dumnealui paharnicul Nicolae Trăsnea, epitropul mânăstirei Colţea, ve-ţi lua mai pe larg pliroforie de cele ce se jăluieşte şi pentru care scriem dumnevoastră să mergeţi la faţa locului să faceţi scumpă cercetare pentru toate câte se coprind în jalbă şi pentru câte va mai arăta vechilul dumnealui, că cearcă pagubă, şi în ceia ce vă veţi pliroforisi şi fiinţa adevărului să înştiinţaţi spre a şti şi noi în ce chip să răspundem către Măria Sa Vodă.

1820 April 29.

Pe verso aceştia se notează arendaşii ce sunt acolo :

Ene Grecu ce şade la Gura Oborului, ţine moşia Mărcuţa.

Hristea Stoian Stoicio şade la Lichireşti, ţine moşia Radului Vodă.

Gheorghe Ciapnaciu ţine moşia Vieroşi, şade la Lichireşti.

Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 74 din opis.

Cercetarea zapciului plăşei :

Cu plecăciune ne închinăm dumnevoastră.

Cu plecăciune am primit cinst. porunca dumnevoastră, scrisă de la 1820 April 29, intru care ni se porunceşte, ca după jalba ce au dat Dumnevoastră, Paharnicul Nicolae Trăsnea, epitropul sfintei mânăstiri Colţea, pentru trei cârciumi ce sunt făcute în spinarea târgului Călăraşi, la un trup de moşie, adică o parte a sfintei mânăstiri Radu Vodă, şi alta a Mărcuţei şi alta a Vieroşului, şi ni se porunceşte de către dumnevoastră, ca să mergem la faţa locului, să facem scumpă cercetare, pentru toate câte coprinde în jalbă şi câte va mai arăta vechilul dumnealui că cearcă pagubă, şi or în ce chip ni-om pliroforisi fiinţa adevărului să înştiinţăm. Următori fiind cinstitei porunci, am mers la târgul Călăraşi în moşia sfintei mânăstiri Colţea, unde este alături şi alt trup de moşie la trei stăpâni, ce este dată în arendă la trei arendaşi, însă moşia Radu'ui Vodă o ţine în arendă unul Hristea Stoian, moşia Mărcuţei unul Atanase Grecul, iar moşia Vieroşul unul Stoian Dumitru, pre cari adunându-i la un loc faţă cu vechilul jeluitorului, şi mai întâi arătându-le Cinst. Porunca dumnevoastră, citîndu-le şi jalba din cuvânt în cuvânt, răspunseră că toate cele ce se coprind în jalbă sunt adevărate. Deci întrebându-i pentru ce au făcut acele trei cârciumi în spinarea târgului şi n'au făcut numai una şi cele două să le fi făcut mai înăuntru moşiei lor, pe unde

www.dacoromanica.ro

cad părțile celelalte, ca unii ce țin trei părți de moșie iar nu una, și ziseră că, două cârciumi au fost făcute când au luat moșia în arendă, iar una au făcut la ...Li-am făcut întrebare și pentru vânzarea vinului i a rachiului pentru ce nu urmează cu vânzarea după cum este în târg pe moșia Colței, vinul ocaua po par. 14, ci o vinde ocaua po parale 10, asemenea și rachiul nu-l vinde po parale 40 cum se vinde pe moșia Colței, ci-l vinde ocaua po parale 30. Ca unii ce sunt vecini, mai vârtos că toată puterea târgului este la moșia Colței ; răspunseră numiții arendași zicând că pe moșia lor se află stăpâni și ce le este voia, aceia și fac, adică urmează cu vânzarea vinului și a rachiului, cum le este voia. Răspunse și boerul Hristodor, vechilul dumnealui paharnicul Trăsnea, zicând că această urmare ce o fac numiții arendași în potriva obiceiului pământului, este numai și numai ca să păgubească pe sfânta mânăstire. Mai arată boerul Hristodor că pe moșia Colței sunt și cojocari clăcași, cari cojocari de la Paști până la Sfântu Gheorghe, au tăiat mei pe la casele lor, pentru piei și n'au adus carnea acelor miei să se vânză la scaunul ce este pe moșia Colței, unde se află sălășluitori, ci măglisiți fiind tot de acei arendași, i-au tras pe moșia lor, păgubind și cu aceasta sfânta mânăstire, la care n'au tăgăduit. Și fiindcă această urmare o văzurăm cu totul împotriva obiceiului pământului, făcurăm și această însemnare în chip de hartă, spre mai bună pliroforia Dumnevoastră, și neputând a se învoi aici, nu lipsirăm a înștiința și să înaintez.

Iunie 11 1820.

Urmează anaforaua către Domn :

Prea Înălțate Doamne.

Prin jalba ce au dat Măriei Sale, dumnealui paharnicul Nicolae Trăsnea, epitropul spitalului mânăstirei Colțea, face arătare că sfânta mânăstire are moșie într'acest județ, pe care este târgul Lichirești și alăturea fiind moșii ale mânăstirei Mărcuța, i a mânăstirei Radului Vodă, i a mânăstirei Vieroșului, ce sunt tot un trup și deavalma câte trele aceste moșii, pe care are trei cârciumi cu apropiere una de alta și drept în spinarea târgului Lichirești. O asemenea arătare face și pentru arendașii ce ține aceste moșii, că vinde vinul i rachiul mai jos de preț și pricinuește mare pagubă la moșia spitalului, fiind împotriva obiceiului. Și să roagă ca să-i în datoreze să ridice două cârciumi de acolo și să le facă mai înăuntru, pe unde le cade dreaptă parte de moșie, dupe cum sunt și ale mânăstirei Colțea, și vinul i rachiul să-l pue a se vinde precum se urmează și în târg, pe moșia mânăstirei Colței. După luminata poruncă a Înălțimei Tale, am făcut scumpă cercetare pentru vetrele de cârciumi ce se arată că sunt puse în spinarea târgului, și ne plirofirisirăm că sunt câte trele cârciumi puse în ulița târgului în capul unei părți de moșie și cu apropiere prea una de alta, iar nu în rând pe uliță în jos și cu depărtare, spre unde sunt ale mânăstirei Colțea, și o cârciumă din cele trei este făcută de numiți arendași fiind numai două mai dinainte. Deosebită cercetare am făcut și pentru vânzarea vinului i a rachiului în ce chip

www.dacoromanica.ro

se urmează, şi după pliroforisirea ce am luat, vinul se vinde po parale zece ocaua, mai jos din preţ cu parale patru ; asemenea rachiul po parale 30, mai jos cu parale zece de cât se metahiriseşte vânzarea la cârciuma mânăstirei Colţei. Iar acum de la sfânta Inviere, unii din cojocarii ce sunt cu hălăduinţa lor pe moşia Colţei, tăind miei pe la casele lor, până la sfântu Gheorghe, pentru piei, măglisinţi fiind tot de acei arendaşi i-au tras pe moşia lor, ş-aci vând carnea, păgubind şi cu aceasta sfânta mânăstire. Care urmare a arendaşilor fiind împotriva obiceiului pământului, numai şi numai ca să păgubească sfânta mânăstire cu felurimi de chipuri, li-am zis ca să fie următori cu vânzarea vinului şi a rachiului precum este şi în târg pe moşia Colţei, după coprinderea pravilei şi a obiceiului pământului. Şi două cârciumi să le mute din spinarea târgului şi să lese numai una, mutându-le pe partea fieştecării stăpâniri de moşie, arătându-le că nici este cu dreptate a fi câte trele în spinarea târgului numai pe o parte de moşie. Şi nici un cuvânt ziseră, căci nu sunt stăpâni şi nu pot face schimbare, ci stăpâneşte ceia ce se află în fiinţă pe moşiile ce ţin în arendă, precum şi vânzarea vinului i a rachiului. Apoi în cele după urmă, am zis că la sfânta Adormire a Maicei Domnului, se vor afla toţi la Bucureşti a se judeca pentru aceasta. Şi pentru cererea ce o face mai sus numitul epitrop prin jalba către Înălţimea Ta, socotim a fi după cuviinţă şi mai ales după coprinderea pravilei pământului, a se muta celelalte două cârciumi pe unde li se cade dreaptă partea fiecăruia stăpâni de moşie, lăsând numai una a unui stăpân de moşie ce-i va cădea partea stânjenilor stăpânirei după cum are şi numita mânăstire, aseminea şi vânzarea vinului i a rachiului a se face tot cu un chip, precum se urmează în toate părţile. Părerea noastră într'acest chip este şi de se va găsi cu cale şi de către Inalt înţelepciunea Măriei Tale, rămâne a se da cea desăvârşită luminată hotărâre.

Actele Eforiei. Dosarul Lichireşti, nr. 73—75.

XXV.

Io Mihai Racoviţă Voevod.

Slugilor Domniei Mele Epitropilor de la sfânta mânăstire Trei Sfetitele, de aici din oraşul Domniei Mele, din Bucureşti, care se numeşte Colţea, unde este şi spital de se odihnesc bolnavii săraci şi neputiincioşi, ca să fie volnici cu această carte a Domniei Mele, ca să aibă a face târgul la moşia mânăstirei la Lichireşti. Care acest târg mai nainte şi todeauna se făcea la Stelnica, iar pre moşia sfintei mânăstiri ; iar de acum înainte să aibă a se face la Lichireşti pe moşia mânăstirei, după cum s'a zis mai sus. Şi să aibă a lua Epitropia chiria prăvăliilor şi să-şi vânză vinurile după obicei, precum au fost şi mai nainte vreme. Iar vameşii de acolo, au căpitanul, au călăraşii, au măcar cineva, să nu le fie volnici a-şi vinde vin, au rachiu acolo la acel târg, au măcar şi împrejurul târgului. Aşişderea poruncim Domnia Mea şi vouă neguţătorilor, cari mergeţi la acest târg, toţi să

www.dacoromanica.ro

aveţi a vă da chiria prăvăliilor la slugile Domniei Mele, Epitropii, ce s'au scris mai sus. Aşişderea să aibă a lua Epitropii şi venitul baculuişi al cântarului, cum au luat şi în trecuţii timpi. Şi de către nimeni opreală să n'aibă, într'alt chip să nu fie, că aşa dăm porunca Domniei Mele.

2 Iunie 1731. Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 22 din opis.

XXVI.

Io Constantin Nicolae Voevod.

Slugilor Domniei Mele, Epitropilor de la sfânta mânăstire Colţea, de aici din oraşul Domniei Mele din Bucureşti, unde este spital de se odihnesc bolnavii săraci şi neputiincioşi, ca să fe volnici cu aceastăcarte a Domniei Mele, să aibă a face târg la moşia mânăstirei Lichireşti. Care acel târg mai nainte se făcea la Stelnica, iar pre moşia sfintei mânăstiri, iar de acum înainte, să aibă a se face la Lichireşti, după cum s'a zis mai sus. Şi să aibă a lua Epitropia chiria prăvăliilor, şi să-şi vânză vinurile după obicei, precum au fost şi mai nainte vreme. Iar vameşii de acolo, sau căpitanul, au călăraşii, au măcar şi altcineva, să nu fie volnic a vinde vin sau rachiu acolo la acel târg, au măcar şi prin prejurul târgului ; aşişderea poruncim Domnia Mea şi vouă neguţătorilor, cari mergeţi la acel târg, toţi să aveţi a vă da chiria prăvăliilor la slugile Domniei Mele, Epitropii ce s'au scris mai sus. Aşişderea să aibă a lua epitropia şi venitul baculuişi al cântarului, cum au luat şi în trecuţii timpi. Şi de către nimeni opreală să n'aibă, că aşa dăm porunca Domniei Mele.

2 Mai 1732. Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 23 din opis.

XXVII.

Io Constantin Nicolae Voevod.

Slugilor Domniei Mele Epitropilor sfintei mânăstiri Colţei, de aici din oraşul Domniei Mele Bucureşti, unde sunt ospitalurile bolnavilor săraci, ca să aibă a face în toţi anii târg, după cum au făcut şi până acum ; însă acum să se facă la Lichireşti pe moşia mânăstirei, căci acest târg să făcea mai înainte la Stelnica tot pe moşiile mânăstirei, iar de acum înainte să aibă a se face la Lichireşti după cum s'au zis, căci aşa s'au socotit că va fi mai de folos mânăstirei. Şi acest târg să aibă a se începe, a să face din Duminica Sfintei Troiţe, după cum s'au început şi până acum şi după obiceiul cel vechiu să ţie până în cealaltă Duminică. Şi într'această săptămână cât va ţine târgul nimeni să n'aibă treabă a se amesteca la acest bâlci la nimic, iar numai mânăstirea, şi să nu fie volnic a vinde vin sau rachiu la acel târg, nici căpitan, nici vameşii, nici călăraşii, nici altcineva, după cum nici până acum n'au vândut, iar de cât numai să aibă a se vinde vinul şi rachiul mânăstirei. Aşişderea să aibă sfânta mânăstire a lua şi vama din toate bucatele şi de la dobitoacele ce se vor vinde cât va ţinea târgul acesta după cum se iau şi la alte târguri ; iar vameşii

www.dacoromanica.ro

să n'aibă nici un amestec la acel târg, nici la dobitoacele ce se vor vinde, nici la vad, nici la apă, nici la uscat, în câte zile va fi târgul acesta ; şi să aibă a lua şi venitul cântăritului şi a bacului de la carăle neguţătoreşti, de car po. . ., după cum au luat şi până acum ; aşişderea să aibă a lua şi chiria prăvăliilor, iar după cum au luat şi până acum, şi să aibă a lua şi vama de la toţi negăţătorii ce vin cu marfă la acel târg ; şi de la cei ce se pun cu bucate vânzătoare pe moşia sfintei mânăstiri ; şi să aibă a ţinea sfânta mânăstire şi două zeci de oameni la Stelnica, care am văzut Domnia Mea, pentru dânşii şi hrana lor, răposatul Constantin Vodă Brâncoveanul scrie ca să fie ertaţi de toate dajdiile, şi hrisovul răposatului întru fericire şi pururea pomenit părintele Domniei Mele şi a altor răposaţi Domni, pentru ca să fie pentru treaba târgului şi să facă şi leasa mânăstirei după cum se face în tot timpul. Aşişderea să mai ţie mânăstirea alţi 10 darvari, însă oameni streini, ca să fie de adusul lemnelor la spital şi aceşti oameni ce arată în cartea aceasta a Domniei Mele, atât cei 20 de la Stelnica, cât şi aceşti 10 darvari, să fie în pace şi ertaţi de toate dăjdiile şi orânduelile ţărei, de haraci şi adausul haraciului, de ploconul steagului, de cheltuiala vistieriei, de bairam, de poclonul bairamului, de cheltuiala...., de dajdiile lefurilor, de tainurile de carne, de zahareale, de cară de oaste, de car de menzil, de podvoade, de mertice, de conace, de car de olac, de cheltuelile menzilurilor, şi alte dajdii şi orânduel câte ar mai eşi pre alţi în ţară de la vistieria Domniei Mele, ori obicinuite, ori neobicinuite, veri cu peceţi, veri făr de peceţi, ori mari, ori mci ; şi când o fi vreun păs al ţărei şi ar da alţii şi cu hrisoave acestea şi atuncea toţi să fie nesupăraţi şi să nu dea nimic ; şi să aibă a scuti sfânta mânăstire totdeauna la vremea văcăritului, de văcărit vite câte şaizeci, i de pogonărit şaizeci, nici odinoară să n'aibă supărare de aceste bucate mânăstirea ; pentrucă fiind această sfântă mânăstire osebită de alte mânăstiri cu spitalurile de bolnavi, Domnia Mea m'am milostivit de am făcut această milă săracilor. Drept aceia poruncim Domnia Mea şi Dumneavoastră boiarilor cislaşi, şi altor zapcii, ca toţi să vă feriţi de aceşti oameni, că ori cine s'ar ispiti a face vreun zapt sau supărare, unul ca aceia vor avea scârbă mare şi rea cercetare de către Domnia Mea. Într'alt chip să nu fie, că aşa iaste porunca Domniei Mele. 20 Februar 1733.

Actele Eforiei. Dosarul Lichireşti, nr. 26 din opis.

XXVIII.

Io Grigore Ghica Voevod.

Slugilor Domniei Mele Epitropilor de la sfânta mânăstire Colţea, unde sunt şi spitalurile de bolnavi săraci cu rane, ca să fie volnic cu această carte a Domniei Mele, pentru târgul ce se face la Stelnica pe moşia sfintei mânăstiri, să aibă a se face la Lichireşti, iar pe moşia sfintei mânăstiri, după cum s'a aşezat în cartea Domniei Mele cea iscălită, începându-se de la Duminica sfintei Troiţi precum s'a început şi la alţi ani, şi să ţie până în cealaltă Duminică, cum a fost

www.dacoromanica.ro

obiceiul mai nainte, şi într'această săptămână cât va ţinea târgul Epitropiei de la mânăstire, să aibă a lua, de la vitele ce se vor vinde şi de la alte bucate, şi de la marfa ce ar veni la acel bâlciu, iar căpitanul şi Călăraşii de la Lichireşti, i de la oraş, i de la Stelnica, într'aceste zile, nici un amestec să n'aibă, nici la dobitoacele ce se vor vinde, nici la alt nimic, după cum scrie şi cartea Domniei Mele, ce s'a făcut de mila aceştii sfinte mânăstiri şi spitalurilor cu bolnavii săraci. Aşişderea nici vin, nici rachiu să nu fie volnic nimeni a vinde, nici căpitanul, nici vameşii, nici călăraşii, nici în târg, nici înprejurul târgului pe moşia sfintei mânăstiri, fără că numai mânăstirea să vândă vin şi rachiu. Drept aceia poruncim Domnia Mea şi vouă căpitani, i vameşilor de pe la aceste târguri, să aveţi a vă feri de acestea de toate ce sunt porunca Domniei Mele. Aşişderea şi vouă neguţători şi altora tuturor ce veţi merge la acest târg, pentru marfa şi bucatele şi dobitoacele ce veţi vinde toţi să daţi vama la sfânta mânăstire, după cum se dă şi la alte târguri. Că aşa iaste porunca Domniei Mele.

1734 I Mai. Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 30 din opis.

XXIX.

Katiliki tis Ialomitzas ehi epta plases. (Text grecesc).

Plasa Lichireştilor.

Kunesti, Cantzulesti Lichiresti, Magureni, Tonia, Hotar de sus, Hotar de jos, Dichiseni, Socaritzi, Sagalia.

Plasa Stelnitzi

Gâldeu, Piatra, Plumbuita Timaresti, Kirlitzao, Stirtzeni, Dudesti, Fonesti, Stelnika, Maltezi, Cegani, Bordusan Mare, Bordusan Mik, Matzoni Facaeni, Streini Slobozii, Streini sfet Ioan Vladeni, Adunatzi ot Bordusani mitz,

Plasa Orasului.

Berdesti, Orasi, Movila lui Bar Tastaman, Koda Badi, Brailitza, Saltzia, Catzeni Karareni, Ghisdaresti, Fratzilesti, Ograda, Smeul, Pstelesti, Kosambesti, Bucul Adunatzi, Tzoroeni, Berlesti.

Plasa Slobozia.

Slobozia, Slobozia de sus, Sioni, Peroetzi, Tataritzeni, Poslusnitzi comisog, Risiva Mintica, Krutz, Mirtzenti, Orboesti, Kosanesti, Vanesti, Tzulnitza, Poiana, Buesti, Dâlga, Obiditzi, Persika, Oresti, Piscul cadpanului, Rasi, Adunatzi ot Doitzest.

Plasa Ghirbovilor.

Fundul Karasanilor, Alexeni Racoresti, Kotorca, Gloghian, Tzepasoia, Meteleu, Grindu Fagarasului, Urzitzeni de sus, Adunatzi ot târg Orsitzeni medelnitzerului, Poslusnitzi ot Baralesti, Poslusnitzi, Poslusnitzi ot Uluitzi, Ghirbovi scutitzi.

Plasa Salava.

Moldoveni, Sirbi, Kolakul, Patru Fratzi, Slatiorile, Radulesti, Armesesti, Scutitzi, Baralesti Poslusnitzi, Protopopului Poslusnitzi ot Silava, Poslusnitzi ot Siltzi.

www.dacoromanica.ro

Plasa Dridului.

Kasareni, Banesti, Bacanesti, Stoenesti, Panduri, Krasani, Logot Sasul, Ulesti de Sus, Ulesti de Jos, Voiculesti, Santesti, Stefanaesti, Adunatzi. *1789.*

✓ Textul francez din 1778.

District de Ialowitza.

Ce district confine à l'est a la Raye de Braila et au Danube, au sud au Danube, à l'ouest au district d'Ilfov et au nord à ceux de Sekieni et de Buzeo.

Fundumerew, petit village sur la Ialowitza, la où en sortant du district d'Ilfow, elle entre dans celui de Ialowitza.

Strojeschti Seraidar, village avec une maison de boyard situé sur la Ialowitza à l'oposite du précedent.

Patruphraz, village situé dans l'angle qui fait le Prawowa en tombant dans la Ialowitza.

Grindo et Watawa Nicolesi, deux petits villages pas loin du précedent.

Schalawa, village avec une église et une maison de Boyard de pierres et un grand étang, il y à aussi un passage.

Moldoweni, petit village.

Boroneschti, village et terroir avec une église, situé à l'oposite du précedent.

Borpuleschti, village et terroir avec une église.

Armoneschti, village avec une église et une maison de Boyard.

Orsitscheni, deux villages avec des églises de pierre et des maisons de Boyard, situé près d'un grand lac, qui pas loin de là se décharge dans la Ialowitza.

Fundo Daitschuli, petit village au dessus du précedent sur la Ialowitza.

Berkoneschti, village avec une église sur l'autre coté de la Ialowitza.

Popeseni, petit village.

Manassia, village avec une église.

Ulnitzi, village avec deux églises et une maison de Boyard à coté du précedent.

Uleschti, village avec une église.

Alexeni, village et terroir avec une église et une maison de Boyard de pierres.

Popesenia, village avec une église ; sur le terroir du quel il y a des bois et des broussailles.

Metelew, petit village.

Girbowi, village avec une église, une maison de Boyard de pierres et un étang.

Patunowil petit village.

Wladeni, village et terroir avec une église.

Fromoschitza, petit village.

Kirlisachi petit village pas loin du précedent

Broschteni, village avec une église.

www.dacoromanica.ro

Aksint, village avec une église sur la Ialowitza; au dessous du précedent.

Kresan de Sus, petit village avec une église.

Rasch de gos
Rasch de Serezuika } *trois petits villages.*
Rasch

Kosaneschti, petit village avec une église.

Oresi petit village.

Dylga petit village.

Boeshti, village et terroir avec une église.

Perijezy village et terroir avec deux églises.

Pripeschi petit village avec une église.

Tschuleni petit village sur la Ialowitza, à l'oposite du quel est situé.

Skit village avec une église et des habitations déserts.

Slobosie, un bourg avec un couvent de pierres, sur la Ialowitza, où il y a une passage.

Popeschti petit village avec un terroir.

Kotschem Beschti, village avec une église sur la Ialowitza.

Piskuleschti, village avec une église.

Angileschti, petit village.

Budgella, petit village.

Buka, village avec une église.

Buka la Jesere, village avec une église.

Berleschti, village avec une église.

Butschumene, petit village.

Wadukel, village sur la Ialowitza, où il y a un passage.

Gradu, petit village vis-à-vis du précedent.

Popeni, village.

Frazileschti, village avec une église et un bois de chêne.

Keineschti, village et terroir.

Orasch Novi } *deux villages situé sur la Ialowitza, l'un*
Adschul } *vis-à-vis de l'autre.*

Berteneschti, village avec une église.

Oraschi wechi
Gidilitza
Flominda } *des églises ruinées, situées l'une près de l'autre sur le Danube, vis-à-vis la ville d'Hirsova. Ce sont les seuls restes de l'ancienne ville d'Oraschi ou Flotzi située à l'embouchure de la Ialowitza, fameuse par l'éttandue de son commerce; elle fut ruinée il y a près de quatre vingt ans.*

Sarata
Jerba Dultsche
Tataruli
Krutscha } *quatre villages situées à l'ouest sur les frontières du district.*

Borduschani
Facojeni
Lateni
Borduschani } *villages avec des églises, sur le Danube.*

www.dacoromanica.ro

Maltesi, petit village.
Tegani, village avec une église.
Stelnik, village avec une église et une capitainerie.
Dudeschti, village avec une église.
Timbureschti, village avec une église, deux lacs, un passage, et un pont.
Ratra, village avec une église.
Brintscheni , village avec une église.
Beilik, village appartenant au précedent, avec une église, un ruisseau nommé Dsegalie, et deux isles.
Sakoritsche, village.
Kurabot vel Dekiseni, village avec une église et un marais.
Mestiteni, petit village.
Hotaru, village avec une église.
Trinschuni, village avec une église.
Trinschuni, village avec une église.
Kalarasch ou Likireschti, village avec une capitainerie et une église.
Satu Novi, petit village.
Kuneschti, village avec une église.
Latschulei, petit village situé sur le Danube là où le ruisseau nommé Galazu, s'y décharge, en séparant le district de Ialowitza de celui d'Ilfow.

In dreptul satelor Hotaru până la Latşulei e trasă o acoladă cu specificarea că toate sunt în faţa Silistrei.

Din cartea : Mémoires historiques sur la Valachie avec un prospectus d'un atlas Geographique et militaire de la dernière guerre entre la Russie et la Porte Ottomanne. Publiés par Monsieur de B... (Bauer), a Frankfort et Leipzig chez Henri Louis Broenner. 1778.

Academia Română, cărţi româneşti vechi, 1508—1830, vol. 2, în catalog la nr. 531.

XXX.

Lista Ispravnicilor şi judecătorilor până la 1830.
Ispravnici :
Stolnicul Dumitrache Colceag, 11 August 1783.
Medelnicerul Radu Filipescu, 11 August 1783.
Comisul Racoviţă, 17 Ianuar 1784.
Slugerul Varipati, 17 Ianuar 1784.
Serdarul Grigore Alexeanu, 27 August 1784.
Barbu Văcărescu, 4 Mai 1785.
Comisul Racoviţă, 4 Mai 1785.
Serdarul Alexeanu Grigore, în 1788.
Slugerul Barbu Văcărescu, în 1788.
Stolnicul Ştefan Alexeanu, 15 Septembre 1791.
Medelnicer Constantin Hrisoscoleu, 15 Septembre 1791.
Comis Iorgachi Negri, 8 Decembre 1791.

www.dacoromanica.ro

Vătaful Constantin Varlam, 26 April 1792.
Clucerul Alecu Cocărescu, 19 Septembrie 1792.
Medelnicerul Manolache, la 22 Noembre 1797.
Paharnicul Constantin Bălăceanu, 15 Ianuar 1799.
Clucerul Constantin Văleanu, în 1801.
Stolnicul Apostolache, 3 Iunie 1808.
Grigore Filipescu, 4 Decembre 1808.
Comisul Costache Rasti, 8 Mai 1809.
Serdarul Scarlat Cerchez ispravnic şi stolnicul Alecu Fălcoianu cu treti Sagof Gheorghe Lehliu ca zasi datel, puşi sub controlul unui ofiţer rus Leonov.
Bogdan în 1810.
Comisul Matei Cantacuzino, 3 Februar 1811.
Serdarul Constantin Topliceanu, 3 Februar 1811.
Pitarul Alexandru Văcărescu la 19 April 1812.
Serdarul Scarlat Cerchez, la 1 Iunie 1812.
Vătafu Dionizachi la 1 Iunie 1812.
Paharnicul Matache Niculescu, la 16 Iulie 1814.
Slugeru Constantin Dragodan şi Stolnicul Răducan Greceanu. urmaţi de Căminarul Iancu Călinescu şi Serdarul Bălăcescu, între 1814 şi 1822.
Paharnicul Scarlat Cerchez şi Matei Colceag, numiţi la 11 Octombrie 1822.
Sto'nicul Grigore Palada şi Căminarul Iancu Călinescu, numiţi la 28 Mai 1826 .
Căminarul Iancu Călinescu şi stolnic Iancu Perdicari în 1827.
Comis Iancu Bengescu şi stolnic Ion Cătuneanu în 1828.
Căminar Iordache Giartoglu şi Iordache Slătineanu în 1829.
Iordache Slătineanu şi Hristodor zet (ginerele lui) Băjescu, în 1830.
Călinescu, la 29 Decembre 1826.
Iordache Slătineanu şi sameş Hristea Condiescu în 1830.
Căminarul Iordache Arion în 1831.
Judecători :
Şetrar Matei Ciocârlan, la 1 April 1783.
Alexeanu la 20 April 1783.
Biv vel Şătrar Ciocârlan în 1784.
Şetrar Matei Ciorogârleanu în 1784.
Clucerul Alexandru Cocorescu în 1785.
Logofătu Sandru era condicar în 1791.
Cluceru Iordachi judecător în 1801.
Medelnicer Matei Ciupelniţeanu la 1 Mai 1808, care n'a venit la post şi în locul lui a fost numit clucerul Iancu Glavă din Târgovişte.
Polvocnicul Andrei Murguleţ în 1810 având de condicar pe Luca Poenaru.
Ioniţă Rudeanu în 1817 şi ca condicar pe Ştefan Doicescu.
Ianache Roşca la 21 Ianuar 1820.
Dumitrache Tufeanu în 1821.

www.dacoromanica.ro

Serdarul Ioan Rudeanu, judecător şi Alecu Creţulescu, condicar, numiţi în Ianuar 1829.).

Conform V. A. Ureche. Istoria Rom. Vol. I, p. 254, 333, 335; vol. IV, p. 154; vol. VIII, p. 37 şi 157; vol. X, p. 627, 508; vol. XIII, p. 187, 190. Radu Roseti, în Anal. Acad. Rom. Vol. 32, p. 269. Aurel Ursescu în Monografia jud. Ialomiţa, p. 35. N. Iorga. Istoria Rom. prin călători, vol. 3. p. 69. Hurmuzachi, vol. X, p. 392.

Arhiv. Stat. Ad-tive vechi dela 1836. Anal. Parlam. Vol. 2, pt. I. Arh. Stat. Ad-tive vechi Nr. 7, 134.

[1]) Arh. Stat. Cond. 106, fila 1, 1 verso şi 20, în V. A. Ureeche: Domnia lui Grigore Ghica, manuscris la Academie, mapa „Administrative". Arh. Stat. Ad-tive vechi nr. 259 albastru din 1829, comunicată de d. I. C. Filiti.

XXXI.

Sfintei şi dumnezeeşti mânăstiri Colţea, unde este hram Treisfetitelea, ca să aibă volnicie printr'această carte a Domniei Mele, să ţie o casă din satul Lichireşti sud Ialomiţa, ce este pe moşia mai sus numitei mânăstiri, care casă este făcută de serdarul Scordeli Criteanu, în care casă sunt 6 case mari cu mici, tot subt un inveliş, cu grajd şi cu coşar deosebit şi curtea caselor cu grădina îngrădită şi cu alte nămestii înprejurul casei; şi de a lui bună voe li-am fierosit dându-le danie sfintei mânăstiri, prin zapisul lui, care zapis l'am văzut şi Domnia Mea. Drept aceia am dat Domnia Mea această carte a Domniei Mele sfintei mânăstiri Colţea, ca să-i fie această casă statornică şi să o stăpânească cu bună pace şi nezăticnit de către nimeni, cu toate namestiile şi împrejmuirile ei, ce va fi având, după zapisul de danie, şi să facă mânăstirea sau epitropul mânăstirei, ce va vrea cu dânsa, într'alt chip să nu fie, că aşa este porunca Domniei Mele.

Io Constantin Racoviţă Voevod. 23 Septembre 1754.

Act. Eforiei. Dosarul Lichireşti, nr. 53 din opis.

XXXII.

Ădică eu cel mai jos iscălit, dau credincios zapisul mieu, la mâna d-lui capuchehaia boerul Andoniu, precum să se ştie, că am vândut una casă ce se află aici în Călăraşi, lângă peretele casei tatălui meu Stan Ceacâru, care o au vândut-o la d-lui Căminaru Iordachi Rasti, la care eu cel mai jos iscălit, am vândut casa mea în talere 18, adică opt zeci lei şi cincisprezece lemne, la care tot lemnul face uleiu, la care şi casa este cu toate tacâmurile ei, cu uşi, cu ferestre şi curte dinaintea uşi până în malu gârli şi din dos până în colţul casei lui tatămi-o, şi a vecinilor ce se află pe lângă casa mea; pentru care am dat acest zapis la mâna d-lui mai susului numit, să o stăpânească cu bună pace de către mine, atât şi de către neamurile mele, să nu

www.dacoromanica.ro

aibă supărare. Şi pentru mai adevărată credinţă ne ştiind carte mi-am pus degetu in loc de pecete, ca să se crează; şi când s'a făcut acest zapis erau şi alte obraze cinstite faţă, cari mai jos se vor iscăli pe anume.

1813 Septembre 5.

SS. Eu Hristea sin Stan Ceacâru vânzătorul

Răducan Cămăraşu, martor, Stan Ceacâru martor, Popa Ghiorghiţă martor, Eu Fotache Grămătic martor, Atanase ot Ostrov martor. Şi am scris eu Popa Bică proestos cu zisa mai sus zisului şi sunt martor.

Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 66 din opis.

XXXIII. ✓

Adică noi cei mai jos iscăliţi, incredinţăm cu acest zapis al nostru, la cinstita mână d-lui vel biv paharnic Cilibi Andronachi, precum să se ştie, că având noi amândoi o casă, cumpărată de tovărăşie in satul Lichireşti, din josul târgului pe uliţa cea mare, pe moşia Colţei, unde se plăteşte chiria pământului pe an pă parale treizeci şi două, dela un Gheorghe Logofăt şi Vlad Logofătu de la leat 1813 Iunie 16, după cum chiar zapisul lor ce ni l'au dat de vânzare arată, că şi ei acea casă ar fi cumpărat-o de la un Radu Măgureanu, care casă noi am făcut-o han, făcând grajd mare, pivniţă dedesubt, băcănioară deasupra, şi in lăuntru două odăi cu tindă, cu cămară şi afară orzărie cu păreţii de gard şi invelită cu trestie, cu uşile i ferestrele, i paturile bune şi curtea imprejurată cu gard din dos, care han l-am vândut de bună voia noastră, nesiliţi de nimeni, d-lui boerului mai sus arătat, drept talere 500, adică cinci sute, cari bani i-am şi primit deplin toţi in mânile noastre şi să aibă atât D-lui, coconii D-lui, nepoţi şi strănepoţi, câţi Dumnezeu ii va dărui, neam din neam a stăpâni acest han, cu bună pace, atât de către noi, cât şi de către tot neamul nostru. Iar întâmplându-se vreo rudă să se scoale a cere să răscumpere acest han, sau vre un vecin cu cuvânt de protimisis să nu aibă nici un temei cererea ce o va face şi orice judecăţi se va întâmpla sau cheltueli, pentru această vânzare de han, să nu se supere mai sus numitul cumpărător de nimenea, ci noi să fim datori a umbla prin judecăţi şi a cheltui din punga noastră ca unii ce de bună voia noastră am cumpărat-o şi iarăşi de buna voia noastră am vândut-o. Şi spre încredinţare ni-am iscălit amândoi cu mânile noastre, prin mărturie şi obrazele mai jos notate.

1816 Decembre 10.

ss. Petru adeverez.
Stoia Dumitrache adeverez.
Eu Gheorghe Brat Stoia martor.
Dinu Dumitrov.
Popa Theodor proestos fiind faţă am iscălit.

Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 71 din opis.

www.dacoromanica.ro

XXXIV. v

Printr'acest zapis al meu, încredinţez eu cel mai jos numit, la mâna D-lui Polcomnicu Mihalache, precum să se ştie că având în târgul Călăraşi Noi, o cafenea şi trei prăvălii, tot în rând, în faţă două odăi, i un grajd, toate acestea sunt împrejurate cu curte, prin bună tocmeală li-am vândut mai sus numitului drept talere una mie şase sute cinci zeci (1650), pe care ca un bun stăpân, toată voia are ori ce va voi să facă. La această tocmeală au fost faţă şi alte obraze ce în jos se văz iscăliţi, iar eu în loc de iscălitură, am pus pecetea mea spre bună încredinţare.

1826 Ghenarie I.

SS. Eu Mimis Cadiul adeverez prin pecetie, pentru banii tocmelii, că i-am primit deplin toţi.

Act. Efor. Dos. Lichireşti, nr. 78 din opis.

XXXV.

Adică eu ce mai jos mă voi iscăli, încredinţez cu acest zapis al meu, la cinstita mâna D-lui biv vel Clucer Nicolae Trăsnea, epitropul spitalului Colţea, precum să se ştie, că pentru o jumătate de cafenea, cu cuprinsul curţei ei, ce au avut-o făcută pe moşia spitalului, Călăraşi din sud Ialomiţa, un postelnicu Nicolai Păpurescu şi soţia 'ui Stanca Postelniceasa, mi-au vândut-o mie în drept talere două sute şaizeci ; şi ca o bina ce este făcută pe moşia spitalului, am venit ca să mă învoesc cu Epitropia, de câtă chirie am a plăti pentru loc, şi să mi se întărească şi zapisul vânzărei de cinstita Epitropie.

Aşa dar cumpărând această cafenea m'am învoit cu cinstita epitropie, ca să plătesc pe tot anul, la spital, câte talere treizeci, chiria locului. Deci şi eu să nu fiu volnic a mai face altă bina pe acest loc, făr de ştirea şi voia cinstitei Epitropii, precum şi d'a o vinde la altul, iarăsi făr de ştirea şi voia cinstitei Epitropii, să nu fac nici o vânzare. Asemenea să fiu dator a răspunde aceşti bani ai chiriei locului pe tot anul cu începere de Sfântu Gheorghe, în mâna omului cinstitei Epitropii, de la care să am a lua şi răvaş de plată.

Vin şi rachiu să nu fiu volnic a vinde, precum nici vite nu sunt volnic a tăia şi să vânz carne, sau a face brutărie pentru pâne, căci acestea sunt a se vinde şi a se face pe seama spitalului, iar altul nu este volnic să facă acest fel de vânzare, fără numai alt alişveriş am toată voia să fac, şi aşa urmând legăturei ce mai sus se coprinde, să am a stăpâni această jumătate de cafenea în toată viaţa'mea. Şi ca să se păzească întocmai toate acestea de mai sus arătate,' dau acest zapis la cinstita Epitropie, spre toată încredinţarea, rugându-mă de mi s'a adeverit şi zapisul cumpărător de către cinstita Epitropie. Şi spre încredinţare m-am iscălit însumi eu cu mâna mea.

1826 Iulie 3.

SS. Eu Panait Iabraşu ot Călăraşi, adeverez şi neştiind carte, m'am rugat de Constantin Brătianu.

Constantin Brătianu martor.

Actele Eforici, dosarul Lichireşti, nr. 81 din opis.

www.dacoromanica.ro

XXXVI.

Județul Ialomița. — Proect pentru câte îndreptări sau adăugiri s'au socotit de trebuință la îndatoririle dregătoriei, spre a se aduce întru mai multă înlesnire cursul tuturor lucrărilor, după cum mai jos prin ponturi se arată.

1831 Octombre 8.

Partea Otcârmuitoare.

1) Căpitenia județului fiind trasă spre marginea altuli cap de județ, nu sunt de ajuns zece dorobanți... trebuință este să se mai adauge. ...încă alți zece...

2) ...să se orânduiască și un ofițer de militari cu 30 soldați cavaleri și pedeștri... să dea caraula trebuincioasă... pentru paza banilor capitației... și să se găsească la întâmplare de trebuințe cerute...

3) De trebuință este ca polițeanu la acest oraș să fie ales și potrivit după o numerație a însărcinărei ce are datoriile polițienești, adică cel d'intâi om cinstit, cu haractir bun, poletifsit, prahticos și cu dulce cuvântare, ca să știe în ce chip să se poarte cu trecătorii musafiri și să cunoască însuși cum trebue să se regularisească la câte instrucțiile îl supune; căci acest oraș fiind în drumul cel mare, *necontenit trecătorii nu se curmă...*

4) ...a se mai adăuga încă un funcționar reghistru... și sumbriile cele de acum urmează a se îndoi fiind de neajuns...

Partea supt-otcârmuitorilor plășei.

5) ...să se mai orânduiască încă patru otcârmuitori...

6) ...la fiecare plasă să se mai adauge încă patru dorobanți..

Partea priveghetoare.

7) ...să se numească doi revizori pentru... aducerea la îndeplinire a poruncilor... orânduiți dintre boerinași... cu leafă potrivită... și să aibă de aproape îngrijire pentru cercetarea sănătății locuitorilor... având de ajutor câte un dorobanț sau doi călăreți...

Partea strejii marginei județului.

8) Paza marginei să se întărească... ca să nu mai poată trece nimeni de cât prin carantini...

Otcârmuitorul județului, căminar Iordache Arion.

Analele parlamentare. Vol. 2, pt. I, pag. 84—85.

XXXVII.

Vornicia mare din lăuntru, către Epitropia spitalului Colțea.

Vornicia luând în cunoștință cererea ce face prin raportul cu nr. 2 Epitropia spital. Colțea, pentru avuta șaică pe apa Borcei, mișcătoare în transporturi a feluri de mărfuri din Călărași în Silistra, cum și din Silistra în Călărași, cu legiuit venit întărit prin epitropicești documenturi.

Vornicia face întrebare Epitropiei, de se însărcinează ca să fie cu a sa cheltuială acest pod pentru totdeauna în bună stare, făr de a se întâmpla vreodată cel mai mic cusur? mai vârtos la vremea de

www.dacoromanica.ro

acum când trecerea greutăților ostășești și celelalte transporturi ce urmează pe acolo. Să se trimită răspuns, după care se va face atunci cuviincioasă punere la cale.

Actele Eforiei Dos. 2 din 1831. 9 Mai 1831.

XXXVIII.

La 21 Februar 1832, arendașul moșiei Neagu Iorgagibașa anunță că podul de la Gura Ezerului, s'a săvârșit de lucru.

La 30 Marte 1833, se plânge Eforiei că el „nenorocitul luând în arendă moșia Călărașii noi din sud Ialomița, dinpreună și cu podul dupe apa Borcei a spitalului Colțea, de la mezat, prin contract pe trei ani, drept lei 27.125 pe an ; pe anul d'intâi am răspuns banii, iar pe cel de al doilea văzând că nu stăpânesc și acest pod din pricina prea puternicei armii rusești, ce au avut și are pod stătător împărătesc, rămân isterisit de acest venit al podului".

Actele Eforiei. Dos. 2 din 1831.

XXXIX.

La 30 Octombre 1833, Grigore Poenaru, arendașul moșiei reclamă că „mulți din locuitorii Călărășeni i alți străini au venit a-și clădi câte o prăvălioară în fața uliței târgului ; alții case în dosul uliței și eu ne având nici o deslegare n'am îndrăznit a da. La care văz că s'au tras alături cu clădirea pe moșia Mărcuței fiind tot împreunată și această moșie Mărcuța și cunosc atât mie cât și spitalului pagubă. Plecat mă rog Cinstitei Epitropii a mi se da deslegare a mă învoi cu acei ce voesc a-și face clădiri. La care clădire mă făgăduesc ca cum voi putea mai bine, mă voi sili cu înaintarea spre folosul sfintei mânăstiri, ca să nu fie niciodată robită moșia. Și întemeindu-se clădiri temeinice precum eu socotesc, atunci peste puțină vreme poate cinstita Epitropie a lega după clădiri și după împrejurări i după poziția locului. Prin care socotesc că cu acest mijloc va crește bun adaus sfintei mânăstiri. Căci cu alt mijloc am umblat și se depărtează precum zic cu clădirile, și așezarea ce voi face cu cei ce voesc a-și face clădiri, voi da-o în cunoștința cinstitei Epitropii.

Plecată slugă Grigore Poenaru.

Actele Eforiei, dos. 2/1831.

XL.

Petiția locuitorilor din Dârstor.

Prea Înălțate și bunule Domn al nostru.

Mai jos iscăliții robii tăi cunoscând grija Ta Domnească în toate și creștinească aplicare către cele bune și nemărginitul ajutor către cei lipsiți și ocrotirea ta vrednică de răsplată, venim cu toată încredințarea prin cea de față umilită jalbă a noastră, vestindu-ți că având noi hotărârea neschimbată ca la retragerea de aici a împărățeștilor

www.dacoromanica.ro

oştiri să plecăm şi noi şi cei mai mulţi din locuitori, pentru ca să ne odihnim cu toţii în mijlocul fraţilor noştri creştini — deci te rugăm să bine voeşti domneşte şi părinteşte, miluindu-ne pe toţi, ca să ne aşezi sub inalta-Ţi umbrire şi să ne orânduesti a rămânea la Călăraşi, cu legături nedesfăcute, ca să ne cunoaştem intru toate noi şi ai noştri, nesupăraţi şi liberi de orice venit ce s'ar cuveni moşneaneanului (sic) sau domnului moşiei şi noi vom fi gata să dăm fiecare cât se va crede că trebue şi e drept pentru fiecare stânjen după puterea fiecăruia. Prea înalte şi prea bine făcătorule al nostru Domn! Nu putem să tăgăduim că hotărârea ce o cerem, a înaltei domneşti ocrotiri a Înălţimei Tale, va arăta Înălţimei Tale că micul oraş Călăraşii de azi se va face, dacă nu cu mult mai mare decât Brăila, cel puţin cât dânsa prin mulţimea locuitorilor noi, făgăduindu-i că nici odată nu vom primi chiar pe nimeni din orice loc, din cele supuse Înălţimei Tale, care ar căuta să vie.

Mai rugăm cu cea mai mare căldură pe Înălţimea Ta să se invoiască bine voitor în aceasta şi să se induplece de bunătatea ei, la această călduroasă a noastră rugăminte, revărsând providenţa ei puternică şi ocrotirea ei asupra noastră, prin domneasca ei hotărâre, pentru ca să nu ne depărtăm de ţara noastră, căci Călăraşii îl ştim de mult, văzându-i cu ochii noştri şi nu-l deosebim de Silistra şi de împrejurimele ei. Deci să ne dăruiască îndurător bine facerea ei ca să ne învrednicim în curând de Inalta orânduia'ă domnească de răspuns a Înălţimei Tale spre a trimite doi-trei pentru siguranţa inscriselor ce se vor face şi a hotărârilor ei inalte şi să începem pregătirile de oarece se apropie vremea şi sorocul. Pentru care toate vom urmări pe înălţimea Ta toată viaţa noastră cu tot respectul cel supus.

Robii cei mai mici ai prea bine făcătoarei Înălţimei Tale. 6 Iunie 1836, Silistra. Semnează: Cristu Calciu, Anghil Ivanuf, Dobre Calinovici, Hagi Tănase Ţoncovici, Kosta Cristu, Dimitrie Sava, Stan Trifu, Petrache Cântăreţ, Ivan Ioanovici, Hagi Ivanciu Sava şi ceilalţi.

N. Iorga. Studii şi doc. Vol. XI. Al. Constantinescu Ms. 3133, f 14.

XLI.

Ocârmuirea Jud. Ialom. către Comisia târgului Călăraşi.

Prin adresa Cinst. Direcţii a carantinei Călăraşi, cu nr. 54, se face cunoscut pentru cinci Lipoveni ţinuţi în curăţenia carantinei.. Pentru hrana vieţei lor se scrie Comisiei a slobozi pentru 15 sau 20 de zile, la numita carantină, câte parale 20 bune pe zi, de fiştecare până se va săvârşi termenul carantinesc.

Ocârm. Rahtivan Ghenarie 1838 in 17, nr. 358.

Ocârm. către Comisie.

Potrivit cu porunca Cinst. Depart. din lăuntru, cu nr. 802, se scrie Comisiei ca să trimită foaie la Ocârmuire, pentru cheltuiala ce se va fi făcut anume şi pe câte zile spre îndestularea a cinci Li-

www.dacoromanica.ro

poveni ce au fost în curăţirea carantinei Călăraşi, la porunca cu nr. 385, ca să-i dea deslegare a se trece în socoteli.
p. cârmuitor G. Fănescu. 17 Februar 1838.

Urmează porunca de a se slobozi 45 de lei. Depart. din lăuntru cu nr. 2315 aprobă să se treacă la socotelile Comisiei.
Arh. Prim. Dos. /1838.

XXLII. v

Ocârmuirea jud. Ialom. către Comisia târgului Călăraşi.
Direcţia carantinei Călăraşi prin otnoşenia cu nr. 116, face cunoscut Ocârm. că unul Mihai Petrovici ce a fost trecut la Silistra şi care acum s'a trimis de arestat de către Măria Sa Paşa Silistrei în zisa curăţenie. Şi fiindcă numitul se află în lipsa de hrana vieţei, se scrie Comisiei a slobozi din cutia târgului pentru 20 zile câte parale 20 buni. Adăugând a se porunci şi aceia, ca pentru slobozirea de bani să ţie o lămurită socoteală, după care se va şi trece la ale sale socoteli de cheltueli.
Ocârm. Rahtivan 1838 Februar 25.
Arh. Prim. Dos. I. 1838.

XLIII.

Ocârm. Jud. Ialom. către Comisia târg. Călăraşi.
Pentru doi arestanţi şi anume: Stoian şi Ghiţă, ce s'au primit de la Silistra în curăţenia carantinei, cari sunt în prepunere că ar fi dintre tâlharii, călcătorii casei lui Dobrică Ceauşescu. Prin adresul Cinst. Direcţii carant. Călăraşi, cu nr... se face cunoscut ocârmuirei că sunt în lipsă de hrana vieţei lor. De aceia se scrie Comisiei ca să ni se dea câte 10 parale bune pe zi de fiecare, supt primire de cfitanţă şi foaie anume a carantinei.
Ocârm. Rahtivan 17 Mai 1838. Arh. Prim. Dos. I. 1838.

XLIV.

Cârmuirea jud. Ialom., către Comisia Călăraşi.
In temeiul poruncei Cinst. Depart. Finanţial şi în asemănare adresului cinst. direcţii a carantinei locale nr. 142, trebuinţa fiind a se înfiinţa şi un alt perigavor peste cel aflat perigavor, atât aici cât şi la Vadul Silistrei, pentru încărcarea şi descărcarea caicelor ce vor veni la ceste două punturi, însă cel de aici de scânduri cu şghiaburi, umblător, ca la vremea venirei apelor să se poată ridica, precum şi celălalt de la Vadul Silistra, de gard cu şghiaburi de scânduri. Să scrie acei Comisii, ca împreună cu mai mulţi oameni de experienţă şi în unire cu poliţia să alcătuiască un lămurit deviz de tot materialul trebuincios, cu care urmează să facă acele perigavoare, adică, scânduri, ferărie şi plata meşterilor şi cât mai cu grab să o trimită.
p. cârm. Corlătescu. 12 April 1851. Arh. Prim. Dos. I. 1850—51.

www.dacoromanica.ro

Listă pentru înfiinţarea perigavorului în schela oraşului Călăraşi; 92 uşi şi în fiecare uşă câte 8 scânduri —920 lei ; 110 grinzi, pentru stâlpi la uşi şi proptele —385 lei ; 30 leaţuri mai groase —165 lei ; 60 scânduri dulapi pentru fiece ulucă de turnat bucatele —140 lei; 5500 cue —110 lei; 6 ocale cue mari —15 lei ; un gheret cu două paturi de scânduri —250 lei ; lucru dulgheritului, peste tot —1.000 lei ; 386 balamale, paftale şi cue —656.20. Peste tot —3641.20.

Locul, în dreptul ferpostului celui în fiinţă, de la vale cu opt stânjeni, adică de lângă şomuioc. Dimensiunele, 40 stânjeni lungime două rânduri, 6 stânjeni lărgime.

Raportul Comisiei târgului. către Cârmuire.

Infiinţarea unui perigavor de scânduri aici în schela oraşului Călăraşi, alăturea cu cel în fiinţă, mergând la faţa locului cu meşteri dulgheri şi ferari, faţă fiind şi Dl. Director, asemenea şi Dl. Poliţai, şi după arătările D-lui Director, —lungimea perigavorului de 40 de stânjeni şi lărgimea de 6, pentru încărcarea caicelor, şaicelor sau corăbiilor, cu cinci şghiaburi, şi un gheret pentru pază. Alcătuindu-se această listă de tot materialul trebuincios la înfiinţarea lui, semnat de meşteri, pe care cu cinste o supun la cunoştinţa cinst. cârmuiri, spre cele de cuviinţă.

O listă asemănătoare se face şi pentru perigavorul din faţa Silistrei în valoare de 1515 lei.

Arh. Prim. Dos. I. 1850—51, fila 157, 169, 170 şi 164.

XLV. √

Jurnal pentru alegerea deputatului.

D-lui Stolnicul Gheorghe Lehliu Vist. Constantin Perieţeanu.
„ „ „ „ Polcov. Ioniţă Poenaru.
„ Ipac „ „ Vel logofăt Iacov.
„ „ „ „ Biv vel clucer D-trache Cruţescu
„ Stol. Gh. Lehliu Răducan sin biv ceauş Gh. Călărăşanu.
„ Ipac „ „ Biv căp. za dorobanţi Oprea Bulgaru
„ „ „ „ Teodorache Doicescu sin logof. Zamfirache
„ „ „ „ Alecu sin cluceru Dumitrache Cruţescu
„ „ „ „ Biv treti Vistier Crăciun
„ „ „ „ Biv vel Şetrar Dumitrache Sorescu
„ „ „ „ Biv vel Sluger Dumitrache Fochidis

Vătaţu Ispas Făgărăşanu. Votat de Stolnicul Ghiţă Lehliu.

Astăzi la 3 Noembre leat 1831, alegătorii judeţului Ialomiţa adunându-se în presustvia otcârmuirei în număr de doi spre zece, încredinţaţi din chemarea pe anume supt întâia şedere a d-lui Biv vel căminar Iordache Arion, alegând prin sorţi pe d-lui Biv vel Stonic Gheorghe Lehliu, asupra căruia s'au adunat cele mai multe glasuri, l'au numit deputat al acestui judeţ, şi spre încredinţare i s'au dat aceasta.

Otcârmuitorul Jud. Iordache Arion. Secretar I. Burdeanu.

Anal. Parl. Vol. II pt. I, p. 186 şi 210.

www.dacoromanica.ro

XLVI.

Ocârm. Jud., către Comisia târgului.

Cu porunca Cinst. Depart. din lăuntru nr. 6625, primindu-se alăturatul Buletin al Statului, prin care se publică o oarecare neapărată deslușire, asupra chipului alegerei deputaților de județ pentru Extraordinara Obștească Adunare. Să scrie acei Comisii a lua acel Buletin în de aproape băgare de seamă și a se conforma cu a lui coprindere, spre depărtarea veri cărei neorânduieli și abateri... căci, pentru veri care cât de mică împotrivă urmare, sau scăpare a acestui soroc, abaterea va fi neertată și însuși d-nii Cileni au grea răspundere, având și acelea în cunoștință, că îndată după a aceștia primire, să facă a se obști în grab, în coprinsul acestui oraș, cu din totdeodată se îndatorează a face cunoscut tuturor boerilor din coprinsul orașului, celor cu cădere de aleși și alegători de deputați, ca să vie la Ocârmuire fără zăbavă, a-și arăta calitățile întru aceasta și spre încheerea cerutei liste. In precum s'a mai spus această lucrare zăbavă nu iartă.

Otcârmuitor, K. Filipescu.

Arh. Prim. Dos. 2. 1842—43. 16 Noemb. 1842. nr. 6043.

XLVII.

Cinst. Cârm. acestui județ Ialomița. De la Cilenul Comisiei Răducan Ceaușescu.

In curgerea a trei ani de când mă aflu mădular al Comisiei acestui târg m-am silit ca să aduc slujbă plăcută și folos cutiei pentru înflorirea orașului... Și întru toate acestea am fost ferit de orice rea întâmplare vătămătoare cinstei mele. Acum dar vrând a nu fi precum arăt, cu asemenea știrbire, m-am dus la D. D. Caracusidi, ca să mă înțeleg pentru trei cârmaci ce au slobozit (și la toți li-a luat bani), fără a lua banii angrajului și a lua bileturi spre dovadă, și în loc de cuvenit răspuns, m-am pomenit de odată că se pornește asupră-mi cu vorbe scârnave, urmare cu totul împotriva bunei orândueli apoi fiindcă eu nu pociu fi... atacarisit de un asemenea necunoscător ; de aceia să-mi dea dreptățile...

Nr. 30 Marte 1837. Arh. Prim. Dos. 4. 1837.

XLVIII.

Comisia târgului către Cârmuire.

Gheorghe Opran, negutătorul din acest oraș, a fost intrat în lucrare de mădular al aceștii Comisii la 1 Noembre 1849 și eșit la 15 Mai anul curgător 1851. Carele și mai nainte a ocupat acest post încă doi ani, cu leaturile 1842 și 1843, având pentru câte trele aceste rânduri de slujbă atestatele D-lor foștilor Cârmuitori după vremi, precum și alt osebit atestat doveditor că în anul 1849 au stăruit la reparația încăperilor pentru cfartiruirea oștirei otomană. Iar parti-

www.dacoromanica.ro

colara d-lui îndeletnicire de astăzi, este la prăvălia de bogaserie şi altă specula pe afară, de pescărie.

Arh. Prim. Dos. 2 comun cu I. 1850—51. Nr. 4615.

XLVIX.

Ocârm. jud. Ialom., către Comisia târgului Călăraşi.

Prin porunca cu nr. 4948 s'au mai scris acei Comisii, ca să facă punere la cale şi în soroc de trei zile, să trimită la ocârm. listă de şase candidaţi, cari vor fi aleşi de obştea oraşului, spre a se întări doi dintr'înşii de către cinst. Depart., după orânduiala ce a urmat şi până acum. Şi nici o urmare nu s'au văzut. Care listă fiindcă se cere cu grab la cinst. mare dvornicie, de isnoavă se scrie Comisiei, ca negreşit să să trimită ceruta listă la ocârmuire.

p. Ocârm. S. Fănescu. Arh. Prim. Dos. 10, 1837. Oct. Nr. 5164.

L.

Ocârm. jud. Ialom., către Comisia târgului Călăraşi.

Fiindcă la inceputul lunei lui Octombre, urmează a se face alegere din nou de doi mădulari la Comisia acestui oraş, şi pentrucă de către Cinst. Depart. din lăuntru, prin porunca cu nr. 6476, se cere mai întâi listă de şase candidaţi din cei mai cinstiţi locuitori, potrivit cu art. 2 din „Jurnalul" Sfatului Ad-tiv încheiat în 1833. Se scrie acei Comisii ca să facă punere la cale şi să trimită la Ocârm. o listă de 6 candidaţi, cari vor fi aleşi de obştea oraşului spre a se întări dintr'ânşii de către Cinst. Depart. acei inşi. Să aşteaptă în soroc de trei zile.

Ocârm. Rahtivan. Arh. Prim. Dos. I. 1838.

LI.

Cârm. Jud. Ialom., către Comisia târgului Călăraşi.

Primind cârmuirea porunca cinst. Depart. al trebilor din lăuntru cu nr. 6309, ca potrivit art. 7 din jurnalul cinst. Sfat ad-tiv extraordinar, încheiat în anul 1833, şi atingător de întocmirea Comisiilor din târguri, la începutul viitoarei luni Octombre, ca să facă nouă alegere mădularilor acelei Comisii, se face cunoscut că pentru aceasta, prin Poliţie, s'a pus la cale săvârşirea alegerei la 30 a lunei curgătoare, Şi-i scrie Comisiei, ca dumnealor cei de acum mădulari aici, având în vedere dorinţa Stăpânirei, ca fiecare din lucrurile ei, să ştie rezultatul la vreme, să stăruiască îndată după primirea aceştia în întocmirea socotelilor anuale, de venit şi cheltueli pe acest period ce-şi dă sfârşit la întâi a viitorului Noembre. Şi până la sfârşitul acestei luni Septembre, pregătindu-se după toată rânduiala şi controlaricesti forme, împreună cu bugeturile anului viitor, să le trimiţă la Cârm. până la 15 Octombre.

p. Cârm. S. Lăcusteanu.

www.dacoromanica.ro

S'a trimis următoarea listă : Minea Ioan, Tănase Dumitriu, Mitu Teodoru, Ioan Vasiliu, Constantin Stanciu şi Ilie Popescu. Din aceştia au fost aleşi şi întăriţi de Depart. din lăuntru, Ivanciu Vasiliu şi Mitu Teodoru. Faptul a fost comunicat de cârm. Iorgu Manu, la 31 Octombre 1843.

Arh. Prim. Dos. 2, 1843, fila 102. Nr. 5618 din 24 Septembre.

LII.

Cârm. jud. Ialom., (către) Comisia târgului Călăraşi.

Potrivit jurnalului Cinst. Sfat extraordinar din anul 1833 şi asemanat poruncei Cinst. Depart. din lăuntru, cu nr. 5054 se face cunoscut Comisiei că la 1 a viitoarei luni Octombre are a se face în presustvia cârmuirei nouă alegere madularelor Comisiei, pentru anul viitor. Pentru care va lua Comisia măsuri a se aduna în arătata zi toţi orăşenii cu cădere, spre a se săvârşi alegerea, după toată orânduiala. Iar dumnealor mădulari ce-i de acum a-i Comisiei vor îngriji pentru aşternerea socotelilor anului curgător şi alcătuirea bugetului pe cel viitor, ca îndată după numirea mădularilor celor noi, să se trimită la Cârmuire spre a se supune la întărirea Cinst. Departament.

Cârm. M. Grădişteanu. Secretar Ipătescu.

Arh. Prim. Dos. . ., 1846, fila 142, nr. 5476.

LIII.

Ocârm. Jud. Ialom., (către) Comisia târgului Călăraşi.

S'au mai scris acei Comisii prin porunca cu nr. 4936 şi a regularisirei socotelilor de primirea şi cheltuiala urmată în curgerea anului de către cei mai d'inainte mădulari dar fiindcă de isnoavă s'au primit porunca Cinst. Depart. din lăuntru, cu nr. 6812, prin care se scrie cu grăbire trimiterea socotelilor anului trecut şi bugetul pe cel următor, adeverit şi de Comisia revizuitoare, cu străşnicie să scrie acei Comisii, numai decât după primirea aceştia, în soroc de doăutrei zile, aşternând cerutele socoteli, să se trimită la Cârmuire fără mai multă întârziere.

Arh. Prim. Dos. 7, 1837, 15 Noembre 1837.

LIV.

Ocârm. judeţ. Ialomiţa (către Comisia târgului Călăraşi.

Sunt 16 zile de când s'au mai scris acei Comisii şi prin porunca cu nr.. . ., că prin îndeletnicire cu foştii Cileni să aştearnă socotelile venitului şi cheltuelilor anului trecut, bugetul pe cel curgător şi să li trimită la ocârm. şi nici până acum nu s'au văzut urmare. Apoi fiindcă asemenea zăbavă numai poate fi suferită şi care nu curge decât numai din nesimţirea întru care se află, precum se vede, D. D. Cileni din nou aleşi, cari nepreţuind credinţa ce li-au dat obştea întru însărcinarea pusă asupră-le, precum şi datoria ce au şi-i-şi a

www.dacoromanica.ro

urma lucrările ce li se cer, aşteaptă de silă şi prin îmboldită îndemnare a intra în punerea la cale a datoriilor puse asupră-le. Drept aceia şi acum se scrie acei Comisii ca nemai perzând un minut zăbavă, să trimită negreşit cerutele socoteli, cu raport din parte-i, luând asemenea de la foştii Cileni subt a ei primire şi toate delile şi banii.

p. Cârm. F. Fănescu. Art. Pri. Dos. 7/1837, din 11 Decembre.

LV.

Ocârm. Jud. Ialom., (către) Comisia târgului Călăraşi.

Asupra cererei făcută prin raportul cu nr. . . . , se face cunoscut acei Comisii porunca Dvorniciei, subt nr. . . , că după cercetarea socotelilor, cum şi bugetul, s'au găsit după toată cuviinţa şi întărindu-să, cum i se scrie, ca să urmeze acea Comisie pe viitor, cu cheltuelile întocmai după acea coprindere.

Secretar Giuloglu. — Arh. Prim. Dos. 7/1837.

LVI.

Comisia târgului, către Cârmuire.

Se supune la cunoştinţa Cinst. Cârmuiri, că d.lui Minea Ioan, starostele patentarilor acestui târg, de la Octombre trecut şi până astăzi, trei trimestruri trecute fiind, nici un fel de zeciuială a patentarilor nu s'a primit la Comisie, care însumează 1200 lei, pentru care s'a făcut cunoscut Cinst. Cârmuiri. — Şi acum se roagă plecat să pue la cale înplinirea lor şi în viitor să răspunză banii regulat la fiecare încheere de trimestru, ca şi Comisia să poată da în cunoştinţa cinstitei cârmuiri cât capital are fondurile ei. Asemenea şi pentru lei 900 ce sunt la Cinst. Cârm., leafa lui Kiciuc Memet, ce după porunca Cinst. Depart. cu nr. 2887, urmează a se înainta casei Comisiei, şi nici până acuma nu s'au primit. Şi nişte ştrafuri înplinite de fostul secretar Dl. Teodor Corlătescu şi neprimite nici acele. Acum fondurile Comisiei se află fără capital, mai vârtos pentru cumpărătoarea grâului cişniului de pâne şi carne.

Arh. Prim. Dos. 1/1849—50, fila 288 din 8 August 1850.

LVII.v

Ocârmuirea jud. Ialom., (către) Comisia târgului Călăraşi.

După cererea acelei Comisii prin raportul cu nr. 18, pe de o parte s'a poruncit d.lui Comandir al punctului, ca să nu sloboadă caicele ce încarcă şi descarcă productele la această schelă până nu va vedea la mâna neguţătorului răvaşele ei, iar pe de alta, i se face cunoscut că comernicia (?) Comisiei este cunoscută ocârmuirei ; şi dorinţa de dorobanţi... pentru a-i avea drept slugi, aceasta nu i se hărăzeşte. Dar pentru îndeplinirea slujbei i se mai scrie, că poate cere de la căprarul ocârmuirei şi de la tirul dorobanţilor, câte unul, pe care iarăşi îndată să-l întoarcă ocârmuirei. Dar se vede că aşa nu-i place, apoi nici a avea dorobanţi rândaşi cunoaşte că nu are nici un

www.dacoromanica.ro

drept, şi că cu asemenea ticăloase priciniri nu se poate îndrepta la nici o abatere din ale sale datorii.

Secretar Giuloglu. — Arh. Prim. Dos. 4/1837. Nr. 1153, 1837.

LVIII.

Ocârmuirea jud. Ialom. (către) Comisia târgului Călăraşi.

Rezumat. Ocârmuirea face cunoscut că Măria Sa Vodă a întărit cu ofisul nr. 85, Legiuirea monopolului cărţilor de joc, în tot Principatul. — Prin urmare, fiind-că acest monopol are a lua începere de la 1 a viitoarei luni Iulie anul curent, 1847, se scrie Comsiiei a obşti îndată în tot oraşul, că de la 1 Iulie, nimeni altul nu va putea vinde cărţi de joc, decât acel anume ce va lua de la Stăpânire acest drept.

Cârm. Grădişteanu. Secretar Ipătescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 32, nr. 833 de la 20 Februar.

LIX.

Dreptate, frăţie. (către) Membrii Comisiei Călăraşi.

Acum prin cele preurmate s'a putut cunoaşte de către Ministru din năuntru, adevăratul venit al fiecărui Magistrat din taxa cărţilor de joc, după legiuirea din anul trecut, subiscălitul crezând că s'ar putea găsi şi intra'cest oraş, doritori de a cumpăra acest drept sau în parte... invită pe dv., ca alcătuind condiţiile asemănat cu acea legiuire, fără cătu-şi de puţină preschimbare, să cunoaşteţi că s'a hotărât şi s'a publicat strigari pentru licitaţii la:

I.a strigare la 7 August.

II.a strigare la 8 August.

III.a strigare la 9 August.

Salutare şi frăţie. Paraschivescu.

Comisia comunică că „nu se găseşte un asemenea contraciu doritor".

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 52, adr. 4335 din 5 August 1848.

LX.

Zapis.

Comisia târgului Călăraşi trebuinţă având, a se desface banii ce este datoare Comisiei târgului Urziceni, Râmnicul din sud -Slam Râmnicul, din împrumuturile pentru anul 1841, pă seama casei sale, pentru clădirea cazarmei dintr'acest oraş şi anume:

Comisia târgului Urziceni, lei	*2792*
Comisia târgului Râmnic	*2208*
Peste tot . . .	*5000*

Precum anume se vede prin ale sale socoteli, asemănat cu Inalta deslegare ce prin luminat ofis cu nr. 212, a binevoit Măria Sa Vodă a da cinst. Depart. al trebilor din lăuntru, a luat cu împrumutare pomenita suma de lei 5000 de la Casa Eforiei endamnizărei şi a com-

www.dacoromanica.ro

pansărei scutelnicilor şi a pensiilor, cu dobândă câte lei 6 la % pe un an şi se îndatorează ca la sfârşitul fiecărui an, să răspundă acei cinstite Eforii, atât dobânda aceştei împrumutări cât şi din capete pre cât va avea înlesnire, până la desăvârşită desfacere a totalului. Spre dovadă dar s'au dat acest zapis subt iscăliturile mădularelor şi punerea peceţii în anul 1844, Mai 1.

Minea Ioan. Ioan Vasiliu.

Arh. Prim. Dos. 1/1850, fila 131, 1 Mai 1841.

LXI.

Ocârm. judeţ. Ialom., (către) Comisia Călăraşi.

D. pitar Grigore Poenaru, arendaşul moşiei Călăraşi, prin hârtia primită la nr. 1835, face arătare Ocârmuirei, că după cişniul ce s'a făcut în toamna trecută, de sunt opt luni, se cunoaşte în simţitoare pagubă şi ca să facă de isnoavă cişniu, după toate orânduelile, ar urma după dânsul până la noua recoltă. Cârmuirea dar, scrie acei Comisii ca să pue în lucrare facerea cişniului, orânduind într'această pe dl. Gheorghe Opran, cilenul Comisiei şi pe dl. Iordache Fărcăşanu, pitarul Ioan Burdea şi dl. Iorgu Macovei, cărora s'a scris deosebit ca toţi aceştia dinpreună şi cu alţi doi, trei neguţători cu cunoştinţă ,pe cari îi va cunoaşte destoinici Comisia şi dl. arendaş. Să pue în lucrare fără zăbavă facerea cişniului, după cum s'a spus sub privigherea dlui Fărcăşanu. Pe care cişniu cu lista tocmită după toată bună orânduială, cu raport să-l trimită după rânduială Ocârmuirei spre a se da cuvenita întărire.

Ocârm. I. Maior Manu.

Arh. Prim. Dos. 2/1843, nr. 2295 din 5 Mai 1843.

LXII.

Ocârm. jud. Ialom., (către) Comisia târgului Călăraşi.

Luând săvârşire strânsul semănăturilor şi treeratul lor, urmează a se face cişniu pentru articolul pâne şi jimblă spre îndestularea oraşului. Pentru care se porunceşte Comisiei ca prin înţelegere cu Dl. arendaş al moşiei spitalului Colţei, pe care se află reşedinţa Ocârmuirei şi celelalte dregătorii aşezate. Cumpărând grâu de trei mâni, dinpreună şi cu alţi doi, trei neguţători să-l facă acest cişniu după toată buna orânduială şi cu băgare de seamă până va lua săvârşire. Tot într'o vreme însă se va îndeletnici şi cu cumpărătoarea a trei vite frunte, mijloc şi coadă şi va face cişniu cărnei, pe care dinpreună cu ale pânei, să le trimită la Ocârmuire cu toată deslușirea, spre a se supune la cunoştinţa cinst. Depart. spre întărirea lor.

Arh. Prim. Dos. 2/1843, fila 101, nr. 5577 din 20 Sept. 1843.

LXIII.

Cârmuirea jud. Ialom., (către) Comisia târgului Călăraşi.

Spre mărginirea uneltirilor ce ar mijloci din partea contraciului

www.dacoromanica.ro

pânei pentru târgul acesta Călăraşi, făcându-o mai proastă în calitate spre a putea vinde jimblă mai mult, sau întrebuinţând aceiaş la amândouă articolile spre a trage folos mai mult, Cinst. Departam. al trebilor din lăuntru pune îndatorire ca subiscă.itul prin înţelegere cu acea Comisie să facă îndată o probă de o pâne şi de o jimblă, pe care pecetluindu-le atât Cârmuirea, Comisia cât şi contraciul, să stea în păstrare la Comisie, ca să slujască de model despre calitatea în care în toată vremea este dator numitul să îndestuleze oraşul. Să scrie dar Comisiei a pune la cale săvârşirea acestei operaţii Duminică la 19 a'e următoarei supt vederea a însu-mi cârmuitorul.

Implinitorul datoriilor de cârmuitor M. Grădişteanu.

Secretar Poenaru.

Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 4, nr. 6733, Noembre 10 din 1845.

LXIV.

Cârmuirea jud. Ialom., (către) Comisia târgului Călăraşi.

In urma raportului acei Comisii nr. 67, s'a arătat la Ocârmuire şi în scris reclamaţia d.lui Ioan Păltineanu, arendaşul moşiei târgului, plângându-se pentru nedreptăţirea ce i se face la socoteala cheltuelilor brutăriei şi la neînsemnarea tuturor amăruntelor operaţii ce nu se cuvine a rămâne pe din afară la facerea cişniului. Drept aceia, pentru depărtarea unor asemenea împrejurări şi ca să nu mai rămâe cuvânt D.lui Păltineanu, să stăruiască a se face un ezact cişniu pânei albe şi de rând, trebuincioasă la îndestularea acestui oraş, luându-se grâu spre săvârşirea operaţiei mai în grabă dela cel în fiinţă contraciu al acestui articol şi apoi fără a mai face vr'o scăpare din vedere să trimită Cârmuirei, listă lămurită spre întărirea preţului. Iar spre săvârşirea acestei operaţii să orânduească ca din partea Cârmuirei, Dl. Răducan Ceauşescu şi Dl. Poliţai al oraşului, cărora s'a scris asemenea.

p. Cârm. I. Ipătescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 143, nr. 5765 din 16 Oct. 1846.

LXV.

Cârmuirea jud. Ialom., (către) Cinst. Comisie Magistrată.

Fiind-că arendaşul acestei moşii în potriva îndatorirei ce are asupră-şi prin contractul de arenduire, astăzi a lăsat în desăvârşită nelucrare brutăria acestui oraş, precum şi pe locuitorii orăşăni în lipsă de jimblă şi pâne (cel mai trebuincios articol), se pune îndatorire Comisiei să ia grabnice măsuri a se cumpăra grâu de mâna întâi şi a doua cu arătarea preţu'ui polipsit astăzi şi tot acest grâu prin îngrijirea de aproape a Dlor Cilenilor să se macine treptelniceşte şi să se pue la cale ca cel mult până diseară să se scoată pâne şi jimblă pentru îndestularea oraşului, în cât să nu se simtă de loc lipsa, urmându-se vânzarea, jimbla pe parale 24 ocaua şi pânea pe parale 20 ocaua. în care chip Comisia să ţie scoaterea acestui articol cu îmbel-

www.dacoromanica.ro

şugare, până se va primi deslegarea Cinst. Depart. din lăuntru, la raportul trimis prin ştafetă pentru aceasta. Iar de cheltuială şi folos se va ţine curată socoteală şi cu desluşire de venitul sau cheltuială, până la un ban, căci orice încurcătură va primi pe seama d-lor Cilenilor.

Cârm. Grădişteanu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 36, nr. 1088 Marte 7.

LXVI.

La Cinstita Cârmuire.

Incetând Comisia de a mai ţine îndestularea acestui oraş cu articolul pânei la 9 ale următoarei luni, se trimite la Cinst. Cârmuire cu acest plecat raport, listă lămurită de toate cheltuelile şi venitul, din care se lămureşte că Comisia a cercat pagubă de lei 161, parale 9. Şi are azi în fiinţă atât... arătat cât şi tărâţele. Binevoind Cinst. Ocârmuire a face punere la cale pentru despăgubirea Comisiei de la cine se va găsi cu cuviinţă, precum şi darea celor de mai sus rămăşiţe în primirea contraciului ce ţine acum brutăria.

In liste găsim socoteala făcută de la 9 Marte până la 8 April. S'a vândut cu 20 parale ocaua. In total s'a încasat 7320 lei.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 42, nr. 31 din 11 Aprilie.

LXVII.

Cârm. jud. Ialom., (către) C. Comisie a târgului Călăraşi.

A văzut Cârmuirea socoteala trimisă de acea Comisie cu raportul nr. 31, pentru cheltuelile urmate pe vremea ce a avut asuprăşi îndestularea acestui oraş cu art. pânei. Şi fiindcă pentru acoperirea neajungerei s'a scris Poliţiei oraşului a pune îndatorare arendaşului aceştii moşii. Comisia va îngriji a-şi primi deplin suma acelei neajungeri prin Poliţie de la pomenitul arendaş. Cu care chip nerămânând nici un fel de împrejurare, urmează ca nici să figureze în socotelile sale pe anul curgător vr-un condei de cheltuială sub această categorie, căci nu va fi primit.

p. Cârm. Ipătescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 47. Nr. 1731/1847.

LXVIII.

Rezultatul cişniului de la 1 Iunie 1847 :

60 lei 1/2 chilă grâu bun.
50 „ 1/2 „ „ mijlociu.
2 „ curăţitul grâului.
7 „ transportul la moară şi înapoi.
9 „ măcinatul.
128 lei peste tot.

Productul :

www.dacoromanica.ro

360 ocale greutatea grâului la un loc, din care se scade :
44 „ firoseala la cernut și măcinat.
316 „ care, cernându-se, s'a avut :
93, 200 tărâțe și
222, 200 făină cernută.

De notat că, pe această socoteală se găsește aplicată și pecetia orașului, rotundă cu însemnarea : Kom. or. Kala. 1847 adică Comisia orașului Călărași, în jurul unui snop de grâu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 65. 1 Iunie 1847.

LXIX.

Cârm. jud. Ialom., (către) cinst. Comisie a târgului Călărași.

Precât subsemnatul, așa fără îndoială și C. Comisie, cunoaște nemulțumirea obștei acestui oraș, despre îndestularea sa de acum cu articolul de pâne, această pricină punând pe Cârmuire în neodihnă, a luat totdeauna măsurile ce i s'au părut mai priincioase, asupra arendașu'ui însărcinat cu prezisa îndestulare, după cum această cu netăgăduire s-a putut cunoaște de Comisie și de chiar obștea orașului ; însă până astăzi se vede cu destulă mâhnire, se vede că îndreptare din partea aceluia sub felu'i de pricinuiri deșarte din parte-i. Acum nu rămâne de cât ca această C. Comisie adunându-se, să chibzuiască și să supue fără zăbavă Cârmuirei, prin jurnal, toate măsurile acelea ce vor găsi și din parte-i, mai cuviincioase și destoinice de a se vedea în urma punerei lor în lucrare o îndreptare asupra aceștii interesante împrejurări. Prin urmare se însărcinează ea, ca înt'o zi potrivită de dânsa și cât mai în grab, adunându-se în comitet în ființa și a altor orășani, oameni de caracter, să intre în cercetarea tuturor amăruntelor aceștii pricini și făcând desbatere despre starea de acum a jimblei și pânei ce sunt într'o deopotrivă proastă calitate pentru prețul grâului, pentru mijloace'e prefacerei lui în făină și pentru toate celelalte câte privesc la dorita înbunătățire a acestui articol, și la ținerea lui în bună stare, potrivit cu trebuința și coprinzător de mijloacele ce s'ar cunoaște de neapărată trebuință, ca să se ia spre acest sfârșit, să grăbească a le pune Cârmuirei, cu raport, spre cuvenita punere la cale.

Cârm. M. Grădișteanu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 84. Nr. 4243 din 16 August. 1847.

LXX.

C. Cârmuire a jud. Ialom. (din partea Comisiei târgului).

Cu cinste se supune la cunoștința Cinst. Cârmuiri, prețul jimblei și al pânei, după pilda altor orașe și târguri ale Prințipatului nostru. De și vă privește în acest oraș prea încărcat, dar acea încărcătură ar fi mai puțin simț'tă dacă la calitate ar fi mai înbunătățită, pentrucă pânea de acum nu-i compusă decât din singura tărâță, și jimb'a trebuia să-i facă Cârmuirea o foarte pătrunzătoare băgare de seamă.

www.dacoromanica.ro

ca să o poată da osebit din pânea de tărâțe, pe lângă care apoi, să mai adaugă acrimea, mirosul greu și cruzimea, cusururi simțite mai cu osebire acum în post, când simgura hrană a celor mai mulți, este pânea.

Comisia dar, datoria implinind, roagă plecat pe cinst. Cârmuire să binevoiască a pune la cale în viitor înbunătățirea acestui articol, ce se plătește cu un preț așa de crescut, fără a fi cel puțin mulțumiți de calitatea ei, cei ce o întrebuințează.

Cilenul Comisiei Gh. Opran (numele este șters cu o linie).

La acest raport Cârmuitorul răspunde înțepat :

După cele descrise în raportul cu nr. II, Cârmuirea crede că Cinst. Comisie, fără a lua în vedere hârtiile din dela sa, ce Cârmuirea i-a îndreptat în aceasta, au făcut asemenea cerere și încunoștiințare cu scop că-și împlinește datoria și sprijină fericirea obștei orășănești, pentru care scop este numai numită, dar crează, că aceasta nu a făcut-o de loc în faptă, pentrucă Cârmuirea de mai înainte a făcut această băgare de seamă, și a cerut să ia dispozițiile acolo deslușite, spre înbunătățirea calității ei. Așa dar spre răspuns se scrie, a urma acea poruncă cu nr.... stăruind cu dinadinsul întraceasta. Cârmuirea are destulă dorință a înbunătăți și calitatea și a găsi și prețul ; acesta este scopul de căpitenie al ei și al legilor după care își ia urmare.

P. Cârm. Corlătescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1849—50, fila 40 și 29. Decembre 17 1849.

LXXI.

Cârm. jud. Ialom. (către) Comisia târg. Călărași.

Cu destulă mâhnire, încă de la venirea mea aici, văd că pânea și jimbla dintr'acest oraș este de o calitate destul de proastă, încât cu mare nevoe o poate mânca cineva. Și apoi și cu un preț cu mult mai mare decât în toate orașele Țărei. Acest articol fiind cel mai neapărat trebuincios pentru hrana obștei și dorind a da o prefacere cât mai bună calității și prețului lui, prin astfel de mijloc, încât și obștea să fie mulțămită și antreprenorul să nu se folosească mai mult de cât cu acelea ce le dă stăpânirea. Am chibzuit să se facă prin cea mai strictă băgare de seamă, cișniu după toată orânduiala. Așa dar îndatorez pe cinst. Comisie ca împreună cu d-lui Costache Gherghiceanu și alți neguțători ai acestui oraș și în ființa și a secretarului Cârmuirei, cărora li sau pus îndatorire prin osebită hârtie din partea Cârmuirei ; să se facă cișniu, mai întâi spre dovedirea cheltuelilor trebuincioase, cât se va putea mai întemeiat pe adevăr și apoi cumpărându-se grâu trebuincios și făcându-se toate cele ce trebuesc spre lămurirea lui până se va coace, cu din fondurile Comisiei, să se aleagă adevăratul preț cu care s'ar putea vinde pânea și jimbla de bună calitate pe viitor. Și rezultatul să se facă cunoscut de toți prin înscris raport. Iar banii ce se vor aduna din vânzarea pânei, se vor depune

www.dacoromanica.ro

la casa Comisiei spre acoperirea celor ce se vor lua în osebită cheltuială până la desăvârşirea cişniului.

Cârm. Al. Florescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1849—50, fila 8, nr. 7275, din 1 Noembre 1849.

LXXII.

Copie dupe adresa Eforie spitalelor civile cu nr. 2136, 26 Noembre 1851. Copiată de scriitorul Scarlat Doicescu.

Fiindcă înalt Departamentul trebilor din lăuntru prin răspunsul ce a dat Eforiei cu nr. 11817 în privinţa vânzărei pânei şi a cărnei pe moşia Călăraşi, proprietatea spitalului Colţea, încunoştiinţează că drepturile moşiei spitalulu la vânzareia acestor articole, este sfânt şi netăgăduit, pre cât însă şi arendaşul ei va primi să le scoţă şi să le vânză de calitatea şi preţul cu care sar însărcina şi alt particular. De aceia cu cinste este rugată cinst. Cârmuire, că să facă cele de cuviinţă, spre paza interesului spitalului, despre cari s'au scris şi îngrijitorului acei moşii de a se arăta la cinst. Cârmuire spre a lua cuvenita îndestulare.

Semnează Ferichide, Gh. Ghica, Arsachi.

Arh. Prim. Dos. 1/1851.

LXXIII.

Ocârm. Judeţului, Comisiei târg. Călăraşi.

După cererea ce prin jalbă a făcut la Ocârmuire Nicolae Năstase, că pentru îndestularea acestui oraş cu articolul de carne, se însărcinează a ţinea prin contract, preţul pe parale treizeci ocaua. In urma căriia văzând Ocârmuirea că nimeni nu s'au mai arătat şi cu temei, a se mai scade, a primit a se urma vânzarea pe parale treizeci ocaua. De aceia se şi scrie Comisie, ca încheind contract cu pomenitul Nicolae să i să pue în cunoştinţa Cârmuirei.

Secretar Giuloglu.

Arh. Prim. Dos. 4/1837.

LXXIV.

Cârm. jud. Ialom., (către Comisia târg. Călăraşi.

După poftirea ce s'a făcut pentru darea prin contract a îndestulărei oraşului despre articolul cărnei, nimeni altul nu sa'u arătat de doritor de cât dl arendaş, cu preţ de 34 ocaua de vacă şi 32 de miel. Acest preţ supuindu-se la cunoştinţa şi Cinst. Depart. şi negăsindu-se de cuviinţă, porunceşte Cârmuirei prin nr. 2477, că dacă dl arendaş nu se va uni a să însărcina la această vânzare după un preţ cuviincios, atunci să facă cişniu cu cea mai amarnică băgare de seamă, şi pe lângă toate cheltuelile adăugându-se drept folos vânzărei lui alte două parale la toată ocaua, cu preţul ce va eşi, să îndatoreze arendaşul, ca pe unul ce înfăţişează persoana proprietarului este da-

www.dacoromanica.ro

tor a îndestula pe locuitorii proprietăței sale cu acest articol de întâia trebuință. Spre acest sfârșit se scrie Comisiei ca să facă negreșit și asemenea cișniu(se scrie Comisiei ca să facă negreșit și asemenea cișniu) în urma căruia să-l încunoștiințeze Ocârmuirei spre a face cele de cuviință.

Cârm. Rahtivan.

Arh. Prim. Dos. 6/1841, nr. 1816, Iunie 1841.

LXXV.

Cârm. județ. Ialom., (către cinst. Comisie a târg. Călărași.

Prețurile cu cari s'au însărcinat d.lui arendașul aceștii moșii Călărași, a îndestula pe hălăduitorii orășăni cu articolul cărnii pe curs de un an, împărtășindu-se cu raport cunoștinței Cinst. Depart. din lăuntru, sau și întărit pe preț cea de oaie parale 28, și cea de vacă, după cișniul ce se va face, pentrucă cea din urmă fiind de mare trebuință, ca mai întâi să-i hotărască cheltuelile ce luați de bază al cișniului, precum și soroacele la care are să facă cișniul.

Cârmuirea în temeiul poruncei primite de la C. Depart. din lăuntru sub nr. 4982, pune dinadins îndatorire Comisiei, a păzi arătata de mai sus regulă cu nestrămutare de a hotărâ prețurile, soroacele și cheltuelile, cât mai în grab, ca nu atunci din neregularea acestor două articole să mijlocească vre-o asuprire către orășani, sau către contraciu, și să fie nemulțumiri și pretenții, căci răspunderea vr-unei neorânduieli va privi asupra Comisiei. Iar rezultatul aceștei lucrări va îngriji să-l împărtășească prin raport și Cârmuirei spre știință.

Cârm. M. Grădișteanu.

Arh. Prim. Dos. 2/1846, nr. 5427. 26 Septembre 1846.

LXXVI.

Cârmuirea jud. Ialom. Cinstitei Comisii Călărași.

Sfârșindu-se termenul cișniului după care s'a urmat până acum vânzarea art. cărnei întra'cest oraș, și urmând a se face de isnoavă cișniu, se îndatorează d.lor Cilenii Comisiei a face îndată cumpărătoare a vitelor trebuincioase la această operație și în ființa atât a d.lui arendaș al moșiei cât și a d.lor neguțători, Răducan Ceaușescu și Ioan Vasiliu și alți dintre cei mai de căpitenie ai orașului și cu cunoștință de asemenea împrejurare, să se facă cișniul acestui articol cu amăruntă băgare de seamă și cel mult până la 8 ale următoarei; după care cu raport va supune la cunoștința Cârmuirei rezultatul, trimițând și lista cișniului în original spre cele de cuviință.

Cârm. Grădișteanu. Secret. Ipătescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 20, nr. 9,5 Ianuar 1847.

LXXVII.

Cârm. jud. Ialom., (către) C. Comisie a târg. Călărași.

Aproape fiind împlinirea contractului pentru îndestularea acestui

www.dacoromanica.ro

județ cu art. lumânărilor de seu, și trebuința cerând a se lua mai din vreme măsuri de asigurare și pe anul viitor a nu se ivi după alt chip neajungere pricinuitoare de a suferi obștea vre-o lipsă. Comisia recomandează cu dinadinsul Comisiei, importența asigurărei acestui articol și având în vedere că tocmai acum este cea mai priincioasă și înlesnitoare vreme de a se săvârși această asigurare, prin contract sau prin cumpărătoare de seu, când acest articol deocamdată n'are nici o cătare pentru staturi străine fiind pretutindenea îndestulă îmbelșugare și prețurile lui stau într'un grad destul de scăzut. Grăbește a chema într'aceasta în cel mai scurt soroc, după ce va obști aceasta prin înțelegere cu Poliția, în mai multe rânduri, să dea un bun sfârșit.

p. Cârm. Ipătescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 125, nr. 5165, 15 Sept. 1846.

LXXVIII.

Cârm. jud. Ialom., Cinstitei Comisii a târg. Călărași.

Voind Cârmuirea a regularisi îndestularea județului și cu art. săpului prost, a supus la cunoștința înaltului Departament din lăuntru, a sa părere într'aceasta, și prin porunca nr. 6460 s'a primit răspuns încuviințător. Prin urmare se face cunoscut acei Comisii ca să chibzuiască punere la cale și găsindu-se cineva doritor a lua această însărcinare, să închee contractul cuvenit, îngrijind însă, a nu da aceluia ce se va însărcina cu vânzarea săpunului vr-un drept de monopol, care ar vătăma legiuirile și interesele altora, iar rezultatul se va supune la cunoștință Cârmuirei.

Cârm. Grădișteanu. Secretar Ipătescu.

Răspunsul Comisiei :

Făcându-se cunoscut negutătorilor acestui târg, spre a se găsi vre-unul, care să contracteze îndestularea acestui județ cu art. săpunului și negăsindu-se nimeni cu această dorință, Comisia spre răspuns supune cunoștinței Cârmuirei spre regulă.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 21, 6 Ianuar 1847, nr. 26.

LXXIX.

Cârm. jud. Ialom., Comisiei târg. Călărași.

Cinst. Depart. al trebilor din lăuntru, prin porunca nr. 4195 arată de neapărată trebuință a se încunoștiința ce anume cătățime de seu se socotește de ajuns pentru îndestularea acestui județ cu lumânări, într'un an. Drept aceia se scrie Comisiei ca prin înțelegere cu D.lor negutătorii de aici, cei ce în anii trecuți au contractat asemenea vânzări. să adune deplină știință pentru cătățimea de seu trebuincioasă la îndestularea acestui județ cu lumânări pe curs de un an.

Cârm. M. Grădișetanu.

Comisia răspunde :

Luându-se știință de la foștii contraci, de cătățimea seului trebuincios la îndestularea cu articolul lumânărilor de seu a acestui județ

www.dacoromanica.ro

Ialomița, în curs de un an, ar fi de ajuns o sumă de șaptespre zece mii de oca de seu.

Arh. Prim. Dos. 1/1847, fila 79, nr. 3823, 24 Iulie 1847.

LXXX. ✓

Cârm. jud. Ialom., Comisiei târg. Călărași.

Epistatul moșiei spitalului Colțea D. Pitar Grigore Poenaru, prin hârtia nr. 3, arătând că unii din negutătorii acestui târg, obicinuesc de es din târg afară, înaintea carelor ce vin cu felurimi de producte spre vânzare în oraș și tot ei aducându-le în urmă, le vând cu îndoit preț. Din care pricină se aduce mare neînlesnire celor ce întrebuințează despre ale hranei, ceia ce fiind împotriva poruncei Cârm. nr..... ce s'a dat împreună cu Buletinul nr...., pune îndatorire strașnică, ca în viitor să lipsească asemeni neorânduieli, căci răspunderea va privi asupra Comisiei.

Ocârm. K. Filipescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1843, 16 Ianuar. Nr. 176/1843.

LXXXI.

Ocârm. jud. Ialom., Comisiei Călărași.

Pe temeiul poruncei Cinst. Depart. din lăuntru nr. 1938, vi se face cunoscut că la așezarea prețurilor felurimei lucrurilor ce se află în oraș, mai cu seamă băcănii și altele, va avea cea mai de aproape băgare de seamă, ca să așeze prețurile în eczamplare întocmai după cele adevărate, și precum se va urma prețul în acea lună. Ingrijind din vreme a le cunoaște în parte, căci Ocârmuirea a rămas cu îngrijirea a trimite listele ce primește din județ cât și eczamplare pentru trecerea într'ânsele, ne mai fiind prin urmare neorânduiala ce mai înainte se urma.

Arh. Prim. Dos. 2,1843, fila 86, nr. 6694, Azgust 9 1843.

LXXXII.

Depart. din lăuntru (către) Cârmiurea jud. Ialomița.

Prin porunca Depart. de la 6 August 1843 cu nr. 1938, s'au chemat osebita băgare de seamă a Ocârm. Asupra așezărei prețurilor productelor în eczamplarele tipărite ce s'au găsit atunci în mare neorânduială. Din vreme în vreme însă... că au slăbit această băgare de seamă a Ocârmuirei. Căci singur Măria Sa Vodă observând unele dintr'ânsele au găsit aceste condee neasemănate cu prețurile ce se urmează astăzi. Din înaltă poruncă dar, se scrie Ocârmuirei să ia cele mai de aproape măsuri pe viitorime de a se urma întocmai porunca cu mai sus însemnatul număr, căci la orice întâmplare de neadevăr, răspunderea rămâne asupra Ocârmuirei.

Iscălit : Directorul Depart. N. Golescu. Șeful secției N. Pâcleanu. Copie scoasă de I. D. Stoichiadi.

Arh. Prim. Dos. 2 1846, fila 106. Nr. 1990, 1846 Iulie 8.

www.dacoromanica.ro

LXXXIII.

Comisia târg. către Depart. din lăuntru.

Vrând Magistratul să reguleze şi 'ntr'acest oraş Călăraşi pecetluitul ocalelor şi alte mai mici măsuri de tinichea, ce lucrează Ovreii, fiind-că până acum se dă pecetea pe la tinichigii de le pecetlueşte ei singuri, de aceia este rugat Cinst. Departam. să binevoiască să poruncească Magistratului chipul cu care s'ar putea regularisi pecetluitul ocalelor, după chiar punere la cale ce se va fi păzit în capitala Bucureşti de către Cinst. Sfat orăşănesc, spre a nu se ivi pe viitor vre-o neorânduială, din pricină că se dă pecetea pe la Ovrei de pecetluesc ei singuri, precum şi cel ce se va însărcina cu această lucrare, de la cine să se despăgubească pentru slujba lui.

Arh. Prim. Dos. 2/1846. Marte.

LXXXIV.

Cârm. jud. Ialom., (către) Comisia târg. Călăraşi.

Starea acestui judeţ întru ceia ce se atinge de măsurile cu cari se întrebuinţează neguţătorii şi matrapazii de prin sate şi târgurile acestui judeţ, la vânzarea de vin, rachiu şi c. l., văzând Cârmuirea că nu este regulat după obştească măsură ce se urmează în tot Principatul, pentrucă cei mai mulţi îşi urmează spicula cu măsuri neaiarisite de dregătoriile cu cădere şi nepecetluite. Cârmuirea potrivit cu deslegarea cinst. Depart. din lăuntru cu nr. 6723, a făcut punere la cale prin subcârmuirile plăşilor de a se aduce la acea Comisie toate măsurile de categoria expusă pentru îndreptare. Comisia dar va lua măsuri de a găsi un contraciu pentru punerea peceţilor la măsurile ce i se vor înfăţişa, cari se vor aiarisi de însăşi d.lor Mădularii Comisiei, spre a se aduce la îndeplinire după toată orânduiala. Ingrijind către aceasta Comisia, cu neadormită privighere, ca adesea ori să revizuiască şi măsurile neguţătorilor acestui târg, şi veri la care se vor găsi asemenea măsuri nedrepte, să le desfiinţeze şi să supue pe întreprinzătorul lor la ştraful hotărât şi să-l îndatoreze a le îndrepta sau a face altele din nou drepte, precum se urmează în tot principatul, iar de primirea aceştia şi urmare întocmai, va întoarce răspuns.

Cârm. Grădişteanu. Secretar Ipătescu.

Răspuns. Rezumat : ...punerea peceţilor se va face cu plată patru parale de măsură. Se cere peceţile necesare.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 33 din 27 Februar 1847.

LXXXV.

Departamentul din lăuntru (către) C. Cârm. a jud. Ialom.

Mărimea lipsei despre producte îndestulătoare de care este bântuită o însemnătoare parte din staturile străine a făcut a fi astăzi productele acestui Principat întro căutare şi preţuri foarte covârşitoare în mărimea lor, precum de obşte este văzut. Dar fiindcă această

www.dacoromanica.ro

întâmplare chezăşuită fericirei şi înavuţirei fiecărui plugar Român, cu atât poate să-i aducă şi în derăpănare îndată ce nesaţiul ca să împreune mai multe foloase îl va îndemna ca să vânză şi puţinele producte ce trebue să păstreze pentru hrana casei, cât şi pentru sămânţă, sau să se însărcineze ca să transporteze la malul Dunărei, vre-o cătăţime de producte ce ar covârşi ale sale mijloace, puindu-se apoi în poziţia ca spre întâmpinarea celor d'intâi două trebuinţe, să cumpere productul ce-i va trebui cu preţuri îndoite, de cât preţul ce ar lua acum pe ale sale. Iar pe cea de al doilea neîndeplind-o să-l supue în mare răspundere către acel cu care s'a învoit sau să-i stăvileze mijloacele plugăriei de primăvară, singurul mijloc al veţuirei sale. Imprejurarea aceasta ocupând acum cu osebire, părintească îngrijire şi luarea aminte a Stăpânirei, Depart. a socotit de a sa neapărată datorie, a o pune în vedere acei Cârmuiri, ca şi ea fără perdere de vreme, să o comunice prin subcârmuitorii plăşilor tuturor locuitorilor acelui judeţ, făcându-i ca să pătrunză adevărul ei, şi îndemnându-i prin povăţuiri destoinice ca să nu vânză din productele ce vor avea, decât acea parte numai ce le prisoseşte, poprind supt cea îngrijită păstrare, trebuincioasa cătăţime pentru hrana casei lor şi pentru sămânţă, nici să se însărcineze cu chirie de producte peste a lor putere, care ar derăpăna puterea lor, şi ar împedica arăturile de primăvară, care peste puţin se apropie, îndatorând cu străşnicie atât pe aleşii satelor cât şi pe subcârmuitori ca să nu adevereze contracturile ce li se vor înfăţişa de locuitori, pentru vânzarea de producte, în cătăţimi ce ar covârşi mijloacele lor, sau pentru transporturi ce sar însărcina să le facă pe vremea arăturilor ; cu acest prilej Depart. cheamă luarea aminte a acei Cârmuiri atât asupra magaziilor de rezervă, cât şi asupra îndestulărei locuitorilor oraşelor şi a târgurilor din cuprinsul acestui judeţ, ca pe cele d'intâi după într'adinsă preumblare a subtcârmuitorilor prin toate satele să se asigureze sub de aproape îngrijire a orânduiţilor păstrători după întocmirea făcută în anul 1843, cu porunca Depart. nr. 837, făcându-le cunoscut că pentru o baniţă măcar ce ar îndrăzni să sloboadă din vre-o magazie fără anume dezlegare a Depart., sau ce ar lipsi din cătăţimea ce cunoaşte Depart. că se află în fiecare, după catastiful Cârmuirei, nu numai că se vor îndeplini îndată din însuşi averea lor ci se vor şi pildui straşnic subt aceiaş de o potrivă osândă privind şi însuşi subtoccârmuitorii loculuí. Iar pentru cea de al doilea, Cârmuirea întro' unire cu magistraturile, să ia măsuri ca cei însărcinaţi cu vânzarea pânei să aibă provizia trebuincioasă de grâu până la noua recoltă, spre a nu suferi orăşanii vre-o lipsă ; către aceasta se va îngriji Cârmuirea ca această poruncă ce se publică şi printro anumită foaie a învăţătorilor satelor, să se citească în mai multe rânduri pe la bisericele satelor. De primirea aceştia şi punerea în lucrare va da Departamentului răspuns.

Ministru Gh. Filipescu. Copiat întocmai de N. Doicescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 29 şi 30. Nr. 798. 17 Februar.

www.dacoromanica.ro

LXXXVI.

Ocârm. jud. Ialom. (către) Comisia târg. Călăraşi.

Cinst. Depart. din lăuntru, prin porunca cu nr. 2618, face cunoscut Ocârmuirei, că Epitropia spitatalului Colţea prin hârtia cu nr. 60, a făcut arătare că după noile date prin hrisoave a mai multor fericiţi Domni, ce obişnuia a se face pe moşia Călăraşi a acestui spital, câte un bâlciu pe an, care se începea de la Duminica Pogorârei Duhului Sfânt şi ţinea până la Duminica Tuturor Sfinţilor. Iar de la venirea armiei ruseşti a încetat a face acest bârciu, cerând acum tot de odată a i se da voe pentru reînfiinţarea pomenitului bâlciu, care este cerut şi dintre mulţi neguţători din partea locului. Pe temeiul cererei se scrie acei Comisii ca prin înţelegere cu Poliţia să cerceteze pricinile lor, destoinice mijloace şi să arate Ocârmuirei prin raport adevărata pricină ce a făcut a înceta urmarea acestui bâlciu după consfinţenia prin atâtea hrisoave domneşti, dreptul ce se vede că are proprietatea aceasta în această pricină, precum şi de a aduce a lui reînfiinţare vre-o vătămare sau pagubă la ale slujbei după cele de azi legiuiri, ori la învecinatele proprietăţi, spre cuviincioasa apoi din partea cinst. Depart. punere la cale.

Ocârm. G. Manu.

Arh. Prim. Dos. 2/1843. Nr. 2204 din 3 Mai 1843.

LXXXVII.

Cârm. jud. Ialomiţa. Cinstitei Comisii a oraşului Călăraşi.

Dl. Picher orânduit de cinst. Depart. din lăuntru cu îndreptarea uliţelor acestui târg Călăraşi, prin raportul nr. 6, face cunoscut Cârmuirei că în uliţa cea mai de căpitenie şi anume de la „Hanul cel mare" până la „Stâlp" în mijlocul târgului, în lungime ca de 60 de stânjeni, se află făcute pe dinaintea fiştecăriia prăvălii câte o şandrama vremelnicească de scânduri, afară din picătura straşinei, a căror întindere în uliţă este de câte o jumătate de stânjen, pentru-că zisa uliţă este de cât toate celelalte mai strâmtă, buna cuviinţă cere pentru înfrumuseţarea mai bine a oraşului, aceia ce este şi mai de căpitenie această uliţă, să se desfiinţeze acele şandramale până în straşina picăturei şi că numai prin acest mijloc poate ca să întreprinză şănţuleţile pentru navigaţia apei, ale căror propuneri recomandându-le Comisiei, i se scrie într'aceasta cât şi că neguţătorii orăşăni proprietari de binale, să facă îndată cuviincioasa urmare de mai sus, pentru înfrumuseţarea oraşului odată pentru vreme mai îndelungată.

Cârm. M. Grădişteanu.

Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 73, nr. 2365 din 1 Mai 1846.

LXXXVIII.

Cârm. jud. Ialom. cinstitei Comisii a târg. Călăraşi.

Dorind Cârmuirea a face şi într'acest an îndreptare şi a da navigaţie uliţelor acestui oraş, se scrie Comisiei, ca prin de aproape cer-

www.dacoromanica.ro

cetare, din preună şi cu alţii ce se vor chibzui din parte-i meşter cunoscători, să dovedească ce înbunătăţire este trebuincioasă, ce cheltuială de zile poate merge şi în sfârşit prin ce mijloace s'ar putea îndeplini această îndreptare, pentru care, să raportuiască apoi cu toată deslușirea spre cele de cuviinţă.

Cârm. Grădişteanu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 59, nr. 2531 din 23 April 1847.

LXXXIX.

Listă de numele tuturor proprietarilor de case şi prăvălii în coprinsul acestui oraş Călăraşi, învelite cu trestie.

Locuitori din faţa uliţei: Bâlcu Dulgheru, casă. Ivancu Croitoru, casă. Costache Cojocaru, casă. Dumitrică Cojocaru casă şi prăvălie. Zisu Cocopol, casă. Preoteasa Văduva, casă. Cristache Boiangiu, prăvălie. Preotul Niculae, casă. Moş State, casă, Stancu Z. Minea, casă. Moş Iorga, căruţaşu, casă. Constantin Lungu, casă. Mihail Cârciumaru, casă şi coşar. Vasile Moară săracă, idem. Ioan Dumbravă, casă şi 2 coşare. Mihai Dumbravă, casă. Apostolache Bolintineanu, casă. Polcovnicul Chiriac Serghie cu 2 cârciumi. Cucoan Catinca Macoveica, casă, Vasile Olaru, casă. Iuga Căruţaşu, casă. Stan Nebunu, idem. Radu Ostroveanu, casă. Dl D Scarlat Registratorul, casă. Dl pitar Alecu Cruţescu, o cuhnie. Cristea Cojocaru o casă în curte. Ioniţă Dulgheru, o casă şi un coşar. D. Ceauş Petrescu Ioniţă, o cuhnie. Costache Abagiu, casă şi coşar în curte. Mitu Cojocaru, casă. Stan Moraru, casă. Petre Abagiu, casă. Gheorghe Taftalu, prăvălie şi 2 case. Manolache Cirezaru, o cuhnie. Vişa văduva lui Petcu, un coşar în curte. Proprietara moşiei o cuhnie a caselor închiriate lui D. Anghelidi. Dl Ceauş Dinu Dumitrescu, un grajd.

Mahalagii: Panait Căruţaşu, 2 case. Mitrea Buzatu, casă şi un coşar. Androne Aprodu, 3 case şi 2 coşoare. Gheorghe Slobozeanu, 2 case şi 2 coşare. Botea Tătăruş, 2 case şi un coşar. Oprea Gogoaşă, casă. Ceauş Trandafir, 2 case şi un coşar. Andrei Casapolu, casă. Dobre Ceatcă, casă. Voican Alecu, 2 case. Ioniţă Mere Acre, o casă. Mitru Panţâr, 2 case şi 2 coşoare. Armenean Adam, casă. Petrache Chiochinciul, casă şi un coşar. Voicilă, 2 case. Dinu Postelnicul, casă şi un coşar. Enache Calaiţu, casă şi 2 coşare. Tudorache Moară Săracă, un coşar. Nistor Licu, o casă. Barbu Licu, casă şi un coşar. Sandu Ivancu, casă. Dobre Coman, casă şi un coşar. Predo Mere Acre, casă. Dumitraşcu Logofătu, casă. Vasile Epuraş, casă şi un coşar. Gheorghe Stan Nebunu, casă şi un coşar. Nicolae Olaru, casă. Stan Stamate, casă. Ilie Crivăţ, casă. Ioniţă Iuga, casă. D. Simionache, casă şi un coşar. Tudor Militaru, casă. Petcu Olaru, 2 case şi 2 coşare. Stan Bau, casă. Marin Bau (sau Vau), casă şi un coşar. Radu Bau, casă şi un coşar, Sava Giuvara, casă. Scarlat Maltezeanu, casă. Ioniţă Sima, 2 case şi un coşar. Ion Călărăşanu, o casă şi un coşar. Sima Ion Călărăşanu, 2 case şi 2 coşare. Chir Bu-

www.dacoromanica.ro

zatu, 2 case şi un coşar. Ene Ulmeanu, casă şi un coşar. Stancu Gheorghe Ţiganu, casă. Grigore Muşat, casă. Moise Mustaţă Albă casă. Logofătul Anton, casă. Tudor Ţiganu, casă. Badea Căruţaşu, 2 case şi un coşar. Stancu Z. Minea, casă. Ştefan Z. Trandafir, casă. Costea Mămularu, casă. Drăgan Ţiganu, casă şi un coşar. Grigore Tatu, casă. Artimon, 2 case. Petcu Mustaţă Albă, casă. Dragomir Ostroveanu, casă. Dumitru Aprodu, Tudor Vizitiu, Buhor Ovreiul 2 odăi şi havra. Gheorghe Caracaş, 2 odăi şi un coşar. Dinu Dragnea, 2 odăi. Paraschiva Văduva, casă. Gheorghe Cojocaru, 3 odăi şi un coşar. Dobre Chiţan, 2 case şi un coşar. Gheorghe Vizitiu, 2 case şi un coşar. Iane Ghiorghiu, 2 case şi un coşar. Iordache Tătăruş, casă şi un coşar. Constantin Vârtej, 2 case şi un coşar. Radu Ziliadi, idem. Ceauş Iordache, 2 case. Marin ot Bogata, casă. Moş Paraschiş Dulgheru, 2 case. Nicolae Dulgheru, casă. Filip Căruţaşu, casă şi un coşar. Casa Poştei şi graşdul. Niţa Vagmistoreasa, 2 odăi. Dinu Burduşanu, casă şi un coşar.

Listă de numele proprietarilor din acest oraş Călăraşi, cu coşurile de nuele, 1847, Mai 29. Nr. coşurilor :

Stan Nebunul i, Iuga Căruţaşu 2. Vasile Olaru, 3. Pitaru Alecu Cruţescu I. Iorgu Macovei 3. Radu Cârciumaru i. Polcovnicul Chiriac Sergiu i. Ioan Dumbravă i. Mihai Dumbravă i. Vasile Moară Săracă i. Mihaile Cârciumaru i. Moş Gheorghe Căruţaşu 2. Mitrea Buzatu 3. Panait Căruţaşu 2. Doamna Catinca Urziceanca i. Gheorghe Pârcălabu i. Stancu Căruţaşu i. Baba Neaga 2. Hristea Cojocaru i. Baba Tudoriţa i. Logofătu Minea 2. Caraivan 2. Dumitrică Cojocaru 5. Bucu Drăgan i. Preoteasa Văduva i. Zisu Cocopol i. Minea Costea i. Costache Cojocaru i. Stan Băcanu i. Mitu Cojocaru i. Niculai Băcanu i. Petrache Rădulescu i.

Iscălit Poliţai Gh. Păculeanu. Copiat de N. Doicescu.

XC.

Cârm. jud. Ialom., (către) Comisia Călăraşi.

Intr'acest oraş aflându-se învelite cu trestie şi cu coşuri de nuele încăperile coprinse în alăturatele două liste date de Poliţie în urma cercetărei făcute. Şi starea aceasta a binalelor primejdioasă fiind prin aprindere, Cârmuirea recomandează Comisiei ca o neapărată trebuinţă la măsurile poliţieneşti şi privitoare la înfrumuseţarea oraşului, chibzuirea de a se înfiinţa acele învelişuri şi coşuri cu olane şi de cărămidă. Drept aceia se îndatorează a încheia „jurnal" prin chipul cu care să se facă îndreptare spre depărtarea a orice primejduire oraşului şi să-l supue Cârmuirei ca după aceia să se pue în lucrare cu urmarea.

Cârm. Grădişteanu.

Comisia încheie „Jurnal";

Astăzi la 13 Iulie 1847 în urmarea poruncei Cinst. Cârm. nr. 3242, adunându-ne subtiscăliţii şi luând în băgare de seamă trebuinţa de a se înveli în locul stufului cu olane, binalele din faţa uliţelor mari de

www.dacoromanica.ro

pe întinderea proprietăței Colțea, și cele de prin curțile lor, cum și prefacerea coșurilor în locul nuelilor — de cărămidă, spre stârpirea amenințărei orașului de bântuirea focului, am chibzuit cele următoare: 1) Binalele ale căror proprietari se văd însemnați anume în alăturata listă, în soroc de un an, adică până la 15 Iulie 1848, să se învelească cu olane sau ne fiind cu putință a ținea olane, să se dărâme cu totul, luându-se pentru aceasta înscrisă încredințare de la numiții proprietari. 2) Toate coșurile de nuele ale încăperilor din fața ulițelor mari și de prin curți să se prefacă de zid cu cărămidă în soroc până la 26 Octombre viitor. 3) Fân, pae, stuf și burueni să nu fie volnici nimeni din cei locuitori în fața ulițelor mari a băga prin curțile lor; iar cât pentru stuf și burueni pentrucă obișnuit cei mai mulți îl întrebuințează spre încălzirea încăperilor lor în vremea ernei, vor avea voe câte o mică cătățime, dacă după ce mai întâi va da de știre Comisiei și va vedea că locul unde voește a-l pune nu e bănuitor de a isvorâ vre-o bântuire de aprindere. Această chibzuire prin raport se va supune la cunoștința Cârmuire spre cuvenita punere la cale.

Minea Ioan. Stan Stanciu.

Arh. Prim. Dos. 2/ 1847, fila 74, 26 Iunie 1847.

XCI.

Către Cârmuire.

Privindu-se cu neapărată trebuință a se regula acest oraș prin împărțirea în două văpseli, adică roșie și albastră, Comisia a găsit doritor pe Israel sin Hiam tinichigiu, carele voește a contracta facerea trebuincioaselor tăblițe cu numerația văpsite pentru toate încăperile din acest oraș, cu plată de una, câte parale 48; pentru care Comisia socotește de datorie a supune la cunoștința Cârmuirei spre cuvenita punere la cale, adăugând că răspunderea prețurilor tăbliților are a se face de către proprietarii încăperilor îndată ce li se va bate tăblița de către numitul contraciu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 78, Iulie 23. 1847.

XCII.

Comisia târgului Călărași la Cârmuire. Nr. 10.

In urmarea grabnicei porunci a Dlui Cârmuitor, subiscăliții în unire cu dl Polițai al acestui oraș, punând în lucrare mărginirea curților vecinilor și anume: Chir Drăgan Ghețu și Tudor Cârnățaru, s'au și însemnat cu țăruși bătuți în pământ locul pe unde urmează a-și înființa împrejmuirea curței Chir Drăgan Ghețu în partea despre numitul Cârnățaru. Dar acel Ghețu împotriva cuviinței bârfind asupra lucrului nostru a și scos acele semne făcute de noi adăugând că nu vrea să știe și va urma cu facerea împrejmuirei după a sa voință, pentru care cutezare din parte-i, Comisia se găsește datoare, plecat a raportui Cinst. Cârmuiri, cerând cuvenita punere la cale pentru îndeplinirea expusei găsiri cu cale a acestei Comisii, și ur-

www.dacoromanica.ro

marea unor asemenea cutezători în viitor, ca să nu fie această Comisie în viitor învinovățită de neîmplinirea însărcinărilor puse asupră-i.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 3, 23 Noembre 1847.

XCIII.

Comisia către Cinst. Cârmuire.

Fiind-că șoseaua dintr'acest oraș, de la vremea facerei ei și până acuma nereparându-se, a venit în stare de a simți iarăși greutatea noroaelor, și pentrucă această acuma mai în grabă nu se poate face înbunătățire iarăși pentru mai multă vreme, numai cu acelaș pământ ce s'ar scoate din șanțurile ei de chiar negustătorii în dreptul prăvăliei sale, adâncindu-se acele șanțuri numai atâta pe cât s'au aflat, prin care chip și șoseaua să se înalțe, a nu mai ținea apa, și apoi a le da o scurgere mai repede. Comisia dar cunoscând de datorie supune aceasta plecat la cunoștința Cârmuirei.

Răspunsul Cârmuirei :

...Curățirea șoselei de prin oraș de către fiecare negustător prăvăliaș, adică partea ce i se va cuveni, este bună și rezonabilă, și i se scrie ca prin înțelegere cu Poliția să o pue în lucrare fără altă adăstare, ca o măsură privitoare la curățenia și înfrumusețarea orașului.

Cârm. Al. Florescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1849—50, fila 208 și 209. 6 April 1850.

XCIV.

Cârm. jud. Ialom., (către) Comisia târg. Călărași.

De vreme ce Cinst. Comisie încredințează prin raportul ei nr. 87, că sunt cunoscuți acele persoane cari n'au îngrijit încă a-și căra gunoaele și murdalâcurile dupân ocolul împrejmuirilor lor, Cârmuirea îi scrie spre răspuns ca prin înțelegere cu Poliția să-i ezecuteze la a lor desăvârșită curățenie, cu căratul gunoaelor într'un loc departe de oraș, spre a nu pricinui putoare, căci ei după tot dreptul cuvânt sunt datori a-și curăța curțile și murdalâcurile de prin prejurul prăvăliilor lor.

Cârm. Al. Florescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1850, fila 206, nr. 1939 din 11 Aprilie 1850.

XCV.

La Ocârmuire (din partea Comisiei).

Plecat supun cunoștinței Cinst. Cârmuiri fiind-că aicea în oraș sunt obișnuiți toți orășănii de ard stuf și... și vedem că toate curțile sunt pline de stuf și gunoi atât pus... jurul coșarelor... băgat în mijlocul orașului a fiecărei case și coșurile fiind înfășurate cu stuf. Care vedem că orice primejdie ce s'au întâmplat mai înainte... supun la cunoștința cinst. Ocârmuiri.

Arh. Prim. Dos. 2/1843, Februar 3.

www.dacoromanica.ro

XCVI.

La Ocârmuire.

Plecat supun în cunoştinţa cinstitei Ocârmuiri, fiind-că unii din orăşăni au început să-şi aşeze fânetele prin curţi în mijlocul oraşului, lucru care în totdeauna aduce primejdie oraşului, Comisia vă roagă să binevoiţi a porunci de a se pune la marginea oraşului, care nici nu aduce vătămare.

Arh. Prim. Dos. 2/1843, fila 81 din 19 Iulie.

XCVII.

La Ocârmuire.

Prin contractul formăluit ce a încheiat Comisia cu doi dajnici de vătăşie şi anume : Iorga Covaci şi Dobre Munteanu, regulându-se curăţatul coşurilor încăperilor de locuinţă din acest oraş pe curgătoarele şase luni, cu p ata de la proprietarii încăperilor, de fiecare coş de sobă nemţească sau muscălească câte parale 10, iar pentru cele de sobă românească câte parale 4, precum sa dat şi în anul trecut, se supune plecat la cunoştinţa cinst. Ocârmuiri spre cele de cuviinţă. Art. 1 al contractului : în toată săptămâna — Sâmbăta, suntem datori a vizita regulat zisele coşuri cu măturatul, ca să nu se întâmple primejdie — ferească Dumnezeu, din a noastră pricină. Art. 2, regulează plata.

Contractul este adeverit de poliţaiul Păculeanu.

Arh. Prim. Dos. 2 1846, 47. Foaia 13 din 28 Noembre.

XCVIII.

Dreptate, Frăţie. (către) Comisia târg. Călăraşi.

Este vreme de când subiscălitul vede sacalele date de Stăpânire în păstrarea şi în grijirea onor. Comisii, numai pentru împrejurarea când adică s'ar întâmpla, ferească Dumnezeu, foc la vr'un loc într'acest oraş, întrebuinţându-se în transportul şi căratul de apă mai la toţi orăşănii de toate clasele. Aceasta însă cunoscând-o ca neorânduială pentru cuvântul că cu chipul transportului slăbesc şi caii, şi cearcă stricăciuni negreşit şi sacalele şi tot ce poate fi mai simţitor, căci poate tocmai în vremi de foc, aceste sacale să fie întrebuinţate în interese particulare, şi atunci este dar o neorânduială. Drept aceia ca să lipsească în viitor ori ce ar isvorâ din asemeni întâmplări, subtiscălitul, pe de o parte vă fac cunoscut, că de azi înainte sacale'e nu se vor mai înstrăina în trebuinţă particulară, ci se vor păstra numai pentru împrejurări ca cele zise sus ; precum şi caii se vor ţinea pe hrană şi îngrijire al căror furaj să plăteşte tot după punere la cale a Stăpânirei, din casa Comisiei ; iar pe de alta 'mi veţi trimite şi lămurită socoteală de suma sacalelor transportate până acum în oraş, preţul cu care s'a vândut sacaua de apă şi câte sumi de bani s'a

www.dacoromanica.ro

strâns până acum din acest articol, ca să hotărâm ce trebue să urmaţi cu dânşii.

Administratorul districtului Ialom. D. G. Matisa.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 58 din 28 August 1848.

XCIX.

Cârm. jud. Ialom. Comisiei târgului Călăraşi.

După legiuiri şi instrucţii, instrumentele comenzii de foc sunt date în dreaptă dispoziţie la Poliţie, căci ea la împrejurări întâmplătoare, urmează a lua ea măsurile ce trebuinţa reclamă, şi fiindcă aici se vede o abatere cu instrumentele acestei comenzi să fie la dânsa, se scrie acei Comisii ca îndată după primirea aceştia să dea în primirea Poliţiei orice obiect privitor la această comandă.

Cârm. Al. Florescu.

Răspunsul Comisiei către Poliţie :

Primindu-se porunca cinst. Cârmuiri poruncitoare ca acele două sacale ce sunt la Comisie, ca să se dea în primirea cinst. Poliţii ; însă din acele două sacale îi lipseşte la una roatele cu totul, fiind nepredate în primirea Comisiei până astăzi de foştii Comisari, ci numai caii cu o saca cu tacâmul ei. Iar pentru cea de lipsă are destule porunci ale cinst. Cârmuiri de a o înfiinţa de la pomeniţii şi până acum rezultatul nu s'a văzut. Iar cât pentru cele în fiinţă Comisia este gata a le preda, de cât numai aşteaptă cinst. răspuns dacă şi are încăperile trebuincioase pentru a lor ţinere, căci în urmă — întorcându-le îndărăt nu le mai primeşte.

Arh. Prim. Dos. 1/1849—50, fila 347 din Septembre 23.

Cârm. jud. Ialom. (către) Comisia târg. Călăraşi.

Sacalele ce până acuma au fost supt îngrijirea Comisiei, acum după punerea la cale a Cârmuirei, dispozând de Poliţia oraşului spre întâmpinarea neprevăzutelor incendii ; ea prin raportul nr...., a făcut cunoscut trebuinţa de a se face o clădire slujitoare în adăpostirea sacalelor şi a cailor de la dânsele, alăturând tot într'o vreme spre acest sfârşit un deviz al căruia cât fiind de lei 135, parale 35, Cârmuirea a supus importanţa acestei nămestii la cunoştinţa cinst. Depart. respectiv, ca să dobândească cuvenita deliberaţie, după care primindu-se acum porunca nr. 10276, se scrie Comisiei ca prin înţelegere cu Poliţia şi cu din ale sale fonduri să desăvârşească expusa lucrare potrivit cu suma de lei 135, parale 35, trecând această sumă în condica cheltuelilor după orânduială.

Cârm. Florescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1849-50, fila 405, nr. 7359 din 10 Noemb. 1850.

C.

Comisia oraşului Călăraşi, nr. 23. Poliţiei acestui târg.

Comisia pofteşte pe Dl Poliţai, ca să binevoiască a face cuviincioasă punere la cale de a se păzi buna orânduială la aprinderea fe-

www.dacoromanica.ro

linarelor ce sunt în piață, după lista ce se trimite cinstitei Poliții, pentru patru felinare.

Cilenul Comisiei Gh. Opran.

Foaie de 4 felinare ce sunt în piața târgului ce se aprind de orășăni.

Felinaru I: Mitu Bibinacu, Radu Cavafu, Gheorghe Silistreanu, Meșterul Vasile, Niculea Ivan, Tănase Cismaru, Marin Băcanu, Pană Casierul, Ștefănescu Cafegiu, Manolache Ivan, Costache Posincincu, Hristea Tutungiu, State Bărbieru, Dinu Ghiorghiu, D. Tănase Dumitriu. Felinaru 2, de sus: Kirkor Tutungiu, Mitu Cavafu, Petre Abagiu, Zamfirache Băcanu, Niculai Băcanu, Stan Moraru, Ovanez Croitoru, Mitu Cojocaru, Cafeneaua lui Chir Ivanciu, Brutăria Năstase, Mardiros Boiangiu, Tudor Cârnățaru, Dobre Cojocaru, Vasile Turmacu, Aron Croitoru. Felinaru 3: Serdar Oprea Gheorghe, Gheorghe Cafegiu, Costache băcănia mare, Isac Ofrim, Ivan Băcanu, Stolnic Cavafu, Chir Ivan sin Vasile, Costea Abagiu, Iacob Ovreiul, Chir Mogârdici Ezim, Chir Costache Zainea, Mitrani Ovreiul, Stancu Cavafu, Pană Cismaru, Stan Băcanu. Felinarul 4: Nedelcu Cârciumaru, Manole Băcanul, Vasile Băcanul, Ianache Cojocaru, Alecu Bărbierul, Stancu Pescaru, Coman Brutarul, Ilie Băcanul, Ioniță Abagiul, Ioniță Dulgherul, Chir Constantin Cavafu, Radu Băcanu, Trandafir Croitoru, Hristea Cojocarul, Tudoraș Bojcuță, Neagu Vergu.

Arh. Prim. Dos. 2/1843, 16 Mai.

CI.

La Cinstita Ocârmuire.

Este cunoscut cinst. Ocârmuiri că iluminarea și ținerea a 6 felinare ale acestui oraș prin contract întemeiat pă porunca cinst. Cârmuiri cu nr. 6036 din 1 Noembrie 1847, au fost date în sarcina dlui Ghiță Păculeanu, carele eri a încetat din viață. Iar banii, contribuția orășanilor pentru aceasta, în sumă de lei 560, căci numitul contraciu ocupa postul de Poliței, avându-i împliniți de pe la orășani pă deplin. Și care bani de și prin raportul nr. 18 din 11 Decembre al acestei Comisii s'au cerut ca după ce se vor împlini să se trimită la Comisie, ca ea să-i dea numitului contraciu, mai vârtos că dintr'ânșii urma să-și oprească Comisia pentru două luni, Noembre și Decembre, ce a îndeplinit ea această trebuință până s'a întărit de către cinstita Ocârmuire, mezatul făcut atunci pentru aceasta. Dar până acum neprimindu-se la Comisie acei bani și cu încetarea din viață a numitului contraciu, amenințându-se a rămânea această trebuință neîndeplinită, Comisia după datorie se roagă plecată Cinst. Ocârmuiri să binevoiască a pune la cale cele de cuviință, atât pentru păzirea condițiilor contractului până la sorocul de 1 Noembre al curgătorului 1848, cât și despăgubirea Comisiei pentru cheltuiala ei pe arătatele două luni.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 35 din 19 Iunie 1848.

www.dacoromanica.ro

CII.

Cârmuitorul Florescu trimite Comisiei copie de pe ordinul Departamentului din lăuntru nr. 10060 din 27 Octombre 1850, cu Regulamentul pentru slugi şi paznicii de noapte. Pentru-ca „slugile, cari intrând la stăpân fără a fi chezăşuiţi şi cunoscuţi pe lângă alte multe netrebnicii, nu de puţine ori au fost săvârşitori şi de jafuri însemnătoare, după cari dosind, nici Stăpânirea n'a putut pune mâna pe dânşii, nici stăpânii lor n'au avut de unde a se despăgubi".

Tot aşa cu străjuitorii de noapte „nu de puţine ori sa întâmplat ca însuşi străjuitorii să ia parte la spargeri de case şi jafuri".

Rezumatul Regulamentului.

Pentru slugi: 1) Toate slugile, de ambe sexe, să fie chezăşuiţi prin Poliţia locală în care scop, să se înfiinţeze la Poliţie câte un „cantor" de plasare. 2) Cantorul va fi om cinstit şi vrednic şi va avea un registru şnuruit în care va trece numele, locul de origine a slugilor, şi numele stăpânilor la cari se bagă. 3) Orice slugă va avea de la cantor un „livrezon" iscălit de Poliţie, pentru care va plăti câte un sfanţ ori de câte ori îşi schimbă stăpânul. Cantorul va avea o sută lei pe lună, plus 10 lei pentru hârtie şi alte cheltueli. Intre slugi nu intră ucenicii de pe la prăvălii şi acest Regulament nu se atinge de Corporaţii. 4) Banii ce se vor încasa, de la nr. 3, vor fi strânşi de Poliţai, se vor scădea cheltuelile şi prisosul va fi trimis Cârmuirei, care va cere deslegare Depart. la sfârşitul anului, de ce trebue să facă cu acest prisos.

Pentru străjuirea de noapte: 1) Străjuirea să se facă cu oameni tocmiţi cu anul şi chezăşuiţi. 2) Numărul lor va fi după întinderea oraşului şi locul de pază îl va hotărâ deputaţii mahalalelor împreună cu Magistratul şi Poliţaiul, şi vor fi câte doi, unul decuseară până la mezul nopţei şi altul până la ziuă. 3) Orăşanii să contribue fiecare după numărul încăperilor ce au cu o sumă, plătită regulat şi adunată de deputatul mahalalei cu care să se plătească simbria paznicilor.

Se scrie Cârmuirei să pună în dată în lucrare cele privitoare la slugi, iar pentru paznici, să facă o împărţire a caselor şi prăvăliilor în trei-patru clase, să fixeze numărul şi simbria paznicilor, şi să vadă ce sumă are de plătit fiecare, după clasa în care figurează).

Şeful Departam. G. G. Filipescu. Şeful Secţiei Steriadi.

Arh. Prim. Dos. 1 1850—51, fila 5, nr. 7387 din 10 Noemb. 1850.

CIII.

Cârm. jud. Ialom., (către) Comisia Călăraşi.

După raportul ce a întâmpinat Cârmuirei din partea Poliţiei acestui târg, în privinţa înfiinţărei unei tobi trebuincioase pentru publicarea prin glasul ei mai cu înlesnire orice însărcinări oficiale, ce i se impun. Supuindu-se la cunoştinţa Cinst. depart. spre cuvenită deslegare sa' primit acum porunca nr. 9951, întru împlinirea căriia i se

www.dacoromanica.ro

scrie a trimite la Cârmuire din fondurile ei 5 galbeni şi jumătate, cu cari să se cumpere zisa tobă.

Cârm. Florescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1849-50, fila 391, nr. 7073 din 29 Oct. 1850.

CIV. (copie)

Logofeţia mare a Dreptăţei. Cinst. Sfat Administrativ.

După alăturata copie din înştiinţarea D.lui Prezidentului judecătoriei judeţului Ialomiţa, va lua cinst. Sfat îndestulare ; pentru care Logofeţia cu cinste face această întrebare : de este primit a se alege deputat la Obştească Adunare dumnealui Stolnicul Lehliu, ce este prezident al acelui judeţ ? Către aceasta, de se va mai întâmpla a se face asemenea alegeri de deputaţi, şi dintre judecătorii după la celelalte judeţe sunt primiţi sau nu ? La care va bine voi cinst. Sfat a înştiinţa Logofeţia.

Marele Logofăt al Dreptăţei, Iordache Golescu.

Rezoluţia : Să se facă răspuns că numai din otcârmuitori nu iartă vremea a se alege deputaţi ; iar dintre prezidenţi pot fi aleşi, căci vor îndeplini datoriile prezidentului cilenii.

Anal. Parl. Vol. 2 pt. I, p. 172. Noembre 2 1831, nr. 1123.

CV.

Prezidentul Tribunalului Ialom., Poliţiei acestui oraş.

Alăturata hotărâre a acestei judecătorii cu nr. 12, se va da prin mijlocul Poliţiei fără zăbavă, în primirea d.lui pitarul Ioan Burdeanu, de aici, în temeiul art. 1 din proectul nr. 18, îndatorindu-l ca pe de o parte să iscălească din josul hotărârei, ziua şi luna primirei, iar pe de alta va lua adeverire de primire, pe care o va trimite în grab la cancelaria prezidenţiei.

Prezident I. Kreţeanu. *I. Hristodorescu.*

Arh. Prim. Dos. 3 1842, nr. 1743 din 25 August 1842.

CVI.

Cinstitei Ocârmuiri a jud. Ialom. Plecată jalbă.

Tocmind cu dumnealui Gheorghiţă Opran, de aici din Călăraşi, a-i face prăvăliile din colţ unde a fost simigeria veche, cu bună învoială a lucra toate zidurile din faţa pământului, păreţii ce se află margini într'o cărămidă, iar peretele din fund într'o jumătate de cărămidă, cât şi calcanul şi despărţitorile din năuntru tot într'o jumătate, cum se vede arătate în contract, ca în soroc de o lună să i le dau gata. Dumnealui făgăduindu-se ca şezând eu, din pricina materialului să-mi plătească după cum face chibzuire neguţătorii cinstitei Comisii, iar eu nefăcând urmările lucrărei să-i plătesc iarăşi asemeni. Dumnealui având trebuinţă din partea negoţului, s'a dus la Brăila lăsând pe fraţii dumnealui, a da ori ce va face trebuinţa. Eu începând

www.dacoromanica.ro

la bina a lucra, din ziua aceia ce m'am legat, am lucrat numai zile trei şi am stat, din care nu vor nimeni să se amestece din cei cari au lăsat. Şi pentru-că soroçul contractului s'a împlinit, plecat rog pe cinst. Ocârmuire, să bine voiască a porunci cele de se cuvine pentru îndreptarea mea. Prea plecată slugă Meşterul Grigore.

Rezoluţia Cârmuirei :

Se recomandează această reclamaţie cinst. Comisii a târgului, să cerceteze şi să facă prin înţelegere cele de cuviinţă spre îndestularea reclamaţiei. Iar mijlocind vre-o împrejurare atingătoare de căderea judecătorească, atunci va face cunoscut Cârmuirei spre a o îndrepta acolo.

p. Cârmuitor I. Ipătescu.

Lucrurile s'au împăcat fără altă urmare.

Arh. Prim. Dos. 2/1846 fila 92, 31 Mai.

CVII.

Cinstitei Cârmuiri a jud. Ialom., Plecată jalbă.

Cu supunere dau în cunoştinţa cinst. Cârmuiri : pentru dumnealor jupân Mitu Cojocaru şi Ianache Cojocaru din acest oraş Călăraşi, că s'au abătut din vechiul obiceiu ce-l aveau în acest oraş Călăraşi. la breasca noastră cojocărească groasă. Cumpărătoarea peilor de miel, care ori cât se strângea, se împărţea frăţeşte, acum vedem că dumnealor amândoi înţelegându-se au tocmit dela măcelari peile, fără a ne face cunoscut şi nouă, şi unde aşteptam ca mai înainte a ne da dreptul nostru după analogie, ne pomenim deodată stusiliţi (?) cu un cuvânt că peile li-au tocmit dumnealor numai pentru sineşi, noi cu totul rămânând fără pei, de n'avem ce mai lucra cu calfele. Se vede că tot din a dumnealor punere la cale a lăsat şi dreptul tăerei meilor de la Paşte şi până la postul Sfinţilor Apostoli, care eram obişnuiţi noi breasla de-i tăiam urmare cu totul împotrivită care au urmat-o dumnealor ca nişte maisteri mai bătrâni ce sunt. De aceia ne rugăm plecaţi cinst. Cârmuiri să bine voiască a se îndatora numiţii a ne da dreptul precum sa' urmat şi până acum, conformându-se ca şi în viitor să se urmeze tot aceleaşi obiceiuri, atât cu tăerea meilor, cât şi cu împărţirea peilor. — Ai cinst. Cârmuiri, supuşi : Năstase Niculae Cojocaru, Dumitru Cojocaru, Costache Cojocaru, Stoian Cojocaru, Teodoru Cojocaru.

Rezoluţia :

Cinstita Comisie a târgului va aduce la cunoştinţa Cârmuirei, cari sunt temeiurile neguţătorilor după orânduiala meşteşugului a pricinei de cuviinţă.

Cârm. Grădişteanu. — Secretar Poenaru.

Arh. Prmi. Dos. 2/1846, fila 96, Iulie 4.

CVIII.

Cinstitei Ocârm. a jud. Ialom. — Plecată jalbă.

Invoindu-mă cu Dl. Chir Costache, arendaşul moşiei Tonea, din

www.dacoromanica.ro

preună cu neguțătorul cumpărător anume Dumitro, a-i ciurui o sumă de grâu după cum se obișnuește și la alți neguțători, cu învoiala chila nouă 70, luându-mă dumnealui merg cu căruța, ducându-mă la Tonea, cu cuvânt că au venit vorba de la arendaș, ca să ciuruim, m'am sculat și am mers și după sosirea mea acolo am început a ciurui, aflându-mă în lucrare au sosit și arendașul și lucrând a doua zi, astăzi mă pomenesc cu porunca cinst. Ocârmuiri, că sunt chemat aici, pentru ce nu știu. De aceia rog plecat pe cinst. Ocârmuire ca luând în băgare de seamă paguba ce mi se pricinuește cu aducerea mea aici și cu zăbava ce am avut acolo, să îndatorască pe numiții a mă despăgubi, ca nu mult să rămân răbdător... Prea plecat Constantin Gheorghiu.

Arh. Prim. 1846, 25 Octombre.

CIX.

Cinstitei Cârm. a jud. Ialom. — Plecată jalbă.

Câtă vreme s'a aflat dumnealui Vistierul Stoian, epistat la această moșie a târgului Călărași și până la desființarea dumnealui din moșie, am vândut vin și rachiu la cârciuma dumnealui de la han, cu carele am desfăcut socotelile, de cât, au rămas oareși-ce nedesfăcut dintr'ânsa, care se vede în condica dumnealui supt iscălitura-și, care socoteală i-am cerut încă de atunci a mi-o desface și mi-au răspuns că nu se înlesnește. Apoi acum mă văz apucat cu niște socoteli ne fiind potrivit condicei și iscăliturei dumnealui, care până acum nu s'au urmat de nici un arendaș, și fiind-că pe a dumnealui socoteală nu sunt mulțumit — plecat mă rog cinst. Cârmuiri să bine voiască a ne orândui la Comisie față fiind și alți doi trei neguțători cinstiți și ajunși de minte, a ne da socotelile din trecut, după condică, prinzându-mi-se și mie în seamă ori ce am răspuns. Și după găsirea cu cale, rămân mulțumit. Plecat slugă Costache Dănescu.

Revoluția : Comisia să cerceteze.

Ocarm.Grădișteanu.

Arh. Prim. Dos. 2/1846—47, fila 28 din Ianuar 21 1847.

CX.

Cinstitei Comisii magistrată.

Asupra lui Nicolae Anghelidis neguțătorul de aici, ivindu-se reclamație din partea lui Gheorghe Misirliu, pentru o sumă de bani ce i-ar fi dat ca să-i strângă producte, care reclamație cu rezoluția cinst. Cârmuiri, nr. 263, îndreptându-se poliției, după silințele întrebuințate de dânsa ca să mulțumească și pe o parte și pe alta, n'a stat în putință, rămânând numai ca fiecare în parte să aleagă câțiva din neguțători și să le hotărască această pricină, ca una de fire comercială, această cercetare după drept cuvânt urmând a se face în presusvia cinst. Comisii, i se face cunoscut.

Poliței Păculeanu.

Arh. Prim. Dos. 2 1847, fila 38, Marte 18.

www.dacoromanica.ro

CXI.

Cârm. jud. Ialom., Cinstitei Comisii a târg. Călăraşi.

Neguţătorul de aici, Dimitrie Anghelidi, în urma înfăţişărei ce a avut la Cârmuire cu datorul său Hristea Costea de la Bejgani, pentru mai multe condee de bani pretendate de jăluitorul Anghelidi, de la pârâtul datornic, din cumpărătoare de producte în mai multe rânduri, ca dragoman al lui Anghelidi, atât după bilanţele de socoteli, cât şi după catastih, un zapis, ce toate se păstrează de Anghelidi, nu s'a putut da hotărâre din pricina nepotrivirei cuvintelor propuse de amândouă părţile, într'aceasta ; şi urmând ca să se cerceteze toate aceste hârtii de isnoavă, după regulile şi obiceiurile neguţătoreşti, să însărcinează cinst. Comisie, printr'aceasta, ca în complectul ei, faţă şi cu alţi neguţători destoinici de asemeni socoteli, să cerceteze aceste de dosolipsii (?) dintre dânşii, şi de rezultatul ce se va descoperi pentru adevărata sumă de datorie, alcătuind deosebit chitanţ iscălit de amândoi prigonitorii şi de cinst. Comisie cu cei chemaţi neguţători, să-l întoarcă Cârmuirei cu raportul cercetărei, spre a se face punere la cale.

Cârmuitor M. Grădişteanu.

Comisia comunică, cu nr. 89 :

Intrând Comisia în desbaterea socotelilor dintre Dimitrie Anghelidi şi Hristea Costea dragomanul, şi pentru-că tăgăduirile întâmpinate din partea impricinaţilor, Comisia având trebuinţă de oare carî dovezi, li s'au mărginit impricinaţilor grabnică sorocire a veni cu dovezile ce au arătat fiecare că are ; în urma căriia Hristea n'a lipsit a se arăta la vreme, iar Dimitrie Anghelidis ne arătându-se nici însăşi, nici vr'un imputernicit din parte-i ; ar pentru că Hristea adaugă plângere că averea-i stă sechestrată de către numitul său protivnic, Comisia se găseşte datoare a supune cunoştinţei cinst. Cârmuiri această imprejurare spre cuvenită punere la cale.

Cârmuirea răspunde la 7 Oct. 1847 :

De vreme ce Dimitrie Anghelidis nu s'a arătat la dânsa (la Comisie) cu cerutele dovezi asupra arătatei prigoniri se scrie Comisiei a lăsa pe prigonitorul lui anume Hristea Costea dragomanul, nesupărat.

Cârmuitor M. Grădişteanu. — Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 97, nr. 5268 din 7 Octombre.

CXII.

Cârmuirea trimite copie de pe porunca nr. 6503 a cinst. Depart. din lăuntru, dela 13 Noembre 1842 :

Luând acest Departament în băgare de seamă că unele din Magistraturi nu trimet regulat la sfârşitul fiecărei luni listele cheltuelilor ţinerei arestanţilor la închisoarea Poliţiei locale ş că suma banilor ce pe alocurea se însemnează că s'au adunat din lucrul acelor arestaţi, este foarte neînsemnătoare şi în necorespundere cu rezultatul ce pre-

www.dacoromanica.ro

tinde Stăpânirea, ca din asemenea sumă să acopere ținerea lor, de aceia trebue să se păstreze următoarele reguli : 1) Din casa orășănescului Sfat să se îndestuleze numai acei arestați de judecători sau dregători administrativi. 2) Toți arestații să lucreze la particularii din oraș, sub pază, ca din plata ce vor primi să ajute la casa Magistratului, și să economisească cheltuiala cu hrana din ziua în care lucrează. 3) Nici odată Poliția să nu dea arestații la lucru până nu va anunța pe Magistrat de cați anume dă și cu ce plată. 4) In hotărârea judecătorilor să se treacă și despăgubirea în bani a Magistratului, pentru întreținerea arestanților, aceasta în urma înțelegerei cu Depart. Dreptății.

Copie scrisă de Scarlat Doicescu.

La 4 Ianuar 1843, cu nr. 28, Ocârmuirea face cunoscut că porunca de mai sus se desființează, rămânând ca hrana arestanților să fie ca și mai înainte asupra Poliției, care va cere plata Comisiei și aceasta va înainta conturi la Logofeția Dreptății.

Arh. Prim. Dos. 2/1842—43, nr. 5996 din 13 Noembre 1842.

CXIII.

La 16 Ianuar 1836, polcovnicul Grigore Poenaru trimite Eforiei următorul raport :

Plecat dau în cunoștința Cinst. Epitropii că eu aflându-mă doritor a pururea, pentru înbunătățirea și înfrumusețarea orașului Călărași, încă de mai înainte până a nu intra în arenda acestei moșii, am văzut că cuviința cere, ca precum la toate capitalele județelor se află școli începătoare pentru înaintarea tinerimei române. M-am simțit și eu silit de un patriotism firesc că nu-i este de lipsă a se înființa și într'acest oraș. Și cu venirea la Călărași a Măriei Sale luminatului nostru protector, m-am îndemnat și i-am dat un raport spre a se slobozi luminată poruncă către dumnealui Otcârmuitorul local, a ni se înlesni ajutoarele cuvenite, cum și a se slobozi și trebuincioșii bani pentru a ei săvârșire. Și prea bunul nostru părinte fiind pătruns de dulcele patriotism, îndată ni s'au și slobozit arătatele mijloace, cum și trebuincioșii bani, printr'acăror înlesnire și a mea silință, s'au ajuns la desăvârșire această clădire. De care acest oraș era lipsit înaintea slobozirei luminatelor porunci ale Măriei Sale. Și acum să află înpodobit și acest orășel cu zidirea școalei naționale. Dar din nenorocire, tocmai în ziua sosirei Măriei Sale într'această capitală, s'a întâmplat ca și Sft. Lăcaș al Domnului să se dărâme, și trebuința negreșit cerea, ca și pentru aceasta să mă înfățișez cu arătare la prea bunul și obștescul nostru Părinte. Pentru care și de aceasta n'am lipsit a-i cere luminate ajutoare. Și atunci îndată luminatul nostru Protector, nepregetând și nelăsând măcar un minut să treacă, au mers cu toată suita Măriei Sale la biserică ; am zis prea bunului nostru obștesc Părinte, îndemnat de sfânta cuviință de a ajuta pe ori cine la vreme de neputință, și a se reînnoi sfântul Lăcaș. Îndată au și descoperit prin mila protecsiei Sale, ruble 6.000 în asignație, ce au fost

www.dacoromanica.ro

dăruiți spre înfrumusețarea acestei biserici de doamna general rusă, mumă a răposatului general Prozorowschi, ce este îngropat la această sfântă biserică. Dar fiind-că numai cu acești bani nu să poate reînnoi sfântul Lăcaș, am făcut și această condică cu o îndreptare cucernică către toți pravoslavnicii creștini ce vor voi să ajute la reînființarea sfintei biserici, rugând plecat și pe sfânta mitropolie a slobozi o sfântă poruncă atingătoare tot într'această pricină, că ni-au și bucurat cu a ei slobozire. Acum dar fiindcă eu am nespusă râvnă pentru înfrumusețarea acestui oraș, și mai vârtos pentru înființarea sfintei biserici, m'am însărcinat ca cu multe de la mine ajutoare și sudori vărsate din parte-mi și cu aceia ce se vor înfățișa de la pravoslavnicii iubitori de podoabe sfântului Lăcaș, cum și acele 6.000 de ruble ce mi se vor slobozi de cinst. marea Logofeție a bisericeștilor, unde acum se află sub păstrare, socotesc că în viitoarea primăvară să încep lucrarea, căci este și păcat a lăsa pe locuitori fără biserică. Așa dar, fiind-că am luat multe din materialuri și stau grămădite în curtea bisericei și am tocmit și cărămidari, de aceia va bine voi cinstita Epitropie a face cunoscut unde se cuvine, a scoate cinstită poruncă și a se trimite către dumnealui Comandirul străjuitor al marginei, ca să am voe a lua lemnele trebuincioase din ostroavele Statului, pentru arsul acelor cărămizi, fiind Dunărea acum înghețată. Precum și osebită poruncă către cinst. Ocârmuire locală a-mi înlesni ceva cară cu plată de progon, pentru căratul acestor lemne. Iar acum fiind-că m-am îndepărtat din arenda acestei moșii, plecat cer de la cinstita Epitropie, a se face cunoscut noului arendaș, ca să fiu slobod ca să fac cărămida pentru zidirea sfântului Lăcaș, fără să fiu supărat de vre-o cerere atât din partea arendașului, cât și din partea cinst. Epitropii. Și tot de o dată mai rog pe cinst. Epitropie, ca să facă o punere la cale atât pentru primirea banilor, a 6.000 de ruble, cum și o cinstită poruncă de unde se va cuveni, către cinst. Ocârmuitor local, a-mi mijloci oare cari ajutoare, fără paguba locuitorilor, căci, când nu mi se va împlini și acest mic ajutor din partea cinst. Epitropii, atunci voi fi scârbit și depărtat de ajutoarele și sudorile ce din suflet voesc a le vărsa pentru reînoirea sfintei biserici.

Grigore Poenaru.

Act. Eforiei. Dos. 2/1831, 16 Februar 1836, fila 124.

Epitropia Colței trimite acest raport Eforiei spitalelor, la 16 Februar 1836 :

Cinst. Eforii a spitalelor.

Cu cinste și cu plecăciune arăt cinst. Eforii, că sfânta biserică ce au fost la Călărași, ce este a acestui spital, din pricina cutremurului ce s'a întâmplat în anii trecuți, au crăpat zidurile, și au căzut cu totul la pământ, rămânând locuitorii fără biserică. Acum s'au găsit unul polcovnicul Grigorè Poenaru, ce se află șezător acolo, care din râvna creștinătății voește a lua această însărcinare cu săvârșirea facerei acestei biserici din temelie de zid. Și fiind-că prin raportul ce a făcut către această Epitropie, scris de la 16 ale următorului Ghenarie cu

www.dacoromanica.ro

nr. 1, dupe care se alătură copie, spre a se vedea ajutorințele ce cere ca să poată aduce la îndeplinire facerea sfintei biserici. De aceia cu cinste și plecăciune, se dă în cunoștință.

Epitropul spitalului Colțea . . . .

Rezoluția :

Acest raport în copie să-l trimită la Logofeția trebilor bisericești.

Marele Logofăt al trebilor bisericești răspunde la 4 Marte :

...la 1833, Exc. Sa D. General Leitenant Dimitrie..., a adresat o scrisoare către Dl Logofăt Barbu Știrbei, ce se afla atunci ministru al trebilor bisericești, prin care zice că, vară-sa prințesa Prosorowschi, sora răposatului general Prosorowschi, ce este îngropat la biserica din Călărași, i-au scris Exc. Sale, că dorește a ajutora din parte-i la clădirea din nou a aceștii biserici, cu șase mii ruble, dacă vor voi enoriașii, să se îndeletnicească cu această lucrare.

Arh. Eforiei. Dos. 2/1831, 16 Februar și 4 Marte 1836, fial 124, nr. 574.

CXIV.

Departam. din lăuntru. Comisiei târgului Călărași.

Pentru cărțile ce după punerile la cale făcute în anii trecuți se află cumpărate cu banii din fondurile casei orășănești, și depuse în biblioteca școalei de acolo, spre a sluji întru învățătura tinerimei din partea locului, Depart. scrie Comisiei a face cele următoare : 1) Să alcătuiască fără întârziere o condicuță în care să se treacă cu deslușire anume numărul și titlul tuturor cărților pe cari predându-le profesorului subt iscălitură, să trimită și Departamentului copie după numita listă adeverită după orânduială. 2) Ori-ce cărți se vor mai cumpăra și de aici înainte să se treacă și acelea în zisa condicuță tot după chipul formalităților vorbite mai sus. 3) La cea după vreme schimbare a profesorului să ingrijească Comisia a lua astfel de încredințare de primirea acestor cărți de la urmașul său, tot în prezisa condicuță adăugându-se că cumpărătoarea unor asemenea cărți pe viitorime să se urmeze prin alegerea profesorului care va prefera pe ce'e mai trebuincioase învățăturei copiilor.

p. marele Vornic, N. Golescu

Arh. Prim. Dos. 2/1843, fila 103, nr. 2245 din 24 Sept. 1843.

CXV.

Cârm. jud. Ialom. (către) Cinst. Comisie a târg. Călărași.

Starea de astăzi a încăperilor școalei normale din acest oraș fiind așa de dărăpănată în cât este neapărată trebuință a se meremetisi ca să se poată urma și de acum înainte regulat cursul învățăturilor într'ânsa. Cârmuirea recomandează Cinst. Comisii această trebuință orășănească ca dumnealor Cileni să meargă îndată la școală să observeze cu scumpătate trebuința ce este de reparații încăperilor și obiectelor dintr'ânsa și întocmind listă cu deslușire cu amăruntul de

www.dacoromanica.ro

cheltuială ce cu economie ar fi de ajuns ca să readucă şcoala în stare bună, să o trimită Cârmuirei cu raport, dând şi a sa părere, cu dân ce anume fonduri ar fi mai potrivit a se urma punerea în lucrare şi săvârşirea spre cele de cuviinţă.

p. Cârmuitor Ipătescu.

Răspunsul: In urmarea poruncei cinst. Cârmuiri nr. 1748, mergând subtiscăliţii la şcoala normală din acest oraş, şi făcând o măruntă băgare de seamă de cele ce am văzut, de trebuinţă, făcând însemnare în dosul aceştia, cu preţul ce se crede a se putea înfiinţa fişce care lucru anume după o chibzuire făcută de faţă cu persoanele ce au cunoştinţă de asemenea lucrări. Plecat se supune cunoştinţei Cârmuiri cele de cuviinţă.

Listă pentru lucrările trebuincioase şcoalei normale:

1) Portret al Măriei Sale cu cercevele poleite şi gemuit, lei 126. 2) Sobe nemţeşti, una mai mică şi alta mai mare cu stâlpi şi cu coşurile lor, lei 320. 2) Opt bănci noi, lucrate tâmplăreşte cu telegraf, văpsite, lei 615. 4) Despărţire în curte de scânduri pentru păstrarea lemnelor de foc, lei 75. 5) 19 ochiuri de geamuri, câte lei 2, lei 38. 6) 4 cercevele noi lei 51. 7) Legatul unei harte geografice în 4 bucăţi, lei 11. 8) 2 portrete banilor Barbu Ştirbei, lei 11. 9) Trei tablouri ale lui Mihai Viteazul, lei 65. 10) Cercevele gemuite pentru aceste portrete lustruite, lei 50. 11) lei 105 preţul publicărei „A două cuvinte" la întronarea Măriei Sale, plătiţi de către dl. profesor, 105. 12) Trei mii olane pentru prefacerea învelitoarei şcoalei, lei 114. 13) 60 grinzi groase oable pentru taraci de apărarea surpărei malului şcoalei de apă câte 4 lei, lei 240. 14) Lucrul despărţirei, învelitoarei, şi taracilor de mai sus, cu cue şi piroane lei 170.

Arh. Prim. Dos. 2/1847, fila 48, 49. 16 April 1847.

CXVI.

Cinst. dlui Cârmuitor jud. Ialom. Plecată jalbă.

Eu prea plecată slujnica D.voastră, sunt de fel din acest oraş Călăraşi, şi am luat în căsătorie pe un Bonesu dascalul de franţozeşc şi alte limbi, trăind în căsătorie cu numitul vre-o câţiva ani, apoi din a mea nenorocire, şi-a dat obştescul sfârşit la trecutul Ghenarie, rămânând văduvă cu patru copii mici...

Maria soţia răposatului Bonesu.

Arh. Prim. Dos 1848, 8 Marte.

CXVII.

Dreptate, Frăţie. Dlor membri ai Comisiei Târg. Călăraşi.

Sunteţi invitaţi dlor Comisari ca să primiţi cu aceasta de la dl Poliţai, toate rămasurile răposatului profesor Dorode pe care le veţi ţinea în păstrare bună, având în vedere însă că sunteţi răspunzători de dânsele.

Salutare şi frăţie. Adtrator al jud. Ialom. D. Matisa.

Arh. Prim. Dos. 1 1848, fila 60, nr. 4903, din 31 August 1848.

www.dacoromanica.ro

CXVIII.

Cârm. jud. Ialom. Comisiei târg. Călăraşi.

Cu mirare a văzut Cârmuirea arătarea ce face acea Comisie prin raportul nr... că şcoala normală din acest oraş s'a dărâmat şi multe din obiectele slujitoare la a ei construcţie precum şi la împrejmuire s'au fîrosit, asupra cărei împrejurări Cârmuirea se grăbeşte a răspunde acei Comisii, că pentru ţinerea ei în bună stare sunt date o mulţime de porunci, atât oficiale cât şi prin graiu Domnilor Mădulari a avea o de a proape şi neadormită privighere şi îngrijire a nu se sîmînti nimic din câte compun şcoala, şi după cuviinţă, ca nişte orăşăni aleşi de obşte, trebuia a se interesa cu deosebire de acel obiect privitor la un folos comun, iar nu să petreacă într'o indiferenţă neaşteptată. De aceia după tot dreptul cuvânt sunt răspunzători Mădularii ei şi cu nici un chip nu se pot apăra de acea răspundere, pentru care Cârmuirea îi scrie a repara şi înfiinţa la loc ori ce lucru derăpănat şi stricat la şcoală aducând-o în acea bună şi întreagă stare, precum vi s'au dat în primire de foştii Comisari.

Cârm. Al. Florescu.

Arh. Prim. Dos. 1 1849—50, fila 367. 14 Octombre 1850.

CXIX.

La Cârmuire.

Nevăzându-se înapoiate nici până acum cărţile aflate la dl Costache Maltezeanu, şi pe care la plecarea-i din acest oraş la Bucureşti, n'au lipsit a le cere Comisia, şi chiar prin raport cu nr. 72, din 24 Februar trecut. Se aduce şi printr'aceasta repetitoare rugăciune cinst. Cârmuiri, să bine voiască a pune la cale cele ce va bine chibzui pentru a lor predare de către numitul Poenaru.

Arh. Prim. Dos. 3/1852, fila 57, 25 August 1852, nr. 153.

CXX.

Ocârm. jud. Ialom. Comisiei târgului.

Prin porunca Cinstitei mari Dvornicii cu nr. 270, făcându-se cunoscut venirea aici la Călăraşi al escadronului... de cavalerie, şi din care escadron urmând a încfartirui aici 50 de cai cu 50 de oameni, pentru aceiaş trebuinţă încăperea ce se află rămasă de la Ruşi, precum şi cazarma care urmând a se drege, se îndatorează acum Comisia, căutând meşteri dulgheri şi zidari, pe de o parte să se alcătuiască listă de cheltuială ce ar putea merge la un asemenea meremet, şi să o trimită la Ocârmuire, iar pe de alta să se pue numai de cât dregerea în lucrare.

Cârm. Ioan Grădişteanu.

Arh. Prim. Dos. 8/1837, Ghenarie 27.

CXXI.

Cârmuirea jud. Ialom. Comisiei şi Poliţiei acestui oraş.

D. Comandir al ferpostului... căruia-i este încredinţată paza gra-

www.dacoromanica.ro

niței acestui punct, prin hârtia cu nr. 113, vesteste Cârmuirea că astăzi este să sosească și urmează a se da în cfartiruire 94 de cinuri de jos. Se scrie Comisiei ca împreună cu Poliția să-i orânduiască la gazde cu bună chibzuire ca nu în urmă să primească Cârmuirea reclamații. Și pentru a lor îndestulare pentru 2—3 zile să urmeze după cum și altă dată, cerând plata pe dată de la D. Comandir.

Cârm. Rahtivan.

Arh. Prim. Dos. 1841, Mai 27.

CXXII.

Cârmuirea jud. Ialom. Comisiei acestui târg Călărași.

La raportul acelei Comisii cu nr. 21, se răspunde ca să urmeze articolului al 19.lea al proectului orășănesc la cele numai ce se atinge de căderile ei; iar Poliția fiind-că aici nu este Magistrat urmează neapărat ca la vreme de trebuință să dea cu bună rânduială cfartiruiri precum s'a urmat și până acum, aceasta drept răspuns la numerarisitul raport.

Cârm. Rahtivan.

Arh. Prim. Dos. 1841, 13 Mai, nr. 1478.

CXXIII.

Ocârm. jud. Ialom. Comisiei târg. Călărași.

D. Hagi Tănascu Zoncovici contraciul cazarmei de aici, prin hârtia sa nr. 75, face cunoscut Cârmuirei că lucrarea-i luând sfârșit și urmează a se lua deasupră-i, după care se scrie dumnealor Cileni ai Comisiei, ca din preună cu neguțători orășăni și cei vechi Cileni să meargă a o vedea, dacă s'a săvârșit această cazarmă după toată cuviința și să raportuiască în grab spre cuviincioasă punere la cale.

Cârm. K. Filipescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1842—43. Nr. 6253 din 28 Noembre 1842.

CXXIV.

Cârm. jud. Ialom. (către) Comisia târgului Călărași.

Noua cazarmă clădită de contraciul Hagi Tănase Ţoncovici, urmând a se preda în primirea dlui Comandir, al acestui punct Călărași, cât mai în grab, Cârmuirea a scris numitului contraciu ce lipsește de aici ca să vie neîntârziat și întorcând răspuns că nu poate veni acum, după cele ce adaugă, să scrie Comisiei să desăvârșească toate cele de lipsă la pomenita cazarmă și luând-o în primire D. Comandir Lăzoreanu, să raportuiască negreșit până în două zile de urmare întocmai, trimițând cuvenită cfitanță a primitorului, arătând și suma banilor cheltuiți spre împlinirea lor de la contraciu.

Cârmuitor. Manu.

Arh. Prim. Dos. 2/1843, f. 121, nr. 5932 Octombre 12.

CXXV.

Cârm. jud. Ialom. (către) Cinst. Comisie a târg. Călărași.

Cârmuirea supuind la cunoștința cinst. Depart. reclamația locui-

www.dacoromanica.ro

torilor acestui târg, ce s'au văzut alăturată pe lângă raportul Cinst. Comisii cu nr. 41, a primit poruncă cu nr. 391 după care răspunzându-se Cinst. Comisii, i să scrie ca să dea în cunoștința tuturor locuitorilor că această cfartirdire s'a urmat penttu puțină vreme, după neapărată trebuință ce au mijlocit; însă să se înțeleagă Cinst. Departament cu Cinst. Dejurtfie, ca să chibzuiască cât mai în grabă și să pue în reparație cazarma, spre a se ridica această sarcină de asupra numiților, prin întoarcerea cinurilor de jos în locuința nouă.

p. Ocârm. secretar Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 17. Nr. 812, din 19 Februar 1848.

CXXVI.

Comandirul Punctului Călărași. Comisiei târg. Călărași.

La trecerea în vizitație D. Polcovnic și Cavaler Iacov, inspectorul granițelor, mi-au poruncit a cere știință de la acea Comisie, cu ce împrejurare s'au dat fosta cazarmă de infanterie, de s'au făcut moară și cu ce deslegare. De aceia este rugată Cinst. Comisie să bine voiască a împărtăși pe Punct, cu această știință, spre a se face cunoscut d.lui Inspector.

Gr. Paraschivescu. Nr. 100 din 2 8April 1851.

Răspunsul Comisiei :

Să i să răspunză că nici Comisia nu cunoaște pe ce temei s'a întemeiat Dl Păltineanu Ioan de a stricat cazarma și a făcut moară. Pentru acestea Comisia a făcut cunoscut Cârmuirei prin două rapoarte și un răspuns n'a primit până acum. Acestea sunt științele ce are Comisia.

Arh. Prim. Dos. 1/1850—51, fila 75.

CXXVII.

Cârm. jud. Ialom. Comisiei Călărași.

Dl praporcic Burileanu, prin hârtia cu nr. 89, cere a i se preda atât grajdul turcesc, cât și încăperile ce se ocupă de cavalerie, bine curățate, fiind trebuincioase pentru prinderea remontului adus din Rosia. Intru determinarea căria, Cârmuirea scrie acei Comisii, ca să predea în primirea dlui Burileanu, ori câte din acele încăperi îi vor fi trebuincioase, bine curățate, așa precum li-a primit de la dl căpitan Gică.

Cârm. I. F. Lenș.

Praporcicul Burileanu dă o adeverință că a primit :

O odae cu cantileria în cazarmă, la care se află numai șase giamuri, am primit-o în desăvârșită proastă stare ; asemenea și un grajd iarăși în stare proastă, adică desvelit, dezlipit, fără esle și fără ferestre, l'am primit asemenea în stare proastă, pentru care am dat această dovadă.

Prap. Burileanu.

Dos. 2. comun cu 1/1850—51; nr. 35 și 4812 din 17 Iulie 1851.

www.dacoromanica.ro

CXXVIII. v

La Ocârmuire.

Plecat supun la cunoştinţa Cinst. Ocârmuiri, fiindcă la mulţi din orăşani, cari li-au murit vita din acele ce s'au bolnăvit de brâncă, li-au aruncat pân prejurul oraşului şi face o putoare osebită, de aceia se bolnăvesc şi vitele sănătoase. De aceia plecat se face cunoscut Cinst. Ocârmuiri, spre a face cele de cuviinţă.

Arh. Prim. Dos. 2/1843 din 15 Iulie 1843.

CXXIX.

Cinstitei Cârmuiri a jud. Ialom., plecată arătare.

Cunoaşte prea bine această Cârmuire că, casele mele de aici din Călăraşi, li-am avut închiriate pentru spital veneric.

Şi pentru-că cinst. Comisie Magistrală nu mi li-au dat în primire la împlinirea sorocului în starea ce eu li-am fost dat, ci lipsă nişte geamuri şi altele şi porţile, pentru care mă rog plecată cinst. Cârmuiri, să bine voiască a îndatora pe pomenita Comisie ca să facă toate cele ce acum lipsesc, după coprinderea contractului ce era dat pentru aceste case, căci eu în mai multe rânduri am tot zis dumnealor Comisarilor, şi văz că nu vor să facă nici o urmare întru aceasta.

Plecată Catinca Urziceanca de aici.

Rezoluţia : Se recomandă această jalbă Cinst. Comisii a târg. Călăraşi, ca să facă jăluitoarei îndestularea cuviincioasă, iar fiind vre-o împrejurare va cere deslegare.

Cârm. M. Grădişteanu. Secretar Ipătescu.

Arh. Prim. Dos. 2/1846, fila 71, nr. 550. April 29 1846.

CXXX.

Cinstitei Comisii acestui târg Călăraşi.

Subt iscăliţii roagă Cinst. Comisie ca să bine voiască a întări atestatul felcerului acestui judeţ, spre a-şi avea temei, pe care il dăm supt ale noastre iscăliturі.

Petrache Rădulescu, Ilie Popescu, Gh. Opran, Gh. Zaharia, Ioan Vasiliu, Vasile Târpan, Dobre Negulescu, Gh. Dimitrescu, K. Ioan, Ioan Constantinescu, Hristea Negulescu, P. Stănescu, Hagi Tănase Ţoncovici, Manolachi Ivanciu, şi alţii.

Rezoluţia : S'a adeverit cu nr. 38. Ghenarie 30, 1848.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 14.

CXXXI.

Dreptate, Frăţie. Dlor Membri ai Comisiei locale de aici.

După înţelegerea luată cu Onor. Comitet al carantinelor, pentru a se aşaza într'acest oraş o moaşă dintr'acelea cu diplomă şi cu o mai bună ştiinţă spre a nu pătimi locuitorii la vreme de neapărată trebuinţă, supiscălitul invită pe Dvoastră, ca să-mi daţi ştiinţă ce fon-

www.dacoromanica.ro

duri are casa Comisiei şi de poate ţine moaşă cu leafă aceia ce primesc şi celelalte ale oraşelor, ca să se facă şi din parte-mi cunoscut Onor. Comitet, potrivit adresului ce am primit cu nr. 3002.

Salutare şi frăţie, p. Adtrator districtului Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, nr. 4988 din 2 Sept. 1848.

CXXXII.

Cârmuirea jud. Ialom. Cinst. Comisii a târgului Călăraşi.

Incăperile şcoalei normale dintr'acest târg, după punerea la cale făcută şi stăruitoare a dlui Comandir trupei de oştiri otomanicesc, hotărându-se a se aşeza spital, Cârmuirea a şi indreptat poftire dlui profesor a-şi ridica calabalâcurile împreună cu toate celelalte obiecte şi a le trece în casele dlui Ştefan Poenaru ce s'a chibzuit încăpătoare pentru urmarea cursurilor învăţăturilor într'ânsele, pentru care să şi scrie acei Comisii a le închiria nezăbovit pentru zisul sfârşit şi a face cunoscut şi Cârmuirei preţul închirierei pe curs de şase luni.

Cârm. M. Rahtivan. Secret. Paraschivescu.

Răspunsul Comisiei : Casele dlui St. Poenaru pentru care prin porunca Cinst. Cârmuiri, să cere a se închiria de urmarea cursului învăţăturei şcolariceşti într'ânsele, fiind ocupate şi acelea de cfartiruirea unora din ostaşii otomani, nu s'a putut face urmarea poruncită. De care după datorie plecat să face cunoscut spre cele de cuviinţă.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 77, nr. 298, din 8 Octombre 1848.

CXXXIII.

Cârm. jud. Ialom. Comisiei Călăraşi.

Dorind Cârmuirea a cunoaşte câte mobile şi obiecte din cele înfiinţate în 1843 pentru trebuinţa spitalului veneric din acest oraş, mai există şi în ce stare, se scrie Comisiei cu cea întâi expediţie, formân o lămurită listă de toate acele lucruri, să o supue Cârmuirei, ca şi de dânsa să se îndrepteze Cinst. Departam. din lăuntru după porunca nr. 1722.

Cârm. Al. Florescu. Nr. 1437 din 24 Februar 1851.

Răspunsul Comisiei : In temeiul poruncei Cinst. Cârmuiri cu nr. 1437, Comisia observând toate delile Comisiei câte se află în fiinţă, ca să poată lua o bună ştiinţă supt a cui păstrare s'au dat acele mobile şi obiecte ale spitalului veneric în anul 1843, nu s'a găsit nici o lucrare ; în anul 1844 nu se află nici o delă, de cât s'a găsit o poruncă către Comisie în anul 1845, Sept. 27, cu nr. 6004, care îndatorează pe foştii Comisari pe acea vreme, ca să le pue la un loc supt păstrarea cuiva. Pe această vreme s'a dovedit de Comisar Minea Ioan, supt a cărui îngrijire se găseşte dat. Dar fiind-că în hârtiile Comisiei nu se găseşte vre-o listă de câte obiecte ar fi având acel spital la înfiinţarea lui, iar dacă Cinst. Cârmuire are o asemenea listă de cele ce au avut, să bine voiască a o trimite Comisiei ca şi dânsa să poată a supune pe cei cari sunt datori a le preda în fiinţă după cum li-au primit.

Arh. Prim. Dos. 2 1851, fila 51, 54.

www.dacoromanica.ro

CXXXIV.

19 Februar 1852.

Adunându-ne astăzi la Cinst. Cârmuire Ialomița, după ce am luat în vedere „jurnalu" cinst. Sfat Ad.tiv extraordinar, încheiat anul trecut 1851 și aprobat de Măria Sa prea înălțatul nostru Domn, prin luminatul ofis cu nr. 27 de la 11 Ianuarie trecut trimis la Cârmuire pe lângă porunca Cinst. Depart. din lăuntru cu nr. 1352 de la 8 Februar, și chibzuindu-ne împreună pentru grabnica înființare a spitalului veneric, ce se destinează pe seama acestui județ, hotărâm cele următoare: 1) Fiind-că după încredințarea Mădularilor Comisiei magistrale, casa Comisiei este în lipsă de fonduri și prin urmare nu are de unde a se lua banii trebuincioși pentru înființarea obiectelor prevăzute în lsta trimisă de Cinst. Depart., în sumă de lei 1476, parale 20, se încuviințează a se lua cu chip de împrumut din casa Cinst. Cârmuiri, aratata sumă, până se vor aduna banii din cei ce se destinează a se ridica de prin cutiile satelor pentru această trebuință, despre care se va face cuvenită punere la cale de D. Cârmuitor și se vor da Comisiei a se întrebuința în înființarea obiectelor, ținându-se de dânsa socoteală exactă și aducându-se dovezi, pentru ori ce sumă s'ar cheltui dintr'ânșii. 2) Fiindcă de la spitalul ce a fost în acest județ anii trecuți, pentru trebuința oștirei rusești și otomane, n'a rămas nici un fel de obiect, osebit numai de cele ce au rămas din cele înființate pentru asemenea vremelnic spital veneric ce a fost în acest județ în anii 1844, 1845 și 1846, și cari după deslușirea luată de la Cârmuire cu nr. 76 anul 1851, se văd azi, însă:

un cazan cu două toarte de aramă ca de trei vedre apă,

1 una bae mare legată în cercuri de fer,

2 două băi mici de picioare, legate iarăși cu cercuri de fier,

7 șapte paturi și un hârdău dogit, și toate aceste lucruri sunt în păstrarea D. Minea Ioan, se vor lua de către Poliție și se vor da în primirea Comisiei Magistrale, care împreună cu Poliția va înființa în trei zile negreșit toate obiectele coprinse în lista cinst. Depart., osebit de bae, cazan și șapte paturi și un hârdău, reparându-se numai cele de mai sus, de vor avea trebuință. 3) Pentru descoperirea pătimașilor, osebit de punerea la cale ce se va face decătre Comisie prin subalternele dregătorii, voi merge și subiscălitul doctor al județului, a vizita satele și a descoperi pe cei bolnavi, despre cari voi alcătui liste cu deslușirea numelui și a satului, și o voi da Cinst. Comisii ca să-i aducă la vreme în căuttarea spitalului. 4) Fiind-că încăperi, precum se cere pentru acest spital, de o camdată nu s'au găsit a se închiria, rămâne a mai cerceta prin împreună înțelegere, și astfel să se îndeplinească porunca Cinst. Depart. în toată a ei întregime, după care să se raporteze Cinst. Depart. rezultatul.

Gh. Filip Lenș. Doctor jud. Iosef Brust.

Arh. Prim. Dos. Spit. veneric, 1852.

www.dacoromanica.ro

CXXXV.

Cinstitului Comitet al Carantinelor, din partea Comisiei spitalului veneric din judeţul Ialomiţa.

Numai lipsa de trebuincioasele doctorii împiedică înfiinţarea în realitate a spitalului veneric din acest judeţ. Este dar plecat rugat Inaltul Comitet a trimite acele doctorii nezăbovit, bine voind a lua în consideraţie părerea membrilor acestei Comisii că mai folositor şi mai economicos ar fi de a se lua doctoriile din spiţeria acestui oraş înfiinţată tot cu aprobarea cinstit. Comitet, atât pentru eventuala lipsă de doctorii ce s'ar putea ivi prin întârzierea de trimitere, cât şi pentru costul manipulaţiei acelor doctorii, pentru care ar trebui să se mai înfiinţeze un laborator. Va da deslusire de urmare.

Arh. Prim. Dos. spit. veneric 1852, 18 April nr. 3832.

CXXXVI.

Comitetul Carantinelor către spitalul din Călăraşi.

Spitalul veneric înfiinţat în acest oraş nu va primi pătimaşi de alte boale, decât numai de adevărata boală venerică. Subiscălitul însă, având învedere că în acel oraş nu se află alt spital ca să poată a da ajutor cel puţin măcar locuitorilor acelora ce se întâmplă fără veste a cădea cu primejdioasă boală, au socotit de netăgăduită a sa datorie şi pentru iubire de omenire, să poftească pe această Cinstită Comisie, ca când se va întâmpla la vr-un locuitor vre-un asemenea caz primejdios şi va avea trebuinţă de ajutor hirurgical, cu acest fel de pătimaş să fie primit în spitalul veneric spre căutare. Cu această băgare de seamă însă ca Cinst. Comisie să fie cu atenţie ca nu sub asemenea pretext, să se bage în spital şi pătimaşi de alte boale cronice, fiind acestea cu totul oprit.

General inspector...

Arh. Prim. Dos. spit. veneric. Ord. Carant. nr. 3385 din 8 Septembre 1852.

CXXXVII.

Dreptate, frăţie. Domnilor Comisari ai târg. Călăraşi.

Alăturatele patru exemplare din decretele guvernului provizor, către proprietarii de moşii şi către săteni, ce s'au primit pe lângă ordinul Ministerului trebilor din lăuntru nr. 3372, se vor împărţi numiţilor, publicându-se în tot coprinsul oraşului şi târgurilor, şi tot de odată veţi lua măsurile cuvenite, ca asemanat dispoziţiilor acestui decret, nici o modificaţie să nu se facă din partea clăcaşilor la acele proprietăţi, ci să urmeze ei a îndeplini lucrările, proprietarii, după cele în fiinţă legiuiri, spre a nu suferi recolta vre-o vătămare.

Salutare şi frăţie. I. Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 1 1851, fila 37, nr. 3529 din 23 Iunie 1848.

www.dacoromanica.ro

CXXXVIII.

Dreptate, frăție. Domnilor Membri ai Comisiei Magistrate.

După raportul primit de la Dl subadministrator plășei Borcea, sub ordinului dat nr. 1987, în urma ordinului dat de subiscălitul cu nr. 3536, în conglăsuire cu decretul Dlui Ministru al trebilor din lăuntru, în pricina străjuirei carantinei și vămei de aici, cu gvardii naționale vremelnicieșți, D.voastră D.lor membri ai Comisiei Magistrate, sunteți poftiți ca să grăbiți trimiterea către mine a inscripției cetățenilor ce s'au înscris la gvardia națională, spre a se da numitului slujbaș a pune în lucrare străjuirea după cerutele reguli ; înțelegându-vă D.voastră într'această pricină cu numitul subtadministrator la orice întâmplare de trebuință.

p. Ad.tor al jud. Ialom. Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 38, nr. 3565 din 25 Iunie 1848.

CXXXIX.

Dreptate, frăție. D.lor Membri ai Comisiei orașului Călărași.

Aceste examplare de Monitor și de decretul guvernului provizor, ce se trimite pe lângă porunca D.lui Ministru din lăuntru nr. 3503, le veți ceti negreșit în tot coprinsul târgului, urmând întocmai de câte ori se vor trimite D.lor, asemenea eczamplare de Monitor prin expediția Statului, fără adăstare de altă poruncă într'aceasta.

Salutare și frăție. p. Ad.tor al jud. Ialom. I. Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 1 1848. nr. 3597 din 27 Iunie 1848.

CXL.

Dreptate și frăție. D.lor membri ai Comisiei târg. Călărași.

Fiind-că după încunoștiințarea ce am primit de la D.lui Comandirul punctului Călărași, oștirea de aici este a se ridica, potrivit însărcinărei ce are de la Dl Ministru de răsboi, subtiscălitul grăbește a scri D.voastră, pohtindu-vă ca îndată după primirea aceștia, luând înțelegere cu Polița și subt administratorul plășei Borcea, să și hotărâți numărul de cvardii naționale ce urmează a ține paza carantinei și a vămii de aici, vremelnicește, până la întoarcerea oștirei. Cu acest prilej, D.lor, vă aduc pohtire, ca să stăruiți cu dinadinsul și prin mijloace priincioase întru îndeplinirea aceștii trebuinți, făcând cunoscut cetățenilor, că această măsură este vremelnică și închipuită pentru liniștita petrecere a tuturor.

Salutare și frăție, p. Ad.tor jud. Ialom. Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 1 1è848, nr. 3599, din 27 Iunie 1848.

CXLI.

Dreptate, frăție. Comisia târgului Călărași.

Văzându-se că nu s'au înțeles cum trebuesc făcute stendardele naționale, subt iscălitul în temeiul ordinului D.lui Ministru din lăun-

www.dacoromanica.ro

tru cu nr. 4258, urmat după decretul guvernului provizoriu nr. 252, vă face cunoscut cele următoare :

Art. 1. Stindardele vor fi tricolore,

Art. 2. Culorile sunt : albastru închis, galben deschis şi roşu cârmâz.

Art. 3. Lângă lemn vine albastru, apoi galben şi apoi roş fâlfâind.

Sunteţi dar invitaţi D.lor Comisari a îngriji, ca numai de cât stindardele să se facă potrivit acestor ordine.

Salutare şi frăţie. p. Ad.tor jud. Ialom. Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, nr. 4015 din 21 Iulie 1848.

CXLII.

Cârmuirea jud. Ialom. Comisiei oraşului Călăraşi.

Pentru feluri de cheltueli urmate pân oraş pe sama cfartiruirei împărăteştilor oştiri ruseşti şi plătite din casa Comisiei, Cârmuirea întru îndeplinirea poruncei Cinst. Depart. din lăuntru nr. 2732, scrie acei Comisii ca să trimiţă listă de sumele plătite până la 1 Marte curgător, cu arătare anume de suma plătită, în ce trebuinţă, în ce vreme şi după ce punere la cale şi deslegare a Cârmuirei, care se adastă negreşit în cinci zile ; iar pe viitor, la sfârşitul fiecărei luni, va supune asemenea listă regulată pentru sumele plătite în cursul lunei trecute, având însă în vedere, că cu aceasta nu i se dă drept a dispoza şi a face nici o asemenea cheltuială fără deslegarea Cârmuirei, şi aceasta o va păzi pentru totdeauna, ca în ori ce trebuinţă, având în vedere respectabilele porunci, să raportuiască cu deslușirile cuvenite şi după deslegarea ce va lua, ca să facă urmare.

Cârm. Al. Florescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1850, fila 194, nr. 1363.

CXLIII.

Cârm. jud. Ialom. Comisiei târg. Călăraşi.

Pe temeiul poruncei Cinst. Depart. din lăuntru nr. 5059 de la 30 Decembre anul încetat 1849, se scrie Comisiei a trimite îndată patru galbeni şi un sfanţ din fondurile casei, spre despăgubirea chiriei încăperei în care au fost depuse armele adunate din acest judeţ, după punerea la cale a Stăpânirei, trecându-se în socoteli.

p. Cârmuitor Teodor Corlătescu.

Arh. Prim. Dos. 1 1850, fila 91. din 14 Ianuar 1850.

CXLIV.

Cârmuirea jud. Ialom. Comisiei Călăraşi.

Exc. Sa Xahim Paşa şeful împărăteştilor oştiri otomane din Principat, prin adresa nr. 67, incunoştiinţează Cârmuirea că, calabalâcu-

www.dacoromanica.ro

rile ostaşilor otomani ce sunt destinaţi ca prin această schelă să treacă în Turcia, la Silistra, s'a pornit din capitala Bucureşti, şi cere ca îndată ce va sosi în acest oraş, pe câtă vreme vor zăbovi aci, să li se facă tot ce să poată pentru a lor odihnă. Spre acest sfârşit dar, se scrie Comisiei, ca prin unire cu Poliţia, să îngrijească a întâmpina cele trebuincioase şi ori ce alte cereri, prin de aproape înţelegere cu D. Comandir ce însoţeşte aceste bagajuri şi între cari figurează şi câţiva ostaşi bolnavi ridicaţi din spital. Aceasta se cere a se îndeplini astfel, ca să nu se ivească vre-o nemulţumire din partea oştirei. Raport şi Cârmuirei de urmare.

p. Cărmuitor Secretar Corlătescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1850—51, fila 71, nr. 2736.

CXLV.

Cârmuirea jud. Ialom. Comisiei Călăraşi.

Astă seară primind Cârmuirea ştiinţă, că este a sosi o trupă de împărăteşti ostaşi otomani, care mane dimineaţă trece gâtul Ezerului, ca să se aşeze la lagăr în Ostrov, şi care urmează a se îndestula de toate ce trebuinţa cere, se scrie Comisiei, ca prin înţelegere cu Poliţia găsind cinci care fân, două chile orz şi o jumătate stânjen lemne, să îngrijească ca mâne foarte de dimineaţă, să fie în acel Ostrov, căci va fi la dinpotrivă supus la răspundere. Să cheamă într'aceasta îngrijirea Comisiei ca să străşnicească şi pe cel însărcinat cu articolul pânei, a avea în fiinţă pâne prea de dimineaţă, ocale...., carne trebuincioasă pentru îndestularea oştirei, ca să nu sufere lipsă, şi tot într'o vreme va prepara pentru şederea D.lui Comandir a acestei oştiri încfartiruirile trebuincioase în oraş, pe la case destoinice de locuinţă. Se cere dar ca toate cele de sus descrise, până mâne să fie îndeplinite fără cea mai mică abatere, care va privi pe persoana D.lor Comisari. Iar pentru rostul tuturor acestor obiecte, Comisia se va înţelege la plata lor cu Dl Comandant al detaşamentelor care este cunoscut că răfuesc până la una cu bani, tot ce cer de trebuinţă.

Cârm. I. F. Leng. Ajutor. K. Poenaru.

Arh. Prim. Dos. 1/1850—51, fila 83, nr. 2914. 30 April 1851.

CXLVI.

Cârm. jud. Ialom. Comisiei târgului Călăraşi.

Trimiţându-se Comisiei pe lângă aceasta, în copie, porunca cinst. Depart. din lăuntru, nr. 5712, i se scrie ca dintr'o citire de mai multe ori repetată, îndestulându-se din a ei coprindere, să se pătrunză bine de ceia ce sufere orice slujbaş adiministrativ, fără excepţie, când prin insubordinaţie ar încerca să se facă culpabil; fiind îndestul exemplu să vază ceia ce astăzi se resfrânge asupra D.lui serdar Costache Piteşteanu, suptcârmuitorul plăşei Câmpului, şi să se ferească

www.dacoromanica.ro

cât s'ar putea, fugând de această categorie, căci apoi mijlocul îndreptărei unor asemeni neorândueli, va fi depărtarea din post, a oricăruia subălternă se va dovedi abătut din ale sale datorii. Iar acum de urmare şi că nici odată nu va cădea într'un asemenea punct, se adastă răspuns.

Cârm. I. F. Lenş.

Copie dupe porunca Depart. din lăuntru nr. 5712 :

La raportul Cinst. Cârmuiri nr. 3788, în privinţa abaterilor din datoriile sale a suptcârmuitorului plăşei Câmpului se răspunde că, Departamentul nu s'aştepta să vază pârându-se D. Serdar Piteşteanu, de asemenea urmări de nesubordinaţie şi de moliciune la ale slujbei. Departamentul a avut pentru acest slujbaş o opinie prea favorabilă pentru regularitatea şi neprihănirea conduitei sale. Doreşte dar a se încredinţa că cele însemnate de C. Cârmuire în potriva numitului, au fost întâmplătoare şi rezultat al vremei extraordinare, împrejurări cari l'au silit să se abată din datoriile sale, către şeful său, iar nu din obiceiu şi din nesfiială. De aceia, pentru această una dată, Depart. se mărgineşte în aceia numai, ca Cinst. Cârmuire să comunice D.lui Piteşteanu această poruncă, spre a se pătrunde, că în orice ramură există o erarhie, adică cel mai mic este supus celui mai mare, că slujba nu îngăduieşte excepţii şi abatere, nici consideraază personalităţile şi prin urmare D.lui să se asemene întru toate cu datoriile unui suptcârmuitor, spre a apăra pe Departament de nemulţumire, de a lua directe măsuri pentru îndreptare, prin a sa depărtare chiar din slujbă, fără mai multă consideraţie.

p. Şeful Depart.... Şeful secţiei Steriadi.

Arh. Prim. Dos. 2 comun cu 1/1850—51, 14 Iunie 1851.

CXLVII.

Ocârmuirea jud. Ialom. Comisiei târg. Călăraşi.

După cererea D.lui Polcovnic Blaremberg... pentru trebuinţa luminaţiei ce se pregăteşte la Vadul Silistra, dupe porunca Cinst. Mari Dvornicii de subt nr....., ce au adus Ocârmuirei. Se scrie Comisiei ca fără nici o zăbavă să cumpere aceste cue şi dându-le în primirea omului D.lui Polcovnic, va lua adeverinţă spre încredinţare. Şi va ţinea socoteală desluşită atât pentru acestea cât şi pentru alte materialuri ce se vor mai cumpăra după cererea D.lui Polcovnic, ca îndată să ceară banii la Cinst. Mare Dvornicie, a să întoarce la casa Comisiei.

Cârm. Grădişteanu.

Arh. Prim. Dos. 10/1837, 8 April 1837.

CXLVIII.

La cinstita Ocârmuire.

Cu prilejul pregătirilor la care se îndeletniceşte această Comisie,

www.dacoromanica.ro

după porunca cinst. Cârmuiri, cu nr. 5172, pentru primirea în acest oraș a Înălțimei Sale Domnul Stăpânitor, socotind Comisia ca pe lângă celelalte ce sunt de trebuință, să se întocmească un alei de sălcii verzi, începând de lângă arcul de triumf ce s'a pus în lucrare a se face pe drumul Sloboziei și între viile orășanilor și fânăria cavaleriei, și până la cartirul unde are a fi primit Înălțimea Sa. Supune la cunoștința Cinst. Cârmuiri, că de o va găsi de cuviință, să bine voiască a porunci D.lui subtcârmuitor, ca să trimiță trebuinciosul număr de oameni, ca să tae din acele sălcii din balta acestei moșii și puindu-le într'un vas să le aducă aici în marginea apei, de unde încărcându-se în care, să se poată aduce ca să se așeze precum mai sus am zis.

S'a făcut o listă de cheltuelile prilejuite de vizita Măriei Sale, anume : 37 lei pentru masalale cu fierul meșterului ; 10 lei pentru 10 lanțuri din cari s'au făcut coadele masalalelor ; 71 lei pentru 710 ulcele, câte 4 parale una ; 276 lei pentru 92 oca de seu ; 31,20 pentru topitul seului ; 112,20 pentru 100 de scânduri pe cari s'au pus ulcelele și candelele. S'au mai cumpărat cue, piroane, s'au plătit dulgherii cu 72 de lei, bumbac la feștilele ulcelelor ; 32 pahare de candelă s'au spart ; s'au dat 59 de lei pentru păcură la masalale și 24 lei pentru peticăria masalalelor ; 27 lei pentru pânza arcului de triumf și 13 lei văpseaua cu care s'a scris țifrele pe pânza arcului de triumf ; 27 lei pentru 4 coți de damasc cari s'au așternut în biserică. Peste tot s'au cheltuit 976 de lei și 37 parale. Când s'au verificat conturile de către Polițai, s'a constatat că s'a socotit 92 oca de seu, când în realitate au fost numai 50. Din această cauză, Corlătescu, în locul Cârmuitorului scrie : ...toate acestea dovedind o rea precugetare de abuzivă întreprindere, Cârmuirea poruncește Comisiei ca îndată să raporteze de către cine din sânul ei s'a urmat această rușinoasă faptă de abuz mizerabil, cu atât mai mult că este de nimic.

Arh. Prim. Dos. 2/1851, fila 102, 103, 121 din 30 Iulie și 16 Sept. 1851, nr. 38 și 6457.

CXLIX.

Cârmuirea jud. Ialom. Comisiei târg. Călărași.

Astă seară, după cele dictate prin porunca Cinst. Depart. din lăuntru cu nr. 3939, ce cu ștafetă s'a primit acum, se anunță Cârmuirea, că este să sosească aci Exc. Sa Xahim Pașa, căpitenia împărătești oștiri otomane. Se scrie dar cu grăbire Comisiei, ca prin înțelegere cu Dl. Polițai al orașului să îngrijească a găsi o casă destoinică, care poate a fi a Dlui Hagi Tănăscu, unde să se destineze localul tragerei Exc. Sale, îngrijind cu aceiaș nepregetare pentru tot ce trebuința va cere spre desăvârșită mulțumire a Exc. Sale până la plecare, raportuind și Cârmuirei.

p. Cârm. Corlătescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1850—51, fila 73, nr. 2465 din 26 April 1851.

www.dacoromanica.ro

In total s'au cheltuit 528 lei şi 39 parale pentru mesele servite Exc. Sale, de la 26 April la 3 Mai 1851. Cheltuelile sunt însemnate pentru fiecare zi ; aşa s'a cheltuit în ziua de Vineri 27 April : 10 lei pentru un miel şi un sfert ; 6 lei patru păini ; 3 lei, doi pui de găină ; 2,10, 3 oca şi jumătate de lapte ; 3 lei, 4 franzele ; 2,30, pentru 5 iimble ; 4,29, pentru o oca şi 1/2 lumânări de seu ; 3,10, 2 oca de vin ; 6 lei un dram de vanilie ; 9 lei o jumătate oca cafea pisată ; 32,20, daţi bucătarului pentru zarzavaturi, ouă, făină, sare pentru bucate şi zahăr pentru ingheţată.

Arh. Prim. Dos. 2/1851, fila 63, 64 din 23 Mai 1851.

CL.

Poliţia oraşului Călăraşi nr. 532. Comisiei Magistrată.

Zilele acestea este a sosi într'acest oraş prea osfinţia Sa părintele mitropolit, de aceia potrivit cu porunca cinst. Cârmuiri nr. 6064 se aduce cu cinste poftire cinst. Comisii a găsi un bun fartir a i să da în dispoziţie prea osfinţiei Sale şi altele pentru a Sa suită. Tot într'o vreme va invita pe toţi orăşănii, ca câţi dintr'ânşii vor fi însetaţi de a dobândi spiritoasa benidicţie să iasă la marginea oraşului spre închinare.

Poliţai K Darzali.

Arh. Prim. Dos. 2 comun cu 1 1850—51. 31 August 1851.

CLI.

Cuvânt ce s'a zis de Dl. Grigore Constantinescu profesorul şcoalei normale din Călăraşi.

Aorora cu totul streină, plină de mister şi insuflătoare de un religios respect şi d'o mântuitoare desamorţire, deşteptatune-a o zi Domnilor ! Un soare strălucit şi plin de mângâere de atâtea veacuri dorit Români.or, lumină în sfârşit ziua de astăzi, ca să fie acum şi începutul unei nouă epoce de fericire pentru Ţara Românească. Clopotele sună ! şi noi ne adunăm astăzi într'acest lăcaş ca să îndoim sărbarea acestei rare zi, şi s'o facem a fi în veci proeniu (?) moral şi istoric în analele posterităţei. Azi se sue ca să nu se mai scoboare pe tronul acestui Principat alesul stăpânitor de Români ! Azi cea mai scumpă şi mai vie bucurie umpluta inimile tuturor Românilor ! şi ferice e de a celor ce se nasc într'acest fel de dulci zile, după care părinţii noştri au oftat în zadar ! Ori care îndoială, zavistie, precugetare sau bănuială, acum piere ! şi nădejdile cele mai nobile se văd în flinţă ! Nu e dor de lipsă de cât unirea şi ascultarea fără care toată buna dorinţă să depărtează ; „fost-au odinioară şi Adam în Rai, neascultarea însă l'a făcut a nu mai fi ; nu să unesc Atinienii împotriva lui Filip ? Cea mai slobodă cetate, Atena, cade roabă ! Şi dacă, Domnilor, toate naţiile de la începutul lumei şi până acum s'au bucurat vre-odată de vr'un drept politic, acesta a fost totdeauna a-şi

www.dacoromanica.ro

alege însuşi ele pe stăpânitorul lor; şi dacă ele au putut nădăjdui fericirea lor de la vr'un oblăduitor, aceasta a fost şi este adesea, acela pe care naţia singură l-a proclamat; şi dacă, Domnilor, oamenii în orice treaptă de civilizaţie s'au interesat a concentra a lor supunere în mână de suveran, ei nici odată n'au putut avea mai mu.tă încredere, mai dreaptă dorinţă şi mai sigură bună nădejde de cât într'un bărbat virtos şi învăţat, a cărui înţelepciune să poată îndestula păsurile lor.

Cu toate acestea, zădarnic va fi tot geniul şi toată iscusinţa stăpânitorului, de nu-l vor asculta supuşii! „Cel mai meşter şi mai încercat doctor e cu neputinţă a însănătoşi pe bolnavul ce nu va păzi orânduita lui dietă!"...

Unul dintre cei mai adevăraţi patrioţi Români, din cei mai cu bună educaţie dintre nobili, din cei mai fără prihană dintre slujbaşii Ţărei noastre şi cel mai învăţat dintre Români, este Măria sa prea Înălţatul nostru Domn Gheorghe Dimitrie Bibescu, a cărui întronare se săvârşeşte astăzi.[7]

Azi dar, ca Rumâni, cu toţi Rumânii cei buni, faţă de Dumnezeu şi înaintea oamenilor, eu 'mi fericesc naţia pentru norocita ei alegere, ca cetăţean, să-mi bine cuvintez patria pentru înţeleptul ei Prinţ, ca cel mai credincios dintre supuşi, eu îi doresc toată statornicia în a sa deviză de înaintare, dreptate şi fericire, ca creştin însă, împreună cu toţi bine credincioşii creştini pământeni şi streini, preoţi, dregători şi supuşi, către tine mă îndreptez, o absolută, exactă înţelepciune veşnică! Dumnezeule a tot puternice şi prea îndurate! Azil şi mântuire celor ce cred şi ţi se închin ţie! Iată pe sfântul tău jertfelnic arde şi parfumă tămâia trebuinţei noastre. Ascultă astăzi mai mult de cât totdeauna ferbintea noastră rugă!

Sădeşte în inimele tuturor Rumânilor evangheliceasca Ta dreptate, unire şi ascultare, spre a străbate înemerita cale folositoare, ca să poată şi această naţie, atât de strălucită odinioară, să se înalţe la a sa strămoşească slavă şi virtute. Desrădăcinează din sufletele noastre ori care rea pornire şi fă tu singur, care a-i făcut pe fii lui Israel a trece marea pe uscat, fă-ne a lepăda de ori care împarte interes, a ne jărtfi cu totul fericirei patriei noastre şi a trece cursul vieţei fără prihană, în pace şi frăţeşte după voia Ta. Tu care potoleşti turbatele valuri şi sălbatecele vifore, alină oarbele noastre patimi, regulează viaţa noastră şi fă-ne a voi tot bine!

Întăreşte în tronul său pe Stăpânitorul nostru, ajută-i a învinge viţiul şi a răsplăti meritul şi pe vrăşmaşii săi căzând ca... adânc a să afunda! Dărueşte-i îndelungă domnie ca lui Mircea cel Bătrân, complectează într'ânsul înţelepciunea lui Solomon, sprijină-l a lăţi în ţara-i lumina cunoştinţei Tale, prin care oamenii se cunosc pe sine şi se apropie de Tine. Insuflă-i nepărtinire lui Geleuc (?), virtutea lui Socrat, dreptatea lui Troian, şi blândeţea fiului tău şi Mântuitorului nostru Isus Hristos, ca să te binecuvântăm, Stăpâne, ca totdeauna şi acum şi pururea şi în veci vecilor!

www.dacoromanica.ro

Academia Română. Manuscris 3133, fila 14. Din biblioteca Dionisie Romano, episcopul Buzăului. Vol. V, 1819—1859.

CLII.

Cârmuirea jud. Ialom. Comisiei acestui oraș Călărași.

Intre ceilalți slujbași ai statului fiind trecuți în numărul celor ce primesc gazeta „Vestitorul Românesc" și Dnii Cilenii aceștii Comisii, pe lângă aceasta i se trimite această gazetă de la nr. 1 și până la nr. 11, pe care o va încredința D.lor, arătându-le totodată că în cursul anilor o vor primi regulat, de la care apoi, adunând prețul abonației de patru ruble, să le trimiță Cârmuirei din parte-i la București spre a se înainta în folosul D.lor Redactori ai acestei gazete.

p. Cârm. Secretar Paraschivescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1848, fila 16, nr. 693 din 12 Februar 1848.

CLIII.

Depart. din lăuntru trimite Comisiei 2 eczamplare din traducția intitulată „Tereza", tradusă de A. Felimon, socotită folositoare pentru cultura limbei românești, și să se așeze în biblioteca școalei. Costul doi sfanți de bucată.

Ahr. Prim. Dos. 1/1850, fila 24. 14 Noembre 1849.

CLIV.

Cârmuirea jud. Ialomița. Comisiei Călărași.

Cu adresa Cinst. Eforii a spitalelor civile nr. 2600 s'a primit la Cârmuire planul acestui oraș și cu poftire să se facă publicitate și a să alcătui o listă, ca cei ce vor fi doritori a cumpăra locuri, să se înființeze, înscriindu-se în acea listă cu deslușire de cătățime, zicând că voește a cunoaște mai întâi cătățimea locurilor ce s'ar vinde și în ce despărțire, potrivit cu care, Cârmuirea a făcut punere la cale prin Poliție și plăși a publicui de aceasta, ca persoanele cari sunt doritoare, să se înfățișeze la Cârmuire a se înscri în acea listă pentru câte locuri și în ce despărțire. Această dar mântuitoare și frumoasă punere la cale, Cârmuirea o împărtășește și acei Comisii scriindu-i a se interesa și a stărui cu râvnă, îndemnând pe orășani a se arăta doritori la cumpărătoarea locurilor, fiind de folosul D.lor, spre a scăpa odată din clăcuire, bucurându-se de drepturile unui proprietar și a să înflori orașul, introducându-se către aceasta mai cu înlesnire mijloacele comertiale și ale industriei, precum asigurarea și articolelor îndestulărei de întâia trebuință. Planul se află în cantileria Cârmuirei să-l vază fiecare din acei doritori

p. Cârm. Gr. Lerescu.

Arh. Prim. Dos. 1/1850—51, fila 11 din 7 Decembre 1850.

www.dacoromanica.ro

CLV.

Numele celor ce cer să fie împrumutaţi pe zălog

Numele	Suma cu care se împrumută	Obiectele cu cari garantează			
		Nămestii	Valoarea	Locul	Peste tot
Dumitru Ene	5.000	1 prăvălie	15.000	—	—
Costache Dănescu	5.000	2 „	10.000	444.3	10.444.3
Ionită Negulescu	3.000	1 „	8.000	398.30	8,398.30
Stoian Panait	1.000	1 „	3.000	346.2	3,346.2
Tănase Georgescu	1.000	1 casă	1.000	493.33	1.493.33
Vasile Filip	1.500	1 prăvălie	3.000	557.15	3.557.15
Ştef. Drăgulinescu	1.500	1 „	2.000	202.6	2.202.7
Costea Panait	1.000	2 „	5.000	648.2	5,648.2
Mitica Panait	1.000	1 „	2.000	296.20	2,296.20
Stoian Nedelcu	1.000	1 „	2.000	286.28	2,286.28
P. Rădulescu	2.000	1 „	4.000	3401.9	7.401.9
Ghiţă Petcu	2.000	—	—	1595.20	1,595.20
Hrist. Negulescu	1.500	1 prăvălie	2.000	306.10	2,306.10
Simion Nemes	1.500	1 „	2.000	512.20	2.512.20
I. D. Stoichiadi	3.000	3 „	10.000	—	—
Pană Marin	2.000	1 „	4.000	441.—	4.441
Ianache Dopeanu	1.000	1 „	3.000	229.27	3.229.27
Ion Stătescu	2.000	1 „	3.000	306.10	3.305.10
Nedelcu Săvulescu	1.000	1 „	2.000	232.30	2.232.30
Stan Radu	1.000	1 „	2.000	306.10	2.306.10
Ilie Ion	5.000	2 „	10.000	1025.—	11.025.
Chir Col	2.000	1 „	10.000	475.30	10,475.30
Radu Opran	1.000	1 casă	2.000	385.35	2.385.35
Nae Croitoru	2.000	1 „	2.000	735.—	2.735
Neculai Stan	1.000	1 prăvălie	2.000	212.9	2.212.9
Manea Gheorghe	1.000	1 „	2.000	332.24	2,332.24
D-tru Teodoru	1.500	2 „	6.000	565.36	6,565.36

Membru al Comisiei,
Arh. Prim. Dos. Eliberarea oraşului.

CLVI.

Cârmuirea jud. Ialomiţa.

D Polcovnic Grigore Poenaru, Postelnicul Chiriac Ghiorghiu şi Starostea a patentarilor târgului Călăraşi.

Pe lângă porunca Cinst. Dvornicii de supt nr. 2316, s'a primit la Ocârmuire jurnalul încheiat în Adunarea Cinst. Sfat Administrativ, alcătuit în 6 ponturi de chibzuirea ce s'au făcut asupra venitului şi cheltuelii târgului Călăraşi şi după coprinderea celui de al doilea pont trimiţându-se la Cinst. Dvornicie listă de 6 candidaţi dintr'acest târg, au şi ales pe doi dintr'ânşii, adică :

Logofătul Răducan Ceauşescu şi

Logofătul Tănase Patentarul,

pe cari prin porunca cu nr.... i-au şi întărit împreună cu Dumneavoastră la strângerea veniturilor şi cheltuiala acelui târg potrivit cu

www.dacoromanica.ro

coprinderea pontului întâi din pomenitul jurnal. Tot într'acest întâi pont sunteți și dumnevoastră statorniciți asupra acestui venit și cheltuială, și spre mai bună pliroforie, ca să știți în ce chip să urmați cu această lucrare vi se alătură și copie dupe pomenitul jurnal. Așa dar dela următorul Noembre întâi va începe acea Comisie lucrarea ei potrivit cu glăsuirea ponturilor arătate, indeplinindu-vă într'aceasta de o potrivă cu toții ca să nu se facă cel mai mic cusur la implinirea pusă asupra Dvoastră. Insă la dinpotrivă urmare iarăși cu toți veți fi supt răspundere. Iar de primire și urmare să trimiteți răspuns la Cârmuire.

Semnează D. Polizu 1833 Noembre 17. Nr. 5890.

Arh. Stat., Od-tive noi. Jud. Ialom., dos. 3088. Delă pentru întocmirea cilenilor târgului.

CLVII.

Ocârmuirea județului.

D. Logofăt Răducan Ceaușescu și Logof. Tănase orânduiți Comisari asupra venitului târgului Călărași.

Pe lângă porunca cinst. Dvornicii de supt nr. 8435, s'au trimis la Ocârmuire două condici pecetluite și șnuruite cu pecetia Cinst. Dvornicii, pe seama acelui târg, cari iată pe lângă aceasta se trimite acei Comisii, în care să se treacă toate veniturile și cheltuelile târgului Călărași pe acest an, începând de la 1 al următorului Noembre. Și fiind-că pentru aceste condici prin Cinst. Dvornicie s'au trimes lei 12 de s'au cumpărat, Comisia va trimete acești bani la Ocârmuire fără de zăbavă.

p. Ocârm..... 1833 Noembre 29 Nr. 5708.

Arh. Stat., Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 3089. Delă pentru cheltuelile târgului.

CLVIII.

Ocârmuitorul Polizu comunică că, din candidați, Dvornicia a ales pe :

Polcovnicul Grigore Poenaru și

Dumitru Stoiciu

în locul logof. Răducan Ceaușescu și logof. Tănase Patentaru.

„Pre cari prin porunca cu nr. 8305 i-au și întărit a fi împreună cu Comisia lucrători la strângerea venitului acelui târg, precum s'a urmat și anul trecut. Așa dar acea Comisie va face cunoscut acelor mai sus arătați că sunt orânduiți de stăpânire împreună lucrători la Comisie și de la viitor 1 Noembre va începe lucrarea Comisiei potrivit cu glăsuirea ponturilor din copia jurnalului.

Semnează D. Polizu. Octombre 29 1834. Nr. 4555.

Tot atunci face cunoscut polcov. Grigore Poenaru și Dumitru Stoiciu că sunt numiți în locul lui Răducan Ceaușescu și logof. Tănase Patentarul.

29 Octombre 1834. Nr. 4556.

www.dacoromanica.ro

Arh. Stat., ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 2166/1834. Delă pentru orânduirea mădularilor Comisiei.

CLIX.

Ocârmuirea județului Ialomița.

Poliției Târgului.

Spre răspuns la raportul acei Poliții, cu alăturatele două hârtii ale arendașilor acestei moșii Călărași în pricina îndestulărei cu carne a orășenilor, ți se face cunoscut că, de vreme ce unul din moșieri se leapădă de dreptul său a ținea măcelărie pe partea sa de moșie cu prețul de parale 34, primită este a se însărcina celalt moșier cu prețul de mai sus arătat și totodată se îndatorează acea Poliție ca după la Sft. Gheorghie viitor, după mulțumirea celor ce voește a se însărcina cu ținerea cărnei, totdeauna să fie carne cu îndestulare, însă carne bună și grasă, vânzându-se cu prețul hotărât de parale 34, căci la din potrivă urmare Poliția va fi în răspundere.

p. Ocârm. N. P. Herișescu. 1834 Ghenarie 4.

Arh. Stat., ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4106/1834. Delă pentru feluri de pricini.

CLX.

Ocârmuitorul D. Polizu comunică :

„Polcovnicul Dumitrache, fostul cinovnic cu cercetarea cărnei de aici din Călărași au făcut arătare că Chiriac Serghiul s'au legat prin contract a tăia într'un an întreg carne pe partea sa de moșie câte parale 28 ocaua, iar arendașul spitalului Colței nu voește nici înscris să dea, nici să vânză și el cu asemenea preț. Se scrie acei Comisii să facă cunoscut arendașului moșiei spitalului Colței a urma și el cu vânzarea cărnei întocmai după prețul ce vinde Chiriac și dacă nu va voi să raportuiască Comisia Ocârmuirei spre a se da în cunoștiință Cinst Dvornicii.

1834 6 Octombre. Arh. Stat., ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 2165/1834. Delă pentru îndestularea orașului de art. cărnei.

CLXI.

Cârmuirea jud. Ialom. Poliției orașului Călărași.

Orășănii târgului Călărași prin jalbă au făcut arătare Ocârmuirei că de către acea Poliție nu se îngăduesc a cumpăra marfă ce vine din alte părți și să o vânză prin prăvăliile lor, încă Poliția ar fi și gonind pe acei locutori ce vin cu mălai ș'alte legume de vânzare, așa dar această împrejurare de va fi adevărată, apoi Poliția se socotește învinovățită căci pășește peste coprinderea articolului 155 paragr. 60 din Regulament, prin care articol se mărginește vânzările și cumpărătorile a fi slobode după învoirile ce vor face vânzătorii cu cumpărătorii, afară numai din cele cări sunt supuse nartului, cum carne, pâne și lumânări, fără care nu poate.

p. Ocârm. N. Const. Herișescu. 1834 Marte.

Arh. Stat., ad-tive noi. jud. Ialom. Dos. 4106/1834. Delă pentru feluri de pricini.

www.dacoromanica.ro

CLXII.

Ocârmuirea jud. Ialomița.

Comisiei și cilenilor orânduiți asupra venitului și cheltuelilor târgului Călărași.

Cinstita Dvornicie prin porunca cu Nr. 8080 cere o chibzuire de înbunătățirile ce se socotesc mai de neapărat a se face într'acel târg spre înfrumusețare, și ca câți bani s'ar putea cheltui cu aducerea lor la împlinire, se scrie acei Comisii, ca să întocmească o listă cu toată deslușirea și cât mai în grab.

p. Ocârm... 1834 Noembre 7. nr. 5502.

Arh. Stat. Ad-tive noi. jud. Ialom. Dos. 2168/1835. Delă pentru înfrumusețarea orașului.

CLXIII √

Cerere făcându-mi d-lui Barbu Slătineanu cu a arăta starea purtărilor întru care am văzut pe D. sărdarul Ioan Rudeanu aici în Călărași, arătăm prin ființa adevărului, că în cea mai multă vreme de când se află venit aici în Călărași, l-am văzut atât înaintea prânzului și după prânz, cum și seara, umblând numai în fermenea și în fes, descins și cu ciubucu aprins pân târg și pân prăvălii de obște întru nesimțire ce isvorăște dintr'o asemenea necuviincioasă urmare, cum și ducându-se la Trebunal l-am văzut în asemenea port. Deosebit că și pe la adunări tot într'acea proastă stare venea în cele mai multe rânduri, atât înaintea prânzului cât și peste zi.

Semnează Polizu 6 April 1835 Călărași.

2) Noi cei mai jos iscăliți printr'acest înscris al nostru arătăm ființa adevărului pentru D-l serdar Ioan Rudeanu, că atât aici în Perieți când au venit, l-am văzut cu chef din băutură, cât și la Călărași când s'au întâmplat de ni-am dus pentru vreo pricină de judecată. Din care nu puțină străgănire și prelungire ni s'au pricinuit la pricinele de judecată ce am avut, nedreptățindu-ne încă pe unii din noi și necinstindu-ne, isvorâte fiind acestea de mai sus urmări ale pomenitului boer, numai și numai din patima slăbicunei ce are.

Semnează: K. D. Doicescu, Ioan Orășanu, Persiceanu, Teodor Doicescu (?). 2 April 1835

Și se mai adaugă:

C. Brătianu (?), Par(ucic) Alexandrescu, (Par(ucic). Odobescu, Nicolae Condeescu epistat.

L-am văzut la Pană Băcanu bând rom.

Răducan Ceaușescu: iscălesc pe toate cele coprinse de mai sus.

Arghiris Politaris (?).

Grigore Poenaru polcovnic: l-am văzut beat și în starea de mai sus coprinsă în cea mai multă vreme. 31 Martie

Din colecțiunea de acte a D-lui I. C. Filiti.

CLXIV.

Certificat dat D-lui procuror Slătineanu.

Astă una dată luminându-se cunoștințele tuturor suflărilor de

www.dacoromanica.ro

obşte, din pravilele văzute pe toată întinderea acestui Principat, ne găsim în simţire să preţuim şi aplecările tuturor celor din slujbă, puşi de către înalta stăpânire, amploiaţi împărţiţi pe ramuri de slujbe prin judeţ. Stăpânirea au dat acest drept şi nuă proprietarilor ca ori pentru ce abatere împotrivă din partea fieştecăruia, să se facă nezăbavnic încunoştiinţarea cuvenită. Aşa dar supt această desvoltare privind de sine-mi am preţuit slujba procurorului acestui judeţ Ialomiţa, de D lui Barbu Slătineanu, carele de la deschiderea Regulamentului şi până acum, prin ale sale puse osteneli, fără pregetare păstorind al său Trebunal... vrednică şi neprevăzută dovadă îl avem, că dintr'ânsul au isvorât bune cumpăniri, sârguitoare de înbunătăţirea obştei, purtându-se cu bune aplecări asupra omenirei, descoperind dreptate fiştecăruia fără părtinire sau enteres, neprihănit întru înţeleptele sale lucrări, cari de apururea sunt înrădăcinate întru inima sa, vrând să strălucească dreptatea şi adevărul fără contenire, mai vârtos la acei ce au avut înfăţişări şi prin ale sale îndeaproape băgări de seamă, având cunoştinţă s'au păzit odihna şi îndreptarea fiştecăruia cu mulţămire, şi în sfârşit, o sfătuire plină de morală lăudată de toată obştea, atât în partea celor de mai jos trepte ale proprietarului, postelniceilor, neamurilor, cât şi a lăcuitorilor supuşi capităţiei. Din ale cărora răsunătoare glasuri de adevăr ne îndeamnă inima a zice pentru un asemenea tânăr şi bun lucrător cu bune cunoştinţe înzovonit (inpodobit?) şi în fapte moraliceşti şi spre tot sfârşitul sârguitor slujbei încredinţată lui de la Inalta Stăpânire, i-am cerut cu mulţumire tuturor nouă... proprietari dintr'acest judeţ Ialomiţa, ca să primească acest încredinţat înscris de la noi, spre a-l avea drept dar şi dovadă la osârdnicele sale slujbe şi pentru mulţumirile ce cunoaştem că am avut şi avem dintr'a sa dreaptă cumpănire.

Semnează : Sluger D. Fochide, Hristodor comis, Ispas Făgărăşanu, Iacob ftori logofetis, Ianache Roşca biv vel polcovnic, Ioan Orăşanu, Ioan Poenaru biv polcovnic, Antoniu Stanutulus (?), Matei Perieţeanu biv polcovnic, Pleş... biv polcovnic, Nicolae Bărbătescu, Gheorghe Bereşteanu (?), clucer Dimitrache Cruţescu, Gr. Ulescu, Constantin Doicescu, Alecu Lampadari, Persiceanu, Grigore Poenaru polcovnic, St. Vasilescu (?), Vătaf Dincă Pantazi, N. Herişescu biv polcovnic, Răducan Ceauşescu şi alţii.

Iunie 1834.

Din colecţia de acte a Dlui I. C. Filiti.

CLXV.

Ocârmuirea Judeţului Ialomiţa,
Comisiei târgului.

In urma raportului acestei Ocârmuiri, prin care s'a dat în cunoştinţă Cinst. Dvornicii, chipul cu care se cuvine a să clădi şcoala naţională de aici din târgul Călăraşi, s'a primit răspunsul cu nr. 40, prin care zice că primită este arătarea Ocârmuirei, cu atâta osebire

www.dacoromanica.ro

numai, că intr'ânsele să se facă deosebire a nu avea comunicație odăile profesorului cu sala pentru învățătură. Iar a se clădi în paente cu gard nu s'au găsit cu cuviință socotindu-se statornică, ci să se facă din zid ca să fie temeinică pentru totdeauna și ca să se poată întâmpina cheltuelile unei asemenea zidiri, Cinst. Dvornicie, osăbit de lei 6330 ce au slobozit din veniturile târgului adunați pe anii trecuți, va mai slobozi încă pă trei ani toate acele venituri ale târgului. Și cu această sumă se poate clădi școală de zid. De aceia se scrie acei Comisii ca să facă cunoscut tuturor orășănilor, că de vor avea dorința a-și clădi școală acum, să găsească pe cine vor socoti a se însărcina cu această îngrijire și acela chletuind, să rămâe a-și primi banii din veniturile târgului pe trei ani... Așa dar această Comisie, făcând cunoscut această, să li și arate părintească dorință a Stăpânirei ce privește a vedea clădirea școalei săvârșită ca să înceapă învățătura tinerilor și a se bucură părinții de înaintarea copiilor la învățătura luminei...

Semnează Polizu 1835 Marte 29.

Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 1775. Delă pentru facerea școalei naționale.

CLXVI.

21 Iunie 1837.

Măria Sa Prea Inălțatul nostru Domn, prin ofisul cu nr. 1, face cunoscut acestui Departament, că cu prilejul mergerei Iănălțimei Sale la carantina Călărași, încredințat de plăcuta slujbă ce întrebuințează aploiații acei carantini, poruncește cele următoare : spre răsplătirea credincioasei slujbi a pomeniților amploiați, să l se sloboadă dn economiile Comitetului Carantinelor, gratificațiile însemnate și anume :

Dimitrie Mala directorul carantinei leafa pe șase luni.

Doctorul Ziegler leafa pe 2 luni.

Stolnicul Iancu Pangal subdirect. leafa pe 3 luni.

Costache Sefendache secretarul Carant. leafa pe 3 luni.

Nicolae Ivanov cinovnic la pichetul din fața Silistrei, leafa pe trei luni.

Anastase Gheorghiceanu cinovnic la ferpost, leafa pe trei luni.

Costache Lăcusteanu scriitor leafa pe trei luni.

Dumitrache Boicescu, leafa pe trei luni.

Maria Iuleasca moașă, leafa pe trei luni.

Ioniță Pandorescu de jurnoi, leafa pe trei luni.

15 slugi câte o sută de lei de fiecare.

Buletinul Oficial, nr. 27, p. 115, din 1837.

CLXVII.

D. Iatapnoi nacealnic de aici din Călărași, prin otnoșenia nr. face cunoscut Ocârmuirei, că boii strânși pentru garnizoana Silistra

www.dacoromanica.ro

de către contraciul recovișnic (?), sunt bolnavi de boală dintre cari trei au și murit și ca să-și păzească locuitorii dobitoacele lor a nu se amesteca, se scrie acei Poliții ca să dea în cunoștința tuturor orășenilor a nu-și amesteca vitele lor cu ale pomenitului recovișnic.

Semnează sameș Ioan Manu. 12 Marte 1834.

Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4106/1834. Feluri de pricini.

CLXVIII.

Ocârmuirea Județului Ialomița,

Poliției orașului.

Cinst. Comitet prin adresul cu nr. 560, cere de la Ocârmuire știință dacă după cele de mai înainte porunci, s'au poprit vânzarea erburilor și a lucrurilor otrăvitoare dupe la neguțători și ovreice, fără numai meșteri dohtori de ocrug spre a-și lua cele mai de aproape măsuri. Apoi fiindcă Ocârmuirea nici o asemenea știință de la acea Poliție nu are, după poruncile urmate mai înainte și să scrie ca numai de cât după primirea aceștia, să trimită ceruta știință.

Semnează Sameș Ioan Burdeanu. 10 Mai 1834.

Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom. Dos. 4106/1834. Delă pentru feluri de pricini.

CLXIX.

Departamentul din lăuntru, cere Poliției, ca :

„...pe toată săptămâna să raportuiască de starea sănătății locuitorilor acelui oraș ; dar printr'aceasta i să scrie ca în viitorime asemenea raporturi să îndrepte numai Ocârmuirei județului. Iar la întâmplare de vreo pricină extraordinară sau moarte grabnică, să raportuiască deadreptul și acelui Departament.

Semnează Mih. Cornescu. 30 Decem. 1834.

Arh. Stat. Ad-tive noi. Jud. Ialom., dos. 4111/1834.

CLXX.

Insemnări scrise de Răducan Ceaușescu pe filele unei cărți „Învățături hristianicești", notăm numai unele din ele :

Leat 1835 Iulie 2, am început casele din malul Borcei, eu Răducan Ceaușescu.

La leat 1827 Octombre 28, m'am logodit cu fiica postelnicului Ene din Ghizdărești și iarăși intr'acel următor an Noembrie 20, am făcut nuntă.

1842 Iunie 25. Am logodit pe sormea Anica cu Gheorghe Lipscan și Iulie 19 am făcut nunta.

1813 Octombre 10. Au fost ciuma cea mare ce-i zice ciuma lui Caragea, unde au murit în Călărași 100 suflete.

1831 Iulie 14. Au fost holera morbus, s'au ivit aici în Călărași unde au murit 130 suflete în 15 zile s'au ostiat.

www.dacoromanica.ro

1831 Mai 21, Au fost piatră cea mare în ziua de sft. Constantin care piatră ca ou de gâscă dramuri 60 şi 80 cu colţuri.

1831 April s'au început reforma adecă melitari a să face în ţară.

1831 April s'au făcut carantini în ţară pe la schelile Dunării.

1793 Iulie 2. Au trecut elciu Kutuzov pre aici la Ţarigrad.

1829 April 10. Au murit Gheorghe vel Ceauş Călăraş de năprasnica boală în anul când bătea moscalii Silistra şi s'au îngropat în marginea Călăraşului... în via sa unde sunt încă doi feciori morţi, Stancul, Constantin, unde li s'au pus două cruci de piatră la capul mormântului prin Răducan rămasul fiind (?) şi Alexandru vel Ceauşu.

1835 Iulie 6. Au venit Măria Sa vodă la Călăraşi şi spre Brăila când mă aflam subocârmuitor la plasa Borcei şi când m'am înfăţişat cu raport de aici aflându-mă tot într'acea vreme şi magistrat al oraşului şi găsindu-să Comisia de Măria Sa vodă în bună rânduială mulţumindu-se Măria Sa au dat prin Buletin.

– Însemnări scrise de Răducan Ceauşescu pe filele unei „Psaltiri.

La leat 1809 s'au făcut Călăraşul cu locuitori de la Silistra veniţi şi au stat supt clacă şi embatic greu până la leat 1852 Iulie 3 când atunci cu ofis domnesc s'au liberat numărând stăpânului moşiei lei 25.000 lei şi s'au bucurat locuitorii de toate drepturile orăşăneşti cu vânzare de vin, rachiu, pâne, carne şi toate fără a mai lua arendaşul avaet greu nici o para.

Leat 1852 Iulie 5. Am numărat lei zece mii la neajungerea de 25.000 lei ce prin ofisul domnesc s'au hotărât liberarea oraşului Călăraşi, fără dobândă un an şi s'au însumat lei 25.000 lei şi s'au trimes suma de sus la Bucureşti la stăpânul moşiei după ofisul domnesc Barbu Ştirbei Voevod, Domnu Ţărei Rumâneşti şi s'au liberat oraşul la Iulie în 3 leat 1852.

1824 viind cu două cirezi de vite de la Oltu, ajungând la apa Argeşului la podu pe moşia mânăstirei Căşcioarele n'ar fi mai fost. Acolo văzându-se apa mică am dat vitele prin apă pe din josu podului şi am trecut eu şi slugi. Eram Călare. Apoi acei podari au dat de ştire că unii trec prin apă, să ia plata sau slobod ? Egumenu în loc să zică treacă care pe unde va voi, osfinţia sa a poruncit tuturor slugilor şi ţiganilor din mânăstire, că era mânăstirea aproape de pod şi au venit o mulţime, peste 40, după noi după ce trecusem şi mai de un sfert de ceas ni-au ajuns cu somaţii şi striga uni către alţii ca să ia o vită drept plata podului. Eu având arme m'am apărat dar 9 ciobani ai mei au stat în răsboi împreună cu mine ca două ceasuri şi nu au putut lua vita, dar sânge destul s'au vărsat şi din ei şi din noi, iar morţi numai unu, un cioban al meu. Am arătat la Gligore Vodă şi cu poruncă slobod să fie prin apă a trece pe viitor fără plată, au mai scăzut şi plata podului tot Vodă, iar pă... egumenu s'a trimis la ocnă ridicând şi pe egumen din slujbă. Socotesc că pomeni vecinice au făcut cei ce au dăruit moşia la mânăstire. Radu Ceauşescu 1824 Aprilie 26.

www.dacoromanica.ro

1848 Octombre 8. M'au ridicat la arestul Văcăreşti unde acolo mai erau câteva sute ca mine şi m'au slobozit Iunie 9 după opt luni şi o zi în toate zilele cu pază... de soldaţi ruseşti.

1849 Octombre 10. Au plecat Turcii din Călăraşi la Silistra.

1842 cumpără moşie la Cosâmbeşti.

1842 a făcut prăvălii.

1848 April 10. Am cumpărat casele de lângă mine ale lui Gheorghiţă Baldovin din Bucureşti în 8000 lei prin căpitanul Ciocârdia.

1847 Decembre. A plecat la Brăila pe apa Dunărei cu o şaică cu grâu, 156 kile, ce-l cumpărase cu lei 100 chila de la arendaşul din Şocarici, chile 300 „şi un vifor mare ce era şi valurile Dunărei ca dealurile munţilor şi şaica plutea deasupra acelor valuri şi de două ori au aruncat valuri şi m'afundam. Au eşit până la urmă în gura... drept Gura Ialomiţei în ziua de Sft. Nicolae 1847. Şi la leatu 1848 m'am aflat închis în Văcăreşti 8 luni, pentru prefacerea unui aşezământ mai fericit, pentru fericirea tuturor stărilor societăţei locuitorilor ai Ţărei Rumâneşti, tot în ziua de Sft. Nicolai am fost atât de rău înstrâmtorat în Văcăreşti, pân a doua zi şi ni-au mai slobozit în strâmtorare.

Leat 1852. Iulie 3. S'au liberat oraşul Călăraşi din pronia Dumnezeiască şi prin voinţa vrednicului de laudă Domnului Ţărei noastre Barbu Ştirbei Voevod, la care s'au pus şi numele oraşului, oraşul Ştirbei Voevod ; acest Domn prinţ stăpânitor a liberat şi Calafatu şi alte multe foloase Ţărei au făcut, Român fiind iar nu Grec.

Radu Ceauşescu Iulie 2.

Amândouă aceste cărţi cu notele de pe ele sunt în posesia Dlui colonel Gh Ceauşescu.

CLXXI.

Anul 1852 Septembre 3. Nr. delii 177. Rămasul răposatului prin sinucidere Răducanu Ceauşescu.

Una pereche de case în acest oraş Călăraşi cu cinci încăperi de zid, sus învelite cu olane cu împrejmuirea lor. Alte odăiţe jos şi magazii ale cărora loc zice că a plătit.

Una idem case în deosebită curte cu patru încăperi, şi altă magazie netencuită tot în Călăraşi, cumpărate de la Dlui serdar Gheorghe Baldovin, al cărora loc zice că este plătit.

Una plăvălie cu două încăperi în moşia Roseţi cu curtea lor de 200 stânjeni pătraţi, cumpărat pământul de la Dlui Aga Ioan Roset.

Trei locuri în moşia Roseţi fiecare de câte 200 stânjeni pătraţi cu zapise adeverite de acest tribunal la nr. 56, 69, 104 şi 225.

Unul idem, tot în moşia Roseţi cu zapis pe numele nepotului mortului numit tot Răducan Ceauşescu şi adeverit la nr. 75.

Una sută trei stânjeni moşie în hotarul Cosâmbeşti din acest judeţ cumpăraţi de mai multe feţe cu două zeci bucăţi zapise, parte adeverite de tribunal şi parte neadeverite.

Şase suflete ţigani din... ce li-a cumpărat cu zapisu din anul 1838

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro